

818

113

UVA. BHSC. JyR. 113. 1

2273

~~1318~~

00

113

1818

20

in morte de natura conuersat^o dicens: potius nobis esset
noueraz q^o matrem: naz animalibz ut ceruis
et ceruis quoz paruz intereraz in natura tamloq^o q^o
vitam tribuebar: hominibz vero quibz nihil melius
tam breuem.

valde aqua incribo. scolaris sine libro.

quid facies dⁿⁱ audet cu talia fures.

511

D^{ne} ne in furore arguas me neq^{ue} in iracundia corripias me
est nota dⁿⁱ q^o ira fz furor fit aie passione sine affecto
na ira fz appetit^o vindicte est ex arefu sanguinis iur
roz. furor aut^{em} est xecutio. talis vindicte sine mis
sericordia propter iraz. ex quo patet q^o tales passio
no possit poni in deo: for malitez: sed dicit^{ur} tales passio
de deo quasi effectiue. fz no ut passio sed ut effecty. Jac
de ualencia. sup. ps. d^{ne} ne in furore. ps. vi.

intra fistula tu mea in conspectu tuo

confite timore tuo carnes meas ad iudicij^o emitt^{is}
ti mea.

reges eos in uirga ferrea et tanquam uas fige
confringes eos.

318

UVA. BHSC. IyR_113_1

UVA. BHSC. IyR_113_1

UVA. BHSC. IyR_113_1

UVA. BHSC. IyR_113_1

UVA. BHSC. IyR_113_1

Compendium theologicæ veritatis

Stadia costæ . c. xxv. passibus
vixit. dia vniuersi milium quod a stat. in the passibus
Ambitus terre. α L. v. stadia.

hec stadia faciunt xxxij. milia

Sunt in leuce galice. xv. milia.

Sunt leuce hispane. xv. milia.

Vicesima secunda pars ambitus terre. α l. v. milia.

Diameter. lxxxv. milia stadia.

Semidiameter. xl. v. milia. vnde est in ferij.

mediclinus. est quædam regula mobilis quæ in medio astrolabij in astra

ipsius in duobus mediis dividens. arabice vocant alidada

opporione in eadem. ~~1135~~ 1135. acio

... de m. d. iores stellas dicit esse. 1022. m.
... d. iores dicit

num. 9. stellas

lxxvii	prime magnitudinis in aere terra	3	α	xb
xc	2. magnitudinis	3	β	xlvi
lxxviii	3. mag	3	γ	viii
lxxix	4. mag	3	δ	lxviii
xxxv	5. mag	3	ε	xvii
lxxxviii	6. mag	3	ζ	xlvi

de planetis

quatuor superiores maiores terra.

- xcv Saturnus
- xcv Jupiter
- lxxxviii Mars. tanto y medio magis planetis.

lxxvii Sol

tres planete inferiores minores terra

- xxxvii Venus.
- xxxix Luna.
- mercurij. minor omni.

In noie sanctissime et idmudie trinitatis. Incipit plogus in Compediuz theologicice veritatis. a bator. huo. compositi.

Veritas theologice sublimitas cu suphmit splendore radine. illuminans intellectu. et regaluz delinari conuiniu reficis effeciu. et magnoz theologoz scriptis breue copenduz colligere dignum duxi. quo et euitetur fastidii phritas. et tñ ad pluri ma inuestiganda def et occasio sapienti. Theologia certe sciētia est p:iceps oiu et regina cui artes cetera tāqz pedisqz fa mulatur. Nā de naturis rex illa solu ad vsuz suū accepit de qbus sibi speculū fa bicare valeat in quo cōspiciat cōditores. Hec dē sciētia sciētiar que sup oēm spe culationē philosophicā extollit. et digni tate ac vtilitate oibus antefert. Ipsa. n. philosophia est q in nālem. et rōnalez ac moralē distinguit. Philosophia qdem nālis lz doceat cognoscere creaturas. nō tñ creatorē. Rōnalis vō lz doceat con cludere hoibus nō tñ diabolo resistere. Et moralis lz doceat acqrere virtutes cardinales. nō tñ docet acquirere chari tate. Mostra vō philosophia. s. veritas theologica hec oia opaf. Docet. n. denz cognoscere diabolo resistere. et charita tis exercitiis insudare. hec ē diuinor p: gmetoz appotheca delectabilis sup mel et fauū. hec quoqz thesaurus desiderabi lis sup aur et lapidē p:ciotuz. hec est fons de loco voluptaus egrediēs. cecleie militā tis irrigās paradisuz. Deniqz pñs in se ptē libellos distingit et singulas i vnoquo qz materias rubricis p:riis assignauit. 1. dūmus ē de nā dicitatis. 2. de operibz cōditoris. 3. de corruptella peccati. 4. d humanitate xpi. 5. de sanctificatiōe gra ruz. 6. de virtute sacrorum. 7. de vlti mis tpbis. et de penis maloz. ac de p: mits bonoz. Sic vbi ergo in hoc scripto deuiani parcer mibi. qz ignorās feci vbi vero recte p:cessi laudei gra Ihesu xpi ad cuius honore et beatissime matris ei presens opusculum compilauit.

plex est philosophia: is. moralis. nalis.

Qd dens est.	Caplin	pmuz
Qd vnus deus est.		2
Qd vnū solum pñmū est.		3
Qd pater est.		4
Qd filius est.		5
Qd filius est imago patris.		6
Qd spūs sanctus est.		7
Qd spūs sanctus amor pñs et filii est.		8
Qd spūs sanctus charitas et donū san torum est.		9
Qd in trinitate personaruz vnitas essen tie est.		10
Qd multipliciter trinitas est.		11
Qd equalitas psonar est.		12
Qd inter cētūtas et psonā dīa est.		13
De imensitate dei.		14
De infinitate dei.		15
De cōprehensibilitate dei.		16
De circūspectibilitate dei.		17
De eternitate dei.		18
De incōmirabilitate dei.		19
De simplicitate dei.		20
De excellentia dei.		21
De rationibus dei.		22
De nominibus dei.		23
Qd deus ineffabilis est.		24
De ideis et libro vite.		25
De appropriatis diuinis psonis.		26
De potētia dei.		27
De virtute miracolorum.		28
De scientia dei.		29
De p:destinatione.		30
De pñtia et reprobatione.		31
De volūtate dei.		32
De iustitia dei.		33
De misericordia dei.		34

Qd deus est. Caplin primuz. Eum ēē multis modis ostē dit. Hoc. n. fides recta testa tur. Sacra scriptura loquit tur. Compatio rex ad ipuz id ipsum indicat. Sancti p: dicant. Creature clamant. et Ratio na turalis dicitur. Primo igitur deum esse fides testatur. quia fides catholica credit deum. credit in deū. et credit deo.

credere deo.
credere in deo.
credere deo

Credere deū ē credere ipsūm. Credere
ī deū ē credēdo amare deū. ⁊ credēdo ī
eū ire. ⁊ mēbris ei⁹ ī corporari. Credere
autē deo ē credē v̄bis ipsius. ¶ Dicitur ⁊
tertū bonoz ⁊ maloz ē. s̄ fm bonoz
tātū quia credere deū ⁊ credere deo bo
nis ⁊ malis cōe ē. s̄ in deū credere bo
noz spālīter est. Deus itaqz sol⁹ habet
esse p̄fectū. Illud emz p̄fectum est cuius
nihil est extra se imp̄fectū est. Deest enī
nobis aliquid quod de nostro esse iā pre
terit. vel qd futurū est. Dicitur autem
esse eū simul totū sit. nec qcquā de eo p̄
terit aut futurū sit p̄fectum est. ¶ Secūdo
deū esse scriptura loquitur. psal. 89. deus
a seculo vīqz ī seculū tu es de⁹. Exodi.
ii. Qui est misit me ad vos. ⁊ Ioannes
Baptista dicit. Uidet oībus principalis
eoz que de deo dicitur nobis eē qui
est. Tertio deū esse rerū cōpatio ad ipm
facta indicat. Et enīm deus habet qd no
strū esse suo cōpatum nihil est īmo de
us suo presentiali esse dat omnibus eē ita
q̄ si se rebus subtraheret. sicut de nihilo
facta sunt. sic in nihilo defluerēt. Grego
rius. Omnia humana que iusta q̄ pul
chra sunt deū instituit ⁊ pulchritudini cōpa
rata. nec recta nec pulchra sunt nec om
nino sunt. Quarto sci predicāt. Anselm⁹
in psal. Credimus deū esse aliquid quo
nihil maius cogitari possit. Dio⁹. Esse
omniū ē super substantialis diuinitas. sed
hoc intelligitur causaliter non formaliter
Aug⁹. Illud maxime habet esse quod
maxime distat a nō esse quod scilicet nō
habet esse post esse. nec esse post nō esse
nec potest cogitari nō esse. Quinto deus
esse creature clamant. Omnia nāqz suo
modo dicunt. quoniam ipse fecit nos ⁊
nō ipsi nos psal. 9. quia ipse deus ē ver
nature. qua omnia pulchra testātur ip
sū pulcherrimū. dulcia dulcissimū. subli
mita altissimū. pura purissimū. for
tissimū. ⁊ sic de aliis. q̄ sicut ī patria de⁹
est speculū in quo relucēt creature. sic in
via econtrario creature sūt speculū quo
creatorez nostruz speculamur. Unde.

afelm.

August.

egē box nature.

Alp's p̄rio ad Cor. 13. Uidemus nunc p
speculū in emgmate. Idē ad ro. p̄rio. In
uisibilia dei p̄ ea q̄ facta sūt cognoscuntur.
¶ Secūdo deū esse rō nālis dicitur. q̄ p̄ esse
eū in cognitiōe ate puenit. Omne nāqz
creatū indiget alio vt sit. ⁊ iterū līd alio
vt sit ⁊ ita est in infinitū pcedere vt erit
ibi circulus. vt pueniet ad aliqd qd sit
cā oīuz. Circulus nō ē in rebus. singulis.
qm̄ op̄deret aliqd esse prius vel posteri
us. nec erit p̄cessus in infinitū q̄ vnuer
sitas creaturaz tora causata est. siue sit fi
nita siue infinita ergo indiget alio vt sit. ⁊
qd erit extra vnuerstatē causatorum. ⁊
hoc deus est a quo flunt oīa bona.
¶ Quod vnus deus est.

rō nā

Capitulum.

2

v ¶ Num deū esse ostenditur autorita
te. vñ in Deutero. 32. videte q̄
ego s̄z solus. ⁊ nō alius de⁹ p̄ter me. vñ
ap̄ls ad ephesi. 4. vnus deus vna fides
vnū baptisma. ⁊ Boetius. Si dici pōt
vnissimū est. Idē est semp̄ in vno modo
nihil in se nisi se h̄z hoc vere vnus est. in
quod nullus est numerus. nullū in eo aliqd
est p̄ter id qd ē. Idē ostēdit ⁊ rōe. q̄ sim
plex forma diuinitatis si non esset vna ⁊
eodem numero. sed cōicabilis pluribus
vt forma sorti. ⁊ platoui. iam p̄traheret
ab aliquo addito ad esse singulare. ⁊ ita
p̄pderet alteri. nec eēt simplicissima qd
falsum est q̄ in sūmo bono nulla pōt fie
ri adiectio eū sit oīno simplex. ¶ Nota. q̄
vnū sumit̄ put est principū numeri. sic
deo puenit. Alio modo put p̄uertit̄ enī
ente. sic deo puenit potius q̄z alicui crea
ture. q̄ eū vnū sit indiuisum in se. ⁊ di
uisū ab alijs excepto deo solo nihil ī quo
nō intelligat̄ aliqd diuisio vel actualis vel
potētiālis. Cū vnitas vt numerus ali
qs de deo dī nihil ponit. vt qdā dicunt
sed tm̄ p̄uat. vñ cū dicit̄ deus vnus est
intelligit̄ q̄ nō sūt plures. Aliqd singu
lare nō est vnū. tribus modis. s̄. plurali
tate fm spēs diuersas sicut angeli ⁊ stel
le qui ⁊ q̄ sunt idē genere. sed differunt
specie vel mutabilitate fm q̄ vnus bo

boetius.

vnus

alqd

mo plures dicit qui modo sanus est modo eger. modo dives. modo pauper. vel p pagatione s'm eandē spēm put vnus ho mo plures est in filiis q p pagatur ab ip so. sed nihil predictoz in deo est. De pri mo enīz p rarium habemus in simbolo Athanasii. Nec ē fides catholica. vt vnū deū in trinitate & trinitate in vnitate ve neremur. De secdo psal. ioi. Ipsi peri bunt. tu autē pmanes. Ver. Nō ex tpe al terationē hz deus nō in substantia alteri tatē. Leo papa. Simplicis diuinitatis na ture nihil addi vel minui pōt. De tertio psal. 80. Nō erit in te deus recens. Re cens est recenter formatū vl' natus. diuī nitatē tria genera bonū multiplicat. s. idolatre. psal. 15. Omnes diligentī de monia. nigromāti q attribuit virtutem carac eribus. & hmoi stultitiis. carnales homines vt gulosi colētes ventrē. Apl's Quoz deus venter est. Et auari q sup oia pecuniā a manet vt idem Apl's dicit ad collo. 3. Avaritia que est idolor' ser uicus. Est itaqz in deo vera vnitas p rpter simplicitatē immutabilitatē & singula ritatem & ppter vnitatis create similitu dinem. qz sicut vnitas a nullo descendit & ois pluralitas ab ea descendit. sic deus a nullo. & oia ab ipso. Itē sicut vnitas de se gignit vnitatē. ita deus pater de se gi gnat alterum sc. s. filium vt dicit Aug^o. i. alterum similem sibi. vel alterum a se.

Hoc nomen deus tripliciter accipitur. s. naturaliter adoptiue & nūcupatiue. Pri mo modo soli deo conuenit. Secundo modo conuenit bonis hominibus qui diuine bonitatis participes sūt p gratiā p rovidentię vel doctrinā & potestatem p lationis & potestāt miraculoz psal. 81. Ego dñi dñi estis. & filii excelsi dēs. Ter tio modo dii dicuntur idola. sed solo no mine qz res noīs scilicet diuinitas nō illis auenit. s. primo modo nō hz nomen deus plurale p se cum sit vnus solus deus ve rus nec diuinitas recipiat distinctionem sed secdo & tertio modo plurale habet. Quod vnum solum principium est.

leo papa

de q auarit' & idolor'

de q nō habz pluralit'

Caplm.

3
Icut vnus deus est sic vnū soluz principii est q ostendit' multipli ci rōne. s. Primo sic. qm si duo sūt principia. vnum. s. sūme bonum & aliud sūme malum. aut cōicant existētia per se. vt fortes & plato simul sunt in cō aut si cōicant. Si ergo alterum illoz erit ens per aliud. & ita nō erunt duo p'incipia. Si sic cum existētia per se sic bonū. ma luz plus esset malū si nō habere aliquid bonū ergo nō sūme maluz qz si esse p se haberet hoc ipsuz esse qd est bonū sū me malū nunqz esset. s. Diciterea in crea turis quattuoz inueniunt. s. multitudo or do impfectio & cōnerio. s'm quodlz isto rum pbatur tñ vnū esse principii. Ois enīz multitudo s'm Dionisiū. ab vnita te trahit originē. ergo necesse est ois mul titudinis vnū esse principii. Itē ois or do cū hēat primus. & posterius. oportet qd vnū hēat principii. Itē s'm Boeciū. Omne impfectū ab aliquo trahit originē. supple pfecto. & hoc est deus noster. Itē ois cōnerio diuerzoz cām hz sive cōne rionis & cōseruationis ad vnū & hoc est de^o. Itē si eēt vnū sūme malū a quod oia mala essent sequerēt q s'm corpus xps esset ab illo malo principio. cū in eo fue rit malū vne. qd absurdū ē dicere. Ex predictis p3 q deus est principii & sum mū & vnū solū principii tñ rōe dignita tis tñ rōe antecessionis. tñ rōne calitatis. Qd pater est.

Caplm.

4
Ternum patrē esse p hoc ostēdit' q cū sit deus potētissimus sapien tissimus & optius. pōt. scit. & vult se sūme cōicare. hoc ē maiestatis sue ple nitudinē alteri dari. ergo deus pater ab eterno filii sibi equalē genuit. cui diuini tatis sine essentiā cōicauit. Dicit. n. dis in Isaiā. Si ego q generationē aliis tri bno ipse scriptis ero. qsi dicat nō. s. Pater enī multiplicat dī. Dicit. n. pater eterna gñatiōe. Isaiē. s3. gñatiōē eius qs enar rabit. pdestinat de. Ephe. primo. grā vo bis & pax a deo pte q p dūtinavit vob in

multitudo. d. config.

boeciū. impfctuz

adoptionē filioꝝ. Creatione. Denter. 32.
 Aliqd nō ipse est p̄: tuus q̄ possedit sc̄e
 ⁊ creavit te. fecit inq̄: s̄m corpus. crea-
 vit s̄m animā possedit s̄m v̄rūq̄. Re-
 dēptōe. Isa. Tu dñe p̄: noster ⁊ redem-
 ptor noster. ⁊ seculo nomē tuū. Sacrali
 regeneratōne. prima petri. Benedictus
 deus ⁊ p̄: dñi nostri Iesu xp̄i q̄ regna-
 vit nos. fidei instructōe. Jo. primo. De-
 dit eis p̄: tēz filios dei fieri bis q̄ credūt
 in noīe dci. v̄l eius. S̄ra adoptōe. Ro-
 ma. Accepistis sp̄z adoptōis filioꝝ in
 quo clamamus abba p̄: . Gloīe collatio-
 ne. Gala. Itaq̄: iā nō est seruus. sed fi-
 lius si. ⁊ be. p. deuz. i. p. opera dei. Ope-
 ra nostra magis s̄: p. dei vite eterne me-
 ritoria q̄: p. nos. Primo mō sumit p̄:
 p̄sonaliter. ⁊ iste modus soli patri cōue-
 nit. Quarto modo. s. redēptione. nō solū
 effectiue sumit. sed et p. mysteriū exhibi-
 tiōē. Sumit et p̄sonaliter. ⁊ iste modus
 soli filio p̄uenit s̄m q̄ modus redempti-
 onis fuit p. moꝝ filii. Oēs alii modi s̄:
 tribus p̄sonis p̄ueniunt. q̄: indiuisa sunt
 opera trinitatis. nisi forte aliquis istōrum
 modoꝝ p̄ueniat alicui p̄one p. appropia-
 tiōē. Circa generatōes nota q̄nto: pro-
 positionē in q̄bus videri poterit. vtrum
 eētia diuina generet v̄l generet. Prima
 hec ē eētia generat eētias. Secda hec
 eētia generat p̄sonā. Tertia hec p̄sona
 generat eētias. Quarta hec. hec p̄sona
 generat p̄sonā. Idarū p̄positionuz tres
 prime falsē s̄nt. q̄rta autē vera ē. Est enī
 regula in theologia q̄ eētia diuina non
 generat. nec generat. dicēdū tñ q̄ pater
 virtute eētie existēns in se generat. ⁊ q̄
 filio p. generatione cōicatur eētia. sicut
 ⁊ spiritū sancto p. processionem.
 Qd filius est. Cap. 5
 Um sint correlatiua pater ⁊ filius
 p. easdē rōes ostēdit filii esse eter-
 nus. p. quas ⁊ oīnis est patrē esse eter-
 nū. P̄: et crea inter oēs emanatōes p̄-
 cussima est generatio q̄ penitus assimila-
 tur genitus genitoris qd emanatōes alie
 nō faciūt. Lū igit copiosissimō senti bo-

nitatis p̄petat emanatio p̄fectissima. con-
 stat q̄ p̄sona q̄ p̄: est q̄ ē s̄ns toti? boni-
 tatis generat filii eēleꝝ sibi cui cōicatur sine
 plenitudine maiestatis. Aliqs est filius? dei
 p. ḡaz v̄nionis. vt r̄ps homi. Aliqs per
 vitatē natiuitatis. vt r̄ps inq̄stuz deus.
 Aliqs p. adoptōes. vt sancti. Aliqs p. crea-
 tiōē. vt queuis creatura. De filio dei di-
 cit Athanasius in altercationē p̄ra Ar-
 ruz qd ipse d̄: sensus quo cūcta cogitat
 sapiētia q̄ cogitata disponūt virtus q̄ di-
 sposita p̄ficiuntur. lumē quo p̄fecta clare-
 scūt verbū quo clarificata nūciant. filius
 ergo dei d̄: sapiētia patris nō q̄ p̄: sapi-
 ens sit sapiētia genita sed q̄: filius genuit
 eul appropiat sapiētia. Cū p̄: d̄: oīa fe-
 cisse in sapiētia. i. in filio dei v̄l cū sapiētia
 q̄ est filius q̄m indiuisa s̄nt opera trinita-
 tis. Cū hec p̄positio innotat sub auctori-
 tatem. in filio q̄ hoc ip̄suz h̄z a p̄: q̄ res
 creat. Generaliter. n. v̄z est q̄ q̄qd h̄z
 p̄sona v̄l operat. hoc h̄z a deo quod est.
 Quaker aut filius sit de p̄: nota q̄ hec
 p̄positio de. q̄nq̄: notat eām efficiētē vt
 cū d̄: r̄ps p̄ceptus d̄: sp̄i sancto q̄nq̄: eāz
 materialē vt cū d̄: r̄ps natus est de ma-
 ria v̄gine. q̄nq̄: idēptatē eētie vt eūz
 d̄: filius natus d̄: patre q̄nq̄: trāsustā-
 tiatōē vt eūz d̄: corpus xp̄i sit de pane
 q̄nq̄: ordines s̄m q̄ d̄: creatura fieri de
 nihilo.
 Qd filius ē imago patris.
 Caplin.
 Imago triplex ē. s. eēl̄tatis imita-
 tionis. ⁊ rep̄ntatōis. Primo mō
 filius ē imago p̄ris. 2. modo hō factus ē
 ad imaginē dei. 3. modo mūdus d̄: s̄p̄-
 culū. v̄l imago dei. Est igit imago n̄ ad
 imaginē. sicut filius. H̄z hec p̄positio ad
 dicit d̄:az ⁊ distātā inter imaginē ⁊ ima-
 ginatū. hoc ar nō cadit in filii v̄l bñ d̄:
 imago patris h̄z nō ad imaginē ⁊ ē ima-
 go ad imaginē sicut hō ⁊ angelus. Et ē
 aliud n̄ imago. s̄ ad imaginē vt mūdus
 h̄ q̄ p̄: nō d̄: imago. s̄ restitūū crea-
 toris. q̄: h̄z trinitatē rep̄ntat nō tñ imitat
 nec est capax eius sicut homo. est tñ mū-
 dus ad imaginē dei factus. q̄: deus aliud

sola theologica

Athana
 napa

de p̄:

Imago
 triplex
 mūdus
 ad p̄:

exemplar non habuit ad cuius similitu-
dinem creaturas faceret. nisi se ipsum.
Est imago genita vt filius. ⁊ est imago
creata. vt homo ⁊ angelus. ⁊ est imago
facta vt statua herculis q̄ ipsuz rep̄stat.
Ex his pz q̄ eē imaginē puenit creatori
⁊ creature. Creature vero puenit tam
corpali q̄ spūali q̄ ē cōposita. ¶ Proprie
tū loquēdo d̄r q̄ creatura corpalis ē cre-
atoris vestigiū. vñ Aplūs ad ro. p̄. In-
uisibilia dei p̄ ea q̄ facta sūt ⁊c. Ibi hec
p̄positio. p̄ nō dicit mediū disponens in
quātū creatura p̄siderat in se sed excitās
iquātū est similitudo creatoris q; nō dispo-
nit ad cognitiōē creatoris imo p̄ talem
mōz pot̄ ipediret cognitiōz cū iter cre-
atorē ⁊ creaturā maior sit dissimilitudo
q̄ similitudo. creatura vero spūalis d̄r cre-
atoris similitudo. Ezec̄. 28. Tu signaculū
similitudinis ⁊c. ⁊ hoc iō q; i angelo pp̄ na-
ture simplicitatē expressio: ē similitudo ad
deū q̄ i hōie. Creatura vō p̄posita. i. ho-
mo d̄r imago d̄r imago dei. Ven. p̄rio
faciamus hōiem ad imaginē ⁊ simo. ⁊
hoc iō q; in hōie inueniūt p̄tes trinitates
q̄ in angelo. vñ q̄ ad h̄ hō potius dici-
tur imago trinitatis. filius dei possidet
triplices excellētias sicut inuit. Aplūs ad
heb. i. Qui cū sit splēdor glorie ⁊ figura
substantie ei⁹ portās q; oīa vbo v̄tutis sue
priaz. s. respectū p̄ris a quo p̄ducit. ⁊ sic
ē splēdor glie p̄ris. Est. n. vt ait Dio⁹.
fōrtalis radius in se manifestās gliaz p̄-
nā. Scōdaz respectu spūs sci quē p̄ducit
ex se. ⁊ sic est figura. i. similitudo substantie
p̄ris. Est. n. alia p̄sona ab ip̄o. sicut a p̄re
quā p̄sonā qd̄ n̄ accepit spūs sc̄is a p̄re
sicut ⁊ filius. Tertiaz respectu creaturaz
q̄ p̄ eū p̄ducit. ⁊ sic ē portās oīa verbo
v̄tutis sue. ¶ Propter p̄mū d̄r verbū fili-
us p̄ris. qm̄ p̄fecte loqtur bonitatē. ⁊ sū-
mā p̄ris liberalitatem q̄ v̄bil d̄re voluit
qd̄ filio suo nō cōicaret. Istud ē v̄bum
essentialiter ⁊ eternaliter genitū t̄p̄aliter
p̄missuz a p̄p̄betis ⁊ ap̄lūs p̄dicatuz ab
angelo in icarnatōez nūciatū. ¶ Propter

scōm d̄r filius imago p̄ris. q̄ n̄ tres p̄-
sone sint eōles in eternitate. i. maiestate ⁊
ptate. t̄m̄ filius d̄r potius imago p̄ris q̄
spūs sc̄is. q; nō solū h̄z p̄ueniētā itus cū
p̄re in eēntie idēptitate. sic ⁊ spūs sc̄is s̄z
ē h̄z p̄ueniētā extra cū p̄re ex eo q; sicut
a p̄re p̄cedit filius sic a filio spūs sanctus
sed a spiritu sancto nullus. Iñā fm̄ rōez
intelligēdi respectus hui⁹ relationū sunt
extrinsecus existētes. q; pon⁹ ab aliquo
sūt q̄ in aliquo. Intelligētia. n. relationū
ad hoc ad qd̄ refert aliqd̄ respicit. vñ si
p̄rem nō h̄o filius nō s̄z. ⁊ cōuerso.
¶ Propter tertū dicit filius v̄tus patris
p̄ma ad cho. i. Nos at̄ p̄dicamus xp̄z
dei v̄tutem ⁊ dei sapientiā. Inuenit etiā
imago trinitatis in nobis v̄z in memoria
intelligentia. ⁊ v̄litate v̄l in mente noti-
tia ⁊ amore. in q̄bus p̄ ordinez patri ⁊ fi-
lio ⁊ spūi sancto assimilamur. Nota etiā
q; imago d̄r relatiue ad illud cuius similitu-
dinem gerit ⁊ ad qd̄ imitādū facta est.
Hoc at̄ p̄tingit dupliciter. quātū ad spe-
cies ⁊ signū speciei. ⁊ sic imago hōis est
in filio suo q; ipsuz in hūana specie ⁊ figu-
ra imitat. ⁊ hec est p̄fecta imago quātū
ad signum t̄m̄ ⁊ non ad virtutez speciei
sic imago hōis est statua lapidea. ⁊ hec
est imperfecta imago. ¶ Primo modo fi-
lius est imago patris sicut in natura cōi-
cans. scōdo modo imago dei est i hōie.
h̄z minus perfecte.

Qd̄ spiritus sanctus est.

Caplin.

e ¶ Anatio duplex est in diuinis.

Tna per modum nature. Alia p̄
modū voluntatis. Illa que est p̄ moduz
nature. est generatio scōdū q; filius est
a patre. Illa que est per modum volun-
tatis. hec dicitur processio appropriata.
¶ Propter vero dicit spiratio scōdū q; spū-
ritus sanctus est a patre ⁊ filio. Idcir-
co autem hec emanatio per modum volun-
tatis dicitur esse. quia spiritus sanctus
amor est. Amor autem secundum volū-
tates est. ¶ Proccedit aut̄ spiritus sanctus
a patre mediate ⁊ imediate. Ad mediate.

imago p̄mitat̄
hō

EMANATIO cōm

ga filius ipse spirat q hoc bēt a pfe. Im
mediate vō ga ipse p̄ ip̄z spirat. Qd̄ spi
rit⁹ sc̄us amor p̄ris ⁊ filii est. Cap. 8.

¶ Spiritus sc̄us amor dei ē. ⁊ hoc
s tripliciter. v3 centialit̄. p̄sonaliter
⁊ exēplarit̄. Essentialit̄ d̄r spirit⁹
sanctus amor. in quātū ipse cū p̄re ⁊ fi
lio vn⁹ de⁹ est. Ip̄si em̄z tres in quātū
sunt vnū in essentia diligūt se amore cēn
tiali. qui appropiat̄ spiritui sc̄o. ¶ Per so
nalit̄ vō dicit̄ spiritus sanctus amor in
quātū ipse ē nex⁹s patris ⁊ filii. ¶ Dater
eni ⁊ filius diligūt se amore. p̄cedēte qui
non est nō pater. nec filii⁹. sed sp̄s san
ctus. De hoc nex⁹ dicit̄ Augu. Est inef
fabilis qdaz cōplex⁹s in illa trinitate nō
genit⁹. s3 genitoris genit⁹qz suauitas igē
ti largitate p̄fundēs oēs creaturas p̄ ca
ptu eay. Exēplariter quoqz d̄r sp̄s san
ct⁹ amor. qm̄ amoris gratiū q est in no
bis sp̄s sanct⁹. nō soluz efficiēs est sed
etiā exēplar atqz finis. Amor. n. q est i
n obis a spiritu sc̄o est efficiēt̄. ⁊ hoc in
quātū ipse spirit⁹ sc̄us est deus. Exēm
plariter autē ē in nobis in quātū ipse spiri
tus sc̄us ē p̄cedēs p̄ modū amoris a pa
tre ⁊ filio. S3 finaliter ē in nobis amor.
in quātū spiritus sanctus a quo amor. noster
est h3 rōez p̄mit boni in qd̄ tendit amor.
n̄. Notādūz q amor. q ē sp̄s sanct⁹ ex
mō p̄cedēdi ē nex⁹s. s. trinitatis. s3 p̄p̄
ipsaz p̄cessionē ē distinctus. a p̄re ⁊ filio.
p̄p̄ nāe vō diuīe p̄fectionē ē p̄sona ⁊ sup
positū. p̄p̄ d̄uinā vō simplicitatē ipse ē d̄
us ⁊ summe bon⁹. Igit̄ sp̄s sanctus ē
amor quo p̄r ⁊ fili⁹ se diligūt. cū autē d̄r
p̄r ⁊ fili⁹ diligūt se sp̄ sc̄o. i. amore q est
sp̄s sc̄us. ⁊ s̄m hoc p̄positio ē vā. s3 in
trinitate sic diligūt se sp̄ sc̄o. i. p̄ spiritum
sanctū. v̄l p̄ amorē q ē sp̄s sc̄us. ⁊ s̄m
hoc nō ē p̄cedēda. eēt. n. intellect⁹ q spi
rit⁹ sc̄us esset p̄ncipiū in trinitate qd̄ sal
sū ē qz a p̄re filioqz p̄cedit. ga nō est ibi
aliquid respectu cui⁹ hec dictio. p. dicat ibi
p̄ncipiū. Est. n. regula q hec dictio. p. sp̄
dicit rōez p̄ncipiū respectu alicui⁹ p̄positi
i locutiōe sic qm̄ d̄r p̄r opat̄ creaturas p̄

filii. ibi notat̄ rō p̄ncipiū i filio respectu
operis. Similit̄ hoc cōcedit̄. fili⁹ opat̄
p̄ patrē. nā ibi notat̄ rō p̄ncipiū i p̄re. ⁊
hoc duplici respectu. s. respectu filii. ⁊ re
spectu opis. Qd̄ sp̄s sanctus charitas
⁊ donū sanctor⁹ est. Cap. 9.

¶ Vm̄ inueniāt̄ i scripturis sepi⁹ q
sp̄s sc̄us charitas ⁊ donūz d̄r d̄i
ligēt̄ notādū ē q̄lit̄ hoc debeat in
telligi. ⁊ vtrū sp̄s sanctus sit charitas q̄
nos deū ⁊ p̄ximū diligam⁹. vñ notādū
ē q amor. siue charitas trib⁹ in modis su
mit. vno mō effectiue ⁊ sic absqz dubio
verū ē q sp̄s sc̄us amor ē quo diligim⁹
deū. ga sp̄s sc̄us opat̄ in nobis habi
tū ⁊ modū charitatis. Alio mō sumitur
exēplariter. sic ēr spiritus sc̄us ē charitas
qua diligimus deū ⁊ p̄ximū. Charitas
n. que ē spirit⁹ sanct⁹ ē exēplar n̄re chari
tatis. Tertio mō sumit̄ charitas forma
lit̄ p̄ modū inherētie. ⁊ sic charitas d̄r vir
tutis h̄it̄ i aīa quo diligim⁹ deū ⁊ p̄ximū
Et s3 h̄c mōz spirit⁹ sc̄us nō d̄r chari
tas. nec cōstrariat̄ dictū Aug. li. d̄ tri. c.
6. Eadē charitas qua nos diligit deus
⁊ nos ip̄z. ga h3 verū sit tñ aliter ⁊ aliter
est. naz deus diligit nos ea fo. malit̄. nos
vō ipsū diligim⁹ efficiēt̄ ⁊ exēplariter
nō formaliter. nā oē esse ⁊ agere ē a for
ma inherētie agēt̄. q̄ est p̄ncipiū agendī
⁊ forma sicut caliditas igni. Sciēdum tñ
q sp̄s sc̄us dat̄. cū dat̄ eius donūz. ga
sp̄s sanct⁹. est amor ⁊ p̄ximū donum
posterius autē nō datur sine prior. ¶ Pre
terea cor⁹ p̄ mysticū est vnum p̄ amorē.
cū enim nichil creatū sit vnum in diuer
sis p̄cularib⁹ oportet q mēbra corpis
mystici vniant̄ vno amorē increato q est
spiritus sanct⁹. Itē s̄m Aug. Totū ma
lū hominis ē vñ fruedis. ⁊ frui vtendis
cōstat ergo q oppositum est totum bo
nū ei⁹. s. frui fruedis. ⁊ vni vtēdis. S3 ad
fruedūz eo qd̄ fruedūz ē regitur p̄ntia
eius fruibilis. ⁊ etiā dispositio debita fru
endū vñ regit̄ p̄sentia spirit⁹ sancti ⁊
eius donūz. s. amor quo inherēat̄ ei. ve
rūtā in cū datur nobis sp̄s sanct⁹ nō

Augu. 7.

777

Augu

incipit esse in loco nouo. sed nouo mo p
 pductione noui effectus. et noui respe-
 et? ex quod creatura se habet aliter ad spi-
 ritu sanctu q̄ prius. quia est in ipsa. vt in
 cognoscere et amare ipsu. qd no fuit prius
 Et ia dicitur p3 q̄ in iustificatiōe duplex
 charitas nobis dat. scilicet creata et increata
 illa qua diligimur. et illa qua diligimur
 dat nobis charitas creata q̄ diligimus
 effectiue. et creata qua diligimur? formali-
 q: n̄z diligē ipse creat ex bis colligit. q̄
 lz de? sit vbiqz p̄ eētā p̄tā et potētā
 nō tñ bētur ab oibz hoibz p̄ grām.
 Ad istu spūs sci duplex est. sicut et filij.
 vna visibilis. sic apparuit sup xpm in co-
 lūba et sup aplos in linguis igneis. Alia
 invisibilis q̄ mittit in mēte ad sanctifican-
 dā creaturas et ista missio fit ad inhabitati-
 onē creature rōnalis. s; prior fit ad inhabita-
 tionē demōstrādā alijs. Et mo filij du-
 plex ē missio. scilicet visibilis. vt incarnatō et in-
 uisibilis. vt i terna mētis illuminatio. Ad
 tādūz q̄ missio filij et spūs facti i sepabi-
 lia s; dī filij q̄ inēs p̄ grās illuminat
 ad deū cognoscēdū dī spūs sci. q̄ effe-
 ct? accēdit ad deū amādū. Sciēdū ē q̄
 soli? p̄ris ē mītē et nō mitti. cū. n. pater
 a nullo pcedat nisiqz mitti dī. qz vero fi-
 li? et pcedit et pducit. iō mittit et mittit
 Spūs vero sanctus pducit eternaliter.
 sep nō pducit nisi ex tpe. ideo ipsius ē p
 priū mitti et nō mittere nisi respectu cre-
 ature. vt ad p̄uersionē populū dñr apo-
 stoli missi a spiritu scō. nisi forte dicatur
 mittē hominē assumptū. S; spiritus sa-
 ctus mittere dicit in quātū cū patre et fi-
 lio idē ē in essentia trinitatis nō inq̄tuz
 psona. sic etiā filius mittit se ip̄z vñ. Au-
 g. libro de trinitate. Intelligam illā in
 carnationē. et ex virgine natiuitatē in qua
 intelligit filij missus vna cadēqz opera-
 tiōe p̄ris et filij inseparabilē eē factā nō se-
 paratō etiā spiritū sancto. Ex his patet
 q̄ be sunt improprie exponende. Spūs
 sanctus mittit se et mittit filium et filius
 mittit seipsum nisi intelligantur inquan-
 tus est de virgine natus. Nec autē est rō

q: mittere dicit auctoritate rōne pducti
 onis eterne. Quibus modis dat? ē spū-
 ritus sanctus in signo visibili. Sciēdū q̄ i
 igne apparuit spiritus sanctus vt cale-
 faceret frigidus. Et in linguis vt doce-
 ret ignaros. Et i sono vt terreret rebel-
 les. Apparuit et in alijs tribus modis. scilicet in
 nube. tpe. Adoyfi vt victor eius colum-
 na nubis eēt sicut legit eiaic. 63. Itē i co-
 lūba sup baptizatū christū ad ostēdēdā
 gratie plenitudinē q̄ in ipso erat. Itē in
 statu resurrectionē ad significādā vni-
 cationē affectus. quia stans ab iteriori p-
 cedit Datus ē igit spiritus scūs bis post
 resurrectionē. scilicet in terra ppter dilectionē
 proximi et de celo ppter dilectionē dei.
 vel datus ē in terra ad relaxāda peccata
 aliorū Jo. 20. Ius. et dixit eis. Accipite
 spiritū sanctū quorū remi. etc. Datus ē
 de celo repete ad robur. et ad operatio-
 nē miraculoz de his duobus psal. 32. ver-
 bo dñi celi firmati sūt quo ad primū et
 spiritu oris ei? ois virtus eorum quo ad
 sūm. Tertia fuit collatio spiritus sancti
 apostolis facta ante passionē quādo fue-
 runt baptizati ibi enīz inuit eorum ba-
 ptismus vbi dicit. Qui lotus est nō in-
 diget. nisi vt pedes lauet. in signū predi-
 catorum ter inungit homo ad significan-
 dā hāc triplicē spiritus sancti missionē. scilicet
 in baptismo in cōfirmatiōe et in morte.
 Quadruplicē effectū consecuti sunt apo-
 stoli ex presentia spiritus sancti. Primo
 eloquētā i linguis. Secdo audaciā in tor-
 mētis. Tertio efficaciam in miraculis.
 Quarto p̄ticiōes vicijs. q̄ p̄ peccatōē
 n̄ peccauerūt mo: talit Accipit et modo
 vilit spūs peccatores i igne ad purgādū
 Luce 11. Et baptizabit vos in spū scō
 et igne. Itē penitēs ad p̄ficiēdūz psal.
 42. Spiritus tu? bon? deducet me. Itē
 perfecti ad sanctificādūz. 2. ad. 1. cor. 1.
 Qui dedit in cordibus nostris pignus
 spiritus. Item beati ad fruedūm psal.
 Renuit conso. anima mea etc. Item tri-
 bulati ad consolādūm ad. ro. 8. Non ac-
 cepistis spiritum seruitutis. iterum in ti-

quibus modis dat?
 p̄p̄tū sanctū.

leg. cubiqz

no

more et c. Itē ignorantēs ad instruendū
Jo. ¶ Paralytus autē spiritus sanctus
quē mittet p̄r in nomine meo et c. Quo
tpe datus sit spiritus sc̄us accēdēdū ē qd̄
in die quinquagesima. vt ostēdat actor eē
remissionis. nā ānus iubile⁹ p̄uebat re
missioni. venit et̄ in die dominica vt esset
dies prim⁹ renouatiōis q̄ fuit et̄ creatōis
Dat⁹ quoq; fuit tertia hora qz d̄r prim⁹
hō i hora sc̄ia pdidisse gr̄as vñ pueniēs
fuit qz eadē hora apl̄s reddē. Itē alia rō
nedat⁹ ē hora sc̄ia. s. vt ostēderet qz t̄nob
hora sc̄ia dat⁹ gr̄a dei. Sūt .n. tres hore
morales. s. p̄ritō. p̄fessio. et̄ satisfactō. de
hoc nosē sp̄s sc̄i sc̄idū ē qz p̄t eē circū
loctio vni⁹ ppriū noīs et̄ t̄nc cōuenit t̄m
p̄sone sc̄ie i trinitate. vl̄ p̄it iste dictōes
sunt diuisi. et̄ sic quibz trīs p̄sonaz ē spi
ritus sc̄us. Spiritus sanctus hz mlta no
mina. d̄r .n. spiritus a spirādo actiue eo
qz spirat. Jo. 2. Sp̄s ubi vult spi. et̄ sc̄idū
duz hunc modū hoc nomē spiritus cōe
ē ostēd⁹ trib⁹ p̄sonis. sed spiritus sancto
cōuenit p̄ ap̄ p̄riationē. Alio mō dicit
spiritus a spirādo passiue eo qz spirat. et̄
hoc mō ppriū ē spiritui sancto. qz p̄cedē
debet p̄ modū spiratiōis. nō solū etiā di
cit⁹ spiritus sed addit⁹ sanctus qz sanctus
idē ē qz mūdus vl̄ firmus. vl̄ sine tertia.
Ista autē nō solū cōueniūt ei quo ad se.
sed i cōparatione quo ad nos. naz p̄ gra
tiā sp̄s sancti a peccatis mūdāmur. in
bonis firmāmur. a frenis seperāmur.
Sanctus ergo nō solū ē i se. sed qz nos
sanctos facit ea sanctitate d̄ q̄ dicit Dio⁹.
Sc̄itas ē ab omni immūditia libera et̄ p̄
secta. et̄ oīo immaculata mūdicia. ¶ Dic
terea sp̄s sc̄us vocat⁹. nec⁹ vnitas et̄ āple
rus. et̄ hoc put̄ p̄paratur ad p̄fem et̄ filiū
Itē dicit⁹ donū altissimi et̄ hoc put̄ p̄pa
rat ad nos qz oē datū optimuz. et̄ oc do.
per. des. ē. descendēs et c. Itē dicit⁹ fons
vni⁹ qz septēplici riuo donoz nobis fluit
Esaie. xi. Sp̄s sapiētie et̄ intellect⁹. sp̄s
p̄siliū et̄ fortitudinis. sp̄s sciētie et̄ p̄ietat⁹
et̄ sp̄s timoris d̄i. Itē d̄ ignis qz ef
fectū accēdit. Itē d̄ charitas nō solū qz

ē amor p̄ris et̄ filiū s; qz nos amātes facit
Itē d̄ sp̄ialis vnctio. qz oēs tribulatio
nes mūdās suauēs facit iocūdas s̄m il
lud. In labore reges. i estu p̄peries et c.
Itēz d̄r dexter dei digiti⁹. quia sicut oēs
corporales res digito demonstrant. ita p̄
spiritū sanctū ostēdunt res sp̄iales ocu
lo sp̄iali. Itē dicit⁹ paralyt⁹. qz solati
ones mētib⁹ infert. Itē magistroz opti
mus qz intellectū ad cognitionem. et̄ suū
ip̄suis illuminat. Qd̄ in trinitate persona
rum vnitas essentie ē. Cap. i. o.

¶ In vnitate nature diuine tres sūt
a p̄sone. q̄rū prima ē nulla. sc̄idū da
ē p̄ generationē a sola prima. sc̄ia
ē p̄ cōez spirationē a p̄ma et̄ sc̄da. Istud
t̄m sic est. trinitas p̄sonaz nō excludit ab
ec̄ntia vnitate. simplicitatē. imēstiatē. eter
nitate. et̄ inēmutabilitatē. hui⁹ rō p̄ hoc
p̄z. qz qz crederet deū nō posse se summe
cōdicare negaret in eo potētā. Qui vō cre
deret hoc eū posse. s; nescire. negaret in
eo sapiētia Qui crederet eū hoc posse et̄
sc̄ire. s; nolle negaret in eo bonitatē. cum
igit⁹ p̄ potnerit. fecerit. et̄ voluerit se sū
me cōdicare hoc fecit eternaliter. s. h̄ndo
dilectionē et̄ dilectū. hoc ē filiū et̄ spirituz
sc̄uz. ¶ Dicere a q̄ bonū ē sui diffusiuz
vt dicit Dio⁹. vñ cū p̄ fit fons bonita
tis. emanatio erit ab ip̄o p̄fectissima q̄
ē generatio. Er̄t et̄ emanatio iocundissi
ma. q̄ ē p̄ modū benignitat̄ et̄ liberalita
tis. hoc at̄ emanatio amorē. qz sp̄s san
ctus a p̄re et̄ filio p̄cedēs. Et̄ h̄ dicitur
amor emanatio liberalitatis. qz amor p̄
mū donū ē qd̄ a liberalitate p̄cedit cū fit
donū i trinitate in ip̄o d̄te. i quo. s. amo
re oīa alia donat⁹. ¶ Hec beata trinitas tri
b⁹ mōis nob̄ innotescit. ip̄a. n. p̄z i scriptu
ris. ostēdit i figuris. relict̄ in creaturis.
¶ Primo i q̄st̄ri beata trinitas p̄z i scriptu
ris. vñ leo papa. Credim⁹ sc̄āz trinitatez
p̄res et̄ filiū et̄ sp̄uz sc̄uz. vñ deū oīpotē
tē. vni⁹ substantie. vni⁹ ec̄ntie. vni⁹ p̄tatis
itē ita. Audiat⁹ seraphim terdicētia. Sc̄us
i laudē beate trinitatis. subitū gētia in sin
gulari. d̄s de⁹ sabbaoth. pp̄ p̄fessione;

quahora adaz
perant

vultatis diluſe. Si ergo nõ eẽnt tres pſo
 ne ſi diceret i gñe. faciam? hoies ad ſit
 tudinẽ nraſ ſz meã. ⁊ tũc ſi eẽnt tres p/
 ſone. ⁊ ñ vna ſubſtãtia. ñ diceret ad ima
 ginẽ ſz ad imagies nraſ. ad idẽ oñdit de
 potẽtia i pre cũ dñ. Benedicat nos deus
 de? ñf bñdicat nos de? ⁊ tñ ſemel ponit
 hoc pnoimẽ cũ vbi ſubſigif ⁊ metuant
 eũ oẽs fines tre. Itẽ Jere. p. 2. a. a. a. dñe
 de? ecce neſcio loq vide q a triplicauit. ⁊
 i ſingulari dixit dñe de? qd notat trinita
 tẽ ⁊ vnitatẽ. Itẽz Aplus. Ex quo oĩa p
 quẽ oĩa i quo oĩa ipſi glia i ſecula. Et no
 ta q hec ppoſitio. ex dicit auctoritatẽ in
 eẽ a nullo hoc at pñ cõuenit q eẽ pncipiũ
 ſiñ pncipio. Sz h ppoſitio. p. notat opa
 tionẽ ſue mediũ ⁊ eẽ ab alio vñ p hoc in
 telligif ſil? q eẽ pncipiũ de pncipio. Hec
 aut ppoſitio. i notat oſuacionẽ. ⁊ eẽ ab
 aliis. ⁊ ppterea ppenit ſpũ ſcõ q eẽ pñe
 tia ois boni. Oñdit et beata trinitas i ſi/
 guris. Signat. n. p tres amicos Job itẽ
 p tres ágeloſ quos. Abrahã hoſpitiõ re
 cepit. tres vidit ⁊ vnũ adorant. Item p
 tres digitos qb? appedit moles tre Itẽ
 p tres ciuitates reſuqĩ eqli ſpacio ſe diſtã
 tes. Itẽ p triã difficilia ad inueſtigãdum.
 Itẽz p tres ciuitates q̄s vidit Ezechi.
 Relucet quoqz i creaturis veſtigũ beate
 trinitatis. Cognofcit. n. in magnitudine
 creaturaz potẽtia pñis. i diſpoſitõẽ ſapie
 tia ſili i ornatu bonitas ſpũs ſci. Itẽz in
 quolibz idmiduo inuenies virtutez ſpẽm
 ⁊ vtilitatẽ. quoz pñ. pñ. ſm filio. tertiuũ
 ſpũ ſcõ. Itẽ i ſole vides eẽntiã ſplẽdores
 ⁊ calorẽ i qb? pñez a ſiliũ ⁊ ſpũz ſanctũ
 cognofces. Itẽ in aia ſm memoria itel/
 lectũ ⁊ volũtatẽ. pñdera pſonarũ trinita
 tez ⁊ vnitatẽ ſubſtãne. Itẽz i hierarchia
 celeſti ſupiori de? eẽt i thronis. vt maie/
 ſtas in cherubin vt veritas in ſeraphim
 vt charitas. per. que notatur pſonarum
 trinitas Item in virtutibus theologiciſ
 . ſ. fide. ſpe charitate idem itellige. Item
 i trib? doubt? aie. ſ. cognitõẽ cõprehenſi
 one ⁊ delectatõẽ notãdũ aut q aliter re
 lucet deus in creaturis viatorũ? aliter i

beatis. Ex? pñi d ſpeculo i quo alio mō
 vñ a nobis not? ⁊ aliter ignot? nã mo?
 vñ i ſpeculo ignot? p ſpeculũ. Ex pñictis
 p3 q tã in creatura corpali q̄s in ſpũ ali.
 ⁊ quã ex his cõpoſita. beata trinitas co/
 gnoſcit tñ diuerſimode. pñe vnũq̄qz
 iſtoz d? veſtigũ creatoris q: alid d? ei?
 ſilũdo ⁊ aliud ei? imago ſicut ſupius eẽ
 notatũ i titũl? q filius eẽt imago patris.
 Deniqz ſciẽdũ eẽ q pluralitatez pſonaz i
 vnitatẽ eſſentie ⁊ vnitatẽ eſſentie i pſona
 rũ plãtate ſm. Ver. ſeruari temeritas
 eẽ. credẽ pietas eẽ noſce vita eterna eẽ. Qd
 multiplex trinitas eẽ. Cap.

Multiplex inuenit i ſcripturis tri
 m nitas. Eſt. n. trinitas icreata q̄ ſũ
 ma ⁊ ieffabilis eſt. Alie trinitates
 ſt create iter has vna eẽ q cecidit. ſ. ronal
 cõcupiſcibilis irraſcibilis. Alia eẽ p quã hõ
 cecidit. ſ. ſuggeſtio diaboli delectatio ſen/
 ſualitatis ⁊ cõſenſus rõnis q̄ triã ſigniſi
 cata ſup ſpẽtẽ mulierẽ ⁊ virũ i paradi/
 ſo. 3. eſt i quã cecidit. ſ. ignoraãtia veri ipo
 tentia boni. ⁊ cõcupiſcẽtia mali. iiii. eſt p
 quã reſurgit. ſ. fides ſpes charitas. Item
 eẽ trinitas p quã ad gñaz repamur. ſ. tri/
 plex ſubſtãtia q̄ eẽ i xpo. ſ. diuinitas. aia ⁊
 caro. eẽ aut alia p quã regñamur. ſ. ſpũs
 aq̄ ⁊ ſãguis. Spũs inq̄ ſcificatiõis. Aq̄
 ablutiõis. Sãguis redẽptõis. Hãc no/
 bis. Jo. i eplã ſua recitat. eẽ quoqz trini/
 tas alia p quã ad gliaz reſormamur. vt
 ſũt tres dotes aie. ſ. cognitio dilectio cõ/
 pñẽſio. eẽ ⁊ multiplex trinitas i creaturis
 q̄ eſt veſtigũ beate ⁊ increate trinitatis
 ⁊ d hoc habes in titulo ſupra q trinitas
 pſonarũ ⁊ vnitatẽ eſſentie eſt.

Qd equalitas pſonaz eſt. Cap. 12.
 Qualitas pſonaz i trib? pñitit vñ
 Aug. null? aliũ pedit eternitate. aut
 excedit magnitudie aut ſupat pñtate. Qd
 eqlias ſm hec tria ſit i dõ ſic oñdit qz i
 iſtis iſeriorũ? tria ſũt hec. ſ. ſubſtãtia q̄li
 tas. ⁊ q̄ntitas. iſg? vnitatẽ i ſubſtãtia eãt idẽ
 pñtatẽ vnitatẽ at i q̄ntitate eãt ſilũdinẽ ſz
 vnitatẽ i q̄ntitate eãt eqliatẽ i diuiſ eqli
 tas tñmodo ſm triplicez q̄ntitatez pñe

quātitas in deo esse dī: h̄ ip̄ proprie. **¶** Dico
 s̄m q̄titate virtutis que est potētia. Alio
 mō s̄m q̄titatez durationis q̄ est eterni
 tas. 3° mō s̄m q̄titate magnitudinis q̄
 ip̄se est intra oīa & extra oīa. & qua p̄ti
 net & locat oīa. **¶** Equalitas p̄sonaz aliter
 in his tribus modis ostendit̄. q̄m in crea
 tura triplex magnitudo reperitur. s̄. spa
 lis dimensionis & virtutis. **¶** Prima ma
 gnitudo est in rebus mutabilibus. Secū
 da in corporeis. Tercia in spiritalib⁹ crea
 tis. In his tribus rēdet̄ creatoris. alia tria
 i q̄bus est p̄sone diuine sūt equales. s̄. eter
 nitas in esse magnitudo in immensitate. &
 virtus in posse. hoc t̄m posse h̄ s̄m rei ve
 ritate sit in deo. s̄m dīam rei nō h̄nt cē
 sed s̄m q̄ nostrorū respiciūt intellectum
 Dicēdū est ergo q̄ tanta est equalitas in
 trinitate q̄ s̄m Augu. nec est ad maius
 aliqd. vel duo vel cēs q̄ vnus. nec mai⁹
 aliqd. oīa q̄ singuli. Coeternē quoqz s̄t
 p̄sone diuine. q̄ in diuinis nō est ponere
 duo genera. s̄. ib̄stātie. & ad aliqd. q̄titas
 vero & equalitas transeunt in genus sub
 stātie. sicut equalitas vel similitudo dicunt
 relationes. sed substātia cōis est tribus p̄
 sonis. **¶** Relatiōz aut̄ p̄p̄riū est simul cē
 ergo nullo mō p̄ prior filio. nec s̄z id qd
 ad aliqd. ē. nec s̄m id qd absolutū ē. Idē
 ondit̄ p̄ exēplū i nā. q̄: h̄ splēdo: sit a so
 le t̄m cēt soli coeternus. si sol cēt eternus.
 Qd̄ inter eētia & p̄sonā differentia est.

Laplin.

a **¶** Ad grecos quattuor sūt voca
 bula. s̄. v̄sya. v̄syoſis. hypostasis
 p̄sopon hec apd̄ latinos eq̄polet̄ istis q̄t
 tuoz v̄z eētia. sustātia substātia. p̄sona
 Inter hec talis ē dīa. q̄ v̄sya siue eētia
 dī: de creaturis absolute. & sine cōcreati
 one q̄lis est humanitas v̄syoſis dicit nāz
 siue subās nature. vt hō hypostasis dicit
 distinguibile nō t̄m distinctū determinata
 p̄p̄riate vt aliqs hō. **¶** Drosopō siue p̄
 sona dicit distinctū determinata p̄p̄riate
 ad dignitate p̄nētes. vt petrus. v̄n sicut
 hoīes p̄ticulares distincti sūt p̄p̄riis q̄lita
 tibus. ita p̄ & filius & sp̄s sc̄us p̄p̄riis

notioibus. Sicut aut̄ greci dixerūt p̄rez
 & filius & sp̄s sanctū. s̄. tres hypostases
 .i. tres substantias. ita & nos dicim⁹ tres
 subās. i. tres res nō indigētes alia re vt
 sint. Cōsiderata igit̄ eētia diuina in se
 oīo idistincta ē. p̄sona vō i se distincta ē s̄
 is p̄p̄rietas. Cōsiderata aut̄ eētia i p̄
 sonis. v̄l p̄sona i eētia modū mediū te
 net. s̄. v̄nitatē & distinctōez & hoc p̄z in ap
 propriatis q̄ oībus p̄sonis p̄ueniūt vt po
 tētia sapiētia bonitas. sed ad vnā magis
 determinat̄. **¶** Nō. q̄ sp̄ s̄ba sumit̄ p̄ eēt
 tia & q̄ eētia nūqz trāsfert̄ ad significā
 dā p̄sonā. Tres sūt definitiones p̄sone.
¶ Persona ē creatura rōalis idiuina sub
 stātia hec sumit̄ penes nāz rei. 2. ē **¶** Ugo
 nis de scō vic. tal̄ ē. **¶** Persona ē substātes
 p̄ se solā iuxta quēdā singulare modū h̄
 sumit̄ iuxta et̄imologia nōis. dī. n. p̄so
 na q̄si p̄ se vna. 3. ē distinctio magis sic
¶ Persona ē hypostasis distincta p̄p̄riate
 ad dignitate p̄p̄riate. **¶** Nō. et̄ q̄lita q̄tuoꝝ
 put̄ supra se expōita & exēplificata. s̄. eēt
 tia. s̄ba. substātia p̄sona differūt i crea
 tura. re. & noīe h̄ i diuinis differūt rōne
 De imēstare dei. Cap. 14

On ē i deo q̄titas dimēsiōis. s̄z v̄
 n̄ t̄ntis. nec vbiqz ē de⁹ mole corp̄is
 s̄z p̄ntia maiestatis. & p̄ hūc mōz
 dī imēsus. S̄z nō. q̄ imēstas q̄tuoꝝ in
 deo cōplectit̄. s̄. i s̄mitatē icōp̄hēnsibilitatē i
 circūscriptibilitatē eētiate. Si. n. p̄sidera
 tur de⁹ i se sic i s̄mit⁹ p̄lat̄. 44. dī. Ad a
 gnitudinis ei⁹ nō ē finis. Si vō p̄siderat̄
 in p̄p̄riatē ad intellectū sic ē icōp̄hēnsibil
 vt aut̄. O altitudo dī. &c. Et p̄p̄ hoc ē dī
 sedet̄ sup cherubin. i. sup plenitudinē sciē
 tie & sup oēs intellectū. S̄z icōp̄atōe ad lo
 cū. sic ē icircūscriptibil̄. Ambro. **¶** Nil p̄
 scriptū & p̄scriptū. nihil diuisū trinitas h̄z
 nō loco claudic̄. nō estimatōe p̄cludic̄. si
 etate variat̄. si i cōp̄atōe ad duratōez sic
 ē etern⁹. Aplūs. p̄. ad thimo. p̄. **¶** Regi aut̄
 scenoz imortal̄ &c. De his q̄tuoꝝ dicē
 dū ē i sequētib⁹ p̄ ordinē. Tenēdū ē cer
 tissime q̄ i deo nō ē p̄p̄rie lōgītudo lati
 tudo nec tubilitas. nec p̄fūdū. s̄z hec me

raphorice sūt i deo. Est enī latitudo cbaritatis q̄ nos ab errōrē fuocat. Jere. Lbaritate ppetua dilexi te iō attraxi te miserās tui. Est ⁊ lōgītudo patiēcie q̄ malos expectat. dissimulat nāqz peccata boiūz pp pñiaz. Est i eo sublimitas sapiēcie q̄ oēs sensū supat. Ap̄tus ad hebre. 4. Oīa sūt nuda ⁊ apta sūt oculis ei⁹. Est et i eo pfundū iusticie q̄ peccatores dānat Adatheus. Ire maledicti in ignē eternum.

De infinitate dei. Cap. 15.

Ubi adū h̄ ē deū cē infinitū qz cui⁹ i deo sit potētia ⁊ essentia. p̄ q̄ cēntia ei⁹ ē infinita. sic ⁊ potētia vñ sicut potētia dei n̄ ita pot̄ i tot. qn̄ possit i plā. sic ⁊ cēntia dei. n̄ ē ita i aligb⁹ reb⁹. qn̄ possit eē i plib⁹. imo si mūdi eēt infiniti oēs replet. ¶ Dicterea cū sit de⁹ rex cā efficiēs formalis ⁊ finalis. sicut dicē d̄ deo n̄ ē i quātū. ē cā efficiēs q̄ sit effectua. nec i quātū ē formalis q̄ sit formata. eadē rōne nō erit dicē cū sit cā finalis q̄ sit finita. ¶ Nullo ergo mō dicēdū ē deū cē finituz fm̄ subitātiā. nisi finitū dicat. p̄lectū ⁊ p̄fectū. Sane triplex d̄r infinitū. s. negatiue. priuatiue p̄trarie. seu despate. Infinitū negatiue d̄r p̄ abnegationē finis. ⁊ sic dicē infinitū illud qd̄ nō finit. ⁊ hoc mō infinituz est qd̄ nō ē natū finiri. Infinitū priuatiue ē qd̄ natū ē finiri. nō tñ finitur. Infinitū p̄trarie ē qd̄ h̄t p̄trariā dispositionē ad finēduz. ¶ Primo mō essentia diuina est infinita. q̄ nō h̄z finē. nec ē nata finiri. Similiter si dicat infinitū tertio mō Si vero dicat infinituz priuatiue. sic nō pot̄ dici finita. qz nō est nata finiri. imo ē finies oīa. Itē finis dicat. triplex. d̄r. n. termin⁹. ⁊ fm̄ hoc quātitas cōtinua pot̄ n̄ infinita. q̄ nō dimēnsibilis i infinituz. ⁊ hoc iō qz in cōtinuo nō ē termin⁹ i p̄ductiōe. sicut nec i numero ē termin⁹ in additiōe. Alio mō d̄r finis idē q̄ p̄fectiō Tertio mō dicat finis id pp̄ qd̄ vnum qd̄qz finit. ¶ D̄rio mō de⁹ est infinit⁹ nō fm̄ quātitate dimēnsiā que in eo nō est sed fm̄ quātitate vtualē q̄ in ipso ē. S̄z qz in deo oīmoda ē dimēsiō virtutis ⁊ es-

sentie. nō pot̄ cē infinitas virtutis. qui cētā sit essentie. sc̄do mō materia dicē infinita. q̄ caret p̄fectiō. tertio mō malū culpe dicē infinitū. q̄ nō est ordinatū ad finē. De icō p̄hēnsibilitate dei. Ca. 16.

Reator creatura cognosci n̄ pot̄ ad plēnū i via. vel etiā i p̄ria qz finiti nulla ē p̄portō ad infinitū. Vbi tñ Trinitas sibi soli nota est. ⁊ hōi ip̄o vñ Ber. Nihil deo p̄tius ē ⁊ nil icōm p̄hēnsibili⁹. qd̄ nēpe cui⁹ rei p̄titi⁹ qz esse sūt. Sane cē omnū dixeriz deū nō q̄ illa sint qd̄ ē ipse s̄z qz ex ip̄o ⁊ p̄ ip̄z. ⁊ in ip̄o sūt oīa. Est. n. intelligētia n̄ra ad illā lucē inaccessibilē multo min⁹ qz visus noctue v̄l vesp̄tillōis ad lucē solis vñ d̄r in psal. 103. Qui ābulas sup̄ pēnas vētorū. hoc ē sup̄ intelligētiās āgelicas. verū tñ cōp̄hēdit deus aliquo mō p̄ fidē in via. Aug. Adētis hūane acies inualida in tā excellēti lucē nō figit. nisi p̄ iusticiam h̄ dei emūdet. Ad idē Ber. Ita de⁹ ē i rōnalib⁹ creaturis. vt tñ capiat ab ip̄sis. a rōnalib⁹ tñ capi pot̄ oībus p̄ fidei cognitionē s̄z a bonis tñ capit p̄ amorē. Dicam⁹ ergo qd̄ de deo scire possumus qd̄ nō sit at qd̄ sit. Aug⁹. Intelligam⁹ deuz sine qualitate bonū sine q̄sitate magnuz sūt indigētia creatorē sine situ p̄sidentē sine habitu vel ambitu oīa cōtinētē. sine loco vbiqz totū. sine tempore sempiternū. sine sui mutatiōe mirabilia facientez nihilqz patiētē. Cōp̄hēdit quozz de⁹ p̄ sp̄m̄ pd̄gitate meritoz in p̄ria. Aug. Uidebim⁹ tue maiestatis eēntiam. ⁊ vnusqz eo p̄spicati⁹ quo hic vixerit puni⁹. Et ē exēplū i mari. qd̄ se offert visui. ⁊ tñ fm̄ ābitū totū videri nō pot̄. ⁊ hoc est tā pp̄ maris latitudinez qz pp̄ ipsius n̄ri visus ad tāā superficie īp̄opositionabilitatē. ¶ Hoc igit tenēdū est qz i vita deuz cogitōscere possumus qz ē in p̄ria qz sic est. nūqz tamen nec hic. nec ibi qd̄ est. Vltis corporal̄is ip̄edatur tripliciter. s. p̄ tenebras. p̄ falsam lucē. p̄ auerhōnē a re visibili. Eodem modo īp̄editur visus sp̄iali circa cognitionem dei. p̄. p̄ tene

bras peccati vel erroris. Jo. Qui facit peccatū in tenebris est. cū legit. 2. ad Co. 11. 3. vsq; i hodie nū die euz legitur moy ses relamē positiū est sup cor. cor. 2. p falsam lucē hoc autē sit qñ quis mentitur eterna sui naturalia. exēplū habet in li- gno putrido qđ in nocte quādam lucez vñ habere. s. d. cū dies venerit nihil est. 3. p auerfionē a re visibili. sicut cognosci bili. hoc est quādo quis sp̄reto scōmuta bili bono rebus mutabilib⁹ adheret. ta- liū oculis egris ediosa ē lux ⁊ puris ama- bilis. Deus cognoscit iterius ⁊ exteri⁹. Interius dupl. qz quādoqz p ispiratio nē qđ paucis datuz ē. Ap⁹. ad cor. Scio hōies in ebriū. Jesu. ⁊c. quādoqz p rō nem per quēz modū plures pblicsophi de deo notit ā habuerūt. Ad. 18. Inuisi bilia dei ⁊c. Exterius ē dupl. s. p crea turas. Ap⁹. Videm⁹ nūc p speculum. s. creaturaz que modo sūt speculm creato ris i pñti. sic ecōuerso. ipse de⁹ erit specul⁹ creaturaz. in futuro in quo oīa videbi m⁹ que ad gaudiū nostrū p̄tinebūt. Itē p doctrinā. Apes. fides ex auditu. sicut cognoscit vīp qñqz ex auditu. qñqz vī su qñqz gustu. sic de⁹ quodāmō cogno- scit auditu. s. cognoscit. n. deū q auditiū verbū dei. ⁊ p illud credūt. vīsu cogno- scit theol. gl q legit deū in scripturis ⁊ philosophi q speculātur eū in creaturis gustu. cognoscit solū bonū p s. Gustate ⁊ vī. qm̄ sua ē. do. Et iste vltim⁹ mod⁹ pfectissim⁹. ⁊ certissim⁹. Dio⁹ dicit qz trib⁹ modis cognoscit deus. s. p remo- tionē. sive abnegationē. vt cū dī de⁹ nō ē hoc vel illud. Uñ. Dio⁹. 3. de angu. ge- rar. pponet. negatine d̄ deo s̄ vere affir- matiuē vō incōgare. Itē p eminetiā vt eū i creatura inueniat potētia attributiō ē deo sūma potētia. ⁊ sic d̄ alis. Itē p cāz sūm qz p effectus venit ad cognitionem eā. vel p cognitionē motū ad cognitōez mouētis. Itē nota qz aīa sensu p̄cipit co- pora p formas in materia iñ pñ e corpe imagine vero corpoz sūmūdines ⁊ for- mas abstractas a mā cū pñte corpe l ab sente. rōne autem corpoz nās. intellectu

spiritū creatū. intelligētia vero sp̄m̄ sc̄rea- tū. Scicdū ē qz conōstabilia quedā sunt intra rōnē qdā iusta quedā supra. Intra rōem sūt qz sensu p̄cipimus. vt alba ni- gra. ⁊ huiusmodi. Iuxta rōem sunt que ratiōe p̄cipim⁹. vt vera falsa. iusta. vel i- iusta. Supra rōez sūt qz sola diuina reue- latioē p̄bē dūt. aut aucto. scripturaz ⁊ creduntur. vt tres esse personas vnum deum.

De. Incircūscriptibilitate dei. Ca. 17.

Vbiqz de⁹ ē. ⁊ tū nūqz est qz nec abest vlli loco nec vllō capis loco

Aug⁹. Deus ē in mūdo nō inclu- sus extra mūdū nō exclusus. supra mū- dū nō elatus. infra mūdū nō depressus. Er his p̄z qz de⁹ ē intra oīa. ⁊ hoc quia oīa replet. ⁊ vbiqz p̄s ē. Itē extra oīa q oīa cōtinet. nec vsq; valet coarctari. s. nota qz hec p̄positio. extra. dicit ibi s̄ ac- tualē p̄sitiā ad locū. s. p̄tialē q̄ ē dei i- mēstas qz infēnitos mūdōs pot̄ replere si cēt. Itē ipse ē supra oīa. qz oībus p̄si- det. nec aliquid ei equat. Itē infra oīa ē. qz eūcta sustinet. ⁊ sine ipso nihil p̄t subsi- stere. Dicim⁹. etiā qz de⁹ vbiqz ē. nō vt indigeat rebus vt in eis sit. s. potius res sui indigeat vt p eū subsistat. Deus enīz aī mūdū cōstructionē sūt vbi nūc. est. s. in se qm̄ ipse sufficit sibi vñ versus. Dic vbi tūc esset eū p̄ter eū nihil cēt. Tūc vbi nūc in se qm̄ sibi sufficit ipse. p̄ter qđ p̄z solutio gōnis quorūdā simplicū qz grūt vbi de⁹ fuerit priusq; mūdus cēt. Scic- dū ē ergo qz aliqd est in loco circūscripti- ne. ⁊ diffinitive vt corpus aliqd diffinitive nō circūscriptiue. vt āgelus aliqd nec sic. nec sic. vt deus Et hoc ideo. qa nō in diuiduat p materiaz. vt corpus neqz p suppositū. vt angelus. Aliqd ē tē in loco. p̄z circūscriptiue. p̄z diffinitive. vt cor- pus xpi i sacramēto. qđ ē totū sub tota ho- stia. ita qz nō excedit. ⁊ sūm hoc est. circū- scriptiue. Est quoqz sic sub hostia qz nō vbiqz ⁊ sic est ibi quodāmō diffinitive. Corpus autē xpi licet nota sit vbiqz euz sit creatura nec equari possit in huiusmodi creatori. In plūb⁹ tñ locis est totū. i. sub

diuersis hostiis. 7 hoc ē ppter vnionem
carnis ad v̄bū. vñ merito hēt ampli⁹ q̄
alia creatura. s. q̄ in locis plurib⁹ sil⁹ 7 se
mel possit esse. Ex predictis patet q̄ eē
vbiqz simpliciter soli conuenit creatori.
sed in loco vno esse soli conuenit creatu-
re. In pluribus vero locis esse sed non
vbiqz conuenit corpori Jesu xpi. Nota
q̄ de⁹ est multipl⁹ in reb⁹. s. p naturā 7
essentialiter. Itē p gratiā sic est in bonis
Jo. xiiii. dicti. Qui manet in me. 7 ego i
eo 7c. Itē p glām sic est in rōnali virtu-
tute aie. vt vitas in concupiscibili. vt boni-
tas. in irascibili. vt pietas. Itē p vnionez
sic fuit in vtero v̄gis vnit⁹ hūane nāe. 7
in sepulchro vnit⁹ carni. 7 i inferno vnit⁹
aie xpi. Itē deus dī eē alicubi p occulto-
riū reuelationē. Bene. Vere de⁹ ē i loco
istū. Itēz p vestigiōz excellentē representa-
tiōez sic dī eē in celo. q̄ ibi maxime relu-
cet sua potētia. sapiētia bonitas. v̄l p na-
ture idēnitatē sicut ē fili⁹ in p̄e 7 p̄e in
filio. 7 spūs sanct⁹ in vtroqz. Itē p my-
raciōz opationē. Exodi. 8. Digt⁹ dei
ē hic. Itē p vsuatiōez. 7 gubernationez
sic est in mūdo. Deus ē in seipso. vt al-
pha. 7. o. s̄m illud. Dic vbi tūc esset 7c.
Ipse. n. est in mūdo. sicut. Rex i r̄gno
Ver. De⁹ vbiqz regnat vbiqz imperat
vbiqz maiestas eius oīa replet. 7 p̄lecti-
tur vniuersa. Itē in āgelo vt decor. iquā-
tū veritas in aīa. 7 sicuti sapor in quātūz
bonitas. Itē in ecclia ē sicut pater famili-
as in domo vñ illud. Ecce ego vobiscuz
sū vsqz ad cō. se. Itēz electi in liberato-
a malis. ad iuto. i bonis 7 hoc est qd̄ di-
cit. Ver. De⁹ est i creaturis. vt mirabi-
lis. in hominib⁹. vt amabilis. i angelis. d̄
siderabil. i se ip̄o i p̄bēbilis. i repro-
b. itollerabilis. Itē i dānatis vt terro. 7 or-
ror. Au. Qui dimittit quo it. nisi a te pla-
cato ad te trāti. Ad. n. manū dñi possu-
m⁹ effugē. psal. Si ascēdero in celū. tu il-
lic es 7c. Si vō dubitat vtrū deus sit in
diabolo. Sciendū q̄ quedā noīa sūt que
ip̄ortant naturas prout nature sūt. 7 his
concedendum est q̄ deus insit. Sūt alia

p que intelligūt deformatates. vt diabo-
lus de qbus nō ē dicēdū qd̄ deus in sit
nisi addat̄ in̄tuz spūs est. v̄l aliqd̄ tale.
Deus ē in aīa fidelī. vt spūs in t̄bala-
mo. Rex in regno. turris i castro magr̄
i scholis. fons i ortis. lux i tenebris. the-
saurus i agro. vinū in celario. carbūculis
in auro v̄l sicut māna in archa sigillū in
charta. medicina i apotheca sicut cit̄ba-
ra i viniuo. imago i speculo sicut fructus
i arbore. oleū in lapide. silū in conuale.

De eternitate dei. Cap. 18
sicut describit v̄l p̄ncē sic eter-
nus est. 7 tñ nullo tpe mēsurat̄. Ad. n. ei
cōpetit tps p̄ns. nec p̄teritū. nec futurūz
nā tps p̄ns esse nō hz qz semp̄ p̄transit
deus at̄ semp̄ manet idē. Un̄ s̄ylarius
Esse nō accidens deo. sed subsistens ve-
ritas 7 manēs cā. Similit̄ tps p̄teritum
modo nec hz esse subsistēs. sed d̄ deo dī
in psal. ij. pe. Ipsi p̄būt. tu aut̄ p̄manes
Similiter tps futurū nō est. sed expecta-
tur. deus aut̄ semp̄ est. v̄ndē. Mercuri⁹
Adonas est alpha 7. o. hoc est qz deus ē
p̄ncipiū sine principio. 7 finis sine fine.
Lū. n. simplex sit oīno nō hz in se p̄nci-
piū p̄trarietatis qd̄ est cā corruptōis. qd̄
aut̄ sit eternitas s̄m rē. Sciēdum q̄ pro-
p̄ie dicit̄ eternitas sine principio. 7 sine
fine 7 imutabilitate. 7 s̄m hoc conuenit
eternitas soli diuine nature in qua est diu-
turnitas imensa. Eternitas vero scēn-
dum et̄imologiam dicit̄ quasi extra ter-
minos. qz termino caret. tā initiali q̄ fi-
nali. sed s̄m diffinitionez Vocū. in libro
de cōso. Eternitas est imutabilis vite io-
cūditas tota simul. 7 perfecta possessio.
Ad huius diffinitionis intelligentiā notā
dnz qz in quibusdā ē terminabilitas sim-
plicit̄. qz ex parte cōs̄ipi p̄nt. vt sunt
generabilia. 7 corruptibilia ad quoz dif-
ferentiam ponitur interminabilis. 7 po-
nitur illud p̄ abnegationē. quia simplicit̄
7 precipue diuina nullo modo meli⁹ ma-
nifestantur q̄z p̄ remotionē. vt ait Dio-
nysius 7 huius rō est. qz simplicit̄ 7 di-

uinoꝝ esse nõ põt intellectus pfecte cõp
bendere. ⁊ ideo ex negationibꝫ coꝝ que
ab ipsis remouet̃ maruadere intellectus
ad ea aliq̃liter cognoscẽda. Itẽ in q̃busdã
interminabilibꝫ essẽtie sed nõ vite vt in
corpõribꝫ celestibus ad quõꝝ d̃iaz addi
tur vite. De deo at̃ dicit̃ Aug. q̃ solus h̃z
imortã itẽ. In oi. n. mutabili natura vbi
nulla mors est. s. ipsa mutatio. q̃ facit i ea
aliq̃ nõ esse qd̃ prius erat. vñ ⁊ homo
qñ nascit̃ quoddã nõ incipit mori. In qui
busdã ẽ interminabilitas vite. sed tñ cuz
miseria ⁊ infelicitate. vt in demonibus ⁊
dãnatis ad quõꝝ d̃iaz addit̃ iocũda pos
sessio. in cuius intellectu est iocũditas sel
citat̃is. q̃ tñ possessio alienius rei iocun
da d̃i qñ ad libitũ h̃z. In q̃busdãz ẽ iter
minabilis vite possessio. sed nõ tota vt i
oibus beatis ante iudiciũ quõꝝ est beati
tudõ sim. ptes aia. ⁊ nõ corpõis. ad quo
rũ d̃iam d̃i tota. q̃ totũ est qd̃ nõ ẽ di
minutũ vel cuius nihil est extra addere.
In q̃busdã est interminabilis vite posses
sio tota. vt in angelis. beatis ante iudiciũ
q̃ sim totã sui subãm hñt̃ felice intermi
nabilem vitã. sed nõ simul cũ aliqua sit
in eis successio reuelationũ ⁊ gaudiorũ
ad quõꝝ d̃iam ponit̃ simul. In q̃bus
dã est interminabilis vite possessio tota
simul. sed tñ nõ pfecta eo nõ quo dixi
mus pfectũ nullo indigẽs. sicut est i ange
lis ⁊ in hoibꝫ beatis post iudiciũ. ad quo
rũ d̃iam addit̃ pfecta. i. nullo indigens
ad suũ beatũ esse. ¶ Datet̃ igit̃ ex predicta
diffinitione q̃ tres ponunt̃ ibi pditiones
que sunt in sepables ab eternitate icrea
ta q̃ deus est. s. interminabilitas intermi
nabilis vite possessio. Itẽz immutabilitas
ibi tota simul nihil. n. variable ẽ i deo. s̃z
totũ simul. Itẽ simpliciter cui pfecta. ¶ Il
lud cuiũ sume pfectũ est. cui nõ ẽ possibil
aliqua additio. ¶ Der. primũ sepať deus
oi corporali. ¶ Der. 2. ab omni variabili.
¶ Der. 3. ab oi pposito. Itẽ ne. quillud qd̃
caret principio ⁊ fine d̃i eternũz vt deus
cuius esse interminatũ ẽ. Sed q̃ principũ
um hñt̃ ⁊ caret sine dicitur ppetua. vt

angelus ⁊ homo. Que vō principũ ⁊ fi
nẽ hñt̃ dñr̃ tpalia vt sunt corruptibilia. s̃
cut vegetabilia. bruta ⁊ sensibilia. ⁊ hu
iusmodi. De incõmutabilitate dei.

Cap. 19.

¶ Incõmutabilis est deus ⁊ ipmu
tabilis. q̃ nõ cadit i eo motus ac
cidẽtal̃is. s. augmẽtũz. Leo papa. Sim
plici nature diuinitatis nihil addi. vl̃ mi
nui põt. q̃z semp ẽ qd̃ ẽ. Itẽ nec diminu
tio. Adalachi. 3. v. Ego deus ⁊ nõ mu
toꝝ. Itẽ nec alteratio. Iaco. 3. Apud quẽ
nõ ẽ trãsmutatio ⁊c. Itẽ nec s̃z locũ mu
tatio. q̃z vbiqz pñs est. Jer. v. ii. Celũz ⁊
terrã ego ipleo. Immutabilis at̃ ẽ. q̃z si
cadit in eo motus subãlis q̃ ẽ de nõ esse
ad eẽ. vt ẽ corpus. q̃z finẽ nõ hẽbit. ¶ Illõ
.n. solũ in nihil ẽ vñbile qd̃ ẽ de nihilo fa
ctũ. Incõmutabilis ẽ ẽt deus ex eo q̃ nõ
cadit̃ motus in eo ex opatione. ¶ Itãz solũ
deo puenit in opatide q̃etuz eẽ. vñ Boe
tius. primo de iso. O q̃ ppetua. mundũ
rõẽ gubernas. Terraz celiqz sator. qui
t̃ps ab euo Ire iubes. stabilitqz manẽs
das cõcta moueri. vñ qñ deus fecit ali
quã rẽ nõ fit in ipso deo aliq̃ mutatio. s̃z
in re circa quã opat̃. Qd̃ at̃ fecit deus p̃
dicat̃ subuersionẽ minie ⁊ p̃dicẽ mortẽ
Ezechie. quõꝝ neutrũ accidit. in talibus
nõ mutauit deus p̃siliũz qd̃ ab eterno se
cũ hñit. s̃z finãz q̃ respectũ hñit ad ipsa
negocia. q̃z minie sbueriẽda erat sim me
rita. ⁊ Ezechias moritur⁹ erat s̃z eas se
riores. s̃z hec nõ posuerũt necessitatẽ diu
ne potẽtie. Itẽ tres distinguunt̃ motus
.s. nãlis. volũtarĩus. ⁊ violẽtus. ¶ Natura
lis quo nãliter res tẽdũt ad locũ ppriũz.
¶ Motus at̃ violẽtus ẽ qñ cogunt̃ res ex
tra locũ ppriũ. sed motus volũtarĩus
est in hoibus vel angelis. ¶ Itã bruta po
tĩus naturaliter mouentur qñ currũt vel
mouent̃. vel opantur. ⁊ iste motus ẽ me
dius inter nãlem ⁊ violẽtũz. q̃z primũ est
nãlis. s. i quãtũ volũtas pũgĩt̃ suo actũ
sicut cã suo effectũ ⁊ primũ est violẽtus
ingũtum. s. mouetur mẽbra cõtra motũ
suũ nãlez. pp̃ qd̃ ẽt laxant̃ q̃ ex motũ nã

si nō lararēt. Igit̄ p̄mo mō mor⁹ nō est
 i deo. s. nālis & hoc pbat̄ p̄ q̄tuor rōes
 1. dīa ē qz oīs mor⁹ ē ad q̄tē & p̄ idī
 gētia sicut dicit̄ pbūs. 3. pb. s. z deus nulli
 us eget. sc̄d̄a ē cū sit vbiqz nō hz necesse
 de loco ad locū moueri. tertia ē qz nō ē i
 eo grauitas v̄ lenitas p̄ quā surtū & d̄
 or̄suz moueat. q̄ta ē qz cū de⁹ i seip̄o sp̄
 maneat nō hz necesse locū p̄p̄riū & sibi
 nāles extra se q̄rere sic alie creature. Itē
 sc̄do mō nō mouet. s. motu violēto. qz si
 fit ei violentia. Job. 9. Si fortim dō q̄ris
 robustissimus ē. Itē tertio mō si mouet
 s. motu volūtario. qz in ope nō larat̄ vt
 ātalia p̄terea nra mēs ē instabilis. qz mō
 p̄ficiū mō deficiū. mō reminiscimur
 mō obliuiscimur. mō volum⁹ mō nolū
 mus. mō diffūsis cogitatōib⁹ atqz esse
 etōib⁹ & p̄siliis huc atqz illuc vagamur
 deus at̄ sp̄ se hz equalit̄ & simobilit̄. Itē
 alius ē mor⁹ circularis ali⁹ rectus. alius
 obliquus. Circularis ē cor̄porū sup̄iorū
 put̄ firmamētū mouet̄ s̄m formā q̄dez
 vt dicit̄ pbūs p̄mo celi. nō s̄m substantiā
 hocē dicit̄ qz si mouet̄ ad locū. s. i loco
 Adotus at̄ rectus sursuz ē. v̄ deo: s̄m
 s̄m qz cor̄pora inferiora mouent̄ p̄ leu
 tatē v̄ grauitatē. Adotus obliqu⁹ cōpo
 situs ē ex recto & circulari. vñ qd̄ reflecti
 tur hz a motu circulari. qd̄ v̄o linealit̄ p̄
 cedū hz a recto. Nullo at̄ istoz modozū
 mouet̄ de⁹. qz p̄p̄rietates istoz motuz
 nō p̄ueniūt ei possim⁹ at̄ dicere qz isti
 mor⁹ deo p̄ueniūt iustice. vt dicat̄ mo
 ueri motu circulari oīa regēdo & guber
 nādo. Itē motu recto bonos remunerā
 do. Itē motu obliquo malos puniēdo.
 Eodē mō posset̄ dici qz dens mouetur
 motu nāli. quo solita. s. bonitate oīb⁹ cre
 aturis p̄ captū eaz se cōicā. Itē motu
 violēto quo peccatores iuste dānat. Itē
 motu volūtario quo cūcta in eē p̄seruat
 Sic pōt̄ exponi dictū philosophi qz assi
 gnauit̄ motū acēt̄ro & ad cēt̄rū. & circa cē
 trū. qm̄ dens mouet̄ ad cēt̄rū i scarnati
 one & a cēt̄ro i ascēsiōe. & circa cēt̄rū i p̄di
 catōe p̄ hēc & his filiā dī i lī⁹ sapiētie.

xi. Spūs sc̄is & mobilis & stabilis est.
 mobil⁹ qz facit̄ sātos mobiles ad bñ ope
 rādū & i bona p̄ficere. Stabil⁹ at̄ qz dat̄ i
 bono p̄ficere v̄ mobilis in via. stabil⁹
 ip̄ria. v̄ mobilis i actiuis. stabilis i p̄tē
 platiuis v̄ mobilis in aliis sc̄is stabil⁹ in
 x̄po. Isa. ii. Regesct̄ sup̄ eum spūs dñi
 rē. Sciēdū qz qdā opatōes attribuitur
 deo s̄m causatit̄ & cēt̄tia. vt scire que
 dā s̄m cālitatē. & nō cēt̄tia vt comedere
 & currere quedā s̄m cēt̄tia & nō cālitatē
 vt creare & iustificare quedā nec sic nec
 sic vt peccare & mēt̄iri & huiusmodi.

De simplicitate dei. Cap. 20
 Implex ē de⁹ & angel⁹ & aīa sed
 differēt. qz i dō idē ē qd̄ ē. & quo
 ē & hēc ē p̄cā simplicitas. hęc sola icrea
 ta nā hāc sibi vēdicat simplicitatē. vt nō
 aliū & aliū. alibi. & alibi. mō & mō iueni
 at̄. In eo nēpe qd̄ hz. & qd̄ ē. sp̄ & vno
 mō ē. s. āgelo & i aīa differēt qd̄ ē & quo
 ē. & iō ē ibi qdā alteritas. & cōpositio. I3
 ibi nō sit dimēsiō q̄titaris v̄ mercuri⁹
 In sup̄ celestib⁹ est vnita i celestib⁹ alte
 ritas. i subcelestib⁹ plūitas. Simpliciter
 itaqz de⁹ i cēt̄tia. qz nihil ei accēs eē pōt̄
 imo p̄fecta simplicitas ibi ē cū nō sit ibi
 possibil⁹ additio. qz q̄qd̄ ē in deo de⁹ est
 vñ Leo papa. Simpliciter diuinitatis nāe
 nihil addi. I mīni pōt̄ qz sp̄ ē qd̄ ē. cui p̄
 p̄riū est septernū esse cui idē est vñē & i
 telligē verūtiū multiplex est i donis ap⁹.
 ad Cor. 12. Alii dat̄ s̄mo sapie. etc. Jac.
 cor. p̄. Oē da. op. & oē do. p. etc. Nā s. n. i
 deo ē p̄positio p̄riū itegratū vt i doimo.
 nec p̄riū potentialiū. vt i aīa nec ḡlis &
 d̄fay. vt i spē nāe māe & forme. vt icor
 porib⁹. nec coacernatōis vnitatū. vt i nu
 mero. nec qd̄ ē & quorē vt i angelo nec
 s̄bitatē & accidētis. vt i diuīdūo. nec cor
 porē s̄bitatē. & icor̄porē. vt i hoīe. de
 his ber. Nā p̄riū p̄sistit de⁹ v̄ cor̄porē nec
 affectib⁹ distat. vt aīa. nec formis s̄bitatē
 vt oē qd̄ seī ē. It̄ oē ē oīdī rōe. qz cū
 oē p̄positū sit posteri⁹ oīb⁹ suis cōponē
 tib⁹. nec p̄mo p̄ncipio. s. deo q̄qd̄ sit p̄
 us o3 degū ē. primū p̄ri. nō esse p̄positū

b.

¶ Preterea nullū ppositū ē totū suū esse
de^o igit̄ cū sit suū esse nō erit ppositus.
vñ Ber. *Idō ē format^o deus. forma est.
nō est effect^o deus oīus effectus cā est. si
est cōpositus deus simplex. est.*
De excellentia dei.

Capitū.

d *Imine dignitatis excellentia tāta
ē q̄ mēs de deo cogitās deficit.*
Cū sit. n. icōp̄hēnsibilis. Sēsus. n. nō pei
pit. cū sit inuisibil. Lingua ipm nō expli
cat sit inestimabilis locus cū n̄ capit cū sit ī
circūscriptibil. Scriptura eū explicat. cū
sit inestimabil. T̄ps eū nō mēsurat cūz
sit inēsurabil. vñus eū nō attingit cū sit
inaccessibilis desideria ⁊ vota trāsgredi
tur cū sit insupabilis vñ incōpabil. ⁊ bre
uiter oīs creatura ad deū cōpata defectū
h̄z q̄ finitū ad infinitū nulla ē pportio. Ec
ce p̄z q̄ dina excellentia nullū eger. q̄ sibi
sufficit. qm̄ optim^o ē. *Idō. n. indiget cor
pōz. vt sic. nec loco vt alicubi sint. nec tpe
vt aliqui sit nec cā vt aliū de sit. nec forma
vt materia sit. nec subiecto in quo subsi
stat ī cui assūtat. Sūt ⁊ alia q̄ soli diuine
maiestati pueniūt. ⁊ nulli alteri creature
in qbus excellentia sue dignitatis appare
ret. sicut ē eē cōpōtēte oī bonū oī sciētē. q̄
cognoscit oī pntia p̄terita ⁊ futura. ⁊ oīa
singularia simul actu solus cognoscit et
ea q̄ subsūt libero arbitrio. ⁊ cogitatōes
hoīuz solus cognoscit p seipm̄. Itē ad ip
sum solū p̄tinet vbiqz p̄tēz eē de nihilo
res creare. in instātē opari in opatōe qe
tū eē. mirabilia facere ex auctoritate d̄ q̄
libz creatura facere qd̄ vult volūtātē ho
minis cognoscere. in ictu oculi mortuos
suscitare. cēnie hoīs illabi peccata dimit
tere q̄fāz insūdere. in igne ppetuo corp^o
seruare. Qñ aliqd̄ creature puenit qd̄ cō
pedit creatori tñ excellenti^o de deo d̄. vt si
ī creatura ē potētia in deo sit sūma potē
tia. si sapiētia. in deo sit sūma potentia et
sic de aliis. Unde ⁊ h̄mōi dñr de deo in
sup̄relatiuo pp̄ qd̄ deus d̄ potētissimus
sapiētissimus optim^o. p̄s̄berim^o ⁊ sic
de aliis. Aug. in libro de trinitate. Opor*

tet deus cui^o ē. ⁊ sūme cūcta sentire atqz
intelligere nec mori. nec corūpi. nec mu
tari posse nec corp^o eē. s̄ spūs cōpōtēnti
mū nutissimū optimū. beatissimū fatea
mur pōt ⁊ p̄ter auctoritatē rō intelligi. si
ue. assignari. q̄ bona sūt excellenti^o ī deo
q̄z in creatura. q̄z sp̄ ē aliqd̄ nobili^o in cā
q̄z in cāto. videm^o et q̄ aq̄ purior ē ī fon
te q̄z in riuo. Radii quoqz solis lucido
res sunt in ipso sole q̄z in aere ⁊ dulcedo
maior est in melle q̄z in molito.

De notionibus dei. Cap. 22

n *Notiones dei sūt quoz. s. p̄nitās.
filiatio p̄cessio. inaccessibilitas ⁊ cōis
spiratio. P̄tia ē p̄ris. sc̄da filii. certia sp̄
ritus sācti. q̄rta p̄ris. quinta p̄ris ⁊ filii.
Tres p̄ime notōes dñr p̄sōales eo q̄ p
sonas faciūt. ⁊ eas pp̄rie distinguūt. ⁊ il
le sūt tres vnitas triū p̄sonaz qbus p̄
sone dñr tres. vñ h̄z p̄ plures hēat p̄or
p̄rietates. tñ p̄ p̄nitate tñ vnus est idē
uisus est in se. ⁊ diuisus ab aliis. Inna
scibilitas at̄ est in p̄re. ⁊ sumitē p̄natiue eo
q̄ p̄ sit a nullo ⁊ tñ p̄ significat distin
ctionē p̄sonalē sicut ouis nō signata p̄ h̄
ipm̄ distinguit a signatis. Similiter cōis sp̄
ratio est vna notio. ⁊ illa vnitas est idez ī
p̄re ⁊ filio. ⁊ ē distincta ab oī alia notioe
Notādū igit̄ q̄ pp̄rie loquēdo tres sunt
pp̄rietates p̄sonales. s. p̄nitas. filiatio. ⁊
p̄cessio. q̄ p̄sonalis pp̄ietas est q̄ vni so
li p̄sōe puenit ⁊ eā ab oī alia re distinguit
Relatōes vō sūt q̄ttuor. q̄z vna est p̄ris
ad filiū. s. p̄nitas alia filii ad p̄rez. s. filia
tio. certia est p̄ris ⁊ filii ad sp̄z sāctū. s.
cōis spiratio. q̄rta spūs sācti ad p̄rem ⁊
filii. s. p̄cessio. Notōes at̄ sūt quoz. q̄z q̄
libet relatio ē notio. ⁊ p̄terea inaccessibilitas
q̄ p̄ri puenit p̄ p̄natiōe relatōis ad alī
qd̄ principiū nō est relatio. Notōes h̄nt
multa nosa dñr. n. distinctōes. q̄z p̄sonas
distinguūt. dñr relatōes. q̄z p̄sone p̄ eaf
ad se inuicē referūt. dñr quoqz pp̄rieta
tes. q̄z pp̄rie p̄sonis insūt. Nota regulas
notionū. nulla notio de alia p̄dicat. Itēz
q̄libet notio ē essentia diuina q̄ est deus
Itē oēs notōes sūt vna essentia. Itē nul*

la notio inest diuine essentie q̄ distinguit
nec distinguit. Itē notōes sūpre abstra-
ctine p̄dicant de essentia sed sūpre p̄creti-
ue. nō vñ bñ dī essentia s̄ p̄ritas. s̄ nō
dī essentia generās. Itē notio sp̄ ip̄ortat
dignitatē. Itē sūpra notōe nō ponit p̄so-
na. q̄: aliqd̄ p̄uenit notioni q̄ nō p̄uenit
p̄sone. Notōi. n. p̄uenit p̄pe distinguiere
s̄ p̄sone distingui.

De noib⁹ diuinis. L. 23

Ad ne nomē qd̄ de deo dī. aut cēn-
tiale. aut p̄sonale aut noiale ē. Essē-
tialū qd̄ sūt substantia. vt de⁹ creator: ⁊
filia. qd̄ vō adiectiua. vt bonus. cētus
imēsus. ⁊ hmōi. Personalia sunt. vt p̄-
fili⁹. ⁊ sp̄s factus. Rationalia sūt vt p̄-
nitas. filiatio. inascibilitas ⁊ spiratio cōis
De his notādū ē q̄ nom̄ subāle. vñ cēn-
tiale subtrū ⁊ abstractuz nullo mō pōt
trabi ad supponēdū p̄ p̄sona. vñ false s̄
hec. Essentia genuit essentiā. vñ diuinitas
genuit diuinitatis. Act⁹. n. gnātōis sp̄ po-
nēdus est in p̄creto. S̄ p̄creta s̄ sūt cēn-
tialia trabi trī p̄st ad supponēdū p̄ p̄so-
na. ⁊ hec p̄ vba notōalia. vñ p̄ p̄positōes
notōales. vñ vñ s̄ he. de⁹ genuit deum
creator: creatorē. vñ de⁹ de deo. S̄ s̄r de
noib⁹ q̄ media s̄ vt lumē d̄ lumine. Itē
hoc nomē sapia s̄ sit abstractū vt sapia
de sapia. Essentialiū āt adiectiuoz qd̄az
p̄dicāt pure diuinā subāz. vt bon⁹ ⁊ ens
qd̄ā eēntiā diuinā p̄notādo p̄uatiōnē p̄n-
cipi⁹ ⁊ finis vt eternus. vñ certe mēsure
local vt imēsus. qd̄ā principalī signifi-
cāt eēntiā diuinā ⁊ p̄notāt effectū in crea-
tura actu vt creat. iustificat vñ in hūm vt
iustus ⁊ misericors vñ in potētia vt oīpo-
tēs. Sūt qd̄ā vba quoz nec significatio
nec modus significādi deo p̄uenit vt cur-
rere ⁊ ābulare. nā modus est varia incli-
natio āt varios eī⁹ affectus demonstrās
Ad odus significādi nihil aliud ē q̄z dispō-
sitiō q̄ p̄stituit intellectū sub tali mō itel-
ligēdi. ⁊ p̄ p̄ns ip̄az rē. cū ego de deo dī
ābulare l'currere ⁊ hmōi significādo hoz
p̄t sūt actu deo nō p̄uenit. Ad odus āt
significādi q̄ qd̄ā importat ip̄fectionē dī-

co quo ad motū. q̄ qd̄ē mot⁹ necessitatē
deo p̄uenire absolutū est. Quedā s̄ quo-
rū significatio deo p̄uenit. sed nō modo
significādi vt creare facere qd̄ā quoz si-
gnificatio ē deo p̄uenit vt p̄s in hoc vbo
Ero. Qui est misit me ad vos. Et notā
dū q̄ oīa q̄ sūt p̄fectōis de deo dīr q̄ āt
sūt imp̄fectōis nō dīr. Cū dīr aut s̄m
assūptōes hūane nāe. vñ trāslatine dīr.
Itē in diuinis trī sūt duo modi p̄dicādi
.i. p̄ modū substantie. ⁊ p̄ modū relatōis
sed subā p̄tinet vnitates ⁊ relatio multi-
plicat trinitatē. Quedā nomina q̄ de deo
dīr eternaliter. vt dñs ⁊ misericors que
cōnotant effectuz in creatura s̄m habitū
Quedā vero t̄p̄aliter. vt dñator: ⁊ mise-
rator: q̄ connotāt effectū in creatura s̄m
actū qd̄az p̄lalter. vt p̄sone. Quedā sin-
gulariter. vt de⁹. Quedā pp̄rie vt pp̄rie-
tates p̄sonaz. Quedā approp̄iate. vt po-
tentia sapientia. Quedā positine vt iust⁹
Quedā p̄uatiue vt immortalis. ⁊ hec ma-
gis pp̄rie dīr de deo q̄z positina. q̄: me-
lius dī de deo qd̄ nō fit. q̄z qd̄ fit. Que-
dā trāslatine s̄. vt agn⁹ leo. q̄ symbolice
de deo dīr. Duplex ē. n. theologia sym-
bolica v̄z ⁊ mystica. Symbolica noīat
deū ab inferiori. Mystica a superiori.
Symbolica noīat deū p̄ p̄uenientiā rex
cū dī leo. agn⁹ ⁊ hmōi. Mystica vō. i. de-
cultā noīat deū p̄ hoc q̄ in oculo d̄ ip̄o
sentat p̄ intellectualē visionē sine p̄tēplati-
onē. vt q̄ū nominat deū suauē. dulcem.
dīlectū. ⁊ hmōi. Utrobīqz trī p̄ creatu-
ras nominat. sed in symbolica p̄ criterio-
res. in mystica p̄ interiores ⁊ digniores
affectus quos anima supra se recipit. ⁊
ita imponit p̄ donū sapientie. hmōi pro-
p̄riū experimētū est cognoscere qualis sit
deus. Quedā dīr collectivē. ut trinitas
trinus. Quedā relatiue. vt equalis simi-
lis. Quedāz respectiue ad creaturas vt
creator: refugū. Et hec noīa nō dicūt re-
lationez dei ad aliud. sed alia hūt relatiō-
nē ad ipsūz vel ad ipsa. Duo sunt princī-
palia noīa dei. i. q̄ est. ⁊ bonū. p̄der pri-
mū significat dei cē absolutū in se. ⁊ sic

phiderat. vt infinita. p. sedz notat ee di-
nitiu. vt ea fecit. n. de oia pp bonitate su-
a. Teologia suppoit qd. n. h pp nois
eentialia. vt de diuinitas potetia centia
natura. Item supponit quis pro perso-
na. supponitur que pnotione. p. Meterea
p neutru gen? di suba diuina p masculi
nu psona. p femintiu notio. n. p hoc pz
q n dz catari i hymno. vn? pri cu filio.
qz pr n filu? n sut vn? in psona. sz vnu in
suba. vn? magis catadu? eynu pri cu filio.

Qd de? est ineffabilis. Cap. 24.

n Ichil digne i ppe d deo dici pot
pp ei? excellena. no. n. noia ppe
de deo loqmur qz noia significat subam
cu qlitate. n. ita intelligit ibi ppositio for-
me cu materia q in deo no e. nec p pro-
noia. qz d deo dicta cadut a demostrati-
one. no. n. pt ee ibi demostratio ad sensu
cu sit icorpore? nec demostratio ad intel-
lectu? cu sit icognoscibilis. Si ergo dictis
q huiusmodi pnoia sz pscianu cadut
a demostratioe causa crist n vana. Dicé
du e qz ibi e demostratio ad fide. nec py-
ba q cu modis n formis. cu tpe sui casu
agendi vl patendi significaria si sz talia no
cadut in deo. neqz p pncipia q sequuntur
nam nois n vbi. nec p alias ptes ofones
q no sut subicubiles vl predicabiles. Ex
bis pz q deu n possum? notificare p dif-
finitione. sz qlitcuqz p circulocutione. vn?
Ber. qd e de? ex quo oia p quez oia. in
quo oia Quid e ds. quo nihil meli? co-
gitari pt. Quid e ds. volutas oipotet be-
nivolentissima vt? lumé eternu. icomuta-
bilis no. suma beatitudo. inuisibil. inaccessi-
bilis i se in suis spectabilis. n. solus mira-
bilis. Ad lris modis asserit aliqd de deo
p. No p nale roez q dicit q vn? ds est
remunerato: bonoz. n. punito: maloz
scdo p fide q dicim? deu vnu ee in suba
n trinu in psonis. fto p sacra scriptura
qto p roes pbabiles. s. p exteiores epi-
mides i pdicationes. Sz in bis duob? mo-
dis n e imitadu. nisi firmitate beat aliquo
pdictoru triu. Est. n. regula q qcuqz as-
ferit aliqd de do qd no e sibi certu p na-

le roez. i p fide vel p sacra scriptura psu-
mit n peccat. De ideis n li. vite. ca. 25.

Dee rex n exepiar n rones sic in
deco sut q idea iporat caz efficie
te pformé effectui. sz exepiar cam
formale? vero caz finale. De? n. oinz
rez e pncipiū a quo sucto: ma n exepiar
ad cuius imitatione sut. n. finis ad quez
sut. hdec tria sic a se differunt q exepiar
vnu e. causata exepiar conotat calitatez.
qz vo i ca sut vn? fin rones n idee st plu-
res. qz ista respectu rez dnr. Sut itaqz
plures idee q conotat cognitionem. Lo-
gnoscibilia at distinguut in cognoscente.
Silitr n rones in deo ples sut. qz sim-
gula eata sut ppriis ronib?. Absurdum
n. est dicé. vt ait Aug. equū creatū ee ea
rone q hoiem. Sciédū aut est q duplex
e pluralitas. vna qd est rerū. n. fm hoc
no sut plures idee. sine exepiar i deo i-
mo vna res e que oinz est exepiar. i. cen-
tia diuina qua oia mitat. inqtū bōa sut
Alia vo e sz itelligtie roez n sz hoc plu-
res idee st i deo. qz. n. ois res inqtū sut
diuina imitat centia put e imitabilis. n
trū vno mo. sz diuersimode n fm diuer-
sos grad?. Sic igie diuina centia fm qz
e imitabil hoc mo ab hac creata e ppa
ro huius creature. n. sili de aliis. vn? fm
h ples idee in deo st qz intelligit diuina
centia diuersos respect? quos res hnt ad
ipsa ea imitates diuersimode. hui? at n
solū itelligit ab intellectu creato. sz et ab i-
creato ipso dei. Scit. n. deus. n. ab etno
scit q diuerse creature diuersimode ip-
si? centia cent imitate. n. fm hoc ab eter-
no fuerit i mete n dina ples idee fm qz
intelligit. sicut rones pprie rez intelle-
cte in deo. hoc. n. importat nomé idee vt
sit. s. qda forma intellecta ab agete. ad cu-
ius exepiu exitus op? pducat intedit. Di-
cendū e ergo q lz roes in deo. n. idee sint
vna virtus n vna lux n essentia. dnr tū
plures roes n idee pp plalitatez ideato-
rū. cuius exemplū hapes in naturis. Ut
demus. n. q omnes linee circuli vniunt
in centro remore aut a centro differunt

ab inuicem. Itē ideo sunt vt dicit Aug. forme principales rerum que diuina intelligētia dēfēt. Dīcētē igit q̄ sicut in mēte artificis prius est forma rei quam opus creat. sic ideo rex aī mūdū p̄tōez in mēte creatoris erāt. **116. n.** aliqd extra se aspiciēbat s̄z q̄ mūdū faceret. Ex hoc p̄z q̄ oīs creatura prius in deo exiit q̄ in se ip̄a vñ cū ab ip̄o p̄ creationē p̄cessit ab ip̄o quodāmo distare cepit. vñ rōal creatura ad ip̄m redire d̄z cui p̄rio p̄iun cta fuit aī. ēēt. ⁊ hoc p̄ideas q̄ nō aliud q̄ ip̄e sūt ⁊ erūt sic at ad locū vñ exiit flumina reuertūt. **118.** Res put s̄ i deo dñr vita q̄ ip̄ortat rōez boni. **10. p̄mo.** Qd̄ sc̄m ē in ip̄o vita erat dñr et lux q̄ ip̄ortat rōez vī. Aug. sup̄ ge. Creature i deo s̄ lux. hec iō dñr. q̄ i deo nō s̄ male ne q̄z falsa. **119.** Vita ē inter exēplar ⁊ lib̄ū vīte. ⁊ speculū. Exēplar nāq̄z dñr resp̄cū reū vt exētit. Lib̄ vite resp̄cū rex vt re dētit. **120.** Speculū resp̄cū rex vt cūtit. De lib̄o vite dicit vgo. de sc̄o vic. q̄ lib̄ vite ē cui⁹ origo etna sc̄orūptibil̄ eētia cognitio v̄a. scriptura i delectibil̄ inspectio d̄ siderabil̄. doctrina facil̄ sc̄ia dulcis p̄iudic̄tas p̄scrutabilis. v̄ba innumerabilia tñ vñū v̄bū oīa. **121.** Aīa v̄o morat̄ loquendo multipl̄r ē i deo. s̄. sicut ram⁹ in arbore. apis i flore. nauis i littore. sessus in thalamo. thesaurus in agro. scriptura i libro. anicula i nido. piscis i riuo. quēz res i s̄. bī. p̄po. stella i firmamento. imago i speculo. cera i sigillo. gēma i auro. mel in sano. De appropriatis diuis p̄sonis. **Cap. 26.** **122.** Cū oīa eētialia oīb⁹ p̄sonis eēt̄ līe p̄ueniāt approp̄at tñ p̄i potētia filio sapia. sp̄i sc̄o bōitas. ⁊ hoc p̄p̄ excludiōz carnal̄ itellect⁹. ne v̄z p̄ rōe anti gratias credat̄ ip̄otēs filī rōne inuētutis credat̄ ispiēs sp̄s sc̄us rōe ip̄tuoſita. tis credat̄ crudelis hec rō p̄tinet ad sim plices. s̄. q̄ potētia nāl̄t p̄cedit sapiaz ⁊ vtrāq̄z bonā volūtātē. De attributis ita q̄z ē logē dupl̄r aut s̄m rē. ⁊ sic oīo idē sūt nec approp̄iāt. aut s̄m rōe. ⁊ sic eō rūqdā approp̄iāt. qdā nō. nā approp̄a

tio nihil aliō ē q̄ sp̄alis attributio rōe cui⁹ p̄formitatis cū p̄prio alicui⁹ p̄sone sicut potētia h̄z s̄ilitudinē cū p̄re q̄ ē p̄i mū vniuersale ⁊ sapia cū v̄bo. ⁊ bōitas cū amore. **123.** P̄cedēz approp̄iationē h̄z p̄iuetudo scripturaz q̄ opa manifestatiōe potētie attribuit p̄r̄. sapie filio bonitatis sp̄i sc̄o. **124.** Alia ē approp̄iationē. **125.** Ylari **126.** Eternitas i p̄re q̄ s̄i h̄z p̄cipiū icēp̄dis in se. nec p̄cipiū eēndi ab alio. Sp̄s in imagine. i. i v̄bo. q̄z sūme pulchrū. v̄sus i m̄tere hoc ē i sp̄i sc̄o. q̄z sūme p̄ficiūz ⁊ cōcātinū ē. **127.** P̄ alia v̄ba sic insinat Aug. in p̄re vnitas in filio eētias. in sp̄i sc̄o eēt̄itatisq̄ p̄cordia. Cōuenit aut̄ p̄r̄ vnitas q̄z sicut vnitas a nullo descendit ⁊ oīs p̄al̄tās ab eo d̄ s̄uit. sic de⁹ p̄ a nullo ē ⁊ alie p̄sone ab ip̄o s̄. **128.** P̄terea sic vnitas de se gignit vnitatē. ita d̄ se p̄i ḡnit alterū se. i. s̄ilitū. In filio v̄o d̄r eēt̄ eēt̄ litas quo eēt̄ p̄r̄. nō solū i potētia. sapia ⁊ bōitate. s̄z et̄ i hoc q̄z sicut p̄r̄ dat suaz bonitatē alteri p̄sone. sic ⁊ filī in sp̄i sc̄o at̄ ē vnitas. eēt̄itatisq̄ p̄cordia. seu **129.** **130.** rōe q̄z ē amor. **131.** p̄p̄. i. p̄r̄. i. s̄ilitū. Itē q̄rta approp̄iatio ē q̄ in p̄re ē rō p̄ticipādī ⁊ originādī. q̄z sūme p̄ncipiūz. In filio v̄o rō exēplādī q̄z sūme pulchrū. s̄z i sp̄i sc̄o rō faciēdi. q̄z sūme bonum.

De potētia dei **Cap. 27**

132. Potētia dei duplex ē. s̄. absoluta ⁊ ordinata. **133.** Absoluta v̄o p̄r̄. p̄rio mō q̄ nō pōt. s̄o mō q̄z multa subsūt sue potētie q̄ n̄ p̄ueniūt s̄ibi. vt facē mala possēt tñ ea p̄gruētia. ⁊ sic possēt ea facē. **134.** De p̄r̄ oīa pōt oīb⁹ mōis. q̄z pōt p̄ducere de nō eēt̄ i eēt̄. ⁊ hoc p̄ creatōez. Itēz pōt ex icōplecto cōpletū facere. ⁊ hoc p̄ p̄p̄agationē. Itē pōt mutare vñū p̄pletū in aliud p̄pletū sicut p̄z in trāsubstantiatōez panis in corp⁹ xp̄i. De talib⁹ dicit Aug. Deus deo aliqd posse. ⁊ nos intelligē s̄ posse. **135.** Potētia dei apparet in mūdū initio in medio. ac fine. In principio qdē q̄z ref creatū de nihilo. In medio at̄ q̄z res ne i nihilo v̄tāt sua potētia p̄tinet. In fine v̄o. q̄m oītuos mira celeritate suscitabit

Apparet quoq; potētia dei i reb? spūa
lib? q; cū diabol? prāre hēat i nob? imu-
rādī fētū r fatālia. āgelus āt hz prāre sup
hoc r sī intellectū. Sol? āt dō nō solū
h3 prāre sī tria p dca. h3 et pōt mutar vo-
lūratē Aug. dicit q; dō nos puenit vt vel
lim? r sublegr? ne frustra velim?. h3 dō
fit oī potēs. tñ nō attribuit ei act? culpa-
biles. vt mēiri r male velle. nec penales
vt metuē r dolore. nec corpales. vt co-
medere r dormire. nisi forte trāsūptiue
nec act? icōueniētes q pnt cē triplr. p? si
aligs act? p tradicit die potētie. vt ē facē
maiorē se. 2. si p tradicit ei? vitan. vt ē sa-
cere aliqd sit eē r nō eē. vt q pteritū sit
futur. tñ si dicit ei? bōitan. vt dānare
p Detrū r saluar Judā. De bis Anselm?
Dōlibz icōueniēs r minuz ipossibile ē
apō deū. Mox āt hec ē rō. q; potētia di-
cū sit pfectissima. nec ē de nihilo. nec sub
aliquo. vñ nō p̄r deficē peccādo. nec suc-
cūbē patiēdo nec egē subditū in aliqb?
qrēdo. ac p hoc nec culpabilia. nec pena-
lia. nec mālia pōt. Dicēdū quoq; q; dō
pōt oīa p se. vl p creaturaz illa dico oīa
posse q sūt potētie. hoc āt iō dī. q; posse
peccare nō ē potētie. s3 ifirmitatē deo āt
p̄p̄tite pfectū posse. r pfectū viuūtū d q?
Dio. Dānatio ē nō peiore excessus. tñ
s3 oīuz pul. r bo. oīmōda r p̄cā posses-
sio. firma r nō valēs cadere fortitudo.

Notādū ergo q; qdā opatōes attribū-
tur deo s̄m cālitatē r nō s̄m essentā. vt
comedē. currere qdā s̄m cēntiaz. r non
s̄m cālitatē. vt iustificare. creare quedaz
nec sic. nec sic vt peccare.

De vīute miracoloz. Cap. 28
q; Uonā p diuinā potētia sūt mira-
cula. iō de miracul? ē agēdū aug.
āt illud vocat miraculū qgd arduū. aut
solidū supra spēz vl facultatē admirāris
appet. Ad hoc q; aliqd sit miraculū q̄-
tuo; regrūē I dcurrūt. p̄mū ē q; sit a dō
s̄m q; sit p̄ nāz. tertū ē q; sit euidēs. q̄-
tū q; sit ad fidei coroboratōz vñ si aliqd
istoz q̄tuo; desierit mirū dici pōt s̄m mi-
raculū. Mo. q; qdā s̄m supra nām. qdam

pra nām. qdā p̄ter nāz. Supra nāz s̄m
illa qb? nō ē s̄m in nā. nec in potētia nāe
sicut ē v̄ginē pere. Cōtra nāz s̄m q; s̄m
v̄su p̄trario nāe. tñ terminantē ad p̄for-
mitatē nāe. sicut ē ceci illuminatio. sed p̄-
ter nām s̄m q; s̄m ordinē s̄m nāe. nō tñ p
p̄ncipiū nāe. vt in mutatōe v̄gax in ser-
pētēs. q; illud potuisset fieri ordinē nāe
p lōgā putrefactionē. vt p3 p ea q; s̄m
s3 rōēs seinales. verūtñ q; nō sūt. r̄el
q̄nq; p̄ducit ab agēte s̄m successiue. hoc
attribuit nāe. r d̄r nāe. q̄nq; p̄ducitur
ab agēte d̄m s̄m in instātū r hoc attribuit
deo. r d̄r miraculū. Scēdū q; q̄nq; po-
tētie aīe r ei? actus ē nālis. sicut visus r
videre q̄nq; potētia ē miraculosa. r act?
ei? nālis. vt q̄n cec? illuminat? videt q̄n
q3 v̄tūq; ē miraculosū vt p̄m v̄ginis
Mo. q; miracula vl mira sūt q̄nq; in
ente. vt statio solis. r ei? retrocessio. q̄n
sūt in vegetabili. sicut q̄n v̄ga Barō flo-
ruit. q̄nq; in sensibili sicut sūt in locutōe
afine Balaā. q̄nq; i rōali. sicut sūt i am-
bulatōe claudoz. auditōe surdoz. susci-
tatōe mortuo; in ptu v̄ginis. Ut āt sci-
mus q̄n aliqd miraculū sit. Mo. d̄ram i
ter rōēs cāles. seinales r nāles. r rō
causalis ē potētia passiua creature absq;
oī dispōne nāe. vt solūmō de? ex ea faci-
at qd vult. sicut sūt in ptu v̄ginis. r in ta-
lib? simplr ē miraculū. r̄o āt seialis est
potētia passiua nāe. s3 cū dispōne remo-
ta sicut sūt in v̄gis de qbus facti sūt ser-
pētēs. r hoc s̄m sūt in instātū. nā āt fecit
s̄t idē. s3 nō nisi paulatiz p lōgā putrefa-
ctōez. vñ p3 p ea q; sūt s̄m rōēs seinales
ptiz s̄m nālia. ptiz miraculosa. r̄o nālis ē
potētia cū dispōne. pp̄nq;. sicut p3 in mā-
q̄n ē in v̄tia s̄m dispōne. vt formā reci-
piat. r s̄m hūc modū ē rō nālis in gra-
no seiato ad p̄ductōez segetis r h ē mi-
raculū. De sciētia dei. Cap. 29

¶ Lit deus oīa p̄ntialiter r sit p̄fecte
quoq; r imutabil. p̄ntialr dico.
hoc est ita limpide. ac si cūcta cēnt p̄ntiali-
ter existētia. Simul ēt scit oīa q; vidēdo
se. q; sibi p̄ns ē oīa videt. p̄fecte quoq;

q3. q2. cognitio ei? nec p̄t augeri nec mi
 nui. Scit & immutabilr q2 nosc̄t eia p̄ na
 turā sui intellect? q̄ ē immutabil. Dicēduz
 ergo q2 de? cognōsc̄t t̄p̄ta eternalit. mu
 tabilia immutabilr p̄tingētia infallibilr. su
 tira p̄tialr. depēdētia i depēdēt creatā
 i create. alia v̄o a se. i se & p̄ se. Itē d̄fraz
 int̄ sc̄ias dei. xp̄i angeli. & hois. q2 de? sc̄it
 oīa s̄l videt. n. m̄lta i vno. i. a se ip̄o. vñ i
 visōe dei n̄ differt id qd̄ videt. & p̄ qd̄ vi
 det sic i hoie q̄ videt p̄ oculū. q2 videt se
 p̄ se. & in se videt oīa. xp̄s at̄ s̄z q2 hō sc̄it
 oīa q̄ sc̄it d̄s sc̄ia visōis. l3 n̄ ita limpide
 sic d̄s. Angel? v̄o dei formā h̄z intellectū
 cū d̄o. i. illa q̄ sc̄it s̄l actu & sc̄ia visōis sic
 d̄s l3 nesciat oīa q̄ sc̄it d̄s. s̄z hō vñ solū
 sc̄it actu. q2 l3 videat multa. illa tñ nō vi
 det vno actu vidēdi. s̄z multis. i. p̄ mul
 tas rez s̄litudines. Sapia dei l3 in se ip̄a
 n̄ diuersificet. diuersa tñ fortit̄ noia. In
 q̄tū. n. sapia dei cognosc̄ia ē passibilis
 d̄ sc̄ia siue cognosc̄io. Itē inq̄tū ē cogno
 sc̄itūa oīuz q̄ s̄nt in mūdo d̄ eē visio. in
 q̄tū ē cognosc̄ia eoz q̄ bñ s̄nt v̄ ap
 probatio. inq̄tū ē cognosc̄ia futuroz d̄
 p̄uisio inq̄tū ē cognosc̄ia eoz: q̄ ab ip̄o
 deo faciēda s̄ d̄ disp̄o. inq̄tū ē cognosci
 ua p̄m̄iandoz d̄ p̄destinationio. inq̄tū est
 cognosc̄ia dānādoz d̄ reprobatio co
 gnitio d̄ia cū sit p̄c̄iss̄ima oīa cognosc̄it
 dist̄m̄tissime sub oib? p̄ditōib? q̄s res
 bñt & p̄ hoc futura sc̄it futura p̄ntia. &
 bona approbāda. malaq3 reprobāda.
 Si at̄ sc̄it volueris q̄lit d̄s cognosc̄it ma
 la. Itē adū q2 p̄tingit aliqd̄ cognosc̄it du
 p̄lic̄it. aut p̄ sp̄ez p̄p̄ia. aut p̄ sp̄ez alienā
 Itē mo p̄uatio. Itē p? mo cognosc̄it
 lu. s̄o mo tenebz. Eodē mo qd̄ ē q2 p̄
 mo mo cognosc̄it bonū. & nō malū. s̄. p̄
 sp̄ez oppositū bñis. Itē lib̄. n. ē malū. nisi
 bonū p̄uatio. vñ d̄ ē q2 d̄s cognosc̄it bo
 nū p̄v̄icū mediū. nā p̄ eēt̄iā suā cogno
 sc̄it bñit̄ oppositū malit̄e. & illo bñit̄ me
 diātē. v̄t ē i ip̄o deo cognosc̄ite cognosc̄it
 defectū ei? & tōd? mala a lōge cognosc̄e
 vnde p̄lat. Et alta a lōge cognosc̄it idē
 malc.

p̄ Redestinatōis diffinitōis assignā
 tur ab Aug. q̄tuor. Itē ē fide
 stinatio ē p̄c̄ia b̄nificoz dei sc̄da ē. Itē
 destinatio ē alie? ad gl̄iaz p̄ordinatio. ter
 tia ē. p̄destinationio ē p̄positū miserēdi. q̄rta
 ē. p̄destinationio ē p̄paratio ḡse i p̄nti. & glo
 rie i futuro. In p̄ma diffinitōe notat̄ dia
 cognitio. in s̄a electio. in t̄tia voluntas. in
 q̄rta directio in finē. Itē Redestinatōis cā
 efficiēs d̄s ē q̄tū ad effect? notatos i p̄
 mine p̄destinationōis. Ad al̄is t̄ cā ē illa q̄ nō
 destinaf. s̄z formalis ē modus v̄l ordo p̄
 destinatiois q2 p̄mo dat̄ ḡra. & opus h̄
 gl̄ia. Cā finalis ē v̄t sc̄im? sc̄i & imaculat̄
 in sp̄cū d̄i. Itē. d̄fraz int̄ hec q̄ ponit.
 Itē Paul? ap̄ls. l. vocat̄ d̄ez. iustificatōez p̄
 destinatioez. & magnificatōez. Vocatō. n.
 retrahit a malo. Iustificatio respicit int̄
 ale bonū ḡse p̄destinationio respicit ḡse bo
 nū finale. Ad agnificatio v̄o ē bonū gl̄ie
 futura. l. dicas q2 p̄destinationio p̄ ḡras glo
 riā p̄parat. Vocatio ḡfaz offert. Iustifi
 catio illā p̄fert. s̄z magnificatō p̄ ḡfaz glo
 riā multiplicat. Sciēdū q2 duplex ē actō
 in diuinis sic in n̄lib? Una ponit alie? d̄
 in rē extra vt calor ignis. Alia nō vt visio
 & sic visio in diuis ē duplex actō. Alia v̄o
 vt p̄destinationio. q̄ nō infert reb? necessita
 tē. sic v̄bi ḡra. De? sc̄it si iste sit comest̄
 rus hodie. v̄l nō n̄bulomin? iste h̄z p̄tā
 tē comedēdi. & manū ad os porrigēdi.
 q2 si p̄destinationio reb? necessitate ip̄ocret
 multa sc̄q̄rent incōueniēt̄. nā frustra p̄
 ponerēt bonis p̄mia. & malis supplicia
 Itē iniuste remitterēt boni. & punirēt
 mali. Itē maloz n̄foz d̄s actor. eēt. Itē
 nec sperādi aliqd̄ nec supplicādi illa eēt
 rō. Itē euacuaret lib̄erial arbitri q̄ se h̄z
 ad v̄trūq3. Itē nec bona faciētes eēt lau
 dabilez mala faciētes v̄mperabilez.
 Sciēdū tamē q2 hoc est duplex. Si de
 us p̄uidet hoc. hoc necessario eueniet.
 q2 cōiunctū est vera diuisz talis & est ibi
 necessitas cōsequētē. nō consequētis.
 q2 l3 ibi sit habitudo. siue illatio vni? ca.

thegorice ad alia nō tñ necesse est q̄ ipsi
termini sint actu vbi gfa. Si. hō ē aial ē
necessitas est sequēte nō sequētis. nā
hoc pōt nō ēē cū mā. tñ stabit. ⁊ de hoc
hōmus exēplū. Vocm in libro de conso.
Si aug. videt aliquē facientē rotā. neces
se est q̄ iste faciet rotā. nec tñ vñus ei⁹ est
cā illi⁹ factōis. sic deus videt mala illuz
opa nec tñ ē cā q̄re male opetur verūq̄
fiet si pūlluz ē. Itēz bonū exēplū. Si ali
qs hz oculū tante p̄spicacitatis. vt vide
ret futura. nō iō ligaret res ad euentuz.
Itē artifex in mā nodosa bñ videt dese
ctū effiect. nūbū tñ est cā effiect⁹. Itē due
sūt pagine libri vite. Una ē p̄ntis iustitie
a quā pōt qs dei. Alia ē dispōnis eter
ne de q̄ nullus delebit. Dīa est inter p̄
destinationē ⁊ p̄ntiā. qz p̄destinationis est
p̄ecognitio bonoz q̄ cālitate eorūidē. s̄z
p̄ntia dicit p̄cognitionē maloz sine cālit
te q̄ poti⁹ residet penes liberū arbitriū.
Cū dī a factis qz p̄destinationis ofonib⁹ ad
iustit. nō ē sic intelligendū qz ipale cau
set eternū. s̄z hoc q̄tū ad effectū p̄desti
natiōis inuat ofo. i. quātū ad ḡfaz ⁊ glī
as. qz s̄m illa bñ coopat liberū arbitriuz
p̄destinationi. vñ sicut de⁹ aliquē saluādū
p̄videt. sic ⁊ moduz quo saluari debeat
p̄ qd̄ stult⁹ ē q̄ dicit Uolo facē qd̄ pla
cuerit. qz si saluari debeo saluabo. Ii dā
nari dānabor. Sicut stult⁹ ēē ifirmis qz
diceret. Uolo comedē ⁊ bibē qd̄ placu
erit. qz si curari debeo curabor. vñ si mo
ri debeo moriar. sic. n. iusties eēt ⁊ me
dici ⁊ medicē. Sane si de⁹ p̄mittit liboz
arbitriū qz se beat ad vtiū libet in malū
cadē. hoc n̄ p̄mittit. nisi iuste. Rursus si
p̄ ḡfaz p̄ueniat nulli facit iniuriā. Cuz er
go de⁹ malos dānat ⁊ re pbat opat s̄m
iustitia. qm̄ vō p̄destinat agit s̄m ḡfaz ⁊
misericordiā q̄ nō excludit iustitiā. Uo
lūtate āt p̄ma vult de⁹ oēs boiez saluz
fieri inq̄tū hō est. Uolūtate autē sc̄da nō
vult iustū hominē reprobiū. inq̄tuz ipse
est talis. Uolūtās igit̄ antecedēs respicit
ordinez nāc in finez p̄ntia deo p̄dita ē.
voluntas vero cōsequēs respicit ordinez

pfone. prout ē libero arbitrio suo vñ alie
no i finez disposita. Itē de realitate di
cta sūt. s̄z logice loq̄ndo cū saluatio hoīf
sit p̄ncipis de necessitate determinari si
pōt qd̄ emz pōt esse ⁊ nō ēē cōtingēs nō
necessariū. sicut philosophus dicit in li
bro sc̄do p̄ncipis. Si vero q̄rit quare de
us hūc p̄destinauit siue elegit. ⁊ nō illuz.
hoc inexplicabile est in hac vita mortalī
p̄ hoc n. exclamat. Ap̄l⁹. 1. Ro. xi. ca.
O altitudo dina sa. ⁊. s. dei. q̄s i cō. s̄. vi.
⁊ i. n. ei⁹. Si. n. dicit⁹ qz i reprobi repel
lūt ḡfaz hoc veruz ē. s̄z si eēt p̄destinati
nō repellerēt finaliter vñ Aug. li. d. p̄de.
sc̄o. Dīa inq̄ quare occulte humāis cordi
b⁹ attribuit a nullo duro corde respuit
iō q̄ppe tribuit vt duritia cordiū auferat
tur. De p̄ntia ⁊ reprobatōe. Ca. 3i.

Ep̄robatio ē vt ait Aug. p̄ntia ini
r ḡtatis quorūdā ⁊ p̄paratō dam
natiōis eorūidē. vñ no. qz i repro
batiōe tria s̄t vñū ē p̄uisio iniquitatis ab
eterno alter. obdurati. ⁊. subtractio ḡfe
i p̄nti. tñū ē p̄paratio pene eīne i futuro
Si ergo q̄rit vtrū reprobatō beatēz ex
pte hoīs quātū ad p̄mū meritū hoīs n̄
ē cā quo ad. s̄m cā ē meritoria ⁊ effecti
ua. ecōtra in p̄destinatione sūt tria cōtra
ria s̄z i hui⁹ ē dīa. qz p̄destinationis p̄parat
ḡfaz s̄z bñ lacū. s̄z reprobatō p̄parat
penā s̄m exigētiā meritorz De obdura
tiōe sciendū est qz trāslatue dī s̄m fili
tudine obduratiōis in corpib⁹. Duritiāz
āt co. p̄oz sequit̄ triplex p̄pretas. p̄mū
est ihabilitas ad suscipiēdū ip̄ressione s̄z
est stabilitas ad p̄manendū in se. tertiaz
ē fortitudo ad restituēdū. Itis mōis dī
coz obdurati tripl̄r. vno mō p̄ ihabilitatē
ad suscipiēdā ḡfaz. ⁊. mō p̄ s̄m mā ad be
sionē ad peccatū. tertio mō p̄ rebellione
diuināz i p̄ntationē ⁊ mādatorz dei. vñ
q̄ rendū ē vtrū p̄sent a deo possint deme
reri. ⁊ ecōtrario. ad qd̄ dō sc̄ia dei p̄pa
rat ad res creatas sicut ars ad artificia
vñ. sicut ars nō solū ē cognoscitiua. s̄z ē
factiua eoz q̄ s̄m artē sūt. eorū vō q̄bñ
ab artis regulis deuiat ē cognoscitiua tā

tu ita vt scientia dei est cognoscitua ⁊ fa-
ctiua oium bonoz. maloz at nō. siue pec-
catorz q̄ sūt de uiaōes q̄dā ab eterna le-
ge ip̄i. Scia dei ē cognoscitua tm̄. nō
aut cātiua. ⁊ sic p̄z q̄ boni q̄ p̄ gratiā iu-
stificā. nō solū sunt ab eterno cogniti a
deo sed et ad grāz habebaz. Iudicatores
at neqz iustificā p̄ grāz. nec sūt electi vt
p̄ordinati a deo ad culpā. s̄z solū p̄sciti q̄
nō sūt grāz bituri. s̄z sue nature relinqui-
di. ⁊ q̄: nō oē agent̄ pōt in id qd̄ ē supra
se nā sibi relictā nō pōt in actū meritorū
q̄ ē supra. facultatē nāe. pōt at̄ i actū pec-
cati q̄ ē demeritorū. sic ⁊ i aliqd̄ infra nāz
humana existēs bō. n. peccādo descendit
a dignitate sue nāe. ⁊ sic p̄z q̄ p̄sciti pos-
sent demereri facili q̄ mereri.

De voluntate dei.

Cap. 32.

Volūtas dei duplex ē. s. volūtas si-
gnī ⁊ bñplaciti. volūtas bñplaci-
ti ē duplex. s. antecedens. de hac
vide. supra ca. primo. que sepe explet.
⁊ p̄ p̄sequēs hec nunquā remanet inex-
pleta. Alia est volūtas signī ⁊ hec q̄nqz
remanet inexpleta. huiusmō rō ē: volū-
tas dei pōt sumi dupliciter vt̄ pp̄rie. sic
accipit volūtas bñplaciti vt̄ metaphori-
ce. ⁊ sic accipitur volūtas signī. ¶ Primo
mō d̄r de^o aliqd̄ velle. ⁊ hoc velle ip̄e de-
us ē sc̄do mō metaphorice ē ad modū
volētis se hēre ⁊ hoc velle nō ē de^o hec
igit̄ diuisio nō rei. s̄z vocis est. sicut ire p̄t
dicit̄ vt̄ p̄ puḡ mor^o ire. vt̄ metaphori-
ce signū ire. volūtas bñplaciti dei p̄ns est
recta ⁊ efficax. ⁊ irrep̄hensibilis. vñ qz est
recta. nullus est reatus. nisi p̄formetur ei
Itē. qz est efficax nihil sine illa pōt effici
nihil p̄tra illā pōt fieri. p̄ nullū potest un-
pediri. sic qz irrep̄hensibilis ē nihil p̄ci-
pit aut p̄mittit. nisi iuste. nihil agit. aut cō-
sult̄ nisi t̄nc. Signa bñplaciti sūt q̄nqz
s. p̄ceptio. phibitio. cōsiliū p̄missio. ⁊
operatio. quoz̄ numerus sic accipit̄ vo-
lūtas diuina pp̄rie loquēdo. aut p̄ntuz
aut futurorū est. Si respū presentium aut
ideit̄ bonū ⁊ sic ē impletio aut maiuz. ⁊
sic est p̄missio. Si respectu futurorū sic ē

triplex aut est malū. ⁊ sic ē phibitio. aut
bonū necessariū. ⁊ sic ē p̄ceptio. aut bo-
nū superrogatiōis. ⁊ sic est p̄missio. Con-
tra tria p̄ma pōt aliqd̄ fieri. qz se h̄nt vt̄
in fieri. s̄z cōtra duo vltima. s. p̄missioes
⁊ opauōē nihil pōt fieri qz se h̄nt vt̄ in
facto esse. ⁊ qd̄ p̄fectū ē nō pōt nō fieri.
De his signis nota q̄ p̄ceptū dicit̄ obli-
gatiōē ad faciēdū bonū phibitio dicit̄
obligatiōē ad vitādū malū cōsiliū dicit̄
doctrinā p̄ quā scim^o q̄ id qd̄ p̄sulter si
fiat affert p̄mū si nō fiat affert supplēt
un p̄missio dicit̄ p̄uatiōē cōsultatiōis
⁊ ē signū diuine voluntatis. nō respectu
malū qd̄ p̄mittit s̄z respectu bonū qd̄ ex
malo p̄missio d̄r. Itē. n. p̄mittit de^o malū
fieri. nisi ex se ip̄o aliqd̄ bonūz eliciat vt̄
p̄z i t̄ratiōib^o diaboli q̄ p̄ofunt multi-
pl̄r sc̄is. ¶ Et̄erea si nō eēt malū nō eēt
i bono p̄lebritudo. nisi absoluta. Itē
vero pp̄ p̄paratiōē ad malū clari^o elu-
cescit. Op̄ano notat factiōē i re p̄ quaz
refer̄ creatura ad creatorē De p̄formi-
tate volūtatis n̄se ad deū sciēdū ē q̄ du-
plex ē p̄formitas. s. p̄positiōis. ⁊ p̄po-
sitiōnalitatis. ¶ Primo mō est cōformitas
volūtati in se s̄m rōez cēntie. ⁊ sic ē im-
possibile. hoc mō qz finitū ad infinitū nul-
la ē p̄positio. sc̄do mō ē p̄formitas. q̄ est
s̄l̄r se h̄re qd̄ fieri p̄r. possibile ē. n. idem
volūtū esse al̄ vt̄robiqz. vt̄. s. bō velit id
quod deus s̄m velle quod vult nos velle
deus qd̄ si humane attēdimus i forma
volendi. tūc si volum^o hēre mercedem
n̄ri corp̄oz o3 q̄ sc̄mp̄ conformemur ei
in forma volendi. Si autē querit̄ vtrum
absolute teneamur d̄ndū ē q̄ p̄formitas
ē qdā in actu ad quā nō tenemur nisi h̄i
ta charitate. ⁊ nec tūc nisi p̄ t̄pe ⁊ locovt
q̄n qz cogitat dei vitate. s. articulos fidei
tenet̄ credere. qz cogitat dei bonitatē te-
net̄ diligē. Est alia p̄formitas in hitu ad
quā nō tenet̄ qz nisi qz actu dei bonita-
tē recogitat qz tūc tenet̄ se ad charitatez
de. p̄parare. De p̄formitate at̄ in volitō
sciēdū qd̄ volūtate sensibilitatis nō tene-
mur cōformari volūtati die nec inuolu-

to nec in forma volēdi. Uoluntas sensua
litas tū ē aiantis. vñ q̄tū ad h nos hac
volūtate n̄ peccarem. si rō buie volūtati
i ficta n̄ foret. cui? ē alte itate sp̄mē. s̄z vo
luntate rōnis deliberatua tenemur deo
p̄formari in voluto qd̄ p̄stat nobis deus
absolue velle. vt salute n̄as. vñ cōgruit
nobis velle. Si vñ cōgruit nobis q̄nis
bonū sit i se si vult de? id nos velle. vñ h
nō tenemur velle nisi inq̄tū ē volūtū a dō
vñ si scio deū velle morte p̄ris mei. tamē
possū vitā velle ⁊ laborare ad hoc. qz n̄
vult de? velle me p̄ri meo strariū. Itēz
volūtate p̄ditionata nō tenemur deo cō
formari. vt qñ pluit vellem? q̄ nō plue
ret si dens veller. qz volēdo p̄ditionatū n̄
discordam? a volūtate dei. qz hoc nō est
velle simplr. Itē id qd̄ de? nō vult sim
pliciter ⁊ absolute vt suam cōminationis
quā aliqui mutat qñ merita mutāt n̄ te
nemur velle. Cōformitas die volūtatis q̄
drupl̄ p̄t cōsiderari s̄m d̄itudine q̄tuor
cāz. p̄. iō. s̄z cāz mālē. vt qñ idē ē volūtū
qd̄ se h̄z vt materia circa quā ē act? vo
lūtatis. ⁊ iō ista p̄formitas ē s̄m qd̄ tm̄.
⁊ n̄ simplr. qz eē simplr nō ē a materia
vel forma. ⁊. mō accipit cōformitas s̄m
cāz efficiētē. sicut qñ aliqs vult hoc quod
de? vult eū velle. qz de? hāc volūtate in
bonū ordinauit. ⁊ hoc vult nos velle ter
tia s̄m cām finalē. vt qñ quis in gliaz dei
sua facta ordinar pp̄ quā ⁊ dens facit oia
⁊ in his duob? cēntiali ois p̄formitas cō
sistit. q̄rto s̄m cām formalē vt. s. ex cha
ritate vult qs qd̄ vult sicut ⁊ de? ex cha
ritate vult oia. ⁊ in isto p̄sistit p̄fectio cō
formitatis. vt. s. act? volūtatis n̄re tanto
sit volūtati dine cōformior: quāto ē me
llior: ⁊ p̄fectior. Ex p̄dictis collige qd̄ p̄se
cta seu p̄pleta p̄formitas ad deū compre
hēdit q̄tuor. p̄. d̄imo vt velim? qd̄ de?
vult. ⁊. vt velimus qd̄ vult nos velle ter
tio vt velim? pp̄ qd̄ vult. quarto vt veli
m? eo mō quo vult. S̄z cōformitas nō
plena ē tripliciter. p̄mo si p̄format quis
deo i voluto tm̄. sic ⁊ indei p̄formes erāt
deo i morte xpi. sc̄do si p̄formet qs inno

lito ⁊ in fine. s̄z nō in mō. vt qñ qd̄ nō sit
ex charitate. tertio qñ qs cōformat in
volito ⁊ in mō. s̄z nō i fine. vt cū ad aliū
bonū finē tm̄ retorquet intentio. De
iustitia dei.

Lap.

33.

Uoluntas dei trib? mōis sumit. p̄i
mo mō qñ redit alicui qd̄ meru
it. ⁊. mō qñ p̄missū soluit. tertio
mō qñ ip̄fectū p̄ficiat p̄mo mō remu
neratio bonoz ⁊ punitio sp̄boz ē op?
iustitie. sc̄do mō icarnatio xpi op? ē iusti
tie. qz p̄missū fuit hoc p̄betas. sc̄tio mō
d̄ op? iustitie qñ de? peccatores iustifi
cat cū se ad gr̄az habilitat. faciēdo qd̄ i se
ē. facta q̄ i oib? op̄b? dei inem? iusti
tia ⁊ misericordia. s̄z iustitia qñ q̄z occul
ta. ⁊ misericordia manifesta. vt i iustificati
one ip̄i. ⁊ in p̄imo aduētū xpi aliqñ est
ecōtrario. s. apra iustitia. ⁊ occulta mise
ricordia. vt in punitiōe puuloz sine ba
ptismo dicētū. ⁊ i. aduētū xpi. Aliū de
vtrūqz ē occultū vt i tribulatiōe quorū
dā. s̄z iustoz inocētū. sicut fuit i Job. ⁊ i
infirmatib? puuloz. aliqñ vtrūqz est
aptū. vt i remuneratiōe iustoz. ⁊ dāna
tiōe reproboz. qz illos remunerat supra
meritū. ⁊ istos punit circa cōdignū. qd̄
ē misericordie. s̄z vtrūqz retribuit s̄z meri
ta. hoc ē bonis bona. ⁊ malis mala. qd̄ ē
iustitie. Si vis scire qd̄ iustitia punit hō
p̄ p̄ccō momentaneo eternalē. vide p̄mo
auctoritates Isai. 66. Termis corū nō
moriet ⁊ ignis comūno extinguet psal.
48. Ibi i p̄genes patrū suoz ⁊ vsqz i
eternū n̄ videbūt lumen. Math. 25. Itē
maledicti i ignē eternū. Apoca. 8. Ascen
dit fum? eoz in secula seculoz. Itē Bre
go. in. 4. dialogoz. Si de? plus nō attē
deret cor q̄ facta iniusta posset dici talis
iustitia. s̄z qz de? ituet cor. iustū ē vt s̄i n̄
ne puniāt q̄ nunq̄z velle vñ sine pecca
to. It̄atiōib? idē ostēdit. qz. n. hō pecca
to in suo eterno merito punit in eterno
dei. Itē materia ignis ē eterna. s. macula
peccati ergo ⁊ pena. Item peccatum
est cōtra illū qui est infinitus. ergo pena
debet eē infinita. s̄z hoc nō p̄t esse acer.

bitate. vñ d3 qd fit diuturnitate. Itē cum
 hō peccat erat in infinitū qdāmō rōnal
 frascibilis. ⁊ cōcupiscibilis qñ finitū pre
 ponit infinito illa qdē iudicādo. ista adbe
 rēdo ⁊ vltima appetēdo. vñ cōgrue d3
 eē pena infinita. Itē mala volūtas repro
 boꝝ eterna ē ergo ⁊ pena. Itēz offēdit
 exemplis. q: vēditio momentanea dat ins
 possidēdi ppetuū vulneratio momenta
 nea cicatrice infert ppetuā Itēz casus in
 foucā tpalis est deieccio ppetua. Itē effos
 sio oculoz tpalis est. ⁊ cecitate operatur
 ppetuā Itē crimē lese maiestatis tpale ē
 seruit' ppetua. Itē portio veneni momē
 tanea morte opat' ppetuā. Dicit Aug^o.
 q: reddit de' mala p malis hoc ē penaz
 p peccatis p iustitia. q: iustus est vl red
 dit bonū p malis. hoc est grāz in iustus.
 qm̄ bon' ē. vel reddit bona p bonis hoc
 ē grāz p grā q: iust' ⁊ bonus ē nūq̄ red
 dit mala p bonis. qm̄ iust' nō ē. Aliqs
 punit i pñū pp seip̄s. vt pccatūz ptūz i eo
 purget. Jo. v. Ecce san' fact' es vad ⁊
 ā. nō. pec. ⁊c. Itē vt pp peccatūz ppetuo
 cruciet. tā hic q̄ i futuro. Exēplū bēs d'
 Herode ⁊ de Anthioeo. Itē vt culpa d'
 clinef vt i Saulo q cecar' fuit pscutoꝝ
 vt p' illuminaret' medic' p'dicatoꝝ. ⁊. ad
 cor. vi. Itē magnitudo re. ex. me. ⁊c. Itē
 vt glia in futuro def. Actū. xiiii. Opor
 tet nos p mltas tri. it. ⁊c. In p'mis dua.
 b' cāis ereret deus iustitia. in duab' se
 quentib' misericordia. qnto punit ga pp
 defū. s. vt glorificet. Jo. Itēqz hic pecca
 uit neqz parētes eius ⁊c. 6. punit q̄s pp
 proximū. s. vt edificetur. sic fuit punitus
 Thobias. vt aliis daret' exēplū patien
 tie. sic punitur etiā inocētes pueri videat
 tur incōueniēs peccatoꝝ h' qñqz tribu
 lantur. Iusto dei iudicio punitur q' vl
 concessū abutitur. vt. Adā vel cōcessa
 rapere conātur. vt lucifer.
 De misericordia dei.

Cap. 34.

m Misericordia sim ethimologia of
 trib' modis. Primo d' miseri
 cordia qñ miseria cordis diuidet

sicut d' i auctoritate. Celi n̄ idiget miseri
 cordia. q: i eis nulla ē miseria s3 hūc mōz
 miseria solū mō ē i tra. ⁊. mō d' qñ mie
 tes seorsū cordis rigorē. sic accipit ibi mi
 sericordia ⁊ vitas obuiauerūt sibi nā vi
 tas p rigorē pcedit. s3 misericordia hūc
 rigorē tēpat remunerās supra meritū. ⁊
 punitis citra p'dignū sic ē misericordia et
 i inferno. tuo mō d' misericordia qñ mi
 ra suauitas rigās corda. sic misericordia
 marie ē i celo. s3 de' sit iust'. sicut ⁊ miseri
 cordis n̄ d' ei ppūū eē miseri potinq̄z
 eē iustū. q: nihil regit ad p'plēdū opus
 misericordie. nisi volūtas ei'. s3 ad p'plē
 dū op' iustitie f'grit ēt aliqd ex pte hoies
 exigentia. s. meritoꝝ. Ad misericordia a' dei
 p3 in effectib' diuinoy bñficioꝝ. dat. n.
 reis veniā dimitēdo tā pecti reatum q̄
 peccati seq̄las. d' qb' duob' psal. cii. Qui
 p'p'at' oib' iniquitatib' tuis. quo ad p'ri
 mū. Qui sanat. oēs infirmitates tuas quo
 ad. ⁊. Itē largit' iustis grāz dādo. s. vtu
 tis habitū ⁊ vntis motū vt p' p'mū fact'
 at hoies deo gratū ac vira eterna dignū
 s3 p. ⁊. augeat ei meritū. De his duob'
 psal. cii. Qui coronat te in misericordia.
 quo ad p'mū ⁊ miser oib'. quo ad. ⁊. ⁊
 loq̄t de corona gfe. Itē p'fert sanctis gli
 az. ⁊ hoc duplr. q: nūc i spe. ⁊ tādē i re
 De his psal. cii. Qui replet in bonis de
 fideriū tuū. quo ad p'mū. renouabit vt
 aqle iuuet' tua. quo ad. ⁊. Itē ex miseri
 cordia de' patiet' expectat peccatoꝝ be
 nigne reuocat. vlcisci dissimulat d' mltis
 piculis liberat: grāz liberalit' donat: datā
 multiplicat. multiplicatā cōseruatā in ce
 lo premiat. Itē ex misericordia de' pec
 catorē ad se redcūtē bylariter suscipit: ad
 penitēdū cor emolit. offēnsā cito remittit
 iniurie p' remissionē n̄ meminit. Itēz ex
 misericordia dat deus aduersa vt peccū
 purget. dat pspera. vt ad amōrē p'uo
 cet. dat sacramēta: vt merituz cumulet.
 dat pcepta vt p'mio dicit. Itē ex miseri
 cordia errātes ad se reducit. eūtes ad se
 cōducit cadētes erigit stātes tenē n̄ desin
 nit. puenientes in gloriā introducit.

ps. c.ij.

hic

Explicit liber primus.		De memoria.	40
Incipiunt Capitula secundi.		De vi sensibili motiua.	41
De ipsa rerum creatione. Cap.	1	De potentie aie rónalis.	42
De distinctione creaturar in generali.	2	De diuisione potētiarum.	43
De creatione orbium tam celestium q̄s	3	De differētis potētiaz ipsius aie.	44
elementorum.	3	De modo cognoscendi.	45
De natura celorum ⁊ supenorū cor-		De intellectu agēte ⁊ possibili.	46
porum.	4	De intellectu speculatio ⁊ practico.	47
De natura stellarum in cōi.	5	De rōne ⁊ ptibus eius.	48
De luce.	6	De voluntate.	49
De planetis in specie.	7	De anime motiuis.	50
De natura quattuor elozum.	8	De synderesi.	51
De impressionibus aeris.	9	De conscientia.	52
De tempore.	10	De operibus anime.	53
De angelis.	11	De quātitate anime.	54
De distinctione celestium hierarchia-		De immortalitate anime.	55
rum.	12	De libero arbitrio.	56
De proprietatibus angelorum in com-		De natura corporis humani.	57
muni.	13	De philosophomia.	58
De pprietatibus ⁊ officiis angeloz i cōi		De regulis generalis philosophomie.	59
⁊ singulorum ordinum.	14	De toto homine.	60
De cognitōe ⁊ motu angeloz.	15	De proprietatibus hominis.	61
De prelatione angeloz.	16	De primis parentibus.	62
De cōfirmatione angelorum.	17	De preceptis Ade. datis.	63
De custodia angelorum.	18	De paradiso.	64
De locutione angeloz.	19	De casu primi hominis.	65
De spālibus nobis angeloz.	20	De ordine tentationis in nobis.	66
De casu angeli.	21		
De speciali casu.	22	De ipsa rerum creatione.	
De locali casu.	23	Capitulum.	i
De restauratione ruine angeloz.	24	Umine bonitatis triplex	
Quare peccatum diaboli sit irremissibi-		effusio est. scilicet per ge-	
le.	25	nerationem per speratio-	
De proprietatibus demonū.	26	nem. ⁊ per creationem.	
De militia diaboli cōtra nos.	27	due priores emanationes	
De lucifero spāliter.	28	sunt ab eterno. tertia est	
Quid sit anima s̄m diffinitōez.	29	ex tpe de qua nūc est agendū. Inter cre-	
Quid sit aia s̄m remi.	30	are. generare ⁊ facere differentia est. qz	
Quid aia s̄m nomen.	31	res d̄ nullo existit inesse p̄ creationē. sed	
De triplici aia.	32	exit inesse de aliquo p̄ factionem. qz face-	
De potētia aie vegetatiue.	33	re est operari de aliena materia. sed de	
De potētis aie app̄chēsiuis.	34	substantia existit inesse per generationem.	
De sensibus pticularibus.	35	Deus est rerum triplex cā. s. efficiēs exē	
De sensu cōi.	36	plaris ⁊ finalis. sed nullo modo mālis.	
De vi imaginatiua.	37	Inter operari dei. ⁊ creature differentia	
De vi extimatiua.	38	est qz deus operatur i instātū angelus au-	
De fantasia.	39		

te repente. s; nā paulatim. ¶ Proterea rex
principia sunt a deo. & immediate. effectus
vero consequentes sūt ab ipso mediāte na-
tura. nihil autē ē a deo immediate tm̄. Cir-
ca mūdi creationē q̄tuor erāt errores.
Quidā dicebāt mūdū eternū. Alii dice-
bāt mūdū q̄dēs factū. s; hūiūse materia
le p̄ncipiū. & nō esse de nihilo. Alii dice-
bāt deū supiores creaturas p se p̄duxit
se. s; inferiores p ministeriū angelorū. Alii
ponebāt duo p̄ncipia sicut manichei. vñū
.i. sūme. bonū. & aliū sūme malū. dice-
tes incorruptū esse a bono p̄ncipio.
corruptibilia a malo. Hos oēs errores ex-
cludit Moyses primū cū dicit. In p̄nci-
pio s; ibi creauit. 3. q̄n̄ die d̄s. 4. cū seq-
tur. Celū & terrā. Tenendū est etiā q̄ o-
m̄ia oīa siml' creauit. nec aliquā nonā spēs
postmodū addidit quō prius nō fecerit
vl' i se. vl' i suo fil. vt hōiūz aīas vel i rō-
ne seminali sicut p; in his q̄ nāliter intro-
ducit in esse. & hoc est qd d̄r deū die se
prima genisse nō qdem a labore. vel ab
opere s; a nonarū specierū cōditōe. De
operib' vero sex dierū dicūt qdam nun-
quā in illis debere intelligi ordinē tempo-
ris. sed nature qa dicūt dia simul tempo-
re fuisse facta creata. & disposita. ac in su-
is speciebus distincta. Alii dicunt omnia
simul creata in materia. sed nō in tali for-
ma sicut in dieb' sequētib' receperūt.
& hec opinio magis seq̄r vltimā l̄ram
sed prima magis seq̄r rōnes. Deus. n.
dupliciter opat'. aliqua nāq; facit mediā-
te natura & hec sūt successiue. aliqua sa-
cit p se immediate. vt creare. peccata di-
mittere gratiā infundere & huiusmodi &
talia sunt incōtinēti. & perfecte. & p̄plete
Eū ergo deus primordiales res nō pro-
duxerit mediāte nā. s; immediate. & p se vñ
q̄ instati fecerit eas p̄fectas. & cōpletas.
tā i materia q̄ in forma. Locū sūt q̄tu-
or. he primitiue rex creature. Celū empī-
reū. an zeli. materia mūdi. & tempus.
De distinctiōe creaturarū. i. ḡnāl. La. 2.
Creatura mūdi triplex ē. i. corp'al
tm̄. vt elemēta. spūal' tm̄ vt an-

gelus p̄posita tantū ex his vt hō. corpo-
ralis quoz natura distinguit in corpo-
ra lucida. vt sydera. & opaca. & terra &
metalla. & huiusmodi. atq; p sp̄cua siue
diaphana. vt aer & aqua. creature q̄daz
fm̄. Ergo. h̄nt eē tm̄ vt lapides q̄daz
vñ vt. arbores q̄dā sentire vt animalia
quēdā intelligere vt boies & angeli. Di-
stinguit autē mūdus triplex. i. archityp'us
.i. deus & d̄r ab archos qd est p̄nceps
& typos qd ē figura. i. principalis figu-
ra qz ipse ē exēplar mūdi sēsibit'. itē ē mū-
dus qd d̄r macro cosinus. i. maior mūdus
vt ē iste mūdus' sensibilis. Itē ē mūdus qd
dicūt micro cosinus. i. minor mūdus. vt
ē hō. De his trib'. Joh. In mūdo erat
ecce primū. Et mūdus per ip̄s factus ē ec-
ce fm̄. Et mūdus eū nō cognouit ecce
tertū. Diferētia ē inter elm̄ & elemēta-
tū. & quintā essentia. Elm̄ ē primū p̄po-
nibillū. & si p̄positū. vñ nec terra nec aq̄
nec aer. nec ignis purū elm̄ ē. & simplex
ap̄d nos. qz inter se inuicē ista comiscēt
& marine in ea p̄re vbi se cōtingūt. Ele-
mentatū est qd h; corpus p̄positū ex q̄t-
tuor elemētis. s. eēntia est corp' p se dis-
ferēs ab oibus elemētis. & elementaris.
tā in materia q̄ in forma. tam in natura
quā in v̄nte nō h̄ns i se cōtrarietate. vñ
nec cām corruptiōis. Opera sex dicē p.
vt Moyses distinguit moralit' sic h̄ntur.
Significāt. n. res create de nihilo ip̄i lu-
stificationē. firmamētū opatio. boni p̄po-
siti p̄firmationē. Aquay cōgregatio cor-
dis adunationē. Syderū p̄fectiō exēplū
bone opat' onis. ¶ Disciū & auiū formatō
statiū actiōis & cōtēplatiōis. Moīs pla-
matio rectitudinē intētiōis. ¶ Post hoc ve-
ro sequit' septima dies eternitas. s. reges
Est loc' sūmus. i. celū vbi sola letitia. & ē
infimus. i. infern'. vbi sola tristitia. & est
medi'. i. mūdus i quo sūt sūma speran-
da. & infima metūnda. Diabolus igit' a
sūmo corruit. & in infinitū detursus est. qz
reparand' n̄ erat. Itō vō a sūmo nō ceci-
dit. & i medio collocat' ē vt eēt ei locus
quod ascēderet p iustitiā vl' descēderet p

culpa. Itē Ugo de scō vic. dicit qd ē aliqs
loc⁹ i quo solū ⁊ summū bonū ē. s. celū
aliqs in quo solū ⁊ summū malū. s. infer
nus aliqs in quo solū malū ē s. nō sum
mū. s. purgatorū. aliqs in quo bonū ⁊
malū ē. s. neurrū sumū. s. mund⁹ iste.
De distinctiōe orbū tā celestium quam
elementorum. Cap. 3.

Oporalis mūdi machina tota cō
sistit i duob⁹. s. i nā celesti ⁊ i nā
elementali. Celestis at̄ distinguit̄ in
tres celos p̄ncipales. s. in celū cristalinū
⁊ empirēū. ⁊ firmamētū. Intra firmamē
tū qd ē celus stellatū p̄tinent. vii. obēs
planetarū q. Saturn⁹. Jupiter. Mars
Sol. Ven⁹. Mercuri⁹. Luna. noīe aut̄
celi cristalinū. siue aquei intelligit̄ illa ps
māe p̄me q̄ s. p̄m̄ formata ē in duos
orbēs quoz prior ē p̄mū mobile. Istozū
orbū nā est q. oēs mouēt̄ excepto empi
reo qd̄ qētū est. Nā vō elementalis in q̄r
tuo sp̄as p̄ncipales distinguit̄. s. Ignis
Aeris. Terre ⁊ aque Spera ignis tria
bz̄ interstitia. s. sup̄nū. qd̄ vocat̄ igneuz
⁊ mediū ⁊ infimū. qd̄ vocat̄ olympiū.
Similiter aer tria bz̄ interstitia. s. sup̄re
mū qd̄ vocat̄ ethereū. ⁊ mediū ac infi
mū qd̄ vocat̄ aereū. ⁊ in sup̄mo ē ca
lor lux pp̄ solis p̄pingratē. Silr̄ ē in infi
mo. s. pp̄ radioz̄ rep̄cussione a terra. In
medio at̄ interstitio ad qd̄ nō pertingere
pōt̄ rep̄cussio radioz̄ est frigiditas ⁊ ob
scuritas in quo d̄nr̄ bitare demones qui
detruſi s̄t in hūc aerē caliginosū. Ibi etiā
sunt tēpestates tonitrua grādo nives. ⁊
silia. Ex his collige septē obēs terraz̄ ⁊
aquā abientes q. oēs possunt vocari celi
Istos at̄ excellit̄ celū trinitatis ipse dens
q. c̄m̄ oibus ⁊ sup̄ oia. Distātia dictoz̄
orbū ⁊ planetarū hec ē. A terra vsqz̄ ad
lunā sūt miliaria. 15625. hec sunt stadia.
1260. a luna vsqz̄ ad Mercuriū s̄t milia
ria. 7912. ⁊ semissa. A Mercurio vsz̄ ad
Venerē tūde a venē vsqz̄ ad Solē sūt
24433. A Sole vsqz̄ ad Marsē. s̄t mil
laria. 15625. A mare vsqz̄ ad Jovem.
6812. A Jove vsqz̄ ad Saturnū tūdez̄.

A Saturno vsqz̄ ad firmamētū. 24427.
Ex his colligit̄ q. a terra vsqz̄ ad celum
stellaz̄ sunt miliaria. 19375.

De natura celoz̄ ⁊ sup̄norum corporū.
Cap. 4.

Elū est corp⁹ pur⁹ nā simplicissim⁹
muz̄ essentia subtilissimuz̄. icorū
p̄tibilitate solidissimū q̄titate ma
ximū q̄titate lucidū diaphanitate p̄specu
uz̄. mā purissimū. figura sphericū. situ lo
cali sup̄mū. aptitudie creaturaz̄ i se aliq̄
rū cōtētiū. Iste p̄tates tā celo cōne
niūt̄ ep̄ireo. qz̄ p̄mo mobili. Sz̄ p̄mū
h̄ ē celū ep̄ireo a motū ē extraneū b̄ozū
spiritūū bitaculū sp̄alit̄ sedes nūcupat̄.
Celo at̄ cristallino p̄uenit sp̄aliter qd̄ est
motu velocissimū. ac in inferiora v̄tutis in
fluxiū. Eodē mō dicēdū ē de firmamē
to q. plurime sibi p̄ueniūt̄ d̄ p̄tētib⁹
sup̄radictis. ⁊ sup̄ ē aqz̄ diuisiū ac stel
lis decoratus. Corpa celestia diuidūt̄ i lu
cētia. ⁊ si lucētia ⁊ diaphana. Nā corp⁹
lucēs ē sol q. sol⁹ iter sidera luēt. s. n̄ lu
cētia s̄t cetera stelle ⁊ planete q. lumē sūt
a sole mutuāt. corpa vō diaphana s̄t oēs
spere celestes. Itē spe celestes cuz̄ mouē
tur si mutāt locū s. mouēt̄ in locis suis.
sup̄iora i fluxū in inferiora v̄tutes motūas
vegetatiua. sensitiua. ac oīs ḡnabiliū p̄
ductiua. Itē h̄ careāt q̄litatib⁹ elementa
rib⁹. nō. n. s̄t calida l̄ frigida s̄ca l̄ humi
da. tñ si i fluxū sup̄ libez̄ arbitriū. nec
h̄nt v̄tutē mutādi hoīs volūtātē. lz̄ bñ i
mutēt̄ atqz̄ disponāt̄ p̄pletionē hoīs all
q̄i q. volūtātē nō h̄nt cogē sed magis ⁊
min⁹ i diuersis hoib⁹ inclinare. Opant̄
quoqz̄ corpa sup̄iora distinctiua cogniti
onez̄ diez̄ s̄m̄ lumē solis distinctiōne mē
sū s̄m̄ lumē lune. ac distinctiōnū annoz̄
s̄m̄ motū solis in aliquo circulo atqz̄ di
stinctiōne t̄poz̄ s̄m̄ variarū cursū plane
tarū distātia ⁊ cursū ascēsus ⁊ descēsus re
trogradationē ⁊ statuz̄. Circul⁹ qd̄ est i
spera interiequēs egnocuz̄ q. inter secat̄
ab eodē i duas p̄tes equales ⁊ vna me
dictas declinat̄ vsus septētrionē. alia ver
sus austrū ⁊ dē ille circul⁹ zodiac⁹. a 301

quod est vita. nam secundum motum planetarum sub illa omnis vita sub rebus inferioribus est. vel de a zodias quod est animalia. quia cum dividat in 12. partes equales. quibus per appellat signum. et habet non me ipsum a parte a parte per proprietatem aliquam perfectionem tam ipsi quam animalia. per dispositionem stellarum fixarum in illis partibus ad modum animalium. Hic vero circulus dicitur latine significat quia fert signa. hoc dividit in ea. ab Aristotele vero in hoc de generatione dicitur circulus obliquus ubi dicitur quod secundum accessum et recessum solis in obliquo quo circulo sunt generationes et corruptiones in rebus. Nota vero signorum. et ordinatio. et numerus in his vobis notat. Sunt aries. taurus. gemini cancer. leo virgo.

Libraque. scorpius. architenes. caper. amplexora. piscis.

De nam stellarum in coeli. Cap. 5.

Telle summe et firmamento figurat. et cum illo se mouet. nam sunt purissime. figura sperce. quantitate magne. apparatus pue quantitate lucide. radioz diffusive. rez inferiorum generatione. a sole illuminatione receptiue. tenebrarum eptissime. quanto nox obscurior. tanto plus sui manifestatiue in parte solis sui luminis occultatiue. respectatis et serenitatis partatiue. viarum navigationum directiue quanto soli coniunctiores. tanto in coeli lucidiores. singule minus apparatus. ut per in galinatia claritate quantitate. differunt ac virtute. Galinatia est multitudo paruarum stellarum quasi coeli guarum illi loco orbis ubi diffundit lumen solis. fit autem ecliphs cum soli luna subnectit. ut tenebras efficiat. Nota quod omnes stelle ecliphsantur. et hoc vel a terra. vel a planetis. Planete enim dicuntur quandoque retrogradi. quibus progressiuis quibus stationariis. prout in ecliphs suis diuersimode mouentur. Planete sunt sidera inter celum et terram errantia. firmamento contrarium cursum agantia. cursu. quem habet ab influxu primi mobilis mouentur directe. sed cursu proprio mouentur obliqua que non sentiant. singulos suos colores et circuitos habent et in circuitu aliorum ingrediuntur et istorum precipue qualitate cum sole micantes

occultantur. quanto terre propinquiores. tanto circulos habent minores quod sunt altiores. tanto cursus eorum naturalis videtur esse tardior. Corpora eorum non sunt lucida. vel perspicua. sed opaca. Alioquin non eclipsarentur se in uicez. Adnotus primi mobilis scilicet nonne spera ab oriente in occidentem rediens iterum in orientem dicitur rationalis ad similitudinem motus rationis in microcosmo quando fit consideratio a creatore per creaturas rediens in erratores. et ibi sistendo. Sed motus firmamenti et planetarum est huic contrarius ab occidente in orientem rediens in occidentem. qui dicitur irrationalis. siue sensualis ad similitudinem microcosmi qui est a corruptionibus ad creatorem. et iterum rediens ad corruptionis.

De luce. Cap. 6.

Ux est autem philosophus secundo de anima actus lucidi. secundum quod lucidum. unde sciendum est quod lux est quantitas actiua corporis luminosi. sicut calor ignis. Lux quoque datur esse intentionale corporibus vel coloribus sicut intellectus agens fantasmatibus datur esse intellectuale. Ipsa est medium differens omnia que a celo in nos descendunt ipsa quoque motu at corpus non lucet a lucido. Ipsa est sicut philosophum celi purpura. malefactorum inimica. nauigantium directo oculo notatis facies omnium rerum. Lux ut ait Augustinus. rectum habet incessum ut nullo modo incedat per cursum. hec oibus rebus et decorum tribuit et absque illa cuncta sunt ignota. et abscondita. motus. enim eius est subitus. quod sine mora replet omnia. Hec in superficie est corporis imbricosi non se perfundit nisi in corpore diaphano. unde secundum corporis grossitudinem vel subtilitatem magis et minus precipue. lux enim sine sui diminutione ubique se diffundit. Ipsa per proprietates lucis habet supra de sole que illi conueniunt in quantum lucet. Scieduz est quod lux vocat in corpore uiso lux sicut lumen prout est coiccas aliis.

De planetis in specie. Cap. 7.

2
Afirmus est a nobis remotissim⁹
frigidus & siccus. hoc intelligas i
effectu sicut i aliis planetis. Ex vi
cinitate eius calor solis remittit. Ex p^{ri}
terde eius cū Jone clarus efficit. cū nāli
tōe sit palidus nociu⁹ ē. Ipsō dīante tā
tā h3 virtutē vt si in suat in inferiora. fetus
nascit⁹ mortificatus aut debilis. Mars no
cet retrocedēdo q̄ pcedēdo. Ad orat⁹ in
quolbz signo. 30. mēibus. ex quo seq̄
q̄ cursuz suū cōplet. s. 30. annis. Jupiter
est clarus. & q̄si ad instar lactis cādidus
in dītatibus est bñ tēperatus. q̄ calidus
& humidus. In supiori pte assidue tēpe
rar malitiā saturni cū ascēderit in circu
lā saturni. Strabit palorē. h3 sit clarus. In
quolbz signū morat⁹ p annū. & ita cōplet
cursuz suū i. 12. ānis. Mars calidus est &
siccus & iō nociuus ex pprietatibus suis
hōies incitat ad bellādū & interpositiōe
veneris & Jouis ei⁹ nocuitas reprimit⁹
Igne⁹ apparet & radiosus in quolibet si
gno morat⁹. xl. diebus. Sol dī octies ma
ior terra sed s̄m ptolomeū est. e. l. vici
bus maior terra calidus & luminosus. eest
psim patif. cōis ē oibus. nube celat⁹ sol⁹
p se lucet. qd nulli sederi magis cōpetit
vñ nomē accepit stellas illuminat. & tam
eas p suā pntiā ab apparentia sui lumif
pīnat. mediū ē planetay odiosus cgris
oculis. sed amabilis puris. tpa distinguit
locis imūdis nō inqnat terrestria cōsoli
dat. gelida resoluit. flores apit. fruct⁹ ma
turat. co:poza diaphana penetrat. nō re
quiescit. visū retōdit. vapores eleuat. be
miseria vicisiz plustrat appropinquas
nobis estate facit recedēs vō hyemez ef
fecit. oculus est mūdi in quolbz signo mo
rat. 30. diebus & 10. horis cursuz p an
nū facit mom pprio. sed diē pficit moru
pīmi mobilis. Venus est lucidus calid⁹
& humid⁹ malitiā Ad artis tēperat sp cū
mitat solē. s3 cū pcedit dī lucifer q̄ seq̄
de. vesp colorē h3 cādētē & resurgētē ele
tro sitēz. Inter sidera p^{ri} spīdēt plet
cursuz suū i. 348. dieb⁹. Mercurius sp
cū sole gradit. nūq̄ ab eo plus. 30. gradi

bus distans. colorē h3 radiātes. raro pp
vicinitatē solis cernit eloquētia sub ipso
ē aqs dī dīari. & pesse feminibus cursu
cōplet. 338. diebus. Luna noctē illumiat
lumē mutat. augmētū patif. & detrimē
tū. Infima est inter planetas eclipsi in pa
tis. & efficit maculas h3 pp cōiunctionēz
eius quā cū inferiorib⁹ h3. l. cū terra. Itē
corniculata interdū apparet ex eo q̄ ps
eius nō illuminata a nobis absconditur.
Itē regina celi appellat⁹. q̄ sol tāq̄ me
dius planetay picipat. pprietates oīum
& eas ad lunā cū lumine suo trāsmittit.
Ipsa. n. luna quecūqz a sole sicut recipit
ita influit. Unde q̄ p eā tali mō virtutes
planetay recipimus merito. Regina ce
li vocat⁹. His visis p3 q̄ q̄si luna pīma
intendit optimū est femina iacere. q̄ tūc
virtutes planetay q̄s in inferiorib⁹ influit
colligit frigida ē & hūida. sole pcedēs mi
nuif. sed sequēs crescit. & ab eo elōgatur
accessus & recessus maris p eā causatur
Signa āt zodiaci quolibet mēse p̄nrit
De natura elementorum.

Capitū.

8
Ignis psumit & interminat in sili
tudine suā sibi appropinquātia cō
uerit. motū facit de cētro ad circūferen
tia ardet & lucet in materia aliena sed nō
in sua spha. Inferiora redit ad supio
ra. q̄ resoluit terrea in aquosa. aquosa i
aera. aera in se. Adollificat dura & indue
rat. mollia subtiliat. vt p3 in resolutione
glacii & cōdēlat. lutū depurat vt rubig
nē in auro. & corūpit sic ea q̄ psumit fri
gefaciat p accidēs. vt p3 i aceto. est & pe
netratius. cōcātius & diuisius. Itēz
ignis in spha sua nō lucet. q̄ cōpactus
nō est. Nullū. n. corpus dyaphanū lu
cet. sed potius est illuminabile. Sed etiā
ignis in spha cōpactus ē eclipsaret oēs
stellas que supra ipsū sūt. Ignis vō hic
lucet apud nos pp materiā coadunataz
in qua est. hoc p3. q̄ vna candela alteri
opposita vmbriā facit. Aer est subtil⁹ mo
bilis pspicuis per in spirationem & re
spirationem. Caloris cordis tēperatus

volatilibus. locus impressionum mansio
spirituum dñatorū est in alterabilis. le/
uis atq; rarus nō lucet. sicut nec aliquod
corpus dyaphanū. sed est illuminabilis
Aqua super celos elenatur. piscibus de
coratur rēpestatibus subicitur omnis fō
tes & flumina ad mare cōtinuantur ad
locum unde venerūt reuertuntur. Aer
pebet aqua informationez volatiliū or
namentum & vegetabilibus nutrimentuz
& optime est terminabilis termino alie
nō. s; minime termino pprio. Aqua cor
pus est dyaphanū oibus est cōis in chri
stallū cōgellat. Irident vli iōni in nubib;
causat. sordes purgat ortos irrigat. febsi
scitātes sua frigiditate & humiditate de
lectat naues vebit. lumen recipit. ad sūi
principiū recurrit loca vacua subicit. la
pides canat. ignē extinguit. & oliū mun
dum purgant. In mari rubro pplo dei
cessit de latere xpi fluxit. hāc xps in vñū
mutavit. ac de ipsa baptisimi materā or
dinavit. Terra inter alia elā est infinta
nigra. magis despecta. ponderosa rotun
da. elementis aliis circumdata. mater fru
ctūū radie planetay. nutrit animalū edī
ficioy fundamēta. mortuoy receptaculū
machine mūdiālis centrū. cōcludit in se
iferū frida. siccā. opaca corporis hūi
ni materiam. Seruat metallā centro. mo
tū centrū ex vaporibus suis cōcutit. in
cluis herbis & floribus albet & decorat
cōtra eā motu circulari celū eū siderib;
voluit. ab hoibus rimentis calcet. ho
rū terre quedā cōpetūt sēdm. cē sūū q/
dā sim sitū. quedā sim pceptum quedāz
sim ornatum. qdam sim vilitatem.

De impressionibus aeris.

Laplin.

9
c Omnes h; appareat quasi stel
la nō est tū illud q; vapor inflama
tus a vicinate ignis. hūic comas hūis sū
dit. & dicit signare mutationē reguz. aut
bella. aut pestilentias. Corona est albus
circulus. qui quicq; apparet circa soles vl
lunā aut stellas alias. & causat ex aliqs
nubiū per planetarum radios attractis

& illuminatis talis ēt circulus figura ē se
renitatis. Assub duplex est ascendens. s.
& descendens. ascendens fit ex vaporib;
inflāmati in supremo aeris. & v; ascen
dere sicut si euolare sintille de fornace.
Assub vero descendens est ignis recētus
in nube. q; tamen expellitur obulante nu
be frigida. & cadit continue propter qd
re q; stella cadens sit longa. q; reliq; ei;
vestigia post se. Nubes sunt quando a
virtute solis extrahuntur hūore seu va
pores de aquis ac plandibus. & locis hu
midis. & ferūt sursum. Nebula est id qd
ex nubibus aquā pluētibus relinquit. &
ideo nebula sim Aristo. signum ē sereni
tatis. Caligo est vapor tenebrosus. que
vulgō appellatur nebula. Iste vapore
nō elenat. sed pūasq; puertat i nubes vl
in pluuia depmit. & remanet iuxta
terrā. Ros est id qd descendit ex vapore
paruo & in descensu suo tardat in par
uis minucis. pluuia est aqua descendēs
ex nubibus resolutis. velocitatem habet
sue descensionis. & hoc guttatim. Idm
na ex vapore torido que congelatur an
teq; ex ipso resoluatur aqua. Nix gene
ratur in nube calidissima. cuius congela
tio simul fit cū conuersione in aquam &
ideo partes eius nō inspissant. Grado
generatur ex nube calidissima virtute so
lis multū elenata. que postq; in aquam
resoluit tunc demū in medio interriti
tū congelatur. Tonitruū est sonus va
poris siccī egredientes de nube hūmi
da vel in nube frigida & hūmida & scin
dit quicqd inuenit. Iris est lumen solis
receptum in nube concava & aquosa ac
soli ex aduersa opposita. Glacies ē aqua
cōgelata. Ventus ē vapor terrenus supio
ra tranfendēs. & aerem fortiter pcutit
do spellens. Ventū sunt quattuor princi
pales. s. Subsolanus ab oriente tempera
tus habens a dextris vulturnū desicātē
& a sinistris aurrum nubes generantem
Ite meride est aufer calidus q; flumia
gignit & pluuas largas hūis a dextris af
fricū calidū. & a sinistris notū tempera

venti qu

tum quidem sed pestilentiam inducentem.
 Itē a septentrione est aquilo frigidus hīs
 a dextris greci nines facientē & grandi-
 nes a sinistris boreā nubes cōstringentē
 ac pluias pōntem. Itē est zephyr⁹
 flores pducens hīs a dextris circū tē-
 pestates. ac pluias a tonitrua gūntem
 a sinistris fauonū in oriente nubila. sed in
 meridie serena faciētes. Turbo est ven-
 tus egrediētes de nube in seipm & egredi-
 ens vlt duo vēti laterali sibi orientes sese
 qz iuxta terrā orbiculr involuēt. Terre
 motus ē vapor grossissim⁹ extractus de
 profundo terre nō potēs exire pp superficiē
 terre & illius felicitatē sicqz coartatus in
 interioribus pccantibus terrā pcutit.

De tpe. Cap. 10

1 Empus ē mēsurā motus primi
 mobilis⁹ & hoc pz. qz hic est tps
 & nō in celo fm suā subāz. qz hic mutat
 oīa. & nō sibi hic est. n. nunc hys nunc
 estas. nūc par. nūc discordia. nūc trāgli-
 tas. nūc tēpestas. Mutabilitas rex or-
 ditor i hoc qz ea que pcpue mūdus am-
 plectit. i. sapia & potentia in orientes cepe-
 rūt. & terrā habitabiles pcurrerūt vsqz ad
 occidentē in signum qz oīa tēdunt ad oc-
 casum. Mā studiū sapientie cepit i Egi-
 pto. postea fuit in grecia. post hoc Ro-
 me deinde in francia. & in Anglia. Silr
 regna primo fuerūt in oriente post in gre-
 cia. post apud Romanos. nūc pās in-
 perū residet i germania. ¶ Propterea Ja-
 cobus cōpat vitam nostrā. & hec muta-
 bilia vaporū Salomon sōno. Ja. bacu-
 lo hardūdeo & liber regū aque dilaben-
 ti. Oīa est inter tps. & enū. & eternitatē
 Nam tps hz principium & finē. Eūm
 caret sine. sed non principio. Eternitas
 caret vtroqz termino. qz est mensura in
 terminata. Itē sūt etates mūdi. ¶ Prima
 ab Adam vsqz ad Noe hīs iuxta he-
 breos annos. 1656. sed scdm. 72. inter
 ptes hūt. 2242. Secda est a Noe vsqz
 ad Abrahā. hīs fm hebreos annos. 292
 sed fm. 72. 1072. Tertia est ab abrahā
 vsqz ad Dauid. hīs annos secundū he-

breos. 972. sed scdm. 72. 1130. Quarta
 est a Dauid vsqz ad transfugationem
 Babilonis. habens annos fm hebreos
 473. sed fm. 72. 485. Quinta est a trā-
 sfigurationem Babilonis vsqz ad Chri-
 stum habens ānos fm hebreos. 585. s3
 fm. 72. 578. Igitur ab exordio mundi
 vsqz ad Christum fm hebreos habem⁹
 annos. 3952. sed fm Hieronymum est
 hec computatio. s3 vero. 72. quos greci
 sequūtur. 5508. Eusebius autem quem
 Hieronimus secutus est inter vtrosqz incē-
 dens numerat annos. 5198. quos pene
 oēs latini sequūtur. Sexta etas ē a Xpo
 vsqz ad finē mundi. Septima est que
 scētium. & cōcurrūt cum sexta. Octava
 est resurgentium. ¶ Nonō fm hebreos
 in prima etate sūt generatōes. 10. In se-
 cunda. 10. In tertia. 14. In. 4. 17. quas
 tm Adab. gfa mysterii. 13. ponit. In. 6
 13. Etates hoīes sūt iste. s. ¶ Prima infan-
 tia a natiuitate vsqz. 7. annos. Secda est
 pueritia vsqz ad. 14. annos. Tertia est
 adolescētia. a. 15. ānos vsqz. 28. Quarta
 est iuuentus. a. 28. vsqz ad. 49. Quinta est
 senectus. a. 50. vsqz ad. 78. Sexta ē de
 crepitas. ab āno. 79. quousqz vita finit
 Dignitas dñici diei notat in hoc qz su-
 it prima diez. Itē vt diei erit vltima
 dies. Itē nox illā nō precessit. Item nox
 illi nō succedit. Itē celū & terrā in ea sūt
 creata. Item angelus in ea cōuersus est
 ad deū. Item primo data sūt in ea filii
 Israel mādata. vt dicit Origines. Item
 in ea xps natus est. Itē xps in ea surre-
 xit. Itē in ea spūs scūs datus ē apōs. Itē
 oēs i ea resurgēs atqz indicabimur. Itē
 in ea cōtinuādū est ppetuo in laude dei.
 De angelis in. communi.

Caplin.

11
 a Angelus est fm Damascenū sub-
 stātia intellectualis semp mobilis
 arbitrio libera incorporea deo ministrās
 immortalitatem inscipiēs fm gratiam nō
 naturā. Substantia ponitur in hac dissi-
 nitione p genere & ponitur hoc ad dīaz
 accidentis. Intelligitur etiā substantia qū

teretiq; composita ex eo qd est ⁊ quo est
Intellectualis dicitur potius qm rōalis. qz
ratio est virtus collativa cause ⁊ causati
⁊ ideo composita. ois homo aīal for. ⁊c.
Syllogismus nihil aliud est qm discursus
a causa in causatum. Intellectus est de
rōne sui. nec compositionem hz ⁊ collo
cationem. sed est sine inquisitione ⁊ collo
catione. ⁊ ideo comperit nature magis
simplici p dca vt est angelus. Rō autē
dia ē nature minus simplicis. s. hoīs sp
mobilis. nō dico de loco ad locū. s. mo
bilitas dicit hic triplicē mobilitatē in an
gelo. s. nature. intelligētice. ⁊ volūtatis.

Ad mobilitatē enim hz nature. qz oē crea
tum vūibile est in nibili. nisi manu oīpo
tētē diuine pūneat. Ad mobilitatē intelligē
tie hz. qz s. in angelo nō sit vicissitudo i
telligētice. quo ad scita in verbo. cū defor
mem hēat intellectum fm Dio. pōt tū i
eo esse vicissitudo intelligētice. quo ad co
gnitionē rerū in ppria natura. ⁊ quo ad
discēda. ⁊ hoc est qd dicit Aug. qd omne
creatū hōīs intellectū intelligit vñū post
aliud. Itē in volūtate mobilis est ange
lus. qz nō simul vult hoc ⁊ illud. Itē po
tēst dici mobilis motu dilectionis. Arbi
trio libera hoc nō dicit pp deflexionem
ad bonū in dēflectēt. ⁊ ad malū. sed pp
liberam electionēz eoz que voluerit. vñ
bonus angelus semp eligit libere bonū
⁊ angelus malus libere ⁊ sine coactione
elegit malū. In corporea substantia dī. qz
angelus hz pprietatē corporis. nō natu
ram. s. in loco p̄tineri. Cum enīz corpus
sit in loco circūspēctē ⁊ diffinitū est an
gelus diffinitū in loco. Deo ministrās
Ad ministeriū hic ponit p quocūq; obse
quio. ⁊ fm hūc modum tam assistētēs
qm ministrātēs qm etiam demones mini
strāt. Immortalitēz suspiciēs secundū
gratiam naturam. quia rediret in nibi
lum. nisi per gratiam cōseruatiōis deti
neretur. Angelo attribuitur quatt nor
scilicet essētē subtilitas intellectus perspi
cacia. liberi arbitrii facultas. discretio p
fenalis. In p̄tuis tribus puenit anima

cum angelo. In quarto nō. qz aīa nō est
persona hz etiam alia tria āgelus. scilicet
virtuositate i operādo officiositate i mi
nistrādo imutabilitatē post electōēz. sine
i bono sine i malo. Differentie quattuor
assignatur iter āgelum ⁊ aīam. Prima
⁊ p̄cipalis est penes esse naturale. quia
aīa est vñibilis corp. ēt actū sepata. āge
lus n. sed a est penes eē logicū. i. diffinit
onē. qz aīa rōalis est. sed āgelus intellectu
alis. Aīa. n. apprehēdit iquirēdo ⁊ cōse
rēdo āgelus vero itūēdo. tertia est penes
esse metaphisicū. i. sepattū a materia. ⁊
amotu. qz āgelus n. habz passibilitatē. ni
si respectu superior. aīa vō respectu infe
rior. qz inutatur a sensibilibus. quarta est
penes esse theologicū. qz aīa vertibilis ē a
bono i malum. ⁊ eōstrario. āgelus vō
n. qz manet i eo ad qd se p̄uertit. sine bo
num sit sine malum. Angeli. n. sūt oēs si
miles i eo qz imortales invisibiles. idisso
lubiles simplices. discreti psonis scōmu
tabiles scōicabiles sūt alteri nature. sed
dissiles sūt i donis grē ⁊ nature. P̄cte
rea dīc Dio. qz i oī nā sp̄iali creata aliū
ē eētia aliū ē v̄tus. aliud est operatio.

De distinctōe celestium hierarchiarum.

Capitulum.

b. Hierarchia triplex ē. s. sup̄celestis.
celestis. ⁊ subcelestis. Sup̄celestis
est i tribus psonis. vt qdā dixerūt. ⁊ ma
le. qz fm Dio. hierarchia dicit ordiem
⁊ ille absolute n. est i tribus. ⁊ psonis. s.
tūmodo ordo nature. Celestis est i ordi
nibus āgelicis. Subcelestis i hoīb' scis
¶ Homo hierarchia celestis diuiditur i su
periozem mediam. ⁊ inferiozem. Supe
rior cōtinet tres ordies. s. cherubi. sera
phim. ⁊ thronos quorum primi cōfide
rāt dei bonitatem. secūdi dei veritatem
tertiū dei equitatem. Item i primis deus
amat vt charitas. In secūdis noscīt. vt
veritas. In tertiis. sedet vt equitas. Ad
dia cōtinet dñatiōēs. p̄cipatus. ⁊ pote
states quorum primi regūt officia āgelo
rum sequētēs capitibus p̄sūt populoz
Ultimi p̄tatem coerēt demonūz. Item

hierarch
dicit qd ord

in primis de^o dominat. vt mactas in se
 quibus regit. vt principatus. in vltimis
 tuet vt sal^o. Inferior hierarchie similit^r
 pinct tres ordine s. s. virtutes. arebāge
 los. āge los. ad quoz piores pinct mira
 culoz opatio Ad fecūdos maiorz negoci
 orū denūciatio. Ad ftes humane custo
 die sollicitudo. In primis deus opat vt
 virt^o. In fecūdis de^o reuelat. vt lux. In
 fctis mittit vt inspirās. Hec dicta sūt s3
 beatus. Ber. 7 fm Ber. sed fm Dio.
 Virutes sūt meli^o ordo scde hierarchie
 7 principat^o primus ordo tertie hierar
 chie. Hic attedēdū q in qualibz triū hie
 rarehaz pmissaz notat trinitas diuina
 rū psonarū. vt p3 in celesti hierarchie tā
 supiori. q3 media. q3 etiā inferiori.
 De proprietatibus angeloz.

Cap. 13.

Angeli s3 Iſidoz. sūt spūali subā
 facti an oēs creaturam creati nā
 mutabiles p dū. s3 pēplatione i
 mutabiles facti aīo ipassibiles mēte rōa
 les felicitate securi. futurroz psci. iusti mū
 dū regūt. iusti corpa aerea sūiunt i cele
 stib^o cōmorāt. Ber. de eodē. Inuestige
 m^o inuestigabilia. 7 pmo spūs cē potētes
 gliosus beatos distinctos in psonis dis
 posito i dignitate ab initio stātes i ordine
 suo perfectos in gñe suo. mentalitates p
 petuos. mēte puros. affectu benignos re
 ligiōe pios. vnanimitates indiuisos pace
 securos. diuis laudib^o 7 obsequis dñros
 Itē fm Ber. In angel^o dignitas crea
 tōis gñā. pñ matōis. amor creatoris vi
 sio diuinitatis. ē ēt i āgelo p oia. sic supra
 dictū est cēntie subtilitas. intelligētie ppi
 cacitas. liberi arbitri facultas. agilitatis
 velocitas pōpēte oēs obediūt. maiores si
 ne elatiōe pōpēt. minores sūt vīto subfūt
 q ad exteriora exeūt. ab interiori cōtēpla
 tiōe nō recedūt. oēm veritatē inferioriz
 superioriz participāt. nō ecōtra. Qui ex
 celiū in natura pcedūt in gratia 7 glōria
 In eodē ordine alii esse alius digniores du
 phicē habēt vīsiōne. s. naturā 7 vesptinā
 Illuminatiōes q3 a superiorib^o recipi

unt aliis tribuunt. De pprietatib^o 7 of
 ficis singulorū ordinum.

Cap. 14.

Rep:itū ē seraphi i amore ardere
 p Alios ad incēdū diuini amoris p
 mouē. 7 deū ordinare. forma dil
 gendi tribuē. Iti immediate deo iūgūt. 7
 iō huius 7 sanctius in ipsos opationes
 theophanie deserūt ad aliū quoq3 extra
 amātū nō diuertūt. Lherubin quoq3 p
 mo 7 pncipalr relucēt dñi luminis ra
 dio p eo q vicini^o diuine 7 pñe verita
 ti iūgūt. Hoz offiū est pmouere hoies
 ad diuinā cognitiōem. iō dñr pre ceteris
 lucere. qā plenitudinē luminis quā susci
 piūt aliis inferiorib^o cōicādo trāsferunt.
 Throni dñr eo q i eis dñs sedeat. 7 iudi
 cia sua p eos dēterminat. In his ergo pci
 pue flacet fctitudo diui iudiciū. Hic quo
 q3 vitatē dēi quā supra se accipiunt ad
 inferiores trāsūdūt. Dñationes dñr eo
 q ceteris angelis dñant 7 ab omni op
 pressionē sūt liberi. 7 nulli inferiori subici
 unt. Hoz offiū fm Grego. est in bel
 lo spūali instruere qñt oporteat platiōis
 offiū exercere. 7 qñter debeat subditis
 dominari. Hoz offiū est fm Dio. ti
 more seruilis deposito in deū moueri. 7
 incessanter ei famulari. Principat^o sub
 ditis āgelis pñt. 7 eos ad ministerium
 diuinū explēdū disponūt. Ad hos pñt
 fm Dio. vniuersale regimē. vniuers re
 gni 7 gentis ducere ad ei similitudinē
 Ad ministerium quoq3 eorum est s3 Gre
 go. docere hoies. exhibere reuerentiā
 vnicuiq3 fm gradum suum. Hoz etiā
 offiū est pmouere hoies. vt nō pro
 pter vtilitatem propriam sed ppter soli
 us dei amorē 7 honoz faciant iustitiaz
 Potēstatib^o fm Iſido. virtutes aduer
 se subiecte sunt ne in iō tñ. nocēat qñtū
 cupiunt. Hoz offiū. s3 Grego. ē illos
 qui in spirituali certamine desudant cō
 fortare. 7 ne spirituale regnū amittat de
 fendere. Et fm Dio. ad ipsos spectat
 angelos inferiores quātū possibile est di
 uine potētie cōformare virtutes sunt in

fatigabiles ad executionem faciēdoꝝ ⁊ ro-
busti ad pceptionem munerū. Hōꝝ offi-
ciū est s̄m̄ Dio. docere p̄latos vt facile
⁊ p̄seuerāter ad offm̄ p̄lationis p̄tinet
exequātur ⁊ sp̄alia onera sustineāt pa-
tiētē. Itē p̄ istos sunt ⁊ v̄tutes faciendū
mirabilia p̄fectū p̄cedūt. Archāgeli sū-
m̄i nunciū nūcupātur. ⁊ sūma nunciānt
Hōꝝ offm̄ est s̄m̄ Grego. de his que p̄-
tinēt ad p̄motiōem fidei vt de nativitate
x̄pi ⁊ de factis eius hoīes expedire. ⁊
demonēs ab hoīb̄ remouere. s̄m̄ Dio-
ny. p̄phetias reuelare. Isti illuminatōes
quas a superioribus suscipiūt inferioribus
ānūciāt ⁊ p̄ eosdem nobis. Angeli sūt in
celesti dispositiōe vicini ⁊ hoībus ma-
gis p̄p̄inquit. Angelus nomē est officii. n̄
nature. Isti minora nūciānt. ⁊ hoīes ad
diuināz cognitōem ducūt. ⁊ vt iuste vi-
nāt instruit. H̄i se sursum erēdūt p̄ di-
lectiōem dei. ⁊ in semet ipsis firman-
tur p̄ custodia sui ac sub se p̄grediūt ad au-
ritiū p̄imi. Hos aut̄ assimilari debem̄
seraphim p̄ charitatē. cherubim p̄ cog-
nitiōem t̄ronis p̄ eq̄tatē d̄n̄atōib̄ carnem
sp̄iritū subigādō. p̄ncipatibus reueren-
tiam maioribus exhibēdo. p̄tātib̄ ten-
tatiōibus diabolicis resistēdo. Item de-
bemus assimilari virtutibus p̄ cōpassio-
nē. archāgelis p̄ instructionē angelis per
obsequiū exhibitiōē

De cognitione ⁊ motu angeloꝝ.

Lap̄m.

15

Angeli cognitōnē h̄nt matutinaam
hoc est cognitōnē rex in verbo.
Itē vespertina. i. cognitōnē rerū in se
Itē meridiana. i. aptam dei visionem.
Est ⁊ alia cognitio angelica p̄t̄ maior-
res indicāt minorib̄ q̄ p̄ diuinā t̄: eop̄he-
nias p̄ceperūt. Theop̄henie vero ē ostē-
sio alicuius cognoscibilis de deo p̄ illumi-
natiōē de deo veniētē. ⁊ hoc p̄t̄ esse
v̄l i symbolis. v̄l facie ad faciē. Nota q̄
āgelus i cognitōe rex in p̄p̄ia nā cogno-
scit p̄t̄ simul h̄itū. nō actu. Circa icarna-
tōē ⁊ passiōē x̄pi seinerūt āgeli subām
facti. sed nō oēs circūstātiās. vt quare v̄l

quō. p̄terea q̄cūq̄z angeli cognoscūt
remota sicut p̄p̄ina. q̄z cognitio eoz nō
p̄ sensus. sed p̄ intellectū ē. Statuta āgeli
triplex ē. s. inoētē ḡe ⁊ glie. Distignis
motus āgeloꝝ tripliciter s̄m̄ Dio. circu-
laris rectus ⁊ obliquus. Circularis ē ab
eodē i idēz ⁊ p̄tra idē cētrum imobilem
h̄ūc motū h̄nt āgeli q̄ immediatē recipiūt
illuminatiōes a deo. ⁊ p̄ illas reuertunt̄
ad deū. Itud āt p̄uenit sup̄iori hierar-
chie t̄m̄. Itē motu recto mouētur q̄n̄ p̄
cedūt ad p̄uidētiam subiectoꝝ recte oīa
trāsēntes ⁊ ibi nō reuertunt̄ ab eodem
i deū. sed de vno ad aliud. Itē ē i angel
motus obliquus q̄n̄ cognitōēz inferiorū
q̄bus p̄uidēt reflectūt i deū p̄ncipum ⁊
sine pulchrit̄ ⁊ boni. Itō. d̄sam iter assi-
stere ⁊ ministrare quā assistere est faciēz
contemplari. sic assistunt omnes boni an-
geli. Item assistere est imēdiatē recipere
illuminatiōes a deo. sic assistūt t̄m̄ tres p̄-
mi ordines. Itē assistere est appropinq̄-
re deo ⁊ extraneū eē ab exteriū missiōe
sic assistūt quattuor p̄mi ordines. Ad mi-
strare vero est nūciare p̄ t̄p̄is oportuni-
tate v̄l opari s̄m̄ officii. est. n. ministra-
re nūciū v̄l officii. Erratū est circa motū
āgeloꝝ tribus modis. Dicebāt. n. q̄daz
p̄bi q̄ āgeli nūq̄z mouētur. s̄z mouēt spe-
ras. ⁊ p̄ eas volūtates hoīum. Itēz di-
verūt q̄dam alii q̄ āgelus sit i pluribus
locis ēt v̄bicūq̄z si voluerit. Itē dixerūt
alii q̄ āgelus sic venit de sine spaciū q̄ n̄
trāsīt media. s̄z trāsilit. Itō quozq̄z p̄ter
mittēdū nō ē q̄ vnūq̄sq̄z ordo ab eo de-
no fac̄ s̄z q̄ respectū inferiorū ordinū ali-
qd̄ excellētis accidit in munere.

De p̄latione angeloꝝ. Lap̄m.

16

Resūt q̄daz angeli regiōibus vt
d̄ Daniel. 7. p̄nceps grecoꝝ
⁊ p̄ncep̄ plāz ⁊ c. Quidā v̄o p̄sūt eccl̄ias
Apoc. 2. Angelo ephesi eccl̄ie scribe.
Itē alii p̄sūt p̄sonis. Actū. n. Angelus
petri credebāt ad hostiū stare. quidam
etiā sp̄s maligni d̄n̄r v̄nis p̄esse. v̄l
vocat̄ alicuius sp̄s superbie. ⁊ luxurie.
⁊ h̄m̄di. Qd̄ āt p̄latōes p̄mancāt. v̄l q̄

cessent post hanc vitam. Sciendum est quod be-
rarchie spiritus stabunt quantum ad instantiam beati-
tudinis. et quantum ad gradum dignitatis. et
nobilitatem doni gratuiti ac nature. Lesa-
bitur platiodes angelice ad homines et ad age-
los. quo actu regiminis secundum gubernatio-
nem mundi et electorum secundum viam ad patriam.
Prelatio autem in demonibus. quo ad offi-
cium insultandi et irritandi. et secundum quod unus
prouocat alterum in malitia et hoc non destruitur.
psal. 73. Superbia eorum quod oderunt
ascendit semper. nec destruetur eorum ad mali-
tiam et naturam. Cessabit autem eorum platiodes
quo ad officium tentandi eos quod sunt in via. In
hominibus est prelatiodes euacuabitur. quod erunt
decani ceteriodes ciliarbe et homini. In
creaturis similiter cessabit platiodes. quod super
fora non mouebunt tunc inferiora sicut modo.
De confirmatiode angelorum. Ca. 17
Confirmatiodes huius angelus ex tribus
1. ex natura. gratia et gloria. Ex natura. quod natura
spiritualis semel tantum veritabilis est vel
in bonum vel in malum nisi ex unione unius
cum altero. sicut patet in anima. quod dum est in cor-
pore potest mutari sepius de bono in ma-
lum. et contra soluta vero non. Modus autem est non
est. quod natura spiritualis per suam simplicitate
est tota puerit ad id quod elegit. quod non
facit natura unita. quod huius corpus retrahetur
Ex gratia similiter huius confirmatiodes. quod si aliquid con-
nectit stabili eterno vinculo perpetuo illa
conserio semper manet. Sic angeli colligati
sunt stabili eterno. scilicet de hoc vinculo indif-
solubili. scilicet charitatis. Ap. 13. Charitas nunquam
quod excidit. Ex gloria quoque habent eam. quod cum
habent per gloriam quod ex forma complectina an-
gelici desiderii non vagantur extra ipsum vel quod
ratur quod quod melius vel desiderabilius quod
atque iocundus. Nullum enim in creaturis inueniunt
quod possit eos a fonte die dulcedinis auer-
tere. Tenendum est itaque quod angeli homines ex liber-
tate arbitrii ad deum. conuersi statim fuerunt
per gratiam et gloriam in voluntate confirmati si-
deles ac felices effecti. atque in ratione illustrati.
ut non solum cognoscerent res in proprio ge-
nere. sed et in arte hoc est in verbo. filius enim.
dicit esse ars patris per quam operatur. Acceperunt

autem in se perfectionem in virtute operatiua. si-
ne exequatur illam assumpto corpore. sine aliis
atque perfectionem in virtute prelatina qua
quod quod mittitur intra deum currunt.

De custodia angelorum. Cap. 18

Angeli nobis ad custodia depu-
tati tenent nos stantes ne cadamus.
et cadentes nos adiuuant ut surga-
mus nec unquam nos deserunt et peccantes
quod sint semper patri auxiliari si volumus.
Hoc tamen fallit in obstinatis a quorum custo-
dia desinit angelus actualiter. paratus est
tamen custodire si reddere voluerit quod nunquam
deserit homo ex toto ab angelo. nota quod christus
non habuit deputatum sibi angelum quod anima eius
superior fuit omni angelo. sed antichristus habebit
quem habet per nimiam suam obstinationem suam ni-
miam non sit habiturus sed a promotione habebit
tamen ad accusationem. Effectus autem angelice
custodie multiplex est. Primus est impedimenta
boni et occasiones mali et actus peccandi
remonere. Erod. 23. Aditum angelum pre-
cursores quod excipiat Iehuseu. Secundus est ten-
tationes mitigare Dan. tertio. Angelus
domini descendit in fornacem etc. Tertius est con-
tra hostes visibiles adiuuare quod Regis
Mehisens vidit castra angelorum. Quartus
est orationes nostras et clymosinas deo pre-
sare. et per nobis orare. Tobie. 12. Quis orar-
bas cum lacrimis etc. Quintus est via ostende-
re. Tobie. 5. Ego sanum ducam et reducam
etc. Sextus est in agendis docere. zacharia
sedo de angelo quod instruxit eum de fabricis.
Septimus est seipsum et alia secreta reue-
lare. Tobie. 12. Ego sum raphael angelus
Octauus est a peccatis excitare. Actum. 3.
Surge velociter. Nonus est ad feruorem
excitare. tertio Regum. 19. Surge come-
de gradibus. non tibi restat via. Decimus est
consolari. Tobie. 5. Forti animo esse in primo
est ut a deo curraris. Undecimus est de pec-
catis increpare Iudith. Dixit angelus po-
pulo Israel. Cur contra deum secistis. Duo-
decimus est perarias prelatas arcere. ne tamen
nocere valeant quantum tamen velint. Tobie. 8. Qua-
liter. angelus a modo deum ligauit angeli ser-
uauit nobis per tria. scilicet per ruine sue repa-

tionem. qz hoies satuādi strabūt i loayz
cadētū angeloy. Itē pp meritū accidēta
lis cumulatōe qd auget i eis vsqz ad di
em iudicii. Itē pp amoris erga nos de
mōstrationē Diony. attribuit āgelo tres
actus. s. purgare illuminare z perficere.
Purgār itaqz āgeli remonēdo sātasma
ta q̄ ipedūt illuminatōez quā angelus i
tēdit facere i nobis. Un̄ tria remonēt ab
aīa. s. ignorātiā z nūbila fantāstiarū ac fal
sas opintiones pbicārū rōnūz releuatiōi
p̄triarū. Illumināt vero aīaz triplicē
ad sensus. vt pz qñ aliqd manifestat i al
sumpto corpore. z hāc ptātē ēt hz dia
bolus. Itē ad intellectū. z talis illumina
tio solū p̄fecta ē. Notādū autē q̄ angelus
nō illuminat intellectū efficiēdo nonā co
gnitōez i aīa. qz n̄ pōt intellectu nonā spēs
creare. nec h̄itū noni luminis creare. vt
excitare. s. nec eius itētionē quo vult cō
uertere pōt. qz hoc ē p̄tra naturaz liberi
arbitriū. Nec. n. tria requirunt vt intellect⁹
n̄ intelligat aliqd. s. spēs q̄ cognoscat. z
lūmē i quo cognoscat z itētio q̄ p̄ueniat
se intellect⁹ sup spēs. Illūinat autē angelus
intellectū n̄z excitādo z disponēdo z lu
mē diuini i nobis trāsferēdo. facit emz
vt dictū ē i fantāstia trāsmutationē spērū
cōponēdo z diuidēdo sim exigentiā rei
quā vult reuelare. Itē irradiat lūmē itel
lectus sui sup illas spēs vt moueāt itelle
ctū n̄z. z sic plā z subtiliora videre p̄sit
i lūmē duplicato. Itē excitat itētionē aīe
aliquo motu. vt ipa p̄ueniat se sup illa sāt
asmata abstrahēdo se ab aliis. ¶ Profici
unt autē. i. p̄monēt ad melius. Sz vtrūz
angelus accēdere possit effectū humanū
tripli pōt intelligi. s. efficiēdo v̄l mouēdo
vel excitādo z adiūuādo. ¶ Primo mō so
lus de⁹ pōt infāmār affectū. s. p̄ effectū.
Secūdo mō ipz desideratū infāmār. s.
excitādo z iūuādo. Tertio mō pōt ange
lus affectū n̄z incēdēt p̄ mortū. De istis
hēm̄is exēplū in naturis. qz primo ignis
accēdit ligna. Secūdo mō ligna incēdūt
ignē. Et tertio q̄ ligna igni apponit incē
dūt ignē. Differentia ē inter mittere cogi

rationē z incendere. z mentē illuminare
qz cogitationē imittere ē. vt dicit Beda
intus creare z facere cognitionē. sed scē
dere ē cognitionē iā factā infāmār. Illu
minare vero ē dare reuelationē d̄ aliquo
occulto intelligibīli.

De locūtōe angeloy

Lapitulū.

19

Erbum. triplex est. s. mentis ois
z operis. verbo mentis loquitur
deus angelo. z contrario. Item
deus anime z eōuerso. Item deus dia
bolo z eōuerso cuius tñ intentio deum
latere nō potest. verbo autē ois loquitur
homo hōi corpore vnito anime. Angel⁹
vero homini in corpore assumpto. sed v̄
bo operis loquitur deus diabolo. z ange
lus diabolo. De locūtōe itaqz angelorū
¶ Nota q̄ angelus loquitur deo cum ex vi
sis in motum admirationis exurgit vel
euz effectus suos ei p̄sentat. quos tamē
cū latere minime dubitat Angelus vero
loquitur angelo verbo mentis sue. spēs
ostendendo mediāte illuminatōe quedā
spirituali irradiāte ad ipso. Item angel⁹
facit corā angelo. quo facto intelligit qd
nō itelligebat z sic loquitur omnes om
nibus scilicet maiores inferioribus z eō
uerso. Item loquitur angelo per cōica
tōem diuini luminis ipsum instruendo
sic nō loquitur cōs omnibus nec oīs. s. z
tñ superiores inferioribus de his que p̄
diuinas theophonias perceperūt. Loqui
tur autē āgelus hōi dupliciter p̄mo mō
verbo vocali in assumpto corpore. s. sic
sicut nō profert sonū in organis materia
libus secūdam naturam. ita nec circūlī
imutat medium quēadmodum in voce
naturali. vñ nō audir nisi ab alio ad quē
ordinatur. z simile est in apparitionibus
angelorum quos quidam vident z alii
eque prop̄iqui nō vident. vt apparet in
Heliseo z puero eius. Dicūt tamen ali
qui q̄ angelus nūquam apparet vel ap
paruit. aut loquitur homini in subiecta
creatura. sed intentionem siue similitudi
nem imponit in oculo eius. vel intentio

nem vocis ponit i aure ei^o. ⁊ ita recepit
sensus cōi species illas. ac deinde pueniūt
ad imaginationē. post hec ad intellectus
⁊ hoc est q angelus dicit apparere vel
log homini. Secūdo mō loq^o angelus
hōi p imp^ossionē rex sensibiliū moto in
strumento imaginis. ⁊ sic loquit^o vigilā
tibus ⁊ dormiētib^o. Itē loq^o angel^o dia
bolo. spēs sui intellect^o ei sine aliq^o illumi
natiōe ostēdēdo. Itē loquit^o diabolo^o hōi
dupl^or. Primo mō sensū inutādo ⁊ h
vl^o imaginationē alicui^o rei imprimēdo in
strumento visus vl^o obiciēdo visū silitu
dinē alicuius rei. Secūdo mō loq^o dia
bol^o hōi p imp^ossionē rerū sensibiliū i
instro^o imaginis. ⁊ hoc facit qnq^o vigilāti
b^o qnq^o dormiētib^o. ⁊ sic inuitit cogita
tionē mali cogitationē malā nō p^ot imit
tere que tm̄ mala sūt per cōsensum. Est
⁊ locutio animarū qz anima loq^o deo p
desideriū cuius affectiōes nude sunt. ⁊
apte oculis dei. Aia similit^o angelo loq^o.
s; hoc p voces. corporis quas hñ p^ocipit
angelus sicut ⁊ alia sensibiliū vnde existēt
in anima in corpore alia spālī potāte lo
quēdi ad angelos nō indiget. sed hāc ha
bebit erua a corpe Itē aia loq^o diabolo
qz similitudines affectionū imprimūtur sensi
bus vbi diabolus legit eas.

De spiritalibus noibus angelorum.

Lapitulum. 20.

De Michael ⁊ Gabriel. ⁊ Raphael
noib^o. Sciēdū ē qz hec sūt
propria noia archāgeloz lz eoz interpre
tatiōes cōueniāt excellētius. Michael i
terp^orat^o qz vt deus. Hic est de ordine
p^oncipatū ⁊ attribuitur ei quattuor. i.
esse p^opositū paradisi. i. ecclesie. sicut ⁊
olīz fuit p^onceps synagoge. Item deferre
aias i paradisi s; hoc intellige qz gliosus
deferat qz alii. Itē pugnare cū dracone
.i. diabolo sicut legit^o in Apoc. xii. factuz
p^oclū magnū. Michael ⁊ angeli ei^o p
labiant^o cū dracone. Itē veniri i adiuto
riū populo dei. Gabriel interp^orat^o forti
tudo dei. Hic est de ordine archāgeloz
⁊ merito quia magna nūciauit. Raphael

el interp^orat^o medicina dei. ⁊ de ordine an
geloz est. qua vnaz psonā custodiunt.

De casu angeli. Lap. 21.

Omnēs angelos fecit de^o bonos i
tū sūmos. s; medios inter sūmos
bonū ⁊ bonū cōmutabile qd ē creatura
ita qz si cōuenerēt ad amādū deū qz su
pra se erat ascēderēt ad statū grē ad glie
Si vere auertarēt ad bonū cōmutabile
qd fuit infra se hoc ipō irruerēt in maluz
culpe ⁊ pene. qz nō ē dedec^o p^octi sūi de
core iustitie. De spūali casu. Lap. 22.

Ausus diaboli duplex fuit. i. spiritu
c alis ⁊ localis. Spūalis. qz cecidit
de nāc puritate. de flexibilitate li
beri arbitrii ad cōmutabile bonū d luce
in tenebras de scia ad ignorātiā. de inocē
tia ad culpā d felicitate ad penā d dilecti
one in odiū. Post casū. n. factus ē impe
nūs ⁊ obstinat^o in malo ⁊ execrat^o ayō
⁊ deordinat^o in bono. ⁊ infirmat^o in vtu
te. ⁊ exclusus a dei p^oclatiōe. Preterea
volūtas eius ipia puerla ē ad hōis odiū
⁊ inuidiā. vñ toto conaie nitit^o ad ei^o sub
uersionē p tētationē multiplicem.

De locali casu. Lap. 23.

Ausus et diaboli localis fuit. qz vl^o
in infernū vl^o in caliginosū aerez q
est medio. i. inter flitio aeris corruit De
mones. n. nō sūt in supiori pte aeris ne lu
mine gaudeāt. nec sūt in pte inferiori ne
nimis ptra nos sentiat. Un notādū ē qz i
demonib^o ē tria p^osiderare. i. nāz offm^o ⁊
peccatū. Et nāc qdē puenit loc^o sūm^o. i.
celū in quo tāqz in loco p^ogruo sūt creati
⁊ postmodū in nā si stentent perficiēdi.
Offō vero qd hñt exercēdi hoies puenit
loc^o medi^o. i. aer caliginosus vbi ⁊ satis
ppinq^o sē nob tētādū. ⁊ tm̄ nō hñt lumē
ad gaudēdū. S; p^octō puenit locus infi
m^o. i. infern^o. Un ⁊ demones p^o finem
mūdi qñ cessant^o eoz offm^o detrudēt sū
in infernū dñt qdā qz angel^o cecidit scōs
die. s; cōlor est opinio qz p^oma de subito
pōt creationez suam ceciderit. Df cōf
qz dicit^o chor^o āgeloz ceciderit. s; hoc
nō d^o qz decē ordines āgeloz fuerūt sed

q̄ tot de singulis ordinibꝫ ceciderit q̄ poterat facē eborū vnū. Nonē ordines angelozꝫ sūt q̄libz ordo hꝫ suas legiōes. Legiō autē angelozꝫ hꝫ 666 vnitates. Tot autē in singulis ordinibꝫ sūt legiōes quot i legione sunt vnitates.

De restauratiōe ruīne. Cap. 24.

Angelozꝫ ruina restaurabit saluā dos. Dicit autē Aug. q̄ tot saluabūtur hoīes quot angeli ceciderunt

Gre. vō dicit q̄ tot hoīes saluabūtur quot angeli p̄siterūt. Dixerūt etiā quidaz q̄ duo parietes erūt in celo. s. vnꝫ hominū et aliꝫ angelozꝫ et q̄ ruina āgelica restaurabit p̄ virgines. et de alio pariete tot sunt saluādi quot in alio pariete sūt virgines et angeli. Cur peccatuz diaboli sit irremissibile.

Cap. 25.

Uare peccatū diaboli sit remissibile assignat plurime rōes. Primo ma ē q̄ s̄m Aug. nullo suggerēte peccauit. et iō nullo repāte redidit. sc̄da est s̄m Dama. q̄ cōtra dei formes intellectū peccauit. Quāto autē nobilito: ē cognitō tāto peior est error. Jo. xlii. Seruꝫ n. sc̄les volūtate dñi et. Tertia s̄z eūdem Dama. est q̄ angelꝫ nō ē susceptibilis penitentie vnde nec venie. Quarta ē q̄ i diabolo extincta est fidē sis quātū ad boni p̄motiones. Quinta ē q̄ natura spiritualis semel tūm vtilibilis est eo q̄ tota se cōuertat. qd nō facit hō ga caro semper repugnat spiritui. Starꝫ autē angeli mali triplex est vt patere potuit ex p̄dictis. Primo. s. nocētie. Secūdo. culpe. Tertio. pena et miserie.

De p̄prietatibꝫ demonū. Cap. 26.

Simones autē sūt spūs impuri hūmāi gēis inimici. mēte rōnales. i. neq̄ta subtile. cupidū nocēdi. per supbia tumidi. sp̄ in fraude noui imutāt sensus. inq̄nat affectꝫ. vigilātes turbant. dormiētes p̄ somnia inq̄tāt morbos in serūt tempestas p̄cāt. in lucis āgelos se trāssomant. Semp̄ infernū suuz secum portāt. in idolis diuinū officiū sibi vsurpant. sup̄ bonos dominari appetūt. ma

gice artes p̄ eos sūt. bonis ad exercitiuz dant. semp̄ fini hoīs insidiant. Triplici acumine vigent demones. Primo subtilitate. nāe. et hoc per cognitiōē vesperitā. Secūdo experientia tēpore. Tertio reuelatiōe superiorꝫ spirituz. Primo mō intelligūt naturalia p̄ntia. Secūdo mō futura naturalia. Tertio mō cognoscūt volūtaria. Ad multipliciter vero diabolus nominat per quod et p̄prietates sue cognoscūt. vocat enim diabolus. qd̄ interpretat̄ defluens q̄: defluit. i. corrūit spū aliter et localiter sicut dicitū est grece iter interpretat̄ diabolus clausus ergastulo et hoc sibi cōuenit. q̄ nō p̄mittit tātuz nocere quātū velle. Preterea s̄m etymologi am diabolus dicit̄ a dia qd̄ ē duo et bolus qd̄ ē morselus. q̄ duo occidit. s. corpus et aiām. Itē vocat̄ demon. i. sanguineus. et hoc p̄ peccatū. v̄l sciēs. q̄ viget triplici scientia sicut dicitū ē. Itē Bellial qd̄ interpretat̄ absq̄z iugo. vel absq̄z dño q̄: p̄ posse cōtra eū pugnāt cū deberet eē subiectꝫ. Itē Belzebub qd̄ interpretat̄ vir muscarū. i. aiarū peccatricuz. q̄: relinquit verū sponū xp̄m. Itē Satbanas. i. aduersarius v̄s. De. ca. v. et c. Item Behemoth. i. bestia q̄: facit homines bestiales. Itē Leuiathan. i. additamentū eorū q̄ p̄cā peccatis cumulant.

De militiā diaboli cōtra nos. Cap. 27.

Diabolus nocet homini multipliciter. q̄a p̄ violentiaz et hoc q̄nq̄z exterius corpus ledendo sicut fecit Job q̄nq̄z intra mēbra ledendo sicut in obsessis. et p̄ hoc dat̄ puulis angelꝫ bonꝫ ne diabolus in his ledat eos et excedat. Itē nocet per ip̄ressionē imaginū mala suggerēdo vel p̄ cōmotionē sanguinis ad peccatū accedēdo. vel sensus exteriores p̄ obiectionē falsarū formarū decipiēdo. De his et similibꝫ dicit. Grego. Aut opprimēdo rapit. aut insidiādo circumulat. aut suadēdo blādīt. aut minādo terret. aut de sperādo frāgit aut permittēdo decipit. Diabolꝫ decipit hoīes quātor modis. Primo suadēdo bonuz

2
¶ hoc pp malū vt cū bōi instabili suadet
ingressū religionis. ⁊ hoc vt postmodū
apōstaret. Secūdo mōsuadēdo malū. ⁊
hoc sub spē boni. vt p iurare p reb^o alte
rius obseruandis. Tertio mō dissuadē
do bonū tāq; nociuū vt cū dissuadet bo
no viro religiōis ingressū ne de hoc peni
teat ⁊ egredies p̄fundanē. Vel qñ dissu
adet alicui orationē vel elymosynā. ne p
hoc incurrat vanā gloriā. Quarto dissu
adēdo malū vt ducat ad pel^o. vt qñ dis
suadet tēperatias in victu ⁊ somno. vt p
hoc inducat ad indiscretā abstinentiā qd
peius est. Impediē diabolus in effectu
sue malitie multis modis. s. qñq; per ter
minū sue potestati a deo ipositū. Itē qñ
q; p resistētā bonorū spiritūū. h̄z. n. qñ
bet anīma duos angelos. vnū bonū ad
custodiā aliū malū ad exercitiū. Itē p ar
bitriū hoīs nō p̄sentitētis. Itē p peccati
abominatiōē. q; qñq; demōēs nobilio
ris nature peccata vilia detestantur. Itē
propter cautelā omittit facere mala vt pe
ius fiat. sicut modo nō verat excomuni
catos vt minus timeant tales sentētias
Vtū virtus tērationis minuatur i dia
bolo qñ vincit diuerse sūt opiniōēs. Di
cunt enīz quidā q; superatus in vno vi
tio ipsū victorē nō possit amplius tētare
de eodem vito. sed alius diabolus pōt.
Alii dicūt q; superatus de vno vitio nul
lum de illo vitio possit amplius tētare de
cetero. Data est p̄as demonib^o exercē
di magicas artes multiplici rōne. p̄dis
mo ad salēdū fallaces sicut egiptios ⁊ ip
sos magos. Unde etiā que ipsi per tales
modū acturi sunt qñ comunicādo p̄di
cūt vt ibi. Tresus perdet aliū transuēt^o
maxima regna. Secūdo ad mouēdus si
deles. ut. s. tale qd p magno desiderēt
cū videat etiā malos facere huiusmodi.
Tertio ad pbādā ⁊ exercēdā patientiā
⁊ fidē iustorū. De lucifero. Cap. 28.

¶ Lucifero scidū est quod fuit de
supremo ordine superioris hierar
chie. ac in illo ordine supernū gra
dū tenuit. cui tanquā principi de singulis

ordinib^o magna multitudo adhebit. quos
oēs secus traxit. dictus est lucifer. q; p̄
ceteris luxit. sequē pulchritudinis cōfide
ratio eum excauit. p̄mū hominē tē
tauit. ⁊ vicit. Secūduz tētauit. ⁊ victus
est. p̄potestates tunc amisit quā vltimis
tēporibus recuperabit nūc religatus est
⁊ in sine soluet. p̄peccatū luciferi fuit q;
se ⁊ suū bonum primatū dilexit excecā^o
de altitudine habitū p̄sumpsit. ac p̄piaz
excellētiaz abnuū quasi habiturus fuerit
ex se nō ab alio ⁊ sine meritis habere vo
luit stare vel sperare cū possēt. quousq;
gratia apponeret dei similitudinē cōcu
piuit. nō quidē causa similitudinē. s; po
testatis. i. subditos h̄z voluit ⁊ nulli subie
ctus esse cōcupiuit. Quid sit aīa sūm di
finitionem. Cap. 29.

¶ Ost naturā corporeā i corpoream
p̄dicēdū est de natura ex vtriusq; cō
posita. S; p̄mo ex pte mētis. se
cūdo ex pte corporis. tertio ex pte totius
hoīs. De aīa igit vidēdū est quid sit s;
diffinitō. p̄pono a qbusdā diffinitō vt
spūs. a qbusdā vt aīa. a qbusdā vero vt
spiritus ⁊ aīa. Inquātū igitur aīa natu
rā h̄z spiritus diffinit^o ab alexandro in li
bro de motu cordis. Ab Aug. sic. Aīa est
subā icorpa itellectuā illumiaōis capax
vltia reuelatiōe p̄ceptina vltima dico q;
mediatib^o āgel p̄cipit. Ex hac diffinitōe
cognoscim^o q; spūs humanus q; ē aīa in
ter oēs creaturas post. angelos imedia
te illumiaōis diuine sit p̄ceptina. Aīa
vero inquātū aīa sic diffinit^o a. Remigio
Aīa ē subā incorporea regēs corpus. Ex
hac diffinitōe hēmus q; aīa sit corporis re
erō ⁊ motor. Itē aīa inquātū aīa diffi
niter a phō i libro scdo de aīa sic. aīa est
enlelebia. i. act^o corporis phici organici
potēcialiter vitā habentis. Enlelebia for
mā vel actus signat. ⁊ dicit^o hē actus p̄
mus siue p̄fectio. Ex hac diffinitōe hē
mus q; aīa vnibills est corpori nō omni
s; solo organico ⁊ phico. i. natural^o ad su
sceptionē aīe rationalis disposito. Item
aīa inquātū ē spūs. ⁊ aīa sic diffinitur ab

Aug. aia est omnium similitudo. Hec dif-
 finitio data e p copatione aie ad creatu-
 ras. aia enim ex sui natura ad suscipien-
 das omnium rerum ta corporalium q̄ spi-
 ritualium similitudines apta e. Sz sciēdū est
 q̄ quedā intelligi habet p opposita. vt te-
 nebre p p̄ntiam lucis. incorporalia p cor-
 poralia. & sic dicit suscipere anima spiri-
 tualiter rerū similitudines. Itē anime d̄
 scriptio talis est. Anima est desorme spiri-
 raculū vite. Hec descriptio dat̄ fm̄ q̄
 aia comparat̄ a deum prout nō ex tra-
 duce vel seminali ratiōe propagat̄. sed a
 deo corpori creādo infunditur. & iun dē
 do creat̄. Item. Seneca. sic diffinit aiaz
 Anima est spiritus intellectualis ad bea-
 titudinē se & i corpore ordinat̄. hec diffi-
 nitio ē in revelatione aie ad finē h̄z q̄ nō
 solū separata beatificatur i se sicut ange-
 lus imo in corpore gloriificato ipsi beati-
 tudo ampliatur.

Quid sit anima fm̄ rē. Cap. 30.

Utd sit aia fm̄ rem diuersas vi-
 detur sentētiās philosphi ptulif-
 se. Plato enī dicit animas nume-
 rum se ipsū mouētē. Aristoteles endel-
 cbiā. Pythagoras armoniam. Hippocra-
 tes spiritū tennez. Rabbannus lucē. De-
 mocrytus spiritū ex atomis cōpositū.
 Acconomiū hypere? ignē vigorem.
 Parmenides dicit eā de terra & igne eē
 Epicurus at̄ ex aere & igne Inter has
 diuersitates nos sequimur dicta sancto-
 rum & catholicoꝝ magistrōꝝ dicētium
 q̄ anima ē subā spiritualis & rōnalis ad
 viuificādū corpus humanum de nihilo
 creata. Creata est inq̄ animam pfectibilis
 & imperfecta q̄tū ad sciētiā & virtutes. p-
 fectissima tñ est q̄tū ad potētias natu-
 rales. Et q̄ i est sensui nō ē subiecta. ne-
 q̄ fm̄ dimēsiōnē est cētēna. Quantita-
 tē. n. h̄z aia vt dicit Aug. nō dimēsiuaz.
 s̄z potētatiū & virtualē Et q̄ simplex ē
 aia. iō nec angmētī. nec detrimētī est su-
 scepiua. qa nec in corpe maiorī maior.
 nec i minorī minor reperit. vt dicit Au-
 gustinus. Multitudo potētiarū i aia nō pōnit ma-

foritatē i aie natura. s̄z multiplicē effectū
 aia etiā est vita ppetua. s. p memoriā. In-
 telligētīā. & volūtātē. ad imaginē dei fa-
 cta capax virtutis & vitii. susceptibil̄ pe-
 ne. vel premiū arbitrio libera. potētis &
 habitib? & effectiōib? deco. ata. caret pō-
 dere. & figura & calore passibilis & muta-
 bilis est eo magna est quo capax est. eter-
 nitatis. eo recta quo nāiter appetēs est
 bonitatis eo bona quo particeps est ioini-
 nitatis. Quid sit aia fm̄ nomē. Cap. 31.

Anima d̄ in quātū corpus aiat &
 viuificat Adēs iēptū recollit. Alius
 dū vult. Rō dum recte indicat.

Spūs dū spirat vt q̄ spūalē nāz h̄z. Sē-
 sus dū sentit. Ad emoria dū recordatur.
 Volūtās dū cōsentit. Hec noīa diuer-
 sa s̄ aie nō pp eēntie p̄lītātē. s̄z pp effe-
 ctus multiplicatē & operationes. Dicit
 anima ab a qd ē sine. & nemes qd ē san-
 guis. eo q̄ sit sine sanguine. vel d̄ ab an-
 qd est tribuere. eo q̄ anima vitā tribuit
 De triplici anima. Cap. 32.

A ctus aie triplex ē. s. vegetare. sē-
 tire. & ratiocinari. & fm̄ hoc disti-
 guit̄ aie potētia tripliciter. s. vege-
 tabilis sēnsibilis. & rōnalis. De qb? di-
 cit ambrosi? q̄ aia vegetabil̄ appetit eē.
 sēnsibilis h̄n eē rōnalis at̄ optime eē. & iō
 nūq̄z quiescit donec optimo cōiungat̄. &
 pp hoc in amoris mouet̄ in deus vt i ip-
 so lumine delectet̄. Hec tres potētie i di-
 ueris substantiis tres anime dici possunt
 Nam vegetabilis est anima in plantis
 sensibilis in brutis. rōnalis vō in hoībus
 In hoīe aut̄ predictae tres aie vna sūt ef-
 sentia sed differūt in potētis. nec obstat
 q̄ in homine successiue. ac diuersis tem-
 poribus manifestātur. hoc. n. est a v̄tute
 formatiua que rationaliter prius dispōit
 ad vitā q̄ ad sēsu. & prius ad sensum q̄
 ad rōnē preferit̄m euz natura nō subito
 s̄z paulatiz & successiue operet̄. Cū autēz
 aia rōnalis infunditur corpori p̄dicte pri-
 mo infuse nō h̄nt actiōes suas deinceps
 a v̄tute formatiua. sed ab ipsa aia. Ani-
 ma quoq̄z dual̄ primas potētias. s. vege-

20
tabile. & sensibile excreat tñ in corpore.
Alia vegetabilis & sensibilis nõ dñt dici
aie in hoie sed potētie. nec aia vegetabil
in aiali dicēda est aia sed potētia. Aia autē
vegetabil i plāta dicēda ē aia. si potētia.
De potētia anime vegetatiue.

Caplin.

33

a Anima vegetabilis tres. hz potē-
tias. s. gñatiuā nutritiuā. & augmē-
tatiuā. Prima est ad spēi p̄servationem
Secda est ad p̄servationē indiuidui. Ter-
tia est ad p̄fectōez subiecti. Virtuti autē nu-
tritue quattuor: ad defuñt. s. vīr^o attra-
ctiua q̄ assumit necessaria in nutrimento
Itē digestiua q̄ sepat pueniēs ab incōue-
niēti in alimēto. Itē retētiua que cibum
tā diu retinet in vno loco. donec debitaz
recipiat alterationē. Item expulsiva q̄ ex-
pellit qd̄ supflūū est in nutrimento. sed
ante oēs has est appetitiua.

De potētiis aie appbēsiuā.

Cap. 34

a Anima sensibilis duplicē hz po-
tētiā. s. appbēsiuā & mutiuā. app-
bēsiua diuidit̄ in appbēsiuā de
foris. & appbēsiuā de intus. Utres ap-
p̄bēsiue de foris sunt quōz sensus p̄ticularia
res. s. visus. auditus. &c. vī potētie exte-
riorēs. Utres autē appbēsiue de intus s̄t
quōz potētie interiores sensibiles q̄ sunt
cōis sensus. imaginatio estimatio. fātaſia
& memoria. Tradunt. ¶ Per bipathetici
oēs vires istas organicas eē. & q̄ p̄ istra
corporalia suas operationes p̄ficiūt eo q̄
sunt circa p̄ticularia tñ. Ois. n. forma p̄ti-
cularis in materia aliena est qm̄ forma si-
ne oī mā accepta vniuersalis ē circa quā
opat̄ intellectus. Ista facile est videre in
sensibus p̄ticularib^o. qm̄ illi nõ appbē-
dūt nisi p̄ rei sensibilis p̄tiaz. De virtū-
tibus autem interioribus q̄ sūt imagina-
tio. estimatio fantasia. idē est. qm̄ in illis
oibus est appbēsiō forma singularis se-
cundum sūtū partū & lineamēta & q̄ntita-
tem. Oēs iste potētie passiue sūt & pa-
tiuntur a foris & indiuiduis que sūt p̄-
cipia cognitionis sensibilis. sensibilis di-

co quia duplex est cognitio intellectua-
lis que oritur ex eo q̄ proprie pro intel-
lectū hz dignosci. vt forme cōuenientes
& hm̄ oī. Sensibilis que puenit ex idui-
dus & obiectis sensum p̄ticularium que
sūt principia cognitōis sensibilis. Scien-
dum preterea q̄ nulla potētia appbēsi-
ua sensibilis retinet id qd̄ appbēdit. imo
qd̄ vna appbēdit alia retinet. Morādūz
ergo q̄ alia v̄tus est q̄ bñ tenet. alia q̄ bñ
recipit. & ista q̄ bñ tenet p̄ficiūt sicco & si-
gido. s̄ illa q̄ bñ recipit p̄ficiūt humido
De sensibus particularibus.

Caplin.

35

s Sensus p̄ticularis in quōz diuidit̄
s. in vīzū. auditū. gustū. odora-
tū & tactū q̄ in multis pueniūt. & in mul-
tis differūt. Cōueniūt. n. quōz sensus in
hoc q̄ sūt vires passiue. Sētūmus. n. in-
tra suscipiēs nõ extra mittētes. Sēsi-
bile. n. positū supra sensū nõ sētū. sedo de
aia. Oēs sensus sūt p̄ceptibiles singula-
ritū nõ vīzū. ad quēlibet sensū extēditur
nerui duo. vnus ad sentiēdū q̄ agit p̄tra
exteriora. & alius ad motū volūtariūz q̄
agit vt ius aie interior. & ad organū diri-
git intētiōez. In oī sensū oī esse p̄portio-
nē sensibilis ad sensum. q̄ in mediis dele-
ctātur. & in extremis cōmumpūtur. Ad
sentiēdū aliqd̄ oī esse obiectū p̄is & me-
diū differēs. & organū sanū atqz pueniēt
& aie itētiō actualis. Oēs sensus vnā hāt
originē s̄m sensūz cōem a quo velut a cē-
tro q̄ si linee quedā exēūt. Differūt etiāz
sensus p̄ticularēs in multis nā q̄libet hz
spāle istz. Differūt et̄ in oblectis. differūt
i medio d̄ſie. q̄ tactus & gustus hāt me-
diū inr̄insecus & alii it̄r̄ſec^o. Differūt i
velocitate appbēdi. q̄ visus ē citissime
appbēnsionis. & remota appbēndit
Differūt sicut q̄ visus ē sup̄ſimus. ¶ Post
auditus. deide alii p̄ ordinē. Differūt vti-
litate. q̄ gustus & tactus maxime sūt ne-
cessariū ad p̄servationem indiuidui & spe-
cici. Gustus. n. discernit cibum per quē
seruat animal a nociuo. & tact^o discernit
qualitates sētoroz. sicut calide & frigide

et huiusmodi ut aial declinet extrema ta-
litu qualitatum ne corruptiones incurrat
Differunt generalitate. quia tactus est generalis
et cum non habeat organum determinatum. sed
in omnibus membris fit. Differunt et in im-
pressionis retentione. sensus enim grossio-
res fortius retinet suas impressiones sicut per
su tactu. Nota. quod videmus visu et oculo
sed differenter. nam visu videmus effectiue
siue formaliter. sed oculo videmus instru-
mentaliter. Eodem modo dicendum est de cete-
ris sensibus. Aia alienat a sensibus tripli-
citer. Primo in somno. 2. in extasi ma-
gis. 3. in morte maxime.

De sensu communi. Cap. 36.

Sensus communis est potentia que omnibus se-
su particularium objecta apprehendit.
ut dicit philosophus. 2. de anima. Omnes
enim sensus exteriores a sensu communi exte-
riore velut a centro particulariter exeunt et sen-
suum suorum similitudines ad sensum communi-
tem quo mediate de singulorum proprietati-
bus iudicant et discernunt. Ut sciendum quod
sensus communis est fons ex quo omnes sensus ori-
untur ad quem omnis motus sensibilium refertur
sicut ad vltimum finem. Nec potentia quedam
habet in quantum est sensus et quedam in quantum
communis est. in quantum enim sensus est habet recipere
res spiritus sine materia. et tamen presente ma-
teria. in quantum communis est habet duo quorum
vnum est iudicium sensibilium per quod nos ap-
prehendimus nos videre quam videmus.
et audire quam audimus. et sic de aliis. Si
enim hoc iudicium non esset in aialibus. non sa-
tis esset videre et audire velle. et sic alios
sensus apprehendere. Secundum est copia-
rare plura sensata dicendo vnum esse dul-
ce. et aliud dulce esse et hoc ideo sensus
communis habet. quia ad ipsum referuntur omnium per
primum sensuum sensata. Nec virtus in ante-
rio a parte cerebri ponitur in loco ubi com-
munitur. nervi sensuum quinq; sensuum quod
hoc medullasus et humidus est. De vi ima-
ginativa. Cap. 37.

Virtus imaginativa est potentia ap-
prehensiva. in qua imagines rerum
sensibilium reseruantur. Nec virtus plura

abstrahit quam sensus. quia sensus non accipit
formam. nisi prout re illa est reseruat formam et
re absente. In hoc est imaginatio differat a
sensu communi. quia sensus communis presentia rei exte-
riore indiget sicut sensus particularis. Ista
autem virtus. scilicet imaginatio thesaurus forma-
rum vocatur. quia in ea sic dicitur est forme a parti-
cularibus sensibus recepte rennet. hec po-
tentia in anteriori parte cerebri seu interiori. si-
cut et sensus communis ponitur. et hic maior est
durities ex frigiditate cerebri. puenies.
ubi et imaginativa retinet impressiones a
sensu communi receptas. De vi estimativa.

Cap. 38.

Estimativa virtus que a forma acqui-
sitae intentiones elicit que a sensu non per-
cipiunt. sicut in qua ovis fugit lupum et lupus
miseret filio suo. hoc autem non posset fieri
nisi lupus haberet cognitionem eius et indiditum.
et quod hoc indiditum sit natus eius sicut et
ovis apprehendit lupum sibi nocivum. Ista
vero non potest fieri per sensum. Estimativa dif-
fert ab imaginatione quam imaginatio solus
retinet formas apprehensas per sensum communi-
tem et ad imaginationem solam non sequitur affectus
miserie vel tristitie. vel fuga. vel insecutio.
Ad estimationem autem statim et sequitur quodlibet
istorum vnum sicut intellectus practicus se habet ad
speculationem. ita se habet estimativa ad ima-
ginationem. et per hoc estimativa non pen-
tus apprehensiva est. sed est motiva per hoc quod
determinat ad quod moveri debeat aial. et
a quo fugere cum. nam aial movetur ad cibum
et imaginem cibi in aiali esse. Sed estimati-
va non solum movet. imo et apprehendit.
Ovis igitur aial habet estimationem que movetur.
Officium estimative est apprehendere intem-
tiones non quod rationis sed nature. Ut non ap-
prehendit quod sit similis. aut nomine. aut ver-
bum vel amicitiam. vel inimicitiam. comode vel
incomode. sicut dicitur est. Nec virtus po-
nitur in prima parte medie cellule cerebri que
calida est ex motu multi spiritus ad ipsam.
De fantasia. Cap. 39.

Fantasia est potentia proponens ima-
gines cum imaginibus. et imagines
cum intentionibus. Et ponitur inquam

2.
fantasia imagines cum imaginibus. ut est ap-
prehendere aliquid esse album vel nigrum. vel di-
uersas formas componere vel fingere chimae-
ras. Componit et imagines cum intentionibus
ut cum apprehendit ouis formam lupinam esse
fugendam. Componit et intentiones cum intentionibus
ut utrumque in oue quod apprehendit nato suo pre-
da esse verba et alienum esse repellendum. Per
fantasia maior habet cognitionem quam per brutum in aia
sensibili quam est in brutis. per hanc enim non solum scit
presentia sed et prouidet sibi in futuro. Per hanc
enim quod aialia facit sibi casus. et de cibo prouidet
in longinquum. per hanc de illo scit quod sit
idem et de alio quod sit aliud et sic de eo omni de
quo infra perferat per modum affirmationis et
negationis. Per hanc quoque videmus ali-
quod eligere et aialia. et aliquid refutare. Ad
electionem et refutationem per exigit sciam et di-
scernit. et ideo multi dixerunt quod fantasia est ali-
quod rationis sed dicimus non esse vera electionem.
aie sensibilibus. sed aliquid simile. Hec a vul-
go in boie vocatur cogitativa. cum tamen cogitar
proprie sit rationis. fantasia operatur in sono
sicut in vigilia. Quod autem in sonis res videtur
esse presentis. hoc est quod fit fuerit ad sensum coe-
lestem. Ista potentia quam praesentia est rationis sicut est in
oie. tunc accipit agendum et operandi regimen
a ratione. Sed quod ratio diuersificat secundum diuersi-
tatem eorum de quibus ratiocinatio fit. ideo per opa-
tiones fantasia multiplicat in boie valde.
Ubi autem fantasia non est cum ratione. ut est in
brutis tunc regitur solum secundum instinctum natu-
re. Et quod natura vno modo est in habitibus
speciei vna. ideo conceptio fantasia operatur in ta-
libus vno modo. Et inde est quod ois hirundo
facit vno modo nidum suum. Dixerunt quidam
philosophi quod iste virtutes in brutis potius
us agunt quam agant. sed in boie potius agunt quam
agatur. quod bruta mouentur secundum imperium et
impulsu appetitus naturalis. Ad opus autem
humani regulatur secundum regimen rationis. Nota
dum quod melancholici et infirmi et amantes
multas habent fantasias. sed hoc non est ex il-
lustratione que fit per imagines rerum sen-
sibilium. sed ex passionibus nature et consuetudine
spirituum ascendentium ad cerebrum et caput
turbantium. Tales enim spiritus diuersarum

imaginum resolutiones faciunt et generant hor-
ribiles visiones conceptiones. Preterea
sciendum quod bruta citius recipiunt influxum
primi motoris quam boies. sicut patet in formica
ea que quando cibum colligit infra tres dies non
pluit. Et gallus cantum suum per tempus va-
riat. quod mutatione aure ex inflexione pri-
mi motoris presentium. Idem dicitur hec est ratio
quod boies multum occupantur circa concep-
tiones suas considerando et componendo et di-
uidendo. quare influxiones primi motoris
non percipiunt ita cito sicut bruta que non sic
occupantur in suis conceptionibus. nec secundum il-
las operantur. sed tantum secundum intellectum natu-
re. Ista vis. scilicet fantasia plurimum impedit
intellectum eo quod minus occupat animam con-
positione et diuisione imaginum. non solum ac-
cepta a sensibus. sed et facta. maxime autem
impedit intellectum quando aliquid de celestibus et
diuinis imprimat ei. et hoc ideo. quod perceptio-
nes talis non potest ferre nec sunt similes
imaginationibus et fictionibus fantasiae. fan-
tasia vero ponitur in medio medie cellule
cerebri tanquam centrum inter memoratiua
et imaginatiua. quod fantasia conuertit se tan-
quam per formas quas accipit imaginatiua per sen-
sus quod super intentiones quas refertur memo-
ria. et tunc illas formas ac intentiones di-
uidit ac componit.

De memoria. Cap. 40.

Memoria autem est repositorium pre-
teritorum. Reseruat enim memoria
intentiones per estimationem a figuris
reperit elicitas. Ita per memoria mediastibus
sensibilibus ipsas reddit res sensu-
biles que sunt extra ipsa. et propter hoc oportet
actum memorie duas precedere operatio-
nes. quarum una est hoc esse receptum. et
hec est operatio sensu cois. et in hoc me-
moria incipit. secunda est hoc esse conserua-
tum apud nos quod fit per imaginationes. Quod
etiam quod ante memoria quedam virtus
operatur que ex figuris reperit diuidat rerum
intentiones singulares. Distinguit imagina-
tio et memoria. quia ista conseruat species
rerum hec conseruat intentiones specierum.
Sciendum quoque quod memoria distinguit a re

minifcentia. qz memoria discrete & difti
 cte reuertit ad res componēdo in intētiōel
 distinctas enim imaginibus. Reminifcē
 tia fine recordatio est motus quasi iterce
 cept⁹ & abfiffus p obliuionē. & est cum
 collatiōe tēporis & loci & huiufmodi. Re
 minifcētie enim modus n̄ est vniformis
 fed caufat i pluribus picipiis circūftā
 tibus id cuius pprie est reminifcibilitas cū
 fit picipiū multorū prius memorator.
 Luz enī per memoriā fiat rez apprehē
 fio quod eadem res prius fuerit i se vī
 i fēfibus aliis cognite. patet qz si quis rez
 totaliter oblitus est n̄ potest per memo
 riam recordari se eē oblitū. Sed si obli
 tus est i parte. tūc per id qd remāfit po
 test reminifci. fed quādoqz fcitūse vī per
 collectōes reminifcētie p̄t ēt ad id qd obli
 t⁹ ē redire cū illius adintorio qd remāfit
 memoriē. Alia ē dīa fieri memoriā remi
 nifcētia. quia memoria multa dāt aīalia.
 fz reminifcētia est foli⁹ p̄ōmif. qz reminifcē
 tia ē qdā inueftigatio q̄ fine ordine rōnis
 nō est. ac fine deliberatiōe p q̄ antecede
 ordinat ad p̄is. Sane cum qs reminifci
 voluerit ea q̄ nō eo mō quo p fenfū. fz p
 itellectū a pprehēdit hoc nō fit p memo
 riā qz memoria talia nō referat. fed itel
 lectus cōuertit fe fuper ea que hz apud
 fe. & ea reducit ad actum que hz in bitu.
 Iſte autē habitus manet actualiter apud
 itellectū potētiales qui ē locus fpecieruz
 vniuerfalium. vī & vniuerfalia fpeculata
 remanēt apud ipfum tāqz in loco fine ge
 neratiōis etiaz actu quādo illa nō cōfide
 rat. Intellectus autem potētiaſ ad has
 fpecies quas fic habet apud fe cōuertit
 tur vī ab eis auertitur quādo voluerit.
 Ultimo notanduz qz memoria ponitur
 in poſteriori parte cerebri qui locus est
 ficcus propter neruos motiuos qui oriū
 tur ex ipfo.

De vi fenfibili & motina.

Cap. 41.

Equit de vi fenfibilis motina. hec
 mouet qñqz ſpūali. qñqz corpa
 liter. Primo mō dē appetitiua q̄ mouet

dupli. aut Diligēdo. aut odiēdo. & dicit
 dīe in cōcupifcibile & irafcibilez p quas
 appetit aīa bonū. vī inſurgit cōtra ma
 lū. Ab his vero dicitur. ſ. irafcibili & cu
 pifcibili oriūe quattuor affectiōes. ſ. gau
 diū ſpes. dolor. & timor. Nā ſi p̄is ē qd
 p̄cupifcim⁹ gaudem⁹ ſi abfēs ē ſperam⁹
 Sili⁹ ſi p̄is ē de quo irafcim⁹ dolem⁹.
 ſi abfens est timem⁹. Senſualitas autē ē
 vī aīe fenſibilis motine & ad idē mouet
 ad qd cōcupifcibilis & irafcibilis. Sen
 ſualitas. n. appetit. q̄ dlectabilia ſē corpi
 ac nociua refugit. Differt autē ſenſualitas a
 cōcupifcibili. & irafcibili qz ſenſualitatē ma
 gis pūgit corpori. & ſicut i bonis ita in
 hoīe nulla lege ſtrigūt. qñ ſp i appetitus
 rez ad cor. pus p̄tētiū moueat. Sz cō
 cupifcibilis & irafcibilis ſūgit rōi. & pro
 ur ſūt i hoīe frenant rōi. ac regūt virtu
 tib⁹ que fundāt in ipfis. Est. n. temperā
 tia in cōcupifcibili. & fortitudo in irafcibili
 & ſic de aliis ſm qz vis motina ſenſibilis
 mouet cōp palter. ſic diuidit i virtutē na
 turale. vitale. & aīale. quaz prima ſitū ſu
 um hz in epate. vt p in primo picipio
 cū primū picipiū est cor. Secūda i cor
 de. tertia in capite. vt i primo principio.
 tñ primū picipiū ē cor. Virtus natural
 est motina humorū. vitalis motina pul
 ſiū. aīalis est motina mēbroz. Dicimur
 qz virtus nālis ē motina humorū mediā
 tib⁹ artiberis & venis q̄ radicant i epa
 te ſm Galienū. ſz ſm Ariftotelē radica
 tur in corde. & hoc p ſpūz nāle. Est autē
 virtus naturalis ſubſtātia ſubtilis & aerea
 vi calor in corde gñata hec ſanguinem
 ad ſingula mēbra ſpūlat. ex quo corp⁹
 vegetatur. Virtus vitalis ē motina pul
 ſiūz mediātibz artiberis que radica
 t i corde. Spūz autē vitalis est idem qui
 & naturalis. Idem dico i ſubſtātia. fed
 differēs i virtute. hic per artiberias ad
 membra corporis ſe diffūdēs viuificat
 ipſum corpus tāqz inſt m. Virt⁹ aīalis
 est motina mēbroz mediātibz neruis
 qui radica⁹ i capite. & hoc per ſpūz aīa
 lem. Est autē ſpūz aīalis idē qz & natura

20
 U s. 7 vitalis, sed aialis dicitur cum ad cerebrum
 deuenierit. hic ceteris subtilior: per nervos
 ad organa sentiendi dirigitur ut sensus et
 motus secundum locum exinde generetur in corpore
 et aialis. Circa vires istas denique sciendum
 est quod cum virtutes aiales intenduntur. tunc
 naturales remittuntur. pro hoc in homine
 desidero studio. vel meditationibus minus
 operatur virtus nutritiva et generativa. et
 augmentativa. ex quo patet quod concupiscen-
 tia carnis domatur in viro studioso. Ubi
 ait Hieronymus. Amara scientiam scripturarum. et
 carnis vitia non amabis. Idetera quoniam vir-
 tutes aiales remittuntur. naturales incedunt
 sicut patet in somno quod describit esse quies
 virtutum aialium cum intenditur naturalium.
 De potentis anime rationalis.

Capitulum.

42

Ria sunt in anima ut ait philosophus. 3. de anima
 .s. potentie habitus et passiones. Idem
 tunc quidem sunt innate. habitus autem sunt acquisiti
 vel infusi. passiones vero sunt illate vel innate.
 Habitus. non sunt acquisiti ut patet in scientia et virtu-
 te politica. Nam ex frequenter studio homo ac-
 quit scientias et ex frequenter bene agere fit homo
 bonis bonitate virtutis pollicetur. Sunt et
 habitus quorum non patet acquisitionem sed per infusio-
 nem. sicut sapientia fuit infusa Salomoni. et vir-
 tutes theologicas inseruntur quotidie par-
 uulis in baptismo et penitentibus in in-
 stitucione et ex actibus non generantur tales habi-
 tus. sed potius conuerso ex talibus habitibus
 eliciuntur boni actus ex potentis. unde in habi-
 tus acquisitis sequitur. quales sunt actus tales
 sunt habitus. sed in habitibus infusis est contrari-
 um. .s. quales habitus sunt actus. Est tamen ne-
 rum quod sicut habitus acquisiti generantur per
 actus. ita et generantur per actiones. sed non
 meritorias in quantum tales. Passiones autem
 sunt illate ab extrinsecis. vocatur autem pas-
 siones philosophus receptio obiectorum. Sumitur
 et aliter passiones ut dicuntur effectiones
 sicut dolor. timor. spes et gaudium.

De diuisione potentiarum anime. Cap. 43

Ubi ad diuisiones potentiarum anime ac-
 cedam. philosophus. 3. de anima igitur diuidit
 principaliter anime potentias in cognitiuam

et motiuam. Quas theologus appellat intellec-
 tuum et affectum ipsum autem affectum intelligit vo-
 luntatem. Idem tamen autem anime quodam sunt separte
 a corpore. ut velle. et intelligere. sed quas anima
 non vult esse. sed vult vivere corpore. .s. sa-
 tastia que sic habet se ad intellectum sic colore ad vi-
 suum. ut ait philosophus. 2. de anima. Quaedam vero sunt
 vires inseparabiles a corpore. ut vegetabi-
 les. et sensibiles quantum ad operationem. et quan-
 tum ad entitatem. ut in brutis. Sed in homine se-
 parantur vires iste a corpore quantum ad entitatem
 sed anime operationes eorum exercere non pos-
 sunt extra corpus. In brutis vero simpli-
 ter per se quantum ad virtutes. Item anime potentias
 quasdam habet conuenientes cum brutis. ut est sen-
 susualtas. sensus particularis. sensus communi
 imaginatio estimatio memoria. Quasdam habet
 non conuenientes cum illis. ut est ratio. et intellectus et
 habitus. Item anime habet vires quasdam quod ad
 se. ut est ratio. voluntas liberum arbitrium. Quas-
 dam habet quibus corpus permiscetur. ut est vis na-
 turalis. vitalis et aialis de quibus dictum est super ca.
 41. Ex iam dictis patet quod potentie quedam
 sunt organice. quedam non. Item ex predictis
 colligitur quod anime rationales omnes potentias habet
 vegetabilis et sensibiles. sed non in quantum
 rationalis est. Verum in quantum rationalis est addit
 intellectum et liberum arbitrium. et habitum. Et hoc
 quod dicit Gregorius. Omnis inquit creature
 aliquid esse habet. Item namque habet esse
 cum lapidibus. vinere cum arboribus. sentire
 cum animalibus intelligere cum angelis. Quicquid
 enim virtutis aut nobilitatis habet esse. na-
 ture inferiores. habent et superiores. sed perfecti-
 orum magis et nobiliorum pro hoc manifestatum
 est quod omnes vires quibus concipiuntur cum brutis
 differunt specie. put sunt in nobis et in brutis
 De differentiis potentiarum ipsius anime

Capitulum

44

Quatuor assignantur differentie vir-
 tutis intellective. Prima datur secundum
 diuisionem nature sic intellectus diuiditur in agere
 et possibile. .s. secundum diuisionem diuisionem obiecti
 et practici. tertia assignatur secundum diuisionem di-
 gnitatis. et sic diuiditur ratio in partem superio-
 rem et inferiorem. quarta datur secundum com-

parationē ad actum ⁊ sic diuidit̄ intelle-
ctus in bitum ⁊ in actū. in bitum qdem
cū pōt intelligere qm̄ vult in actū vō cuz
actualiter ad intelligibile se p̄uertit. Dif-
ferētia vō intellectus in effectū ⁊ eius q
dī adeptus sumit̄ s̄m̄ maiore ⁊ minore
p̄fectiōne ipsius intellectus possibilis. Nā
cū intellectus possibilis recipit sp̄s cū lu-
mine intellectus agētis tūc dī intellectus
in effectū ⁊ ēt in bitū. Intellectus vō cū
respicit p̄fecte lumē s̄m̄ formale cōiunctio-
nem tūc vocat̄ intellectus adeptus. Di-
ligenter aut̄ notādū ē q̄ oēs differētie in
tellectū iam p̄dicte sumunt̄ v̄l s̄m̄ actuz
v̄l s̄m̄ bitum. v̄l s̄m̄ moduz intelligēdi
⁊ nulla sumit̄ s̄m̄ diuisionē potētie co-
gnitiue nisi p̄ima trī. scđm̄ qnā diuidi-
tur in agētē ⁊ possibilem.

De modo cognoscēdi. Cap. 45
Es cognoscit̄ aliter dens. alit̄ an-
gelus aliter hō. Ipse. n. hō aliter
cognoscit̄ deū p̄ intellectū. aliter
p̄ creaturas. Intellectus. n. diuinus co-
gnoscit̄ res ex se ipō. Intellectus aut̄ an-
geli cognoscit̄ res p̄ species sibi p̄creatas
q̄ sūt s̄m̄ilitudines rerum. Sed intellectus
humani cognoscit̄ res p̄ species abstra-
ctas. a rebus particularib⁹ p̄ sensuz p̄
cognitis. Unde sciēdū q̄ sicut sensus co-
gnoscit̄ res p̄ se obiecto. ⁊ sicut imagia-
tio cognoscit̄ abīte obiecto. ⁊ tñ cū appē-
ditis materie ita intellectus cognoscit̄ si-
ne appēditis materie sub intēone vni-
uersali. Alia igitur p̄ intellectum aliquotr
cognoscit̄ oia ⁊ attingit. Cognoscit̄. n. deū
supra se. ⁊ seip̄az in se. ⁊ angelos iuxta se
⁊ q̄quid celi abīm cōtinet̄ infra se. Quid
sit aut̄ modus cognoscēdi deū. nota q̄ in-
tellectus humanus nō cognoscit̄ deū p̄
abstractiōez sicut alias res. ⁊ hoc ideo ē
q̄ s̄m̄ilitudo abstracta simpliciō: est illo a
quo fit abstractiō. deo aut̄ nib̄ l simpliciō
est. Alia rō est q̄ in abstractiōe o3 ē p̄ti-
culare ⁊ vniuersale. p̄ticulare qdē a quo
fit abstractiō. vniuersale aut̄. s̄. seip̄m̄ ab-
strāctū. sed nihil horū cadit in deuz. Sciē-
dum p̄terea q̄ p̄ sensuz cognoscimus p̄

ticularia. sed p̄ intellectū vniuersalia. ⁊
qm̄ se intellectus p̄uertit ad p̄ticulare v̄l
ipsuz apprehēdat. tūc s̄m̄ilitudo abstracta
a p̄ticulari erit vniuersalis ⁊ nō p̄ticula-
ris. Itē nihil venit in intellectum nisi per
sensuz ⁊ hoc fit duob⁹ mōis. s̄. v̄l simpli-
citer. v̄l p̄ accidēs. simpliciter qdem v̄t
qm̄ intelligimus sensibilia prius p̄ sensuz
apprehēsa. p̄der accidēs aut̄. v̄t qm̄ intel-
ligimus in sensibilia p̄ effectū. Notādū
est ēt q̄ aliud est rez p̄ cognitionez in in-
tellectuz venire ⁊ aliud est in re iam intel-
lecta versari. q̄ tūc cognitio rerū p̄ sensū
venit in intellectū. sicut dictū est. sed cuz
intellectus iam apprehēdit. tunc delecta-
tur ⁊ negotiat̄ in illa. ēt sine sensu admi-
niculo. ad cognoscēdum ista plenius no-
ta vtrūq3 v̄t esse. s̄. p̄ p̄ticularia cogno-
scūtur p̄ vniuersalia ⁊ ecōtra. vniuersalia
cognoscūt̄ p̄ p̄ticularia istud sic p3. q̄ du-
plex est vniuersale. vnū. s̄. put̄ est abstra-
ctum. ⁊ aliud cōsuzuz v3 s̄m̄ q̄ est in p̄ti-
culari. Dicimus ergo q̄ ad cognitioez
vniuersalis abstracti venimus p̄ p̄ticula-
ria. sicut p3 in pueris in quibus p̄t̄ ope-
rat̄ sensitiua q̄ intellectiua. q̄ prius co-
gnoscūt̄ p̄ticularia p̄ sensuz ⁊ postea vni-
uersalia p̄ intellectū. Sic ⁊ philosophi in-
uenerūt̄ modū argumētandi p̄ inductio-
nem q̄ ex multis p̄positiōib⁹ p̄ticulari-
bus vnā p̄clusionē faciunt vniuersalem
hoc mō. Socrates est aīal. p̄d lato ē aīal.
Licero est aīal. ergo oīs homo est aīal.
Ecōtrario est in vniuersario p̄suso. qm̄
p̄ talem vniuersale venimus in cognitio-
nem p̄ticulariū. sicut p3 qm̄ vidimus ho-
minē a remotis tūc nō cognoscimus. ni-
si eius subām corporeā. s̄. postea p̄ mo-
tum cernit̄ esse aīal. du3 vero magis ap-
propinquat cernit̄ esse homo. tādē
cognoscit̄ esse petrus. Nota q̄ s̄m̄ p̄hm̄ i
libro de sensu ⁊ sensato plura. scire possu-
mus. sed vnū solū intelligere. qm̄ scire dī-
cit bitum p̄ quē plura scimus intelligere
aut̄ dicit actū q̄ nō pōt in intellectu esse
duplicatus. intellectus. n. ad vnū solū se
pōt actualiter cōuertere. ⁊ hoc p3 q̄ qm̄

d

qs agit duos actus rōnis simul vno tpe vnus est intellectus ⁊ alius memorie siue phuetudinis verbi gra. Alsqs dicit horaf ⁊ querit in libro concordātijs. vl nūerat denarios. vñ illoz. s. querere concordāti as ē actus intellect⁹. s. aliud. s. dicere ho ras ē act⁹ memorie. sicut ēt aīal brutū si ne regimine intellectus vadit ad domum ad quā sepe viuit. Itē nota qd ad intelli gētiā rei nō requir pntia rei intelligibilis. sed pntia similitudinis ei⁹ tm. qz res nō co gnoscitū eētā. s. p similitudinē. ⁊ ide ē qd intellect⁹ adpōndit remota sicut ppinq. De intellectu agere ⁊ possibile. Cap. 46

Nunc de intellectu agere ⁊ possibili spālī ē dō. Intellect⁹ igr agēs est q abstrahit spēs ab imagine siue fantasia. ⁊ sua irradiatōne facit vnuer sales. ac ponit res i intellectu possibili naz sicut ad vsuz corporalē erigit lux abstra hēs intētiōes colorz. i. similitudines a colora to. ⁊ ponit eas i aere. nō qdē s m eētiaz sed s m intētiōez. i. similitudinē. Sic intelle ctus agēs q est lux aīe ponit spēs abstra ctas a fantasia i intellectu possibili nō qdē actualit sed s m intētiōne. i. similitudinez Quare aut inter imaginatiōez ⁊ intelle ctū possibile nō sē potētia aīe sensibīl al tera aīe rōalis intellect⁹ āt possibile dī. qz pōt recipere tales spēs. s. nōdū suscipit eas c⁹ exēplū ē tabula nuda nullā hñs pī cturā potēs ē āt hñe quācūqz. Sane cuz intellect⁹ possibil tales spēs receperit tūc sicut hēs supra ca. 34. vocat intellect⁹ in effectū vl in hitū. Cū vō illustrat multitudine spēz sensibīlū tūc ē intellect⁹ ade pms. Qualiter āt iste spēs remaneat in i telletū possibile vl qūter ad eas fiat p re ministrēnā puerisio ⁊ reuersio hēs supra in ca. 40. de memoria. s. Dono intellect⁹ agēs ⁊ possibilis differūt. sicut lux ⁊ illu minatū sicut pñciēs ⁊ pfectibile qz vt di cit ph⁹ intellect⁹ agēs est oīa facere. sed i tellect⁹ possibilis ē fieri. Et vt plenus i uorescat nōrādū q sicut ad hoc p specu lū aliqd videat. n. i. a sē necessaria. s. specu

lū qd aptū natū recipere ipñiōne corpo rum obiectoz. color: āt in cor:porib⁹ obie ctōz. ⁊ lux q moueat color: cor:porz obie ctōz q sine luminis influxu qstūcūqz ob iectat nō sūt receptibiles a speculo sic sūt ter ad hoc vt aliqd in intellectu videamus o3 qd sit intellect⁹ possibilis q aptus nat⁹ ē recipere spēs quēadmodū dictū ē de spe culo o3 ē qd sint spēs speculate apud iel lectū possibile q h3 ipsas hitū cū sit locuf spērum vnuerſalū. Sed sicut color: i cor porz nō mouet nec spēs nisi mediāte lu mine ipamūt in speculo. sic nec sātasma ta erūt actu intelligibilia nisi intellectus a gēs irradiat ⁊ diffūdat sup est lumē sūtū sicut lux sup colores vt sic s m actū intel ligibilia efficiat. De intellectu spe culatino ⁊ practico. Cap. 47

Egitur d intellectū speculatiuū ⁊ p ctico q ābo in cognitōe consistūt. Sed in hoc differūt qz intellect⁹ speculatiu⁹ cognoscit verz i rōe veri pra ctic⁹ āt cognoscit verz in rōe boni. Item intellect⁹ speculatiu⁹ vocat cognitio spe culatiua. s. practic⁹ dī cognitio affectiua itē finis speculatiui est verz finis āt practi ci ē opus. itē p speculatiuū intelligim⁹ re cre. sed p practiciū reate viuim⁹. Intellect⁹ practic⁹ vocat opatiu⁹. qz dī a praxi. q est opatio. itē intellect⁹ practic⁹ diuidit i rōez ⁊ synderesiz. Rō āt diuidit i ptez supiorē ⁊ inferiorē de qbus p ordinez dicendum est.

De rōe ⁊ pūb⁹ ei⁹. Ca. 48

Ratio āt ē uis aīe. nō solū cognitīua sed ēt motiua. Ideo āt cū iudicat aliqd eē bonū vl malū. ⁊ ibi sistit tūc dī cognitīua. Si āt pcedit āplius ⁊ iu dicat bonū vt fiat sic dī motiua. si vero ad hoc vltimū pcedit vt nō solū iudicet eē bonū vt fiat. s. ēt id appetit. sic dī libe rū arbitriū. qm libez arbitriū appōdit rōez ⁊ volūtatē. Rō put se h3 ad bonū pteulare diuit in pte supiorē ⁊ inferiorē Superior: ps diuinis ⁊ eternis intēdit. Inferior: āt de trāsitoris iudicat ⁊ ea di sponit. Itē supior: ps accipit rōnes p le

ges divinas. vt hoc est faciendū qđ deus pcepit. Pars aut inferior accipit rōnes p leges humanas. vt hoc est faciendū qđ hō nectū est vl qz expedit reipi. Itē supior ps rōis dī vis. qđz vsqz ad pteplatiōēz eternoz. se extendat differt nī ab intellectu. qz itelligētia negociat in eternis p modū rōis vl intētionis. Rō aut nō sic. sed pferēdo rōcinādo. Dft aut rō alio modo ab intellectu qm̄ intellectus apphēdit esse rei absolūtē. rō aut cū collone vniū ad alterū. inferior vero ps rōis dī multiplicat q̄ circa res corpales versatur pūcta est sensualitati. r̄ sepe alicit ab ea videt. n. sp̄ porrigi potm̄ sibi. i. illecebrā vicinā. Rō tñ inferior r̄ supior idē sūt in cēntia. sed differūt i oīm. Exēplū i oculo sursum r̄ deorsum aspiciente.

De aīe motiūis. Cap. 49

Itū motiūaz aīe rōalis ē dimisio
 v Dicitur. n. vis motiua in spariā
 r̄ p̄siliatīcē. r̄ effectīuā. r̄ cōsilia
 tricē simul r̄ effectīuā. Uis spatiua est liberū arbitriū r̄ synderesis. Cōsiliatīcē est ipsa vō que diuidit in pte supiorē r̄ inferiorē. Uis affectiua est volūtas q̄ diuidit i thelesyn. r̄ bulysiz. Uis q̄ sit p̄siliatīcē r̄ affectiua ē ipse intellectus practicus.

De volūtate. Cap. 50

Inter dictas potētias p̄io dō est de volūtate q̄ inter ceteras motiūas ē p̄cipua cū sit generalis motor oīuz viriū. Cū. n. intellectus apphēdit aliqd vt bonū. volūtas iperat viribz affis ipsiū organis. sicut visus ad vidēdū auditu ad audiēdū. r̄ sic de aliis sensibz. Sicut in motu vocali volūtas iperat virtuti aīali q̄ est in neruis r̄ in muskulis. et ita mouet ad abulādū vl currēdū. r̄ ad hmoi silia. sed salit istud in potētis aīe vegetabilis in qbus volūtas suū imperiū nō exercet. hūtritiua r̄ gñatiua. r̄ augmētatiua. nō fm̄ nsum arbitriū. sed naturaliter operatur. Volūtas at i duas diuidit ptes. s. in thelesiz. r̄ bulysiz. i. volūtate nālem ad deliberatiuā. quarū p̄ma. s. volūtas nālis dirigē p̄ synderesiz

sedā vō. s. deliberatiua p rōez. Nota qđ volūtas. pprie r̄ stricte est tñmō rōabiliū. sed large dī etiā bntoz esse iproprie vō quasi methaphorice. dī ē esse vegetabilū. vñ volūtas p̄mo mō sup̄ta. s. put est rōabilium pprie volūtas dī. 2. modo put est bntoz vocat pprie desideriū. 3. modo put est vegetabilū vocatur appetit inter potētias nulla ē liberior q̄ volūtas. qz nec obligat organo sic imaginatio r̄ estimatio. r̄ hmoi nec cogitur a bono. sicut intellectus cogit a vero. Uires at affixe organis imutant necessario imutato organo qbus oibus volūtas caret vñ ait Aug. Nihil a deo in nra p̄te est sic intellectus. Si aut scire voluerit qre volūtas nō cogit a bono sicut intellectus a vō. hec est rō. qz citra p̄mū. nihil ita bonū qđ nō aliqd ipsectiōis hēat sed aliqd ita verū est. qz nihil falsitatis hz vt in hac ppositiōe qđlibet totū mains est in sua pte. vñ tali vō cogit intellectus assentire. sed volūtas nulli bono creato cogit adherere. itē volūtas vñ interdū cogit p inordinatū appetitū put volūtas qñqz trahit boiem r̄ illud vt bonū spernat r̄ incōmutabile. r̄ rebz mutabilibus adhereat. sed hmoi coactione libertas q̄ dā est. vñ Aug. Omne peccatū a deo est volūtariū qđ si non est volūtariū non est peccatum

De synderesi. Cap. 51

Synderesis vis est motiua q̄ semp nata est sigi in superioribus. nāliter mouēs r̄ stimulas ad bonū. et horēs malum. r̄ in istis nunq̄ est errās neqz secūdū synderesim est peccare. Sciendū qđ oīs synderesis nunq̄ extinguit totaliter etiam i abolo r̄ in dānatis. se manet in illis aliquis actus. Synderesis in quantū ad instintum boni r̄ q̄tuz ad displicētiam mali culpe absolute p̄sidera te extincta est in diabelo r̄ in dānatis. se cundū vero qđ culpa cōparat ad penaz sic nō est extincta in illis synderesis ē in hūe modū remanet in pena. Isa. ca. 66 Uerms eoz non moriet hz igitur dī-

Aug.

in Diabolo.

2
plicetia mali in cooperatione et collone ad
pena. De conscientia. Cap. 52.
b De nomine conscientia proponit ab hac
propositione. cuius. et hoc nomen scia.
vbi conscientia dicit duo. scilicet conscientia. et sicut in hoc
conscientia est habitus? natus. non solum cogniti-
uus. sed et motus? inclinatus. nam aiaz ad pro-
curacione boni. et fuga mali. alio modo dicit
conscientia acceptatione ex parte rationis. quod nota
tur in hac propositione cum. Primum igitur modo
putat conscientia includit conscientias in se habet se si-
cut superius. et coniungit synderesi. et semper
est recta secundo coniungit magis rationi. et sic se
habet sicut inferius. hoc modo recipit errorem et
perturbationem. in conscientia. nam ex parte inferiori
bene potest accidere error. Nam ratio cuius
conscientia particularis in quibus sepe coniungit er-
rare. sicut patet in sigillo conscientie in quo sin-
derezis proponit maiorem sine. nullum malum
est faciendum. non assumit minoris. scilicet. hoc est
malum conscientia perdit. ergo non est faciendum
Circa penam non est error. Circa scilicet quicquid
est error. et ex hoc falsitas in conclusionem quicquid
quod dicitur. Laetitia est conscientia nimis lar-
ga et nimis stricta. Nam prima generat
presumptionem. scilicet desperationem. item pri-
ma dicit sepe malum bonum scilicet contra bo-
num malum. item prima sepe saluat damnandum.
scilicet contra damnatum saluandum. non quod aliud est
conscientia aliud est timor conscientie tunc. nam est
conscientia quicquid quod sicut aliter indicat aliquid esse fa-
ciendum vel vitandum. et contra tale conscientiam
facere. etiam si sit erronea peccatum est. Sed con-
tra timorem conscientie facere non semper est pec-
catum. quia talis timor non est semper diffinitus
ua inia rationis per quam iudicat se te teneri ad
aliquid sed ex eo quod vacillat iter dubia nesciens
quod sit melius. vel ad quod teneat potest. cum
tamen non omittit quicquid scire esse placitum di-
uine voluntati. De conscientia quocumque faciendum
quod quicquid respicit preteritum quicquid presentis. quicquid
quod futurum. nam conscientia accusat de preterito
remunerat de presenti et preannuntiat futuro.
Preterita namque respicit vel quicquid conscientia
materie reprehendit de malo commissio. vel de
bono omisso presentia autem respicit contradicere

do ei cuius per conscientias habuimus oppositum.
futura quoque respicit. ut quicquid instruit et
stimulat mentem ad ea faciendum. vel vitanda
ad que conscientia ipsa indicat nos teneri quod
autem conscientia se extendat ut dicitur est tam-
ad facta quicquid ad facta potest colligi ex diffini-
tionibus conscientie que tales sunt. Joannes Da-
ma. Conscientia est lex intellectus nostri. Ba-
silus. Conscientia est rationale indicatorium. Dif-
finitioes magistrales sunt iste. Conscientia est co-
gnitio sui ipsius. item conscientia est habitus? an-
imi agendorum. et non agendorum. item conscientia est
habitus mentis boni et mali discretiuis.
item conscientia est credulitas intentione ad aliquid
quod faciendum. vel non faciendum animi delibe-
ratione firmata. Error conscientie octo mo-
dis causatur. Primum ex ignorantia quicquid. scilicet. ne
scit quicquid sit eligendum vel declinandum. De
tali errore dicitur secundo paralipomenon. 20. cuius
ignorantiam? quod agere debeamus hoc solum
residui habemus ut oculi nostri ad te di-
ligantur. secundo ex negligentia ut cuius quod
negligit conscientias discutere. vel si nesciat
se expedire negligit tamen ab aliis querere.
3. ex supbia ut quando quod habilitat intelle-
ctum suum ut in melioribus et sapientioribus
se velit credere. Contra quod Apoclypsus. scilicet de
corinthios. 10. Captiuos omnium intellectuum
vestrum in obsequium abisti hoc est quod quilibet
in credendis plus de conscientie fidei quicquid sibi
et in agendis plus de conscientie credere quicquid sibi
quarto ex singularitate qua homo sequens
sensum proprium non conformat se alius nec sequitur
vias ceteros bonorum. De his numerus ca-
p. 1. Et terra castrorum cum suspexit ignis. 50.
ex affectu ordinato et sepe inclinatur conscientia
ad id quod homo tunc appetit et sic facit eam a
sua rectitudine deuiare. Seneca. Præter
omne iudicium cum res transit in affectum. 6. ex pu-
sillanimitate qua quis timet non temeranda
sine rectum iudicium rationis. Ista. ca. 30. Dicit
te pusillanimes confortamini et nolite time-
re. 7. ex propteritatem qua homo se credit esse
positum inter duo peccata. quorum alterum
sit impossibile declinare. Sed sciendum quod per-
plexitas nihil est simpliciter. potest tamen
quis esse proplexus sine quidam. scilicet. sine erro-

neaz cōfēctā qua deposita erit liberat⁹
8. ex humilitate. 7 cordis puritate. Bre
gouus bonaz mētū est ibi culpas agno
scere vbi culpa nō ē. Error p̄mis septē
modis acceptus reprehēbilis est nono
vero modo laudabilis est imo nec error
dicit d3. sed humilis suoz defectum re
cognitio dūm dō nō sit nimia.

De operibus anime. Cap. 53

¶ Anima s̄m diuersas potētiā mul
tas 7 diuersas h3 opardes. Ipsa
n. cognoscit verū p̄ intellectū spe
ctā tñ affectat bonā p̄ intellectū p̄acticū
Discernit at̄ p̄ferēdo inter bonū 7 malū
veruz 7 falsū p̄ rōez discernit sit 7 elegit
p̄ liberū arbitriū. Cōsentit p̄ volūtatem.
Inuenit mediū p̄ ingenīū stimulat ad bo
nū p̄ sinderesim. Aīa ē in actib⁹ suis or
dinē h3. nā qđ sensus p̄cipit imaginatio
repn̄at. cognitio format ingenīū inuesti
gat. rō iudicat. memoria seruat. intelligē
tia ap̄p̄ēdit. 7 ad p̄tēlationē adducit.

Aīa p̄terea cognoscit res p̄ntes p̄ sensū
abītes vero p̄ imaginatōez res at̄ i mā
p̄ p̄ntā sui. In semetipsa aut̄ seipsuz per
deflexionem sui supra se. Aīa alios h3
actus p̄ntes ad corpus sicut est vegeta
re p̄ virtutem nālem sentire p̄ virtutem
animalē. 7 viuificare p̄ virtutem vitales
de quibus omnibus dictū est supra.

De quāitate anime. Cap. 54

¶ Anima cū sit simplex nō h3 quāti
tem dimissiuā. sed virtualē. vñ p3
qđ aīa s̄m cētū nō est in toto cor
pore sed in p̄te corpis determinata. 7 tñ
p̄ntē iñtū toto corpi 7 ad hoc pōit. Cal
cidi⁹ crepū de aranea q̄ i medio telle sue
residēs sentit quēlibet mortū. siue interiū
siue exteri⁹ in tella factū. Eodē mō aīa i
centro cordis posita sine sui dīstentōe to
tū corp⁹ sibi vnūtē sēsificat viuificat atq3
mouet nec cōtra simplicitatē aīe ē qđ dñr
tres aīe ē. s. vegetabilis sensibilis. 7 rōa
bilis e⁹ intelligētia sup̄ius est ex p̄ssa. Aīa
quozq3 h3 sit simplex tñ s̄m v̄entū dñt i
eo qđ ē. 7 quo ē sic 7 āgelus 7 oē creatū q̄
oīa dīffert h3 rōez vniuersal⁹ 7 p̄claris

De immortalitate aīe. Ca. 55

¶ Anima ē immortalē oñdit̄ auctori
tate 7 rōe. Sapie. 3. Iustoz aīe i
ma. de sit 7 infra. Et spes illoz immortāl
tatē plena ē. Itē in euāgelio. Querēt̄ ho
mines mortē 7 nō inueniēt. Itē. S. loq̄
de malis inferni. Ibi mors sp̄ viuit finis
sp̄ incipit 7 defectus deficere nefat. Itē
Iohāis. 6. Qui māducat me. car. 7 bi
m. san. h3 vitā eternā. Itē p̄ rōes. ¶ Di
ma talis ē. Oīs corruptio ex p̄traritate
catur nihil at̄ ē qđ sub ē aīe p̄traricē. Itē
aīa capax beatitudinis ē s3 deus vt ait
Aug. ingēti liberalitate replet oēs creatu
ras p̄ captū ear̄ ergo p̄fer̄ aīe beatitudi
nē sed ad beatitudinē spectat vita eterna
7 p̄petua gl̄ia. ¶ P̄terea si aīa moueret
cū corpore bō nō timeret mortuus sicut
nec lupus. nec canis mortū. ergo relin
quit aliqd vītes post mortē hoīs qđ time
tur 7 hoc est aīa. Itē cū de⁹ iustus sit bē
būt iusti p̄missi. 7 mali pena. sed hoc non
fit in hoc mūdo. Cū mali videāt̄ florere
deducetes in bōis dies suos. vt dic̄ Job
Boni ergo vbi florebut. fiet e⁹. er
go fiet alibi. h3 hoc nō pōr ē nisi aīa sit i
mortalis. Aug. T̄ rāsit in p̄nti tri. 7 pro
sp̄ra cū tpe. sed cācellatis manib⁹ more
iacob eādē rediūt sine fine māsura. vt h
tribulati 7 afflicti sine fine gaudeāt. locū
di vō 7 dītat penas eternas sustineāt. ia
cobus ca. 1. Oē gaudiū estimatē fratres
cū in varias tētatiōes incideritis Beda
sup̄ isto v̄bo. Me indignemim f̄res mei
si male in mūdo floēt. 7 vos patimini. qz
nō est xp̄iane dignitatis in tp̄alib⁹ exalta
ri. sed dep̄ni. Ad ali nihil h̄nt i celo. vos
nihil in mūdo. Sed spe illi⁹ boni ad qđ
tenditis qeod in via p̄tingat gaudere de
betis. ¶ Hic. Difficile imo ip̄ossible est vt
p̄ntib⁹ q̄s fruāt 7 futuris. vt h̄ ventres
illie mentē reficiat vt d̄ delictis trāseat. vt
in celo 7 i terra appeat gl̄oriosus. Itē de⁹
fecit aīam ad imaginē 7 similitudinez suā
sed deus est immortalis ergo 7 anima.

De libero arbitrio. Cap. 56

¶ Liberū arbitriū est vt ait Aug. s̄a

cultas rōis ⁊ volūtatis q̄ eligitur bonū
grā affūctē. malū vō grā desistente. in
hac diffinitōe simul ponit rō ⁊ volūtas
Rō q̄dē vt p̄siliarius volūtas at̄ impa-
tor. nā rō dicit aliqd esse bonū vt malū
Volūtas dicit fiat. nora libertas libe-
ri arbitrii est libera a coactione sufficienti
sed nō libera a coactōe efficiēti. nulla. n.
coactio exterior: est cā sufficiēs vt aliqd fi-
at. lz q̄nq̄ sit efficiēs. vt p̄ in mulis qui
coacti sūt negare xp̄s p̄ tormenta. qm̄ in
hūmōi coacta volūtas. Volūtas est vt ait
Aug. Qm̄ peccator retrahit a grā tūc n̄
destruit libertas liberi arbitrii. qz cecus
vel seffus. vt claudus in fouē cadēs qn̄
extrahit nō fit eo muto. Libertas liberi
arbitrii triplex est. s. a necessitate a pecca-
to a miseria. Prima libertas est nature.
sc̄da gr̄e. tertia gl̄ie. iē prima est bonoz
⁊ maloz. sc̄da tūmō est bonoz. tertia i
celo regnātū. Ex his p̄z qz libertas ma-
loz est velle peccare. sed libertas in para-
diso fuit posse nō peccare. nec posse tur-
bari. s̄z ergo qz liberū arbitriū ē tā in
bonis qz in malis. qz i bonis ē tūmō ser-
uitus miserie in malis at̄ est seruitus mise-
rie ⁊ pecc. s̄z i p̄ma ē liberū. qm̄ ois ta-
lis seruit? destruit. Mo. qz lz de? nō pos-
sit male facere ⁊ s̄z angelus ⁊ sic bone
vt beate. tū ē in eis liberū arbitriū. qz bo-
nū eligit ⁊ malū declinat. nō ex infirma
necessitate. s̄z libera volūtate. Sodē mō
dō est de diabolo. qz lz liberū arbitriū
bonū tā sp̄ respuit. ⁊ malū eligit. s̄z hoc
nō facit in eo violenta coactio. s̄z volūtaria
obstinatio. Libertū arbitriū lz se in qbus
dā iderent ad bonū ⁊ ad malū. vt i pa-
mis pentib? an̄ lapsū. In qbusdā pl? se
lz ad malū qz ad bonū. vt i generib? p̄
baptismū. In qbusdā se lz ad bonū. qz
ad malū sc̄ficatis in vtro. In qbusdā se
lz necessario ad malū. vt in sc̄clib? nō
regeneratis. In qbusdā se lz necessario
ad bonū vt in cōfirmatis. sicut fuit beata
virgo post conceptionem filii.

De natura corporis hūani. Ca. 57
b Omo grece stropos d̄. i. arbor

enerfa. lz. n. caput cū capillis ad modū
radicis brachia vō cū cruribus sūt q̄si
rami. Solus homo est lōgi ⁊ lati corpis
solus ē hō est erecti corporis. ⁊ hūmōi rō
duplex est. s. nālis ⁊ moralis. Nālis rō
est qz in altis aīahb? abūdat i capite mā-
terea dep̄mēs. ⁊ deficit calor erigēs qz
nō est in hōie. Est ⁊ rō moralis vt. s. re-
ctitudo stature corporis attestet rectitudi-
nē mētis sursum ad celestia tēdētis. Accidē-
tia aīe trāsmutat corpus. qz forma dele-
ctabilis imaginata mouet corpus sicut tri-
stabilis. ⁊ rō aīe. at qz multū tristis ac-
leprā timēs. erit aliq̄ leprosus. sicut ec-
uerso qz corpus passioēs redundat in aīe
rurbarionē. sicut p̄z in sōno. Itē ptes cor-
pis hūani h̄nt similitudinē totū mūdi. qz tā-
ta est distātia iter extremataris duoꝝ lō-
goꝝ digitoꝝ vtriusqz manus quāta est
auertice capitis vsqz ad plātā pedis. sic
tanta ē distātia a cenitib? capitis ad oppo-
sitū tropiū in celo quāta ē ab oriente in oc-
cidētē. Corpus hūmānū ex q̄ttuoꝝ elem̄-
tis cōpositū ē. sed apparet terra in ossib?
⁊ in carne. Aqua vō in hūoꝝ. s. sanguis
ne fluminate. collera. melāconta. Aer ori-
net in pulmone. ⁊ hoc p̄z. qz sp̄ in matu
est nā pulmo vcl lab. i. cordis ē ne nimio
calore dissoluat. S̄z ignis p̄inet i corde
⁊ i5 infer? est latū. ⁊ sup̄ius acutū quā
formā ab igne retinet. Adēbra corp̄is
triplicia. Sūt. n. qdā redicaria. vt cere-
brū. ep̄ar. cor. genitalia m̄er q̄ tria prima
sūt de ec̄ indidm̄ in qbus vt supradictū
ē sedē lz spūs nālis vitalis. ⁊ aīala. sed
mēbra genitalia sūt ad p̄sinationē sp̄etalia
sūt mēbra desuētia. vt vene arterie ⁊ ner-
ui p̄ qz vcl ille triplex spūs vt h̄z m̄p̄
alia sūt mēbra officialia vt man? ⁊ pedes
⁊ h̄. Sūt ē mēbra tā artificialit ordia-
ta. vt mutuo deseruiāt. nā sup̄iora inferi-
oꝝ am̄istrāt subuēcionē. vt p̄z i ocu-
lis. Itē inferioꝝ p̄bēt sup̄iorib? suppoꝝ-
tationē. vt p̄z in pedibus ⁊ crurib? q̄ to-
tū pōdus altoꝝ mēbroꝝ sustinet. Itē me-
dia i p̄tīmē vtriusqz defensionē ⁊ necessa-
rioz acq̄sitionē. vt p̄z i māib? ⁊ brachiis

Item sic sūt ordinata vt mutuo sibi con-
 doleāt. Itā si vnū mēbrū d'olet p'dolent
 ei oīa mēbra. & hoc pp' cōnexionē & colli-
 gationē. Itē sic ordinata sūt vt qñ mēbrū
 deficit alia mēbra ei? defectū supplēt. vñ
 videmus aliquos carētes manib? comē-
 dere ei pedib? & alios carētes pedibus
 cū manib? ābulare. Itē sic ordinata sūt
 vt vnū mēbrū piculis se exponat p' alio
 vt p'z in capite. p' cui? defēsiōe alia mē-
 bra piculis se exponūt. Itē magnus do-
 lor in vno mēbro facit minore in alio nō
 sentire. Itē mēbra quoz motus subest li-
 bero arbitrio tā propria obediētia suant
 vt inter spīnm volūtatis & executionem
 operis q̄ si nulla mora videat & hāc obe-
 diētā videmus seruare oculū in viden-
 do. lingua in loquendo. os in comedēdo
 manus in operando & huiōi.

De physonomia hoīs. Cap. 58

In se mēbroz dispositiōes sūt
 d' artē physonomie diuersos affect?
 ac mores indicāt in hoīe n̄ q' ista
 signa necessitatē sponāt mouē? hoīz. s; nō
 ostēdāt iclmatōes nāc q̄ tñ retineri pōt se-
 no rōis. Sequamur igit in hoc tracta-
 tu huius artis mag'os auctores. s. Ari-
 stotelē. auicēnā Lōstam. ¶ Philomenem
 Loxiū. ¶ Dalemonū incipiētes a cōple-
 xionib?. Ad elāconicos. tristes & granes
 esse dicim? sanguineos vō opposita hīe
 videmus. Colericī faciles sunt ad iras &
 fleumatici pigri sūt. & sōlonentī. ¶ Phiso-
 nomie tertius dicit qd masculinus vehe-
 mēs ē ad ipetus studiosus & aiesus. fe-
 mine āt misericordes sūt & timide. La-
 pilli molles & rari hēs ingeniū. ploquūt
 Itē capilli crispī pncipiāt tumidū. & lu-
 cri capidū. Itē capilli depressi nimium &
 fronti iminētes serum declarāt aīum. &
 his cōcordat capitis vsini capillatura.
 Itē capilli flauī & grossi & albi indicāt in-
 dociles. Capilli vō subnigri si sint mode-
 rate tenues mores indicāt bonos. & ho-
 nā hoīs indicāt pplexionē. Capus nimis
 magnū solidū indicat. Caput aut globū
 sum & breue est sine sapia & memoria.

Itē caput humile superius & quasi pla-
 nū insolēte & dissolutōis dat inditiū. Itē
 caput obliqū aliquātulū & maleo simile
 hoīez circūspectū ac puidū idicat. Frōs
 angusta nimis indocile & voracem decla-
 rat. lata vō paruitatē signat discretiōis.
 Sed rotūda designat fraciūdiam. Item
 humilis & demissa signat verecūdiam.
 & nō admittēte turpia. Itē quadrata &
 moderare magnitudinis magnē sapiētie
 & maganimitatis est inditiū. Supercilia ar-
 euata q̄ cōiunguntur vsq; ad cornū na-
 si signāt subtilē & studiosū in oībus ope-
 ribus suis. Si autē ibidē coeūt tristes ho-
 minē & parū sapiētē d'mōstrāt. Si āt ar-
 euositas declinat ad tpa. & ad gibositatē
 gēnarū signāt negligētē. Item supercilia si
 sint lōgoz & multoz pilloz signāt ferū &
 magna meditātē. Oculi q' tāq; guttule ni-
 toris reuertē mores cōpositos indicant
 qñ varie mouent vt mō currāt. mō ge-
 scāt. signāt mala reuolui iā in aīo. s; nō
 dū esse ppetrata signāt. Oculi glauci sple-
 dor tñ incātes signāt audacē & puidū
 ad maleiciā. Oculi nigri trēmentes. & ob-
 scuri designāt potatori vini. & intēpantiā
 veneris. Oculi pure nigri signāt ibeciles
 & sine v̄tute aīuz & luci aīudū. qñ āt gut-
 tale rubentes aliq̄tūlū ibi sūt & tñ nigre
 appent aīuz m̄stū pbū & ingeniosū ostē-
 dūt. Tbi āt in nigris oculis gutture ve-
 hementē rubent. & alique tēdūt ad ādra-
 turā & qdam sūt palide. ādam glance. &
 circuli q' fori secus anbiūt pupillae sunt
 sanguinolenti. & sūt magni oculi & nitor
 pupilli moueat vt mouēt palpebra ta-
 les inq̄tū oculi signāt aīum q' oīum exce-
 dat more serarū gegd. n. nefandorū cogi-
 tati potest talibus oculis ppetrabile est
 nec etiam a domestico cessabunt sangui-
 ne. Oculi nimis pminentes rubicundi.
 & parū linguā declarant affrenatam &
 corpus instabile. Oculi acute intuentes
 si sunt humidi indicant hoīem veridicū
 ac inagēdis velocē puidūq;. Oculi q' fre-
 quētē clauduntur. & frequētē referantur
 timidū ac imbecillē declarāt. Oculi mul-

20
te aprionis signant stultū & inuerecūdiū.
Si autē multe clausure sunt signāt mobi-
lez & incōstāre ī oibus factis suis. Aures
pinnentes & valde magne signāt stoli-
ditatē & garulitatē, & iprudētiā. h̄ valde
parue malignitatis sūt indicia. Aures ni-
miū rotūde indocilē signāt. Aures oblo-
ge & anguste inuidie signa sūt. Aures ia-
cētēs & supra caput applicate pignita de-
fignāt. Gēne grasse signāt ignauitiā et sō-
nolētiā nimii autē tenues malignitatem.
Gēne rotūde inuidie arguunt. Nares
parue alacritatis & fortitudinis dāt indi-
ciū. lōge vero tenues mobilitatis signuz
h̄nt. Nariū autē ps q̄ iuxta frōtes est si
nec alta nec humili. h̄ eq̄li linea descēdat
virile signū ē. & p̄stātiā demonstrat siue
prudētiā. Nares minores debito surib?
assignātur. Os vultus cū plenus ē & cras-
sus ignauū & volup̄tatiū? deditū signat
vultus dependēs cogitatorē subdoiū in-
dicat. Labia tenua in ore maiori si supe-
rius labiū aliquātulū exuperet sup̄ inferi?
magnanimū indicat & forē. Tenua ve-
ro & parū oris imbecilem aīnz & versu-
tū indicāt. Labia vero soluta aliquātulū
ab ore depēdētia inertem demonstrant.
Nā in asinis & equis antiqs hoc signuz
inuenit. Os parū cōuenit tā vultib?
mulierum q̄ hoibus effeminatis. Os quod
vltra modū dilatat voracē. indicat. & im-
mite. & ipiū Talis. n. ois ritus marinis
in ostreis puenit. Adētū plixū aliquātū-
lū demonstrat minus iracundū & minus
p̄nariū. Qui parū & breue mētū ha-
bēt imites sūt & inuidi. Hoc. n. plato ad
serpētes p̄nere referebat. Tullius ē mē-
tū cōmēsuratū. s̄m aliqd quadraturam
accedēs. Adētū si ip̄olixū distēdat do-
les affictū ostēdit. Ctos exis similis vo-
ci ouū aut capraz stultū h̄z idiciū. Qd
ār ī mōz aīnū de facili sūt leues. Cloy te-
nūis quasi lugubris tristē indicat & suspici-
osū. quoz vox ī nares incurrit. ita vt na-
res sonēt mēdaces sūt & malivoli. ac
malis alienis gaudētēs. Lervis lōga & te-
nūis eū signat q̄ maligna mediat. Ler-

uis rotūda pbat virtutē aī & corpis hu-
militatē. Lervis breuis indicū est eius q̄
cū temeritate audax ē. Lervix nimis cre-
ta molētē. & cōmāce dicit. P̄dectus q̄
dē mulis caribus congestū indociles &
ignaros indicat. P̄dectus qd lōgius ē q̄
veter prudētē indicat. P̄dectus si nimie-
tate pilloz cū vētre tegat signat boiem
istabile & animū siue religiōe & pietate.
Cū āt solū pectus capillos p̄fert animo?
sū designat. M̄dumeri tenues & q̄ i acumi-
ne acuminē erecti sūt insidiosum indicāt
boiem. Vrachia qm̄ in tāta p̄ritate extē-
dunt vt erecto corpe extremitas mediū
digiti appropinquat ad genu. h̄ forte mē
sura quattuor digitoz deficiet humiles
dicit boies & fortes. cū aut p̄ritas. hec
ad femur definit. v̄ parū vltra declarat
boies malivolos & malis alienis quadē-
tes. Adanus nimii breues & exigue. for-
tes. designat & sagaces. Crasse manus si
digitos breues & vltra modū h̄nt decla-
rāt terguerforē insidiosū & furē Adan?
indomite. i. intore & tenues loquaces si-
gnāt & voraces. Ungues abi & plani &
molles ac tenues ac obrubtes & bene p̄-
lucidi optimū ingeniz idicāt. Ungues
influxi & curui iprudētēs idicāt & rapa-
ces. Ungues breues nimii declarat ma-
lignū Digni collecti & globati auarū di-
cūt & malignum. Digni parui & tenues
stultū demōstrāt. Digni vero parui &
grossi inuidū idicāt & audacē. Latere te-
nua & angusta & depressa timiditatem in-
dicāt. Latere refecera carnis? & dura ostē-
dūt boiez indocilē. & hec enim ad ranas
s̄m platonē referūt. P̄ars cruris que
sub genu est q̄ vocat̄ sura qm̄ plena est &
quasi gauida inoperatū boiez signat &
impudētē. molles iure effeminatis as-
gnāt. P̄dedes grossi & breues valde in-
firmū boiem indicāt. P̄dedes nimiaz p̄-
lix p̄nēt ad hominē dolosū. P̄dedes p̄-
tenues & breues p̄dūt hominē malignū
Qui lōgis passibus incedūt magna n̄ mī-
esse solēt & efficaces. q̄ celeriter incedēdo
se cōp̄mittit & vultu deducit atqz totum

corpus implicat signat finidū partuz ⁊
versurū. Qui breues passus h3 eūdoq3
accelerat malign⁹ eē dicit ⁊ ibecil Lolo:
cū niger versurū indicat. Lolo: alb⁹ ru
hucsq3 fortes aīdīsq3 ondit. Lolo: vebe
mēter alb⁹ cū palore defectū virtutis si
gnat ex nimia victoria fūmāus. Lolo:
ignit⁹ lucētib⁹ oculis ad isāniā ygit. Lo
lo: medi⁹ inter nigrū ⁊ albū q3 declinat ī
brunū si clarus est ostēdit virū bonū in
genū ⁊ honorū morum.

De regulis generalis physonomie.

Capitulum. 59.

g Generaliter igit tenēdū ē q3 mem
bra q̄ in ppositōe naturali sūt quo
ad figurā. colorē q̄ritatē. sitū. ⁊ motū in
dicat mētis bonā habitudinē naturālē.
Adēbra vero que nō habēt ppoziones
debitā in figurā. quantitatē. sitū. ⁊ motū
q̄ritatē puerasq3 mētis indicāt. ¶ Diereca
plato dicebat. q3 q̄cūq3 similitudo aīaliū
aliquoz in hominib⁹ ē tales hoīes ēt talisq3
imītāt mores. ¶ Nota insup q3 licet p signa
mēbroz naturalū mores hominum co
gnoscātur. nō tamē iponūt necessitatem
s3 tū ostēdūt inclinationē natura. nec sp
denūciāt affectus hominū. s3 frequētant
pbabūter. Itē ppter signa pferēda ex
teriora. de qbus dictū ē nō statim pterē
dū est iudiciū. q3 forte signū ē p accidēs.
⁊ nō per naturā. ⁊ forte victū est p ptra
riam consuetudinē ⁊ freno rōnis tene
tur. vnde narrat Ari. q3 discipuli hippo
cratis. detulerunt philomeni excellenti
physonomo figuram byppoc. aīis. qui
pnuiciant de ipso q3 eēt vir luxuriosus.
¶ Illis autē idignantib⁹ ⁊ culpātib⁹. ¶ Ibi
philomē. q3 de opūmo viro taliter iudical
set retulerūt hoc hippocrati q3 cōfessus ē
philomenē hoc recte iudicasse. s3 ex amo
re philosophiē ⁊ bonitatis sui cordis cō
cupit. eū dixit se vicisse ⁊ accepisse per
studū. q3 nature fuerat denegatū. De
niq3 sciēdū est q3 signa exteriora nō refe
rūt nisi ad eas passiones que naturalit
ter in sunt hōī. sicut ē ira. cōcupiscētia ⁊
būulimodi. nō autē ad eas que sunt aīe

folius sicut ē musica geometria. ⁊ simi
lia. Sciēdū quoq3 q3 in oculis principali
ter cōsistit oīs pfectio physonomie. ⁊ si
oculorū iudiciū cōfirmat ceteroz mem
broz iudiciū tunc ratum dicit Aristō.
esse iudiciū. vt in leprosis. Si autē cōtra
riant. tūc pualēt iudicia oculorū ppter
q3 omnes physonomi affirmauerunt
oculū esse verū cordis nuncium.

De toto homine. Cap. 60.

Ostēq3 expeditū est de homine ex
p pte mētis. ⁊ ex pte corpis. nunc
dō ē de ipso pur est cōposit⁹ ex
vtroq3 vbi spāliter ondit dei potentia.
q3 naturas tā distātes cōiūgit in vnā p
sonā. s. naturā corporeā ⁊ incorporeā q3
maxime distāt in pdicamēto substantie.
¶ Diereca cū eēt vna sola creatura que
hēbat inuis cognitiōē p intellectū. vt an
gelus. ⁊ alia que habebat cognitiōē fo
ris per sensū vt q3 libet aīal brutus fieri
debit creatura ad ppletionē ⁊ decorē
vniuersi pp pfectionē vniuersitatis que
hac duplici cognitiōe esset p̄dicta. vt pos
set legere in libro scripto int⁹ ⁊ foris hoc
ē in creatore vt in opere suo. Vnita ē aīa
corpis multiplici rōe. s3 sepata dignoz vi
deret. ¶ Prima rō est vt p p̄iūctiōē taz
dispariū naturarū erigeret mēs ad spe
rādā illā vniōne q̄ erit inter aīam ⁊ sp̄s
ūcreatū. Alia rō ē. vt aīa seruiēdo deo in
corpe hēat maus meritis. q3 vbi maior
pugna. ibi maior victoria ⁊ p p̄ns maior
corona. Difficultas. n. operis multū va
let efficacā merēdi. Tertia rō ē pp pple
mētū vniuersi. Cū. n. sicut dictū ē quedā
esset creatura pure spiritualis quedam
pure corpalis. cōueniēs fuit fieri creatu
rā mixtā. s. p̄is spūalē ⁊ partz corpalez
Quarta ē q3 sicut corpus vnuz valet ad
fructū p̄nie. sic post mortē resuscitatū va
lebit ad p̄firmationē stōle duplicatū. quia
nō solū aīa. s3 et corpus premiabit dote
sua. Quinta rō est q3 hō ex defectu cor
poris multā habet materiā humiliatōis
iuxta id humiliatio tua in medio tui. Si
cut aīa ex cōiūctiōe ad corpus p̄ta cōse

2
quitur bona. sic et multa contrahit incommoda. Primo peccati originalis inquisitionem. Job. 13. Quis potest facere mundum de immundo scie conceptum. 2. peccati unitate. Gen. viii. Proxi sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua. 3. operandi bene difficultate. puer. 24. Proder agri hominis pigri trasui et ecce totum suffocauerat spine. 4. intellectus hebetudinem. Sapie. 9. Corpus quod concupiscit agrauat animam. 5. continua impugnationes. 5. caro concupiscit aduersus spiritum et sexto curam sollicitudinem. matth. sexto. Di. vo. ne. sollicitus sitis aie v're et septimo passionum multiplicitate. Job. 13. Homo natus de muliere breui viues tpe replet multis uiseris. octauo glie retardatione gl'am. n. prope non possumus quod diu in corpore dinemur pro hoc. Ap. cupiebat dissolui et esse cum christo.

De proprietatibus hominis. Cap. 61.

Proprietates hominis sunt discernere inter honestum et turpe. vni et solius hominis et honestum prosequi cum omnia bruta nisi vitia et delectabilia prosequantur. Item passionem ordinare ad inuicem. Superius mundum per intellectum eleuari. et ideo quoniam aliquis per adhesionem in terrenis se mundo inferiori facit iam quasi honore humanitatis exutus. propter accipit bestie ita ut dicat sermo pro concupiscentia porcus. pro ira canis. pro rapina leo. et sic de aliis. quod plato vocauit scidaz animam in corruptione quod quidam male intelligentes crediderunt platonem dixisse quod aie exentes de corpore intrabant bestias quod falsum est. Amicitiam habet sicut omne genus animalium et in hoc differt a brutis quod non habent amicitiam spiritus nisi quod delectationis est vel cum nutritiua. et huiusmodi. Intellectibus theoreticis eminentibus speculari et delectari in talibus. verecundari in turpi peccato pro quod incomedabiles dicitur in erecti quod in aliquo mutati sunt a rationis honore peccorum natura assumptes. Profecte esse conuulgale animal quod legibus ordinatas faciat honestates nuptias. Curie animal esse. quia distributiones. et cohabitationes et federa pugnas perfectas habet urbanitatis ordinata.

Discipline esse perceptibile propter rationis vniuersum. Esse animal mansuetum. Nam propter celsitatem habet esse animal insibile. Esse animal gloriosum propter perfectas gaudere rationes quod soli dngunt homini. Esse microcosmum. in nomine mundi eo quod de omnibus creaturis aliquid quod habeat homo. vbi est cum lapidibus. vegetari cum animalibus. sentire cum animalibus intelligere cum angelis ex duplici natura opposita esse corporalia spiritualia creaturarum esse dignissima. Esse animal rationale et mortale. Humana fragilitas in hoc consistit quod in homine est assiduitas deficienti. impossibilitas standi. facilitas cadendi. difficultas resurgendi. vilitas nascendi iteritudo moriendi. Defectus humanus est quod quicquid habemus aliunde habemus in perfecte habemus in super amittere possumus. In homine. quocumque est moriendi necessitas. et hec vel illata necessitas sicut fuit in adam. vel imitata sicut est in nobis. vel assumpta sicut fuit in christo.

De primis partibus. Cap. 62.

Amma bonitas volens concipere bonum suum cum aliis fecit creaturam rationalem quod summi boni intelligeret scilicet gendo amaret amando possideret. possidendo beata esse. fecit autem deus hominem formado corpus eius pro ministerium angelorum de limo terre in agro damasceno. et inspirauit in facie eius spiraculum vite. id est animam creauit quam corpori facto vnium. factus est autem homo ad imaginem et similitudinem dei potius angelus conuenientiam habet bono cum deo intus et extra. quod non habet angelus. Intus enim habet conuenientiam sicut in memoria intelligentiā. et voluntate. sicut angelus. Nam sicut a patre est filius. sic ab homine homo eiusdem nature. Prodeterea sicut deus platus est omni creature simpliciter. sic homo in suorum numero pro. 9. Quia subiecti sub peccato. et. Item sicut deus vbi quod est sic anima vbi quod est in suo habitabili. id est in corpore. non quod per essentiam sed pro potentia. Dignitas humana est in hoc quod deus fecit hominem ratione sapientem. vita innocente domino potentem. primum notatur in hoc quod homo factus est ad imaginem dei sicut quod ad dei similitudinem. tertium quod pro

plato

positus est homo cunctis animantibus. & alis creaturis que omnia sibi funt. Et nota qd volūtat bonorum hominum nō solum subdit creatura. s; etiā ipse deus. ps. cxxviii. Volūtatē timētis se faciet. &c. Sic angeli qui deputatur ad custodiā am. Item demone qui datur ad exercitiū bonorū. Item boies boni qui sūt socii tribulationē. Item homines mali qd bonos magis pmouēt persequēdo q; potēt facere sermēdo Corpus tale dedit deus primo hōi qd aīe subiectū esset vt esset obteperās sine rebellōe esset ppagabile sine libidine. esset vegetabē finū mortalitate. esset pportionabile quo ad cōplexiōnē equalē esset quoq; aīe cōforme vt sic anima erat inocens. & tamē poterat peccare sic corpus esset impassibile. vt tamē posset imortalitate incurrere. & tō poterat mori. & nō mori poterat hōe sufficientiā & indigētiā. poterat obtemperare & rebellare. & hoc fuit rōe nature defectiue ex nihilo create nec p gloriāz cōfirmate. fuit tamē corpus ita cōdituz vt in eo esset nulla pugna rebellōnis nulla punitas libidinis. nulla diminutio vigoris nulla corruptio mortis. Hec autē imortalitas corpis. Ade principaliter fuit ab aīa. sicut ab influēte a corpe p equali cōpositione sicut a disponēte a ligno vite. sicut a vegetate. a regimine vero diuine potētie. sicut ab interius cōseruātē. & exterius pēgēte. factus est itaq; hō absq; oi culpa & miseria. nec ad culpā hūit somitis icitāmētū. Insup datū ei quadruplex ad iutorū. Prīmū ad recte volēdū. qd est cōscia. s; fuit ad murmurādū ptra malū & ad stimulādū ad bonū qd est synderesis. tertū fuit scia illuminās intellectuz ad cognoscēdū deū suū seipm. & mūdūz istū qui factus fuerat pp ipsū. quartum fuit claritas accēdis affectū ad diligēdū deū sup oīa & proximiū suū sicut seipō. Prīmū duo pertinet ad pfectionē naturalū. alia duo ad pfectionē gratuitorū quozum vnū fuit gratie gratis date. s. scientia reliquū gratie gratū faciētes. s. cha-

ritas. Accepit homo triplicem oculus. s. carnis quo videret mūdū rōnis quo videret antiū. & cōtēplationis quo videret deū. Et sic oculo carnis videt hō que extra se sūt oculo rōis q; sūt intra se. oculo cōtēplatiōis que sūt supra. se. Mortitā dei hūit cuius pīstiam quadā interiori aspiratiōe. cōtēplabat nō ita excellētē vt i patriā nec ita i enigmate vt in via. Res etiā factas nouit qd? oib? noīa impositū. Mortitā quoq; sui habuit quia qualis factus erat scīuit. & quid agere quid cauere deberet intellexit. fuit quoq; sine penalitatibus. q; nec esuriuit nec sitiuit. Itēz frigus vī cūctus labor vel infirmitas eum nō lesit nec mortē expectauit q; viuus erat ad gloriā trāserēdus. Ue sibus nō eguisset & nud? verēctūdiā nō sensisset. natura in eo quo ad deformitatē membrorū nō errasset Lōcept? fuisset sine pudore. & partus sine dolore fuisset. Adōus membrorū etiā subiectū voluntariū fuissent.

De preceptis Ade datis. Cap. 63.

Dam factū deus transtulit i paradiis. & ibi de costa dormientis Eūā sibi sociā formauit. Hāc nō fecit de capite ne viro dominaret nec d pedib? ne cōtēneret. s; de latē vt amoris vinculū probaret. Duplex bonū illis deus pparauit. vnū temporale. aliud eternū. pāmū dedit. fm promissit. Ideo duplex pceptum primis homo habuit. vnū nature ad custodiēdū bonū datum Aliud discipline ad pmerēdū bonū promissū. & hoc nō poterat mere i melius q; p merā obediētiā. que tūc mera ē quando pceptū ex se solo obligat. & non ex alia cā. & tale dicit pceptuz discipline. q; p ipsū dicit quāta sit virtus obediētie Unde & discipline pceptum dicit. q; vitare signū scientie nō suadebat naturā. sed disciplina. Preceptuz vero nature duplex fuit. vnū de conseruatione indidndū vt ibi gene. 3. De omni ligno paradisi comedet. Inter que ligna i medio paradisi fuit spālter nominatus lignum

triplex
oculus

2
vite. & sic dictum ē ab effectu. qz corpa
p̄moy parentū debebat otinne vegetar.
Aliud fuit p̄ceptū nāc p̄ ſeruatiōez ſp̄ci
vt illud. Crescite & multiplicati. Circa p̄
mū. i. p̄ceptū discipline. nota qz aliqd p̄
hibet qz malū. Exodi. 2. Nō furtū faci
es. Aliqd qz occasio mali. Math. 5. Nō
furarc omnino. ſic platus multa p̄hibere
p̄ōt que tñ nō ſūt exp̄ſa in ſua regula.
Aliquid ad p̄bationem obedientie & ta
le fuit p̄ceptum de ligno vite.

De paradiso. Cap. 64

b Omo p̄dictis ſultis auiliis acce
pit locū padis̄i terreſtris i bitatōz
trāquillā. fuit ſi locus ille vt ait
Damaſcenus exaltatōis vniuerſe p̄om
p̄nariū q terra excellior: eſt poſitus. & tē
perato ac puriſſime aere circūfulget plā
tis ſemp & floribus ornat eſt. bono odo
re plenus nullūqz irrōabiliū aialū ibi h̄i
tat p̄cipue h̄ze in gene. ii. q a dño paradī
ſus plātaſ fonte q diuidit̄ in quattuor: ca
pita irrigat̄ ligno vite ac ſcientie boni &
mali decorat̄. Iſder cherubin & flāmenz
gladiū cuſtodit̄. Notandū inſup qz ibi
nulli ſūt tēp̄ſtates. Due quoqz h̄yem̄
ſūt ibi & due eſtates. & bis fructificāt ibi
arbores. In vtroqz ſolſtitio h̄nt h̄yem̄
tēperatiſſimā. & in vtroqz equocticio eſta
tē. h̄mōi rō eſt. qz paradīſus ſub circulo
equociali ſit eſt & ſemp h̄z equocitum.

De caſu primi hois. Cap. 65

i Audens ergo diabolus ſelicitati
hois in ſp̄z ſerpētis ipſā mulierez
tāqz fragiliorē aggredit̄ tentādaz
qnā cū in r̄iſiōe dubitantez cerneret ſo
rtius inſtitit & vicens illā tādem viruz illa
mediāte diceit. Iſdoceſſit ergo ſic. Iſdu
mo. ſ. querēdo cur p̄cepti vobis de? &c.
2. aſſertendo falſuz. neqz quā moriemini. 3
p̄mittendo eritis ſicut dñi ſciētēs bonū &
malū. Iſdoceſſus iſte fuit magne virſu
tie. qz p̄ceſſi experiendo impellēdo & alli
ciendo. Exientiam. n. accepit in interro
gatione. ipulit in mēdatū aſſertioe allexit
in falſa p̄miſſioe. allexit v̄o diabolus mu
lierē p̄ triplex appetibile. ſ. p̄ ſciam q̄ eſt

appetibilis rōnalis p̄ excellētiam ad mo
dū dei q̄ eſt appetibilis iracūbilis. p̄ ſua
uitatez q̄ eſt appetibilis & cupiſibilis. Igit
tur vir peccauit. qz lignū vetituz guſtauit
vñ ad penā accepit vt in ſe ſudore vultū
ſui pane ſuo veſceret. Ad vltim aut̄ i duo
bus peccauit. Iſā ſupbiuit & vetitum co
medit vñ & d̄m̄plicē maledictionē habuit
. ſ. ſub viri p̄tate eris. & hoc pp̄ primum
Itez in dolo e paries. & hoc pp̄ ſcōz. dis
bolus v̄o in ſp̄ente inuidit̄ mentit̄ ē de
cepit. vñ pp̄ p̄mū dicitū ē ei. gen. 4. Su
pra peccus tuū gradieris. pp̄ ſim̄ terraz
comedes. pp̄ tertiu ip̄a oteret caput tuū
Si ſcire volueris q̄s eoz plus peccauit
. ſ. vir vel mulier. dicendū ē qz plus pec
cauit mulier q̄tum ad aliqua. & q̄tum
ad aliqua ipſe vir. Iſā mulier plus pec
cauit quo ad peioris finis intētionē volu
it. n. fieri ſicut dñs. ſed vir intendebat nō
cōtristare delicias ſuas. itē mulier pecca
uit in p̄ſes. qz in ſe in deū & in primum
item mulier dānoſius peccauit. qz p̄ſes
maledictiones recepit. Vtr̄ art̄ peccauit
plus q̄tumz ad originez qz ex certa ſciētia
item vir peccauit maior ingratitudine.
Querūt multi cur de? hois fecerit qui
poſſet peccare. & ad hoc aſſignat̄ pluri
rōes. Iſdūma ē vt ondat̄ dīna potētia q
ſolus imutabilis ē ois at̄ creatura muta
bilis eſt. ſcōa vt declareſ dei ſapia que d̄
malo fit elicē bonū qz nō potuit fieri niſi
deus creaturā ſcaſſet v̄ibile in malū ter
tia vt manifeſtet̄ dei clemētia q̄ x̄ps per
mortē ſuā hoiem p̄ditū liberauit. quar
ta vt ondat̄ dei iuſtitia q̄ nō ſoū reddit
bonis p̄mia. ſed et̄ malis ſupplicia. q̄nta
vt hō nō ſit peioris oditiōis ſ̄ alie crea
ture q̄s oēs de? ſic am̄iſtrant. vt eas
p̄p̄tūis motib? agere ſinat. vñ & hoiem
in p̄prio arbitrio reliquere debuit. ſexta
ē laus h̄ūana. Laus ē. n. viri iuſti qz potu
it trāſgredi & nō ē trāſgreſſus ſeptia eſt
deū vniuerſi. qz oppoſita iuxta ſe poſita
magis elugeſcōt ip̄a mali bonos cōmen
dat ad inicē cōpari. octaua rō eſt qz boni
exercitantur p̄batur per malos. Adami

& Eua post peccatū de paradiso expulsi sūt
 sic lucifer de celo & in hac valle miserie
 habitātes facu sūt mortales. Nā sicut in
 celo ē nō posse mori. sic in inferno ē sem-
 per mori. In mūdo medio posse viuere
 & posse mori. Et bis pz q̄ prim⁹ status
 hoīs fuit innocētie. secundus grē tertius
 culpe q̄rtus penitētie quint⁹ glie. Dum
 n. inordinate erexit se supra cecidit mise-
 rabilliter infra se. s. a statu innocētie & grē
 in statu culpe & miserie Itē qz factus est
 inobediēs superiori iusto dei iudicio fa-
 ctū ē vt sibi fieret inobediēs suū inferi⁹
 .s. caro. & maxime circa mēbra virtuti
 gnātine deseruientia. De ordine tēta-
 tionis in nobis. Cap. 66.

• Rdo tentatiōis q̄ fuit in primis
 penitib⁹ ēt in nobis pplet. Nā si
 cur serpens vbi suggestit. mulier delecta-
 ta ē vir comedit sic in nobis s̄m Greg.
 diabol⁹ ^{gerit} serpens offiū sensualitas
 vō q̄ in carne ex offiū mulieris & rō re-
 net locū viri p cōsensū. v̄l dicas s̄z Au.
 suggestio s̄pētis ex p̄m⁹ mor⁹ ex fomite.
 comestio vero mulieris est delectatio co-
 gitatiōis. s. p inferiōē p̄t rōnis. s̄z come-
 stio viri ē cōsensus rōis. s. superioris p̄tis.
 ¶ Der hec. n. tria. s. suggestiōē delectati-
 onē. & cōsensuz hō in tētatione ducit qz
 tentatio p suggestiōē inchoat. s̄z p dele-
 ctationē p̄gredit. p cōsensū autē p̄sumat.
 sūt autē alia tria p q̄ qs in tentatione de-
 tinet. s. opus paruū p̄suetudo. & despera-
 tio. Sciēdū est qz tentatio est triplex. s. a
 prima ē a diabolo. v̄l p modū suggestio-
 nis. v̄l p modū affectiōis. scda ē a mūdo
 q̄ voluptate ac vanitate allicit. v̄l p̄secuti-
 one frāgit. t̄tia est carnis q̄ p sensualita-
 tē ac fomitem ad peccatū impulit q̄bus rō
 p̄fētis p̄ficiat petiū. Due sūt spēs tētatio-
 nis. ¶ Prima. s. diaboli scda mūdi. & sūt
 extra nos. & nō hnt peciū. v̄n Aug. Tē-
 tatio cui nō p̄sentit nō ē peccatū sed mā
 exercēde virtutis. 3. mūdos tentandi est
 intra nos. & est peccatū veniale quōm pri-
 m⁹ mor⁹ ē t̄m. s̄z mortale est si cōsensus

aduenerit. Cōtra p̄dictos tentatores de-
 dit nobis d̄ns tria remedia. qz p̄tra dia-
 bolū hēm⁹ sp̄s āgelicos q̄ ad bonū nos
 stimulat. & p̄tra iul⁹ diaboli defendūt.
 Itē p̄tra mūdi hēm⁹ exēpla scōz. quos
 n̄ alliciebāt mūdi blādimēta. nec t̄rebāt
 supplicia. Itē p̄tra carnē habem⁹ bona
 nālia. s. s̄nderes̄z & vi irascibiles q̄ nālīe
 nos docēt n̄ agefcē carni. s̄z sp̄i. s̄dēm⁹
 ēt gratuita. s. charitatē. tēpantiā. & hui⁹
 mōi q̄b⁹ carnis vitia mortificamus. Est
 āt d̄ra inter tētatiōes q̄ sūt a diabolo. q̄ sūt
 a carne Tētatiōes. n. q̄ a diabolo sūt sepe
 oulīe p̄ter rōes. vt cū nup̄ faciat⁹ famez
 patit⁹ & p̄ lōgā dormitiōes sō no gratul-
 tur. tentatiōes vero q̄ sūt a carne frēq̄ntē
 surgūt p̄ necessitates. s̄z interdū exeres-
 scit in sup̄fluitatē. vt si cib⁹ p̄ ieiuniū in
 moderate appetit v̄l i cōmedēdo mēta-
 ra & in mod⁹ nō tenet. Tētatio multiplex
 est q̄dā ē pbatiōis hec ē adeo s̄z qz d̄ns
 tētauit Abrahā q̄dā exaiatiōis. hec ē ab
 hoīe. q̄dā p̄cipitatiōis. hec est a diabolo
 q̄ p̄mos penes tentant q̄dā delectatiōes
 hec est acarne q̄ dā p̄sentis. hec est rōis.
 Tētatiōnū q̄tuo: sūt spēs. ¶ Dia est asp̄a
 hec fit d̄ laborib⁹ icōsuctis i p̄ncipio cō-
 uersīōis. Scda est yana & oulīe de sp̄iali
 b⁹ p̄sp̄itib⁹. vt cū qs d̄ v̄ntū successū
 b⁹ glīae. Tertia est dubia. vt q̄s qs am-
 bigit qd certū de aliq̄ re tenē debeat. v̄n
 accidit qz senio: q̄sqs ad bonū reddit q̄n
 id qd auit bonū esse dubitat. & p̄nio: fit
 ad malū q̄n maluz esse nescit. Quarta ē
 fraudolētia. vt q̄n diabol⁹ in āgelū lucis
 se trāfigurat sub specie virtutū inducēs
 vitū. hec fit q̄n suadēdo honestatem in-
 ducit superbā. v̄l dissuadendo discretū.
 obsequiū inducit n̄mū carnis cōmodum
 v̄l suadendo iustū iudiciū inducit crude-
 litatē. v̄l suadendo misericordiā inducit
 remissionē & negligētiā. v̄l suadēdo lar-
 gitatē inducit pdigalitates. & sic de aliis.
 In talib⁹ autē piculossimū est piculum
 nō videre. ¶ Prima p̄s. appellat timores
 nocurnū. p noctē. n. aduersitas designa

gerit.

tur. Secūda appellat sagittam volātem
 i dia. quia per die prosperitas designat.
 Tertiam appellat negocium perambu-
 lans i tenebris. 7 hec propter dubiū per-
 plexitatis. Quartam vocat demonium
 meridianū. vnde dicit. *Non timebis a ti-
 no. a. fa. vo. i. die. a nego. perā. i. te. ab in-
 cur. 7 demo. mere.* De his quattuor ge-
 neribus tētationū item ait. Super aspi-
 dem quo ad primū. 7 basilicum. quo ad
 sim. 7 cōculpabis leonē. quo ad tertiu. 7
 draconez quo ad quartū. *¶* Propter p̄-
 dictas tētationes vel deceptionis diabo-
 li nō sūt etiam licita faciēda 7 hec in qn-
 q5 casibus. *¶* Primus est si suadet homi-
 ni aliqd bonū nō faciēduz ne videamur
 suis cōsiliis cōsentire. vnde rps ipso sua
 dēte voluit facere panē de lapidibus. qd
 tñ opus bonū fuisset. Secūdus si p̄pona-
 tur aliqd bonū cōtra legem dei. Vnde
 Adhabei nolebāt comedē carnes q̄s
 rpe necessitatis comedē licuisset. Teru^o
 quādo bonū fit cum scādalo aliorum p̄-
 ma Corinth. viii. *¶* Peccātes in frēs 7c.
 loquit de idolatris. Quartus est quādo
 bonū fit p̄ ostētationē Job. ca. 36. Si of-
 culatus sum manū meaz que est inigras
 marina. sup qd dicit Gre. Adanū suā
 osculať qui landat qd facit 7 hec ē inig-
 ras marina. Quintus cū ipedit obedie-
 tiā superioris. quia lz propter mādatum
 prelati nūq̄ malū debeat fieri. potest tñ
 bonū aliquādo ppter obīaz remitti. *¶* Re-
 media cōtra tētationes memoriā dñice
 passionis. mortificatio carnis. vtile exerci-
 tium. declinatio occasiōnū. cōculcatio p̄-
 cipū tētationum.

Explicit liber secūdus. Incipiūt capi-
 tula libri tertii.

De malo in genere.	Cap. 1.
De peccati diffinitōe.	2.
Quid sit peccatū fm rem.	3.
Quid sit peccatū fm nomē.	4.
De origine peccati.	5.
De visione peccati.	6.
De effectu peccati.	7.
De peccato originali fm rem.	8.

De peccato originali . secundum no-	men.	9
De primis motibus.		10
De morosa delectatione. 7 cōsensu pec-	cati.	11
De peccato veniali.		12
De effectu peccati venialis.		13
De septem vitis capitalibus inspē.		14
De superbia.		15
De inuidia.		16
De ira.		17
De accidia.		18
De auaritia.		19
De gula.		20
De luxuria.		21
Quomodo septē vitia sunt venialia vel	mortalia. 7 primo de superbia. siue vana	gloria.
		22
De inuidia quō sit mortale vl veniale.		23
De ira quō sit mortale vl veniale.		24
De accidia quomodo sit mortale vl ve-	niale.	25
De auaritia quomodo sit mortale vl ve-	niale.	26
De gula quomodo sit mortale vel ve-	niale.	27
De luxuria quomodo sit mortale vl ve-	niale.	28
De peccato in spūm scūm.		29
De peccato cordis.		30
De peccato ozis.		31
De peccato operis.		32
De peccato omissionis.		33

Explicit capitula. Incipit liber tertius
 De malo in genere. Cap. 1

Aliū triplex ē. scilicet culpe pene 7
 dāni. quod opponit tripliciter
 bono. scilicet honesto. delectabili.
 7 vtili. *¶* Culpe opponit
 honestū pene opponit dele-
 ctabile. dāno opponitur. vtile. Ad alium
 est vtile multis modis. *¶* Primo pp suaz
 ordinationē. qz p̄vilitationē ponit i loco i-
 ferio in vtilitate rerum. vñ 7 bene
 ordinātur. 7 sicut 7 ordinate ponit dia-
 bolus in inferno. 7 fur in patibulo. scdo
 modo vtile est pp suā coactionē. Amari

indo. n. cōsciētīe cogit hōies a peccato receder. Jere. scdo. Arguet te malitia tua & auersio tua increpabit te. Item in eodē Uide q̄s malū & amariū ē te dereliquisse dñs deū tuū. tertio est uile p̄ ip̄s malū cōsiderationē. ex eo. n. q̄ hō malū videt nāture p̄fici. q̄ sicut hō naturalit̄ bonum appetit. ita naturalit̄ horret malum & fugit.

De peccati diffinitione. Cap. 2.

Est malū in genere sequitur d̄ malo culpe i specie. Diffinit̄ aut̄ peccatū multis mōis. Primo sic ab Aug. Peccatū ē uolūtas retinēdi v̄l cōsequēdi qd̄ iustitia vetat. Itē ab eodem. Peccatū ē dicitū vel factū. v̄l cōcupitūz cōtra legē dei. Itē Ambro. peccatū est p̄ uariationē legis diuine celestis inobedientia p̄ceptoz. Itē Aug. peccū ē sp̄io icōmutabili bono reb̄ mutabilib̄ adherere. prima diffinitio datur s̄m cām efficientē scda s̄m cām materialē. tertia s̄m cām formalē. q̄rta s̄m cām finalē. In quarta diffinitioē nota q̄ i peccō duo sūt. s. auersio a creatore. & cōuersio ad creaturam. quoz̄ primū est quasi formale s̄m quasi materiale. Et in actioē nō est peccatum rōe cōuersiōis si nō s̄stiat i creatura. s̄ rōe auersiōis in qua ē deformitas & cōtēptus. Quod at̄ rōe cōuersiōis nō sit peccatū principāl̄. p̄z q̄ pōt fieri uentiliter q̄sq̄z v̄l q̄s quī delectat̄ i creatura plus debito. s̄z tñ circa deū. q̄sq̄z etiā potest quis delectari in creatura sine oī peccato v̄l cū delectatio naturalis est tñ s̄m q̄ uisus delectatur in uiridū. & gust̄ in dulci. & sic de aliis. Interdum potest ēt quis delectari meritorie. s. q̄ ad deū refertur vnde ps. 91. Delectasti me dñe in factura tua. &c. S̄z tunc sumitur delectatio pro mutū. nō pro passione.

Quid sit peccatū s̄m rē. Cap. 3.

Enēdū ē de peccato q̄ nō ē subā vel res aliqua s̄z defectus & corruptela. Et dicit̄ peccū nihil p̄p̄ tria Primo p̄ defectū. q̄ peccū nō ē aliqua res naturalis. s̄z corruptio boni. Secun-

do p̄ effectū. q̄ peccatū ānsibilat hōies & deficere facit a uero eē. Tertio p̄ de spectū. q̄ uilē facit hōiem & indignū p̄e mō. Circa p̄dicta tri sciēdū ē q̄ aliud est peccati actus. & aliud habitus & aliud macula peccati actus aliquid est. s̄z nō habz amplius esse adueniēte grā. s̄z peccati habitus qui relinquit̄ ex malis actibus aliqd̄ est & remanet interdū ēt cessantib̄ actibus. & post infusū grām & peccati remissionem. peccati uero macula nihil est s̄z rē. & tñ deformat animā nō p̄ modum passionis s̄z p̄uotionis sicut trūcatio mē b̄i deformat corp̄us & maculat. Dicit̄ at̄ Aug. q̄ abstinētia nulla subā est. & tñ ex ea corpus laquet. Ita peccatū nō ē res aliq̄ v̄l subā aliq̄. ex eo tñ nā corrupit̄ s̄z delect̄ p̄ gratiā. Notādū p̄terea q̄ peccatū q̄sq̄z transit actu. & remanet reatu. sicut p̄z i peccō originali p̄ baptismū q̄sq̄z trāstactu simul & reatu. sicut p̄m̄ actuale post p̄ntiam peccatū. q̄sq̄z remanet actu & reatu sicut peccū originale aū baptismū. Quid sit peccatū s̄m nomē. Cap. 4.

Peccatū. n. h̄z multa noīa. Vocat̄ p̄ macula. & hoc q̄z imaginē anime deformat. Itē reatus. q̄m̄ ad p̄nā eternā obligat. Itē pollutio. & hoc q̄tū ad p̄tationē cōtractā ex terrena delectatioē. Itē uocat̄ pena. inq̄stus respicit peccatū p̄m̄ hōis. i quo natura n̄ra sūt corrupta. Itē delectū. s̄m q̄ ē recessus a dignitate gr̄ie habite. Itē uocat̄ culpa p̄t̄ p̄t̄ respicit penā. Itē offēsa. & hoc q̄z cōtra diuinā legē. & bonitatē. Itē p̄uariat̄. & hoc iquātū mādātū dei respicitur. Itē uitiū. i. defectus bonoū naturalū. Itē peccatū p̄t̄ ē uersio ad bonuz cōmutabilitē. Itē uocat̄ scelus p̄ iniuriam dei magnā. Itē nefas p̄t̄ est illicitū p̄sone. perpetrātū. Itē uocat̄ crimē p̄t̄ est dignū accusatiōe & pena.

De origine peccati. Cap. 5.

Clāuis peccatū sit cōtrariū ip̄i hōno. nō tñ h̄z esse nisi in bono qd̄ q̄dem bonum est liberū arbitriuz. ac uoluntas. a qua peccatū sicut a p̄līmā

peccati habitus

peccatū p̄m̄ hōis. i quo natura n̄ra sūt corrupta.

origine & in qua est sicut in p̄rio subie-
 cto. Voluntas igit̄ est cā peccati. cā dico
 nō efficiens sed deficiēs. Volūtas. n. fm
 q̄ lz respectum ad suū p̄ncipiū a quo
 est. h̄ad deum nō est nata elicere ex se. ni
 si bonū sed fm respectum ad p̄ncipiū
 ex quo est qd̄ est nihilūz. inclinā ad ma-
 lum. cū ipsa volūtas sit ex nihilo tēdit ad
 defectum. Si ergo volumus scire vñ sit
 malum culpe materialiter dicimus q̄ ex
 absentia debiti boni. s. speciei modi &
 ordinis. ¶ Sed si volumus scire vnde sit
 originaliter. dicemus q̄ a voluntate si
 libero arbitrio. De p̄gressu peccati. nō.
 q̄ peccatū initiat̄ p̄mo in cogitatioē. p̄-
 cedit & crescit in delectatioē. p̄ficiē in cō-
 sensu. Circa p̄gressūz peccati sciēdum q̄
 quedā antecedūt ipsum peccatum quedā
 sequūtur quedā circūstant. peccatū ante-
 cedunt aliqua ex pte euerfionis. aliqua ex p-
 te cōuersionis. Ex parte auerfionis ante-
 cedunt ipsūz peccatū ista. s. Contemptus.
 Omisio. Ingratitudo. Inobediētia. pre-
 varicatio. Illa vero q̄ peccatum antecedūt
 ex parte uerfionis sūt hec. s. Cogitatio.
 Libido. Cōcupsa. Delectatio. ¶ Deruer-
 tur intentio & p̄sensu. Illa sūt que sequū-
 tur peccatū. sicut ē macula. s. deformatio
 imaginis dei. & reatus. i. obligatio ad pe-
 nā eternā. Sūt adhuc alia q̄ peccatū cō-
 mittatur vt sūt peccatorum circūstantie
 que peccatū aggranāt & diminuit q̄ nō
 tāf i hoc verū. Quisqd̄ vbi p̄ quos quo-
 tiēs cur quō qñ. Actio. n. deprinat̄ etiāz
 p̄ peccatū. etiā illa que de genere bonoz
 est qñqz in p̄ncipio. qñqz in medio. qñ
 qz in fine & hoc p̄ malā intētiōē vel per
 negligētiā vñ p̄ vanā glīam. Cū pecca-
 tū dī mai⁹ altero. mltis mōis. s. causalita-
 te. vt peccatū luciferi. vel generalitate. vt
 peccatum. Ade. vel deſinitate. vt pec-
 catū inde. vel difficultate vt peccatum i
 spūm sanctum. vel plenitudine sicut pec-
 catūz ignōrātie. vñ inseparabilitate vt pec-
 catum cupiditatis. vel p̄nitate vt pecca-
 tū carnis. vñ offensione vt peccatū ido-
 latrie. vel expugnādi difficultate. vt pec-

catū supbie. vñ mētis cicitate. vt peccatū
 ire. Circa peccati granitate nota q̄ nihil
 est peccatū viro perfecto q̄ nō sit pecca-
 tū in imperfecto. nisi in his que nouit. Itā
 perfectio nō mutat genus peccati. sed q̄
 titatem auget.

De diuisione peccati. Cap. 6
 Iustio peccatorum multiplex est.
 d. Illa est. n. fm cām efficientē fm
 se vt hec. peccatorū aliud est ex im-
 potētia aliud est ex ignōrātia. aliud ex ma-
 licia. Illa sumit fm cām efficiētē rōne
 auerī fm quā sumit hec diuisio. peccato-
 rum aliud est ex amore male accedente.
 aliud ex timore male humilitate. hoc est
 q̄ homo potius vult peccatum cōmiste-
 re. q̄ amato carere. aut malū pene qd̄ ti-
 met scurrere. Sumūtur peccatorū etiā
 diuisiōes fm cām materialē circa quā &
 fm cām formale circa q̄ p̄mo sumūtur
 hec diuisio peccoz. aliud ē cordis. aliud oris
 aliud opis. Itē hec ¶ Peccatorū aliud locu-
 tionis aliud cogitationis aliud operatio-
 nis. Scdo mō sumit sic. ¶ Peccatorū ali-
 ud est in deū aliud in se ipsum aliud in p-
 ximū. In deū diuidit sic. aliud in patrē.
 aliud in filium. aliud in spūm sanctum.
 Aliis tribus modis peccat. s. male p̄ in
 fidelitate de deo sentiēdo. Itēz blasphemē
 mādo. Itē sacra dei indigne tractādo.
 Alio. peccat quis in deū. s. ipsūz tērado
 & hoc fit triplex. Itā qñqz tentat quid
 dei potentia vt cū signa petit qñqz dei in
 stitū vt cū p̄ cādens ferrū vel p̄ duellūz
 vñ s̄lla qz iudiciū querit qñqz dei nisi
 cordiā. vt cū qs dei bonitate examinans
 cōmittit se stultis p̄iculis. In seipm pec-
 cat qz trib⁹ modis s̄ll. s. necessaria sibi
 subtrahēdo. Itē sup̄flua sumēdo. itē vñ
 tra vires qcpiā aggrediēdo i primū pec-
 cat ē qz triplr̄ p̄mo sua auferēdo. Itē
 sibi in necessitate nō cōicādo sua. Itē ma-
 lo exploitūdo peccatū trahēdo. Sumūtur
 p̄erea diuisiōes peccatorū fm cāz for-
 male & hoc tribus modis. qñqz nāliter
 fm qualitatem vñ fm q̄titatem vñ fm
 relationē. Scdm qualitatem sumit hec

reatus. reatus

reatus. reatus
obligatio ad
penaz eternaz

multis modis
diuisio
in seipm
in seipm

diuisio peccatorum aliud est commissio, aliud est
 delictum, quorum primum est preuaricatio pre-
 ceptorum, negativorum sive est preuaricatio pre-
 ceptorum affirmatiuorum. Item predictum
 peccatum est duplex, scilicet per duas partes iusti-
 tie que sunt declinare a malo, et facere bo-
 num, item alia diuisio sumitur secundum qualitatem
 sive peccatorum quedam sunt carnalia quedam
 spiritualia, sed carnalia sunt maioris infamie
 spiritualia vero maioris culpe. Secundum qua-
 litatem sumitur hec diuisio peccatorum aliud
 est mortale aliud est veniale, quorum primum
 dicitur perversio, secundum vero inordinatio, quoniam
 peccatum mortale est auersio totalis a bo-
 no incommutabili, et perversio totalis ad bo-
 num incommutabile, sed peccatum veniale est amor
 voluptatum in creatura citra deum, tamen secundum re-
 lationem sumitur hec diuisio peccatorum, aliud
 est originale, aliud actuale, Ultima diuisio
 est secundum causas finales, et hoc dupliciter, quia vel secundum
 ipsum appetibile vel secundum actum hominis appeten-
 tis, secundum ipsum appetibile sumitur hec di-
 uisio, unde quod in mundo est aut est occupatio
 carnis, aut occupatio oculorum, aut super-
 bia vite, quorum primum est appetitus delicia-
 rum, secundum appetitus diuitiarum, tertium est appe-
 titus honorum, secundum actum hominis appetentis
 diuiditur peccatum in septem vitia capitalia, super-
 bia inuidia, ira, accidia, auaricia, gula, et
 luxuria. Nota quod quatuor sunt genera operum,
 Nam quedam sunt mala in se, ut illa que secundum suam
 naturam mala sunt, possunt tamen per aliquam circumstan-
 tiam fieri bona, ut homicidium, quedam sunt
 mala secundum se, ut illa que per nullam circumstan-
 tiam possunt fieri bona, sicut est odire deum, fomica-
 ri, et homicidium, quedam sunt bona in se, ut que
 sunt bona ex genere, tamen possunt fieri mala ex
 circumstantia, sicut est dare elemosinam, que-
 dam sunt bona secundum se, ut que per nullam circum-
 stantiam possunt fieri mala, sicut est diligere deum
 ex caritate, quedam sunt in deo, ut que nec
 bona nec mala sunt, possunt tamen fieri vel bona vel
 mala, sicut est mouere pedem sine delibera-
 tione, vel quicquid comedere.

De effectu peccati. Cap. 7
 m Ultima mala facit homini peccatum, et ante
 mortem et in morte et post mortem. An

te morte peccatum hec mala operatur. Malitia
 vulnerat, ut significat in illo que incidit in
 latrones, Item intellectus obscurat et cog-
 nitio veri, et affectus tepescit in operatione
 boni. Gratuitus spoliatur. Tre. 4. Dissipi
 sunt lapides sanctuarium etc. Sed ne aliquod
 bonum pereat illa bona opera que peccato
 mouificat alius saluandis dabitur, sic quoniam
 corporali morte que moritur fratres et propinquos
 in bonis eius succedunt. Aiam maculat.
 Tre. 4. Denigrata est super carbones faci-
 es eorum. Ad pena eterna obligat. Gen. 2
 Quicquid die comederis morte morieris.
 Item sciam amaricat. Hebr. c. 3. Vide
 quod in malum et amarum est te dereliquisse deum tuum
 Cor. indurat. Prover. 18. Peccatorum cur
 in profundum peccatorum venerit extendit in sen-
 sibile reddit. Gen. 18. Uisus est ei quasi
 ludens loquens. Sile habes i cane submerge
 do que non sentit lapidem in collo, donec in aqua
 qua extra nauem piculat. Aiam occidit, quia
 vera vita. I. deo prauat. I. Regum. 31. Saul
 irruit in gladium suum. Sed nota que peccatum ven-
 niale disponit ad mortem mortale vero dat
 et infert mortem, sed obstinatio detinet in
 morte. Ad alia peccata trahit. Greg. Pecc-
 carum quod per penam non diluit mor suo po-
 dere ad alium trahit. Expleto hominum in
 Chaym que egressus in agrum occidit fratrem su-
 um Abel. Expleto hominum est in figura. Cor-
 nus egressus de archa interceptus est ager
 Et dina egressa ut videret etc. virginita-
 tem amisit. Et iudas egressus christum tradi-
 dit. Et post adulterium David secutum est
 homicidium, et sic patet quod peccatum est pena pec-
 cati. Peccatum. n. secundum in se est culpa per-
 cedens peccati de pena, et ita de aliis simul
 culpa et pena, sed rone actus culpa, de vero
 pena rone passionis, quia culpa est quod faci-
 mus pena vero quod patimur. Et igitur omnis
 culpa fit a nobis, non tamen omnis pena est a no-
 bis, imo quedam est a nobis acta, quedam a deo
 inflata, quedam a primis parentibus tra-
 cta. Et quia cum quis facit quod non debet iustum est pa-
 ti quod debet, ideo omnis pena est iusta et a dina
 prouidentia ordinata. Quod autem unum peccatum na-
 scatur ex alio sic apparet. Superbia que vult

Nota quod
 licet unum
 peccatum ge-
 neret alio

3
sup ad ga
naratione
paratoy

oēs excellere dolet si aliqs ei equat. ⁊ sic
ex ea nascit inuidia. Inuidia vō qz de faci
li trahit ei cui inuidet. id ex ea nascit ira.
Sed ira cū nō pōt se vindicare trahat. ⁊
id ex ea nascit accidia. Accidia vō solā
tōz qrens in exteriorib⁹ facit auar. Auā
ritia aut qz in tpalib⁹ abūdat pōt magis
exercere gula. Gula vō pp vētris reple
tōz de facili spumat in libidinem: ⁊ ita
gnat luxuriā. Itē bona q̄ sūt infructuo
sa reddūt ⁊ q̄tū ad meritū ⁊ q̄tū ad pre
miū. sicut ramus p̄cisus ab arbore nō p̄
fert fructū. sed arefcit ⁊ abilitat ad incen
diū. De talib⁹ dī Deut. 28. Ad aledict⁹
eris ingrediēs ⁊ egrediēs. s. ecclesiā mā
lem ad orādū. qz talis oīo nō est merito
ria. imo dicit Aug. qz si tales cruce se si
gnāt pot⁹ includūt in se diabolū q̄ exclu
dāt. qz iā in eis p̄ effectū bitat. Ex hōie i
fermū facit. qz in petōre ē ignis auaricie.
feto: luxurie: tenebre igno:ātie. v̄nis cō
scie. sicut cōcupiscētie. demones p̄ effectū
⁊ h̄mōi. Itē tandē hōiez relinquūt vacuū
Bēti. Terra erat inanis ⁊ vacua. ⁊ me
rito qz mūdo adherētes suggunt vbera
arida eo qz relinquāt fontē vite. ⁊ venaz
aquaz viuētū ⁊ palludibus turbidis se
santāt. Itē fallēdo decipit sicut lignum pu
tridū de nocte lucēs. ⁊ sicut eca i hano
latēs piscē decipit. Stultū hōiez demon
strat. qz peccādo qz sibi omis ad se dep̄
mēdū ipōnit. ⁊ ligna sup dorzū suū cre
māda colligit. ⁊ illi ferunt q̄ est p̄ seruitio
torquebit. Aug. Stultū ē in tali statu vi
uere in quo qs nō audet mori. Sciēduz
qz pctm̄ grauat hōiez in morte. qz i mor
te p̄nat hō solatio visibiltū q̄ dilexit. s.
esbo potu. amicis reb⁹. lūmie. rege ⁊ p̄
p̄no corpe. qd̄ nūq̄ i tali forma suscipiet
imo vellet h̄e sicut q̄n p̄ dimidia parte
corrosū est a v̄mb⁹. qz stupēbit aīa pctō
ris q̄n corp⁹ resūmēdi videbit. Turba
bit peccatōz in morte q̄n videbit p̄ cursū
deinontū ad aīam. parētū ad res. T̄res.
Oēs inimici eius app̄benderūt eā inter
angustias. Postremo vidēdū est q̄liter
pctm̄ p̄nat hōiez post mortē. Lōsufione

angustias

angustias

hēbit ex maloz operū demudatōe. pphe
ta. Reuelabo pudenda tua in facie tua.
Exprobatioz xpi audiet iudicio. Ad a
thēi. 25. Esuriū. n. ⁊ non dedistis mibi
māducaz ⁊c. ⁊ Rege ⁊ luce p̄nabit. Ad a
thēi. 22. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mitti
te est in tenebras exteriores. Un̄ nō vale
bit ei ille cātus. Regez eternā ⁊c. Sus
fragi⁹s ecclie nō gaudebit. Isa. 66. Uer
tus eoz nō morat ⁊ ignis eoz nō extin
guet. in infernuz p̄cipitabit. Exemplum
de lapide molari quē angelus i apoc. p̄
fecit in mare dicēs. Hoc ipetu mittet ba
bylon in infernū. A deo ⁊ electis ⁊ oibus
bonis sepabit Ad athēi. 25. Itē maledi
cti in ignē eternū. A statu penūedi cadet.
Ite. Trāsit estas finita est messis. Ois
spes misericordie p̄det. Isa. nō remane
bit testa vt portet igniculus. s. charitatis
de incēdio aut hauriat parū aq̄ de fouea
s. dīne mie. Sicut itaqz pctm̄ nocet in
pctō exstū ac in pctō morientū sic quoqz
multip̄ nocet pctm̄ ipsū deserēt ⁊ de
illo pensētū. qz gloriā p̄me innocētie nun
q̄ recuperabit sicut. n. corrupta de cetero
v̄go n̄ erit. ita semel peccās nūq̄ se si pec
casse gaudebit. Itud multis oīdit̄ ex
plis. Itā post sanationē vulneris sp̄ ma
net cicatrix. Itē q̄ semel furat sp̄ dī fur.
Itē dom⁹ eius dom⁹ discalciat̄ dici pōt
Itē symon quē dñs a lepra mūdauit p̄
mūdationē sp̄ vocat̄ symon lep:osus.
Itē tēplū qd̄ redificatū fuit post destru
ctōz p̄m̄. nullo mō fuit siles i pulabri
tudine tēplo prior. Ad tpalem penā obli
gat. Un̄ nō erit̄ ide donec reddat no
uissimū q̄drantē. Itē regnū celoꝝ nō in
trabit donec ligātū tenui stipulam. i. pena
pctōz tā in extāhū q̄ veniatū que i p̄nti
soluta nō est sup ip̄s cremat. A glia re
tardat qd̄ figuratū est in absalon q̄ post
q̄ p̄i recōciliatus fuit. t̄m̄ māsit duobus
annis qz facie ei⁹ nō vidit. qz tādiu differ
tur qz a glia quosqz fiat fine oī macula
sicut erat in baptismo. Tēpus amissimū
⁊ meritū qd̄ sibi p̄grere potuit cū p̄m̄io
nūq̄ recuperabit. Ite. Qui vēdit ad id

qđ vēdidit nō reuertet. Obscurat oculū
cognitōis ⁊ hoc pp trabē q̄ intus erat p
pter sterora hystidm̄ q̄ ipm̄ excecave-
rāt. vt signat in Tobia. Un̄ augu. Ocu-
lis egris odiosa ē lux sicut noctūis ⁊ ve-
spitioib⁹. Et nota qđ ad hoc ē de quo
dā ceco quē lz dñs illuminauerit nō tñ ita
tiz pfecte vidit. s. vidit hōies q̄i arbores
ābulātes. Affectū reddit tepidū. sicut in
pede vulnerat⁹. et sanat⁹ claudicat. ⁊ ar-
bor de loco suo ānota. aliqd̄ v̄tutis amit-
tit. Un̄ dem̄ est hōi post peccatū. Sp̄as
⁊ tribulos germinabit tibi. ⁊ dem̄ ē ser-
pēt. Sup̄ a peccus tung gradieris. f. asti-
diuz hōi generat. Exo. Aīa n̄a nauscat
sup̄ cibo isto leuissimō. Aug. Idalato nō
sano pena est panis. Idē de se dixit post
qđ eēuersus fuit plus valebit m̄lū immo-
litū qđ bonū insolitū. Ad bñ opandū im-
pedit. Gen. 19. Uxor loth respiciēs retro
uersa ē in statnā salis qđ sterilis facit ter-
rā. Itē in dolore paries filios. s. honoruz
opeꝝ ⁊ scōꝝ. Ad resistēdū tētatōib⁹ de-
bilitat. Iudic. 16. Sāson post crinū absci-
sionē amisit vires. ⁊ arbor lesa p securiz
cito a vēto deiciē. feruorē minuit chari-
tatis. sic eclipsis solis dñi post modum
nocet terre eo modico tempore sibi vir-
tus radiorum solis subtrahitur. 3. Reg.
1. Rex dauid semerat ⁊ cū operiret ve-
stibus nō calefiebat. Et aqua calorem
ignis minuit v̄l extinguit. Dolore ⁊ timo-
rē semp̄ infligit. dolore qđez qz certus d̄
ppetrata culpa. timorē āt qz incertus est
de venia. Aug. Penitens sp̄ doleat. ⁊ d̄
dolore gaudeat. ⁊ nō sp̄ doluisse doleat.
Item peccū corūp̄it puritas liberi arbi-
trij dupliciter. s. in agendo. ⁊ suscipiēdo.
In agēdo qđē. qz nō pōt sp̄ facere quod
d̄z v̄l vitare qđ nocet. In suscipiēdo autē
qz gr̄as stabilē nō pōt suscipere in hac vi-
ta. Item corūp̄itur r̄s in hac vita dupli-
citer. s. q̄tum ad discretione iudicii inter
bonū ⁊ malum ⁊ q̄tum deliberationez
cōsiliū expediēs. Item corūp̄itur affectus
dupliciter. s. in ordine ⁊ in modo. qz nec
sp̄ est ordinatus nec semp̄ moderatus.

Peccatum multis nocet. s. ipsi facienti.
ps. Peccatū meū p̄tra me est semper.
Hōis qui sūt in purgatorio quos nō pos-
sunt peccatores tam efficaciter iuuare si-
cut si essent in gratia. Ipsis damnatis ⁊
hoc per modum p̄iunctionis. quanto. n.
plures sunt in inferno tanto maior hor-
ror ⁊ maior pena. fallit enī in inferno re-
gula illa. Solatium est miseris socios ha-
bere penarum. Saluatis ⁊ hoc per mo-
dum abstractionis. Itā ex p̄sōto ⁊ so-
cietate glorificationis augetur donz ac-
cidentalē. Deniqz ipsi victoribus no-
cet tum pro eo qđ acies eorum contra de-
mones minuit in illo qđ peccatū ppetra-
tū p eo qđ alios malo exēplo corrūp̄it ⁊
scādālizat. Multa mala sūt enūm̄ hōi
ex eo qđ in peccatū a quo p̄nīaz surre-
xerat reciduat. P̄mū est qz hō fit ipo-
tētior ad resurgēdū. Heb. 6. Impossibi-
le est eos qđ semel illuminati sūt ⁊ gustā-
uerūt ⁊c. ⁊ lapsi sūt iter renouari. Se-
cūdū est qđ vitū fortificat ad ipugnandū
Augustinus de se loquit. Plus iquit va-
lebat malum inuolutum qđ bonum inso-
lutum. Tertius est qđ culpa fit difficilior
ad remittendum. Iere. O quam vilis fa-
cta es nimis iterans vias tuas. ita etiam
dicitur qđ vulnus iteratur tardius sana-
tur Quartus est qđ deus fit difficilior ad
placandum. 3. Reg. de semet qui ad p̄-
mam petitionem inuenit misericordiam
eo tam en pacto quod staret in hierusalē
sed quando secundario peccauit sine vl-
la misericordia occisus est. Quintum est
qđ diabolus difficilior est ad expellendū.
Luce. Tunc assumpsit septē spūs nego-
res se ⁊ ingressus habit ibi. ⁊ fi. no. ho. il.
pe. p̄o. Sequitur de corruptione sp̄i ⁊
modi ⁊ ordinis. Unde nota qđ bonitas
naturaliz comparata ad animam quaz
speciosaz facit dicitur species. sed com-
parata ad opus qđ modificat dicitur modus
cōpata v̄o ad finē. s. deū ad quē ordinat.
d̄z o. do. Alio modo corruptio speciei est
dissimilitudo aīe ad deū. Nam spēs aīe
est similitudo dei. Corruptio vero mo-
64

di ē dīminutio exrē hōis virtualis siue i-
firmatio potētie q̄ lex hoc est q̄ aīe nō su-
fēt. ad cibō spūali gustādo quā suavis est
dētis. Corruptio autē ordinis ē in aīa cum
aspectu? et affectu? deorsuz ē ad creaturas
extra naturalē sūtū. Lū. n. hoc dno q̄ sit q̄
si caput anime sursum sunt ad in naturalē
sūtū et ordine sūt alioquin hō erit q̄si euer-
sus. Alr priuatio spēi est desor:mitas siue
carētia debite rectitudinis volūtatis. Itē
cētudo autē volūtatis ē vt nō declinet a
suis extremis. s. a deo principio. et a deo
fine. s. omnia q̄ hz a deo picipio referat
ad dētū sūtū. Lū. n. q̄s q̄d hz sibi attribuit
aut ponit aliū sine q̄s deū. hō iste curus
est Itē priuatio mōi ē excessus pprie vo-
lūtatis. s. cū vult aliqd diuine volūtati cō-
trariū. Itē priuatio ordinis est auersio vo-
lūtatis adeo et cōuersio ad creaturā. Itē
et alr creatura rōnalis a sūmō bono ē sūm
triplicē habitudinē. s. efficientis formalis
ac finalis et ideo nata ē agere opera sua a
deo et sūm deum ppter deuz. et hoc sūm
modū spēm et ordinē sibi in sūtū. Sz qm̄
eadē rōnalis creatura. de nibilo facta su-
it q̄sū ad cāz materialē potuit deficere
suis actiōib? vt. s. operatiōes siue nō eēt
a deo ac per hoc nec sūm deū nec ppter
deum. hoc autē est peccū ipsius spēi mo-
dis et ordinis corruptiūm.

De pctō originali sūm rē. Cap. 8.

Apedito de pctō i genē. dicēduz
est de pctō i specie. et primo d ori-
ginali et p hoc de actuali. I3 igit
anima nō sit ex traduce. tñ originalis cul-
pa ab aīa ade trāsit ad aīas posteriorū in
mediāte carne p cōcupiaz generata Ita
q̄ sic ab aīa peccāte infecta fuit caro ade.
et pna effectra ad libidinē. ita seminata ca-
ro secū trahit insecōnē et vniat aīaz. Ex
quo p3 q̄ peccatū originale est i carne et
est i aīa In carne ē materialiter et origina-
liter. et in aīa formaliter tāquā i subiecto
Sola enīz aīa est susceptibilis virtutis et
vitiū. et tñ sic dictū est ex cōiūctiōe ad cor-
pus corruptiūm trahit ad vitiū. sic quā

do cadit q̄s i lutū sedat et maculat. Ta-
lis autē infectio anime nō tñ ē pena. s3 et
culpa. Ipsa vero culpa q̄ macula ē dele-
tur in baptisūm. Pena at q̄ somies ap-
pellat siue peccādū pntas remanēt. post
baptisūm. Licet enīz curet in baptisūm
culpa q̄sū ad reatū dānatiōis eterne. tñ
remanet ipsa pena quātū ad actū et mo-
tū p̄cupie. cū qua nos o3 quādiu viuim?
pugnare. nisi extingant cōcupiscētia per
grāz. qd tñ raro. dūngit in aliquo hoīe.
qd dico ppbeatā marā virginez in qua
sūt et tñ ta in cōceptiōe filii p grām sin-
gularē. Ex predictis p3 q̄ psona corru-
pit naturā. cōtra naturā corrupta corru-
pit personā. Itā p peccatūz p̄mi hoīs
corrupta est bñana natura. sed natura sic
corrupta corripit alias personas. Itā
dum at q̄ corruptio psonē ē reatus mē-
tis. corruptio vero nature ē infectio carnis
put est picipiū ad carnē alteram. Deni-
q3 nullo modo d3 imputari deo infectio
aīe. I3 ea creādo infūdat et vniat cū carne
infecta qm̄ ordinatissimū fuit vt huma-
na nā cōdiret. ita q̄ cōdita ppagaretur
et pro pctō puniret. vñ sicut in conditio-
ne seruatus ē ordo sapiētie in ppagatio-
ne seruatus est ordo nature sic i punitiōe
debuissetuari ordo iustitie. Et ita p3 q̄
nō est cōtra diuinā eqtatē. si ad posteros
culpa trāsmittit. Dicēdū igit q̄ origina-
lis culpe trāssūso vel trāsmisio nō est a
deo nec a natura cōdita sed a vitio p̄mi
hoīs ppetrato. Et hoc qd ait Aug? q̄
peccatū originale nō trāsmittit ad poste-
ros. ppagatio I3 libido. Sic. n. cōditus ē
homo vt spūit p̄cesser corpi. et corpus
subesser spūit. s. quādiu ille obediret suo
cōditori. Et eontra si spūis nō obediret
deo iusto de iudicio corpus inciperet re-
bellare spūitui. Sic vt ergo si adā stetit/
set corpus suū obedies ei fuisset et tale ad
posteros trāsmisisset. sic adā ex quo pec-
cauit et caro eius facta est rebellis op3 q̄
talē ad posteros trāsmittat. et q̄ deus s3
institutiōne primariā animā infūdat cor-

No

pori. Ex hoc patet qd patet est ca originalis peccati in filio. sz cam hic intellige in gne cae efficiens. Oes p concupiscetia nati nascunt filii ire pp qd incurrimus multipliciter defectu ta corporis qd aie ad quos subsequitur pena mortis. et pena carētie vñōis dīne et amissiois glie celestis nō soluz in adultis. vey et i pūlis si baptisatis q pena mitissima inter ceteros puniūt. qz sola dāni hnt sine pena sclus. Originale peccatu sic curat p baptisimū i pēte q nihilominus ab eo q curat ē trāsmittit i p. lē. sicut videm q circūcisus gnat filium eū ppūtio et granū nudū seminatū gnat granū cū palea. et hec est rō. qz hō gnat filiu nō s m q creatus nō in mēte. sed s m qd corruptus est in carne nō s m q spūa lis. sed s m quod carnalis.

De peccato originali s m nomen. Ca. 9
Originale peccatū hz multa noia. et hoc multipliciter de cā. Scdm. n. q originale peccatū cōparat ad aīam vocat infirmitas. qz reddit aīas ipotētes ad resistēdū motib. Itē seditas. qz p ipz aīa maculat. Itē pñitas pp pñiam inelī natōez appetitus ad malū. Itē corruptio qz ducit ad nihilū. i. ad peccatū. Itē vitium qz diminutio ē bonoz nālūz. Itē languor nāe qz durat in nā corrupta. Sed s m qz compas ad corpū vocat. lex carnis eo q lege dīna carni sit infictū. Itē lex mēbro rū. qz mouet organa ad opa concupie. Itē tyrānū pp dānatōez quā hz qst violētaz i ipsa carne concupiscibili. Itē fomes. qz sic cinis fouet ignē. ita p ipm fouet peccatū in carne s m actū nutritiue et gnatū. Itē stimulus carnis. qz stimulat carnē pñimos motus. et aīam ad pñensuz. Sz put cōparat ad actus delectabiles vocat concupiscetia q sonat vitium i actu. put ē i adultis Itē concupiscibilitas q sonat vitium i potētā put est in pūlis. Scdm vero q cōparat ad pñimū hoīem a quo pñabit vocatur peccatū originale qd ē carētie debite iustitie. hoīs. De pñimū motibus. Ca. 10

Un pctōz aliud sit actū. aliud cōtractū. ipm peccatū actuale s m quē

ter a pñimis motib hz ortū. Cū sciēdūz q in statu inocētie nō mouebat sensualitas nisi s m motū rōis. Ideo stare pmo hoīe i eodē statu nō poterat i eo cē peccatū et veniale. pñimū motū et si pñiculariter et singlatiz pñit declinatū tñ nullo mō oēs pñit caneri. qz sic sē peccatū quot sunt etiam pene peccatū. et iō merito dñr venialia. quia hoc ipō sūt digna venia. pñimū motū sic describit. qz ē motū sensualitatis s m ipulūz fōmitis ipetuose tēdētis ad s m tōez creature delectabilis. Duplicit pñimū motus distinguit qstuz spectat ad pñites māz. s. pñio pñimū q ē nālūz. et. 2. pñimū q ē sensualitas. Cū ergo loquimur de pñimū motib qz sē peccatū intelligēdū ē de sō pñimū q sunt sensualitatis. qz pñimo pñimū nō sē peccatū cū sint nālūz et extra genū mortis. qz p3 p hoc qz tales nō sequūt imāginatōez sz solūmō nālūz qūlitatū actionez Ad otus ad sēdo pñimū sūt peccatū. qz sē actū inordinatū in gne moris qz p3 p hoc qz tales motū sē sensualitatis qz subiacēt aliquo mō dñio volūtatis. Volūtās at est pñicipiū moralū sicut hz. 7. ethicorū. Itē ē qz genus moris i pñicipio incipit vbi inuenit dñm volūtatis hoc at ē in sensualitate. Quāvis at p rōez pñictā sit i sensualitate peccatū. nō tñ erit mortale sz tñmō veniale. qz volūtās nō hz plenū dñm sup pñimos motū qz sē sensualitatis. sic ē in illis actib qz ex ipio volūtatis pcedūt. sz hz in eis dñmz icōplectū sicut in illis actibus q nō p ipmz rōis pcedūt. et tñ volūtās tales motū sensualitatis ipedire poterat. et iō sē peccatū venialia. pp h die Aug. qz peccatū adeo ē volūtariū. qz nisi sit volūtariū nō ē peccatū. pñimū quoqz motū iō sensualitatis ascribūt. qz talis motū pñicipiū sensualitatis et s m. Dicēdū ergo qz pñimū motus s m pñictā sē peccatū venialia triplici rōe. pñimo qz mouēt ad illicitū. Scdo qz sūt quodāmod volūtariū nō s m se. sz qz sicut dictū est ipedūt a volūtate vñ et pp pcedētes respiciēt. Tertio pp delectationē annexā. Cū. n. aīa p delectationē coniungit creature obtenebratur.

z peccat. sicut qñ pñgñt deo illuminat
 z meliorat. Nota qz hō pñior ē ad ma
 lū qñ ad bonū. z hoc multas de causis.
 Primo qz sicut dī Sap. ii. Corpus qd
 corruptū aggrauat aīaz trahens illā ad
 malū. z sic nō eriges ad bonū. Secdo qz
 sicut dicit Aug. plus valet malū inolitū
 qñ bonū inolitū. Tertio qz nāturē facili⁹
 est descendere qñ ascendere. z vnus magis
 trahit deorsū qñ decē surū. Quarto qz i
 citās ad malū delectatio pñs ē sp s̄z finis
 vñtū scītās ad bonū abñs ē. Delectabi
 le āt appbñsū p scītū l' imaginatōz qñ d
 necessitate mouet deupias. Quinto qz plu
 rez circūstātie regunt bonū qñ ad ma
 lū. Sexto qz scđm ad nřz pñcipiū .s.
 ad nibñsū. Septimo qz fomes qz mouet
 ad malū sp intra nos ē. gl'ia vō quā qñ
 m⁹ extra nos ē. Octano qz vires aīe sūt
 actiue ad diligēdū tpalia. s̄z passiue z mā
 les ad ea q̄ se gñe z glorie. vñtū. Quic
 qd hz meriti pñctms grā donat. Illū de⁹
 in nobis pñer sua dona coronat. qz nō pñt
 bñi vñtū p modū reqñitōis sed p mōz
 receptōis. Tñ malū possumus facere p
 nos. s̄z nō possum⁹ facere bonū sine grā
 adiutrice.

De morosa delectatione. Cap. II

Electio carnalis morosa pecca
 d tumescit mortale. sed nulla dicitur
 morosa nisi qñ ex pñsū rōnis ē
 Tñ nō intelligit hic mora tpis. sed cōsen
 sus. Scīdū est ergo qz delectatio si fistit
 circa cōsensū. veniale pctm ē. si vō pec
 dit vñtū ita qz hō vult interi⁹ delectati
 one volaptari. nec tñ vult in op⁹ pceder
 talis pñsūs ē intra mortalia pñtādus
 qd maxime dī intelligi in carnalib⁹ pctis
 verūtñ iste pñsūs in illecebra duplex ē.
 qz pñsūs in illecebra aliqs est subit⁹ nō
 p pñabitā dīberatōes. sed ex sola coru
 ptione carnis quā pcedit appetit⁹ sensua
 leus in pmo motu. Talis āt pñsūs dī
 subreptio z est pctm veniale. Ali⁹ cōsen
 sus ē in delectatōe motū carnis qz euz
 deliberatōe rōnis. z iste ē pctm mortale
 vñdū est. Si āt rō pñsent cū deliberati

one que fit per rationes diuinas hoc mo
 do. qz omne lege dei pñbitū est vitādū
 tñc dī pctm esse in supiori pu rōis. Sed
 si deliberatio fit p rōes humanas vl' nā
 les hoc modo dē in quo trāsgredit⁹ me
 diū vñtū ē vitādū. tñc dī pctm esse i
 feriori pte rōnis. Et si adhuc peccat cō
 sensus vñtū. qñ. s. pponit opus pñuma
 re. tñc volūtas p fec reputat. et si facul
 tas desit pñcendi ipsū opus. Si vō cōse
 quis pñsūs z opus in his q̄ diuina le
 ge sūt pñbita pctm est mortale pñmatū
 Ex pñdictis collige dīstinctōes qz delecta
 tio duplex est. s. nālis z volūtaria. In de
 lectatione pure nāli. nec est meritū nec d
 meritū. Volūtaria duplex ē. qz alia est in
 creatore. alia in creatura. Delectatio que
 in creatore est bona est de qua. ps. Me
 mor sui dei z delectat⁹ sū zc. Que autē in
 creatā ē duplex ē qdā. n. ē pp deūz hec
 bona est. sed hic sumit delectatio p opa
 tione rōis. nō p passionē de q̄ ps. Dele
 tati me dñe in factura tua. quedā ē ptra
 de ū. Et hec siltiter duplex ē. qz qdaz nō
 est cōtra deū. s̄z pñer deū z hec est pecca
 tū veniale. qdaz vō est ptra deū simplr.
 q̄ frāgī dei pceptū. z hō ē pctm mortale

De peccato veniali. Capulum. 12

Peccatum veniale minoris est cul
 pe. Nā i puul⁹ p baptisimū pmo
 surgūt venialia pecca mortalia. Veniale
 aut pctm est vt ait Aug. qd boiem vsqz
 ad reatū ppetue mortis nō grauat. s̄z pe
 nā meret. z sic facile indulget. Pñdū ve
 niale semp est a voluntate ad hoc mouē
 te vl' pñtūte. vl' nō pñbente. Pñdū
 aliqd est veniale tribus modis. Pñmo
 modo ex genere. sic verbū ociosū est ve
 niale. sed a ex enētu s̄m qz p pñiaz d mor
 talit⁹ veniale. terna ex tā vt qñ sūt que
 dā ex infirmitate vl' ignoziātia q̄ hz qñqz
 sūt mortalia. tñ dñr venialia. siue remissi
 bila ex comparatione ad peccatū qd fit
 ex certa malicia qd ē irremissibile. z hoc
 verum est nisi aliqd sit mortale ex suo ge
 nere. sicut est fornicari qz tale etiam si fi
 at ex infirmitate mortale est. Sciendū qz

120

peccatū veniale nūq̄ pōt fieri mortale.
 Ita. s. si intelligat idē sūm subitām. q: p̄
 us veniale mortale fieri nūq̄ pōt. ⁊ h?
 nec q̄tūm ad actū. nec q̄tūm ad macu
 lā. Et rō h̄mōi est q: nulla res pōt mu
 tare suam speciem. Itētm̄ aut veniale ⁊
 mortale sunt diuerse spēs. peccati. Uerū
 tñ actus q̄ ex se est de genere venialis po
 test fieri mortalis quattuor modis. Idē
 mo ex cōsciētia. q: q̄qd̄ sit cōtra cōsciāz
 edificat ad gēbēnas. et si sit contra p̄sciāz
 erroneas. ⁊ hec est rō. q: cū in petō duo
 sunt. s. auersio ⁊ cōuersio. ⁊ penes p̄mū
 indicat p̄ctm̄. qm̄ auersio a deo est qua
 si formale. ⁊ cōuersio ad creaturā quasi
 materiale. Quāuis ergo lenare festucam
 vel calamū de terra videat leue ⁊ indif
 ferent. tñ quando sit cōtra p̄sciām p̄ctm̄
 est. q: sp̄nīe bonū incōmutabile. ⁊ ita
 fit auersio a creatore. Scđo ex cōplacen
 tia. Unde Aug. Nullū p̄ctm̄ a deo est ve
 niale qđ nō fiat mortale dū multū placz
 3°. ex dispositione. q: frequenter p̄ lapsū
 in venialia disponit hō ad mortalia. ⁊ h
 sūm illud S. Vitasti sara grandia vide
 ne obuaris arena. ⁊ hoc idē dicit. q: se
 pe de minimis peccatis veniē ad magna
 sicut de medica similla q̄sqz surgit ma
 gn^o ignis. Ecce. 19. Qui medica sp̄nit pau
 latim decidet. Quarto ex p̄gressū. q: qñ
 surgit veniale si nō p̄biberef. posset pro
 gredi vsqz ad mortale. nō q: ipsuz venia
 le in subā possz fieri mortale. s; q: ex ipso
 occasionaliter potest fieri p̄grediēdo vs
 qz ad mortale. Et istud p̄ in p̄mīs mo
 tib⁹ q̄ inter venialia cōputant. sed quan
 do delectatio cōnalefcit in tñ q: p̄ sc̄sus
 accedat iam p̄ctm̄ mortale est. Differen
 tia est inter p̄ctm̄ mortale ⁊ veniale. quia
 p̄ctm̄ veniale est libido sine voluptas in
 creatura circa deum. Ad mortale autē est li
 bido sine voluptas in creatura supra de
 um vel eque deo. Rectus ordo est vt bo
 num incōmutabile preferat bono cōmu
 tabili. ⁊ beneficium vili. ⁊ voluntas dei vo
 luntat nostre. ⁊ ratio sensualitati. qñ iste
 ordo peruertitur. itē p̄ctm̄ cōmittitur.

Utruz aliquis possit esse vlt̄ viuere sine pec
 cato veniali dum est in hac vita presenti
 Dicendū est q: si loquimur de tota vita
 hoīs qui peruenit iam ad etatem adultā
 de excellēti ⁊ sp̄ali gr̄a est q: talis sine ve
 niali peccato sit sicut beatus Aug. dicit d
 beata virgine. Si autē loquimur de aliq̄
 pticula vite p̄ntis. sic potest esse aliquis si
 ne peccato veniali. Istud p̄z p̄ exemplūz
 q: nauta pōt singula foramina nauis ad
 horam obstruere ne aqua intret. sed nō
 pōt simul. oīa obstruere vt aqua nūq̄
 intret. vñ charitas et p̄fecta non facit qđ
 p̄ctm̄ veniale nō adueniat. sed facit q: nō
 duret. Quēadmodū caminus ignis non
 facit vt gutta aque sibi nō apponat. sed
 facit vt apposta cinis extinguat. Idē
 facta enīz charitas statim inflāmat hōiez
 vt de peccato veniali doleat ⁊ peniteat
 qđ nō facit charitas imperfecta. vñ i im
 perfectis aggregantur multa venialia. p̄
 que fit ad prostrationez maior dispositio
 De effectū peccati venialis.

Capitulum.

Effectus peccati venialis multiplex
 est. Idētm̄ qz ad penam obli
 gat nō autē determinate neqz precise obli
 gat ad penam eternā vel purgatoriā vel
 p̄ntis satisfactoris. sed ad aliquā illarūz
 penaz quā sūm forum ecclesie presentis
 satisfaciāt hō leuiter sūm for purgatori
 puniet grauius. sūm vero for inferni pu
 niet homo grauius p̄ veniali. q: eter
 naliter si cū veniali ⁊ mortali decesserit.
 Exemplum habemus de hoc. q: men
 sura vini q̄ in vno loco valet. 6. denariof
 si ducat vlt̄erius valet. 16. ⁊ si ducat ad
 huc vlt̄erius valet duos solidos. Idētm̄
 illata p̄ veniali in inferno inccm̄ pabili
 ter minor est q̄ illata p̄ mortali. Unde
 solet dici qđ pena illata in inferno p̄ mor
 tali est sicut soliditas. Illata vero pro ve
 niali ibidem est sicut superficies. Illata p̄
 veniali in purgatorio est sicut linea. Illa
 ta p̄ veniali in presena est sicut p̄ctus.
 Unde sicut ista quattuor sunt in propor
 tionabilia. ita inter predictas penas ma
 ior

3
gna ē dīta. Scds effect⁹ ē q̄ pctm̄ veniale atqz maculat. ⁊ ponit tale exēplū. Aliqñ. n. denigrat aliq̄ imago depicta i tñi vt videri nō possit. Aliqñ vō sic obscuratur vt videri qd̄ possit. s̄z i plene dīcer/ni. ⁊ iō pp̄ tales dītas dīc gre. q̄ veniale obscurat. mortale obtenebrat. De maculavō ista dī q̄ i saluādis oē pctm̄ veniale delet gr̄a a finali. ⁊ h̄ q̄tū ad culpā ⁊ nō q̄ tū ad penā imō illa soluet i purgatorio. delet at̄ pctm̄ veniale gr̄a final' ūpā dissolutōe corpis ⁊ aīe ex vīte p̄lōnīf ⁊ sui stat⁹ quāuis n̄ sit mor⁹ p̄ritōis ad illd̄ direct⁹. s̄z hoc itelligit v̄bū Aug. q̄ dīc. q̄ i purgatorio p̄t cē absolutō a pena n̄ a culpa. h̄ ab atiqs dēn̄ ē. s̄z nūc cōiter tenet. q̄ pctm̄ veniale hic deserat a mltis. ⁊ q̄ q̄tū ad culpā i purgatorio ēt purgat. qz dās dīc d̄ q̄busdā pctis q̄ n̄ fmitūt n̄z i h̄ seclō. n̄z i futuro. Expōit gre. q̄ venialia dmitēt. i futuro qd̄ si i telligat q̄tū ad penāz tñi tūc expōitio. Gregorīi nulla ē. qz ēt mortalia quo ad penā purgāt. q̄ hic soluta n̄ ē. Tertī⁹ ē. qz minuit seruoē charitatis sic aq̄ i igne plecta. s̄z ignē n̄ extinguat. seruoē tñ illi us tēpat. Quart⁹ ē. qz potētiā aīe in bonis opib⁹ lassat. sicut qñ ponit pōd⁹ sup equū min⁹ erit. p̄mptus ad ambulādū. Quit⁹ ē qz retardat a glīa. qz hō q̄ deberet ⁊ possz statz euolare ad celū post mortē. cogit pp̄ venialia ad tps in purgatorio expectare. Itūqz. n. ab aliquo faciēs dei videbit donec soluat minimū q̄ drātē venialīū peccator. s̄z p̄ penā. Oz. n. quēlibz ita mūdū esse ante introitū paradisi sicut fuerat in innocētia baptismali. Sextus ē qz bona gloria celestis dimimū s̄t. nō qd̄ illa que tā debent ⁊ que tā hē/ m⁹ ibi p̄ meritū reposita. s̄z q̄ deberent si venialia nō fierēt. qz medio tpe possēt aliqua bona fieri qñ illa sūt. p̄pterea p⁹ p̄petrat oēs venialīū. oz nos opa quedā cōuertere ad solutionē huiusmōi debito rū p̄ que nobis deberet crescere cumulo eterni p̄mī. Septim⁹ effectus. qz venialia sepe sūt occasio mortalīū pctōz ⁊ hoc

quattuor modis sicut hēs supra capitulo primo. vbi dī qz actus q̄ ex se venialis ē. pōt fieri mortalis quattuor modis. Hoc ē ēt singulariter aduertēdū qz sicut ad remissionē peccati cū volūtate in posterum abstīnēdi. sic quoqz pctm̄ veniale i p̄nti n̄ dimittit nisi actu ⁊ p̄posito deserat. De septē vitis capitalib⁹ i sp̄e. Cap. 14.

Actoz actualiū vnū initū est. duplex radix. triplex fomētus. septiforme caput. vnū initū dī superbia surta illud. Initūz oīs pcti supbia. Duplex radix ē timor male humillās ⁊ amor male accēdēs. tñ oīs timor orti h̄z ab amore nullus. n. timet aliqd̄ p̄dere. n̄ si q̄ amat istud hēre. Triplex fomētū sūt tria q̄ sūt in mūdo. s̄. cōcupiscētia carnis cōcupiscētia oculoꝝ. ⁊ supbia vite. Serpiforme caput sūt. Supbia. inuidia. ira. Accīda. Auaritia. Gula. ⁊ Luxuria. Inter q̄ sūt qnqz spūalia. duo vero carnalia. Suficiētia bonoz vitioꝝ sic p̄t colligi. Volūtas n̄ra deordinat. aut qa appetit nō appetēdū. aut qz refugit nō refugīdū. Si p̄mo mō. aut ē interi⁹. sic ē vana gloria. aut. exteri⁹. ⁊ sic ē auaritia aut inferi⁹. ⁊ sic ē delectabile. S̄z illud delectabile aut est ad p̄seruatiōēz idīuidū. ⁊ sic ē alimētū qd̄ appetit inordinate a gula. aut ē ad cōseruatiōēz sp̄ei. ⁊ sic est cor⁹ q̄ appetit a luxuria. Si at̄ volūtas n̄ra deordinat qz refugit qd̄ nō ē refugīdū. hoc pōt cē tripliciter. aut. n. refugit qd̄ n̄ est refugīdū sicut h̄m p̄uersū i instinctū rōalis. ⁊ sic est iuidia. aut s̄m p̄uersū i instinctū irascibilis ⁊ sic est ira. aut s̄m p̄uersū i instinctūz p̄cupiscibilis. ⁊ sic est accīda. Ex his p̄z q̄ tuor sūt appetibilia ⁊ tres sūt vires s̄z q̄ rū i instinctū ē fuga. ⁊ iō tñ s̄. ⁊ pctā capitalia. p̄ctā q̄ deā sūt qñqz se publice ostēdūt. vt qñ directe sūt. qñqz vō sub q̄ daz sp̄e pallata decipiūt. Cñ supbia qñ qz dicit ad hoc volo p̄esse vt possz p̄desse. Ira dīc n̄ d̄bet illata mala tollerari ne p̄uecāt i ferri. inuidia dicit aliis bona nō cupio. ne in successibus eleuent. Accīda

dicit ad hoc i laborib⁹ mihi pro ne teme-
 ritate idiscretiois arguar. Auaritia dicit
 Ad hoc sūt mltā pgregrāda ne pp ino-
 piā cōmittat isurtū vl rapina. Gula di-
 cit. ad hoc ē corp⁹ cibis potib⁹ delicatio-
 rib⁹ nutrēdū vt sit font⁹ ad deo scruien-
 diū. Luxuria dicit ad tps dz qsqz ad libi-
 tū viūē. vt possit postea fontē penitē. Se-
 ptē vitia cōpanf septez bestis. Supbia
 cōpat leoni. Inuidia canē. Ira lupo. Ac-
 cidia asino. Auaritia eritro. Gula vrsō.
 Luxuria porco. Alio mō cōpanf septē i
 firmitatib⁹. Supbia cōpat inflatiōi. In-
 uidia lepre. Ira frenesi. Accidialigargie
 Auaritia hidropisī. Gula epilētie. Luxu-
 ria febri. Septē vitia xpi passiōe curant.
 Captus inclinato. i cruce curat supbiā.
 Ofo p inimicis irā. Aprio lateris inuidi-
 az. Idortatio crucis accidia. traditio spūs
 pfi corpis cruci. mris discipulo. vestium
 crucifixorib⁹. hec curat auaritiā. flagel-
 latio luxuriā. potatio fellis gula.

De supbia. Cap. 15.

nunc dicitur de. 7. vitis capita
 lib⁹ i spē. 7 pmo de supbia q̄ ē re-
 gina oīuz vitioz 7 mī. Est at supbia. vt
 ait Aug. puerse celsitudis appetit⁹. Vñ
 sicut idē Aug. ait. Supbia oibus inuidet
 .s. maiorib⁹. q. eis si equat. Inferiorib⁹
 q. ei eq̄ri timetipib⁹. q. ei equat. Sup-
 bia dī inuū ois pcti triplici rōe. p̄mo
 pp cāz q̄ inuenit in oī peccato q̄a i oī pec-
 cato inuenitur cōtēptus dei qui ē quēdā
 cā pcti. Idez aut̄ oīp̄r⁹ est auersio a cre-
 ato⁹ q̄ in oī pctō ē. vbi pponit bonū cō-
 mutabile bono icōmutabili q. sic sine ca-
 ritate aliē v̄ntes n̄bil sūt. ita sine supbia
 alia vitia n̄bil abstrabe supbiā 7 hebīs
 graz. q. supbis de⁹ resistit. h̄silib⁹ at dat
 gram. Cōnexū. n. inq̄tū huiusmōi n̄ est
 receptiū. s. p̄caū. Secdo q. p̄mū pec-
 catū fuit. hoc. n. gñe peccauit diabolus in
 celo. Isa. p̄donā sedē meā i aqlōe 7 ero
 si. al. Et p̄m⁹ hō in paradiso. Gen. Eri-
 tis sicut dū. sciētes bonū 7 malū. Tertio
 q. ex ea nascunt alia vitia s̄m p̄us 7 po-
 sterius. hoc ē mediate vel immediate si-

cut h̄t supra. c. de effectu vitioz. Est aut̄
 inter supbiā 7 vanā gloriā dīta. q. licet
 vtrobiqz sit appetit⁹ pprie excellētie. in
 supb⁹ sibi appet magn⁹ int⁹. s. vanagio-
 riosus appetit apparē i ore alioz p laudē
 exteriorēz. Diuersa pctā dītr radices 7
 inītia sine cāe alioz pctōz s. diuersis re-
 spectib⁹. Supbia dī inītiū ois peccati p
 p̄ter tres cās supi⁹ enarratas. libido etiā
 dī cā ois peccati sicut ait Aug. 7 hoc pp
 delectatiōz creature q̄ inordinate trahit
 aīaz 7 auertit a sūmo bono. Est. n. libi-
 do improba voluptas q̄ mouet aīa rōa
 lis ad hoc qd̄ delectet in creatura. Cupi-
 ditas ē dī radix omniū maloz sicut dicit
 Apo. i. ad thl. 6. 7 hoc pp eadez rōez s.
 cut libido. Est. n. cupiditas ex amore in-
 ordinato ad creaturā. Luxuria etiāz s̄m
 Cassianū dī radix cis peccati. q. carna-
 les delectatiōes nobis sūt naturales. ad
 naturalia aut̄ p̄mpti sūmū 7 difficulter
 resistimūz. Inanis glorie. 7. sūt filie s.

7. Alie in an-
gloze

7. Inuē spēs sup

gregorio

4. aut inuria hō deo in eo qd nō habet. Gradus superbie sūm Ver. sūt. iz. q sūt. Curiositas. Ad cū leuitat. Ineptia leticia. Factātia. Singularitas. Arrogātia. Presumptio. Pctōz p defensio. Simulata cōfessio. Rebellio. Libtas. Nec cādi dñctudo. Numer? Istoz sic accipiuntur. Hō p supbia inuriatur deo & hōi. deo cui d3 se inferior. hōi cui d3 eē par. Sex primi grad? accipiūt sūm inuria q fit hōi cui d3 eē par. Quattuor alii sūm inuria q fit hōi supiori in plato. Duo vlti mi determinant pprie qstū ad inuria q deo immediate fit. hoc iō dicim? qz & superiores grad? in deū redidāt. s3 mediante pximo. Gradus aut vocat. qz fit a minori pgressus ad maius. pm? n. ma. ius ē. scēdus peior. & sic scādēdo inueniuntur q vltim? est pessim?. Un? iuria q ē respectu paris est minor. Illa vō q ē respectu superioris ē maior. s3 illa q est respectu dei ē maxima. pp qd & isti grad? taliter ordināt. Supbia facit multa mala. pmo id qd dei est vsurpat. s. gloriā. Isa. 42. Gloriā meā alteri nō dabo. In hōis n. opib? q facim? duo sēt. s. honor? & vilitas. S3 pmi dñs sibi referat. aliud nobis tribuit. Un? debem? deo suā pte reliquere si nra pte nolim? spoliari. Scdo pfectos viros ipugnat. Supbia ē enim q̄i turris babel q vsqz ad celos. i. vsqz ad viros celestes debebat ptingere. Superbia ēt bonis opib? insidiat? vt p̄at. Un? supbia seppugnabilis ē sicut castr? in alto monte sūt. Tertio gra dei hostem denudat. Jaco. 4. Supbis dens resistit &c. 2. Regū. i. Ad otes gelboe nec ros nec pluuia veniat sup vos. Un? sūm naturā pnerū nō ē receptiū s3 cōcaū. Quarto at hostes deo pnat. Ugo de scō vic. Supbia aufert nobi deū. inuidia primū. Ira meīs. Supbia ēt deo est odibilis. Ecc. 10. & puer. Tria sūt q odit de? pauperē supbiū &c. Deū ipugnat. qz vexillus inimici sui. i. diaboli ponit in castro suo. & dponit vexillū xp̄i. s. crucez quā d3 sp hō portare iuxta illud. Qui vult venire post

me. Diabolo hostem assimilat. Ipse ē. n. rex sup oēs filios supbie. Un? sicut domus sup ait de caritate. In hoc cognoscet oēs qz discipuli mei eritis. si delectioz habueritis ad iuicē. Ita p̄t diabolus dicē d su perbia. In hoc cognoscet &c. Hostes sicut dē demonstrat. qz ancillā ornat & dñaz nudā relinqt. Itē qz magna p modico vedit. i. p laude hūana. Itē qz credit se posse cū supbia illic attingere. vbi diabolus xp̄is nō potuit cū supbia remanē. Hō minē deicit. qz scādētes in altuz de facill cadūt & q se eleuat sub hostio humili de facili caput ledunt.

De inuidia. Cap. 16.

Inuidia ē. vt ait Aug. Odii sceleratis aliene. vl? s3 Jo. damas. Inuidia a nō vidēdo. qz nō pōt videre bona alioz. Un? displicētia boni q est inuidia pōt notari p visionē interiorē & exteriorē sicut vult Seneca dicens. Quicquid mēte fugiunt in gestū oculis videmus. Inuidia h3 qnqz filias sūm. Gre. Prima est odii qd est velle malū alicui & nolle bonū. Scda ē exultatio i aduersus primi. tria ē afflictio i. pspis primi quarta ē suffusio que est detractio latēs quinta est detractio. hec aut fit in opato quia inēdit in elioz apparere illo cui detrahit. Inuidia multa mala facit. De lumine facit tenebras de vidente cecū qz p ximi bona videre nō pōt. Un? inuid? cōparat noctne & vesperioni. Aug. Egrus oculis odiosa ē lux que puris est amabilis De vita moit. B. Panis vitā fortitū roborat & parvuloz necat. Un? inuid? cōparat sabbatū cui ēt boni cibi sūt cōtrarii. Deo cōtrariat. qz tā bonus est deus vt ait Aug. vt ēt de mal? bonū eliciat. s3 ecōtra tā mali sunt isti vt de bonis malū eliciat. Itēz diuina bonitas oia sua cōicat. isti vero nō. Itē deo placet bonū hois. ac malū displicet. isti at ecōtra bonū gfe & nature puerit. Un? sicut oia mūda mūdis. sic istis oia sūt inūda. Et sicut bonis mala cooperant i bonū. ita i

figim? oculatio

ndis bona cooperat in malis. Un tales aurū pueritū in caprū gēmas i lutū granū i paleā. vinū in aquā. mel in sel. diem in noctē. gaudiū in merore. rosā i palurū balsamū in sterquilinū. electuarū in venenū. Idōies maledict. Isa. 5. Ube. q dicitis bonū malū &c. Simili efficit. Inimicus errat q idcirco sibi vult vnū oculū erui. vt alii ē vn^o eruat. sicut facit inuidus & diabol⁹ q p hoc q alius inuidet sibi magis nocet. Antore sūū torqndo ledit. Se ne. Utinā mudi in oib⁹ ciuitatib⁹ oculos & aures haberent. Porcium fraudulenter decipit. Unde inuidus comparatur cani qui blādatur in facie & mordet a tergo. Item qui osculo xp̄i tradidit. Itē boni perfido qui ledit boominem q euz nūq̄ molestauit.

De ira. Cap. 17.

Ra ē vt ait Aug. viciōsū libido. & Las. Ira ē mot⁹ ai p̄car⁹ ad penā. hec ē diffinitio ire p vnū nō p zelū d q̄ ē hic agēdū. Ira igit duplex ēē hz. s. nāc & motus prout ergo deordinat ab optimo hz ēē mortale qd vnū ē quia fra nō ē peccatū rōe pure passiōis. Imo pena s; cū hoc dicit quādā actionē p quā deordinat hoies. & q̄tū ad deū. & q̄tum ad primum. Vult emz a se expectē vl a iudice a deo cōstituto & sub deo. Utrū tenet q̄ remittē iniuriāz inimico petenti Nota distinctionē. q; ex iniuria solēt ori ri tria. Primum ē rācor in affectu. Secundū ē rācoris signū in effectu. Tertiu ē actio cōtra iniuriantē. Primum tenet q̄ statim remittere & s;us roget. Secundū tenetur remittere ventā veraciter petēti. parato emz dare s; facultatē suā. Tertiu nō tenet remittē. Si vō volueris scire vtrū ille cui facta est iniuria debeat amicitia q̄rere s;idū q; duplex ē debitu. primum est necessitatis s;ue quo nō ē sal⁹. Secundū est p̄ctiōis. Quātū ad primum debitu nō tenet q̄ recōciliationē querē s; ue amicitiaz Sed de sebo dicit Ubaldo q; d; q̄rere recōciliationē vt duplicē cōronā cōsequē. vnā q; iniuriā passus ē. Alia

q; prior rogauit. Dis autem ponit tres grad⁹ circa reatū s; re euz dicit Ma. 5. Vis q irascit̄ fratri suo reus erit iudicio. Qui aut dixerit rachareus erit concilio. Qui aut dixerit sature reus erit gehenne ignis. De his dicendum est q; vbi creuit gradus culpe creuit & ordo pene. Unde recte ira sine voce puniēda est iudicio. ira cū voce cōcilio ira cū sermone cōtume. lie gehenne igni mācapatur. Secūdu Eugu. In primo est ira rātū. In secūdo ira & vox. In tertio ira est & sermo & certa expressio irrisioms. Dicit autē Grego. q; iudiciū ē cause discussio. cōciliū sententie diffinitio. gehēna ignis sine executio. Notādū q; reddere malū p malo ē fragilitatis signū fecit Joab q̄ interfecit. Abner. s. interfectorem fratris sui asael. S; reddere malū p bono est puerilitatis. sicut fecit iuda tradēdo xp̄i. Reddere bonū p bono est equitatis sicut fecit asuerus quando Mardocheus honora uit. Reddere bonū pro malo ē perfectio nis sicut fecit brūs Stephanus q̄ p inimicis suis orauit. filie tre s;im Greg. sūt sex. prima est rixa. hec est audax voluntas vindicādi iniuriā factā p se. Secūda ē timor mētis. hec ē voluntas vindicādi causa fugiēs aduersantem ne cū eo colloquium habeatur pp extimatas inimicitias. Tertia ē contumelia que est voluntas se vindicans per exprobationē maloz. Quarta ē clamor que est voluntas se vindicans in exaltādo vocem per vituperium exprobratuz & ad aliorum per ventens aures. Quinta est indignatio que ē voluntas se vindicans per signum molestie exterius declaratum. sexta est blasphemia que est voluntas se vindicans p opprobrium deo vel sanctis illatuz. Ex ira veniunt multa mala. Idōspitium spiritus sancti turbat. Gregorius Dum ira animum pulsat spiritū sancto hospitium suū turbat. Nam sicut in pace factus est locus dei. sic in discordia locus diaboli. Tales sunt estāmiuicendiarii domus dei psal. 73. Incenderūt

igni sanctuariū tuū dñe ꝛc. Uñ isti sūt si
 miles draconū q emittit ex ore ignē. Qd
 dei est sibi vīsupari. s. vīdictā puer. Ad
 bi vīdictā ꝛ ego retribuā. Talis se fecit
 iudicē ꝛ denm vult esse tortorē sicut dicit
 Aug. Dicit. n. malus in ofonibus suis.
 Dñe occide malū inimicū meū. Rñdet
 ei dñs. quē vestrū. Ambo estis mali imo
 talis vult esse actor: ꝛ iudex in eadem cā.
 Stultū se demōstrat. q: p cor suū imit-
 tit gladiū vt ledat tunicā inimici. imo si
 sapiēter faceret prius se de se ipso vindi-
 care deberet. Irā. s. p zelū aduersus iram
 suā p vitiiū assumēdo. Lima purgatiōis
 puerit i rubiginē depranatōis. Aduersi-
 tates. n. que ipm deberat a pctō purgaf
 p ipacientīā magis ingnāt ꝛ somax pba-
 tiōis mutat ei aurū in cuprū. ꝛ flagelluz
 ex grano facit paleā. Durā sniam talis i
 iudicio expectabit. Cū. n. dñs ipropabit
 qbus sciaz. Audus sūt ꝛ nō cooperuistis
 me. Math. 25. Quid diciturū sunt illi
 q nō solū nudos nō vestiūt. s. et vestitos
 spoliāt. Bellū mīdī carnis ꝛ diaboli cō-
 tra se instaurāt. sed sapiētes sedāt mino-
 res guerras pp maiores q iminēt. Adā-
 lā faciūt cōmutatiōē. q: austeriō palliū
 bone fame dant tunicā innocētie. Reme-
 dia ire sūt Silētiū obseruatio. puer. Cuz
 defecerūt ligna extinguet ignis. q: sicut
 ex collisione duoz corpoꝝ elicit ignis. ita
 ex amarīs verbis aliquoz ira cōcitat. p
 uer. 15. Rñsio molis frangit irā. ꝛ fmo
 durus excitat furoꝛē. Ibidē. Quasi q ca-
 nē auribꝫ ꝛc. Dñice passionis cōsidera-
 tio. B. Si passio dñi ad memoriā reuo-
 cet nihil adeo durū est qd nō equanimi-
 ter toleret. Hoc figuratū est numeri. 21.
 Ubi respiciētes serpētē enū sanabant.
 Item premiū tollerantie animaduersio.
 Unde cōsideratio premiū minuit vim fla-
 gelli.

De accidia.

Laplin.

18

Lcidia est de vntū laudabili exer-
 citio vtrinsqz hoīs languida deie-
 ctio. Itē accidia est diffidētia de p

ptis viribꝫ ꝛ de mādato dei iplēdo ar-
 dua tristitia. Duo noīa sūt huiꝫ vitii. scz
 Tristitia ꝛ Accidia. Hoz at noīnz hec ē
 rō. q: iūto pctō est auersio a spūali bono
 qd estimat graue. sicut ē iēunare ꝛ hꝫ
 ꝛ rōe hꝫ dī tristitia. Est ē ibi puerio ad
 creaturā. s. ad getē q estimat leuis ꝛ rōe
 hꝫ dī accidia. Idat ergo ex his q hoc
 viticiū pnt vocat tristitia opponit lectie
 spūali. q ē in exercitio spūali. Sꝫ pnt vo-
 cat accidia opponit fortitudinē q pñsit i
 agrediēdis arduis. ꝛ sustinēdis aduersis
 Accidia denoiat ab accidine. q: p eaz aīa
 tedū hꝫ de oī spūali difficult. Accidia fm
 Bre. hꝫ sex silias. I. Prima vocat maī-
 tia q hꝫ Aug. est vōlūtas maclinādī ma-
 lū alicui. Cū. n. qz iniuriat aliū tūc irascit
 ꝛ postea tristat. s. a despātio qz diffidētia
 meritoꝝ mater ē diffidētie p̄mīoz. ex q
 iterū oīē tristitia. tertia pusillamitas q
 nascit ex diffidētia pueniēte ex p̄siderati-
 one pprie ifirmitatis. v. opīs arduitatis
 q̄rta ē rancor q est inueteratū odiū. sicut
 .n. ex charitate sūt opa bona ex qbus est
 p̄firmatio charitatis. ita ex ira ē accidia.
 ex accidia venūtas ire. q̄nta torpor: circa
 p̄cepta. i. qdā insensibilitas pp quā hō n̄
 pōt induci ad exercitiōez mādatoꝝ dei.
 sexta ē euagatio mētīs circa illicita. hec at
 euagatio qnqz ē p̄ricularis ꝛ certā habz
 mān. ꝛ sic puenit eibꝫ vitiiis qnqz ē ge-
 neralis ꝛ incerta. ꝛ hec ē pprie euagina-
 tio accidie. Qui. n. ē absoꝛptus tristitia nō
 hñs in se vñ delectet euagat ad oīa q̄rēf
 delectatiōez. Ex accidia eneniunt multa
 mala. I. Deceptū dñi negligē. Bñ. 3.
 In sudore vultus tui ꝛc. Maledictio dei
 incurrit. Exēplū de fien cui dñs maledi-
 xit. qz folia tñi hñt. math. 21. Discrepat
 a ceteris creaturis. Exēpluz inaiatis. sic
 in sole ꝛ luna q quottidie surgūt ꝛ persi-
 cistē cursuz suum. Idē patet in corpoibꝫ
 aīatis. sicut sūt arboꝛes ꝛ herbe que hꝫ iu-
 byeme unde sint. tamen virtutem seruāt
 ꝛ in tempore suo redeunt ad consueta.
 Idem ostenditur in sensibilibus. puer.
 2. Uade ad formica o piger ꝛ considera

vias ei? **¶** Preciosū tps pdit. q: eo nihil
 preciosū ē quo breui hora postea obtinere
 veniā gl'as & gl'as. Et tñ vt ait **Ver.** Nihil
 vilius reputat. q: dñs hoies ociosi ec
 cl. vi. Venite & fruamur. Spūale lucrū
 negligit. q: qui nō mercaī i mūdinis po
 stea nō hēbit. puer. 21. **¶** Dopter frug? pi
 ger arare noluit. medicabit ergo estate &
 non dabit ei. Incantēta vitioꝝ colligit
 puer. 24. **¶** Der agruz hois pigri trāsiui
 & ecce totū replenerāt vitice & cooperu
 erāt supficiē ei? spinc. **¶** Ad. q. aq. corū /
 pīe gete. & ferruz cōtrahit rubiginem. &
 pōicus in actād? pntitit inqere pingue /
 scere **Locū** diabolo pparat. q: hō ocio
 sus ē qñ puluinar diaboli. & in ollā tepi
 dā libēter musce insidiāt q̄ feruētē fugiūt
Tētatiōib? p̄z. Uñ legit in collatiōibz
 patrū q̄ in onachū opantē demō hnull?
 pulsat. ociosuz in nūeri. demones tētant.
Et. n. hō accidiosus qñ vrbs absqz mu
 roz ābitu & qñ signū positū ad sagiani
 mores puertit. q: vult metē & nō semi
 nare sic gat? q libēt pices comedit sed
 nō eos libēt capit. **Seneca.** Incertū est i
 quo loco quomō mois te crepiat. & iō
 tu illā in oi loco & tpe expecta. furē fodi
 entē parietē nō repellit. q: mois fur ē. &
 quotidie tollit vñū asserē. i. vñū diē ma
 thei. 24. Si sciret vtiqz p̄familias qua
 ho. s. ve. vi. vtiqz &c. **Receptaculū** sordidū
 se facit. **Ver.** Oius tētationū sentina ē ocio
 uz. **¶** Ip̄m. n. ē occasio luxurie. 2. rubrica.
 xi. factū ē eo tpe quo solēt reges ad bal
 nea pcedē. **Itē** occasio nugarū. **Act? 6.**
Atbeniēses ad nihil aliud vacabant. &c.
Itē occasio curiositatis. i. tbi. i. Discunt
 circuire domos. stultitiā dñēdit. q: toni
 trua audiēs nō surgit. **Tonuit** at chūst?
 in p̄dicatiōe tonabit ēt in die iudicii. **Itēz**
 stultus est qui in iudicatis de oculo nō ei
 scit. **Ad thei. 7.** **¶** Hypocrita eice p̄mūz
 trabem de oculo tuo. **Ad** celestia veni
 re negligit q: vir ad locū quis venit qui
 vñū pedē hodie mouet & post ānsi aluz
 sic & illi quoz mor? ē pes intellect? & nō
 pes affect? cū tñ sit affectū ambulādū.

De auaritia.

Cap. 19.

Claritia vt ait. **Tullii** ē in odera
 a t? amor hūdi. **Itē** s̄m **Ver.** Au
 ritia ē q̄rūbz vix insatiabilis & i
 honesta cupido. s̄m ap̄lz **Eph. v.** Au
 ritia ē idoloꝝ seruitus q̄a hō auar? exibi
 bet creature qd d̄z creatou. s̄. fidē sp̄z &
 charitatē. **hec. n.** auari exhibent pecunie.
In hoc ergo sp̄aliū rephēdūt it̄t q̄ rei vt
 iustine amore sūū exhibēt. s̄. pecunie que
 de terra tollit quā nā infimā ordinant.
Ecc̄l. Df in ecc. q̄ auaro nihil ē scelestū
 us & hoc pp̄ q̄tuoz cās. p̄ma q: fere oīa
 sceletra p̄petrāt. p̄ auaritia. vt furta. p̄i
 ria. homicidia & hūmīnōi. scda q: ē cō
 tra legē nāe. **Luce. 6.** Quocūqz vultis vt
 faciāt vobis hō. **hec** eadez facite illis. &c.
Tertia q: ē p̄tra legē scriptaz. **Luce. vi.**
Estote misericordes. sicut & p̄r. vester. &
Quarta q: ē p̄tra legē vtilē q̄ ē in oībz
 reb? q̄ p̄pellāt se dare. **Auar? n.** qñ cap
 tas detinet res ne se cōicare possint vtrū
 aut cuiqz liceat thesauros cōgerē. notan
 dū q̄ ē thesaurizare vno ex affectu auar
 ritie absqz intētiōe necessitatis. pp̄rie vel
 aliene & hoc mō thesaurizare oībz est
 phibitū. alio mō ē thesaurizare ex pui
 dētia. & hoc vl? cōsideratio necessitatis &
 sic cōcedit pentib? secularib? ob necessi
 tatē filioꝝ educādoꝝ vel filiaruz cōiugio
 tradēdarū nō autē ditādārū. sed seruato
 mō vl? statu p̄pone alio mō ē thesauriza
 re ex cōsideratiōe publice vtilitatis. s̄. regni
 defēdēdi vel cultus dei āplīadi. & sic cō
 cessū ē regib? thesaurizare p̄sonis aut ee
 clestasticis. pp̄rie nūquā thesaurizare licet
 nec pecunia etiaz tenere intētiōe seruādi.
Ambrosi?. **Auz** h̄z ecclesia nō fuet s̄ vt
 eroget. **Ex** p̄dicatis p̄z q̄ duplex pōt esse
 amor. pecunie vl? t̄paliū. siue respectu ne
 cessariū. siue respectu sup̄flui. cōtra p̄mū
 phibet dominus p̄focātē sollicitudinem.
Cōtra s̄z phibet thesaurizationes. **Ex**
 auaritia sequūt̄ m̄lta mala. **¶** **Ad** iūmo q̄a
 a deo malecūit? **Aug.** **Ad** alacictus dis
 p̄sator auarus cui? larg? est dñs. **Semp**
 eger. **¶** **Hieronym?** auaro tā decit qd h̄z

Not
 Seneca
 Not
 Berna

quā q; nō hz. Stultus mercator: ē q; re/
gnū celo:ū imo ipsū christū vēdīt p pau-
cis denariis. ⁊ i hoc sepe pcor: ē auarus
hō quā ipse. Judas vēdēt christū trigē-
ta denariis. Iste autē interdū p vno de-
nario. Corpus enī fecerat q; diuitie acgrū-
tur cū labore possidēt cū timore amittūt
cū dolore. vñ ipsi laborāt ⁊ alii i labores
eor; sepe intrāt. s. fures vel latrones vel
certe filii mali. Isti similes sūt aranee q;
faciēdo telā p capiēdo muscas. seipsā enī
fecerat. Adēt suffocat. Aug. Naufragiū
singis ⁊ plūib; āplecteris. vñ Soc. mal-
lam argētī prociēs in mare dixit. Alder-
gā tene mergas me. Ingnat. Exo. 24.
Filiū israel seruiebāt in luto ⁊ laterē. Ex-
cecat. Exēplū in Thob. q; excecatus fuit
stercore hyrcidini. Cor. dilacerat. vñ di-
uitie oparāt spinis Adathei. i. Insatia
bilē facit. vide cōparāt sacco ptuso ⁊ in
ferno q; nunq; dicit sufficit. Et mar cui
oīa sumina influūt. ⁊ tñ nō redūdat. Et
hydrisido cog quāto plus bibit tāto pl⁹
sicit. filie auaritie sūt sex sūt Gre. Pnia
est obduratio cordis que fit omittēdo ele-
mofnā. istā filā vocat Ihdorus i hūani-
tatē. scda est violētia hec fit nocēdo alicui
palā affecta mala quā vocat Ihdorus ra-
pacitatē. tertia ē inqetudo hec est appeti-
tus lucri. q; rta ē pinriū qd sepe incidit in
emptionē ⁊ vēditionē qnta est salacia q;
fit p verba decipiētis in occulto. sexta est
fra? hec ē deceptio pfecta ⁊ hoc i pntia
illius q; decipit. septima pditio que ē idē
quod deceptio que fit in absentia de-
cepti.

De gula. Cap. 20.

Ula vt ait Aug. ē imoderata cibi
g auditas. Itē Gula ē vorax edaci-
tas nāe simib; nō cōtēta. Quinq;
modis peccatur circa gulas. vt dicit B.
Pnimo cū qs horā comedēdi pnenit. ⁊
hoc fit p ipatiam expectādī tps debituz
secūdo enī qs qrit cibaria pēiosa ⁊ delica-
ta de qb; Ouidi;. Est virt; placitis ab-
stinuisse cibus. s; ptra hoc fecit diues ille
q; epulabaf. quōtidie splēdide. tūo qñ qs

mēsurā excedit. s. nimis comedēdo. Sci-
endū tñ q; qd vni nocinū est alteri est re-
mediū. sic ⁊ qd vni ē mēsurā debita alte-
ri est excessus. Tñ nō consistit mēsurā in
cibi q;ritate s; i comedēdis q;ritate. verū
tñ qdā teimū sūū recōpēsāt postmoduz
nūmicitate supflua. s; hoc qd aliud q; da-
re duos obolos p vno denario. Quarto
qñ nimis ar dēter ac festine qs comedit
Ad. n. vñs ciboꝝ s; pcupiscētia in vitio
Quinto qñ qs cibaria sua nimis studio-
se pparat. vñ Ber. Ad sapores sed fa-
mes exēter appetitū. In oib; his sumē-
da sūt nō q; voluptas. s; q; requir necessi-
tas. Cōtingit etiā peccatū ēd circa dimi-
nutionē cibi. sicut circa supfluitates. filie
gule sūt gnq; s; m Gre. pima ē scurrilitas.
q; gula mouet ad verba scurrilita. se-
cūda multiloquū. s. detractio. vituperia. ⁊
alia verba inania. Tertia inepta letitia. i.
lasciuita carnis sine gest; corpis inozdina-
tus. lasciuia mētis demōstrās Quarta
imūditia q; solet puenire ex gula vt ē vo-
mit; ⁊ eructatiōes fetide ⁊ luxuria. qnta
ē ebetudo mētis. i. subuersio rōis. Gula
duo cōplectit. s. cōmessationē ⁊ ebrieta-
tē. ⁊ pprie loquēdo Psimonia opponit
cōmessationi. ⁊ ebrietati sobrietas. Gula
nocet multipli De paradiso eiicit hoies
exēplū in Adā. Spūalia bona perdit exē-
plū in Esau. q; p cibo vēdicit primoge-
niturā. diabolo domū pparat. Adathei.
viii. si eiicis nos hinc mitte nos i porcos.
Seruū suū ptra se at. puer; 29. Qui d
licite nutrit feruū suū postea sentiet illuz
cōtinnacē. Luxuria inducit. exemplum
de Lotb. Homicidā pficit exēplū d Jo-
āne baptista. q; iunio perit. Induē mō-
tē nāe. Eccl. 37. Pdropter crapulā mul-
ti pierūt Gen. 2. Quacuq; die comede-
ris ex eo morte morieris. Inducit mor-
tē culpe prima tbi. quarta vidua in deli-
ctis vñs mortua ē. Induē mortē gehē-
ne. Luce. 16. Dines epulo sepult; ē i iher-
no. Remedia gule sūt q;tuor. primū est
spiritualū ciboꝝ frequēs sūptio. Adatb.
4. nō in solo pa. vi. ⁊ c. s; m futura carnis

Socrates

Not

Not

par
nia

nre cōsidera°. Hicero. facile cōtēnit oia
q se semp cogitat moriantū. tūū ē eterne
cene p̄sideratio. Lu. 14. Hō qdā fec̄ ce
na. q̄rtū ē famis xpi ⁊ suor̄ p̄fatō. Tre.
Recordat̄ paup̄tatū meē abs̄c̄itū ⁊ fell̄
De luxuria.

Capitulum.

21.

Urruria ē ex inmundis desideris
veniens lubrica mētis ⁊ carnis p̄
situtio. Itē luxuria ē libidiose vo
luptatis appetit̄. ⁊ itelligas hic appetitū
q ē ex p̄sc̄u rōis. qz tal ē pctm̄ mortale ⁊
d̄r pctm̄ mortale. qn̄ rō n̄ p̄hibet huius
mōi appetitū cū posset. D̄rie luxurie s̄
8. p̄ma ē fornicā°. q̄ ē soluti cū soluta. Sa
meretriciū. qd̄ sit dupl̄. s. p̄ vagā libidi
nē cū diuersis sectādo vl̄ cū publice ve
nali p̄cubēdo. Itia ē adulteriū quo p̄inga
lis thōr̄ vitiat̄ q̄rta ē stup̄r quod ȳginal̄ i
regritas cor̄rūp̄it. q̄nta sacrilegiū quo cō
tinētia deo dicata ledit̄ vt i clericis ⁊ re
ligiosis sacris ord̄inib̄ sublimatis ⁊ i his
q emiserūt vortū cōtinētē. sexta ē incest̄
quo vinculū p̄sanguinitatis. Affinitatis. ⁊
cōp̄ternitatis cor̄rūp̄it. septima ē pctm̄
p̄tra nāz sine sodomia quo nālis v̄sus p̄
uertit̄ notādū at̄ qz aliqd̄ ē p̄tra nāz sp̄ci
⁊ aliqd̄ ē p̄tra nāz ḡn̄is. p̄mo mō ē pctm̄
mortale ē p̄tra nāz. qz in rōnali creatura
remurmurat̄ s̄nderesis p̄tra oē pctm̄ s̄
sc̄do mō pctm̄ sodomie ē p̄tra nāz ḡn̄is
qz n̄ solū i hoie s̄z ēt i brutis diuersi sex̄
i coitu p̄ueniūt. vñ si aliquo mō sit cōtra
nāz ḡn̄is ē. Octaua ē libidinosus cor̄
cōiu
gal̄ q multiplex ē. cor̄. n. cōiugal̄ al̄. li
cit̄. al̄. fragilis al̄. ipectuosis licit̄ tri
plic̄it̄ sit. vt qn̄ cā pl̄s. l̄ ad ampliadum
cultū dei l̄ cā reddēdi d̄bitū l̄ cā vitade
fornicationis nō i se s̄z i cōiuge p̄m̄ ē pie
tatis. Sc̄ds iustitie. Terrins cautele. In
his nullū d̄r pctm̄ ec̄. fragilis ē qn̄ sit cā
delectatōis. ⁊ tūc distiguit̄. qz si amor il
li delectatōis p̄ponit̄ dō mortale pctm̄ ē
si vō p̄ ponit̄ venale. Impetuosus ē q
ex sola libidie p̄ueniēs metas honestatis
⁊ rōis trāscēdit. qz sit ḡnqz modis p̄mo
causa satiādū libidis p̄ meretricias bladi

tias. sc̄do cū sit cōtra naturalē modū. itio
cū sit tpe p̄hibitiōis. q̄rto qn̄ sit in loco p̄
hibitiō. q̄nto qn̄ accedit̄ ad mulierē p̄e
gnātē vicinā p̄m̄ vl̄ que ē in fluxu men
struo. filie luxurie s̄nt. 8. s̄z Bre. p̄ia ē
ec̄citas mētis. qz s̄m. Aug. in ope luxu
rie tota rō absober̄. secūda ē incōsidera
tio mortis. s̄. inferni. tertia icōstitia. s̄. ad
cogitādū desiderādūqz nūc istud nūc i
lud. quarta amor sui. s̄. quo aliqs deside
rat lōgā vitā ad hoc vt expleat volupta
tē suā q̄nta p̄cipitādū qz corrūt p̄cipitādū
ad peccādū exponēs se piculo mortis p̄
luxuriā faciēdā. sexta ē odiū dei qz sit. qz
de abstrahit ⁊ punit eos q sequūt car
nis delicias ad q̄s ic̄lnat luxuria. septia
affect̄ p̄ntis seculi. s̄. appetit̄ bonor̄ di
uitiar̄ sanitatis huiusmō p̄ q luxuriosus
finē suū p̄seqū. octaua ē despectio futuri se
culi q̄ est diffidētia glorie vel ventis cōie
quēde. ⁊ hec est filia luxurie consumate.
Luxuria n̄cet̄ multipliciter. deo est con
tuneliosa quia templū ei⁹ inquinat De
monib̄ placita Job. 16. bebem̄at d̄ormit
in locis humentibus. subiecto p̄p̄rio no
cua. p̄ma cor̄in. vi. Qui fornicat̄ i cor
pus suū peccat̄. ¶ D̄orimus scand̄alizat
Osee quinto. facti estis superius specula
tioni. ⁊ rethe exp̄sum laquer mōtē tba
bor̄. Animā propriāz damnat̄. sc̄do ru
bica. 12. nō recedet gladi⁹ de domo tua
hoc dictus fuit ad d̄d̄ p̄ pctm̄ berfabee
vilissimo domino se subiecit. s̄. carni ⁊ vē
sualitati. Genesis. 3. Quia obedisti vocē
vroris tue. maledicta terra in opere tuo.
Ad̄ētes infatnat̄. Osee. 4. Timū ⁊ mulie
res auferūt cor̄. Remedia luxurie s̄t. Ve
catis fugē. Job. 13. ¶ Depigi sedus euz
oculis meis vt nec cogitat̄. d̄ygie. puer.
13. Qui tetigerit picez com̄gnabit̄ ab ea.
Ad̄ous extrema cogitat̄. p̄ner. vii. Ad̄e
morare nouissima tua ⁊ in eternū si pec
cabis. De se nō p̄sumere. qz cecidit Da
uid sanctissim⁹. Salomō sapiētissim⁹.
Sansōy fortissim⁹. Frequētē se occupa
re. 11. Die. Sēp̄ aliqd̄ boni facito. vt te dia
bol⁹ s̄ueniat occupatū. T̄tatōi i p̄ncipio

oia s̄uon̄s f̄ug

no inf

teret caput tuum. Carnes domare. mar
ci. 9. Hoc genus demoni nō euicitur nisi
in oratione ⁊ ieiunio.

Quō supbia sit mortale vel veniale.

Lapsum.

22

Omnia p̄dicta quibus semper sint peccata. non tamen semper sunt mortalia. Unde videndum est quoniam unum quodque mortale sit. ⁊ quoniam veniale. Vanagloria igitur ex suo genere est veniale. quia genus operis sumitur ex obiecto. Tamen autem secundum se non est obiectum peccati mortalis. sed venialis. Unde cum vana laus sit huius peccati obiectum per quod non semper est peccatum mortale. Erunt tamen vanagloria mortalis dupliciter. scilicet ratione finis propter quem laus appetitur. Opus namque tale est quale est id propter quod appetitur. Item ratione operis in quo laus queritur. Circa primum dicendum est quod quadrupliciter sine laus queritur. Primo ad vitandum malum infamie sicut Samuelis se laudauit. i. Reg. 2. Secundo propter aliquam vilitatem spiritalem. ut est gloria dei vel edificatio primi. sicut Saulus se comendauit. 2. cor. ii. Tertio propter lucrum auaricie sicut pharisei qui deuorant domos viduarum longas orationes simulant. Mathei 23. Quarto propter aliquem actum venialis peccati. sicut quoniam laudari vult eo quod venialiter in laude delectatur. Primum est prudentie. Secundum est charitatis. Tertium est mortale. ⁊ idem intelligendum est quoniam quilibet laus ponit finis alicuius operis. Quartum est veniale. Sequitur secundum eandem causam. quia vana gloria sit peccatum mortale. scilicet ratione operis pro quod laus queritur. hoc autem potest fieri tripliciter. quia laus quandoque queritur pro opera illicita. quandoque pro opera ex se in deum. quandoque pro opera virtutum. Si primum modo sic tale est peccatum quod est id illicitum. scilicet mortale vel veniale. Si secundo modo. sic est peccatum veniale. ut habet diuitias vel vestes preciosas cum abusu talium in laude. Versum si talia sunt de se inordinata. ut sint occasio peccati mortalis. secundum quod mulier cum ornatu meretricio ad alias capiendas spectatur. vel si scilicet illud est illicitum ex prohibitione superioris. ut

torneamentum ⁊ bimō. cum excederet preceptum ecclesie sic sunt peccata mortalia. Si tertio modo. id est si laus queratur pro opera virtutum. hoc est dupliciter. vel quia appetitus laudis adiungitur operis virtutis tamquam incidens. ⁊ contingit in actu vel in predicatore quandoque. ⁊ tunc est veniale. Vel laus est finis principaliter prestitutus operi virtutis ⁊ operanti. ita quod ibi constituit finem ultimum. ⁊ sic est mortale. quia tunc inheret ei ut fini ultimo. Nota quod manus est peccatum gloriarum de bonis spiritualibus quod de temporalibus. quia minus habet motum eo quod minus apparet extra quod temporalia. Quomodo inuidia sit mortale vel veniale.

Lapsum

23

Inuidia ex suo genere est peccatum mortale quia cum inuidia habet irremediabilem dolo de alieno bono strariam directam charitati que non emulat. sed cogaudet veritati. prout Corin. 13. Charitati vero nihil est strari nisi peccatum mortale. Tamen illud quod ex genere est mortale potest esse veniale vel putari in suo primo motu consistit. vel extra suam rationem trahitur. Dolor ergo de alieno bono est quadrupliciter. vel quia est primo. primus motus extra veniens. sic quidam naturaliter inuidi sunt. ⁊ hoc nullum peccatum est. cum nullo modo sit in parte nostra. vel est secundo primus motus quoniam appetitus sine completa liberatione tali passione afficitur. ⁊ sic est veniale peccatum. vel est actus voluntarius deliberatiue. ⁊ sic est mortale. vel trahitur per intentionem extra suam rationem ut quia dolor de alieno bono surgit cuius causa bona. sicut quoniam dolet aliquis de bono temporaliter alterius quia videt illud reducere in detrimentum anime illius. vel in detrimentum comitatus ⁊ talis dolor bonus est. quia malus bonum spiritus est appetendum. Nota autem ergo quod pro dolore boni comprehenditur gaudium de malo quod ex ipso causatur.

Quomodo ira sit mortale vel veniale.

Lapsum

24

Ira ex suo genere est peccatum mortale. quia secundum Iherosolymorum. Ira est animi concitatus ad penam puocandi inferendam. Talis autem motus strariam charitati que non

irritat nec cogitat mali. f. cor. 13. Ira igitur vel dicitur ira zelus que est detestatio vitii et hoc non est peccatum. sed perfectio. Idcirco et quod sibi per hunc modum irasci. sic dicitur glossa super illud psalmi. Irascimini et nolite peccare. Quid est inquit homo penitens nisi irascens sibi: vel dicitur remissionem affectus circa peccatum per quam homo non dolet de malo peccati. nec gaudet de bono eius? Item non doleat de bono nec gaudeat de malo eius? Item differens est et sic non est mortale. Item imperfectio caritatis vel dicitur actualis impatientia absque appetitu vindicte talis motus est deliberatus est peccatum veniale. Item incompleta rationem ire sicut ex supradicta parte diffinitio. vel dicitur impatientia cum appetitu vindicte. et hoc est tripliciter. quoniam hoc est a natura. sicut est in melancholicis in quibus secundum philosophum continue mordeat natura propter quod semper sunt turbulenti et sic nullum est peccatum cum sit mortale naturalis. quoniam est ab appetitu indelibrato et sic est veniale. sicut alii primi motus. quoniam voluntate deliberativa. et tunc est peccatum mortale.

Quo accidia sit mortale vel veniale.

Capitulum.

25

Accidia ex suo genere est peccatum veniale. quod secundum Augustinum. Accidia est tedium interni boni. hoc autem non opponitur caritati. sed dicitur diminutio servitoris caritatis. in quo consistit esse veniale. Istud ergo tedium vel est mortale naturalis. et sic nullum est peccatum. vel est motus appetitus contritum statum de opere spirituali laborioso. et sic est veniale. quoniam illi appetit naturalis debetur. quod consensus in veniale est. nisi veniale. Accidia vero ex genere et per se veniale est. tedium reducat in omissionem eorum que sunt necessaria salutem vel frangere precepta dei vel ecclesie sine causa rationabili. et tunc est mortale. Si autem tedium illud ex omissione boni et difficultate aggrediendi bonum ducit in desperationem. tunc iam accedit ad peccatum in spiritualibus sanctum. Et si tedium illud crescit quod est ducit in tedium vite in tunc quod incipiat sibi manum tunc est similis est Jude qui laqueo se suspenderit. Quo avaritia sit mortale vel veniale.

Capitulum.

26

Avaritia secundum Tullium est immoderatus amor habendi hoc igitur aut consistit in appetendo. vel in acquirendo vel in retinendo. Si primo modo hoc est quoniam modis. Primo quod appetit aliena appetitu proprio quod peccat in opere si adesset facultas. et sic est peccatum mortale. Secundo quod appetit illicita voluntate completa vel si aliquis indignus conatur beneficium ecclesiasticum adipisci sic iterum est mortale. Tertio si appetit talia. siue sint illicita. siue aliena cum voluntate peccati. si possit habere sine offensa dei ac iniuria proximi. et tunc vel nullum. vel veniale est. siue talis additione actualiter addat siue bitumaliter eam intendat. Quarto si simpliciter appetit habere superflua et hoc appetitu suffocante metem. si a cura sui et consideratione divinum. et hoc est peccatum mortale. Quinto si superfluo amore inberet. temporalibus tamen infra dei amore hoc est veniale. Si autem avaritia consistit in acquirendo hoc est tripliciter quod vel acquirat iniuste quocumque modo. et tunc est mortale. vel acquirat per tale opus. aut arte. aut officium quod per se est peccatum mortale. si est esse sine lucro. vel perire aliquid fornicari. et tunc est mortale. vel acquirat talia per opera illicita que sunt veniale peccatum. vel cum aliquis verba iocosa componit ad lucrum. salua tamen honestate. et hoc est veniale. nisi propter delectationem dissolutionis totaliter se det talibus tunc non mortale est. Dico autem propter delectationem. quod si aliquis per necessitatem per talia sibi sustentationem congereret cum alia lucrositas ne sciret non reputaret eum in statu danarorum. Si autem avaritia consistit in retinendo hoc potest esse quoniam modis. Primo quod retinet scilicet ea que restituere tenet. et tunc retinendi. sic est peccatum mortale. Secundo quod retinet ea que ad necessitatem suam et suorum pertinent. vel ad conservationem status sui. et suorum secundum decetiam suam. et hoc non est peccatum. Tertio quod retinet superflua respectu vicinorum iam dictorum et hoc tempore extreme necessitatis alicuius sic est peccatum mortale. Quarto quod retinet superflua etiam citra extremam necessitatem ex insatiabili cupiditate. sic est peccatum

Non

3
catum mortale. precipiū aut signūz talis affectus est q̄ q̄s res potius finit putre- scere penes se q̄s vtiliter aliis dispenset. Quinto q̄ retinet sup̄flua quedā ex mo- dinato amore tp̄alūz p̄ quē modū dehc̄ a medio largitatis saluo tñ statu virtutis ⁊ sic est veniale. Nota q̄ auaritia ex suo gn̄e est mortale. quā Apo. idolatrie cōpa- rar. nō q̄ sit de specie illius peccati. cum nō hēat actū eius sed q̄ facit aliqd simile idolatrie suūdo creatur poti⁹ q̄ creatori. Quō gula sit mortale vel veniale.

Caplin.

27

Ula ex genere suo est pctm̄ venia- le. q̄ appetitus comedendi ex sua rōe nō subiacet dño volūtātis. Gula est imoderatus appetitus comedēdi qd̄ p̄r esse qnqz modis. Primo si est ibi solus appetitus cibi. ⁊ hoc nūq̄ est pctm̄. nec ē delectatio qbū p̄nset pctm̄ inq̄tus or- dinaf̄ p̄tra defectum cibi p̄trariū. hec. n. sūt pure nātia. in quibus nec est merituz nec demeritū. Secō si appetitū necessi- tatis adiungit appetitus delectatiōis ⁊ voluptatis in cibo ⁊ hoc est pctm̄ venia- le. Tertio si ē ibi trāsgressio p̄cepti vt cū aliqs sine necessitate soluit ieiunū ecclie. vel qñ religiosus comedit carnes cū hoc in suo ordine sit p̄hibitū. s. sub p̄cepto sic est mortale. Quarto si appetitus edendū est cū libidine vt qñ nimio ⁊ finali affe- ctu inheret delectatiōi cibi. ⁊ hoc ē pec- catū mortale. Quinto si ducit in p̄suetu- dinē talē que facit totā vitā hoīs delecta- tiōibus hūmōi deputari. hec tñ sūt vici- na pctō mortali eo q̄ ebrietās ab aposto- lo inter peccata mortalia cōputaf̄. Ebrie- tās tñ qnqz est pctm̄ veniale. vt qñ vltra necessitate q̄s accipit s̄m mēsurā tñ p̄ce- pibile. Qñ vō q̄s egredit̄ a mēsurā p̄ce- pibili s̄m rōem bñ ordinatā ad discer- duz. ⁊ hoc in tali mēsurā in qua euerit̄ stat⁹ mētis estrenata libidine. vt qñ deo p̄ponit tūc peccat mortaliter. Si aliquis aut uehriat alium ita. s. inuitās eū ad po- tum. vt intendat statū mentis eius euer- ere. ⁊ hoc facit in eius nocumētū peccat

mortaliter. q̄ aufert ei plusq̄ si auferret aliqd bonū tp̄ale q̄ vsim rōis aufert ei. Quō luxuria sit mortale vl veniale.

Capitulum.

28

Luxuria est ex suo genere peccatū mortale. q̄ est p̄tra illud. Nō me- caberis. De cupiscētia luxurie distinguit̄ in sex modis. Primo est cōcupiscētia p̄tingit in primo motu tñi. ⁊ sic est pctm̄ veniale. Secōs est cū sequit̄ cōsensus vl qz in delectatiōe hz nō in opus. ⁊ sic est mortale. Tertius est cū p̄sentit̄ ē in op⁹ ⁊ sic est itez mortale. Quartus est cōcupl scētia nō solū tenet corde. sed ēr pascitur visu. ⁊ sic itez ē mortale. Ad atb. 5. Qui viderit mulierē ad p̄cu. eam itā uehriat⁹ est eā in corde suo. i. si aīo ⁊ sine attendat mulierē vt p̄cupiscat eā. q̄ s; Aug. hoc nō est tñ m̄lari. sed plene p̄sentire libidi- ni. bñ ar dī ad p̄cupiscēduz eā q̄ si aliqs videret mulierē vt rē pulchrā. ⁊ vleri⁹ nō p̄cederet. tūc nullū pctm̄ cēt vel solū pctm̄ curiositatis. Quintus modus ē in stultiloquio. vt est quīs mulierē p̄cat. vl p̄pter libidinē hz seculz familiaria collo- quia ⁊ est mortale. Sextus modus vo- cat̄ ab aposto. turpitudine. Bld. vt i oscu- lis ⁊ in amplexib⁹ hoc est pctm̄ mortale ⁊ tāto grauius peccat⁹ q̄to magis libido p̄ talia accēdit̄ pp̄ nimā approximatōez ad ignē notādūz vō q̄ tangere mulierēz p̄ter intentionē nō est pctm̄. s̄tr cū inten- tiōe tagere. sed ex necessitate nō est pec- catū. Si tāgere ex libidine vl osculari ad nō p̄nente pctm̄ mortale est. Nota q̄ dīa ē iter p̄mos mot⁹ ḡnatiue. ⁊ nutritiue q̄ p̄m⁹ mot⁹ i ḡnatiua sp̄ ē pctm̄ nisi p̄ sacz i m̄mōnti exuleset. sed nō sp̄ in nu- tritiua qñ potētia deupiscibil. n. tñ cor- rupta ē i nutritiua sic i ḡnatiua. De hac m̄ā regre sup̄ra titulo p̄rio. vbi agit̄ de speciebus luxurie.

De peccato in sp̄m sc̄m. Cap.

29

Uāuis oē pctm̄ ḡnalter sit cōtra deū trīnū ⁊ vniū appropriatē tñ dī aliqd pctm̄ in p̄sem. aliqd in filū ali- qd in sp̄m sc̄m. In p̄tes. n. peccat ex im-

potētia. In filius ex ignorantia. In spiritu
 scilicet ex malitia certa. hoc est quia voluntas
 potest et scit resistere alicui malo. et tunc ex sola
 malitia illud eligit. Item in spiritu scilicet me
 re. peccat ex libera voluntate et improba et
 directe impugnat gratiam spiritus sancti. et ideo
 non habet colore excusationis. quia quantum est de
 se directe est impugnativus medici et re
 medi. per quod fieri habet remissio peccati. Item
 carum in spiritu scilicet dicitur irremissibile in hoc se
 culo et in futuro. non quia dimitti non possit
 sed quia vir dimittit. aut in hoc seculo quantum
 ad culpam. aut in futuro quantum ad penam.
 Item quia si legitur dimissum pro quod dicitur irremissi
 bile. sicut Malechisedech dicitur sine peccato. quia
 non legitur de eius peccato. Item quia aduersatur
 fontem remissionis. scilicet spiritu sancto. Item propter
 potentiam hominis. quia vir se potest parare ad
 gratiam quae tamen moles peccati dimittit. Scie
 dus est quod accipit hoc nomen irremissibile
 tripliciter. scilicet negative. ut quia nullo modo potest
 remitti. hoc modo peccatum angeli et damnatorum
 est irremissibile. Item pauative. dicitur quod non
 habet congruentiam de se ut remitti debeat. Item ex
 congrua voluntate dei possit omne peccatum dimitti
 ti. hoc modo omne peccatum mortale est irremissi
 bile. Item contrarie scilicet quia habet aliqua culpa
 contraria dispositionem ad remittendum. hoc
 modo peccatum in spiritu sancto est irremissibi
 le quia contrariat gratiam remittendi peccati. et hoc
 per dispositionem. vel presumptionem. vel alias species
 huius peccati. Sex sunt species peccati in spiritu sancto vel
 despectio. presumptio. impugnatio vitas agni
 te. Inuidia charitatis fraterne. obstina
 tio. finalis impenitentia. horum numerus sic
 accipitur. In remissione tria sunt. scilicet ipse remit
 tens et ille cui remittitur ac dispositio remit
 tendi in eo cui remittitur. In ipso remittente
 duo sunt. scilicet misericordia et iustitia. Contra pri
 mum est despectio. Contra secundum est presumptio. In
 eo cui remittitur duo sunt. scilicet dolor de commis
 so et propositum de non committendo. Contra pri
 mum est obstinatio. Contra secundum est finalis impeni
 tentia. propterea dispositio remittendi in eo cui re
 mittitur duplex est. scilicet cognitio veri et amor
 boni. Contra primum est impugnatio vitas
 agnitione. Contra secundum est inuidia charitatis sine

De finali penitentia nota quod si dicitur comminatio
 non peccati usque in finem sic in omni peccato i quo quis
 decedat est finalis penitentia putatur autem est una
 species peccati in spiritu sancto scilicet scilicet quod
 sumitur sic dicitur propositum non penitentia.

De peccatis cordis. Cap. 30

Contra cordis sunt hec. cogitatio. dile
 ctatio. sensus. desiderium mali. vo
 luntas perversa. infidelitas. idenotia.
 presumptio. despectio. timor male humilis.
 amor male accedens. suspicio. ira inuidia
 odium. timere finire. exultatio in aduersis
 primum. contemptus pauperum vel peccatorum. pro
 natus acceptio. perfidia. affectus pentium carna
 lium. inepta leticia. seculi tristitia. impatientia.
 auaricia. superbia. proplexitas. obstinatio ma
 li. tedium boni. accidia. inconstancia. pena penitentia
 dolo: quia facit amplius malum. hypocritis
 amor placendi. timor displicendi. verecun
 dia de bono opere. amor priuatus. sen
 sus singularis. ambitio dignitatum. vana
 gloria de bonis nature. vel gratie. vel fortu
 ne. verecundia de pauperibus amicis. con
 temptus ammonitionum. misericordia.

De peccatis oris. Cap. 31

Ecce oris sunt hec. crebra iura
 proptio. piurium. blasphemia. nomen dicitur
 irreuerenter assumere. vitatem im
 pugnaire. de mendacio et vanis alios intru
 ere. contra deum murmurare. Irreuerenter
 horas dicere. detractio. adulatio. menda
 cium. vituprium. maledictio. infamatio. commi
 natio. impugnatio vitas agnitione. impugna
 tio charitatis fraterne. seminatio discor
 die. perditio. falsus testimonium. mala conscientia
 derisio. traditio obedientie. inuertere fa
 cta bona in ecclesiam placitare ad iram hominum
 puocare reprehendere primum in aliquo
 quod ipse facit. vaniloquium. stultiloquium
 proferre verba otiosa. vel superflua. vel curiosa.
 iactantia. verborum pollicio. peccatorum defensio cla
 mor. risus caebimus. turpilorum lenoc
 nium. carere carceribus secularibus. in caratu di
 uino magis studere voce frangere quam de
 uote psallere. murmure. verba scurrilia profer
 re. in iniusta causa aduocare. malum comedare
 De peccatis operis. Cap. 32

mendac

Eccata opus sūt hec. gula. luxuria ebrietas. symonia. fornicatiō. violatio dierū solēniū. sacrilegiū. indigne cōicare. votoꝝ fractio. apostasia. dissolutio in diuino officio. scandalizare suo malo exēplo pximū & cōsumere. ledere hoīez in rebꝝ vel in psona vel i fama surtū. rapina. vsura. deceptio. ludus. venditio iustitie. exaccio in debita. thelonea i iusta. auscultare mala. ioculatoribꝝ dare. necia subtrahere. supflua sumere. vltra vires pprias qddā aggredi. cōsuetudo peccādi. recidiuatio. simulatio. tenere officiū ad qd nō sufficit. vel qd sine pctō nō agit. coreizare. nouitatē inuenire. maioribꝝ rebellare. minores opprimere. deliquere visu. auditu. odoratu. gustu. & tactu: lucta. osculis. muneribꝝ. itineribus. nutibꝝ. mādati scripturis. circūstātiā aggrauātes omittere. que sūt. ips. modꝝ numerus. psona. mora sciētia. etas. tērationem peruenire se ipsum ad peccatum cogere.

De pctis omissionis. Cap. 33.

Eccata omissionis sūt hec. d deo nō cogitare. ipsū nō timere vel amare. grās de bñficiis nō agē. opa q̄ q̄s facit ad ipsū nō referre. de peccatis si cut dꝝ nō dolere. ad gratiā p̄cipiendā se nō p̄parare. gratia accepta nō vti nec eā suare. ad inspirationē diuinā se nō p̄uere. volūtate suā volūtati diuine nō cōfomare. ad oīnes dicēdas nō attēdere. oīones debitas ommittere. ea ad q̄ tenet ex voto. vel p̄cepto vel officio negligere. ecclesias & p̄dicatiōes fugere. tēratōi nō resistere. penitētiās iniunctas negligere. & negligenter facere & que statim faciēda sunt differre. bonis pximi nō gaudere malis nō cōdolere. iniurias nō remittere. fidē p̄oximo nō seruare. & beneficijs eius nō respondere. delinquētes nō cōripere. lites nō sedare. ignoīātes nō iustruere. afflictos nō cōsolari. ammonitiōibus nō acquiescere.

**Explicit liber tertius.
Incipiūt capitula quarti libri.**

De incarnatiōe xp̄i.	1.
De salutatiōe angelica.	2.
De r̄fisiōe virginis.	3.
De scificatiōe materna.	4.
De cōceptiōe diuina.	5.
De rōnibꝝ incarnatiōis xp̄i.	6.
De mō incarnatiōis.	7.
De vnione & natura assumpta.	8.
De vtilitate incarnatiōis.	9.
De mirabilibꝝ circa incarnationē.	10.
De natiuitate xp̄i.	11.
De circūcisiōe dñi.	12.
De baptismo dñi.	13.
De plenitudine gr̄e xp̄i.	14.
De plenitudine sapiētie xp̄i.	15.
De merito xp̄i.	16.
De voluntate xp̄i.	17.
De defectibꝝ quos xps̄ assumpsit.	18.
De passiōe xp̄i.	19.
De effectu passiōis xp̄i.	20.
De cruce xp̄i.	21.
De descēsu xp̄i ad inferos.	22.
De resur̄ctiōe xp̄i.	23.
De ascēsiōe xp̄i.	24.
De ascēsu xp̄i ad dexterā.	25.

Explicit capitula.

Incipit liber quartus.

De incarnatiōe xp̄i. Cap. 1.

Incitidens ē rex p̄ncipiū effectiuum in creatiōe. sic est reflectiuū in redēptiōe & p̄fectiuū i retributiōe. quū sicut p̄ oīa creatū p̄ v̄bū increatū. sic oīa recreauit & renouauit p̄ v̄bū incarnatū. ¶ Homo circa icarnatiōē xp̄i talis fuit ordo. Salutatio angelica. r̄fisiō v̄gis scificatio materna cōceptio diuina d̄ qbꝝ nūc p̄ ordinē est agendum.

De salutatiōe angelica. Ca. 2.

¶ Ihs̄ ē angelꝝ gabriel q̄ fuit d̄ ordine arch̄angeloz ad beatā v̄ginē cui appuit visiōe corpali. q̄uis loq̄ ref lo cutōe sp̄iali. Ad illd̄ notabile factꝝ nūciꝝ debuit eē angelꝝ pp̄ tria. p̄mo pp̄ cognatiōē virginittas ad āgelicā naturā. 2. pp̄ ordinē pditiōis hūane qꝝ sicut ibi venit diabolꝝ i serpēte ad mulicrē. ita hīc de

Orationes.

venit p angelū ad vginē. vt sic ex opposi
 to medicina rñdeat morbo. ⁊ repatio la
 pñi. ⁊ remediū nocumēto. 3. q̄ sicut il
 la gr̄a fuit spatio n̄e hūane sic fuit ⁊ rui
 ne angelice. vt cōi bñficio vtraq̄ n̄a cōit
 debuit ministrare angelica. s. ⁊ hūana.
 Diuidit̄ at̄ salutatio br̄e vginis in tres p
 tes primā p̄te incipit angelus dicēs. Ave
 gr̄a plena dñs tecū bñdicta tu in multiz.
 Sc̄da subiūxit belisabeth. cū ait. Et bñ
 di. s. v. tui. Tertā opposuit ecclia vt i re
 uerētia nomē marie b̄fēt n̄a maria nō ē
 de textu. ista salutatio cōmēdabil̄ est i. 4
 p̄mo pp auctore. q̄ missus est angelus a
 deo. 2. pp nūciū. nō. n. hō fuit dign⁹ nū
 ciare s̄z āgelus. nec qlibz angelus. s̄z ga
 briel. 3. ab ea q̄ salutat. q̄: vgo. nec qlibz
 vgo. s̄z maria. 4. ab ipse mō salutādi q̄ i
 dicat inocētiā vgis. cū d̄ gr̄a plena. Itē
 excellētia p̄ceptōis. cū d̄ dñs tecū. Itēz
 p̄millegiū p̄rogative singularis. cū d̄ bñ
 dicta tu in mi. Salutatioēs q̄dā inuentū
 tur optatiue salutis. 2. Regū. 16. Salue
 rex q̄dā gr̄e. Apo. in plibus locis. Gr̄a
 vobis ⁊ par q̄dā gaudii. thob. 5. Gau
 diū tibi sp̄ sit. q̄dā bñdictōis. Ruth. 2.
 Bñdicta tibi dñs. hec at̄ salutatio angeli
 ex oib⁹ p̄dictis p̄ata v̄. Cōtinet. n. sa
 lutē cū dicit. Ave. Itē gr̄a cū dicit. gratia
 ple. Itē gaudii cū dicit dñs tecū. Itē bñ
 dictōis cū dicit. bñdicta tu ⁊c. Ideterea
 in hac salutatioē notat̄ triplex p̄rogatiua
 br̄e vginis. s. n̄e cū d̄. Ave gr̄a. cū dicit
 gr̄a plena. gr̄e. cū d̄ bñdicta tu ⁊c. No
 ta deniqz ser in angelica legatōe. primo
 q̄ reuerēt̄ beatā vginē salutant cū dicit
 Ave. 3. p. 2. q̄z excellēt̄ p̄mēdant. ibi bñ
 dicta tu ⁊c. 3. q̄z dulcēt̄ p̄fortant. ibi. Ne
 timeas ma. 4. q̄z eligāt̄ mōz exposuit. ibi
 Sp̄s sc̄us sup̄ne te. 5. q̄z diligēt̄ suā le
 gationē cōpleuit. ibi. Ecce p̄cipies ⁊ pa.
 6. q̄z p̄ueniēt̄r plē nascituram descripsit
 ibi. Ideoqz nascēt̄ ex te sanctum voca.
 filius dei.

De rñfione virginis. Cap. 3

Uos legitimus in scriptura dialo
 gos. vñū inter enā ⁊ diabolū quo

mors deludebat. Alter inter mariam ⁊
 angelū quo vita oriebat. Vide at̄ tria q̄
 fecit beata vgo in salutatioē āgell. s. cogni
 tionē seu deliberationē. q̄z cogitabat q̄lis
 eēt̄ ista salutatio. Interrogatōes. q̄z q̄ret
 quō fiet istud. Cōsensuz. q̄z rñdit. Ecce
 ancilla dñi ⁊c. Nec in deliberatioē fuit su
 bita sic Eua. nec iterrogādo dubiasit̄ ha
 charias. nec in cōsentiēdo tarda sicut sar
 ra. In rñfioē cōsensuz br̄e vgis q̄tuor
 v̄ba inuenies. que q̄tuor v̄tutib⁹ marie
 redolēt̄. Ait. n. Ecce. qd̄ ē obediētie p̄o
 pte. Ancilla dñi. qd̄ est hūilitatis p̄fecte
 fiat mihi. qd̄ est charitatis inflamare.
 Sc̄dz v̄bū tuū. qd̄ est fidei deuote. Se
 ptē v̄ba hec locuta est beata vgo in enā
 gelio. primū fuit. vinū nō h̄nt. Sc̄dz fili
 qd̄ fecisti nobis sic. tertiu. Qd̄cūqz dire
 rit vobis facite. q̄rtū qñ salutauit belisa
 beth. qntū quō fiet istud ⁊c. sextū Ecce
 ācilla dñi. septimū Adagnificat̄ aīa mea
 dñz. Verbū primū fuit p̄tatis. s̄z chari
 tatis. tertiu instructionis. q̄rtū p̄solatōis
 quintum discretionis. sextū humilitatis
 septimū ofonis. ⁊ gr̄az actōis. Et nota
 q̄ v̄ba p̄dicta fuerūt breuia p̄ter vltimū
 De sanctificatione materna.

Caplin.

4
 s Ancificatio triplex est. qdā cōis
 q̄ sit p̄ sc̄ra. qdā sp̄alis q̄ sit p̄ gra
 tia sp̄s sc̄i. qdā sp̄alissima q̄ sit p̄ gr̄am
 singularē. prima remouet culpa ⁊ cōfert
 gr̄az. remanet tñ fomes ⁊ p̄nitas ad pec
 cādū ⁊ talis est bap̄tismatis. 2. remouet
 culpā ⁊ p̄nitatē peccādi mortaliter. ⁊ ta
 lis fuit sc̄ificatio. Joānis bap. ⁊ Jere. in
 vtero. 3. remouet culpā originale ⁊ p̄ni
 tatē ad peccādū tā venialiter q̄s mortalit̄
 ⁊ talis fuit in beata vginē. Et sciēdū q̄
 lz gr̄a sc̄ificatiois in vtero sit maior q̄ntuz
 ad cēnā q̄z gratia sac̄ralis. tñ quātū ad
 aliquos effectus maior est gr̄a sac̄ralis.
 q̄z bap̄tismus ip̄mit̄ caracterē. ⁊ apit̄ ia
 nuam celi. ⁊ habilitat̄ hoīez ad alia sac̄ra
 quoz nihil facit sc̄ificatio in vtero ex se.
 Verūtn̄ gr̄a sc̄ificatiois in vtero p̄cellit
 in hoc gr̄az bap̄tismales. q̄z taliter sancti

ficatus nō pōt mortaliter peccare. ⁊ ad
 venialia minus inclināt eū sōmes. ¶ Dre-
 terea minora ⁊ pauciora venialia cōmit-
 tit. ⁊ talis grā fuit in Joāne bap. ⁊ iō ne
 in vanū grāz deī recipere fugit hōiūz so-
 ciatē. ⁊ artificia in se pniaz tenuit ne leui
 saltē maculare vitā famine posset. ¶ Darz
 igit qd in scificatōne in vtero pferē grā
 media iter grāz sacrālē. ⁊ grāz plene cō-
 firmatōis in pfa q hz pfectū sibi finē vl-
 timū. Ad pfirmatōz. n. pfectā tria ptnēr
 ¶ Prīmū est inseparabil adhesio rōnis ad
 deū. s3 ē indeflexibil subiecto ifirmaz po-
 tētiar aīe sub iperio rōis. tertiu ē indiscō-
 tinualis cōuersio actual' tot' hōis i deū
 qñ hō dīna dulcedine affect' ex toto cor-
 de ⁊ ex tota aīa. ⁊ ex oib' virib' sp actu
 tēdit in deū. ⁊ in qdēqz aliud in quo re-
 lucet de'. ¶ Prīmū hōz hz grā scificatōis
 simplr vt. s. nullus q pnceps ei' fuerit n̄
 possit peccare mortalit. s3 hūit brā vgo
 ⁊ iō nec venialr vnqz peccauit. sic dicit
 Aug. tūū āt nō p̄t puenir grē vlc eo q il-
 lud ex fructōe dī cōtē q tūū ē i pfa. Tres
 fuerūt scificatōes mīris dei. p̄ma fuit sci-
 ficatio in vtero. ⁊ hec tres hūit effectus
 .f. originalis culpe expiatioz ⁊ grē infusi-
 onē ⁊ fomitis tāta restrictōez vt nō possz
 in mortale peccm duci lz sōmes maneret
 fm eētā. Scda sanctificatio fuit i spūs
 sancti obū:atōe ⁊ filii dei cōceptione q
 tribus pmissis duo sp addidit. s. sīmo-
 dā fomitis extinctōne. ⁊ cōfirmationem
 in bono. ita q q prius peccare nō pote-
 rat mortaliter iā nō posset peccare. Idos
 duos effectus expressit angelus. Luce. s.
 spūs sāctus supueniet in te quo ad p̄mū
 Et vir' altissimi obū:abit tibi. quo ad
 scōz. Ista cōfirmatio nō fuit liberi arbi-
 trii ablatio sed ei' p grāz cōplectio. ¶ Dre-
 terea spūs scūs supuenit in eā nō solum
 ad sanctificādū. sed ē ad fecūdādū. cuius
 vīute vgo pcepit. virgo peperit. ⁊ post
 prēm virgo p̄māsit. Tertia sanctificatō
 fuit i filii dei inhabitatione q n̄ uē mēsi-
 bus in vtero eius māsit. Ex his oibus p̄-
 dictis duos effectus addidit. Unus fuit

qz oēs dispōnes fomitis sublata fuerūt. si-
 cut qñ morib' est curatus adhuc interdū
 remanēt reliqe curāde. Scdus fuit dedi-
 catio ad diuina. ita qz ēt licētis vībus mī-
 danis. s. nālibus optare eā esset impolez
 qz tūc solū mēs. sed ēt corpus luce dīni-
 tatis respēditur. vt signatū ē. Ezecb. 43
 Ex p̄dictis collige qz sōmes ⁊ psonā in-
 cit ⁊ nām. ¶ P̄sonā qdā. qz ad malū p-
 nā facit ⁊ stimulat ad peccm. Natura vō
 qz carnē inficit. put est p̄cipiū ad alterā
 carnē. S3 b̄t vgo in p̄ma sanctificatōe
 q fuit in vtero mundata fuit ab originali
 peccō. in quātū sōmes respicit psonā suāz
 qz nībil in psona sua purgādū remansit.
 In scōa vero scificatōe q fuit qñ spūs su-
 puenit in eā purgata fuit a fomite. put ip-
 se sōmes respicit nām incōpatōe ad' plez
 ppagādā. nō ope nāe. sed ope spūs scī
 ¶ Remotus. n. fuit eētialit pp qd ps ab
 ea sepanda in corpus xpi de fomite nībil
 hūit sicut nec mī. Nota s̄lr ex p̄dictis ⁊
 ex sequētib' qz brā vgo ex p̄ma scifica-
 tōe excellēbat puritate oēs baptizatos. ex
 scificatōe. ⁊ excellēbat puritatē. Ade quā
 habuit an peccm p̄firmatōez excellēbat
 angelos. qñ nec illi crescere p̄cit in p̄mio
 subāli siue eētialit. sicut nec decrefcere. s3
 brā virgo p̄ficere potuit in merito ⁊ nō
 deficere. ¶ Puritas mīris dei fuit q̄dru-
 plex in q nulla creatura sibi poterit cōpa-
 ri. p̄ma puritas scificatōis i vtero. Ois
 enīz rōalis creature puritas. vl ē nāe. vt
 angelus. vl ē grē gratis date. vt fuit inno-
 cētia p̄mi status hōis. vl est grē gratū sa-
 ciētis. ⁊ ista est maior alius duab'. Unde
 cū in illa spē grē scificatio mīris dei fuerit
 suprema. p3 q vincit puritatē oīs pure
 creature. scda est puritas innocētie in vi-
 ta in q s̄lr oēs excellit. qz beata virgo vi-
 rit sine oī peccato. ⁊ hoc oportuit eē ma-
 xime grē que nō solū ip̄sus nām p̄fice-
 ret. sed eā supra legē nature corrupte ex-
 tolleret. tertia est puritas v̄gineē castita-
 tis in q excellit ⁊ angelos ⁊ hōies. Ange-
 los qdem. qz fm hōero. hec retinuit per
 vītutē castitatis qd fuit in angelis necess.

Nov

hier

tatis nature. Itē excellit hoies in hoc. qz
 primū exēplar fuit bñ⁹ integritatis. ps.
 Adducētur regi virgines post eā. ¶ Die
 terea ondit illud alia rōne. qz sūma bec
 est puritas. que pot⁹ pōt sūt strarium
 secū pan qz possit violari. 7 talis fuit vgi
 nitas dñe nre. q̄ gaudiū mris bz cū vir
 ginitatis honore. itō nec primā silem visa
 est. nec bñe sequētes. 4. est puritas facti
 catōis ex supnēctione spūs sci 7 pñtie dei
 in q̄ excellit oēm creaturā. Lū. n. esse ma
 trem dei sit dignitas supior. q̄ pure crea
 ture cōteari possit necesse est grāz ad hoc
 disponētē eē maiore dī grā pure creature
 Oportet ergo primilegiū sanctificationis
 sue in hac parte omnem sanctificationez
 excedere aliorum.

De conceptione diuina.

Capitū.

Ox vt virgo beatissima assensum
 angelo p̄buit. dices. fiat m̄ibi s̄z
 verbū mū. Spūs scūs sup eā venit. ac fi
 liū dei cōcepit. Hec ēt tria simul fieri sūt
 tpe nō nā. tūc impleta sūt p̄ambula figu
 raruz. 7 documēta scripturaz. 7 deside
 ria p̄phetaz pp qd etiā aduētus xpi dī
 plenitudo t̄pis. Quare at xps nec prius
 nec posterius venerit. nōnullē sūt rōnes
 ¶ Prima est vt ordinē ym̄nēsi de⁹ nō tur
 baret. Singulā nāqz suis sūt t̄pibus qz
 to magis in maximo dei ope. s. filii incar
 natione. Scōda ne fides 7 spes de p̄mis
 sa incarnatōe 7 nimis tardata perirent.
 Si. n. tardasset venire quotidie decreuit
 sent hoies in fide 7 tepuissent. s̄z pri⁹ ve
 nire nō fuit necesse. qz nō p̄dest medicina
 spūalis sine affectu recipiētis. Tertia est
 vt sup̄reme infirmitatis culpe im̄edia
 re succederet melioratio. sicut sūmus do
 lores acute feb̄ris sanatio. Quarta vt hō
 lege naturali 7 scripta cōm̄iteret sic ait
 Aug. qz si statiz venisset diceret homo qz
 p̄ legē naturalē saluari poterat. 7 sup̄flu
 um crederet aduētūz xpi. Sicut dicit po
 terat de lege scripta. sed cōp̄tēto qz nec
 sic. nec sic saluari poterat. 7 tēto venit ipse.
 qz tūc erat t̄ps miserēdi. Quinta vt sicut

primus hō p̄ditus fuit sexta die ad totū⁹
 mūdi cōplemētū. sic sedus fieret in sexta
 etate ad totius creature p̄fectionē. sexta
 enīz etas apta est ad exercitiū sapiētie. ad
 remissionē culpe. ad meritū vite eterne.
 7 ad trāsitū de statu miserie ad statū glo
 rie. 7 ista notātur in sexta etate rōne p̄fe
 ctionis senarii. Sexta qz xps nō debuit
 venire in principio t̄pis. qz aduētus eius
 nimis fuisset festinus. nec in fine vltimo.
 qz tūc nimis fuisset tardus. sed decebat
 saluatorē inter t̄ps morbi. 7 t̄ps iudicii i
 troducere t̄ps remedii. Septima qz de
 cebat ducē p̄fectūz tūc se ondere. cū esset
 oportunitas currēdi ad b̄nitiū. hoc est i
 fine t̄poy. 7 tūc an̄ terminū vt p̄ timorez
 iudicii stimulari p̄ spēm p̄mis attracti. 7
 p̄ exēpli p̄fectōez aiati seq̄ possem⁹ effica
 citer ducē n̄m. Octana qz decebat me
 diatorē quosdā mēb̄oy suoy ipse p̄cede
 re. quosdā ipsū seq̄. Incarnatōez christi
 multe figure p̄cesserūt 7 p̄phete de qui
 bus aliq̄s assignemus. Abrahā descendit
 i egyptū vt p̄griaret ibi. Lapis p̄cisus
 est de mōte sine manib⁹. flum̄is egre
 diebat de loco volup̄tatis ad irrigādum
 padisum. Sapiētia edificauit sibi domū
 excidit colūnas septē. Thronū fecit sibi
 salomon de eboze grāde. Nouum faciet
 dñs sup̄ terrā. femina circūdabit virum
 Jonas in mare p̄icit. 7 mare sedatur.
 Sillabūt mōtes dñe dñe. Defēdit in
 ortū meū vt viderē poma cōualitū. Uel
 lus gedeonis rōnificat. Adāna seruat i
 vna aurea. Virga Aron floret. flos de
 radice eius ascēdit. Emitit colūba de
 archa. Hec. mittit lignū i aq̄s marath.
 ¶ Paradisus plārat Ad oyses ponitur in
 p̄bisellā sc̄rpeā Israel idnit Joseph tūc
 ca polimita. In sole posuit tabernaculūz
 suū. Duo viri terūt in vite botrū d̄ ter
 ra p̄missionis. Ad itit̄ isēph in cisternā
 Urbs fortitudinis n̄re syon saluator. po
 netur in ea murus. Emitte agnum do
 mine. Rorate celi de super 7c. Ascendet
 dominus super nubem leuem. Ad iserū
 cordia 7 veri. ob. si. Gemma carbun
 i 4

W

Aug

cull i ornamento auri. Simul i vnu diues
 ⁊ paup. Ego p̄m⁹ ⁊ nouissim⁹. i chari
 tate ppetua dilexi te Adittie. Daniel i la
 cū leonū. Appet i caino p̄ filis filio ho
 mis. Umbra descendit i horologiu. iō.
 gradib⁹. Ignis appet in rubo nō cōbu
 rens. Solez nube regan. Quid lucidius
 sole. ⁊ hic deficiet ps. A sūmo celo egres
 sit eius.

De rōib⁹ incarnationis. Ca. 6.
 p Er verbū iḡ incarnationū scā ē hu
 mani ḡnis spatio n̄ qz alit saluari
 nō poterat. s; qz nullus alius modus fu
 it ita cōgruus ipsi repatori ⁊ repabili ac
 repatoī. Cōgruebat in q̄ iste modus re
 paratoī que decebat suā potētia sapien
 tia ⁊ bonitate ostendere. Quid aut potēt/
 us q̄ cōiūgē extrema sūme distātia. hoc
 est creatorē ⁊ creaturā. Adagna potētia
 fuit in cōiūctiōe dispariū elemētoꝝ. Ad a
 lo: i cōiūctiōe illoꝝ ad sp̄ituz creatuz.
 Ad anima in cōiūctiōe istoz oīuz ad sp̄z
 icreatū. vbi ⁊ maxia disparitas ē. Quid
 vō sapiētius q̄ qz ad pfectiōez toti⁹ vni
 uersi fieret cōiūctio primi ⁊ vltimi. hoc
 est vbi dei qd̄ oīuz pncipiuz ⁊ humane
 creature que in opib⁹ sex dieꝝ fuit vlti
 ma oīuz creaturaz. Quid etiā beniuolē
 tius q̄ qz creator: rez cōicare se voluit re
 bus creatis. ⁊ hec benignitas magna fu
 it in cōicatioe sui. oībus rebns p p̄ntiā.
 maior. qz cōicauit se hōi p vnionē. ⁊ p p̄nt
 ḡnib⁹ singuloꝝ i vnitate p̄sōe. fuit et iste
 mod⁹ p̄gruētissim⁹ ipsi repabili. qz hō p
 petm̄ corruit in infirmitatē ⁊ ignoꝛātiā ⁊
 multā p q̄ inept⁹ factus ē ad virtutē di
 uinā imitādā. ⁊ ad virtutē cognoscēdā. ⁊
 ad bonitatē diligēdā. iō d̄s fact⁹ est hō p
 qd̄ se reddidit hōi imitabilē cognoscibi
 lē. ⁊ amabilē. fuit et iste mod⁹ cōgruētis
 sim⁹ n̄re repatoī qz d̄ns i forma sui pec
 ranū salutē sui. sūt ⁊ alie rōes q̄re fuit cō
 neniēs deū incarnari. p̄ma ē qz p̄uārica
 toꝝ abstulit nob̄ deū vñ cōueniēs fuit vt
 repatoꝝ redderet nob̄ deū. 2. qz humi
 litas decuit deū s; n̄ potuit hūiliari vsqz

ad penas in nā diuina. oportuit ergo qz
 in alia. 3. vt pphetias impleret. Ita ego q
 loq̄bar eē ad sū. Abacuch. Apparebit in
 finē. ⁊ nō mētiet si morā fecerit expecta
 eū qz veniēs veniet. vt. f. doceret potius
 vincē p iustitiā q̄ p potētia. 4. pp vitan
 dū icōueniēs qz si de⁹ icarnari nō pou
 it vel nesciuit. vñ noluit viderē in eo eē po
 tētia vñ ignoꝛātia vñ iuidia qd̄ absit. Qui
 ta vt tāta eēt hūilitas i redēptōe q̄ta fu
 it supbia in p̄uāricatoꝝ. qz supbia tanta
 fuit vt hō vellet eē vt de⁹ fieret hō. Sexta vt
 nostrū amorē excitaret ⁊ nostrā sp̄c eri
 geret. Septima vt exēplū imitādē virtu
 tis nob̄s daret in forma visibili ⁊ huma
 na. Quāuis opa trinitatis sint idiuisa. Ita
 qz q̄cqd̄ opat vna p̄sona opet ⁊ alia. tñ
 sol⁹ filius accepit carnē. ⁊ nō p̄r vñ sp̄s
 sc̄ns. Et hēm⁹ exēplū in trib⁹ domicelliis
 induētib⁹ ip̄sarū tertiā de q̄bus pōt dici
 q̄cqd̄ facit vna facit alia vna tñ sola indui
 tur. Eodē mō dicēdū qz icarnatōis op⁹
 q̄nqz attribuit p̄ri vt ibi. ar̄ vbi v̄it pleni
 tudo t̄pis m. de⁹. si. suū. q̄nqz attribuit
 filio vt ibi. Er̄iū a p̄re meo ⁊ veni i mū
 dū q̄nqz sp̄s sc̄o. vt in simbolo. qz cōce
 pr⁹ ē de sp̄t sc̄o. s; hec iō d̄sr. qz op⁹ in
 carnatiōis fuit maxime potētie. sapiētie.
 ⁊ bonitatis q̄ trib⁹ p̄sōis attribuit Sūt
 āt multe rōnes q̄ filī incarnat⁹ sit. ⁊ si
 p̄r vñ sp̄s sc̄ns. p̄ma vt p eādē sapiam
 q̄ m̄sdū p̄siderat fieret repato. 2. vt qz si
 li⁹ ē i deitate eēt filī in hūanitate. 3. ne idē
 eēt ⁊ p̄r ⁊ filī si p̄ d̄ hōie nasceret. 4.
 qz cōgruēt⁹ mittebat q̄ ē ab alio q̄ q̄ ē
 a nullo. 5. pp cōfirmatiōez hereditatis p
 misse. ne. f. possim⁹ dicē p̄ri. D̄se tu ha
 bes filiū cui p̄petit hēditas quā hōi p̄mi
 sisti. 6. vt p̄ris erga nos ostēderet caritas
 Jo. 3. Sic deus dile. m. vt. si. su. vni gen
 tū daret. 7. vt ostēdat qz de⁹ p̄r nihil hz
 qd̄ nō sit nob̄s pat⁹ dare cū filiū suū vni
 genitū. dederit. 8. vt sic deū filiū fac⁹ ē hō
 sic hō fieret filī⁹ dei. Apo. ad Gal. Ad i
 sit deus filiū suū vt adoptionē filioꝝ reci
 pem⁹. 9. vt eēt occasio salutis. qz d̄r occa

Mot
 3

fo ruine. 10. qz imago debuit p imaginē repari. 11. qz sicut verbuz mētis mediāte grossior nā emittit p vocē. sic v̄bū eter- nū p assūptionē nē. 12. qz medi⁹ iter pso- nas debuit eē mediator dei. s. 7. hoīuz. 13. qz sapiētia p̄tis reparare debuit appetitorē sapiētie Gen. 2. Er̄tis sicut dii scientes bonū 7 malū. 14. qz decētissime cōiūgiē humilitas 7 sapiētia puer. Ubi humili- tas ibi 7 sapia. vñ filiū dei p̄cipue decuit icarnatio. 15. qz ideo nō sunt nisi sapiētia dei q̄ filio appropiat vñ cū singule ideo singulorū sint cāe tūc demū oīa p̄fecta sūt 7 cōpleta cū p vnionē ad suū p̄ncipiūz redierint. 16. qz si p̄ fuisse icarnat⁹ tūc nulla persona sine p̄ncipio fuisse. 17. qz oportuit icarnatā p̄sonā tāq̄ sacerdotē supplicare p nā assumpta. s. magis de- cuit filiū supplicare p̄ q̄ ecōtra. 18. qz si sp̄it⁹ sanctus fuisse icarnat⁹ tūc duo eēt filii. 19. qz nullū decet magis reducē ad divinā cognitōēz q̄ v̄bū quo p̄ se d̄ clarat q̄ eē vnibile carni. sicut 7 verbū vo- ci. 20. qz nullū decet magis reducē hoīez ad filiationē adoptiūā q̄ filii naturales. De nō icarnatiōis. Cap. 7.

Ita cōi repatiōe oīuz decens erat vt fieret p̄cursor triuz de triplici hierarchia. s. diuina āgelica. 7 hu- mana. vñ i misterio icarnatiōis fuit p̄cur- sus āgeli nūciātis 7 v̄gis concipētis. ac vbi dei carnē assumētis. Cū fili⁹ dei mit- tēt in mūdū nō sit loci mutatio. s. nē hu- mane assūptio. qz ip̄sus mitti est eē vbi p̄sus fuit. s. alit̄ ibi eē q̄ p̄sus fuit. 7 hec al- teritas nō ē ex pte ei⁹ q̄ eē cū sit imutabi- lis. s. ex pte ei⁹ in quo est qz vnit̄ n̄se car- ni vt nō sit imutatio ex pte sui. s. ex pte n̄si. p̄deterca imutatioē loci erigit nō eē vbi q̄s p̄sus erat. s. nec hoc est in filii mis- sioe. qz post icarnatiōz fuit in p̄se sic sp̄ Libitus assumptis nā nostrā gnqz mo- dis. s. misericorditer apo. ad titū. 3. Se- cūdū suā misericordiam saluos nos fecit vtiliter. s. p̄ salute n̄ra. p̄s. Opat⁹ ē salu- tē i medio terre. Sapiēt̄ qz assumptis bonū nature reprobadō malum culpe.

Ita. Butir 7 mel co. vt sci. re. ma. 7 e. bonū. foziter qz sic suscepit naturā hu- manā qz nūq̄ deposuit eā. qz p⁹ moītez vnita fuit diuinitas carni in sepulchro. 7 aīe in inferno. mirabilis qz cōiūcta s̄ i car- ne sūmū 7 lūmū hoc ē de⁹ 7 lim⁹. Ver- bū caro factū ē gnqz in oīs. s. fm̄ verita- tē carnis. Itā. Vere lāgores n̄fos ip̄e tu- lit. p̄deter carnē. qz p̄ter cānis opatiōez Adh. 1. Qd̄ in ea natū est de spū sacro est. Supra carnez. qz meritis nostris nō erigētib⁹. Apo. ad Titū. 3. Itā ex opib⁹ iū. q̄ se. n. p̄deter carnem. quia ad sal- uandum carnem 7 hoc quantum ad fi- deles efficaciter. s. quātū ad oēs sufficien- ter. Adh. 1. Vocabis nomē eius Iesuū ip̄e. n. saluū faciet populū suū. Cōtra car- nē. qz ad maiorē dānatiōez fideleū. Jo. 15. Si n̄ venissee. 7 locut⁹ eis n̄ fuisse pec- catū nō hērent. Op⁹ assūptiōis humāe nāe nō aīatioz icarnatio noīat. cū tū a digniōit̄ res cūsuenerit noiari. hoc aut̄ est p̄pter q̄tuor rōnes. s. vt fiat exp̄ssioz noiatio. 7 vt p̄fūdoz explicet dignatio misentis. 7 qz nobis magis nota est ps carnis. 7 vt maior hūiliatio exprimat̄ eo qz magis a deo distat caro q̄ aīa 7 qz caro ē a p̄tib⁹ ppagata aīa a deo creata. De vnione 7 natura assūpta. Cap. 7.

Sicut i diuinitate vna ē eētia 7 tres p̄sone. ita i x̄po ē ecōtra vna p̄so- na 7 tres eētie. s. deitas aīa 7 ca- ro. hoc ē eētū nouū 7 antiquū. qz deitas est eterna. s. aīa ē noua. qz in assūptione carnis creata. caro v̄o ātīqua. qz ab Adā ppagata. 7 x̄ps fm̄ naturaz deitatis est genitus. fm̄ aīam vero creatus. sed fm̄ carnē nat⁹ poti⁹ fact⁹. Vnio fuit triplex i x̄po. s. deitatis ad aīaz. 7 ecōtra. 7 deita- tis ad carnē. 7 ecōtra. 7 aīe ad carnez. 7 ecōtra. Due p̄ime vnioēs sp̄ m̄ā sūt. ter- tia sepata fuit in morte. Vnio ergo deita- tis ad humanā nāz nō ē i vnitate nature. sed p̄sone. nō dico p̄sone humāe. s. diue hoc ē nō assumpte. s. assumētis. nec per- sone cūlibz. s. solus verbū. qm̄ impōssi- bile est qz natura diuina cōcurrat cū alia

sicut ps ad cōstitutionez tertii. vel q̄ ipsa
 transeat in aliā. v̄l alia in ipsam pp̄ simpli-
 citatē ⁊ vnitatē ipsi⁹ p̄fectissimaz p̄pre-
 rea diuitat⁹ ⁊ hūanitas si inueniūt in syu-
 vnitate nā s̄ p̄sone ⁊ sic itelligit illd̄ i sin-
 bolo Athanasii. *Mā sic aīa rōalis ⁊ ca-
 ro vn⁹ ē hō ita d̄s ⁊ hō vn⁹ ē xp̄s. ibi nā
 q̄s ponit similitudo q̄stū ad vnitatē p̄sone
 nō nāe. q̄: caro ⁊ aīa d̄s in hōie q̄stum
 ad eētā. ⁊ p̄stituit tm̄ vnā p̄sonaz. Ea
 dē inter diuinitatē ⁊ hūanitatē xp̄i ē d̄ia
 ⁊ tū ē ibi vnitas i p̄sona ⁊ q̄ diuina na-
 tura i nullo supposito p̄t substine p̄ter q̄s
 in p̄p̄ia hypostasi. iō vnio illa nō p̄t eē
 i p̄p̄ia p̄sona hōis s̄ dei. ⁊ p̄pterea de
 us in vna p̄sonaz suaz fecit seip̄s suppo-
 sitū hūane nāe. Cū tm̄ est ibi vna p̄sona
 litas ⁊ vnitas p̄sonalis. s. ex pte assumē-
 tis. ad eē nāq̄s p̄sone triplex erigit̄ disti-
 cto. s. singularitatis. ⁊ nālis incōicabili-
 tas ad excellētia dignitatis. *¶* Propter p̄i-
 mū nullū vmbile ē p̄sona. *¶* Propter scōz
 aīa nō ē p̄sona. S̄z pp̄ tertiu xp̄s s̄z q̄ ē
 hō nō ē p̄sona. Et his patet que sine ve-
 ra v̄l falsa inter has quattuor propones.
¶ Prima p̄sona assūpsit p̄sonā. sc̄da nā as-
 sūpsit p̄sona. Tertia nā assūpsit natu-
 rā. Quarta p̄sona assūpsit nām. *¶* Diuine
 due filii sūt falsē. Tertia vno mō est falsa
 alio mō ē vera. Si. n. sumat̄ natura. put
 ē cōis trib⁹ p̄sonis sic ē falsa. Si vero su-
 mat̄ natura. put ē in p̄sona filii sic ē vera.
 Quarta aut̄ p̄positio simpliciter ē vera.
 ad itelligētā hōy nota q̄ tres fuerūt opi-
 nionēs de incarnatiōe xp̄i. *¶* Prima op̄io
 dicebat q̄ filii dei assūpsit hōiez. *¶* Se-
 cūda dicebat q̄ assūpsit hūanā nāz.
 Tertia dicebat q̄ assūpsit hominēz vt
 velle. *¶* Prima opinio nō tenet. q̄: ponit
 q̄ i xp̄o sūt due p̄sone qd̄ ē falsūz. *¶* Sc̄da
 cōis ē ⁊ vera q̄: ponit q̄ xp̄s ē vnū solū
 lz sit aliqd̄ s̄m q̄ hō. Item ponit q̄ assū-
 mēs nō est assūpsit. Itēz q̄ ille homo
 diuina est essentia. ⁊ ecōtra. Itē q̄ cōis p̄
 p̄tetas filii dei inest ei. ⁊ ecōtra. Tertia
 opinio tanq̄ heretica reprobat̄ q̄: ponit
 nō eē i vna p̄sona xp̄i duas naturas. ⁊*

q̄ due substātie humane nāe. s. ⁊ diuine
 nō p̄tinet ad pluralitatē filii dei. Dicim⁹
 ergo q̄ tāta ē ibi vnio. vt q̄cqd̄ dicit̄ de fi-
 lio dei dicat̄ de filio hōis ⁊ ecōtra. *¶* His
 tñ exceptis in q̄bus exprimit̄ vnio l̄ clau-
 dit̄ negatio. s. vt fiat vocabulū in quo ali-
 qua repugnātia includit̄. sicut est vnū
 icarnari. assūmi. assumere. in q̄b⁹ inclu-
 dit̄ respect⁹ vnōis vnus nāe ad alteraz
 ⁊ tūc nō tenet̄ p̄dicta regula. Similit̄ nō
 tenet̄ si in vocabulo includit̄ negatio ali-
 cuius cuius oppositū alteri nō cōpetit. si-
 cut icipere eēse creati ⁊c. *¶* Nota q̄ p̄p̄te
 loquēdo cōpositio ē cōpositioz. cōiunctio.
 est corpis ⁊ aīe. vnio ē diuine nature ad
 hūanā. tm̄ ponit̄ vnū q̄nq̄z p̄ reliquo.
 Quinq̄z fuerūt stat⁹ p̄mi hominis. ⁊ de
 quolibz statu fecit̄ xp̄s aliqd̄. p̄im⁹ ino-
 cētie de quo xp̄s accepit̄ pcti imunitatez
 scōs gr̄e de quo accepit̄ plenitudinē gr̄e
 terti⁹ culpe de quo accepit̄ recōp̄satiōez
 pene quartus penie de quo accepit̄ passi-
 onē doloris ⁊ tristitie. q̄n⁹ glorie d̄ quo
 accepit̄ plenā fructūz. Corpus xp̄i s̄z Da-
 masce. formatū fuit ex sanguine beate vir-
 ginis nō ex carne. *¶* Mā vere m̄ris est s̄m
 philo. materia tm̄ nō ministrare s̄z dare
 virtutē formatiua q̄ active natura seu ma-
 teria format̄ est p̄ris ⁊ nō m̄ris. Cū igit̄
 beata virgo p̄p̄tate vere matris beat-
 oz q̄ materia cōtulerit q̄ s̄m naturaz sit
 materia. cōueniēs hūano corpi. ⁊ tm̄ in
 tēgritate virginale nō poluit. Talis aut̄
 materia non est caro q̄: dicit̄ philo. q̄ id
 qd̄ ē ps actu nō est mā ḡnatiōis cū nō sit
 i potētia totū. Caro aut̄ ē ps actu. vñ nō
 est materia ḡnatiōis. Talis quoq̄z mate-
 ria nō fuit semē femineū. q̄: hoc puritati
 v̄ginis nō cōueniebat. nec ē s̄m phm̄ ē
 necessariuz ad ḡnatiōm q̄: alique mulie-
 res cōcipiūt sine seminatiōe. Talis. er-
 go materia fuit sanguis. q̄: ipse s̄z philo
 s̄phū est in nobis materia ḡnatiōis. Qd̄
 aut̄ dicit̄ Apo. ad ro. p̄imo. Qui sc̄us ē
 ei ex seie. David. inte ligēdum est origi-
 naliter nō materialit̄. Virtus aut̄ forma-
 tiua in beata virgine nō fuit ex patre car-

nalī s; ex virtute altissimū.

De vtilitate incarnationis. Cap. 9.

Abissimū p̄ p̄ctū ppriā excellētiā
a mētis inocētiaz ac dei amicitiam.
hec at̄ recupare oportuit p̄ bñfici
uz saluatoris. Excellētiā. n. recupare nō
potuim⁹ nisi p̄ excellētissimū recupatorē
qz si p̄ aliquā merā creaturā repati esse-
mus. tñc oporteret nos eē subiectos illi
creature. inocētia. n. repari nō poterat ni
si p̄ satisfactorē sufficiētissimū q̄ eēt de⁹ ⁊
hō. de⁹ qdēz q. p̄ hoīe satisfaccere posset
hō vō d̄ gñe ade q̄ peccauerat. ille nāqz
p̄grue satisfaccit q̄ pōt ⁊ d̄z s; n̄ pōt nisi d̄
ns nec d̄z nisi hō. acētia s̄lr nō poterat
fformari nisi p̄ mediatorē pueniētissimū
q. s. vtriqz p̄ti cōsors eēt. ⁊ vtriqz parti
aic⁹. hoc vō x̄pō cōuenit qui ē deo patri
fils p̄ dinitatē ⁊ hōi lapsō p̄ humanita-
tē. veit ergo deus in learnatiōe tāqz dñs
ad suos vt eos corrigēt. tāqz magi ad d̄f
scipulos vt eos instrueret. tāqz medic⁹ ad
egrotos vt eos sanaret. p̄ p̄ncipiuz offidit
deus potētā. p̄ scōz sapiāz p̄ tertū hōi-
tatē. q̄ttuo: fruct⁹ incarnationis poit. Ber.
dicēs. Adāna de celo descendit vt gaude
ant elurietes. vinea celi botros erupit vt
gaudeat s̄tictes. oleū effūsi est vt gaude
ant egrotātes. lapis sine manib⁹ de mō
te p̄cisus est vt t̄meat negligētes. x̄pō ho
mini plures act⁹ pueniūt nobis multuz
saluti fieri pp̄ qd̄ diuersis reb⁹ naturall
b⁹ ⁊ artificialib⁹ cōpaf. ⁊ ipse nāqz x̄ps
d̄f caput nostrū pp̄ sensū ⁊ motū sp̄tia-
lē quē suis mēbris influit. mediator qz p̄
ncipat pp̄terates diuine ⁊ humane na-
ture. ⁊ iō inter deū ⁊ nos efficaciter pōt
mediare. fundamētū pp̄ fidē q̄ in nobis
illuminat intellectū hostiū pp̄ charitates
qz p̄ficiat affectū. pastor inq̄tū incorporat
nos ecclesie p̄ sacramētoz p̄ncipatōz. ho-
stia qz soluit obligatiōez p̄tractā p̄ p̄ctū
originale ⁊ actuale. Sacerdos qz ipse se
rogat. ipse se exaudit. ipse seruos se rogat
dñm. ⁊ ipse deus exaudit se hominē via
exēplo. vita in premio. Ite Ber. enume-
rat q̄ttuo: vtilitates aduētus domini di-

cēs. Venit medicus ad egrotos. redēn-
ptor ad rēditos. via ad errantes vita ad
mortuos. Offēdit adhuc multe vtilita-
tes incarnatiōis x̄pi. qz h̄ deus factus est
hō. vt fieret hō deus. dñs fact⁹ est suus
vt fieret suus dñs. deus de celo ad fras
descēdit vt hō de terris ad celos ascēde-
ret. deus factus est filius hoīs. vt hō fie-
ret fili⁹ dei immortalis factus est mortalis
vt mortales fierēt immortales diues inno-
cēs factus est paup̄ vt pauperes fierent
diuites. obscurata ē lux vt nos illumina-
ret. esuruit panis vt nos reficeret. s̄tuit
fons vt nos inebriaret. tristitia ē leticia vt
nos letificaret. pauebat fiducia vt nos cō-
fortaret. laxata est viay iter nostrum ad
celestia dirigeret. De mirabilib⁹

incarnationem. domini. Cap. 10.

Accelbat incarnatio x̄pi nostraz
e coruptionem in pluribus p̄ que
apparet q̄ ibi natura sua perdi-
dit iura. Inueniuntur. multa tā ex parte
matris q̄ ex pte plis. ⁊ q̄ ex pte modi.
q̄ nō sūt s̄m viā nāe. s; s̄m potētā virtu-
tis infinite q̄ solius dei est. Adira igr̄ sue-
rūt in matre que s̄m Ber. sine pudore
secunda grauamine grauida. siue dolore
puerpera. ibi portauit stella solem. pal-
mes vitem. riuus fontem. filia patrē
creatura creatorem. fuit inq̄ mater pa-
tris. ac filia nat̄. fuit quoqz prole posteri-
or. cōtento minor. mater ⁊ virgo fuit. ⁊
cū deo filium cōmunē habuit. maledicti
onem legis euasit vbi maledicere fuerunt
virgines ⁊ cōiugate. Virgines quod qz
nō genuerunt cōiugate vero qz in dolo-
re pep̄it. S; vtriqz beata virgo euasit.
qz vgo genuit. ⁊ dolores nō sensit. Aug.
Speculuz nō rumpit radis solis. ⁊ ita
integritatē virginis igr̄essus. aut egressus
dei vitare n̄ potuit. Adirabilia quoqz su-
erūt in ple. qz i s̄stāi fuit. ibi sanguis se-
patio. cōsolidano figuratio. antimano dei
ficatio. Et q̄ ista nō fuerūt successina pa-
ret ex scriptura Iere. femina circūda-
bit virum. Id̄ daret etiam ex virtute agēte
sp̄s sci cuius est subito opari. q̄sū asit

mēbra corpis xpi fuerūt in cōceptōe cō-
 plecta atq; pfecta vsq; ad aie susceptōez
 ipsoꝝ tñ mēbroꝝ distinctio fm Aug. taz
 pua ⁊ tenuis fuit q; hūano visui vir pos-
 set subici. q; in tāto fuit min^o corp^o illō
 q; alius pceptus cū format q̄tū augeri
 possit in vtero infra. 46. dies. Un mira-
 culosū fuit q; in tā puo corpē recepta fuit
 aīa. sed hoc iō scīm fuit vt pceptio xpi q̄
 tuz ad tps manēdi in vtero nō eēt nisi cō-
 ceptōi dīsimilis. ⁊ Deterrea ab instāti cō-
 ceptōis scīuit oīa et fm q; hō. Itē in frui-
 tione fuit pfecta. aīa ei^o. vñ q̄tuz ad hoc
 nō solū fuit viator. s; et pphētor. Itē mū-
 dus fuit ab oī pctō. ⁊ plen^o oī grā ⁊ vtu-
 te. Hābuit quoq; p̄ez in cellis ⁊ m̄ez i
 terris. sed p̄ez sine m̄ze. ⁊ m̄ez sine p̄ze
 Itē p incarnatōez ipse dñs factus ē su^o
 Eternus fact^o ē tpalis. imēsus factus est
 puulus. fit sum^o iūus. incōp̄hēsbilis fit
 localis. simplex fuit pposit^o. Dicit Aug.
 Uideri inuisibilis. palpat^o palpabil. imor-
 talis occidit. Itē Aug. Quis vnq; exti-
 mare poss; vt portaret manib^o semicis
 portator. orbis. panis āgeloz māducaret
 seu aleret. v̄tus celoz isfirmaret. vita oī-
 um moreret. Hic quoq; notādū est q;
 sicut in diuinis ē trinitas psonaz in vni-
 tate eēntic. ita in xpo ē trinitas eēntiaz seu
 nārum in vnitae p̄sone. q; sic in diuinis
 p diuersas p̄sonas nō distinguit eē. sic i
 xpo p diuersas nās nō distinguit p̄sona
 Deniq; xpi incarnatio fuit mirabilis ex
 mō. q; cū tres modū pduccēdi hoīez p̄cel
 fissent. prim^o v; nec de viro nec de mu-
 liere. sicut in adā. 2. de viro sine muliere.
 sicut in eua. 3. de viro ⁊ muliere. sic in oī-
 bus cōcupiscibiliter natis. Ad cōplemen-
 tū deuit vniuersi. q̄tū modū introducē-
 di vt. s. hō de muliere fieret sine viro per
 v̄tutē opatoris. In cōceptōe ergo filii dī
 simul deurrūt v̄tus inata. isusa. increata
 Uirt^o in ata mīaz mītrauit. Uirt^o in su-
 fa purificādo ad vnionez vbi adaptant.
 adaptiōe dico p̄grue nature. Uirtus in-
 creata subito p̄fecta qd nā nō potuit nisi
 succēssive.

De natiuitate dñi.

Lapim.

II

Attuitas xpi triplex ē. s. dīna. hūa-
 na. ⁊ gratuita. p̄ma ē ex p̄fe. 2. ex
 m̄ze. 3. fuit in mēte. De p̄fe nasci-
 tur eternaliter. de m̄ze tpali. in mēte spi-
 rituali. Et iste tres natiuitates sumit h; tres
 sub h; q̄ ff in xpo. s. ip̄si^o dīnitas. ca-
 ro. ⁊ spūs. Itā ex p̄fe nascit^o de^o. ex m̄ze
 caro ex mēte nascit^o spūs. s. p grām. Ex
 p̄fe nascit^o sp. ex m̄ze nascit^o semel in mē-
 te nascit^o sepe. Sed; natiuitatē dīnā xps
 h; p̄ez sine m̄ze. s; humanā h; matrez
 sine p̄ze. fm gratuitā h; p̄ez ⁊ m̄ez h; illud.
 Qui fecerit volūtate p̄ris mei ⁊c. Mat̄. 12.
 Has tres natiuitates rep̄tat ecclia i die
 natiuitatis ei^o p̄mā. s. dīnaz i missa q̄ cātat
 in nocte. Est. n. nob hec natiuitas occulta.
 Itā. S̄natōz ei^o q̄s enarabit. Sed; in missa q̄
 cātat in auroꝝ q; natiuitas hūana p̄uz fuit
 occulta. p̄uz manifesta. Occulta q; q̄tū ad
 modū. q; nat^o est y gine. s; manifesta q̄tū ad
 scīm Tertiā. s. gratuita in missa q̄ cātat in die
 q; natiuitas gratuita est māifesta i q̄ xps
 p affectū cōcipit. p effectū nascit^o. p p̄-
 ctū nutrit. Itā. A timore tuo cōcepimus
 ⁊ pepim^o spm salutis. De dīna itaq; ge-
 neratōe h̄f. 1. li. s; n̄c de hūna psequen-
 dū ē. Nota itaq; q; fm v̄ba apostolybi
 ait Appuit grā. d. s. n. o. bo. eru. nos ⁊c.
 Natiuitas xpi fuit grōsa. gl̄iosa. cupiosa
 fructuosa. Gratiōsa q; appuit grā. Glo-
 riosa q; saluatoris n̄i dei. Copiosa q; oī-
 b^o hoīb^o. frutuosa q; erudiēs nos. Iste
 fructus natiuitatis xpi duplex est. s. res-
 ctu t̄pis p̄stis ⁊ futuri. Itē respectu t̄pis
 p̄stis duplex est fructus. prim^o est decli-
 natio mali. ibi. ⁊ abnegātes ip̄ctatē quo
 ad malū qd est p̄tra fidez. ⁊ secularia de-
 sideria quo ad malū qd est p̄tra bonos
 mores. 2° fructus est opatio boni. ibi. so-
 brie quo ad nos. iste quo ad primum. ⁊
 pie quo ad deum. Item respectu futuri
 temporis duplex est fructus. primus est
 sp̄s in resurrectione. ibi. expectans bea-
 tam sp̄em. secundus gaudiū in glorificā

uide. ibi. 7 aduentu magni dei. Appuit. n.
 i naruitate xpi benignitas 7 bñitas de
 triplici latibulo. s. de sinu pris in quo cela
 bat. d. umbra legis i quo figurabat. de
 vetre mis in quo formabat. Iste nãqz
 agnus soluit signaculo libri signati. Mati
 uitas xpi fuit hœstavit 7 iocũda. Quid
 aut vult? salute hois. Vocabis ingt nom
 ei? iesu q saluũ faciet populũ suũ. certe a
 formidine timoris. ab imanitate lagoris
 a detentiõ carceris. a subingatiõ hostis
 Quid honesti? ptu ygis. obi ygo e que
 gñat. de? e q gñat. spũs scũs q opat in
 gñatiõ. Quid iocũdi? ortu dei 7 hois.
 Gausi qd q pcesserit. vt abrahã q exul
 tavit vt videret diẽ dñi. Jo. 8. Itẽ q se
 quũt ga. i. d. sp. Ad phili. 4. Itẽ q pntes
 erãt vt angeli decãtãtes. 7 symeon
 sp̃lexãs. s. marie ygo ipz gñans. Luc. i.
 Et ex spi. m. i. d. sa. in. Idrotulit i natui
 tate nobis beata ygo fructũ q fuit semia
 r? in pceptõ geminavit in natuitate. col
 lect? in pãnoz inuolutiõ. ad donũ allat?
 in purificatiõ. flagellat? in stipite. vtili
 r? in falsoz testũ accusatiõ. imolatus
 in passiõ. purgat? in resurrectiõ. come
 dit? in quotidiana eucharistie susceptiõ
 7 i celesti fructiõ. Beata itaqz ygo e ce
 lã q xpm roauit. ipa nubes q xps pluit
 ipa terra q xpm germinavit. i natuitate
 dñi fuit bñã ygo terra d cui? limo forma
 r? e vet? adã. tra d q orta e vitas. tra de
 q or? e fruct? terre sublimis. terra bõa
 i q sem cecidit. tra fluẽs lacte 7 melle ter
 ra germinãs herbã virtũ. terra de qua
 oriebat fõs irrigãsvniuersã supficiẽ tre.

De circũcisiõ dñi. Lap. 12.

c Circũcisiõ e accepti xps multipli
 ci rõe. pmo vt legẽ quã dedit aliis
 7 ipse pplere. 2. vt bñilitatez ofideret. ga
 n. ceremonialib? ad q ñ tenebat se subie
 cit. ipẽ nãqz dñs legis fuit. 3. vt sanguinẽ
 suũ p nob ñ solũ in etate virili. s. et in in
 fãtia sũderet. 4. vt circũcidedõs fore spi
 ritualiẽ ofideret. Quinto vt hereticos cõ
 sũderet q dixerũt eũ ñ vey corp? s. san

tificus hũisse. 6. vt iudeis satisfaceret q
 scãdãlizati vultet si circũcisiõnez nõ acce
 pisset. 7. vt legẽ veterẽ approbaret que
 vsqz ad ipz obfũada fuit. Legalia. n. s. m.
 Aug. fuerũt añ passiõẽ dñi mortua. sed
 postqz p mũdũ claruit euãgelĩũ sepulta
 Circũcidiẽ Iesus nõ solũ circũcisiõne le
 gali. s. et circũcisiõne spũali. Un possũm?
 circũcisiõne qdruplicẽ assignãt. Primo
 circũcidiũ eũ p? cultello paupratis i nat
 uitate. 2. circũciderũt eũ pntes ei? octa
 uo die cultello penalitatis. 3. circũcidiũ
 in oi vita sua cultello humiliatis. 4. circũ
 ciderũt eũ iudei in passiõ cultello crucis.
 hoc p milites pilati. Circũcidiẽ et Iesus
 i suis qdruplĩ. Idro p detractores q au
 serũt amicos 7 famã. 2. p raptores q au
 serũt bona tpalia. 3. p hereticos q auferẽ
 aãm. 4. p tyrãnos q auferũt corp? Circũ
 cisiõ nra spũalis duplex e. Prima mẽ
 tis in pñtia culpa. 2. corpis in futuro a pe
 na. Prima significata est p circũcisiõne
 solẽne q facta e in Egipto. 7 hec triplex
 est. s.icipitiũ a vitis cultello iustitie. Itẽ
 proficiũtiũ a supflũit cultello mie. Itẽ pte
 ctõz mũdialib? curis cultello charitatĩ
 pfecte. 2. significata e p circũcisiõne factã i
 galgalis i tra pmissiõis. qz i octaua sũur
 rectiõis p petrã xps circũcidiũtur ab oi
 b? miserĩs. Ex quo pz qz efficatio: e nra
 circũcisiõ spũalis qz iudeoz carnalis. qz
 illoz circũcisiõ s. pctm originale tulerit.
 tñ ianuã paradisi nõ apuit. s. nostrã vtrũ
 qz fa it. In hac materia duo rãgũe. Idri
 mũ e xpi humilitas i circũcisiõne s. eius
 sublimitas in nois ipõsiõne. Vocatũ est
 ingt nomẽ ei? iesus Dignitas at butus
 nois multiplex e. Est. n. ab eterno cõse
 cratũ. vt dicit Ber. Ab antiqz pfiguratũ
 .s. in. Iohne. A pphetis desideratũ Ista
 nomẽ tuũ in desiderio aie. A factis pa
 tribus prophetatũ Salomonis oracu
 lo. A deo nominatus. Apo. ad philip. 3.
 Dedit illi nomẽ 7c. Ab angelo pñcia
 tum. Uce primo. Sem nomẽ eius. Ab
 Apostolis magnificatum. Act. 5. Ibant
 apostoli gaudẽtes 7c. A martyribus te

ificatus qz pro nomine passi sunt. A cō
 fessorib⁹ collaudatū. ps. Laudate pueri
 dñs ⁊c. A scis ygnib⁹ p̄gustatū. Cant.
 t. Oleū effusū nomē tuū. Iesus est mel i
 ore melos in aure. iubilus in corde. Ab
 oībus sanctis exaltatū. ps. Magnificate
 dñm meū. ⁊ ex. n. e. in idipz. Petr⁹ ac
 tuū q̄ro. Nō est aliud nomē sub celo in
 quo oporteat nos saluos fieri. In hoc no
 mine iesus sūt qnqz lfe q̄ possūt eē mita
 itay dicti nū. Iocūditas meritiū. Eter
 nitas viuētū. Sanitas lāguētū. Uber
 tas egētū. Satietas esurētū. Et hoc no
 mē Iesus xpo cōuenit tripliciter. P̄ dñō
 rōne nature. vt q̄ ex diuina natura erat sal
 uator: auctoritate ex humana natura fie
 ret saluator: inysterio vt uidebaret sibi
 nomē saluatoris. 2. rōne decentie. qz de
 cuit vt ex re nomē hēret. Tñ qz saluat a
 peccato. a diabolo ⁊ ab inferno merito
 nomen habet illi beneficio congruens. 3.
 ratione efficacie. qz xps nos sua passione
 saluauit.

De baptismo dñi. Ca. 13.

In baptismo dñi notat spūs. hu
 militas. ⁊ nra utilitas. Ipsi⁹ hu
 militas notat i q̄ttuoꝝ. P̄ dñō qa
 uenit Iesus. i. auctor salutis. ⁊ nō idigēs
 salute. 2. qz ad iordanē vbi creator elemē
 toy subiecit se humili elemēto aque. 3. qz
 ad hoīem. i. Joānē. scz dñs ad fūū. rex
 ad seruicē. sol ad luciferū. 4. vt baptiza
 ret ab eo. i. fons a riuo. plenitudo a stila
 auctor baptis. ni a baptisimū ministrō. Cū
 litas nostra notat i q̄ttuoꝝ q̄ circa xps ba
 ptizatū euene. iū. P̄ dñō qz cū xps ba
 ptizat⁹ fuit p̄fectz ascēdit de aq̄ p qd̄ no
 tat i nob̄ grē iusto. hō. n. p baptisimū li
 berat⁹ a culpa ad vītē statz ascēdit. 2.
 aptū ē celū p qd̄ notat p baptisimū ascē
 dētis enolando. 3. descendit spūs scūs cor
 porali spē sicut colūba in ipsū. p qd̄ nota
 tur qz baptisim⁹ facit hoīem templū spūs
 sancti. 4. vox p̄ris sancta est. Hic est fili
 us me⁹ dilectus in quo notat qz p bap
 timū de filio ire fit filius gratie. In bap
 timo xpi notant substātia bap̄tisimū nri

is. baptizās ⁊ baptizandus. materia. for
 ma. ⁊ intētio Baptizās fuit Joannes in
 quo ministri sanctitas designat. Bap
 tizād⁹ fuit xps. nri⁹ baptisimū p̄secrās. qz
 tactu sue mūdissime carnis vtz regenera
 tiuā cōtulit aqs. Adateria fuit aq̄ magis
 pueniēs ⁊ cōis ceteris liquorib⁹ ad ba
 ptisimū exis. Formay notat p testimo
 niū trinitatis. fuit eniz ibi p̄ in voce. fili
 us in carne. spūs scūs i colūbe spē. Intē
 tio cōseq̄ formā. Uoces. n. vt ait p̄būs
 signa sūt car q̄ sūt i aia passionē. P̄
 vocē p̄ri q̄ audiat⁹ bap̄tisimū xpi notat
 qnqz dignitates ⁊ excellētē spū Lū. n. dī
 hic ē cōmēdat⁹ xps a vā eētia qz sol⁹ de
 us hz verus esse. Omne ei esse a forma
 est deus aūt forma ē sine materia vt di
 cit Doctus. Lū dicit. filius. cōmēdatur
 xps a similitudinis paterne cōuenientia.
 ex eo nāqz dicit⁹ filius qz fit vt ille ppter
 qd̄ filius dicitur imago patris potius ē
 qz spūs scūs pp̄ rōez quā habes li. p̄mo
 Lū dicit⁹ meus cōmēdat⁹ a substātie in
 differentia. dī. n. meus. i. mihi. substātia
 lis. Lū dicit⁹ dilectus cōmēdat⁹ ab amoris
 beniuolētia. Ideo p̄ diligit filiu. ⁊ oīa q̄
 hz dedit in manu eius. Lū dī. in quo mi
 hi cōplacit. cōmēdat⁹ a spāli cōplacētia.
 Sz nota qz placitū est qeta voluntas. vñ
 cōplacitū. i. cū spiritu sancto in filio sz na
 turaz assumptā quient.

De plenitudine grē xpi. Cap. 14.

Ost hoc cōsiderādū est verbū in
 carnatū q̄stū ad plenitudinē cha
 rismatū spūaliū que sūt plenitu
 do gratie in affectu. plenitudo sapiētē in
 intellectu ac plenitudo meriti in ope ⁊ ef
 fectu. Circa p̄mū notādus est qz in xpo a
 sui cōceptiōe fuit plenitudo gratie q̄stuz
 ad granā persone singularis. ⁊ q̄stuz ad
 gratiaz capitis. ⁊ q̄stum ad granā vnio
 nis. ⁊ hec triplex grā est eadez in essentia
 sz differant in effectu. Grā. n. psone sin
 gularis ē grā habitualis quā habuit p̄ple
 rissime ⁊ plenissime xps. excepta fide ⁊
 spe qz virtutes nō habuit sed id qd̄ eis
 succedit in patria. qz fidei succedit cogni

to sp̄i. sp̄i vero succedit p̄prehēso res.
Sciēdus autē q̄ p̄dicta gr̄a p̄sone singu-
laris exuberat in xp̄o ita q̄ influit in mē-
bra corp̄is sui mysticū sensus ⁊ motū sp̄i-
ritualē. s̄z fontalē plenitudinē oīs gratiē
in ip̄so habitātis dicit gr̄a capitis. vnde
nota q̄ xp̄s s̄m vtrāq̄ naturā dicit ca-
put ecclesie. q̄ nō solū inq̄tū deus. s̄z et ī
q̄tū hō influit sensū ⁊ motū sp̄s ⁊ gr̄e
in oēs q̄ adherēt ei v̄l p̄ fidē rectā v̄l p̄ si-
dei sacr̄m. S̄z inq̄tū hō influit cā p̄ mo-
tū meriti. ⁊ illud meritū qd̄ nō soluz ex
p̄suo. s̄z et adigno meriti influit mēbris
gr̄as. ⁊ hoc habuit ex vniōe ad verbūz.
Ex p̄dictis collige q̄ xp̄s inq̄tū hō dicit
tur cap. ecclesie triplici rōe. p̄mo pp̄ i-
fluētā gr̄e sicut dcm̄ est. 2. pp̄ cōformita-
tē nature quā h̄z cap. ad mēbra q̄: s̄z xp̄s
excellat mēbra sua q̄tū ad naturā diui-
nitatis t̄i cōformis ē illis in nā humani-
tatis. 3. dicit cap. methaphorice. q̄ sicut
corp̄ xp̄i verū stat ex purissimis mem-
bris. ita corpus eius in mysticū ex puris si-
delibus. Nā de plenitudine eius oēs ac-
cipiūt beneficiū gr̄e ⁊ sp̄s q̄ ad eū acce-
dūt vel per fidem rectā v̄l. per fidei sa-
eramētū. Alia rōne s̄m q̄ homo d̄r ca-
put. s̄. p̄pter nature cōformitatē quā ca-
put habet ad totū corpus vt supra dcm̄
est. p̄terea s̄m q̄ eadē gr̄a singularis
p̄sone habitauit humanā nāz xp̄i ad vni-
onē verbī. vt v̄z digna eēt v̄niri tāte celsi-
tudini. vocat gr̄a v̄nionis per quas xp̄s
nō tātū felicitate glorie. verū etiā adora-
tiōe laudē dignus fuit. Attamē inq̄atūz
est cōstructio trāsītina. cum dicit gr̄a vni-
onis ē vniō humane nature ad diuinam
naturā q̄ gratis ⁊ sine meritis data ē hu-
manitatis xp̄i. Sicut et differt gr̄a habitu-
alis a gr̄a personā. ⁊ a gr̄a capitis. sic
vniō differt a gr̄a habituali p̄pter qd̄ d̄r
in Joāne q̄ sp̄s sc̄us datus est ei nō ad
mēsuraz. qd̄ dupliciter exponit. p̄mo
sic nō ad mēsuraz. ⁊ totaliter ⁊ nō p̄ten-
sionē. vt q̄qd̄ potuit deus ei de spiri-
sancto dare dedit ei. Secundo sic nō ad
mēsurā. i. super oēm portionez respectu

aliozū hominum. De hoc qd̄ dicit ioānes
p̄plēnū gratiē ⁊ veritatis. nota q̄ multi-
pliciter distinguit plenitudo. p̄ma est
sufficiētē q̄ in quolibet iusto reperit. sc̄da ē
copiē q̄ fuit in apostolis ⁊ in Stephano
Actū. 7. Stephan⁹ autē ple. gr̄a ⁊ for-
tertia est vniuersalitatis que ē in ecclesia
cui nullū donūz deest. 4. est excellētē. q̄
fuit in b̄a virgine que oēs sc̄os excede-
bat ī gr̄a. Ec̄c. 24. In me oīs gr̄a. 2. uce
i. c. Ave gratia ple. 5. superfluitē q̄ fuit ī
xp̄o. Joā. p̄mo. p̄plēnū gr̄e ⁊ veri. Cir-
ca inocētā xp̄i hoc sciēdū est q̄ habuit i-
munitatē oīs culpe. ⁊ quātū ad actūz. ⁊
quātū ad posse. q̄ nō peccauit nec pecca-
re potuit nec peccatū originale a p̄re tra-
xit. q̄ patrē nō habuit carnalē. nec a ma-
tre habuit peccatū quā sp̄s sc̄us totaliter
a somite liberauit.

De plenitudine sapie xp̄i. ca. 15.
Sicut ī xp̄o fuit oīs plenitudo gr̄e
ita ⁊ oīs plenitudo sapie. nō solū
quātū ad cognitioēz. v̄z etiā quātū ad
mōs ⁊ differētias cognoscēdi q̄ sunt qu-
qz. p̄mus est cognitio sempiternalis
ex p̄te diuinitatis. ⁊ hoc modo cognoscit
oīa simul. s̄. finita ⁊ infinita. q̄ apud deū
oīs infinitas est finita. Deus. n. videt m̄-
ta. in vno. i. in se io. vnde nō differt qd̄ vi-
det. ⁊ p̄ quod videt q̄ videt se p̄ se ⁊ in
se videt oīa. nō solū que fecit s̄z que face-
re pōt que sūt infinita. secundus modus ē
cognitio sensualitans ex parte carnis. ⁊
iste modus est cognitio per experientiaz
qua xp̄s nō sensit omnia simul. q̄ sensus
nō est pariticeps verū nisi ad presentiam
obiecti. tertius modus est spiritalis ex
parte mentis. ⁊ iste triplex fuit sc̄licet p̄
naturaz. p̄ gratiā. ⁊ p̄ gloriā. p̄der na-
turā est igitur tertius modus cognoscē-
di quo xp̄s cognouit omnia que spectāt
ad vniuersi constitutionez. sed longe ex-
cellentius q̄ adam etiā existens in nā in-
stituta. quartus mod⁹ ē p̄ gr̄as hoc mō
xp̄s cognouit omnia que spectant ad hu-
mani generis redēptioēz. lōge t̄i excel-
lentius q̄ aliqz p̄phetarū. vel et angelo

rum. Non solum enim habuit xps scias p habitū. vt Adā ⁊ angeli. sed enā p habitū infusum velut sancti p gřam illumi nati. cognitionē nō hūit p habitū acqřitū q pp impfectionē in xpo nō fuit. quintus modus est p gloriā hoc modo cognouit oīa xps finita qd cognitōe actuali in finita nō nisi cognitione habituali vl' excessiua. Aīa. n. xpi p gloriā pprehensionis capie bat qēcuq; capere pōt natura finita vnita infinito. Sciēdū ergo q res dupliciter hnt cognosci in arte. s. vl' ab ipso artifice vel ab alio arte pteplate. vtroq; mō cogno uit xps res. ¶ Primo mō p naturā diuini tatis. 2. mō p naturā pphensionis. ¶ Sa tent ergo igit' ex pmissis qnq; dse cogno tōis que erant in xpo. ¶ Per primū enim modū habuit cognitōez. vt deus. p scđ 3 vt hō. p tertū vt viator. p qrtum vt illu minator. p qntuz vt pprehēsor. Xps fm vtrāq; naturā dī lux. q; fm diuinitatez illuminat intus aīas. ⁊ fm humanitatez illuminať exterus vitā. ⁊ hoc tripliciter. s. infra oculis. p dicationib'. ⁊ exēphs. primū est potētie. scđm sapiētie. tertū bonitatis. Nota pterea q sciētia xpi hoīs limpidis sima est inter scias creatas. q; nihil habet amixtū de suo ppario. vl' actu. vl' poten tia. psertiz cū nō possit aliqd ignorare pp sui vnionē ad verbū. tñ q; aīa xpi creatu ra est. nō ē sciētia ei' ita limpida sicut dei q; nūis scit oīa sicut deus. Qd dī Iesus psciebat sapiētia ⁊ etate corā deo ⁊ hoī bus. nō est itel igēdū q in se pfererit. q; ab instāti cōceptōis sapia plenus fuit.

Sed potius in aliis q doctrina sua ⁊ exē plo pfererit ⁊ hoc corā deo. i. ad gloriā dei ⁊ hoībus. i. ad vtilitatē hoīuz. ¶ Pro ficiebat tñ Iesus ēt in se cognitione expe rimentali ⁊ sensuali. q; fm Apo. dicitur ex his que passus est obedientiam.

De merito xpi. Cap. 16
 Simul fuit xps viator: ex pprehē sor: ab instanti cōceptōis sue. Ex tē emz cepit mereri ⁊ frui. Ad eruit aut' inquātū viator: nō inquātū pprehē sor. ¶ Perfectio ⁊ plenitudo meriti christi

notat' in istis. ¶ Primo quātū ad eū q me rebat. q; nō tm hō sed ēt deus. 2. q; sum ad ips quo merebat. q; ab instāti cōce ptiōnis sue vsq; ad horā mortis. 3. q; sum ad id p qd merebat. q; p habitū pfectif sine charitatē. ⁊ p exercitiū pfectissime virtutis. 4. q; sum ad eū cui merebat: q; nō tm sibi. sed ēt nobis. Oibus. n. opib' que pcedebāt ex libero arbitrio meruit sibi vitā eternā iam hīta ⁊ nobis hīdaz. 5. q; sum ad id qd merebat nobis. q; ve nīa. gřaz ⁊ glīam. stola quozq; carnis ⁊ aptiōez ianue celestis. Ante incarnationē .n. xpi diabolus hūit manū attrahentes ⁊ manū ipellētē. Attrahētes dico potēt' in culpā. Impellentē aut' sine obstaculo ad limbū in penā. Sed xps primā ma num suo merito debilitauit. scđaz vō pe nitus amputauit. Igit' in merito xpi ra dicata sūt merita nra siue satisfactoria pe ne siue meritoria vite eterne. q; nec ab of fensa creatoris digni sumus absolui. nec imētitatē pmiū q dē' ē digni sumus asse qui nisi p meritiū hoīs dei. 6. q; sum ad id qd merebat sibi. q; lz nō mereret' glori ficatōez mētis quā iā hēbat meruit tm si bi p humilitatē passionis acceleratōe re surrectiōis glorificatōez sui noīs. ⁊ di gnitatē iudicarie ptātis. sicut ait'. Apo. ad philip. 2. xps factus est p nobis obe. vl. ad mor. ⁊ sequitur pp qd ⁊ deus exal. il. quo ad primū. ⁊ dedit illi nomē ⁊ c. q' ad. 2. vt in noīe Iesu oē ge. f. ⁊ c. quo ad 3. 7. q; sum ad modū quo merebat. Dicitur. n. mereri q; tripliciter. s. de debito faciēdo debitū. vel de debito magis debi tū vl' de debito vno mō faciēdo debituz alio mō. ¶ Premissis duob' modis me ruit nobis ⁊ nō sibi. q; nō poterat face re sibi de debito debitū. vl' d' debito ma gis debitū cū a principio fuerit scissimus nec in scitate potuerit pfcere. 3. vero mō meruit sibi. q; bonū glie qd sibi fuit de bitū p gřaz vnionis fecit sibi debitū alio mō. s. p vřutē bone opatōis. meruit. n. si bi vitā eternā iā hīta; sicut nobis hīdaz De voluntate christi. Cap. 17

voluntas in xpo duplex fuit. scilicet creata
 et increata de qua supra dictum est. scilicet
 creatas voluntas eius duplex fuit. scilicet rationis et
 sensualitatis. Adhuc voluntas rationis du-
 plex est. scilicet rationis. ut ratio est. et ratio ut natura est
 voluntate rationis ut ratio est. conformavit se in om-
 nibus voluntati increate. sed voluntate rationis
 ut natura est et voluntate sensualitatis voluit
 aliquid proprium. quod noluit voluntate rationis ut
 ratio est. scilicet non mori. et hoc in istis voluntates
 non fuerunt sibi contrarie. scilicet voluita contrarie su-
 erunt. quoniam secundum voluntatem divinam quod iustum
 erat voluit. sed voluntate rationis iuste percipit
 semper voluntate carnis penam recusavit.
 et sic unaquaque voluntas quod suum erat te-
 nuit. scilicet voluntas divina iustitiam. voluntas rationis
 obedientiam voluntas carnis naturam. id est. pene re-
 cusationes. Unde per quod aliquid velle est illicitum
 tamen ratio quod non est illicitum sensualitati. sic fu-
 it in christo velle non mori. quoniam voluntas non
 mori non fuerit carnaliter a sensualitate. fuit
 tamen occasionaliter a ratione quia christus sicut voluit
 fecit illud horribile venire in imaginem et
 estimatorem quo facto naturam mori re-
 fugit. hoc autem voluit propter naturam instructionem. et
 sic ratio per sensualitatem adlocavit dicentes. Unde
 si fieri potest transeat a me calix iste. et hec
 petitio fuit tam sensualitatis quam rationis. Sed
 sensualitatis fuit tanquam affectus rationis autem
 tanquam propositionis. et hoc christus fieri voluit ad
 triplicem instructionem nostram. prima est ut scia-
 mus non esse peccatum aliquid velle ex sensualita-
 te. quod est contrarium voluntati dei. 2. est ut
 martires christi non se desperent si mortem hor-
 reant. cum illa est filius dei horruit. 3. est ut dis-
 scamus discrete petere. scilicet supponendo vo-
 luntatem naturam voluntati dei. et hoc notat in
 petitione apposita si fieri potest. et ibi verum
 tamen non sicut ego volo.

De defectibus quos christus assumpsit.

Capitulum.

18

von solum christus assumpsit humanam
 naturam. sed et defectus circa naturam quos
 versus ipsum decuit assumere vel cum pene sint
 excitatine virtus perfecte et reificatiue hu-
 mane nature non simulate assumpsit penall-
 itates tam corporales quam spirituales que respiciunt

nostram naturam in conspectu sicut famem. sitimem
 abstinere alimenter. tristitiam et dolorem in pen-
 tia nocentem et hinc. ut est calor frigus.
 lassitudo etc. Nec omnes defectus corporales
 assumpsit. sicut fuit defectus egritudinum.
 multiformium. nec omnes spirituales sicut peccatum
 ignorantia. rebellio carnis ad spiritum. Unde
 tercia quia nullus innocens dicitur inueniri penam
 sustinere. cum hoc esset contra ordinem dei iusti-
 tie christus sic penalitates suscepit ut tamen pati
 non posset iuste. quia passio sua nec fuit contra
 ordinem dei voluntatis. nec contra ordinem rationis
 sed voluntate sensualitatis et carnis. Dicitur
 in 1. et quia christus velle timuit et velle doluit. et velle
 tristis fuit. put ista notat per passionem. Dis-
 fert autem per passio a passione. quia tunc affec-
 tio dicitur per passio quoniam anima sic afficitur quia oculum
 mentis nequaquam turbat. sed passio mentem tur-
 bat et facit a rectitudine vel a prelatore dei
 declinare. et tunc ratio ledit et patitur versus disse-
 runt ista duo. sicut dispositio et habitus.

De passione christi. Cap.

19

In circa passionem dei comedamus in
 c. ope patientiam insuperabilem. in omni hu-
 militate admirabilem. in eadem clarita-
 te inestimabilem. Circa corpus nota quia christus
 sustinuit claudum asperitatem in tactu. In au-
 ditu opprobriorum consutationem. In gustu a-
 ceti et felis amaritudinem. In oculis lachry-
 marum effusio. In corde timorem. De modo
 patientiam tenendum est quia christus passus est pas-
 sione generali. quia scilicet omnia in membris corporis. Isa.
 53. Vidimus cum non habentes spiritus neque de-
 core. Ite passionem acerba. Tre. i. O vos
 omnes qui transitis per viam. fuit christi passio mari-
 ma tamen ratione intentionis propter optimam dispo-
 sitionem ipsius patientiam. tamen propter innocentiam eius tunc
 propter bonitatem eius excellenciam. In bonitatem. n.
 si confudit plus ledit precipue inter suos.
 Ite gravis fuit eius passio propter virtus
 tatem. quia homo vilis morte sua dolere non dicitur cum
 turpitudine sua tunc sine capiat. Ite propter
 ignominiosam passionem que attendit in
 patibulo crucis que fuit supplicium pessimo-
 rum. et in consortio iniquorum. scilicet latronum cum qui-
 bus erat damnatus. Curat autem christus passioe
 generali in sectione vel per passionem acerba libi

8

An ē passione ignominiosa supble p̄sum
 priores. In cā passionis atq̄ charitas
 maxia q̄ nos liberat ab inferno ventā
 dādo. q̄ renouat grāz largiēdo q̄ celūz
 apuit gloriā p̄ferēdo. Hec tria notāt in
 titulo crucis. Itā pp̄ p̄mū d̄f̄ ihesus. pp̄
 2. d̄f̄ nazareus. qd̄ interpretat̄ candidus
 pp̄ 3. rex iudeoz. Ch̄istus sanguinē fūsi
 fudit qnqz vicib⁹ viuus ⁊ semel mortu⁹
 .s. in crucifixiōe. in ofone. in coronatiōe. i
 flagellatiōe. ⁊ in crucifixione. in lāccatiōe
 p̄ p̄mū. docemur pctā abūcere. p. 2. mē
 tis angustā p̄ salute n̄ra tener. p. 3. aīaz
 n̄ram v̄tutibus ornare. p. 4. carnē n̄raz
 domare. p. 5. mēbra n̄ra mādatīs dei li
 gare. p. 6. vulneratū cor amore dei h̄re.
 Postremo qz iste passioēs nō attigebāt
 dinaz nām. sed humanā tō in morte xpi
 scā est diuisio aīe a carne vt tr̄ salua esset
 v̄tio iā carnis q̄s aīe ad d̄nitatē. Hoc ē
 sciēdū est qz xps si passus nō fuisset. tr̄ se
 n̄io defecisset q̄r̄tū ptinebat ad p̄ditōem
 humane nature in se p̄siderate sine v̄tio
 ne. sed in p̄tate nature vnite fuit. v̄ sic d̄
 ficere. v̄ nō deficere.

De effectu passionis christi.

Laplin.

20

Effectus passiois xpi multplex est
 sicut pz in his qnqz v̄sibus. Itā
 fio debilitat spoliat informat hono
 rat. Excita inflāmat repat pacē dat ⁊ ar
 mat. Sanat viuificat dūc dulcorat obū
 brat. A culpa reuocat reserat illuminat or
 nat. passio debilitat v̄tūtē demonū. Job
 40. Quasi in hamo capiet Leuitāham.
 Spoliat infernū. Itā. Uocā nomē eius
 spolia detrahe. informat p̄ exēplūz p̄ma
 p̄ri. 4. Ch̄istus passus est p̄ nobis vo
 bis re. exēplūz s̄v̄n xps est q̄si liber posit⁹
 in pulpito crucis vt discamus obediētā
 patiētā hūilitatē. ⁊ charitatē. Discē autē
 quō se hūit sp̄aliē in capitulo qd̄ sibi tene
 bat. v̄n. Ber. Sicūt Ihesus corā p̄side
 inclinato capite. vultu placido. fermone
 raro voce submissa. deflexis i terrā aspe
 ctib⁹. parat⁹ ad opprobria. ⁊ ad verbe
 ra p̄mptus. Adonozat imitatores suos

q̄ xps est
 ut possit in
 v̄tio crucis

offer. Sic honorabit⁹ quē rex voluerit
 honorare. Excitat ad pugnā sp̄ualē. ma
 cha. 6. Oñderūt elephātibus sāguinem
 inflāmat ad diligēdū. Ber. Sup̄ oīa te
 mibi reddat amabilem bone Ihesu calix
 quē bibisti. opus redēptionis n̄re reap
 nām angelicā. Itē. n. xps est lapis angu
 laris q̄ fecit v̄traqz vnū. Itācē dat inter
 deū ⁊ hoīez. ⁊ inter angelū ⁊ hoīem. ⁊
 inter hoīem ⁊ hoīem. Ecce. In tpe fractū
 die factus est recōciliatio. Armat contra
 mūdū carnē ⁊ diaboli. v̄n signat p̄ cū
 p̄tū quē leuauit Josue p̄tra baym. Sa
 nat mētīs vulnera. Itā. 21. Aspiciētes in
 serpētē enūc sanabant. Viuificat sp̄ualit̄
 Apo. ad ro. Eū cēmus mortuū peccatis
 cōm. ⁊c. Aug. mortu⁹ est vn̄c? ne mane
 ret vn̄c? Duct p̄ mare h̄ mūdū. Exo.
 4. De v̄ga Ad̄ orsi. Dulcorat. Exodi
 de ligno misit in aq̄s Ad̄ arath. Obun
 brat. Cant. 2. Sub v̄mbra illius quē de
 si. sedī. A culpa reuocat. Itā. 53. Attrit⁹
 est pp̄ scelera n̄ra. Itē est celū. Itā. Da
 bis clauē d̄nitatē. crucē sup̄ humer⁹ ei⁹ il
 lumiat. v̄n crux est q̄i cādelabz taberna
 culi. Itē Thob. Illuminat⁹ ē p̄ sel p̄scis
 D̄mat v̄n dixit beata Agnes. Et sāguis
 eius ornauit genas meas. Ch̄istus pas
 sione sua vicit diaboli quē ligauit infer
 nū. quē spoliavit. mortē quā sup̄auit. mū
 dū quē cōrēpsit supplicū qd̄ p̄tulit. celūz
 qd̄ apuit. Passio xpi tollit. 7. v̄tia capi
 talia. Tollit. n. supbiā capitis iclinatio p̄
 quā videbat fugere titulū crucis. in quo
 scriptū erat rex iudeoz. Inuidiā brachio
 rum excitō q̄si ad amplexū itātās. Ana
 ritā multoz errogatio q̄ in passione tra
 didit. Ber. Discē hō inquātuz debes d̄
 ligere deū q̄ nobis carnē suā in cibū. san
 guinē in potū. aīaz in p̄cūz. vestē crucifi
 xoz⁹ corpus discipulis. infem. Joāni
 Accidiā festinatio ad passionē. Itā mol
 lis r̄sio. Gulā fellis ⁊ aceti potatio. Lu
 xuriaz lateris vulneratio. In redēptiōe
 nostra fuit gratia mirabilis. Itāmo ex
 pte motui. qz charitas dei vidit qz nec p̄
 amicos. nec p̄ precium poteramus nos

redimere. ppter ea fratres nostrum se fecit nra z nra assumedo. vii. ps. Redime me dñe z miserere mei. qz vnicus. i. nō hñs amicos. z paup. i. nō hñs scñz sū ego. z. ex pte redimēis q cū liberare posset ex potētia fecit hoc potius ex mīa vt ad amorē nos cōstringeret sūi z iusticie ipsius satisfaceret. 3. ex parti redēpti qui opprimebat crimini sūitute z detinebat ī carcē. Sz otra primū magnū erat qz fili? fu? vt fu? fieret fieret liber. otra. sū magnū fuit qz dñs ad carcerē limbi descendēret. vt seruus celi ascenderet. 4. ex pte iusticie. qz nulla iustitia dicebat vt in nocēs puniret p reo. 5. ex pte excellētie diuine. qz mirū erat qz impciabile ponebat sub precio vilis creature. 6. ex parte pēti dati. Si. n. redimiss? nos so'e adhuc ad grās teneremur. nūc at redimēt nos aīa coepe z vita. vt nūc hōz sibi subtraheremus. Circa passionē dñi nota septēz sūauitatis. s. inclinationē capitis ad osculū in signū nre recōciliationis. Brachiorū extēsiōne ad amplectiōz in signū receptōis in grām de pct. 5. Lateris apitōez ppter effusiōne pēi nre redēptōis z ablutōis. Erunt. n. sanguis z aqua. Claudio rū in manib? z pedib? infiridēz ppter memoriā nre recordatōis. Isa. 49. Mā qd obtulisci pōt mulier infātes sūi. Lopezis demudatiōne in exēplum nre cōfessionis q debz esse nuda. Crucis portatiōne in exēplum nostre sūitatis. Corone spine inpositōne in figurā nre glorificatiōis. De effectu passionis dñi sūt Aug. ppter redēptōis nri mortēz de tenebris ad lucē. de morte ad vitā. de corruptiōe ad corruptōz. de exilio ad pñias. de luctu ad gaudiū. de fris ad celeste regnū vocati sūm? Itē dīc qz xps fuit sacerdos p quē recōciliati sumus. fuit templū ī quo recōciliati sumus. fuit deus cui recōciliati sumus. qz p fuit mediator populi iudaici z gētilis. z s? b? dī lapis āgularis Ite m hōim z angeloz. z sūm hoc dī pacificus. Itē dī z hōim z s? hoc dī redēptor. Bar. Quid vltra debuit facere z

nō fecit. Absuluit victuz. Illuminavit cecū. Rediuit erroncū. Recōciliavit reū. Itē Aug. Ecce p ipio pietas flagellatur p stulto sapiēs illudī. p mēdace veritas negat p iniquo dānat iusticia. p crude li misericordia affligit. p misero sinceritas repl. f. acceto. Dulcedo felle imbnit. p mortuo vita moit. Christus p nra in firmitate medicinas accepit in se curavit. n. nos p dictam qñ ieiunavit quadraginta diebus zc. p sudorē qñ sudor ei? fact? est sicut gutte sanguis. p minutōz qñ sū it clavis z lancea vulneratus p potione qñ gustauit acetū cū felle mixtū. p emplastrū qñ eius facies fuit spūis illita. p electuariū qñ corpus z sanguinez dedit in cena discipulis.

De cruce domini.

Laplin.

21

i. In cruce xpi notant hec. Suppli cū quo nullū mal? Tre. i. Oves oēs qz trāsitis p viā zc. Māliū manus dico ex eo qz passus est ipē iustus p iustus ex iniustus cāis. sub iniustus iudicibus z iustus penis. Opprobriū quo nullū vlt? Sapie. 3. Adorte turpissima odēnemus eū. p dicitis quo nullū cōueniētis. qz sic p lignū venit culpa. sic z p lignū redēptio. Mysteriū quo nullum pfundius. Eph. 3. Ut possitis cōphendere eū oib? seīs zc. qz exposuit Aug. de cruce. Exēplū quo nullū pfectius. i. p dicit. Christ? passus est p nobis zc. Crux multīs reb? cōpat. Ipsa est. n. clavis celi. Vectis arbore. Mānis maris. Arboz danielis. Malma fructū. Salomonis. Baculis. Jacob quo trāsuit iordanē. Speculū iunitatiōis. Scala ascēsiōis. Mānis quo Leniathā capie. Torcular quo xpi sanguis exprimit. Litbara qua demon saulis cōpescit. Paulus quo spens eneus suspēdit. Tabu quo frontes fidelium signat. Candelabz quo tabernaculū illuminat. Lignū aqz marath dulcorans. Virga moyfi p mare rubz pupulū deducēs. Gladi? ipū Golā decapitans. Uexillū ad pugnā spūalē colligens. La-

thedra discipulos xpi erudies. Equi dei
 amicos honoras. Lypcus Josue hay i
 pugnas. Lib misteria pfuda dines altat
 Accipitissimā oblatōz recipies Septez
 yba xps in cruce ptulit. p̄mū. Pater
 ignosce illis scōz. Hodie mecū eris i pa
 radiso. qnqz Hdely Lamazabatani
 sextū. P̄ i man⁹ mas cōmēdo spirituz
 meū. septimū. Cōsumatū est p̄ p̄mū do
 cemur iniurias dimittē. p̄ scōm petētes
 exaudire. p̄ tertū pentes honorare. per
 q̄rtū. salutē n̄az desiderare. p̄ q̄ntuz ad
 deū i necessitatib⁹ clamare. p̄ sextū auri
 lūi n̄z i deo ponē p̄ septimū vitā n̄am
 sine debito p̄sumare. Quattuor: brachia
 crucis signāt q̄ttuo: virtutes qb⁹ extendi
 dz hō n̄ interior. Signat. n. ps superior
 charitatē. inferior: humilitatē. A dextris
 obediētā. A sinistris patiētiā. itē in q̄ttu
 or: brachiis crucis notāt b̄fficia crucis.
 Signat. n. ps supior: iāne celestis aptōm
 infero: inferni destructōz. A dextris ḡfe
 collatōz. A sinistris pctōz remissionem.
 Quattuor: ligna suēt i cruce sic dicit ma
 ḡ in histo:ia. pes n̄az crucis de cedro.
 Stipes d̄ cypr̄so. Trāsuersale d̄ palma
 Tabula de oliua. Signat. n. cedr⁹ altitu
 dinē cōrēplātōis. Lypressus fama bone
 opinionis. P̄ Palma fructū iusticie. Oli
 ua lenitatē misericordie. De descensu xpi
 ad inferos.

Cap. 22.

Ma ima xpi p̄ mortē descendit ad
 infernū. sine ad libū ad liberatōez
 eoz q̄ xpi mēbra exites de hoc se
 enlo trāserūt. Diabolus. n. dnz man⁹ i
 eū extēdit in quo nibū iuris hēbat. meri
 to amisit in allis ptātez. Alia cā q̄re xps
 ad inferos descendit ē vt it̄ eēt descendus
 q̄t̄ eēt liberandoz casus p̄m⁹. n. hō sic
 in statera liberi arbitri positus eravt pos
 set ad vitā eternā ascendere. vel ad mortē
 descendere put vellet. Sz pctō pacto sic
 altez brachiū statere p̄ on⁹ culpe depl̄
 suz est. vt eēt in imo inferni. altez vero i
 sūmo celi. Itā aut̄ ascendere depressum
 nisi descendere brachiū aliud. Descendit

ergo dominus vsqz ad infernū vt hoies
 captinū eleuaret vsqz ad celū. Tertia rō
 est q̄re xps descendit ad infernū. s. vt sicut
 viuus fuerat inimē m̄di p̄ p̄sentiaz cor
 poralē. ita mortu⁹ eēt inferni lumē p̄ d̄ni
 tatis maiestātē. Quarta rō ē vt idēz xps
 hoc exequeret p̄ efficacā qd̄ passioē sua
 meruerat s̄m sufficiētā. Duo q̄ppe me
 ruit p̄ suā passionē. s. satisfactioez ⁊ ianue
 aptioz ⁊ iō hec duo effecit i descēsu suo
 ad ieros. qz p̄ satisfactioē soluta sūt iaz
 vincula captiuitatis. p̄ aptioz at̄ ianue sa
 cta est illustratio ip̄i carceris etiā s̄m lu
 cē exteriorēz. Liberant at̄ xps oēs illos q̄
 meriti sui capaces eē poterāt. sicut fuerūt
 sc̄i patres q̄ nō pp̄ reatū p̄sone. s. p̄pter
 reatū nē tm̄ detinebant. D̄nati at̄ hui⁹
 meriti capaces nō sūt. neqz puuli i libo
 deitē. qz d̄ corpe xpi nō sūt. nec p̄ fidez
 nec p̄ fidei sacfz. D̄icēdū est ergo q̄ aīa
 xpi p̄ tridnū mortis sue cū sc̄is p̄rib⁹ in
 libo fuit. Ibi dē fuit ⁊ latro cui d̄ns dixit
 Hodie mecū eris in paradiso. qz noīe pa
 radisi intelligit̄ deī fructio. qz pacta deī
 passioē. tā ip̄e latro q̄z alii q̄ erāt in limbo
 viderūt deū p̄ eētā. Ad quē aut̄ infernū
 descendit si sc̄ire volueris. nota q̄ infern⁹
 sumit dupliciter. s. p̄ pena ⁊ p̄ loco pe
 ne s̄m p̄mū d̄ q̄ demones infernū secu
 porāt sp̄. Itē p̄t sumit p̄ loco pene ifer
 n⁹ q̄druplic̄ distinguit̄. Un⁹ ē infernus
 d̄natoz in quo ē pena sensus ⁊ d̄ni. ac
 tenebre interiores ⁊ exteriores. s. absen
 tia ḡfe. itē sp̄ hz lucū. Sup̄ hūc locum
 ē purgatorī i quo ē pena sensus ⁊ d̄ni
 ⁊ ad tps. ⁊ sūt ibi tenebre exteriores ⁊ si
 teriores. qz b̄st ḡfz ⁊ lucē iteriore q̄ vi
 dēt se eē saluādos. Sup̄ em̄ locus inter
 hec ē limb⁹ scōz patrū vbi fuit pena d̄
 ni ⁊ nō sensus. ⁊ fuerūt ibi tenebre exte
 riores. ⁊ nō tenebre p̄iuatiois ḡfe. Ad
 hūc locū xps descendit. ac suos inde libe
 rauit ⁊ sic infernū momordit. qz partem
 abstulit ⁊ partē reliquit. mo:tez vero
 ad electos penitus destruxit. sic d̄r Osee
 O mors ero mors tua. ero morsuis tuus
 o inferne. in Osee. s. Itē quoqz locus si

mus. Abrae dicebat. qz. Abrahā ibi fuit. Sz nūc celi empireū ē sin⁹. Abbrae. qz. iā ē ibi Abrahā. Anullo p̄dictoy locoꝝ ē trāsīt⁹ ad aliū. nisi q̄ oli a scdo fuit trāsītus ad q̄rtū hoc est a purgatorio ad lūm bñ scōꝝ patrū. Ex iā p̄dictis p̄z q̄re cātanamus. Libera aias oīuz fidelū defunctoroy de penis inferi & de p̄fundo lacu. qz. infer⁹ ibi sumit⁹ p̄ purgatorio. sicut & ibi sumit⁹ p̄ limbo qm̄ dī xps ad inferos descēdit. Ex p̄dictis collige qz xps mortuus corpe descēdit ad inferos in aīa. & surrexit in vtroqz. Dicēdū est qz xps illo triduo totus fuit in sepulchro. sz nō totū. & totus fuit in inferno sz nō totū. qz totus dicit p̄sonā. totū vō dicit nām. Silr dicēdū qz cū vnio aīe cū corpe faciat hominē xps in illo triduo nō fuit homo. sz aīa & caro vnita eēt cū verbo.

De resurrectione xpi. Cap. 23
Hūius resurrexit t̄ta die a mortuis resurumendo corpus non tale q̄le prius hūit. sed ipassibile & im mortale. Caro. n. xpi q̄ in natiuitate floruit. in passioe aruit. p̄ gliaz resurrectionis ressumit. & renouata est vt aq̄le iuuetus. tūc leo catulū suū suscitauit. & vt senex reuixit. tūc sicut dī Jere. figulus ex eodez lu to fracti vasis fecit vas aliud sicut placuit in oculis eius. Tūc Jonas de ventre ceti illesus exiuit. tūc vestitū est cādelabruū auro. tūc suscitātū est tabernaculū dauid qd̄ cecidit. tūc resuscit sol q̄ prius erat in nubilo. tūc viuificatū est granum frumētū qd̄ cadēs ī terrā mortuū fuerat tūc ceruus resumpsit comua. tūc Sāson tulit portas cū postib⁹. tūc Joseph eductus de carcere tōdel & cōstituitur dñs egypti. tūc cōscissus sacc⁹ circūdat leticia. Dñs pbauit resurrectionē suā eē ve rā p̄ angelos q̄ nō mētiūt. Adat. 28. R̄ h̄dēs āt angelus dixit mulierib⁹. Itē p̄ inimicos quoz validissimū est testimoniu. Adat. Ecce qd̄ de custodib⁹ uenerūt in ciuitatē. & nūcianterūt p̄ncipib⁹ sacer. &c. Itē pbauit eā nō arte magica factā. & hoc p̄ comestione. Itē nō eē fan

taistici corpis. & hoc p̄ tactū. Item pbauit in eodē corpe quo passus est factā & hoc p̄ ostensionē cicatricū. Itē pbauit eā fuisse in corpe glorificato vnito deitati & hoc p̄ ingressū in domū ianuis clausis. Itē probauit eā multis apparitōib⁹. Apparuit. n. ipa die resurrectionis qnges p̄mo marie magdalene. Jo. 21. Adulier qd̄ ploras. 2. mulierib⁹ redētib⁹ a monumēto. Adat. vl. 3. p̄ Petro. sed nō inuenit modus. 4. dnob⁹ discipulis eūtib⁹ in emans. Luc. vl. 5. discipulis p̄gregatis p̄ metū iudeoz qm̄ Thomas nō fuit cū eis. Jo. 20. Itē apparuit inter resurrectionē & ascensionē qnges. p̄ Dno thome cū aliis. Jo. 20. 2. discipulis piscatib⁹ ad mare tyberiadis. Jo. 21. 3. discipulis in mōte thabor. Adat. vl. 4. in hierusalē 5. qm̄ comedit cū discipulis. Adat. & Lu ce vl. & Actū. i. Multis de causis surrexit dñs. s. vt scripturas sp̄leret. qm̄ enī dñs dixit Ecce ascēdim⁹ hierosolymaz &c. Luc. 18. subūrit & die tertia resurget vt nos ad surgēdū sp̄ualit⁹ puocaret. qz turpe ē vt sedeat fū⁹ qm̄ corā eo surgit dñs vt futurā f̄surrectorū i se pbaret. vt potētā sue diuinitatis cōderet. qz mortuos suscitare nō est opus nāe. sed dei potētē. Nō est enim regressus a priuatiōe ad habitū. vt nos ad p̄ternēda terrena p̄ adipiscēda gloria aiaret. Surrexit xps velociter. qz tertia die. Nam sicut ianuis clausis ad discipulo intrauit. & sicut salua yginitate de vtero matris exiuit. sic eū mortuū nec petra i qua iacuit. nec milituz custodia potuit retinere. integrālit⁹ qz in corpe & aīa. Socialit⁹. qz multa corpora scōꝝ q̄ dormierāt surrexerūt. Eternaliter. Apo. ad ro. 6. Xps resurgēs ex mortuis iaz nō morit⁹ &c. Silr surgēdū est nobis sp̄ualiter sicut eis modis resurgētis sp̄ualis. eā dico motina. & hoc dī qz eā motina est ī cōpartione nostre. Duz enī p̄sideramus gloriā resurrectionis xpi mouemur ad surgēdū in nouitate vite.

4
 Itē cā motiua est in cōsideratione dei pa-
 tris. qm̄ p̄ dans resurrectionē filio mo-
 uet ad dādā eādē gloriā fratribus suis.
 sicut rex qm̄ facit filius suū militē mouet
 amore filii vt eū eo faciat multos milites
 figura v̄o fuit. q: sic x̄ps surrexit in no-
 uitate vite. ita ⁊ nos in nouitate vite am-
 bulemus. Itē sicut diem resurrectionis
 x̄pi precessit dies mortis in parasceue. ⁊
 dies getis in sabbato sequētū. ita ⁊ n̄fam
 gloriolaz resurrectionem p̄cedit in nobis
 mortificatio v̄tior. ⁊ quies cōreplatiōis
 eternoz. Nota q: sicut duplex est mors
 .s. aie p̄ culpam ⁊ corporis p̄ extinctionē
 ita duplex est resurrectio. .s. aie p̄ gratiaz
 ⁊ corporis p̄ gloriā. Et sicut aie mors cau-
 sauit moriē corporis sicut hētur. Gen. 3.
 ita ecōtra resurrectio anime causabit re-
 surrectionē corp̄is gloriolā. Scēdūq: q
 dam resuscitat̄ sicut sic Samuel 9. 13 ve-
 re. Saul apparuerit vt. habet .i. Re-
 gum. 72. nō tñ v̄e resuscitatus fuit. qdā
 imp̄fecte sicut Lazarus iteruz moritur
 qdam p̄fecte sicut p̄ps semp̄ victurus
 p̄p̄ma resuscitatio. significat cōuersio-
 nē sine penitētiāz hypocrityz. Scōda re-
 ciduatiū. Tertia p̄suerantiū.
 De ascensione christi.

Capitulum. 24.

differētia est iter ascēsiōnē. ⁊ assū-
 ptionē. ⁊ euolationē qm̄ ascēsiō p̄
 finet ad x̄pm̄. Assumptio ad beatā virgi-
 nē. Euolatio at̄ ad alios scōs. Et rō h̄i
 est qm̄ ascēsiō fit p̄p̄ia v̄tute ascēdētis
 Assumptio at̄ v̄tute x̄pi assumētis qua
 filius obsequit̄ matri. Euolatio vero fit
 ministerio angeloz. Alia ē differētia q: lo-
 cus euolatiū est s̄m̄ distinctionē choro-
 ruz. Locus vero assumpte virginis ē su-
 p̄ choroos angelorū. Locus x̄pi ascenden-
 tis est supra v̄l v̄tra locuz assumpte vir-
 ginis. Circa ascēsiōez x̄pi octo sūt p̄side-
 rāda q̄ circūstāt ascēsiōnē. ⁊ colligunt̄ ex
 officio de ascensione. p̄p̄mū est eleuat̄
 est videntibus discipulis vt desiderium
 veniēdi ad ipsuz excitaret̄ in eis. s̄m̄ est
 q: nubes suscepit eū ab oculis eoz. p̄ym

bram nobis signat q: in hoc mortali cor-
 pore. Ihesuz in altū videre nō possum⁹
 certū q: eleuatis manibus ferebat in ce-
 lū. Eleuauit manus p̄pter duos. s. vt su-
 os p̄ri offerret. ⁊ vt inimicos manu al-
 te retracta p̄tueret. 4. est q: b̄ndixit eoz
 cōtra hostem muniret. ⁊ bonis celestib⁹
 augetet. 5. est q: ascendit in iubilatoez qd
 refert ad vocē iocūditatis redēptoz ascē-
 dentiū cū ipso q: p̄ius voce lacrimabilis
 in portis inferni clamauerūt. Aduenisti
 desiderabilis quē expectabamus. 6. ē q:
 ascendit in uoce tube. qd̄ refert ad sonū
 p̄dicationis apostolorū q: sonus fuit eis i-
 iunctus dicēte d̄no. Euntes in mūdum
 vn̄uersū p̄dicate euāgelium omni crea-
 ture. Ad at. vlt. Ex tūc. n. in oēm terraz
 exiuit sonus eoz. 7. est q: ascendēs in al-
 tum captiua duxit captiuitatē. .i. captiuos
 in captiuitate inferni quos secum victor
 eduxit. 8. est q: dedit dona hoib⁹ quia
 oīa bona n̄ra defurū sūt quo x̄ps ascen-
 dit. Itoz p̄ma duo h̄nt̄ ex ep̄istola. s.
 tertū ⁊ q̄rtum euāgelii. Luce vlt. q̄ntuz
 ⁊ sextū ex p̄s. septimū ⁊ octauū ex ep̄i-
 stola pauli ad eph. 4. Ascēdit x̄ps egres-
 sus ad celū multipliciter. s. tāq: ver⁹ obe-
 diens cōpleta obediētia quo ad p̄sem tā-
 q: bonus mediator facta pace ⁊ p̄cordia
 quo ad hoies tāq: strenu⁹ p̄pugnator
 p̄tra demones. Ascēdit x̄ps p̄libus de
 causis. s. ad gescēduz post labores qbus
 fatigatus fuit triginta trib⁹ annis nobis
 seruiēs ad intercedēdu p̄ amicis p̄ qbus
 v̄l̄lter laborauit. Ver. Securū accessuz
 habes o hō ad deū vbi hēs filiū media-
 torē. ⁊ m̄f̄ez mediatricē. filius ondit̄ p̄fi-
 latus ⁊ vulnera. Ad at̄er ondit̄ filio pect⁹
 ⁊ vbera. ibi nulla pōt esse repulsa. vbi
 tot occurrūt amoris insignia. Christus
 ergo optim⁹ aduocat⁹ ē q: tot hz liguas
 p̄ nobis loquētes quot p̄ nobis v̄l̄nera
 accepit. Ad cōgrēndū de inimicis p̄ qb⁹
 vires suas inutiliter expēdit. Ita. In va-
 cū laborauit. Itē ascēdit x̄ps vt nobis lo-
 cū p̄pet. Jo. 16. Clado vobis parare lo-
 cum. vt fiducia hoc ipsuz sp̄andi nobis

tribueret vt in corporale possessione eter
ne hereditatis nos mitteret. Jo. 13. Si. n.
no abiero paralyticus non ve. ad vos.
Ut desiderius nris p se traheret. Laſit.
Trahe me post te. Ut via nobis ad celu
ostenderet. qz sicut dixit Lucas. Eduxit
dñs prius discipulos suos foras civitate
in Bethania vt ipa educatione cognosce
ret hic no hñe manentē civitate. Qui at
in Bethania eduxit eos prius q interpretat
domus obedientie signat q p bonu obe
dientie trāsituri eēt ad celestia. Post h
transire fecit eos in 5tes oliuaz. vt per
montes intelligat eminētia spūs in pēpla
tione p olinas at pinguisimi pectoris de
uotio. Alterius vō post ista no restat ni
si saltus aie in celus. Exaltatus fuit xps
tripli. s. i era p vite meritū. sup terrā p
crucis suspēdū. sup celos p ascēsiōis in
bilā. Ascēsiō xpi fuit āgelis mirabil. Isa.
63. Quis est iste q venit d edon tictis ve
stibus de bostra. demōntib? terribilis. i.
Reg. 8. Nō fuit tñs gaudū heri z nudi
us tertius. Ueb. nobis. Hec sē vba phi
listinoz qñ vociferebāt filiū Israhel. dum
adduceret archa federis de sylo i castra
vt p eā hērent diuinū adiutorū in p̄lio.
Mōibus salutaris sicut apparet supra ex
multiplici ascēsiōe xpi. Ascēdit xps mul
tipliciter. s. potēter. qz elenatis manibus
ferebat in celū. Datēter. qz vidētib? illis
elenatus est. Gaudēter qz ascēdit in iubi
latione. Decēter. qz cū duab? turmis re
grediebat. s. hoīuz z angeloꝝ. Nō at di
co qz ibi fuerit angeli in adiutorū neces
sitas. sed in obsequiū dignitatis. Mōies
quoz illos dico quos de inferis libera
uit z q post resurrectionē mortui sūt de
numero saluādoꝝ. nec purgatorio vltē
rius indigētes. Clemēter qz bñdixit eis.
Xps nō statim post resurrectionē celus
ascēdit triplici rōe. Prima qz differēda
erat ascēsiō vt multipliciter pbaret re
surrectio vt dñ Actu. i. In multis argu
mētis impens eis p dies. 4. 2. est vt pa
tentiā nrām informaret q mercedē de
bemus equanimiter expectā. sicut agri

cola nō statim post seminatōez metit. sed
fructuū maturitatē expectat. 3. p̄ disci
puloꝝ cōsolatōez. vt dicit glosa. Act. i. si
cut. 40. fuerūt hore mortis xpi. ita. 40.
dieb? cū eis cōuersat? est post resurre
ctionē. qz cōsolatio dīna excedit tristitia
humanā. Nota qz xpo puenit descēdere
de celo rīmmodo s̄m dīnaz nāz. qz de?
illuc venire dñ vbi spāl affectu appet. s.
ascēdere. pprie ei cōuenit s̄m humanam
nāz. qz s̄m illā solūmodo. mutat locum
nō s̄m diuinam naturam.

De ascēsu xpi ad dexterā.

Capitulum.

25

a Scēdens xps in celū sedet ad de
xterā dei p̄ris omnipotētis. Duo in
telligit p dexterā. Primum ē cōlit
tas maiestatis ad quā xps sedet s̄m di
uinitatē. De hac dexta loq̄ Apo. dicē
Tale hēmus potētis q sedet in dexte
ra maiestatis i excelsis. 2. ē qz p dexteraz
intelligit̄ potiora bona glorie in qb? xps
sedet s̄m hūanitatē qm collatū ē ei a dō
geqd cōferri potuit. z ab istāt̄ pcepti
onis xps accepit bona grē z glie in aīa
eadē tñ bona fuerūt in ascēsiōe manife
sta. z in loci cōgruētia cōpleta. De hac
dextera dñ ad colo. 3. Que sursum s̄t q̄ri
te vbi xps est in dextera dei sedet. vbi di
cit glo. q̄ sursum vbi sedet xps sūt potiora
bona grē z glie. Dicim? ergo qz ascēsiō
xpi fuit rā ad locū q̄ ad dignitatē. Inq̄
tuz qz fuit ad locū sic ascēdit sp̄ oēs celos
vt qz ad dignissimū locū celi ep̄rei. siue
ad altissimā ei? p̄tē eo qz nobilissimū ei?
corp̄ xpi p̄gruit loc? talis. Nō ē tñ dō
qz corp? suū sit obligatū ad locū illū sed
loc? ille sit ibi s̄z p̄gruētiaz deputatus in
q̄tuz at ascēsiō fuit ad dignitatē sic sedet
ad dexterā p̄ris. nō tñ q? ad sitū qz p̄ri s̄
cōuenit. sed quo ad excellētā duplicē si
cut dictū est. qz p dexterā intelligit̄ cōlit
tas maiestatis que cōpetit xpo s̄m diui
nitatē. vel perfectio p̄mii que sibi com
petit s̄m humanitatē. P̄teretūdu quo
qz nō est qz credimus xpm ad dexteraz
dei patris sedentē. Stephanus at vidit

cu[m] stāte a dextris dei. qz nos credim⁹ eū regnāte & gescētez qd̄ notat in sessiōe. s3 stephanus in tribulatiōe positus habuit ppugnatozē & susceprozē. vñ vidit eum stāte. Merito xps dr̄ sedē a dextrā dī. Sedē qd̄ qz laborant. ps. In labo. sul a in. mea. Ad dextrā aut. qz diu fuit i fini stra aduersitatis. ps Afflic⁹ su3 & hu. sū ni. De ei qz post abiectiōē merito d3 p̄se q gloriā. qz q se humiliat exaltabit.		De seperātia. De solitudine. De iustitia politica. De donis in cōi. De timore in cōi. De timore seruili. De timore initiali. De timore filiali. De dono pietatis. De dono sciētie. De dono cōsiliū. De sapia & intellectu. De beatitudinib⁹ in genere. De p̄ma beatitudine. De secūda. De tertia. De quarta. De quinta. De sexta. De septima. De octaua. De sensib⁹ spūalib⁹. De fructib⁹ spūalib⁹. 12. De dulla & latia. De p̄ceptis in gn̄e. De primo p̄cepto. De secūdo. De tertio. De quarto. De quinto. De sexto. De septimo. De octauo. De nono & decimo. De p̄siliis in genere. De cōsiliis euāglicis.	35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70
Explicit liber q̄rtus. Incipiūt capitula libri q̄nti i genere. De virtutib⁹ & origie gr̄e. 1. De bono. 2 De distinctiōe gr̄arum. 3 De effectu gr̄e. 4 De virtutib⁹. & primo qd̄ sit virtus. 5 De p̄fectiōe virtutū. 6 De equalitate virtutū. 7 De cōnexiōe virtutū. 8 De p̄nēdatiōe virtutū. 9 De effectu virtutū. 10 De merito virtutū. 11 De habi litatōe virtutū. 12 De opib⁹ meritoris. 13 De fine actiōis. 14 Quid mereamur. 15 De distinctiōib⁹ & differētis virtutū. 16 De differētia virtutū cardinaliū & theo logicarum. 17 De vtutib⁹ theologicis i gn̄e. 18 De fidei vtilitate. 19 De effectu fidei. 20 De articulis fidei. 21 De spe. 22 De charitate. 23 De d̄ria iter charitatē & alios mores. 24 De effectu caritatis. 25 Quib⁹ reb⁹ caritas assumit. 26 De excellētia caritatis. 27 De signis dilectiōis. 28 De gradib⁹ amoris. 29 De ordine caritatis. 30 De directiōe p̄mit. 31 De dilectiōe inimicōz. 32 De virtutib⁹ cardinalib⁹. 33 De p̄udētia. 34		De seperātia. De solitudine. De iustitia politica. De donis in cōi. De timore in cōi. De timore seruili. De timore initiali. De timore filiali. De dono pietatis. De dono sciētie. De dono cōsiliū. De sapia & intellectu. De beatitudinib⁹ in genere. De p̄ma beatitudine. De secūda. De tertia. De quarta. De quinta. De sexta. De septima. De octaua. De sensib⁹ spūalib⁹. De fructib⁹ spūalib⁹. 12. De dulla & latia. De p̄ceptis in gn̄e. De primo p̄cepto. De secūdo. De tertio. De quarto. De quinto. De sexto. De septimo. De octauo. De nono & decimo. De p̄siliis in genere. De cōsiliis euāglicis. Explicit capitula. Incipit liber q̄ntus. De vtutib⁹ & origine gr̄e. Cap. 1. Ueniamodū de celis de nō descēdit p̄ eētia suā icō mutabilē s3 p̄ influētia ab ipso manate. ita nec spūs rō nalis eleuat supra se p̄ situ3 localem. s3 per habitū deiformē. Un̄ ne cesse est spūi rōnali si debet esse dignus eterne b̄itudis qz p̄iceps fiat influētie bonitatis diuine.	120

D bonū grē nō pōt q̄s p se veni
 re cū hoc nō sit s̄m limites natu/
 re. s̄z s̄m influētā largitatis diuine. Si/
 cut. n. creatura pro sua defectibilitate suo
 principio semp eget. vt fit in esse nature.
 sic idē principū pro sua bonitate influet
 nō cessat creature rōnali vitā spūales. vt
 bñ fit ei in eē grē quā nō pōt habere sine
 deo largitore. Ceterū in excusabilis est
 hō si grām gratū faciētē nō recipit. quia
 grā gratis data sp̄ p̄sō est libetū arbitri
 uz excitare ⁊ pmouere. cuius ē huic am
 monitiōi cōsentire. ⁊ hoc ē qd̄ in se ē fa/
 cere. quo facto pōt hō ad grām gratū
 faciētē se p̄parare. Quāuis enīz grā ha
 beaf̄ dei dono efficiētē. q̄ sicut ait Aug. Qui
 creauit te s̄m te nō saluabit te sine te. Itē
 grā gratū faciēs a trib⁹ ē s̄z alr ⁊ alr. Est
 n. a dō efficiētē. a grā gratis data libetū ar
 bitriū excitātē ⁊ mouētē. ⁊ a libero arbi
 trio p̄sentēte. Quāuis enī libetū arbitriū
 nō possit grām efficere in hoīe. pōt tñ se
 ad hoc habilitare ⁊ p̄pare vt beāt. Sicut
 aliqs nō pōt illuminare domuz. pōt tñ
 apire fenestrā quo facto sol intrat ⁊ domū
 illuminat. Ad autē dico de libero arbi
 trio cōsentēte intelligo de adultis. q̄ i p
 uulis fides pentū ⁊ sac̄m ecclesie. ⁊ nie
 ritū xp̄i sufficit. ⁊ excusat eos ipotētia sui
 Sciēdū etiā q̄ habitatio sine p̄p̄atio ad
 grāz triplex est. s. efficiēs. for. malis. ⁊ ma
 terialis. ¶ Duma ē a deo. sc̄da a grā gra
 tis data. tertia a nobis. Aia nāqz hēt fa
 cultatē ⁊ instinctū cognoscēdi ⁊ diligēdi
 deū ex nā. s̄z nō h̄z cognitiōz veritatis ⁊
 ordinē dilectiōis nisi ex grā. Ad opa bo
 naria nos incitat. s̄m lex nature q̄ scrip
 ta ē in corde hoīs dicēs. Que vultis. vt
 faciāt vobis hoīes ⁊c. Rō q̄ dicit ea eē
 delectabilia vtilia. ⁊ hōesta. Gratia que
 dicit seruiciū eē deo. q̄ sūme bon⁹ sub
 ueniēdū proximo. q̄ dei filius. q̄ imago
 dei. q̄ in beatitudine soci⁹. Gratia nō da
 tur ei q̄ se nō habilitat ad grām ⁊ d̄ hoc
 multa habes exēpla. s̄ in illo qui ad lāgiē

tes mansi nō extēdit. q̄ deus q̄t s̄m se ē
 dat oibus affluēt. In illo q̄ p̄tra lumē
 ocnlos claudit cū deus facit orri solē s̄m
 sup bonos ⁊ malos. In illo q̄ fontē repe
 rēs fundū vasis sur s̄m erigit. q̄ de⁹ sicut
 ait Aug. ingenti liber alitate ac libertatis
 vbertate repleuit oēs creaturas p captū
 ear. In illo q̄ domū suā cingit sp̄mis ne
 ingrediat amicus Ipse vero deus p stat
 ad ostiū ⁊ pullat. In illo q̄ cantabruz ⁊
 zizantā nō extirpat de agro suo. p̄t qd̄
 fruct⁹ p̄ficere nō p̄nt. in illo q̄ ligna igni
 subtrahit. q̄ tūc ignis deficit. in illo q̄ ad
 sumēdū cibū negligit os apire. q̄ tal⁹ d̄z
 merito fame mori In illo qui tpe pugne
 arma p̄icit. q̄ talis sepe capit ⁊ vulne
 rat. in illo q̄ mouere negligit remos tpe
 tēp̄tatis. q̄ talis submergit. In illo qui
 ex̄is in egritudine medico contradicit.
 Grā nobis p̄cedit a deo sicut radi⁹ a so
 le sicut germē a radice. sicut mel a flore.
 sicut riuus a fonte. sicut imago ab artifi
 ce. s̄z exēplar interior ⁊ facturā exterius

Ratia d̄ triplex. ¶ Dūmo grālib⁹
 ⁊ sic grā cadutozū diuini creatu
 re gratis ip̄suz. ⁊ indifferēter ad q̄cūqz
 actū. q̄ sine huiusmōdi adutorio grē ni
 bil possum⁹ facere. imo nec in esse dura
 re sc̄do d̄ grā sp̄aliter. ⁊ talis grā dicit̄
 gratis data. s. donū quo se hō p̄parat
 ad suscipiēdū donū spirit⁹ sancti. ¶ Dūm̄
 n. grē ē reuocare libetū arbitriū a malo.
 ⁊ excitare ad bonū sine qua nullus facit
 sufficiētē quātū in se est vt p̄paret se ad
 salutē. ⁊ d̄ grā pp̄c̄. s. donū datū diu
 nit⁹ ad merēdū qd̄ qd̄ ē donū grā gratū
 faciēs appellat̄. Sine ista grā nullus p̄t
 mereri. nec in bono p̄ficere. nec ad gliaz
 puenire. Ista grā triplex inuenit̄ ⁊ inuē
 ex verbis apostoli vbi ait. Grā dei sum
 id qd̄ sū. ecce p̄ma. ⁊ grā ei⁹ i me vacua
 nō fuit. ecce sc̄da. s̄z grā eius sp̄ i me ma
 net ecce tertia. ¶ D̄ter p̄d̄c̄ta d̄ grā gra
 tias dans. vt est deus. Itē gratia gratie
 signū vt est p̄phetia ⁊ p̄as faciēdi mi
 racula. Gratia gratū faciēs distinguit̄

i opantē. ⁊ coopantē. Gratia opant dī
 puenēs. ⁊ incipiēs. ac liberās. qz pctm̄
 expellit. Vsa cooperās dī subsequēs ⁊
 pfectiēs ac diuinās. qz libez arbitriū ad/
 iuuat. ⁊ ei coopat in merito. Ad ultip̄r
 distinguit bonū. ē. n. bonū p cēntiam. ⁊
 hoc est de? Uñ nemo bon? nisi sol? de?
 Est ⁊ bonū p p̄icipationē. ⁊ illd̄ disti/
 guit in bonū nature. Uñ Aug. Vē qd̄ ē
 inquātū est bonū ē Beñ. 2. Uñ d̄ deus
 cūcta q̄ fecerat. ⁊ erant valde bona. Itē
 est bonū in gñe. hoc est bonū i obiecto si
 cut est elemofyna. Ita ibi est act? in de/
 bita materia et si dedit forma substātiay
 Itē ē bonū ex circūstātia. hoc ē qñ bonū
 ex gñe vestit? debitis circūstātiis sicut est
 dare elemofynā indigenti tpe debito ex
 cōpatiōe. ⁊ huiusmōdi. Itē est bonū vir/
 tutis. ⁊ hoc ē qñ addit opī pfectio ex p/
 te opātis q̄ ē p habitū mētis bñ cōstitu/
 te. Itē ē bonū meritorū. hoc est qñ addi/
 tur opī ipsi debiti finis intētio sup motuz
 naturalē. Itē ē bonū gñe vt ē ipse habit?
 gratū deo faciēs. Itē ē bonū glorie vt bo/
 nū remuneratiōis eterne.

De effectū gñe.

La. 4.
 ffect? gñe ē qd̄ excitat liberū arbi/
 trū ad bñ cogitādū. ⁊ sanat ipm̄
 mutādo affectuz ipm̄qz roborat
 pducēdo ad actū. Itē gñā hoīem deo re/
 cōciliat. a pctō quoqz liberat. ⁊ penam
 eternā in t̄pale cōmutat. Itē gñā opa no/
 stra meritoria facit. ⁊ bona p pctm̄ amīf/
 sa restituit atqz stabulū in palatiū cōuer/
 tit Itē per gñam efficit aīa spōsa xpi filia
 regis eterni. ⁊ tēplum spūs sancti. Item
 gñā ipam aīam purgat illuminat ⁊ p̄ficat
 Itē gratia mentem elenat deo assimilāt.
 ⁊ spirituali solatio cibāt. Hora q̄ quā/
 nis virtus gratūta simul inest aīe cū gñā
 nō tñ hz effectū suū tā cito sicut gñā qm̄
 effect? gñe est facere gratū deo. ⁊ facere
 dignū vita eterna. ⁊ hic. effectus statim
 inest puero post baptisimū. Virtutis autē
 effectus est elicere actum meritorum d̄
 potētia. ⁊ hic effectus nō statim inest pu/
 ero post baptisimū. hoc autē nō est pp

defectū virtutis. sed pp ipotētiā nature
 agētōs. P̄ner. n. nō ē aptus ad act? vo/
 lūtarios. Uñ scīdū q̄ triplex est pfectio
 prima ē gñe ⁊ causat gratū. scda ē vir/
 tutis. ⁊ causat bonū actuz. tertia ē operis
 virtutis. ⁊ cāt meritiū prima pfectio p̄fi/
 cit aīam. scda perficit aīe potētiā. tertia
 perficit ip̄sos actus.

De virtutibus ⁊ primo ⁊ quid sit virtus.

Lapl'm.

Uñ de virtutib? ē agēdū ⁊ pmo
 n qd̄ sit virtus. Uñ est vt ait Au.
 bona q̄litas mētis q̄ bñ viuūt qua
 nullus male vitē. quā solus deus i hoīe
 opat. Hec diffinitio dat in cōpatiōe ad
 agētē. Itē Aug. Uñ est habitus mētis
 bñ institute. hec dat in cōpatiōe ad bo/
 nū in quo est. Itē phūs. Uñ est habit?
 volūtariū immediate cōsistēs quo ad nos
 terminata rōne. put sapiēs determina/
 bit. Hec dat in cōparatiōe ad actum in
 quē est Itē phūs. Virtus est dispositio
 pfecti ad optimū. hec dat sim cōparatio
 nē ad finē. Itē Jñ. Virtus ē animi habi/
 tus. nature decus. vite rō. moy pietas.
 cultus diuinitatis. honor hominis eter/
 ne b̄titudinis meritum. hec dat in cōpō/
 ne ad effectū. Diffinitio Aug. sic exponi/
 tur. Virtus est bona qualitas. hic ponit
 qualitas p gñe. bona vero ad d̄fiāz ma/
 larū qualitātū aīe. Dicē quoqz bōa qm̄
 a bono deo dat. ⁊ bonos tñ in habitat.
 ⁊ bonos facit ⁊ ad bonū pducit. mentis
 ponit ad d̄fiāz q̄litatū q̄ sunt in corpe. q̄
 benevitit. ponit ad d̄fiāz qualitātū qui
 b? recte intelligit. sicut ē sciētia. qua nul/
 lus male vitē. ponit ad d̄fiāz q̄litatuz q/
 bus bene ⁊ male vitē possunt. quā sol?
 deus opat in hoīe. ponit ad d̄fiāz virtutū
 cardinaliū q̄ b̄stut p acquisitionem. Circa
 alias diffinitioēz Aug. notādūz est q̄ ibi
 ponit habit? mentis bñ institute. ⁊ hoc
 ad similitudinē regni. qd̄ tūc bñ instituit qñ
 recte cōsultit ⁊ bñ impatur. ⁊ iuste obe/
 dit. Eodē mō bñ instituta est mēs si ra/
 tio recte cōsultit. si volūtas bñ impat. si sē/
 sualitas debito mō obtēpat. Et hincolo

gia virtutis hec e. Virtus. n. dicitur quasi vis
intus. et hec vis consistit in aggressione ar
duoꝝ in tolerantia aduersorꝝ et in abstine
tia plactorꝝ. Item dicitur virtus quasi viror
nitens. Item dicitur virtus quasi virus tuens.
Item dicitur virtus quasi viribꝝ nitens. Item dicitur
virtus quasi viri statꝝ.

De perfectione virtutū. Cap. 6.
C. Un virtus in medio consistat sicut in
plum. illud medicū ē in tribus. s. in
agēdis. i. intra supra et citra modū Apo.
Rōnale obsequꝝ vestri. Ro. 12. In bēn
ditis. s. inter supflūū et idigētā. puer. Di
uitias et paupertates ne dederis mihi. In
sustinēdis. s. inter elenari in pspis et desi
ci in aduersis. vñ illud. Nō declinetis a
dextris neqꝫ a sinistris. Adultiplē ē p
fectio. s. sufficiētē. hāc hnt oēs existētes
in charitate. Ordīs. huiꝝ ppiū est suare
cōtinētā Religioīs. huiꝝ ppiū ē renū
ciare oibꝝ. Relatioīs ad hāc p̄tinet po
nere aīaz p oibꝝ suis. Securitatīs. hu
ius ppiū ē habere mortē in desiderio. et
vitā in patiētia Ad primā pfectionē tene
tur quilibet. ad vltimā vero nullus tene
tur. Sz ad tres medias tenent alig ex vo
to. ex officio et. Virtus cōpat multis re
bꝝ. s. Auro. Ecc. Aurꝝ pbat fornax The
sauro abscondito. Math. Simile ē re. ce
lo. the. abscondito. Gēnis. Ecc. Quasi
vas auri so. or. o. la. pel. Armis. secundo
rubrica. i. Quō ceciderūt fortes i plio. et
p̄ierūt ar. bel. Arboribꝝ. Math. 7. Ois
arbor bona fru. bo. f. De hoc Ugo. de
scō victore. Arbo. sapie p timoreꝝ semia
tur. p graꝝ irrigat. p fides radicat. p
de uotoꝝ germinat. p desiderū crescit. per
charitatē roborat. p spē viret. p circūspe
ctōem frōdet. p disciplinā floret p doctri
nā fructificat. p patiētā maturescit. per
mortē carpit. Item virtus cōpat floribꝝ
Cant. 2. fulcite me floribus. fontibus.
Cant. 4. fōs hortoꝝ putens aquarꝝ. Se
mitis. puer. Cle eius vie pulchre. et oēs
semite eius pacifice. Ueithꝝ. ps. Astitit
regina a dex. t. i. ve. de au. Stellis. Ba
rucl. tertio. Stelle ar dederūt lumen in

custodiis suis. Dignētis. Cant. Que est
ista q̄ accēdit per desertū sicut vir. su. ex
aro. myr. et vni. pul. pig. Libariis. vnde
ōns i euāgelio. Jo. quarto. Ad eꝝ cibus
ē vt sa. vo. eius q̄ mi. me. Aliis. ps. Quis
dabit mihi pēnas sicut eo. Tres sūt bo
ne cōditioēs virtutis q̄ sunt tentationis
reimōto. actuꝝ multiplicatio et in bono
delectatio. primū ipsaz virtutē firmat in
radice. scđm quasi floribꝝ decorat. tertiu
sapore fructuū delectat. Similr dicēduꝝ
est q̄ ad cōsumationē virtutū quattuor
ista cōcurrūt. s. dispositio pparās. habi
tus informās opatio probans. p̄imum
coronans.

De equalitate virtutū. Cap. 7.
Virtutes omnes in eodem homine
sunt aequales. licet inter se sint di
stincte per proprias excellentias.
et hec equalitas in multis p̄tingit. Equ
ales nāqꝫ sunt virtutes. Primo quātūz
ad essentiā. qz omnis virtus simplex est
scđo quantum ad equalem radicationēz
in aīa sicut ipsi est. tertio quātū ad re
latioēz ad eūdē finē. qz oēs ppter deum
operat. q̄to quātū ad equalem effectūz
qz equaliter faciūt dignū vita eterna. q̄
to quātū ad eqliē facilitatē ad actꝝ suos q̄
tū i ipsi ē nisi ipediāt. Sic vtutes eqliē
sūt p̄dictis mōis ita teqles sūt aliis mōis
p̄mo quātū ad vsū. qz sūt sicut arma. Sz
sicut miles n̄ pugnat eqliē cū oibꝝ gñi
bꝝ armoz sic ē d̄ vtutibꝝ. so quātū ad au
toritatē. qz sz hoc maior ē oibꝝ charitat
Et quibꝝ virtꝝ p̄t ē maior alia sz aliquā
progratiā quā hz sz aliquē effectū. Scie
dū ē qz eadē virtꝝ nō est equalis sibi sp.
Crescūt. n. virtutes multis modis. s. qz
tū ad itētiōē. quātū ad radicationēz. quātū
ad potētā virtutis. quātū ad maiorē exp̄si
ōnē die silitudinis. et quātū ad diuturnioꝝz
pmanētā. Intererea crescētē una virtu
te crescūt oēs. et hēs exēplū i cythara i q̄
si dz ē debita ppositio sonoꝝ necesse est
vt qñ vna chorda tēdit. et oēs alie tēdāt
ne i armonia fiat dissonātia. Et aūt po
teat aliqꝫ vsu vniꝝ vtutū potētēz aliꝝ ml

te sūt rōes. p̄ma ēq: deo sic pl̄s q̄ dato: est virtutis sc̄da est nā cōplōnis q̄ magis est cōsona opibus vniū virtūis q̄ aliterius. tertia est v̄sitratio. q̄ exercitauit se q̄s magis circa vnā virtutē q̄ circa aliā. 4. est q: minus ipugnat a v̄ticio p̄trario illi v̄tuti. 5. est q: maiorē h̄z discretiones in opibus vniū v̄tutis q̄ alterius. Que libet. n. v̄tus h̄z suas p̄prias rōes. 6. est difficultas status. q: cū de nouo q̄s conuertit h̄z h̄at maiorē charitatē q̄ alius q̄ diu fuit in charitate. nō tū est ita bene expeditus ad b̄n̄i agendū sicut ille pp̄ reliquas p̄cōz que ad huc inherēt. Magnitudinē scientie r̄s̄dere d̄z magnitudo virtutis. et hoc multiplici rōe. s. rōne exempli d̄ni. Jo. i. Plenū gr̄e et v̄tutis. Luc. vi. Potens in opere et simone. Act. i. Lepit Iherus se. et do. rōne. exēpli angelici q̄ q̄to plus cognoscūt tāto plus diligūt. rōe exēpli humani. Mat. 5. Qui autē fecerit et do. hic ma. vo. et. rōe exēpli naturalis. qm̄ lux et calor in sole p̄portionant. rō obligatōis. Luc. 12. finis sciens vo. do. s. et nō fa. placis va. multus. De connexionione virtutum.

Capitulum.

8
Connexione sunt sibi v̄tutes et coordinate. ita vt q̄ vnā h̄z. habz et oēs. Prima rō est largitas dei dantis. q: nō dat vnā sine aliā. 2. rō ē q: sicut vnū mēbruz indiget alio sic est in v̄tutibus. 3. rō est. q: sicut in cythara si defuerit vna corda nō erit armonia p̄fecta. ita nec in aīa erit sp̄ualis melodia nisi adfint oēs v̄tutes. 4. rō ē. q: p̄tra singula victa sunt allque v̄tutes. Cū oportet oēs v̄tutes h̄re vt oīa vitia ipugnetur. 5. rō est. q: sicut stelle sup̄sunt in speris suis. ita et v̄tutes in aīe sede eē debent. 6. rō est. q: aīa est sicut vas so. ornatū oī lapide p̄cioso. i. v̄tutibus. 7. rō est. q: aīa ē sicut ortus nobilis cui nō est decor v̄tutis. 8. q: aīa ē sicut apotheca cui deesse nō. d̄z oīs virtutis medicina. Ea que de cōnexionē virtutū deā sūt intelligi debēt de virtutib⁹ grauitatis q̄ oēs quo ad habitus sūt connexi

sicut quo ad actus meritorios sūt cōles. Et h̄z files sint v̄tutes. tū aliq̄ d̄nr̄ m̄fēs v̄tutū. nō q̄ bitus v̄tutis generet bitus sed mor⁹ motū sic dicit Ber. Jeciro inquit parit cognitōez cognitio. amorem. frequentia frequentia. familiaritatem familiaritas. fiducia fiducia. iperatio iperatio. f̄m hūc modū q̄tuor d̄nr̄ esse m̄fēs v̄tutū. s. fides origine. q: ex motibus fidei surgūt mor⁹ aliaz v̄tutū. Charitas educatōe. In d̄n̄tē regimie. In d̄n̄tē cōsuatōe. Vita v̄o nō sūt cōnēra sicut v̄tutes. rō hūc oī est. q: vitia sūt in nobis ex opib⁹ n̄ris q̄ filia nō sūt. Virutes at̄ theologice nō i s̄ nobis p̄ acquisitionē. sed p̄ infusionē. Alia rō. est. q: vitia sūt opposita ad inuicē. sicut auaritia et p̄dgalitas qd̄ nō est in virtutibus.

De comēdatione virtutum.

Capitulum.

9
Irtus comēdabilis est. Primo a cā efficiētē q̄ est deus. Iplaz. n. vt ait Aug. solus deus in hoīez opat. 2. a cā mālī in qua est. q: nō nisi in bonos in d̄bitat. Non est sicut de bonis nālibus et foruitis. q: talia pluit de⁹ sup̄ iustos et i iustos. 3. a cā formali. q: est decor sp̄ualis p̄s. Oīs gloria ei⁹ filie regis abintus et. 4. a cā finali. Aug. Idemū v̄tutis ē ipe q̄ v̄tutē dedit. Virtus ē bona multiplex. Primo i se. q: sic ait Aug. Virt⁹ ē bōa q̄litas mētis. Nā bōa possessio ē q̄ pp̄inā ē ciuitati. hoc at̄ ē intra ciuitatē q: in aīa. 2. in cōpationē. Heb. 13. Optimus est ḡfa stabilire cor. 3. in opatione. q: bonū facit hoīs opus qd̄ nō est meritoriu nisi ex v̄tute p̄cederet. Bre. Nihil h̄z v̄riditatis rannus boni opis nisi manserit in radice charitatis. 4. in cōmutionē. q: de lupo facit agnū. et tenebras cōuertit i lucē. Ad ali. n. culpe in bonū gr̄e cōmutat. 5. in distinctione. q: p̄ virtutes distinguūt filii dei a filiis diaboli. Jo. 13. In hoc cognoscent omnes q̄ discipuli. m. e. si di. ba. ad inuicem. 6. in exemplificatione. q: oēs sancti studeb̄ virtutibus. Unde commendamus in Abel innocentiam

In abrahā obediētia. In Moysē māsu
 erudinē. In David humilitatez: ⁊ sic de
 aliis. Laudabilis ē virtus ppter multa
 Quia magne dignitatis. Xpm. n. docto
 r ē habuit. vñ Ath. ii. Discite a me. qz
 mitis suz ⁊ humilis corde. Quia magne
 sublimitatis. Tullius. Virtus vna ē al.
 desi. radiceib⁹. Q: magne locūditatis. Ps.
 Ecce q̄s bo. ⁊ q̄s lo. Q: magne ftributiō
 nis ps. In custo. illis re. mul. Q: magne
 vilitatis. Boeti⁹. Nūq̄ sū p̄a s̄vicia ⁊
 nūq̄ sine p̄mio sūt virtutes. Q: magne
 securitatis. Tullius. hoc donū sapie ē vt
 oia tua in te posita ē dicat. Lōmēdabili
 us ē studiū v̄tutis studio scie rōe exēpli.
 q: sancti hoc fecerūt. ratione auctoritatis.
 Apo. Nō in s̄mōe ē regnū dei. s; in v̄tu
 te. p̄ma cori. 3. rōe effect⁹. q: virt⁹ p̄ctū
 expellit. scietia nō. rōe originis. ga virtus
 a do infundit. scietia p studiū acgrit rōe
 finis. q: finis virtutis est gloria ⁊ nō scie
 tia. rōe obiecti. q: virtutis obiectū est bo
 nū. scie vero nō rōe materie in qua ē. q:
 virtus nō nisi in filiis dei scia. nō sp. rōe
 securitatis. q: securi⁹ est eē bonuz q̄ esse
 p̄bū. rōe honestatis. q: maior gloria est
 seq̄ deū q̄ Aristotelē. rōne virādī mali.
 q: primi parētes si extēdissent ita manuz
 vite sicut ad lignū scietie n̄ incurrēt. tot
 mala in se ⁊ in posteris sicut incurrerūt.

De effectu virtutū. Cap. 10.
 Virtus gaudū p̄cellit gaudium
 mūdi. s. in duratōe. puer. 15. Se
 cura mēs q̄si iuge gaudū. hypocrite ad
 instar p̄cti. Job. 20. In puritate cōscie
 tie. sic mūdus regefcit in florib⁹ q̄s i lu
 to. In dignitate. Slo. ad. gala. Elatio
 animi de bis q̄ digna sunt gaudū mūdi
 de indignis est. In salubritate. Sap. Nū
 bil vtilius in vita bois. e contra gaudi
 um mūdi. puer. 14. Extrema gaudū lu
 ctus occupat. In libertate. Ad gala. 4.
 Quia libertate x̄ps nos liberavit. Dec
 cato: aut ligatus est. puer. 5. Iniquitates
 sue capūt ip̄i ⁊ subibus peccatoz suoz
 constringit. In diuina p̄sialitate. Aug.
 tale bonū est deus vt nemini eū deserē

ti bene sit. s; nota cōtrariū in malis. Vir
 tus operat mira multiplex. s. in celo cui
 vim facit. Unde Ath. ii. Regnū celoz
 v̄ patit ⁊ vi. ra. ii. In mūdo qz custodie
 hominez ne cōburat igne cōcupiscētie. ⁊
 ne mergat in ags voluptatis. ne inq̄er
 luto incōtinētie ⁊ ne lacere sp̄s inuari
 tie. In corde hūano. qz vulneratuz sanat
 ⁊ inq̄natū mūdāt. mortū viuificat ecce
 catū illumina. in iserno. qz ignis infernal
 n̄ p̄t icēdē v̄tuosū sic nec i ignis materia
 lis salamādra. Vir⁹ rōnabile illuminat
 ad cognitioēz v̄i. cōcupiscibile excreat ad
 amorē boni. irascibile cōfortat ad detesta
 tiōez mali Itē deo assimilāt. qz p̄fī p vir
 tutis vigore s̄lto p virtutis splēdozē sp̄i
 ritū scō p charitatis feruorē Angelis cō
 format. Idēo. in carne enīz p̄ter carnez
 viuere nature ē angelice nō hūane. mētē
 locūdat. ornat. subleuat. honorat. sanat.
 viuificat. abat. dicit. mūdāt Itē virt⁹ ma
 la preterita expellit. p̄ntia impugnat. i fu
 turis p̄munit. Itē virtus mētē bene istī
 tuit. dilectum deo hominē efficit. fructuz
 tā premii q̄ meriti adducit tp̄alia discre
 te disponit. opa q̄ in se indifferētia sūt bo
 na facit. Sicut ea que dicta sunt declarāt
 nobis effectus virtutū ḡales. Ita sunt fit
 gularū virtutū effect⁹ aliq̄ sp̄ales. Sicut
 est qz humilitas deo subicit. p̄ntia reducit
 iustitia deducit. obediētia cōducit patien
 tia pducit p̄feruētia introducit. puritas
 fungit. charitas deo vnit. De merito vir
 tutum. Cap. 11.

Eritus est boni opis efficaciac ad
 m obtinendum illud quod nō habe
 tur vel ad habendum iustus qd
 habet. Unde per merituz de nō debito
 fit debitū ⁊ ip̄z debitū fit magis debitū
 Sicut rex dat equū quē miles nō meru
 it. s; p vsū eq̄ meret eūdem equū iaz da
 tum. Triplex distinguitur meritū. s. con
 grui digni ⁊ cōdigni. Ad meritū cōgrui
 est per quod dispositio subiectū vt pos
 sit recipere gratiam s̄m rōnez d̄mine in
 stitit. Istud vocat dispositio materie. s.
 dum quis facit quod in se est. Ad meritū di

Mer
 triplex meriti
 cōgrui digni
 cōdigni

gni dicit sdoncitate operantis ad asse/
 quendum illud quod meretur. Meritū
 cōdigni dicit cōgratē meriti ad remune/
 rationē. Dico autē cōgratē nō a rithmetr/
 cā sed geometricā. i. nō q̄ntitatīs. sed p̄io/
 positionis. Et hoc p̄ q̄ de? semp remu/
 nerat sup̄: meritū sicut punit cit̄a cōdi/
 gnū. Un̄ nō ē inter meritū ⁊ p̄miū equa/
 lis quātitas s̄ p̄portio. q̄ apud deū nō ē
 iustitia cōmutatiua. cū nulli debeat aliqd
 sed distributiua. Vocat̄ autē iustitia cō/
 mutatiua iustitia fori qua dat̄ vn̄? panis
 pro vno denario vel vna pāni p̄ solido
 Iustitia vero distributiua est principuz
 qua dona distribuit̄ s̄m. p̄portionez ad
 merita ⁊ ista est apud deū. vñ apostolus
 vnusquisq̄ p̄p̄riā mercedē accipit s̄m s̄m
 laborē. Dicedū ergo q̄ nullus mereat si/
 bi primā ḡfam. s̄ merito digni ⁊ condi/
 gni. s̄ t̄mō merito cōgrui. Similit̄ exi/
 stēs in charitate nō p̄t alteri mereri pri/
 mā gratiam merito cōdigni. sed merito
 digni. ⁊ merito cōgrui. Nōt̄ autē existēs
 in ḡfa mereri sibi augmētū gratie ex cō/
 digno. ⁊ per d̄ns merito digni. ⁊ merito
 cōgrui put̄ superius exposita sūt. N̄re/
 fati tres modi merēdi ḡfaliter habētur.
 vñ si alii inueniūt̄ur ad eosdes tres redū/
 ci poterūt. Cum ergo d̄ q̄ beata virgo
 meruit portare x̄pm. intelligēdū est cōpa/
 ratine. i. q̄ ipsa potius debuit portare q̄
 alia. vel p̄t intelligi de merito cōdigni.
 Itē mali dicūt̄ur mereri tp̄alia q̄ nullū
 bonū irremuneratū sicut malū nulluz i/
 punitū. s̄ hoc dicitur improp̄ie. q̄ opa
 in mortali facta nō sunt directe bona. cū
 nō sint informata charitate. tamē q̄ talia
 opera aliqd boni habēt. d̄ns interpretat̄
 ea vt bona. ⁊ aliquid dat̄ p̄ eis. Itē pec/
 cator: quādoq̄ mereat occasionaliter quia
 pauperes obtinet̄ bona interdū benefa/
 ctioib? suis quarū p̄cti. occasio sunt ele/
 mosyne. Itē satis improp̄ie sumit̄ me/
 ritum. vbi dicit̄. Felix culpa que tales ac/
 tū meruit habē redēptōrē. Ibi. n. ponit̄
 meruit pro exigebat.

De habitatiōe virtutū.

Lap. 12

q̄ **U**ltimis null? sibi mereat p̄māz
 ḡfam s̄m q̄ dicit̄ ē. p̄t tñ pecca/
 tor: se habilitare ad ḡfaz faciēdo qd̄ in se
 ē. q̄ nulli talū ḡfa denegat̄. Hoc autē nō
 ē ex merito digni vl? cōdigni. sed cōgrui
 Hoc vero p̄gruitas multo magis est ex
 p̄te dei gratiā cōferētis q̄ ex p̄te hoīs se
 ad gratiā habitatiōis. q̄ in p̄paratione ad
 ḡfaz ⁊ infusione gratie h̄z se aia ad mo/
 dū materie. ipse vero deus p̄t primū mo/
 uēs ⁊ efficiēs. Alia rōne p̄t q̄ huiusmōdi
 cōgruitas est magis a deo q̄ ab hoīe. q̄
 habitatio q̄ est ex p̄te hoīs solūmō dat
 locū diuine misericordie vt salua iustitia
 possit alicui conferri ḡfa. q̄ iniuria fieret
 diuie iustitie si tali daret̄ gratia i quo cēt
 ober. i. volūtās peccādi. Sufficiēs igitur
 habitatio ad ḡfaz est. si hō facit qd̄ in se
 est. facere autē qd̄ in se est tria cōplectit̄.
 s̄. vt hō actū peccādi ⁊ volūtātē peccā/
 di deserat ⁊ conetur in bonū. put̄ est sibi
 possibile. Nōta q̄ de meritū vel de meri/
 tum acquirē in hac vita. Un̄ nō facere
 bonū. s̄ facere bñ laudabile ē. Nō. n. v/
 bis. sed aduerbis merentur. Un̄ v. In
 vite meritīs presūt aduerbia verbis.

De opib? meritoriis. La. 13.

Opera meritoria totaliter s̄t a ḡfa
 ⁊ totaliter s̄t a libero arbitrio. s̄
 principaliter a ḡfa. q̄ ḡfa cōpat̄ ad libe/
 rū arbitriū sicut sessor ad equū quē diri/
 git. ita ḡfa dirigit liberū arbitriū in exer/
 citio virtutū. N̄der nos. n. malū facē pos/
 sum? s̄ nō bonū Ad efficaciaz merendi
 tria valēt. N̄d̄mū est difficultas op̄is qd̄
 p̄z in martirio. Secundum prom̄itudo
 volūtatis. Apo. Philarē. n. va. di. deus.
 Tertū est magnitudo charitatis ipsa. n̄
 est pondus sanctuariū s̄m q̄ oīa que erāt
 in templo ponderabāt̄ur. Ad hoc q̄ ali/
 qd̄ opus sit meritorū tria requirūt̄ur.
 primū est q̄ ip̄m opus fiat in charitate.
 q̄ opa que sūt extra charitatem mortua
 sūt. sicut carbo errinet? s̄ q̄ fiat ex cha/
 ritate. multa enī sūt in charitate que nō
 sunt meritoria ex eo q̄ nō sūt ex charita/
 te. i. quia nō referūt̄ ad finē debitū. tertū

nullus mereat
 si p̄mā ḡfam

nullus pot̄ alteri
 mereri p̄mā
 ḡfam

nemo debet
 ligari quod
 virgo maria
 meruit portare
 x̄pm d̄m̄p̄.

um qd idem opus sit referibile. hoc ideo dico qd mala nō possunt bona intentione fieri aliogen sequeret absurditas qd idem opus esset meritorium & demeritorium. At tēdant at tria in merito ex pte hominis .s. subiectū. hoc est aia. Item liberū arbitriū. Itē intentio finis. his tribus rident tria ex pte dei. scilicet gratia virtus. charitas. & grā qdem reddit subm̄ deo gratū. virt⁹ autē habilitat liberū arbitriū. charitas vō dirigit intentionem in debitū finē. dicit. n. aug. qd meritū cōsistit penes liberū arbitriū occasionaliter hoc dicit qd liberum arbitriū facit ad meritum sed nō sufficit penes virtutē formaliter hoc dicit qd ex virtute tāqz ex forma pcedit motus. & elicitur de potentia penes virtutē motū essentialiter. hoc dicit quia motus essentialiter est meritū. penes gratiam efficaciter. hoc dicit. qd sine grā nullus mor⁹ est meritorium. penes op⁹ instrumentāliter hoc dicit. qd opus exterius ē cā istālis ipsius meritū. Nota gñaliter qd nō mereamur sū grā neqz passionib⁹ iqtū passioēs. neqz motib⁹ nature. dicit. n. plūs. Itā neqz boni neqz mali sumus neqz iusti Aug. Itē mo inuitus benefacit et si bonū ē qd facit neqz libero arbitrio ligato. Quisqz enī nō hz vltū rōnis. & liberi arbitriū nō ueret vel dmeret sicut sūt ifantes. dormientes. insani & aialia bruta.

De fine actionis. Cap. 14.

Quia meritū vlt demeritū circa finē actionū attēdit. iō nota regulas de hac mā. Ex fine dī act⁹ bon⁹ vlt malus. mal⁹ actus nō fit ex fine bon⁹ Una intentio multos act⁹ informat. Uti si aligs itēdit vnū solidū dare p deo ita qd quoti die det vnū denariū. si quāqz obliuiscit. & nō refert in deū dationē hui⁹ denariū datio ē meritoria pp ipaz intentionē p̄mā finē sub fine pōt quis ponere. verbi grā Aligs itēdit ire ad forū. & hoc itēdit vt emat medicinas. & ad hoc emit eas vt curet ab infirmitate. ad hoc curari desideat. vt melius deo seruiat. In isto vltimo pcedetes voluntates oēs sunt meritorie

pp vltimā. s. m. n. vltimū finē oēs pcedētes voluntates iudicāt bone vlt male. maxime qm̄ piores act⁹ sūt idifferētes. Diuersi fines nō sūt faciēdi quoz vn⁹ nō fit ad altum referibilis. verbi grā. Aligs itēdit ire ad vnā domū vt luxurietur. ad hoc vult luxuriari vt sanior sit ad h vult eē san⁹ vt seruiat deo Itē finis vltimus illā voluntatē vltimā q est luxuriari si isor mat. s. pot⁹ ecōtra illā voluntas istā intentionēz deformat. qz vna intētio puerfa plures deformat voluntates. Nota qd actio corporalis potest referri ad finē tpalem. dum nō referat postmodum ad deum Actio autē spiritualis vt p̄cipi nō pōt referri ad finē tpalem. etiā si illud temporale referat ad deum. Et hoc est qd dicit Aug. Debemus māducare ut euāgelizemus. non euāgelizare vt manducemus. Si autēz in actionibus finis proximus ponatur deus. & finis vltimus aliquid tpale malū est. Bene autē licet constitucere duos fines. s. tpalē & eternuz. itā tñ qd eternus sit finis vltimus.

Quid mereamur. Cap. 15.

Opera bona sūt meritoria triū. s. vite eterne augmētū grē. & remissionis pene. Itm̄ rīdet radici operis. s. caritati. & hoc ē p̄mīū substantiale vite eterne. p̄mīū vō accidētale rīdet opī. sic & augmētū grē. qz opib⁹ excellētib⁹ & suprogatiōis meremur magis augmētū grē qz aliis opib⁹. Remissio autē pene rīdet penalitatem opīs qz opa q magis sunt penalia magis sūt meritoria remissionis pene. Est enī regula in theologia qd p̄nēpena resolutoria ē. Nota igit qd hz tota vis merēdi vitā eternā & et alia consistat i charitate. nō tñ tot⁹ effectus. qz effectus merēdi p̄sistit in magnitudine opīs sicut p̄z i merito remissionis pene. qd nō solū cōsistit i caritate. s. et in opib⁹ penali b⁹. & huiusmōdi exēplū hēm⁹ i xpo q meruit nob agnōēz sanue p̄ditū effectū hoc aut meritū nō erat ex sola charitate. sed in charitate & excellētia opīs. i. i sua passioē Sciēdū ē qd de p̄mīo subūli meref bō

Handwritten notes and signatures in the right margin, including a large initial 'E' and the name 'Augustinus' written vertically.

5
tū per vnum actum q̄tum p mille manente eadem radice & nō crescēte. Valēt tū opera hōī ad multa alta. vñ v. Jocoūdat mētem. virtutes stabilī. meritum auget. s. meritum accidētalis p̄mī. Decata remittit q̄tum ad penā que dimissa sunt quo ad reatum p grām. Debilitat fomīte remouēt accidētā. excitat boīem ī asīneffactiōe boni atq; repellit tentatōes diaboli. Nota q; primā grāz nullus peccator pōt meri p̄prie & hoc multiplici rōne. Prima q; talis nō hz radicem merēdi. s. grām. 2. p̄pter status indignitatem q; peccator nō est dignus pane quo vescit. 3. q; nullus hōis op⁹ placet deo nisi si placeat ipse p̄r. Unde prius respexit deus ad Abel q̄s ad munera eius. vt dī Gen. 4. 4. q; naturaliter antecedit cā suū effectū. & grā cū sit cā meritū p̄cedit meritū. Ipsa. n. s̄m Aug. volūtate n̄az p̄uenit vt vellimus. & assequit ne frustra vellimus. S̄ra sicut supra dictū est p vnum vsū eius & merito cōdigni meret augeri in via vt aucta mereat p̄fici in p̄fā. & hoc a deo cuius est grām īfundere. augere & p̄ficere s̄m coop̄nōe volūtatis nostre. S̄ā sicut de⁹ est ip̄s⁹ grē fundale p̄ncipiūz īnsidendi sic ipse solus est p̄ncipiūz angēdi p modū influentis grā vero p modū meritū & dignitatis. Sed liberū arbitriū p modū coopantis sicut liberū arbitriū p grām meret merito p̄digni augmētū grē in statu vie. sic ēt meret merito cōdigni ip̄sus p̄plemētū in statu p̄fīe. Quare at mereamur ex cōdigno vitā eternā multe sūt cāe. p̄ma est efficacitā doni sp̄s sancti coopantis ī merito. scda virtūz dei p̄mittētis. Tertia p̄ suā sibi libetū arbitriū p̄sentētis & finaliter p̄suerātis. Quarta difficultas status merēdi. Quinta dignitas xp̄i capitis nostri interuenētis qd̄ gloriificari d̄z ī mēbris suis. Sexta liberalitas dei tribūtis que nō decet p̄na reddere. Septima est obsequiū fideliter sibi obtemperātis. Octava nobilitas operis qd̄ ex charitate p̄cedit. qd̄ tānū pōderat ī p̄spectu iu

dicis q̄tum amor ex quo p̄cedit. & ideo nō pōt sufficiēter nisi a sūmo bono remunerari. Opera que nō sūt in charitate. s. cū p̄ctō hz nō valeat ad vitā eternā. valēt tū ad alia multa. vñ ver. Aptat. s. cor ad sūceptiōē grē. minuit. s. penā que debet ret si nō fieret illud opus nō illā que iam debet. Et dat bona terre. s. sp̄alia. occuz pat. s. ne sit hō interim ociosus vl⁹ operi malo deditis. Assuescit. s. ad b̄i operandū. delectat. s. mētem. mitigat. s. fomites. arcet. s. fluxū peccati. Ultimo sciēdū q; nullum malū imputiū. & nullum bonū irremuneratum.

De diffinitionibus & differētis virtutū
Laplin.

16
Virtutes s̄m Macrobii d̄nr q̄n q; politee q̄nq; purgatorie. q̄n q; purgati animi. q̄nq; exēplares. S̄dmas docet salomon ī p̄uerbiis. Scdas in eccliaistica. Tercias ī cāticis. Quartas in deo legitimus. Politee nāq; d̄nr s̄m q; regit vitāz humanā quo ad opera exteriora s̄m q; pugnāt p̄ra vitā. Durgatorie d̄nr s̄m q; iam sūt in victoria vitōy & respiciūt p̄t̄z interiora p̄mī exteriora. purgati animi d̄nr q̄n denictis iāz vitus possessor virtutū gescit r̄bo īnsurgētibus p̄mīs motib⁹. Exēplares d̄nr q̄ in mente diuina p̄sistūt. S̄ā ideo virtutū in deo sūt & ipse rex d̄mū est exemplar. Aristoteles diuidit virtutes in intellectuales & p̄suetudinales. Intellectuales diuidit in s̄phiā. i. sapiētā. & intelligentiā. & fronesm. i. prudētā sp̄s. Et hec tria ordināt nos ad deū. q; s̄phiā regit affectū. intelligentiā intellectū. sed fronesm virtutūz prudētia em̄z sp̄s regit cogitationes & affectōes. Virtutes vero p̄suetudinales diuidit in honestatē. & liberalitatē. Hec duo ordināt nos ad hōiem. q; honestas ordinat hōiem. quo ad seipsūz liberalitas quo ad p̄mī. Itē philoſophia moralis diuidit in ethicā. hiconomicā. & politicā. Max p̄ma mores quo ad ipsūz hōez. sive quo ad seipsūz instruit scda familiā disponit tertia vrbes & rez

Veritas

gna gubernat ⁊ regit. Circa virtutes hoc tenedū est qd cū serua grā gratificās ani mā. septē tñ sūt virtutes qb⁹ humana vī ta regit. Tres qd theologice. ⁊ quatuor cardinales. ⁊ hz he virtutes sint gratuite p informāre grāz. pnt tñ fieri informes p culpā. ⁊ iterū informari p pñfaz adueniē te grā q̄ est habitū virtus. origo finis et forma. Itā cū hitus aliaz virtū hñc si ne grā ⁊ caritate in gbus cōsistit vitayir tutū dñr informes. Cū autē grā supuene rit. tñc formant ⁊ decorātur ⁊ deo fiunt acceptabiles. Cū virtutes informes sūt fi cut colores ⁊ tenebras. ⁊ sicut carbones extincti. ⁊ sic rami aridi. ⁊ sicut ale mortui ⁊ sicut aurū obscuratū ⁊ sicut gēme cōuerse in scilices. Ecōtra virtutes formate sicut colores sūt in luce visibiles qdā aspe ctu cōplacētes. ⁊ sicut carbones ardētes ⁊ sicut rami virētes. ⁊ sicut ale vinētes ac valētes. ⁊ sicut aurū fulgētes. ⁊ sicut gemme vas aurū decorētes. Dñā est inter virtutes ⁊ pcepta. ⁊ dona ⁊ fructus ⁊ beatitudines. qz virtutes potēntias di sponūt. pcepta opa respiciunt. dona vtu tibus pfectionē addūt fructus spiritui si ne gustui saporē spūalem apponūt beati tudines ipsis virtutibus statū. siue vie. si ue pñe cōtingūt. Alia est dñā. qz virtutibus hñ opamur. donis expedite bñcu die pñe iopamur. s3 fructib⁹ fruimur dō

De dñavitutū cardinaliū ⁊ theologicaꝝ

Caplm 17

differētia virtutum theologicaꝝ ⁊ cardinaliūz hec est. qz theologice mouet ad finē. sed cardinales mouēt ad ea q̄ sūt ad finē. Alia dñā ē qz theologicaꝝ virtutū finis ⁊ obiectū est ipse deus. ⁊ nō obiectū pprie. Itē virtutes theologice habent p infusionē. cardinales vō p acqui ritionē. Itē theologice mouēt ad opa ex rationibus sumptis a iure diuino. s3 cardinales a iure naturali. Itē virtutes theo gice attendūtur quātū ad actus interio res. cardinales vō ad opa exteriora. Itē theologice nō hñtur sine donis. cardina les vero hñi pñt sine donis. Item theo

logice sunt discretiue actuum in deū. car dinales vero in primum. Itē in theolo gicis sic est qd habitus gñat actus. sed in cardinalibus est ecōtra. qz actus ibi gñat hitus. vñ phūs. Quales inquit sunt ac tus tales sunt habitus.

De virtutibus theologicaꝝ in genere.

Caplm. 18

alma q̄sum ad supiorē ptem in qua cōsistit imago trinitas rectifi cari hz p tres virtutes theologicas. vñ fi cut imago creaturis cōsistit in trinitate habitū cū vnitate grē. sic p hos tres ha bitus virtutū aīa ferē in sūmaz trinitatez s3m tria appropriata trib⁹ psonis. ita qd fides dirigit in sūme vey credēdo ⁊ assē tiēdo. Spes vō in sūme arduūz inniten do ⁊ expectādo charitas autē in sūme bo nū desiderādo ⁊ amādo. Virtutes theo logice differūt inter se multipliciter. p̄io s3m actus p̄prios. Itā fides facit deo as sentire. spes in deo cōfidere. charitas fa cit deum amare. Scōdo differūt rōe sub iecti. qz fides in rōnabili. spes in irascibi li. charitas in cōcupiscibili. sed ambe sūt in volūtate q̄ pp silitudinē actuum acce pit noīa haz potētiaz. Tertio differunt rōne subiecti. Itā fides est circa verum. spes circa arduū. charitas circa bonum. Quarto rōne effectus. Itā fides in pñri deū segtur. spes in cellū comitat. caritas perēnit amplexat. Quinto differūt rōe finis. qz p fidē cognoscit deus vt veritas p spem hñ vt eternitas. p caritatem dilī gitur vt bonitas.

De fidei vtilitate. Cap. 19

fides est suba spanday rez argu mēū nō apparētū s3m Apo. In hac diffinitōe fides dñ suba. i. fun damētū subas edificio spūali qd est grā ⁊ gloria. Ipsa nāqz fides facit aliquaf res sperādas in nobis subsistere p grāz ⁊ faciet tādem p gloriā qz ipa est p̄m⁹ hitus virtutū. primus dico nō tpe. sed nā rez sperāday dī qz fides p assensuz fa cit in nobis subsistere res sperādas. Ar gumētū dī. i. arguens mētem. qz fides i

b

5
elinat intellectū ad credēdūz id q; nō ap-
paret. 7 p hoc dī potius argumētū q; cō-
clūsiō. q; fides pbat de nō apparētib;
q; sit 7 nō pbat. Ad apparētū dī q; fi-
des sua vīte 7 luce manifestat ea q; nō
apparet tā pterita q; pntia. 7 q; futura.
Dīeterita qdē. q; sūm Apōstolū fide in-
telligimus aptata esse secula. Idētia vō
sicut ait Aug. demus deo aliqd posse. et
nos intelligere nō posse. futura autē q; p
fidē credimus resurrectōez mortuoz 7
hīōi. fides dī multipliciter. s. hīus in-
formatus charitate illuminās mētez ad
credēdūz. Act. 17. fides purificās corda
eoz. Equitas informis. Ia. 20. fides si-
ne opibus mo. est. Ad otus fidei. Aug.
fides est credere q; nō vides. facilitas
credēdi. Ad arb. 8. Ad inueniētā fidez
in israel. Denotio fidei. Ad ar. Ad viter
magna est fides tua. Articulus fidei. Unī
ī simbolo arthanasī. Idēc ē fides catho-
lica vt credamus 7 cōfiteamur. Sicut
in aliq; scia qdāz sūt ascendētia vt suppo-
sītōes qdā vō psequētia vt cōclūsiōes
qdā q; media vt ppositōes pbantes
Ia in doctrina fidei qdāz sūt ibi admōz
suppositiōnū vt vīa ascendētia articu-
los. s. q; scriptura sit pōita 7 exposita in
spiratōe spūs sancti. 7 q; vā sit q; loquitur
dīs in scriptura. 7 p scōs suos. 7 hīōi
qdā ad modū pclūsiōnū. vt ea q; ad mo-
res pntēt. s. fornicatōez eē mortale pctm
7 hīōi qdā ad modū ppositiōnū vt ar-
ticuli fidei. Et nota q; fides est q; media
inter opiniōē 7 sciaz q; opinio se hz ad
vnā pte ptraditōis cū formidine alterius
pntis 7 sine cāe cognitōe. Scia vō se hz
ad aliā pte ptraditōis sine formidine sū
q;. 7 cū cāe cognitōe ac p media necessa-
riavī scia ē necessariōz. 7 ita p; q; fides
picipat cū vtraq;. Ad fidei pfectionē se
pntem pntēt. pntē est q; sit prime vītatī
innexa sicut fides Ad oys q; se negavit si-
līe pharaonis magis eligēs affligi cū po-
pulo dei q; tpallis pcti hēe iocūditatē. 2.
est q; sit caritate formata. sicut Ad agda-
lena quā fides saluā fecit. 7 cū dimissa se

pctā multa. qm̄ dilexit multū. 3. est q; sit
denotōe seruicia sicut illius mulieris cui
dixit dñs. O mulier magna est fides tua
4. q; sit bonis opibus pbata. sicut fides
Lioneli. 5. q; sit fortitudine roborata. si-
cut fides Stephani. 7 aurēti. 7 aliorum
martyrū. 6. q; sit fideim fortes facti sūt ī be-
lo. 6. q; sit obedientia decorata sicut fides
Abrahe. 7. q; sit humilitate subiecta. sic
fides beate virginis que ait. Ecce ancilla
dñi. Nota q; fides magis innitit auctori-
tati q; rōni. q; sūm Bre. fides nō hz me-
ritum cui humana rō p̄hibet experimē-
tū intellige sufficiens. q; sūm. n. fides rōi-
bus firmet. n̄ nec talibus. nec experimē-
to sensibili d; quis credere cōtra fidem
sicut p; in eucharistia vbi 7 vīsus. 7 gu-
stus. 7 tactus dicit esse panē 7 vinū. 13.
fides dicit esse corpus et sanguinē dñi nos-
tri Ihesu xpi. vñ Aug. Ad intelligim;
debemus rōni. qd credimus debemus
aucti. q; opinamur debem; errozi. Mo-
ta q; duplex est cognitio de deo. s. nālis
7 accūtalis. Naturalis cognitio duplex
est. s. an pctm q; hō cognoscebat aperte
deū in creaturis. 7 post pctm. 7 hoc est
p speculū ī enigmatē. Accūtāl cognitio
triplex est. pma est acq;sta p rōes nāles
quā habuerit pbi. 7 hec dī scia. 2. est q;
hē testimoniū scripturaz 7 miraculozū
7 hec cognitio dī fides informis. 3. est q;
hē p infusione grē gratū facientis. 7 hec
dī fides formata. 7 p talē cognitionē as-
sentit aīa prime vītatī pp se 7 supra oīa.
Unde ea adueniēte percūt oēs alie cog-
nitiōes accūtāles ad minus quo ad ac-
tū. Cū. n. alie cogntiones veniunt in ani-
ma tūc fides tanq; velocior p̄cupat mo-
tus oīum. Cum fides sit de non apparē-
tibus 7 difficile sit occulta credere duo
sūt necessaria ad hoc vt firmiter credat
primū est illustratio veritatis aīas elenās
2. est recitatio auctoritatis instrūētis aī-
mā. quoz primū est p fidem. 2. est p scri-
pturā aūctenticam. 7 p spm̄ scm̄ editam
Auctoritas ergo p̄bet sūctimētū fidei 7 si
des assentit auctoritati. vīrūq; vero per

christi est. ppter qd̄ ⁊ splendor ⁊ verbū
dī. q; mētē p fidē illuminat. ⁊ veritatem
p doctrinā ostēdit. Hoc quoq; sciendū
est q; vna est fides tm̄. itā in pteritis q; in
p̄sētib; ⁊ futuris. It̄ magis clara sit i eis
⁊ explicita q; sequūtur xpm̄ q; in eis q; p̄
cesserunt eius aduentū. sicut nonnū testm̄
clarus est q; veteris. Qd̄. n. nos credim⁹
esse factū antiq; p̄ses credebāt esse futū
exceptis istis q; adhuc restant cōplēda. si
cut est resurrectio mortuorum. ⁊ iudici
um extremū. ⁊ remuneratio bonorū ⁊
punitio reprobōrum.

De effectu fidei.

Laplin.

Ides multa bona facit. s. boiem
saluat. Unde dictū est Ad agda
lene. fides tua te saluā fecit. Ad centē pur
gat. Act. 15. fides purificās corda eorū
Cōtra mūdū pugnat. Heb. 12. Sacti p
fidez. 6. re. Postulata impetrat. Unde
illud. O mulier magna est fides tua. fiat
sic petisti. Perseueratiā dat. Apo. Tu
autē in fide stas. T p̄sētia p̄sent. Heb. 11.
fide moyses grādīs effectus est negavit
se filium esse filie pharaonis. Iustificat.
Ro. 4. Creditur abrahā deo. ⁊ re. est ei
ad iud. Beatificat. Jo. 20. Q; vidisti me
Tho. credidisti. b. q; nō vī. ⁊ cre. Super
fundamētū fidei qdam edificat aut ū cō
templationis. q; cōtemplatur sine fide
q̄si vident viderē solē sine oculis. qdam
argētum predicationis. q; p̄dicat sine
fide nō loquitur eū q; s̄m deum est fide
lem s̄monē. qdam lapides preciosos bo
norū operū. q; q; bene opatur sine fide ē
sicut q; sacre structurā sup arenā. Item
alii edificant ligna. s. amorē ardentiorē
p̄sēntium. alii fenū. s. sumū delectationū
carnaliū. alii stipulā. s. occisorū verborū ⁊
opoz infirmoz. Isti qdam saluant meri
to fundamētū. sic iniquasi p ignē purgato
rii exuret edificū nō idoneū tāto funda
mento. fides hz quosdam effectus cō
tinentes ⁊ principales vt facē filios dignos
vita eterna ⁊ facere similes deo. ⁊ pur
gare aīaz ⁊ tenebris p̄cti sine infidelita

tis. Isti effectus sūt a deo. Alios hz esse
ctus volūtarios ⁊ secundarios. vt est cre
dere ⁊ dī ligere opera altarum virtutū
⁊ imperat oibus suo modo. Et isti esse
ctus a libero arbitrio sunt.

De articulis fidei.

Laplin.

Respectus habetur ad eos qui
symbolum ediderunt tunc arti
culi sunt duodecim ad numerum duo
decim apostolorū. Si autē cōsideremus q̄
radicaliter sūt credēda. tūc articuli sūt. 14
quoz. 7. spectant ad diuinitatem ⁊ se
ptem ad xpi humanitatem. ⁊ hec signata
sūt in. 7. stellis. ⁊ in. 7. cādalabris aure
is in quoz medio filius hōis ambulabat
Sūt ergo septē articuli fidei q; p̄tinet ad
diuinitatē. primus est credere vnum eē
deū q; ibi notat. Credo in deū. Secundus
est patre esse deū. ibi Patre oipetentes
tertius est filius esse deū ibi. Et in Ihesū
xpm̄ filium eius. q̄rtus est spm̄ scm̄ esse
deū. ibi Credo in spm̄ scm̄. Sic p; q; p̄
dicti q̄rtorū articuli sūt de vnitāte diuine
eētē ⁊ trinitate p̄sonaz. q̄ntus est cre
dere remissionem peccatorū his qui sunt
in ecclesia. ibi Sancta ecclesia ca. 1. c. re.
pcc. sextus est mortuoz resurrectionem
septimus est credere bonoz remunera
tionem sub quo cōprehendit ⁊ maloz
punitio. ibi. Vitam eternam. Et isti tres
articuli ad diuinitatē p̄tinet. q; virtute
diuinitatis sit peccator remissio. que est
anime viuificatio ⁊ corporis resurrectio
atq; corporis ⁊ anime simul gloriificatio
Alii septem sunt qui p̄tinent ad huma
nitatem xpi. Primus est credere filium
dei esse conceptum de sp̄itu sancto. ibi.
Qui conceptus est de sp̄itu sancto. se
cundus est filium dei natum ex Maria
virgine. ibi. Ex Maria virgine. tertius
filium dei pro nobis mortuū in cruce. ibi
Passus sub pōrio pilato crucifixus mor
tuus ⁊ sepultus. quartus est filium dei
descendisse ad inferos secundum animā
ibi. Descendit ad inferna. q̄ntus ē filius
dei surrexisse a mortuis. ibi. tertia die re

sur. amor. sextus ē eūde ascēdisse ad p̄ris
 equalitatē. ibi ascēdit ad ce. se. ad dex. d.
 p. o. 7. ē filiū dei iudicatur viros ⁊ mor-
 tuos. siue bonos. siue malos. ibi. Inde
 vē. ē in. vi. ⁊ mor. Jst. 14. articuli colli-
 gunt ex simbolo quē apostoli ediderūt
 Articuli p̄mū ⁊ scōz d̄ diuinitate posuit
 petr⁹. 3. Andreas. Bartholome⁹. 4. 5.
 Srmō. Tadeus. 6. 7. Mattheus. Itēz
 p̄mū articulū de humanitate xp̄i posuit
 Jacob⁹ maior scōm ⁊ terciū. Joannes
 q̄rtū Thomas. quiti. Ad arttheus sextū
 Jacob⁹ minor. septimū philipp⁹. Tria
 sūt symbola. p̄mū apostolorū. 2. nicennu
 cōciliū. 3. Athanasii. p̄mū factū ē ad fidei
 instructiōz. Scōm ad fidei explanatiōez
 Tertiū ad fidei defensionē. Nota q̄ ali-
 ud ē credē deum. ⁊ aliud est credere in
 deū ⁊ aliud credē deo. Quis credē deū ē
 credere ip̄m eē. Credē at in deū ē credē-
 do ip̄s amare. ⁊ credēdo in deum ire ac
 mēbris eius in corporari. Credē vō deo
 est credere verbis eius.

De spe. Cap. 22.
 Des est certa expectatio future
 beatitudinis ex dei gr̄a ⁊ meritis
 p̄p̄iis pueniēs. In hac diffinitio-
 ne nō sumit certitudo rōnis in q̄ plene
 vni p̄ti cōsentit. sed certitudo opinionis
 qua vni parti quia rōne p̄bart videtur.
 nec tñ oīno sed cū formidine. Inuis at
 expectatiōis cā principalis ē gr̄a dei ⁊ nō
 nōstra merita. q̄ opa n̄ra nō sūt merito-
 ria nisi ex dei gr̄a. Sine meritis tñ sp̄re
 aliqd nō ē spes sicut ait Grego. s̄ p̄sum-
 ptiō. In p̄dicta diffinitioe distīnit mot⁹
 spei ⁊ nō virtus. s̄ virt⁹ spei distīnit sic
 Spes ē audacia mētis de lāgitate dei ac
 cepta h̄ndi vitā eternam p̄ bona merita
 Inter fidem ⁊ sp̄e tal ē differētia. fides
 n. est de p̄teritis. ⁊ futuris. Spes autē de
 futuris tñ. fides de bonis tā sibi q̄ aliis
 ē. Spes at de bonis sibi tñ. Cōueniūt
 tñ in hoc q̄ tā fides q̄ spes est de inuisi-
 bilib⁹. Certitudo spei oīis ex trib⁹. s̄. ex
 diuinā largitate. ex abū dātā meritoz. ⁊
 ex p̄gustatiōe eternoz. Nota q̄ spes pro

ut est viatorū sic est cū certitudine opinio-
 nis vt dictū est Spes autē illorū qui sunt
 in purgatorio. ⁊ q̄ fuerūt i limbo est euz
 certitudine sciētē ⁊ nō opinionis. vt ē il-
 la viatorū. Cū declinat aliquo mō a spe p̄-
 prie dicta. Spes vero que fuit i Stepha-
 no qñ vidit celū. ap̄tū ⁊ que fuit in pan-
 lo qñ dixit. scio cui credidi ⁊c. ⁊ que fuit
 in Adā ante peccatū fuit cū certitudine visi-
 onis tñ satis debiliōris q̄ in celo. Unde
 spes sic sypta adhuc ē minus pprie dicta
 Ex his patet q̄ in patria nō ē spes p̄-
 mie. q̄ beatitudo ē omnīū bonoz simul
 tota possessio. Cū ibi nihil futuruz ē qd
 speret. Et lz sanctis adhuc sit futura re-
 surrectio corporū s̄m re. tñ p̄ns ē s̄m co-
 gnitiōez. Spes at sic futurū respicit q̄ p̄-
 uat tā p̄ntiā rei q̄ cognitiōis put spes p̄-
 prie sumit. Duplex ē spes. s̄. suffragiū ⁊
 auctoritatis pprie. Prima posita est in
 sanctis. 2. i solo deo. ⁊ hec triplex ē. s̄. ve-
 nie. p̄s. In te dñe speraui nō cōfundar i
 eternuz D̄e. p̄s. Sperātes at in domi-
 no misericordia circūdabit. Glorie. puer-
 bi. Qui sperat in deo saluabit. Effectus
 spei multiplex ē. a tribulatiōe liberat. p̄s.
 In te sperauerūt patres nostri. speraue-
 rūt ⁊ liberaſti eos. exēplū de Susana ⁊
 Daniele. Lōforat. 2. Adacha. 7. Dere-
 untes septē filios sub vnius diei tpe cō-
 spiciēs m̄ bono aīo ferebat pp sp̄e quā
 in deū hēbat. Ad ētez eleuat. Isa. 4. Qui
 sperāt in do. muta forti. assumēt pennas
 ⁊c. Salnat. p̄s. Qui saluos facit speran-
 tes in te. Tēporalia ministrat. p̄s. Oculi
 omniū in te. spe. d. ⁊c. Spes cōpaf mul-
 tis reb⁹. d̄f eni galea. i. Thesa. 5. Indu-
 ti galeā salutis. anchora. hebf. 6. Qui cō-
 fugimus ad tenendam propositam sp̄e
 quam sicut anchoram habemus anime
 tutam ac firmam. medicina. p̄s. Sperās
 in do. nō confrimabor. Gēma. puerb.
 17. Gemma gratissimā expectatio pre-
 solantis. Solatiū hebf. 6. fortissimuz
 solatiū habeamus qui cō fugimus ad te-
 nendam propositam nobis spem. Cla-
 uis. Glo. super illud. p̄s. Sperate i dño

loc. anti-
do

Spes.

p spē intrat ad stud videndū qđ credit.
lignū vite. sapie. Si corā hoib⁹ tormēta
passi sūt spes illoz imortalitate plena est.
De charitate. Caplin. 33

Charitas fm Apo. sic diffinit. i.
Thimo. i. Charitas est finis pre-
cepti de corde puro & cōscia bo-
na & fide nō ficta. Et sumit finis psum-
tionis. q: charitas est psumatio sine pse-
ctio oīs pcepti. Hōt ēr dici finis termina-
tionis oīm pceptoz. q: oia opa que sūt
in pcepto tendūt ad charitatē vt ma-
gis ac magis beatur. De corde puro. di-
xit glo. Et sumit hic intellectus p actu i-
tellegēdi s; que causat motus charitatis.
Quāto. n. q: magis intelligit tāto magis
diligit. nisi alias impediāt. Et hic ista ppe-
fitio. de. dēndat cām efficiētē. & cōscia
bona. i. spe. q: q purā cōsciam h; secure
sperat. & fide nō ficta. i. simulata. & nō fra-
gili. sed inter aduersa forti. p̄sper in libro
de vita cōseplatiua describit charitatem
sic. Charitas est vt mihi v̄ recta volun-
tas ab oib⁹ terrenis p̄sibus ac futuris
p̄sibus auersa. Juncta deo infepabiliter
& vnita igne quodā spūs scī a quo est. &
ad quē refertur incēsa inqetamētū oīs ex-
tranca corūpi nescia nulli vitio mutabi-
litas obnoxia sup oia que carnaliter di-
ligūt excelsa. affectionis oīm potentissi-
ma. diuine cōtemplationis auidā. In oī-
bus semp inuicta. sūma actionū bonarū.
salus morū. finis celestiu pceptoz. mors
criminū vita v̄tutū. v̄tus pugnantium.
palma victoz. sanctaz mentū arma. cā-
meritoz bonoz. premiū pfectoz. sine q̄
nullus deo placuit cū nullus vnq; pecca-
re potuit. fructuosa i penitētib⁹. leta in p-
ficiētib⁹. glōsa i pseuerātib⁹. victoriosa i
martirib⁹. opōsa i oib⁹. oīo fidelib⁹ ex q̄
geqd est boni opis vinit. Charitas antez
q̄tūm ad actus diffinit quattuor modis.
Primo sic in. 3. libro sniaz. Charitas ē
dilectio qua diligit deus pp se. & pxim⁹
pp deum. & in deo. 2. sic. Quid est chari-
tas nisi vita copulās amātem cū amato
3. sic fm Aug. charitas est v̄tus qua v i

dere deū & pximi desideramus. 4. sic s; Aug. Charitas ēv̄tus q̄ animi n̄ri rectif-
sima affectio est h̄az diffinitionū. p̄ma
dat in cōpatione ad deū. 2. in p̄paratōe
ad eius possessore. 3. in cōparatōe dilecti
ad dilectum.

De d̄ia inter charitatem & alios mores
Caplin. 24

Amor triplex est. s. naturalis. gra-
uitus & vitiosus amor: gratuitus
est laudabilis. q: v̄tus est & h; principa-
lem finē. s. bonū in cōmūtabile. Hic diui-
dit in amicitia & cōcupiscētia. fm amici-
tiā diligit qs deū purissime nō respiciens
vtilitatē suā. sed bonitatē amati. hoc mō-
plus diligit homo deū q̄ seip̄sū. fm vō
cōcupiscētiā diligit qs deū. q: remunera-
tionē in eo exspectat. Amor n̄alis nec lau-
dabilis est nec vituperabilis. & h; finem
indigeniā v̄l vtilitatē pp̄iā. Iste s̄lr di-
uidit in amicitia & cōcupiscētiā. fm ami-
citiā diligimus hoc amore nos & nostrā
p̄fectionē & n̄az p̄suatōz. & magis ea
q̄ sūt plus necessaria. vt caput p quo totū
corpus exponimus. hic cōis est nobis &
v̄ntis. fm cōcupiscētiā vero diligimus
deum. q: necessitati nostre vel subuenit
v̄l subuenit. q: hoc amore nō diligitur
res pp se. sed pp vsuz eius. v̄n hoc amo-
re plus se diligit hō n̄alis q̄ deū. Amor
vitiosus vituperabilis est. q: petiū est & h;
finē voluptatē sine delectationē in crea-
tura hic diuidit in amicitia & cōcupiscen-
tiam. fm amicitia diligimus hoc amore
delectationē creature pp se q̄nis i nobis
nō beatur. fm cōcupiscētiā vero diligi-
mus voluptatē creature pp nos. Amor
itēz multiplex est. s. n̄alis erga se. pius
erga parētes. locūdnus erga socios. iust⁹
erga amicos. violentus erga inimicos. s̄a
ctus erga deum. Itē d̄ia est inter amo-
rem dilectionē. & charitatē. q: amor pro-
prie est nature. & d̄i amor quasi aīozum
vnio. q: getat appetitū in re amata. Di-
lectio est amor proxim & sc̄itur dilectio
quasi duo ligans. sociat enim amantem
cū amato in amore. vt se mutuo diligāt

b 3

Charitas est amor: in deū hec amicitia de
terminat. ⁊ indicat oibus cariorē. vñ dī
caritas q̄si cara vnitās vñ car̄ deo facies
Alia est dīa inter p̄dicta qz amam⁹ deū
pp se diligim⁹ eū sup oīa pp sua bñficia
qz dilectio est diuersoꝝ electio. charitas
vñqz p̄lectiō. s. sup oīa ⁊ pp se. Dill
gere deū in hoc differt a dilectōe p̄mi
qz diligere deū est velle ei bonū qd̄ hz. s.
qz sit oipotens. ⁊ sūme bonus ⁊ hmōi.

Itē diligere deū est velle precepta eius
suare eū intēctione fruēdi eo. Itē diligere
deū ē eū velle possidē ⁊ ab ipso posside
ri. Itē diligere deū est voluntatē dei volū
tati sue in oibus p̄ferre. Diligere vō p̄mi
mū est velle sibi bonum nō p̄ eēntiam
sed p̄ gr̄as. Itē diligere p̄mū est idem
velle. ⁊ idē nolle in bono. Itē diligere p̄
mū est succellū bonū ei optat ⁊ q̄rere
Itē diligere p̄mū est velle ei qd̄ sibi.

Est itez dīa interlectio dei ⁊ p̄mi
qz deū diligim⁹ in se ⁊ pp se. p̄mū vō
diligim⁹ in deo ⁊ pp deū. Qñqz dīam⁹
duplicē eē caritatē. s. dei ⁊ p̄mi. hec du
plicitas nō intelligit quātū ad bitus. sed
quātū ad act⁹ q̄ vno h̄tu caritatis diliget
de⁹ ⁊ p̄mū. Caritas qñqz dicit h̄tuz
Ro. 5. Caritas dei diffusa est in cordib⁹
nr̄is. qñqz dicit motū. Can. 2. Ordinavit
in me caritatē. qñqz signuz. Cñ Jo. 15.
Ad aiōrē caritatē nemo hz. i. mai⁹ signū
caritatis. qñqz tertiā p̄sonā i trinitate. t.
Jo. 4. Deus caritas est. ⁊ sic sumit p̄so
nalit. qñqz sumit eēntialit. ⁊ tota trinitas
dī caritas. qñqz sumit p̄ seruire carita
tis. Cñ luce. 7. Dimissa s̄t peccata mul
ta qm̄ dilexit multam.

De effectu caritatis. Cap. 25
Charitas peccm̄ expellit vñ de ma
gdalena dī dimissa sūt ei peccata
multa qm̄ dilexit multū. Legez
cū dicit. Ro. 13. Qui diligit p̄mū sūi
legē impleuit. Deū hōi iūgit. i. Jo. 4. Qui
manet in deo manet. ⁊ deus in eo. Ad ē
tem v̄tutibus ornat. i. 2o. 13. caritas pa
tiens est. benigna est ⁊c. p̄fectionē addu
cit. Apo. aabuc̄ excellētiā viā vobis de

monstro. Gloſia tr̄sbuit. Jo. Si qd̄ dī
git me ⁊c. ⁊ sequitur adueniem⁹ ⁊ māho
nē apud eū faciemus. Dilectionē dei dī
gnū facit. Jo. 16. Si qd̄ diligit me dilī
git a p̄re in eo Charitas cordib⁹ effundit
eū ad p̄mū dilatat. Sūū dīf p̄dicati
onē ⁊ p̄ opa misericordie. inſūdīt p̄ illuz
nationē ḡfe. Si p̄fundit p̄ opa p̄fectōis
⁊ superer rogatōis. p̄ caritatē venit de⁹
ad hoies in incarnatōe ⁊ in hoies i ḡfe
collatōe. p̄ ipsas caritatē currit hoies ad
deū bona opatōne. ⁊ puenit ad euz in
glorificatōe. Amoris ē penetrare. qz intē
ma cordis penetrat. Cant. 2. Vulnerata
caritate ego sum. liquidū facere ⁊ hoc p̄
desiderit eēndi qz amato Cant. 5. Inſcie
tis dilecto meo. qz amore languo. In
ebriare. qz sic tēdit in amatū qz sui ipsius
⁊ oīuz rex p̄ter ip̄s obliuiscit. Cant. 5.
Comedite amiet mei ⁊ bibite. ⁊ inebria
mini carissimi. liquet qz eo: i dina dulce
dine sic resoluit qz appetēs eū appetibit
inſtrabili amicitia vñf Cant. 5. Anīua
mea liquefacta est vt dilectus loq̄ mibi
amor hz vñ diffusus in bona opatōne
vntiū in p̄mi dilectione. transfōmati
nā. in iustificatione. Itē aliter hoc ostēdit
qz hz vñ diffusus vt p̄z i creatōe. vnti
nam vt patet in xp̄i incarnatione transfō
matinā vt in glorificatōe. Quibus reb⁹
charitas assimilatur. Capim. 26

Charitas est bonoz principū qz
a deo. bonoz mediū. qz sūm deū
bonoz finis. qz pp deū. Charitas dī bo
ne opatōis p̄cipiū. qz mouet ad id gre.
Charitas opaf si ē. Dicit ē mediū. qz
opa iformat. dī quoqz finis. qz opa dīr
git ⁊ ad d̄bitū finē p̄ducit. Quō charitas
dīcat finis. sc̄dū ē qz triplex est finis. s.
p̄positōis. p̄sumatōis ⁊ t̄mīatōis. Itē dīo
charitas ē finis p̄ctōꝝ qz ea p̄sumit. 2. mō
mō ē finis p̄ceptoz. qz ea p̄ficat. 3. mō tā
vita cetera qz ipse deus est finis nr̄i labo
ris. sed vita cetera finis est quo ḡscitur
sed deus terminus in quo ḡscit. Charita
tas dī forma vntū multiplicitat. Itē dīo
qz mouet oēs v̄tutes ad exteriora opa p̄

que pfectur virtutes ⁊ meretur auge
 ri. Secdo qz oēs vtutes mouēt ad fines
 charitatis. scilicet ad bonū. Caritas. n. lz bo
 nū p fine ⁊ obiecto. Alle vtutes hnt bo
 nū nō p obiecto. sed p fine tñ. ⁊ ille fi
 nis vtutū pfectionē denotat. Tertio cha
 ritas auget vtutū delectationē. ⁊ tollit
 fastidiū. ⁊ allentat onera pp ipsius des
 deriū. Quarto qz cōponit aīam ⁊ pfect
 nō qdem inesse nature. sed inesse grati
 to ⁊ meritoꝝ. Caritas multis rebus
 dī simillī qz cōparat auro qd somax tri
 bulationis pbat. Auroꝝ quam sequit
 dies eternitatis. Arche Noe in qua qui
 nō fuit inuētus perit. Arboꝝ bonos fru
 ctus pferenti. Ale ad celestie subleuanti
 vltimū aīam deo pūngēt. Lanū celū
 apperēt. corone mētē decorāt. capiti sē
 sum ⁊ motū influenti. Caritas. n. influ
 it sensū. i. rōem merēdi alīs vtutibus ⁊
 motū. i. affectū mouēdi meritoꝝ mētē
 deo illuminantē. Eborū thronū deo ex
 hibenti. firmamētō aīas voluptatis ab
 aquis eternitatis diuidēt. fontū mētē
 frīgāt. Gēme aīam ornāt. Bladio flā
 meo padillū custodiēt. Igni affectū accē
 denti. Iugo suauiter pīcenti. Māne de
 celo descēdēt. Rōse rubēt. Radice bu
 morē grē quē a sūmo trahit ad vtutes
 trāsmittēt vt sic nūtiāt ⁊ cōfūctur in
 bono. Soli sūgēt. Thesauro latēt. U
 culo oēs rōnes diligēt in dilecto colligā
 ti. Vltio inebriāt. Vestī petōꝝ rursipitūdi
 nem cooperienti. Unguento vulnera le
 tallā curāt.

De excellentia charitatis.

Caplin

27

Charitas excellit alias virtutes in
 multis. p^o in dei pformitate. 2. i
 spālī dignitate. Ricardus. Caritas ē re
 gina virtutū. 3. in speciositate qz est pla
 neta veneris. ⁊ aīe pulchritudo. qz sicut
 pulchritudo exterioris hoīs est ex decēt
 mēbroꝝ ordinatione ⁊ venustate coloris
 sic pulchritudo aīe est ex decēt ordina
 tione actū ⁊ hū venustō. hoc facit ca
 ritas in aīa cui⁹ actus ordinatus est ⁊ ve

nustus hūus. Quinto in suppositione
 laboris. Aug. Oīa grātia ⁊ inmania le
 uia facit amor. Seruo in vigoroſitate.
 Cant. 8. foris est vt inors dilectio. Se
 p̄tmo in vilitate. Aug. Habe charitatē
 ⁊ fac quod vis. Octauo in delectatione
 qz charitas fm actū suū facit delectare i
 deo nō solū in patria sed et in via.
 De signis dilectionis.

Caplin.

28

Ignā dilectionis sūt hec qz amīc^o
 amīcū libētē audit. libētē d ip
 so loquit. Sepe de ipse cogitat sine tedio
 sibi obsequit. corpus ⁊ res p illo expo
 nit. Offensam cauet offensivā placat. Cō
 gaudet p̄speritati. cōdolet aduersitati.
 Gaudet de sua p̄sita. dolet de sua absen
 tia. diligit ⁊ odit hoc qd ille. conat ei pla
 cere. timet displicē. Trahit alios ad eius
 amicitia. Aduicra ab eo data si alienat.
 cōsiliis suis aegescit perit ab eo fiducialit
 Qualiter possit qz vtrū habeat charita
 tē. Nota qz quidā scūt se nō habere ca
 ritatē q vt sūt in actu peccādi vī in ppo
 sito. Quidā dubitant se habere caritatē
 qz rōnes hnt p vtraqz pte. vt sūt qz in
 cipunt facere qd in se est. Quidā putāt
 se habere caritatem. sicut q multa bona
 fecerūt ⁊ diū abstinerūt a peccato. ad
 huc tñ sustinet motus tērationis. ⁊ ima
 ginant turpia. Quidā experitūtr se ha
 bere charitatē. vt illi q gustant diuinam
 dulcedinē in quibus sones fere extinc^o
 est. ⁊ quasi semp p bona facit vī affe
 ctāt. Quidam certi sūt se habere caritatem
 vt quibus deus reuelauit. q̄lis fuit pau
 lus cui dominus dixit. sufficit grā mea.
 De gradibus amoris.

Caplin.

29

Radus amoris sūt isti. p̄tūus
 est cum diligo me ppter me. iste
 amor est bonus. Secundus est
 cum diligo deum propter me. hic est
 mercenarius. sed tunc est bonus si prin
 cipalis finis est deus. Tertius est cum
 diligo deum propter se. i. quia bonus.
 Hic est valde bonus. qz amor vno tñ

b 4

oculo. i. dextero respicit deū. Quart⁹ est cū diligo me ppter deū. hic est optimus qz i tali amore nihil est qd querat homo de suo ē in seipso. s; que dei sūt. Super oīa diligēd⁹ est deus. qz cū ipse sit pncipiū ⁊ hoc ipso est sūmū. ⁊ hoc ipso q sūmū est sūme bonū est ⁊ hoc ipso q sūmū me bonū est. sūme beatū est. ⁊ hoc ipso q sūme beatū ē sūme beatificū ē. ⁊ hoc ipso ē sūme fruēdus. ⁊ hoc ipso est sūmū me p amorē ei inherēdū. ⁊ in eo. tāq; in fine gescēdū. Tria gñaliter diligūt. s. vtilē. delectabile. ⁊ honestū. ⁊ ppter sūmū diligēda ē tribulatio. qz vtilis. ⁊ ppter tertiu diligēda ē virt⁹. qz honesta. S; ppter sēdū diligēd⁹ ē deus. qz delectabilīmo pp hec oīa diligēdus est deus. quia spz diligē ē vtilē delectabile ⁊ honestuz. Gradus amoris vel charitatis in qbus tollit pctm sūt isti. primo tollit pctm mortale. nō quātū ad habitū. s; quātū ad actū liberat enī a pctō mortali s; nō a potestate cadēdi illud. 2. mō tollit pctm quātū ad actū ⁊ quātū ad habitū. s; neutro mō veniale. sicut p3 in aliqb⁹ sanctificatis. 3. mō caritas tollit pctm vtroq; modo. ⁊ veniali quātū ad actū. s; nō quo ad habitū talis fuit in beata virgine ante cōceptionē xpi. 4. mō tollit vtrunq; vtroq; modo. sic fuit i beata virgine in cōceptione xpi ⁊ post tūc enim fuit i ipsa sublati fomes peccādi totaliter. 5. mō tollit vtrūq; vtroq; mō. ⁊ insup oēm misericordiam ⁊ hoc fieri i patria. ⁊ Perfecta ē charitas qnī ē habitū magna motu interiori directa. ope exteriori sollicita. radice stabilita. seruoze discretata. dulcedine cōsolatoria. Diligit deus toto corde. i. intellectu sine errore. tota aīa. i. voluntate sine prauitate. tota mēte. i. memoria sine obliuōe.

De ordine caritatis. Cap. 30

ordo caritatis sūm Aug. est diligere pmo qd supra nos ē. i. deū deīde qd nos sum⁹. post hoc qd supra nos est. i. prim⁹. vltimo qd intra nos est. i. corpus nrm ppriū. In eodem gradu cōtineri d; corpus xpi. qz vtrūq;

teneri rōnē inferioris boni respectu spirite nri. sūm Ambro. diligēdus est pmo de sēdō parētes. deinde filii. postea dome stici. vltimo inimici. s; hoc de exhibitōe qdā itelligūt. Aliqs diligit magis ab altero multiplicr. s. maior affectu sic sup oīa diligēdus ē deus sed inter boīes magis diligēdi sūt parētes q; filii. deinde cōsan guinel sūm gradus cognationis. Ad aīozī affectu diligēdi sūt filii q; parētes. s; eque pncipib⁹ prius seccurēdū ē magis indigēti. Ad dītas magis diligēdi sūt qui se magis ad grāz pparāt ⁊ habitūt ad glorā. ⁊ sic diligēdi sūt sūm gradus pncipādi bonū grē. Nota qz idē ordo dilectōis ē nature ⁊ grē. hoc excepto qz dilectione naturali. hō se magis diligit q; deū. sed ecōtra est in dilectōe gratuita. ⁊ Meterea scēdū ē qz idēz est ordo charitatis q sūm Aug. est i via. erit tū i patria qz cū gloria pfiat naturā qe qd nō erit impfectōis in nā manebit in gloria.

De dilectione primi. Cap. 31

Utuo se debēt boīes diligere qz in oēs mēbra vni⁹ corpis mystici xpi. qz vno spū scō viuificāt spiritalit. ⁊ vniūt. qz vna fidē hnt. qz vnoz baptisma receperūt. qz vni patrē hnt ⁊ dñm. qz ad vni regnū tēdūt. Dilectōz primi suadet ius nature. Ad at. 7. Via quecūq; vultis vt faciāt vobis boīes. ⁊ vos facite illis. Ius scripture. Ad at. 22. Diliges primū trū sicut teipm. Exem plū creature. qz omne simile diligit sibi simile. Ad elius est dilige q; diligi qd dupli ci rōe. primo qz qz diligit scim⁹. s; qz diligamur nescim⁹ s; credim⁹. 2. qz dilige pprie vntus est. s; diligi aliene. tertio qz cū diligit⁹ alios nobis obligam⁹ cū vō diligamur aliis obligamur. 4. qz enī diligit⁹ meremur nob cū at diligimur alii merēt sibi. ⁊ Per dilectōz primi est cū ur imitatores xpi. Jo. 17. ⁊ hoc ē pceptū meū vt di. in. si. di. vos. Discipuli saluatoris. Jo. In hoc cognoscēt oēs qz discipuli mei estis ⁊ c. Speculatores dei. i. Jo. 2. Qui diligit fratrem suū in karine

noF

pmānet ⁊ videt def. Societas fraterna
vtilis ē rōne subleuatiōis. Ecclē. 4. Ube
soli. qz ceciderit nō hz subleuātē. Rōne
cōsolatiōis. ps. Ecce qz bonū ⁊ qz locū
dū. Rōne exhortatiōis. Seneca. Sem
per ante oculos tuos ponēdus ē aliquis
eius exēplo pficiās. qz nisi ad regulam
piana nō corriges. puerbī. A modica sin
tilla augget ignis. De dilectōe inimicōz.

Caplū.

32.

Circa dilectiōē inimicōz nota q
alia ē dilectio affect⁹. ⁊ alia effect⁹
Dilectio affect⁹ duplex ē qz aliā inocētie
⁊ alia bñficētie. Dilectiōē inocētie tene
mur diligē inimicōs. qz nō dbeim⁹ eis apra
re mali inqñātū mali. s; inqñātū ē eis
expediēs vl̄ reipu. Affectus dilectiōis
bñficētie ē. s; p̄cipalis ⁊ secundarius. Af
fectus p̄cipalis ē velle ⁊ optare inimi
cis bona spūalia. sicut ē grā ⁊ gloria. hoc
modo tenemur p̄ affectū diligē inimicōs
Affect⁹ autē dilectiōis secundarius ē opta
re inimicis bona tpalia. hoc mō nō tene
mur sp̄ diligere inimicōs. qz nō sp̄ expe
dit eis bona tpalia. Eodē mō distinguē
dū ē de dilectiōē effect⁹ q est similis ino
cētie ⁊ bñficētie. p̄mo mō tenemur oēs
diligē inimicōs. qz tenemur eis nō iserre
mala nisi p̄pter bonum p̄sone republice
Secōdo mō distinguēda ē dilectio bñficien
tie. qz si est beneficium spirituale ad sa
lutē necessarium. tūc tenemur. illud ini
micis ip̄edere. sicut orare p̄ eis. nō qdēz
ī sp̄ali. sed in generali. ita. s; vt nō excluda
mus eos ab orōnib⁹ cōib⁹. Si vero est
beneficiū tpale ad hoc nō tenemur nisi ī ca
su necessitatis. Nota tñ esse duplicē ini
micū. s; p̄sone n̄re ⁊ ecclesie Itē inimico
p̄sone bñficiētie p̄ficiōis ē. nisi iqtū sibi
vel alteri beneficiū nocuū esset. qz in tali
casu beneficiū subtrahē vtile ē. Inimico
ār ecclesie bñficiū subtrahē p̄fectius est ⁊
melius. nisi inqñātū p̄ bñficiū sperat̄ re
cōciliād⁹ ecclesie. Ex p̄dictis p̄z qz opta
re bona tpalia inimicis ecclesie ip̄fectio
nis ē nisi p̄ accidēs. s; qñ credūt̄ per hoc
ēuertēdū. Inimico vero p̄sone optare

bona tpalia p̄fectiōis est nisi p̄ accidēs
. s; quādo putant̄ ei vel alii nocua. Nota
qz hz amicū diligere sit magis debitū. tñ
diligere inimicū magis est meritorius re
missiōis pene. ⁊ alia multa valet. Itē
mo quia magis accedit ad p̄fectiōē vir
tutis. Maior̄is p̄fectiōis vel maior̄ vir
tus est. quia magis grauit⁹ est. Secun
do qz motus caritatis ad inimicū magis
meritorius est remissiōis pene. ⁊ hoc rō
ne difficultatis licet in amicū sit magis
meritorius vite eterne rōne intentionis.
Amo: enī naturalis feruētiorē facit mo
tū caritatis sicut dispositio materialis cō
fert forme. Tertio qz inimicū diligē ex
pressus signū caritatis est. qz p̄tra motū
nature est. vñ valde difficile est. nisi ad sit
grā p̄ quam vincat̄ natura. Nota qz ille
cui iniuria facta ē nō debet recōciliatiōē
petere. siue q̄rere ex deb̄to necessitatis.
s; si facit cōplet debitū p̄fectiōis. vñ dicit
Chriſto. qz talis debet recōciliatiōē que
rere. vt duplicē gloriā p̄sequat̄. Quā qz
iniuriā passus alterā qz prior rogauit.
De virtutib⁹ cardinalibus.

Caplū.

33.

Er virtutes cardinales aīa rectifi
cat̄ istus virtutib⁹. Itā p̄ducta
rectificat̄ rōnalē. Fortitudo inasci
bilē. Tēpātia cōcupiscibilē. Iustitia vō
rectificat̄ oēs vires put̄ nā iustitie cōpre
hēdit nō solū sp̄ales iustitiā q̄ est ī cōmu
tationib⁹ vl̄ distributiōib⁹ s; etiā legalē
que oīs vtus put̄ eius act⁹ p̄inet ad de
bitū obediētie p̄ceptoz. Ipsa enī iustitia
gñalis cōprehēdit virtutes ordinātes ad
p̄mū. vt ē eqtas. ⁊ liberalitas. ⁊ ordi
nātes ad se ip̄m. sicut ē innocētia. ⁊ pen
tētia. ⁊ ordinātes ad deū sicut est latritas.
pietas. ⁊ obediētia. Itē p̄pter hoc iusti
tia dicit̄ circūire oēs virtutes. ⁊ qz non
tñ est virtus. specialis. sed etiam gene
ralis cōprehēdēs totius anime rectitudi
nem cū ipsa dicatur rectitudo volūtat̄is
Item per virtutes cardinales instruitur
homo in operibus ⁊ contra vicia arma
tur. Itē simū sit dupliciter. qz instruit

Quo ad se p prudētia. ⁊ quo ad p̄m̄iū p
 iustitia. Scdm̄ et sic dupl̄. qz hō arma
 tur in p̄seris p tēpantia ⁊ i aduersis
 p fortitudinē. Itē dicit Aug. qz prudētia
 est in eligēdis. fortitudo in tolerādis. tē
 perātia i vīcēdis. iustitia in distribuēdis.
 Itē dicit qz prudētia est in p̄canēdis. infi
 di s. iustitia in subuicēdo miseris. forti
 tudo i p̄serēdis molestis tēpantia in coc
 cōdis delectatiōib⁹ p̄anis. Aug. ait i mu
 sica sua qz succedit prudētie. cōtemplatio
 fortitudini firmitas adherētie. tēpantie
 mētura delectationis. iustitie debita ordi
 natio ad deū p̄m̄iū. Itē q̄ttor virtū
 tes appellātur cardinales. qz sicut hostiū
 vertit in cardine. sic in his vertit ⁊ regi
 tur vita hoīs. Vocant etiā politice. quia
 ordinat in his vita cūm̄is. Dicunt et hu
 mane. qz humano studio acq̄rit nisi di
 uinitus ifundant. Appellant et p̄suetudi
 nales. qz nō ex vno actu. s; ex p̄suetudi
 ne nascūtur. vel qz honestas humana se
 magis exercitat in istis. sicut scōz deu
 otio ē magis exercitat in virtutib⁹ theo
 logicis. Nota qz prudētie ē sc̄ir qd possit
 temperātie est nō p̄sumere qd nō possit
 iustitie ē velle in oībus qd conū. sic forti
 tudinis est velle plus q̄ possit. Itē vir
 tutes hnt suos gradus p̄fectōis s; quos
 aliter possidēt. incipiētes aliter p̄ficiētes
 alr p̄fecti. D̄nr et virtutes politice q̄n
 qz p̄m̄ qz regūt vitā hoīs quo ad opera
 exteriora. ⁊ prout pugnat cōtra vitia. ⁊
 hoc mō sūt incipiētū. Purgatorie d̄nr
 s; iā s; i victoria vitioz. ⁊ h̄stūt p̄met
 itra p̄t̄ extra. ⁊ sic sūt p̄ficiētū. D̄nr et
 purgati animi s; qz iaz delectis vitis
 ḡcit hō ita qz raro primi motus insur
 gūt. ⁊ hoc mō p̄met ad p̄fectos. Exem
 plares d̄nr. put sūt in mēte diuina. Itāz
 sicut oīum rerū deus exemplar est ita ⁊
 itec v̄tuti in ipō cōsistūt.

De prudētia. Cap. 33.

Prudētia s̄m̄ qz est virtus polit
 p ea est vt ait Macrobius ad rōis
 normā que cogitat q̄ agit v̄nuer
 sa dirigere. ac nihil p̄ter rectū velle v̄

facere. Prudētia vero s̄m̄ qz est virtus
 purgatoria est vt idēz ait ⁊ mūdū ⁊ oīa
 que in mūdō sūt dīnoz cōtemplatione
 despicere. ⁊ oēs aīe cognitōz i sola diuina
 erigere. Prudētia aut̄ put est virt⁹ pur
 gati animi. est sola diuina noscē. ⁊ ea tā
 q̄ nihil aliud sit itueri. Prudētia sane
 ec̄p̄laris est ipsa mēs diuina. cui oīa nu
 da sūt ⁊ apta. Partes prudētie s; Tul
 liū sūt. Intelligētia. puidētia. Admōria
 Intelligētia vō est p quā animus p̄p̄i
 c̄t ea que sūt. puidētia aut̄ virtus est vt
 idē ait p quā videt aliqd futurū anteq̄
 sit. Admōria s̄m̄ eundē est p quā repit
 qs ea que fuerūt. Nota duplex est iudi
 cū rōnis discretiū. s. ⁊ diffinitū. In
 diciū discretiūz ē quo rō indicat aliqd
 esse faciendū vel nō faciendū. Circa tale
 iudiciūz ē sc̄ia ⁊ nō virtus. Iudiciū vō
 diffinitūz ē q̄ rō iperat aliqd fieri. ⁊ nō
 fieri ⁊ circa istud ē virt⁹. Cū i p̄io iudi
 cio se h; sc̄ia ad opationes bonas vt con
 siliarius. In sc̄do vero iudicio se h; vir
 tus vt iperator. prudētia h; regere cete
 ras virtutes in actib⁹ suis s̄m̄ oēs p̄es
 p̄bie morālis. que sunt ethica. siue mona
 stica. byconomica ⁊ politica. q̄ri prima
 mores quo ad se ipsū istruit. 2. familiāz
 disponit. 3. vrbel ⁊ regna regit. Triplex
 ē prudētia. p̄ia ē cordis. ⁊ hec ē in dis
 positione p̄s̄itū ⁊ recognitiōe p̄terit
 torū. ⁊ p̄n̄sione futurorū. Deutro. 32.
 Utinā saperent. s. p̄terita ⁊ intelligerent
 . s. p̄s̄ita ac nouissima. p̄uiderent. s. futu
 ra. Sc̄da ē oīs. ⁊ ē hec in moderacione
 s̄m̄ oīs. p̄uer. Qui moderat̄ labiū suū
 prudentissimus est. ps. pone d̄ne custo
 diā ori meo. 3. ē opis. ⁊ hoc h̄stūt vt ait
 Tullius in fuga mali ⁊ electiōe boni. ps.
 Delecta a malo ⁊ fac bonū. Nota qz alia
 ē prudētia mūdāna. alia b̄s̄ana. alia di
 uina. prima ē in t̄p̄alibus acq̄ren dis. 2.
 incōm̄d̄ carnis. 3. in obsequis diuinis. Of
 ficiū prudētie ē act⁹ aliaz virtutū diri
 gere sicut supra d̄m̄ ē. Ver. discretio nō
 iā virtus q̄ auriga virtutū ē. Nole fallē
 ⁊ nec falli vt dicit Seneca ē res s̄m̄ ve

ritatem extimare. Idem The p rōnem recte viues. si diuina prius estimas. si di gnitate rex nō ē opinione multoz. sed ex earū natura constituas. Nobis pmissa ad dei gloriā ⁊ primi edificationē dispē sare. Luce q̄s putas ē fidelis seru⁹ ⁊ pu dens ⁊ c. Ad utabilitatē fugere. Seneca Scito te in q̄busdā p̄uenare debere q̄ cepisti. q̄dā nec incipere.

De temperantia.

Cap. 35.

Emperantia s̄m Macrobiū put ē virt⁹ politica est nihil appetere penitēdū in nullo lege moderatio nis excedere sub ingo rōnis cupiditates domare. Temperantia put ē virtus pur gatoria ē oīa relinquere inq̄tum natura patit. q̄ corpis vsus requirit. Temperan tia put ē virtus purgati ai ē terrenas cu piditates nō solū reprimere. s̄ penitē ob linit. Temperantia put ē virt⁹ exemplaris. ē quēdā i se perpetua intētiōe cōuersio ptes tempantē s̄m Tul. sūt cōtinentia. Clemētia. ⁊ modestia. Cōtinentia s̄z cū de Tul. ē virtus p quā cupiditas cōsi lū gubernatione regit. Clemētia ē p quā mer⁹ ai in odiū alicuius cōcitati cōitate vel bylaritate cōtinēt seu retinent. Mo destia ē virt⁹ p quā pudor honestus par rat ⁊ stabile auctoritatē cōpat. Spēs te perantē sūt. Sobrietas. Cōtinentia ⁊ mo destia. prima cōsistit circa gustum i quo ponit modū sobrietas. scda ē circa tactū q̄tū ad vim generatiuā. q̄z ibi ponit mo dū castitas. Idabet. n. hō vehemētē ap petitū cōseruādi se in esse individui p nn tritū. ⁊ cōseruādi se in esse sp̄ei p gene ratiuā. In autē appetitū restringit p so brietatem ⁊ cōmētā. Tertia i dictis ⁊ factis. factū autē put hic accipit pertinet ad tres sensus ⁊ circa pprietas coz mare rias. s. visum auditū. olfatū. p̄tinet etiaz hoc factū ad tactū. nō q̄dem qui ē in ge neratiua. sed ad alios quoz organa sunt manus ad pcutiendū vel capiendū ⁊ pe des ad ambulādū. In oibus istis mo dū ponit modestia. Dignitas tempantē

in hoc ē q̄ animam decorat. q̄ sicut i na turis forma decētior est materia sic ⁊ in morib⁹ plus cōmendat modus q̄ ipsa actio. p̄pter hoc tempantia cōpat scilicet q̄ medius planetarū est. ⁊ decentior inter omnes. Ad eritū cumulat. q̄ medius te nuef bit. Usi d̄ q̄ verbis nō meremur sed adverbis. i. nō eo q̄ aliquid facim⁹ sed in eo q̄ bñ facim⁹. Istud p̄z in illa vi dua q̄ obrulit duo minuta. ⁊ magis cō mendata ē q̄ qui magna miserū in ga zopbilatio. Aristofos appetit⁹ refrenat si cut supra deū ē. vnde cōpat freno. ⁊ re mor. ⁊ lime que sup̄stū tollit rubiginis de ferro. Actōes tempat s̄m q̄ aposto lus instruit dicens. Rōnale obsequium vestrū. Ad mediū seruat. Ber. Tene me dūz si nō vis pdere modū. De hoc me dio d̄. Ad medio tutissim⁹ ibis. Istud me diū voluit dñs nos tenere q̄z fecit nō de capite. vel de pede mulierē. sed de costa Et q̄z fecit boiem p̄im corpalem. ⁊ p̄i sp̄ialem. vt dignitate nature esset sub na tura angelica. ⁊ sup̄ corpoream. xpo assi milat q̄ stetit i medio discipuloz. sedit in medio doctoz. suspensū ē in medio la tronū. locatus est in medio duorum ani malium. visus est a Joanne in Apoca. i medio candelabrorum aureorum. Na turam conseruat. quia natura in mediis delectatur. ⁊ per extremā corrumpitur. Unde philosophus. Excellentia sensato rum corrumpit sensus. Ferculis eternis cibat. Unde temperantia comparatur li gno vite quod erat in medio paradisi.

De fortitudine.

Cap.

36

Fortitudo s̄m Macrobiū pro ut est virtus politica. est animum supra metum periculi agere nihil q̄z nisi turpia timere tolerare. fortiter ad uersa vel prospera. fortitudinis purga torie est animo non terri a corpore re cedente nec altitudinem abhorere. for titudinis purgati animi est passioes igno rare. nō metuerē vt nesciat irascel. ⁊ nihil cupiat in honestū. fortitudinis exēplaris ē

*Medius inq̄
xps p̄tin*

esse inmutabile. qz sp idem est. nec aliquid mutat. ¶ Partes fortitudinis s; Tullii sunt quattuor. Ad agnificientia fiducia. ¶ Patientia. et ¶ Perseuerantia. Ad agnificientia s; in eadem est magnaz et excellentia ruri cum ampla quadam animi profectio cogitatio atq; ministratio. fiducia est virtus p qua in magnis et honestis rebus multuz in se atq; ex spe certa fiducia collo:at. ¶ Patientia est honestatis et utilitatis causa reruz arduaru atq; difficultu voluntaria et diuturna pfectio. ¶ Perseuerantia est virtus in ratione bene considerata stabilis et perpetua pfectio. Adulti sunt effectus fortitudinis. ¶ Primus est qz de hostibus triumphat. Ad at. 4. Vir fortissimus. Secundus qz bonis sua bona conservat. Luce. Tu fortis armatus et. Tertius qz durat. puer. Adanus fortis diuitias parat. Quartus qz regnu celoz expugnat. Ad at. regnu celoz vim patit. Quintus qz ornat. puer. fortitudo et decor: indu mentu eius. Sextus qz in extremis affe curat. puer. Leo fortissimus bestiaz a nullis paret occurru. Septima qz remunerationes expectat. puer. Aduliere fortis qz inueniet et. fortitudo consistit in quibus. s. in aggressione arduoz. ps. Viri agite et confortet: cor vestru. In contempn terrenoz. ¶ Debe. Adoyes negavit se esse filiu S;baraonis. et. In sustinentia tribulationu. Lant. fortis est vt mors dilectio. In resistentia tentationu. Apo. Ad coronabit: nisi q legitime certauerit. In impugnatione vitioz. Job. Ad alitia est vita hois sup terra. Adulta iuuat fortitudinē. ¶ Primu ē exhortatio prudentiu. Un legitur de Iuda Adachabeo. qz armant socios no clypei vt haste munitio: tōe. sed s; in omnibus optimis. 2. exemplum robtoz. Un legit de Eleazaro qz elegit fortiter mori p pnis legibus. exēplū virtutis et fortitudinis posteris relinquens. 3. exercitatio i pugnis. vñ legit in Josue qz dñs n dicit hostes filioz Israel statim. s; reliq aliquos vt dērent p̄suetudinē p̄iadi. 4. est spes remunerationis. 2. pa

lip. Confortet: manus v're. et no dissoluatur ē. n. merces op̄i vestro. s. hostiu debilitas. Bre. Debilis est hostis q no pot vincere nisi volēt. 6. ofonis adiutorium. Exo. Tu eleuaret manus Adoyes vicebat filii israel. 7. armoru spūaliu appar: vñ Sāson vincebat philisteos i mādibula asini. i. tēpatia et simplicitate. 8. memoria vñce passionis qd signatū ē i dauid qztra Soliā venit i bacculo et sūda. 9. cib: spūalis. ps. ¶ Dantis cor: hois confirmat. 3. Reg. Ambuluit Helyas i fortitudine cibi illi: et. vñ et petrus porat: spūs sci gra confortatus est dicens. Qz deo obedire magis q̄ hoib: et. Idē vo Apo. ante talem confortationem dixit. Nescio hominem hunc.

De iusticia politica.

Capitulum.

37

Iusticie s; macrobius est: suare vnicuiqz qd suū ē. Iusticie purgatorie s; eundē est ad vnā cuiusqz ppositi via virtutiuusqz virtutis officiu conservare. Iusticie at purgati animi est ita est supna mente sociari vt seruet eū ea se des ppetuū imitādo. Iusticie exēplaris ē qz penni lege sēpiterna op̄is sui p̄tinua tōe no flectit. ¶ Partes iusticie s; Tullii sūt sex. s. religio. pietas. gra vñdicatio. obseruātia vitas. Religio s; eundē Tullii est virtus q supioris cuiusdā nāe quaz dñas vocāt curā cerimoniazqz affert. pietas est p qua cōmunctis sanguine beniuolētie officiu et beniuolēs tribuit cult: et. Gra est in q̄ amicitiaz et officioz alterius memoria. et remunerādi vltimas cōtinet. Vñdicatio est p qua vis et iniuria. et oē qd obcurū est defendēdo atqz vlticēndo p̄pulsat. Obseruātia est virtus p qua hoies aliqz dignitate aſcedētes cultu quoda et honore dignant. Veritas est virtus p qua imitat: ea que sunt. aut fuerūt. aut futura dicuntur. Nota qz iusticia no taz est virtus specialis qz generalis vt habes supra de virtutibus cardinalib: in genere. Iusticia vt dicitur in libro sapientie est perpetua multiplici ratione. s; mo

qz ppetuat aīaz stabillēdo eā in debito lo
co. s. sub dō ⁊ supra corporales creaturas
z. qz manebit in p̄ria s̄m essentā ⁊ vsuz
Alie at virtutes cardinales ⁊ si maneant
in p̄ria s̄m eēntā. nō tñ s̄m oēs vsuz.
Tēpantia. n. nō refrenabit mor̄. illicitos
prudētia n̄ canebit ab insidiis. Fortitudo
nō aggrediet̄ terribilia. Iustitia p̄nertit̄
tripliciter. s. amore persone. vel pecunie.
Ista. Uel q̄ iustificatis impiū p̄ munere
Timore. Euāgeliz. Nolite timere eos
q̄ occidunt corpus. R̄ācore. Idē scēs q̄
p̄ inuidiam tradidissent euz. Idura mo
uent ad rectitudinē iustitie primū ē recti
tudo humani corporis. qz incedēs valde in
recto corpe currū habere aīuz. scđz ē na
turalis inclinatio. qz vt ait Aug. Iustitia
est in corde hoīs naturaliter. tertiz quia
bruta animalia docent multa q̄ pertinet̄
ad iustitiā vt est innocētia. cōcordia. ⁊ hō
4. est scriptura Ecc. Usqz ad mortē cer
ta p̄ iustitia. Effect̄ iustitie ē quia beati
ficat. Math. 5. Beati q̄ esuriūt ⁊ sitiunt
iustitiā. petrus. Si qd̄ patimini propter
iustitiā b̄ t̄. quia exaltat. Ecce. Qui opas
iustitiaz exaltabat. ga appetitū cōcupi
scentie refrenat. Ista. Er̄ iustitia cingu
lum lūborū eius qz locū deo p̄parat. ps.
Iustitia ⁊ iudiciū p̄paratio sedis tue. qz
a morte eterna liberat puer. Iusticia ve
ro liberabit a morte. N. coronat. Th̄i
mo. R̄eposita est mihi corona iusticie.
N. remunerat. ps. R̄etribuet mihi do
miuus s̄m iusticiam meā. Iusticia cōsi
stit in fide Apo. Credidit Abrahā deo ⁊
reputatū est ei ad iusticiā. Item in ofone
ps. Clamauerūt iusti. ⁊ do. ex. e. In scđz
meditatioē. Ecce. Beati vir. q̄ i sapientia
morabit̄. ⁊ in iustitia meditabit̄. In hu
milliatioē. Math. Sic decet nos iplere
oēs iustitiā. Glo. Īperfecta iustitia ē sub
dere se minoz. In eruditione. proner.
Seminati iustitiaz merces fidelis.

De donis in cōi. *Lapl.* 38.
Icet oēs habet̄ dati diuinit̄ pos
sunt dici generalr̄ dona dei. Sp̄a
liter tñ ⁊ appropriare septez sunt

dona spūs scī q̄ p̄ ordinē Ista. vndecim
enumerat a sūmo scīp̄s vsqz ad vltimū
descēdēdo. Septē igit̄ sūt dona multi
plici rōe. primo vt p̄ hec septē expellant̄
vitiā septē. s. vt timor̄ expellat sup̄biam
Idietas inuidiā. Sciētia trā q̄ est quasi q̄
dā ifania. Fortitudo accidā. Lōsiliū aua
ritiā. intellectus gulā. Sapientia luxurias
z. dñr̄ eē septē dona pp̄ expediēdas vitel
naturales. Iāā irascibilis indiget expedi
ri tā in prosperis q̄ aduersis. in p̄speris
gdez timore. in aduersis at p̄ fortitudinē
Lōcupiscibilis idiget expedi ri quātū ad
affectū respectu primi. qd̄ fit p̄ pietatez
⁊ quātū ad effectū respectu dei qd̄ fit p̄
gustū sapie. R̄ōnalis vero indiget expe
diri in veritatis speculatioē. qd̄ fit p̄ do
nū intellectus. ⁊ in veri electioē. qd̄ fit p̄
cōsiliū. atqz in electi executioē. quod fit p̄
sciam. p̄ hāc. n. cōuersamur i medio na
tioīs p̄aue ⁊ puerfe. 3. dñr̄ esse septē do
na pp̄ regimē actiue. ⁊ cōtēplatiue vite
Lōtēplatiua si gdez tria dona dz h̄re
s. timorem ad reuerentiā maiestatis. In
tellectū ad intelligentiā veritatis. Sapi
entiam ad gustū bonitatis. Actiua vero bz
pietatem ad agēdū. fortitudinē ad susti
nendū. sciam ad discretioē pietatis. cō
siliū ad discretioē fortitudinis. Iduri
ma ergo dona sūt ad intellectū spectantia
qz lux cognitioīs multū valet ad recte vi
uēdū. Id̄opter eādē eām fit donoz ob
uatiō. vbi quasi sp̄ adiungit̄ vnuz dire
ctiū cū alio. qd̄ spectat ad actioē vel
passionem. Un̄ Grego. super Ezechē.
dicit q̄ sum̄ p̄ sapiāz maturi. p̄ intelli
ctū p̄uidi. p̄ cōsiliū cauti. p̄ fortitudinem
aiofi. p̄ scientiā discreti. p̄ pietatē miseri
cordes p̄ timorē humiles.

Lapl̄m.

39.

De timore in cōi.

Imoz ē vt ait Aug. fuga mali. spe
cies timoris sūt sex. prim̄ ē natu
ralis quo qlibz nār̄ timet̄ nocumētum
nature. Iste nō est meritorius neqz de
meritorius. qz nō subiacet libero arbi
trio. ⁊ dī naturalis nō a natura institu

p̄ septē dona
p̄ septē expellant̄
vitiā.

Grego.

ta. s; destituta. q; iste timor: e p peccato
primor: paratu iustitias. hoc timore xps
naturaliter mori timuit. Secundus est ti
mor: humanus quo qs nimis timet pel
li sue. Iste timor: nascit ex nimio amore
pntis vite. r e qnq; mortalis actus eius
i. cu prius qs peccaret mortalit q; amir
teret via sua. qnq; est venialis. vt cum
quis faceret pus pctm veniale. q; pmit
teret se occidi. Tertius est timor: mnda
nus quo qs nimis suis reb; inheret. Hic
nascit ex nimio amore reru tpaliu. r est
qnq; mortalis qnq; venialis penitus eo
de mo quo dictu e de humano. Quart
est timor: nullis quo qs timet peccare pri
cipaliter pp pena. Quintus est timor: ini
tialis quo timet qs pena r dei offensam
Unde qn duos h; oculos. vnu ad pena
alitu ad deu. r hic e principalior. Sextus
est timor: filialis quo qs timet offensa dei
vel sepatione a deo. Numerus pdictor
timor: sic accipit. Aliqs timor: est a spiri
tu sco r cu spu sco. sicut timor: initialis r
filialis aliqs a spu sco. e r no cu spu sco e
sicut timor: nullis. Aliqs e cu spu sco. r si
a spu sco. sicut timor: naturalis. Aliquis
nec a spu sancto. nec cu spu sco. sic timor:
humanus r mundanus. quos nec spirit
sci gra secu copatit. nec p spm scm dan
tur. Est adhuc alius timor: reuerentie q so
lus iter timores erit i pria. sicut dicit ps.
Timor: dñi scus pmanet i seculu seculi.
Reuerentia vero est resiliu a considerata
magnitudine dei in ppria puitatez. Ti
mor: dñi multa bona facit. Primo qa ex
pellit pctm. prouer. Timor: dñi expellit
pctm. Sapientia gignit. Ecc. pmo. Qui
timet nihil negligit. Adete stabilis puer.
Nisi i timore dñi tenueris te nstant cito
subuertet dom; tua. Spualit vitat ps.
No est iopia timetib; eu. Bona opa cu
mular. Ecc. Qui timet deū faciet bona.
Cor delectat. Ecc. Timor: dñi delectat
cor. Vitaz plogat. Ecc. Timor: dñi ap
ponit vita. Denotione irrigat. Ecc. Ti
mor: dñi fons vite. Eternaliter remune
rat. Ecc. Timeti deū bn erit in extremis

De timore nulli. Cap. 40
Timor: nullis donu spūs sci e. no
tū e cu spu sco. sicut auroza est so
le est. Timor: nullis spūs sco locu
pparat. vt eū sicut fetu filiu introducit.
Sera filu introcededo ipm pcedit. no tū
cu ipso pmanet. sicut ait Aug. Timor: s;
nullis e bonu quo nemo bn vitē. q; h; ha
bitus timoris nullis bonus sit i se sm q
donu spūs sci est. tū ei? aci? qnq; pctm
e Timor: itaq; nullis duo facit. Primo
e q; pparat via charitati. Secūdo est q; tra
bit a pcto metu pene tū. Rōe pūmi bo
nū est. s; rōe secūdi distiguit. Tū notan
dū e q; vsus timoris nullis duplex e. s. cu
qs vitē effectia habitus tū. vel cu qs vitē
tur nullitate. Primo mō vsus eius bo
nū est. Nā ille e abhorerri penas eteraaf
qd bonū e. eū sit et i timore initiali. Se
cūdo mō vsus ei? malus est q; vsus ei?
est vitare malu ex coactioe p pena. cuius
tū affect? habet in voluntate r sequeret
effect? si paret ipunitas. vt ait Aug. Et
intelligit dictu eius q ait q timor: nullis
bonus est. no tū q timet seruilitate bene
agit. q; agere bonū e ex voluntate sci. sed
agere bn. i. meritorie e ex voluntate agen
tis q agit ex virtute charitatis r gratie.
De timore initiali.

Capitulum 41.

Timor initialis ideo sic dicitur e. q;
est icpictu pmo penitere. Unde
isa. Dne a timore mo cocepimus
r pepim? spūm salutis Qui adhuc sunt
in angustia p peccato qd comiserūt. sed
angustia hec foras mittit quādo cōfite
tia seruat ad plenum. q; pfecta chari
tas foras mittit timorem initialē in quā
tum habet oculum ad penā. Timorē
initialis h; duos oculos. vnu ad gloriā q
est ei centialis. alterū ad penā q e ei acci
dentalis. s; timori nulli centialis. Preterea
timor: initialis abstinet a pcto veniali p
pter penā purgatorii i quo casu pot co
neuire cu pfecto q et timet penā purga
torii inq; tū est dilatua glorie. siue spati
ua ad tps. Duplex est amor: s. filial' quo

deū diligim⁹ ppter se tm̄ & mercenari⁹
quo nō diligim⁹ principaliter. s; sedario
habito respectu ad mercedē. Hinc du-
plici amori r̄ndet duplex timor. s. initia-
lis & filialis. **Itā filialis timor r̄ndet amo-
ri filiali. initialis vero respondet amori
mercenario.**

De timore filiali.

Laplm.

42.

**Timor filialis pprie timet offēderē
deū qui & si pp pctm̄ nō separet
a deo. tm̄ a pctō abstineret nec ip̄s offēde-
ret & in hoc timor separatiōis filial̄ differt
ab initiali q; pprie est timor separatiōis. qui
ppter cōsciētā peccati timet se pari a dō
Timor vero filialis tātm̄ modo timet of-
fēdere deū. Alia ē d̄ria q; timor initialis
est ip̄fectoꝝ. s; filialis p̄fectoꝝ. 3. ē d̄ria q;
cū i timore pene sint duo. s. p̄ncipio & cau-
tela. ipsa p̄ncipio p̄inet ad timorē initialē
talis. n. p̄ncipio ē ex cōsciā peccati de quo
nescit an sit dimissū. Cautela vero p̄inet
ad timorē filialē. sicut. n. p̄fect⁹ cauet pec-
catū quo ad deū offēdit ita p̄ p̄ns cauet
penā. s; tm̄ p̄ accūs. Timor etiā filialis
dicitur sanctus & castus.**

De dono pietatis.

Lap.

43.

**Onū pietatis i tribus cōsistit. s. in
cultu dei in veneratiōe sacre scri-
pturę & in primi donozē Cultus
dei cōsistit i p̄fessōe dīne maiestatis. &
hoc ē theosobia. Ueneratiō sacre scripu-
re cōsistit in hoc vt ei firmiter credat. vt
solicite custodiat & fideliter disp̄setur.
Honor. primi p̄sistit in reuerētia sup̄ioꝝ
& p̄ormitate eq̄lū. & i subuētiōe iferioꝝ.**

De dono scie.

Laplm.

44.

**Scie donū similit̄ actū h; cū pu-
dētia. q; ē virt⁹ politica. s; differt
i rōe agēdi. **Ip̄udētia. n. p̄cedit ex prin-
cipis iuris nālis. Scie vō donū ex prin-
cipis fidei. **Proprius actus scie donū ē
docere recte p̄uerrari i medio natiōis p-
ue & puerse. Ad qd̄ regr̄nt̄ tria **Ip̄simū
ē q; beat̄ rōes qb⁹ se defēdat ab ip̄ugnā-
tib⁹ fidē suā. Scōz ē q; a malo ablineat********

**Tertū q; bñ & prudēt̄ t̄palia am̄mittret
Ip̄terea scie donū ē dirigē opa ad nor-
mā rōis & ad cōfirmitatē dei. Itē p̄ scie
donū scie ne sub sp̄e boni malum lateat.
Itē donū scie regit pietatē pp̄ qd̄ ē bec
duo cōbinant. Itē p̄ donūz scie scie hō
qd̄ fit. & a quo fit. & ad qd̄ fit. Scie donū
ē scia faciēdoꝝ & iō rōe scie p̄sistit i cogni-
tōe s; q; n̄ ē vī⁹ s; rōe faciēdoꝝ p̄sistit in
opatiōe. & fm̄ hoc est virtus.**

De dono p̄siliū. Laplm.

45.

**Onsiliū sumit̄ trib⁹ modis. q; i
q; d̄ cōsiliū deliberatiō de reb⁹
valētib⁹ ad finē ad quē tēdm̄. & tale cō-
siliū p̄inet ad prudētiam. vel idem est
q; prudentia. quandoq; dicitur consi-
liū p̄suasio rex excellētis ad q̄s nō tene-
mur fm̄ qd̄ d̄r hoc ē cōsiliū. Si vis p̄-
fectus eē. vade & vende &c. q; i q; dicitur
consiliū prudentia exercitativa cōtem-
platiuorū & actiuorū donorum. & deli-
beratiō de operibus arduis. siue tene-
mur ad ea. siue nō. & fm̄ hoc similit̄ cō-
siliū donū. Nota q; sicut ad scientie do-
nū p̄inet reprobare malum & eligere
bonū. ita p̄inet ad cōsiliū cauere pericu-
la que sunt in hoc exilio. Itē sicut scientie
donū h; regere pietatē ita donū cōsi-
liū habet regē fortitudinē In h̄ aut̄ disse-
rūt cōsiliū & scia. q; scia ē circa bonū &
malū. s; cōsiliū est circa difficile & arduū**

De dono sapie & intellectus.

Laplm.

46.

**Ap̄icta & intellectus differūt. q; s
sapia ē cognitio dei absolute intel-
lect⁹ vō collatiue. s. in p̄paciōe ad
creaturas. Itē alta d̄ria. q; intellectu co-
gnoscit̄ deus p̄ illuminatiōez de auditis
in scriptura. sapientia autem cognoscit̄
experimēto Item per intellectum deum
cognoscimus. per sapientiam dulcedinē
eius gustamus. Unde sapientia dicitur
quasi sapore virtutum condita scientia.
Item sicut dicit Bre. per intellectus su-
mus. patit̄ per sapientiaz maturi.**

De beatitudinibus in genere.

Lap.

47.

5

Latitudines se septē s̄m̄ distinctio-
 nes graduum quibus sint octo s̄m̄
 essentia q̄s saluator enumerat in
 sermone de morte. s. paup̄tas sp̄s. miti-
 tas luctus esuries iusticie misericordia.
 mūdicia cordis. par quax beatitudinuz
 numerus accipitur s̄m̄ integritatē perfe-
 ctionis. Regrunt ad integritatē p̄fectio-
 nis tria. s. recessus a malo. p̄cessus i bo-
 no. ⁊ p̄fectus status in optimo. Sane at
 omne malum p̄cedit ex timore sup̄bie.
 aut ex rācorie malicie. aut ex langore cōcu-
 piscētie. Contra hec tria sunt tres beati-
 tudines. s. paup̄tas sp̄s cōtra malū tu-
 moris. mittas cōtra malū rācoris. luct⁹
 cōtra malū libidinis. Item p̄fectus attē-
 dit s̄m̄ mutationē que est s̄m̄ duas vias
 dñi. s. misericordiā. ⁊ veritatē. de quibus
 in ps. Uniuerse vie dñi ⁊ vias. Itē s̄m̄
 has duas vias sumūt̄ due beatitudines
 .s. esuries iusticie. ⁊ affectus misericordie
 preterea status in optimo atēditur duo-
 bus modis. s. in limpida cognitōe ⁊ trā-
 quilla affectione. ⁊ s̄z hoc sumūt̄r due
 vltime beatitudines. s. mundicia cordis
 ad deū vidēdum ⁊ par mētis ad p̄fecte
 fruendū. p̄ has septē beatitudines exclu-
 dunt̄ septē capitalia vitia. paup̄tas sp̄s
 excludit sup̄biā. Ad̄suetudo irā. Luct⁹
 inuidiā. qm̄ qui luget p̄ peccatis alioruz
 nō inuidet illis. Esuries iusticie accidiaz
 Ad̄suetudo auaritiā. Ad̄suetudo mūdicia
 gulā. qz cordis mūdicia nō fuit vētri ad
 modū binti aialis. Id̄ay excludit luxuri-
 am. qz gustato sp̄u desipit ois caro. Et
 sicut in enumeratōe donoz est ordo arti-
 ficialis quo primo ponūt̄r digniora. ita
 in beatiudinibus est ordo naturalis vbi
 digniores ponūt̄r vltimo.

De prima beatitudine. Cap. 48

Sup̄tas sp̄s ponit̄ hic p̄ absti-
 nētia ab amore mūdi. i. ab amo-
 re carnaliū voluptatū ⁊ delictiaz
 ac pp̄rie excellētie. Hec tria cōplectitur
 amor mūdi. Unde d̄f sup̄ Lucā. Id̄au-
 peres sūt qui nō querūt̄ illecebrosa. Su-
 per Ad̄at. Sic. Id̄auperes sp̄s sūt hu-

miles ⁊ timentes deum. Alia glosa dicit
 qz pauperes sūt qui nihil habent ⁊ om-
 nia possident.

De secunda beatitudine.

Capitulum.

49

Itis est sicut dicit Arist. q nec pa-
 tie. nec deducit. Est autē mititas
 eadem cū mansuetudine. habet enim in
 glo. super Ad̄atb. quā mansuetus est qui
 nullam amaritudinē sentit ex quo p̄z qz
 mansuetudo est idem qd̄ patientia aliquo
 modo differūt̄ tñ mansuetudo. ⁊ patientia
 qm̄ patientia est in sustinentia molestiarum
 corporalium. mansuetudo in sustinentia
 contumeliarum.

De tertia.

Cap.

50

Uctus est lugere p̄ peccato ⁊ ip-
 sum odire ita qz insurgamus ad
 destructionem ipsius. Lugere at
 de malo. vt fugiamus ipsuz. in quātum
 auerit ab amico. sic lugere est solus cha-
 ritatis. Lugere autē de quolibet malo spe-
 ciali est cuiuslibet virtutis. Quelibet enīz
 virtus luget de suo contrario.

De quarta.

Cap.

51

Esuries iusticie est vebemēs desi-
 deriū iusticie siue sūmi boni. Esu-
 ries aliarū virtutum cardinaliuz
 qz p̄ iniustitiā imediate p̄iugimur deo qz
 nō sit p̄ alias virtutes cardinales. Iusti-
 tia enim put̄ hic sumit̄ p̄prehendit fidez
 spez. caritatē. q̄ imediate p̄iugūt̄ nos deo
 De quinta.

Cap.

52

Misericordia est p̄ quam p̄ terre-
 nis celestia meremur Opera mie-
 sūt. i. q. s. septem corporalia. ⁊ septē
 sp̄salia. Corporalia sūt hec. Uisitatio infir-
 mōz. potatio sitientiu. redēptio captiuo-
 ru. vestio nudoz. collectio pegrinoz. se-
 pultura mortuoz. Id̄uma sex d̄ istis ha-
 bemus in enāgello. septimam de thob.
 Opera sp̄salia sūt hec. delinquenti igno-
 scere. peccatē com̄pire. ignoratē do-
 cere. titubanti consulere. mestuz cōsolaf
 pro salute proximi exorare. iniurias susti-
 nere. Et hoc vltimum propterea dicitur
 opus mie. qz respōsio mollis ⁊ humilis

frangit iram. & hoc plium est. s. furorem irati mitigare.

De sexta. Cap. 53

Unditū cordis ē q̄ clarificat cor & mūdāt ad vidēdū deū. & ardētissime diligēdū. Accipit at̄ mūdītā cordis hic nō p̄ virtute sed p̄ statū quodā qui est purgati animi.

De septima. Cap. 54

Pax est status virtutis in quo est delectatio in deo sine cōtradictōe carnis mūdi & diaboli. v̄ si aliqua ē in efficac̄ est. Un̄ p̄ q̄ pax status animi purgatissimi. P̄actis at̄ magis attribuit esse filios dei q̄ alīs. q̄ h̄ misericordia maxime assimilet hoīes deo q̄ tuz ad opera exteriora. tñ q̄ tuz ad interiora magis assimilat pax.

De octava. Cap. 55

Crana beatitudo est de q̄ d̄f beatitū q̄ p̄secutionē patiūtur pp̄ iustitiam. q̄ ipsor̄ est regnū celoz. h̄c v̄tus. s. iustitiam p̄secutionū pp̄ iustitiaz ānera est paci. Cū. n. pacific⁹ sit absq̄ cōtradictione carnis mūdi & diaboli. p̄ q̄ idē paratus est superare tētatōes mortis p̄ x̄p̄o in codē gradu est cū pace. pp̄ hoc diuimus q̄ octo sūt beatitudines quātū ad eētā. sed tñ septē q̄ tū ad distinctiōnē graduū. qm̄ sup̄ pacē nō ē v̄tus alia. Dicit. n. Aug. Pax ē finis & p̄sumatio oīuz v̄tutum. Octava beatitudo d̄i redire ad caput duobus modis. p̄mo q̄ idē p̄mū sibi p̄mittit qd̄ p̄mittit beatitudinē. s. regnū celoz. Secdo q̄ oēs p̄bat a p̄ma vsq̄ ad vltimā vtrū vere sint. Un̄ Gre. Qualis vnūq̄sq̄ apud se lateat. il lata cōtinnētia p̄bat. Ex his dicitis colligit q̄ bitus v̄tutuz cardinaliū principāliter disponūt ad exercitiū actiue bitus vero donoz disponūt ad actus contēplatiue. bitus v̄o beatitudinū disponunt ad p̄fectionem vtriusq̄.

De sensibus spūalibus. Cap. 56

P Er sensus spūales p̄cipit aīa spūalia. q̄ videt spon̄s sui pulchritudinē sub rōe splendoris. Audit ame-

nissimā armoniā sub rōe verbi. Gustat sūmā dulcedinē sub rōne sapie cōprehēdentis vtrunq̄. s. verbuz & splendorem. Odozat sūmā fragrantā sub rōe verbi in spirant. Tāgit sūmā suauitatē sub rōe v̄bi incarnat. & inter nos cōpaliter habiētās. reddētis se nobis palpabilē & osculabilē p̄ ardētissimā caritatē. Ex p̄dictis p̄ q̄ sensus spūales d̄nr̄ p̄ceptōes mētales circa v̄tutes p̄ceptandā. que qdā p̄ceptatio incipit a sensu. & puenit ad imaginatiōnē. & de imaginatiōe ad rōem. & d̄ rōe ad intellectū. & de intellectu ad intelligētiam. & de intelligētia ad sapiētiam. siue noticiā excessiuam que incipit hic in via et consumatur in gloria.

De fructibus spūalibus. Cap. 57

F ructus duodecim spūales si d̄nr̄ noni bitus. sed status p̄solationuz q̄bus p̄solatur spūs m̄toz & iste dilectatōes p̄sequētur opa p̄fectaz. Sūt at̄ isti fructus. caritas. gaudiz. pax. paciētia. longanimitas. bonitas. benignitas. māsuertudo. fides. modestia. continentia. castitas.

De dulia & latria. Cap. 58

L atria est fuitus & reuerentia deo exhibita. v̄ si creaturē honoz. V̄o debitus est idolatria. Latria cōp̄hēdit quoz. s. fidē sapiētiam. reuerentiā. sacrificiū. & d̄onē. p̄ma duo sunt cordis. alia duo sūt opis. vltimū est oris. Dulia debet creaturē inq̄tūm est imago dei. Un̄ d̄ dulia est honoz q̄ debet sc̄is. Un̄ d̄ beata v̄gine sc̄idum est q̄ inq̄tū est p̄sona sancta debet ei dulia. s̄ inq̄tuz m̄f dei debet ei iudulia. i. sup̄ior. Dulia. Sana si p̄sona cui debet ei reuerentiā q̄ cōf̄s sit in obediētia mādatoz. & in exhibitiōne honoz. Si autē est p̄sona simplex. debet ei reuerentiā tñ q̄ cōf̄s sit in exhibitiōne honoz. Ip̄dulia debetur creaturā excellenti sicut est caro x̄pi. beata v̄gō. crux x̄pi. Unde sciendū est q̄ vere lignuz crucis x̄pi in quo pependit si v̄o figurata ligno crucifixi debet ip̄erdulia. q̄ ē isti in nostre redemptionis. Crucibus at̄ factus

Inquanti sunt ligni. sine res tales nihil de
bet. s; crucib' factis i lignu xpi crucifit
debet latia. Imaginib' aut eade debe
tur adoratio q' debet ⁊ illis quoz si sima
gines. no inq; totm res facie adorantur. s;
illos quoz sut imagines adoramus.

De preceptis in genere. Cap. 59

Preceptum est ipertu faciedi ali
qd. vt no faciedi. Preceptor' alia
sunt affirmatiua. vt honora patre. alia ne
gatiua. vt no occides. Precepta affirma
tiua stricte sumedo dnr pcepta. sed ne
gatiua dnr phibitiones. pcepta affirma
tiua obligat sp. sed no ad sp. Sed nega
tiua obligat sp. ⁊ ad sp. Precepta deca
logi pnt dici dara ⁊ inata. primo mo tñ
pntet ad populu israeliticu. ⁊ mo ad oes
⁊ obligat. q; qd' cotinet decalogus ex
plicitate. hoc pntet lex nae q' scripta est in
corde cuiuslibet iplicite. Istud. n. pceptu
legis nae. s. qd' tibi non vis fieri. alius ne
feceris. includit hec pcepta. no occides
no furtu facies. ⁊ hmoi q' decalogus po
nit explicite. Queda pcepta tradunt im
paritate. s. illa q' sunt affirmatiua. qdam
indicatiue. s. negatiua. ⁊ hoc io. q; diffici
lius est facere bonu q; declinare malum
plures. n. faciendo bonu requiritur circū
stantie. In qbusda pceptis pibet' actus
⁊ affectus. vt p; in his no meaberis. si
cōcupisces re primi tui. q; appetitus ē ni
mis inordinatus ad illa. In qbusda solu
mo pibetur actus vt cū dñ no occides
hoc dico s; in forma tradedi. no pvirtu
te intelligendi. q; oia pcepta negatiua co
erent manum ⁊ anim. Ad vltis modis
ligamur. s. lege nature. vt est dilige deuz
sup oia. ⁊ nulli facere quod nobis fieri
nolumus. Preceptis diuinis vt lga
bat' Adam pceptis sibi datis. ⁊ Iudei
suis. Uoto. q; s; in Aug. vniere est vellu
tatis. sed reddere ē necessitatis. Unde q
busdam cōsilia ēt pcepta sut sicut reli
giosis q' vnerūt talia decretis patris. vt
est seunare aliquas vigalias. ⁊ hmoi. Lō
suetudine s; in q' in francia pimegenit'
suecedit in regno. Ad adatis platoz. Cū

sup cathedra Moysi ⁊c. Lōsela q; s; in
Aug. Quicqd' sit cōtra cōsciam edificat
ad gebēnas. Numerus pceptor' sumit
sic. q; qdam ordinant nos ad deū. qdas
ad primū. Qd' deus i sinare voluit qñ
in duabus tabulis lege dedit. In prima
tabula sut tria pcepta ē pntet ad deū
Primū pntet ad psem. q; est de diuini
na vnitate. Scdm ad dei filiu. q; est d' tu
ramēti veritate. Tertiu ad sp. m. scū. q;
est de spūali vocatōe. In scda tabula s;
septez pcepta ad primum spectatia.
Primū est de exhibēdis bonis. vt est il
lud. Honora psem tuū ⁊c. Reliqua ser
sunt de canēdis malis q' inferri pnt cor
de. vel ope vel ore. Opere ledimus. p
mū tripliciter ppter qd' datur tria p
cepta. Primū est no occides. Scdm no
meaberis. Tertiu no furtu facies. Ore
quoz ledimus primum. ⁊ cōtra hoc
illud. no dices cōtra primum tuū falsū
testimoniū. Corde ledimus primum du
pliciter. Quādoq; respectu rei irrationa
lis. de hoc dñ. Nō cōcupisces vxorē p
rimi tui.

De primo pcepto.

Capitulum.

60

Primum pceptum tres h; clausu
las. Prima est no habebis deos
alienos corā me. Vbi pibemur adora
re creaturas spūales. s. angelos. Scda ē
Nō facies tibi sculpsile. hoc est imagines
fictas. que naturalis sut reipitate. Ter
tia est neq; oem similitudinem. s. imagines
rei naturalis. ⁊ sequit' q' ē in celo de sup
vt solis ⁊ lune. ⁊ q' i tra deozū. vt hoīs
bonis. ⁊ similia. Neq; eoz que sut in
aquis sub terra. i. piscium. no adorabis
ea. s. actu exteriori. neq; colles. i. affectu i
teriori. Ex his p; q' no reprehenduntur
xpiani q' faciūt imagines no qd' ad ado
randū. sed ad memoriādū. Honoro aut' q'
exhibet' sanctis no est latie. sed dilie.
Scdm rem allegoricā. Prima clausula
huius pcepti ostēdit iudeos ⁊ saracenos
esse idolatras qui deos hnt alienos. Iu
dei qdem Adēiam. Saraceni Adan

gmetis. Cōtra sedam clausulam. s. nō fa-
cies tibi sculpnile faciūt heretici pessimi q
nō credūt de deo nisi quod imaginatio-
ne sua fantasia cōfingant. Contra tertiaz
faciūt mali chustiani. q. superbi colūt si-
militudinē eorum que sunt super terras
scilz honores diligitqz platuras. Auari
colūt similitudinem eorum que sūt in ter-
ra s. pecuniam & diuitias. Uoluptuosus
colūt similitudinem eoz que sunt in ags
idest delicias voluptatis.

De secundo precepto.

Caplin. 61

Secundum est. Nō assumes no-
men dei tui in vanū. Hic phibe-
tur iuramentum quod sit sine causa & per-
turum. Uterqz enim peccat. s. pro nihi-
lo iurans. & falso iurans assumit nomen
iuramentum q. prius sine causa nominat
sacramentum veritate. scōs aut notatam cō-
tēnit. Tribus modis quis peccat in iu-
ratis. vel iurando cōtra cōscientiam. vel iu-
rando illicitum. vel veniendo cōtra iura-
mentum. preterea sciendum est q. iura-
menta que quis ex certa sciētia facit vel
sonant in blasphemiam vt qsi quis iurat
per corpus dei & similia vel sonat irreue-
rentiam. sicut qsi iurat p vulnera xpi sūt
penis mortale vel graue etiam si verum
est q. iurat. Istud preceptum nō solū in-
telligit sin p̄dicam rōnem israelem. sed
sin intencionem moralem. Assumit enim
nomē dei in vanū multipliciter. s. corde
ore. & opere. Corde sicut mali qui tñ no-
mine sine re dñi xpiani. q. s. facti in rece-
perūt baptisim. tñ rem sacramēti nō ha-
bent idest grām. Ore scilz mala iuratiōe
voti transgressione. p̄dicatiōe facta vana i-
tentione & in denota ofone de qua dicit
populis hic labijs me honorat &c. Ope
sunt q. hypocrite nomē dei assumūt in si-
mulatione opis exterioris non in puritate
cordis. Cñ sumunt in vanum. q. rece-
perūt mercedem suam.

De tertio p̄cepto.

Cap. 62

Terium est. Ad emēto vt dies sab-
bati sanctifices. nō facies oē opus

in eo. In hoc p̄cepto quoddā est mor-
tale. vt vacatio que ad deū est orādo co-
lendo. meditando. quoddam cerimonias
le vt assignatio diei septimi qui signat ro-
pice cessationē peccati. Allegorice q̄terem
corpis xpi in sepulchro. Anagorice requi-
em eternam in celo. Istud ergo p̄ceptum
pōt tripliciter accipi. primo ḡnalter vt
cessemus a vitijs. 2. sp̄aliter vt cessemus
ab operibus corp̄alibus que impedūt va-
cationem ad deū. 3. sp̄alissime. vt est i vi-
ris cōtemplatiuis qui ab oibz mūda-
nis se seperant vt totaliter deo vacent. p̄-
ma vacatio est necessaria. 2. debita. 3. per-
fecta. Secundum ergo q. sabbatum dicitur
requies siue vacatio ad deū. sic dies
dominica potest dici dies sabbati. & que
liber dies statuta ad venerationem diui-
nam in quibus cessandum est ab opere
seruili. i. a peccato & ab opere impediēte
vacationem ad deum. Opera emz seruilia
determinantur ab ecclesia. vt opera
mechanica que sunt agricultura. merca-
tum. placita exercitia.

De quarto precepto.

Caplin. 63

Quartum est. Honorā patrem tu-
um & matrem tuam. Huc p̄ce-
pro additur promissio. s. vt sis lo-
genus super terram. quia iustum est vt
conseruatio vite aliene mereatur conser-
nationem vite pprie. pater dicit in hoc
mandato. qui est principium per genera-
tionem quo ad esse nature vt pater car-
nalis. vel qui est principium p ministerijs
regenerationis. quo ad esse grē. vt pater
spiritualis. Sumitur alio modo pater si
secundum rationem propriam. sed tecū-
dum rationē persone qui dicitur pater
eritate vel pro rege qui dicitur pater de-
fensione. Honor hic intelligitur duplici-
ter. scilicet ex libijs corp̄oralis in sus-
tentione. & spiritualis in reuerentia & obe-
dientia. Sed in obedientia diuersificat sui-
diuersitate patrum. q. patri sp̄iali debe-
mus obedire in spiritualibus. s. prelata.
seculari. s. regi in tēporalibus republice.

patri carnali in dispositioe rei familiaris.
De quinto pcepto.

Caplm. 64.

¶ **Q**uintu e. **N**o occides. **H**ic expli-
cite pibet homicidiu. s; ipicite
ois mor⁹ ire cōtra pprimu. siue ille si trifi
cordis. vt ira. siue oris. vt cōtumelia. si-
ue opis vt pmissio citra mortē vel depil-
lano. pibet hic ois occisio iusta que fit
tripliciter. s. ex cā. vt in illo q occidit sine
culpa. vel ex ordine. vt cū ille q nō ē mi-
nister legis occidit. vel ex aso vt qñ mini-
ster legis occidit nō amore iusticie s; libi-
dine vindicte. **D**istinguit hōcidii gen⁹
duplicit. s. vez qd dē corpale t itēptatiū
qd dē spūale hōcidii spūale fit duob⁹
modis. **U**no mō omittēdo vt cū qs vi-
det aliū in extrema necessitate. t nō sub-
uenit ei. itēptatiue dē eū occidisse. **A**lio
mō fit cōmittēdo. t hoc qñq; corde. s.
odiēdo. i. **J**o. 20. **Q**ui odit fratē suū ho-
micida est. qñq; ore. s. detrahēdo q; ille
cui detrahit occidit i pscia illius q audit
detrahoē in q prius vinebat p bonaz sa-
mā. qñq; ope. s. malo exēplo alkui occa-
sionē ruine pñādo. t sic itēptatiue dici-
tur illū occidisse.

De sexto. Cap. 65.

¶ **E**rtū ē. **N**o inebaberis. **I**n hoc
pcepto vt dicit **A**ug. pibetur
ois illicit⁹ cōcubit⁹ t ois illegiti-
m⁹ vsus eoz mēbroz. **D**e hac mā qref
supra libro tertio i capitulo de luxuria. t
capitulo sequenti.

De septimo pcepto. Cap. 66

¶ **E**ptimū ē. **N**o furtū facies. **H**ic
fm **A**ug. pibet ois cōtractatio
rei aliene ex cupiditate. **C**ontractatio rei
aliene pōt fieri licite trib⁹ modis. **P**rimo
qñ fit nō ex cupiditate. s; ex obedientia. si
cut fecerūt fili **I**srahel auferendo vasa
egyptioz. **S**ecdo qñ fit ex cautela. vt si ali-
qs fures gladiū furiosi. ne sibi v⁹ aliis no-
ceat. **T**ertio qñ fit ex necessitate. vt cum
alqs cūctēs ad mortē firat panē. qa in
necessitate sūt oia cōmūnia.

De octauo pcepto. Cap. 67.

¶ **E**tantū est. **N**o loqrīs cōtra pxi-
mū tuū falsū testimoniu. **H**ic p-
hibet oē gen⁹ mēdaciū. sicut dicit
Aug. qd determinat p tres dñas. **E**st.
n. mēdaciū pnciosū qd nocet. officiosum
qd pdest. iocosiū qd delectat. **I**ncludit
in hoc pcepto taciturnitas veritatis tpe
necessitatis. tñ cā t oportunitas facit ip-
sā taciturnitatē veritatis esse licitā.

De nono t decimo.

Capl;.

68.

¶ **O**nū t decimū pceptū ē. **N**o pec-
plices rez. primi tui nec desidera-
bis vxore ei⁹. nō seruū. nō ancillā
nō bonū. nec asinū. nec oia q illi⁹ sūt. **D**uo
pbiēt hic. s. cōcupiscētia carnis i vxore
primi. t cōcupiscētia oculoz in re alie-
na. **N**ā ad hec duo maxime inclināt nā
corrupta. **A**d vñū pp cōseruatōez sūt in
esse indidui. **A**d aliez pp cōseruatōez
sūt in esse spēi. **H**ic nō pibet appetitū
q est ex corruptioe somitis v⁹ ad delacta-
tionē sensualitatis. q; ipolē est q ille cō-
cupiscētia nō sint i nobis. s; pibet ha-
bitus q est ex cōsensu rōnis. qñvis istud
pceptū ad duo tm determinet. tñ videt
ibi vniuersaliter omnis cōcupiscētia ma-
le voluntatis.

De cōsiliis in gñe.

Cap. 69.

¶ **O**nsiliū pnt diuiditē cōtra pceptū
ē pñāho incliois bōi ad qd
nō tenemur. **C**ōsilia in multis dis-
serūt a pceptis. **P**rimo q; ad pcepta te-
nemur ad cōsilia vō nō. q; pcepta serua-
re ē necessitatis. cōsilia vō voluntatis. **I**tē
lex vez⁹ dat pcepta. euāgelia vō cōsilia su-
per addūt. **I**tē cōsiliū pmet ad perfectos
pceptū ad pñādos. s; pmissio ad impfe-
ctos. pibitio vō ad puerfos. **I**tez pcep-
ta sepant nos ab illicitis. cōsilia vō a cō-
cessi. **I**tem p pcepta declinamus pec-
cati. s; p cōsilia occasiōes pcti. **I**tē p p-
cepta maxime negatiua penā fugim⁹. s;
p cōsilia merita cumulamur. **I**tē cōsilia
seruata afferūt pñā. nō seruata nō ad-
ducunt suppliciu. **I**tē ad pcepta cōstri-
gimur ex debito. sed ad cōsilia nō nisi ex

voluntate. Item cōsiliū p̄ votum fit p̄ce-
ptū. sicut ait Aug. Nonne est voluntatis
esse reddere est necessitatis. Itē melius ē
esse deuotū in minoribus q̄ in maiorib⁹
indendum inueniri. Cū n̄ melius est nu-
da p̄cepta seruare cū deuotiōe q̄ se ad
cōsilia obligare ⁊ in his negligētē esse.

Nota q̄ in lege moſayca fuerūt iudicia
cerimonialis ⁊ moralia. Lex autē euāgeli-
ca iudicia ſēperat p̄tem auferendo figu-
ras euacuat rerum v̄tatem exhibēdo p̄-
cepta cōſumat adiciēdo. adicit autē tria.
ſcilz inſtructionē documētōꝝ. promiſſio-
nē p̄mōꝝ. ⁊ p̄fectionē cōſiliōꝝ. Et iō dī-
ſter moſayca ab euāgelica diſtēre. q̄ illa
figuratiua eſt. hec v̄tatis. illa pene hec gr̄e
illa ſp̄ialis. hec ſp̄ialis illa occidens. hec vi-
uificās. illa timoris. hec amoris illa ſubſi-
talis. hec libtatis. illa oneris. hec honoris.
De conſiliis euangelicis.

Laplin.

70

C Onſilia que x̄p̄s adiecit p̄ceptis ſe-
iſta. ¶ Primū eſt paup̄tas que cō-
ſiſtit in abdicatione p̄prietatis. vñ Luc.
14. Qui nō renūciat om̄ib⁹ que poſ-
ſidet nō pōt meus eſſe diſcipulu. math.
19. Qui reliquerit domū v̄l frat̄ ⁊c. p̄-
pter nomen meū centuplum accipiet. et
vitā eternam poſſidebit. De hoc Hier.
Monachus h̄is oboliꝝ nō valet obolū
2. eſt obediente. vñ illud ſup cathedram
mo. ſc. ſcri. ⁊ pha. q̄ di. ſa. ⁊c. Ad at̄. v̄l
tūmo Si q̄s vult poſt me venire ab. ſe-
mer. ⁊ tol. ⁊c. Sciendū autē q̄ duplex ē
obediētia. ſ. p̄fecta q̄ ſe extendit ad oīa q̄
nō ſt̄ p̄tra deū l̄ ⁊ regulā q̄ q̄s p̄ſeſſus
eſt. ⁊ que diſpenſationi p̄lati nō ſubdit.
De hac obediētia Ber. ¶ Perſecta obe-
diētia legē neſcit terminus nō arat non
cōtinet p̄ſeſſiōis anguſtia. Ad hanc nul-
lus tenet debito neceſſitatis. ſed ſolū p̄-
fectionis. ſicut tenemur ſemp imitari chari-
ſmata meliora. Alia eſt obediētia perfe-
cta. in ſufficiens ad ſalutem qua q̄s obe-
dit t̄m̄ in his que ſeruare p̄miſit. vel in
illis q̄ in his ſimplicite continentur. ſicut
ſunt illa ſine quibus religionis p̄fectio nō

ſeruat. vt recipere officia. ⁊ h̄mōi. ⁊ ta-
lis obediētia neceſſitatis eſt. Cui⁹ ergo di-
cit beatus benedictus in regula q̄ ſi p̄la-
tus ſcipiat aliquid impoſſibile tentandū
eſt facere. loquitur de obediētia p̄fecta q̄
obſeruat ſubditus iō his ad que nō obli-
gatur ad p̄lati p̄ceptuꝝ. cōſiliū eſt ⁊ ma-
gne p̄fectionis. ⁊ nō neceſſitatis. ſed ſi ſer-
uat ad ſimplicē amonitionē tale qd ē ma-
ioris p̄fectionis. Tertiuꝝ ē caſtitas de q̄
dicit. Sunt eunuchi qui ſe caſtrauerunt
propter regnum celoz. Ad illud perti-
net illud. Ad at̄. Auditiſtis q̄ dictum eſt
antiquis. Non meebaberis. Ego autē
dico vobis qui viderit mulierē ad con-
cupi. eam ⁊c. Hic offendit q̄ nō ſolum
cōſenſus eſt dānabilis ad opus meebati-
onis. ſed etiam conſenſus ad delectādū.
Nota q̄ cōcupiſcere ex ſubito motu ve-
nitale eſt. ſed concupiſcere ex deliberatio-
ne perficiēdi mortale eſt. predicta tria cō-
ſilia ſūt ſp̄ialia ⁊ ſubſtāntialia oīs p̄fecte
religionis. q̄ ſuos obſeruatoꝝ elōgane
a malo. nō ſolū quātū ad culpā. ſed etiā
quātū ad cauſam. oē nāq̄ maluz oīſ
ex triplici radice. ſ. ex cōcupiſcentia car-
nis. ex cōcupiſcentia oculorum ⁊ ex ſup-
bia vite. ¶ Predicta tria cōſilia p̄fecte nos
elōgant ab radice triplici. Quatuꝝ cō-
ſiliū eſt charitatis. Ad at̄. diligite imi-
ticos ve. iſtud quātū ad dilectionē affe-
ctus eſt p̄ceptū. ſed quātū ad dilecti-
onem effectus eſt cōſiliū q̄ inimico vel
le gratiā ⁊ gloriā eſt neceſſitatis. ſed oī-
deret ei ſigna benignitē eſt p̄fectionis
⁊ cōſiliū vñ ad hoc oēs nō tenent. Sane
negare homini ſigna familiaritatis quā-
do venā petit vel neceſſitas expoſcit. vñ
dicta eſt. vel q̄ſi ſe ille qui hoſtis erat ad
familiaritātē ingerit ſi habeat p̄ſcriptio-
q̄ nō ſimulate v̄l irriſione faciat. iſde dili-
gendus ⁊ inter amicos cōputādus. Sz
q̄ aliquis vltro ſe ad familiaritātē inimi-
co ingerat. hoc p̄fectionis eſt. Vñ q̄ ali-
q̄s iniuriam paſſus reconciliationē que-
rat ⁊ amicitiam non eſt debitum neceſ-
ſitatis ſine quo nō eſt ſalus. ſed eſt p̄fectio

nis et illi quo magni expectat finis
 Quintum est mansuetudinis. Ad alii. si qd
 te percussit in vna maxilla. pbe et aliam
 hoc fac intelligitur. paratus sis alia susti-
 nere patienter et istud consilium est pacien-
 tie respectu lesionis corporis. Sz ad idē
 ptinet illud qd est patientie respectu ab-
 lationis rez. sicut est illud. Qui vult tecū
 cōtendere in iudicio. et tunicā tollere. re-
 linque ei et palliū. Nota qd contingit sua
 repetere corā iudice fideli dupliciter. aut
 cum cōtentione et fraude. aut cū charitate
 Primū nullū lz. Scdm vō lz infirmis
 et imperfectis. pfectis aut nō. Uti nō repe-
 tere cōsiliū est infirmis. pfectis vero p-
 ceptū. Illis aut q renūciauerūt pprieta-
 ti nō licet repetere sua. vt sua. sed vt con-
 gregationis. et nec ppter se. sed pp cōe-
 bonū. Sextū est misericordie et suproga-
 tionis. vt illud omni petenti te tribue et il-
 lud. Si vis pfectus ēē. vade et vade oīa
 et c. Nota qd dare supflūū est necessitatē
 in necessitate extrema. sz dare qbus ege-
 mus cōsiliū. Ang. melius est minus eger
 q̄ plus habere. Qd aut dicit dñs. Via
 quecuqz vultis vt faciāt vobis hoīes.
 vos eadē facite illis. sic intelligēdū. Que
 cūqz vultis rōabiliter et dicatē charita-
 te vt faciāt vobis et c. Uti si peteremus
 rem aliquā et nō videremus illud ēē rō-
 nabile. nō vellemus tā rōnabiliter dari
 nobis. Septimū cōsiliū est d simplicitate
 verborū. vt ibi. sit sermo v̄r et est. nō nō
 Qui? sensus est si affirmatio vel negatio
 est in ore sit et in corde. Et ad hoc cōsiliū
 reducit illud. Audistis qz dictū ē antiqs
 nō plurabis. Ego aut dico vobis nō iu-
 rare oīno. Nota qd iurare q̄tum ad in-
 firmitatē ptinet pmissio est. Ad iura-
 re aut q̄tum ad pfectionem ptinet cōsiliū
 est. Idrobibz dñs iurare p creaturas. s.
 p celi. vt terrā. vt capillū. pp idolatrias
 ne. s. credamus aliqd numinis esse i illis
 sunt et iuramēta p euāgelium et cruce
 .i. p eū cui sūt dedicata. Cetanū est d vi-
 tāda occasione peccati. Uti dñs. Si oculus tu-
 us scādālizat te erue eum et plice abs te

sz Ang. nullū mēbroz erui scipis ad lit-
 terā. sz occasio peccadi. Id est. n. occasio
 ēē ex aspectu. et tūc oculi scādālizat. Uti
 pōt esse occasio ex tactu et tunc manus
 scādālizat. Id est. insup esse occasio ex aīo
 et a cōsillario. q dñs oculus. vel ab adinto
 re q dñs manus. et est dextera q est adiu-
 tor in spūalibus. sinistra in tpalibus. hu-
 iusmodi. n. si scādālizant abiciēdi sunt. qz
 occasiones peccadi sūt abiciēde. Nonū
 cōsiliū ē de rectitudine intencōis ac finis
 v̄r dñs. Attēdite ne iusticiā v̄ra faciatis
 corā hoībus. Itē illud. Nesciat sinī-
 stra tua qd faciat dextera tua. Itē sic luce
 aut opa v̄ra corā hoīb? vt glorificent pa-
 trem vestrū et c. De his nota qd cōiungit
 cōstituire duos fines. s. t̄pale et eternum
 sed si eternus finis est vltimus. hoc bene
 licet. Actio aut spūalis v̄r predicatio non
 pōt referri ad finē t̄pale. ita qd illud t̄pa-
 le referat ad deū. qz nō sūt faciēda mala
 vt veniat bona. Et qd dicit Ang. Ad de-
 bemus euāgelizare vt māduccimus. sed
 māduccare vt euāgelizemus. Nota qd te-
 nemur illos actus referre ad deum quo-
 rū bēmus dñuz ex ipio rōnis. vt ē mā-
 ducare. cogitare. eligere. et silia. sz nō tene-
 mur act? referre iobediētes rōi. vt ē iu-
 tritina respiratiua. et h̄mōs. Decimū cō-
 siliū est de cōformitate opis ad doctri-
 nā vt ibi. Alligant onera graua et impo-
 tabilia digito at suo nolūt ea mouere et c.
 Ad idē h̄mōta eūc prius trabē d oculi
 tuo et c. Nota qd in p̄dicacione asserit
 aliqñ tentio generalē. s. de his q p̄tinent
 ad statum salutis aliqñ asserit tentio finī-
 statum p̄fectionis. vt p̄te religionis. Id est
 mo mō tenet p̄dicato. facere qd dicit eū
 asserit ad hoc eēs teneri. Scdo modo n̄
 tenet nisi p̄fectionē illā ipse nouerit. Uti
 aut malus peccet p̄dicādo. distiguntur. qz
 existens in pctō notorio peccat qñ predi-
 cat. siue ex necessitate officii hoc faciat. si-
 ne ex voluntate. qz scādālizat. Existēs autē
 in peccato occulto si p̄dicat. et nō studet
 ex dicto suo cōpūgi adhuc videt peccat
 qz videt cōtēnere. Undecimū cōsiliū est

sup rogatio
 n̄s cōsilio.

agn

de vitāda sollicitudine vt ibi. Nolite solliciti esse etc. et ibi. Nolite cogitare de crastino. Sciendum qd triplex est sollicitudo. Prima est laudabilis. vt est puidētie spūalis. Unde apo. ad corinth. Qui sine vno re est sollicitus est. que dei sunt quō placeat deo. Itē ad iRo. d. Platis. Qui pēst in sollicitudine. Scda est tolerabilis. et est sollicitudo cure tpalis quo ad corp⁹. Lucē. Martha mar. sol. es. et tur. erga plu. Tertia est vitupalis. et ista est superflue thesaurizationis quo ad auaritiā. Ecc. Peccator: at dedit d̄s afflictōez pessimā vt addat et p̄greget. et hec vanitas et casusa sollicitudo mentis. Sollicitudo p̄ma p̄cipit. scda tolerat. tertia plibet. Duo decimū est fraterne correctōis. vt ibi. Si peccauerit in te frater tuus etc. Nota qd fratrē corripe qnqz cōsiliū ē. vt qn corripit sup̄uenialib⁹ qnqz ē corripe ē p̄ceptū mō ad vt corripe de mortalib⁹. et isto mō oēs p̄inet et obligat semp. qd p loco et tēpore. I. qn vacat. et videt qd vtilis est correctio. Sciēduz est qd triplex est correctio. I. amoris. timoris. et pudoris. Istū ordi nem fraterne correctōis docet d̄s i. cuā gelio. Primo. n. inuit fratrē reuocādū esse amore cū iubet cū singulariter corripere dicēs. Corripe eum inter te et ip̄suz solū. Sed si hoc nō valet docet esse reuocandū pudore. vbi dīc. Si nec illos audierit dic ecclesie. Si autē ecclesiam nō audierit sit tibi sicut ethnici et publicanus. I. excoicari d̄s. et sic euitari. Sane p̄dictus ordo fraterne correctōis intelligit tñ de criminalibus. qd d̄ culpīs cōibus solēt claustrales se in suis capitulis accusare. nō p̄missa tamen admonitione. Uterūqz accusans alium caueat diligētē. ne hoc faciat ad diffamandū. sed ad corrigendū. qñ si quis ex deliberatione contrarium faceret mortaliter peccaret.

Explicit liber quintus.

Incipiunt capitula libri sexti.

De medicina sacrorum.	1
De definitionibus sacri.	2
De sacris nonne legis.	3
De effectu sacroꝝ.	4
De numero sacrorum.	5
De p̄ate dispensatiōis sacroꝝ.	6
De triplici statu fidelium.	7
De institutione sacrorum.	8
De baptismo.	9
De cathacismo et exorcismo.	10
De confirmatione.	11
De eucharistia.	12
De dignitate eucharistie.	13
De mirabilibus q̄ sūt in eucharistia.	14
De dignitate in suscipientibus corpus Christi.	15
De modis sumendi eucharistiam.	16
De abstinentia a cōione.	17
De officio misse.	18
De negligentia que sūt in missa.	19
De penitentia.	20
De qualitate penitentie.	21
De effectu penitentie.	22
De p̄tibus penitentie.	23
De contritione.	24
De confessione.	25
De qualitate et effectu confessionis.	26
Cui debeat fieri cōfessio.	27
De sigillo confessionis.	28
De satisfactione.	29
De p̄tibus satisfactōis.	30
De iustificatiōe impii.	31
De penitentia venialium.	32
Propter quid dimitit̄ peccacūz veniale.	33
De extrema unctione.	34
De sacro ordinis.	35
De qualitate ordinādorū.	36
De sacro matrimonii.	37
Explicunt capitula.	
Incipit liber sextus.	
De medicina sacramentoz. Cap. 1	1
Electis medicus humani generis repatiūis tali mō sanauit egrotū sic oportūe p̄petebat egrotū et cōgruā m̄ et occasiōi egrotādi et ip̄.	

6
us egritudinis curatiōi. Egrōtus igitur
ē homo Adorb⁹ at originalis est culpa.
Origo istius culpe h³ principaliter fuerit
ex cōsensu rōnis occasionez tñ sūp sit. ex
sensib⁹ carnis. Ad hoc ergo q³ medicina
rūdeat morbo oportuit q³ nō tñ eēt spi
ritualis. sed aliqd haberet de sensibilib⁹
signis. vt sicut sensibilia fuerūt aie occa
sio labendi. ita esset ei occasio resurgēdi.
Et ppter hoc medicina nisi vulneris cō
sistit in ecclesiasticis sacramētis.

De diffinitionib⁹ sacri. Cap. 2.

Sacramētū ē vt ait Aug. inuisibilis
s g³reuisibilis forma. Hec diffini
tio g³ralis ē. Et cōuenit sacramē
tis tā noue q³ veteris legis. q³ taz illa q³
ista sunt ex similitudine representatiua. et
ex institutiōe significatiua. Sciendū. n. q³
eadē diffinitio cōuenit sacramētis noue
legis. sed sic supplēda ē ita vt eius simili
tudine gerat. et cā existat. q³ nō solū ex si
militudine rep³ntat. vel ex institutiōe si
gnat. s³ ex virtute diuina scificat. et g³az
cōferūt. p³ quā aia curat ab infirmitatib⁹
b⁹ vitioz. et hoc est q³ insinuat Au. i alia
diffinitioe dicēs Sacramētuz est illud in
quo sub regimēto rez. visibilib⁹ diuina
virtus secretim opat. Est et tertia diffi
nitio Ugo. de scō vic. qui ait. Sac³m est
materiale elemētū extrinsecus oculis sup
positū. ex institutiōe significās. ex similitu
dine rep³ntans. ex sanctificatiōe aliquam
g³az cōferens inuisibile. Tria tāguntur
hic q³ sunt de rōne sacramēti stricte et p³
p³te sumpti. Primum ē naturalis similitu
do ex qua h³ aptitudines significādi. Se
cūdu ē actualis institutiō ex qua h³ ordi
nē determinatū respectu hui⁹ significati
Tertiu est spūalis sanctificatiō ex q³ h³ v
tutē efficiēdi illud si gnificatū.

De sacramētis noue legis.

Caplm.

Sacramēta legis g³e xpūs instituit
s it tanq³ noue latoz in qua vocans
ad p³nta dedit p³cepta. instituit sacra. Chri
stus. n. vbiū p³ris cū sit sūme veritatis. et
bonitatis. et sūme virtutis rōne summe

bonitatis p³misit p³nta beatificātia rōne
veritatis dedit p³cepta dirigētia. rōne vir
tutis instituit sacra adiuuātia. vt p³ sacra
reparetur virtus ad implēda p³cepta. et
p³ p³cepta pueniat ad p³nta. Instituit autē
sacra i vbiis et elemētis. vt ait Aug. Accē
dit vbiū ad elem. et sit sac³. et ē elemētis
p³ m³z forma vboz. p³ forma. Ad boe ve
ro instituta sūt sacramēta ē i verbis et ele
mētis. vt haberēt euidentia significādi. et
efficaciā sanctificādi. q³ dū elemēta ocu
lis. et verba auribus se offerūt. q³ sūt duo
sensus p³cipue cognoscitui dāt euidentiaz
significationis. De idē vba sanctificāt ele
mēta. vt plensō fiat humane creatiōis ef
ficatia. Instituit autē de⁹ sacra diuersimo
de. q³dā. n. sūt ante aduētū suū. vt mat³
moniu et penitētia. S³ hec duo p³firmā
uit et cōsumauit i lege enāgelica. dū pen
tētia p³dicauit. et nuptiis iteruit. Alia q³
q³ sacramēta xps instituit. Cōfirmatiōez
q³dem pulvis manū iponeōdo. Unctiōnē
vō discipulos ad curādū miterēdo q³ i³r
mos iungebat oleo. sicut dicit in Math.
Baptisimū vero suscipiēdo. deinde for
ma dādo. Ordine autē pratē ligādi. et sol
uēdi tribuēdo. et cōficiēdo sac³m altaris.
Eucharistiā ante opando cōparando se
grano sinapis. et cōficiēdo ac dādo disci
pulis immitere passione sac³m corpis et s³
guinis sui. Instituta sūt et sacra multipli
ci de causa. primo ppter humilitatē qua
homo querit salutē inferiorib⁹ se. Secū
do ppter eruditōem qua hō p³ visibilia
ad cognoscēda inuisibilia rapiat. Tercio
ppter exercitatiōnē qua hō noxia decli
net occupatiōez et oculum. Quarto ppter
cōgruitatē medici ad medicinā. q³ cū me
dicus sit dens. et hō congruētē cōtinere
medicina d³ aliqd diuini. s. inuisibile g³az
et aliqd humanū. s. visibilem g³te for
mā. Quinto est cōgruitas ex parte infirmi
q³ cū infirm⁹ sit homo ex corpe et spiritu
spūs autē i corpe nō bñ capiat spūalia ni
si i corporalib⁹ cōgruū sūt dare medica
mēta spūalia in reb⁹ corporalibus sicut
pulle i nebula datur. Sexto ppter ang

no f.

mentionē meriti. multū. n. valet ad me-
ritū qñ deo credit in his vbi rō huma-
na nō pōt dare expñētuz. ¶ Patet ergo
ex p̄dicis que sit sacramētoꝝ cā efficiens
que diuina institutio. que formalis q: ḡse
sanctificatio. que finalis. q: humane infir-
mitatis curatio.

De effectu sacramētoꝝ.

Capitulum.

4.

efecius sacramētoꝝ noue legis
multiplex ē. p̄mo a pctō mūdant

Secūdo in bono p̄seruāt. Tertio corpi
xp̄i mystico incorporāt. Quarto iustificāt

Quinto ad futurā vitā preparāt. Sexto
erudicēdo illumināt. Septimo a malo p̄

seruāt. ista patēt in septē sacramētis p̄ or-
dinē. Nā p̄mū opatur baptisim⁹. Se-

cūdi cōfirmatio. ⁊ sic de aliis. Sacramē-
ta dicunt vasa ḡse. ⁊ cā. nō q̄ in eis ḡsa

substantialiter cōtineat. vel causaliter effi-
ciatur. cū i sola anima habeāt collocari. ⁊

a solo deo infundi. s; q̄ in illis. ⁊ p̄ illa ḡsa
curacionis a sūmo medico xp̄o oꝝ hauri

ri licet nō alligauerit potētā suā in sacra-
mētis. quin ⁊ per alias vias ḡras cōfer-

re valeat quādo vult. Sacra sp̄ habēt si-
gnificatiōem veritatis. sed nō sp̄ efficacīā

curatiōis. nō pp̄ defectū ex pte sui s; ex p-
te suscipiētis. q: gratia nulli datur repu-

gnātī gratie fonti. Unde ⁊ sacramēta nō
sac̄rificāt. nisi accedētes digne ⁊ absq; oi-

sictione. Aliquādo vero virtute sacramē-
toꝝ fit de attrito cōtritus. ita q̄ dese-

ctus dignitatis. vel preparatiōis ex par-
te suscipiētis supplet virtute diuina i sa-

cramētis cōtēta. dūmō nō accedat sc̄tes
i mortali pctō vel i p̄posito peccādi. Un̄

sciēdū q̄ qdā suscipiūt sacramētū nū vt
siete accedētes. qdā rē nū. vt qui p̄ cōtri-

tiōē ⁊ fidei denotiōēz recipiūt gratiam
an̄ q̄ veniāt ad sacramēta. quidā ⁊ sa-

cramētū ⁊ rē suscipiūt. ⁊ digne accedē-
tes. Sacramētū d̄r a sac̄rādo. ⁊ hoc pōt

intelligi tripliciter. aut sanctitatem efficien-
do tātum aut sanctitatem signādo tātum.

aut sanctitatem signādo ⁊ efficiēdo simul.
¶ Primo nō cōuenit ratio sacramētū re-

bus signatis per sacramēta tam veteris
q̄ noue legis. Secūdo mō p̄uenit signis
veteris legis. Tertio mō p̄uenit sacra-
mētis noue legis. Multūmōi exemplūm
habem⁹ i naturis q: medicina d̄r sana-
re efficiendo nū. sed sudō sanat signādo
tatum. exercitatio sanat efficiēdo ⁊ signā-
do. Quinq; sunt que h̄nt iustificare ani-
mā sed diuersimode. Deus. n. iustificat
auctoritate. ḡsa iustificat formaliter expel-
lendo morib⁹ spiritualē. Impletio man-
datoꝝ iustificat vt dicta. Sacramen-
ta vero tāq; vasa medicinalia i quib⁹ cō-
fertur ḡsa. Sacerdos autem ministerio.
Exemplū hōꝝ habem⁹ in curatiōe mor-
bi corporalis Deus enī sanat corpus au-
ctoritate. medicina effectiue. dicta cōser-
uatiōe vas medicine cōtētiue. Un̄ dici-
tur vulgariter piscis iste sanauit me. me
dicens vō sanat vt minister.

De numero sac̄toꝝ. Cap.

5.

Sacramēta noue legis sūt septē
s̄ fm̄ septē diuersitates hominūm
in ecclesia. ¶ Primū est iurātūz vt

baptisim⁹. Sc̄m est pugnātū. vt cōfir-
matio Tertio vires resuscitātū. vt eucha-

ristia. Quarto resurgētū vt penitētia.
Quintū exercitiū vt extrema vinctio. Ser-

tū ministratiū. vt ordo. Septimū nouo
militēz introductū vt in simonib⁹. Sa-

cramēta figurata sūt in septē sigillis. quib⁹
fuit veteris testamētū pagina sigilla-

ta q̄ agnus q̄ h̄z clauē dauid q̄ claudit ⁊
nemo ap̄t referant. Itē i septē tubis q̄

bus angeli cecinerūt Itē i septē stellis
quas habebat similis filio hoīs in dex-

tra sua Itē i septē panib⁹ qb⁹ d̄ns tur-
bā sanauit. Itē i septē oculis sup vnū la-

pidez. Itē i septē lucernis tabernacu-
li sup̄propositis cadelabro. Itē i septem

lotionib⁹ Naaman. Sacramēta sunt se-
pte q̄ disponūt ad septē virtutes habē-

das. Nā baptisim⁹ ē sacramētū fidel. Cō-
firmatio spei. Eucharistia caritatis. Ide-

nitētia iustitie. Extrema vinctio p̄seueran-
tie. que est fortitudinis cōp̄mētū. Ordo

prudētie. matrimoniū temperantie. Alia

etiam ratio numeri sacramentorum est quod ordinatur
 contra triplicem culpam. et contra quadruplicem
 penam. Unus baptismus ordinatur contra pec-
 catum originale, penitentia contra mortale.
 Extrema unctio contra veniale. Ordo con-
 tra ignorantiam. Eucharistia contra malitiam
 Confirmatio contra ipotetiam. Ad matrimonium
 unum contra concupiscentiam quam temperat et ex-
 cusat. Alia adhuc ratio numeri quod sacra sunt
 causa sanativa morbi spiritualis ad modum
 corporalis. Ad medicinam vero corporalem quadu-
 plex est. curativa conservativa preservative. et
 meliorativa. Simili modo sacramenta curant
 Baptismus curat simul et totaliter. Penitenti-
 a vero curat paulatim quantum ad penam cuius
 cuique pene homo debitor sit. Extrema un-
 ctio curat a morbo lenioribus. scilicet a venialibus
 sicut baptismus et penam curat a letalibus
 sic ergo predicta tria sacra sunt quasi medi-
 cina curativa. Confirmatio est medicina
 conservativa sanitatis spiritualis in qua datur
 spiritus sanctus ad robur et conservandorum gra-
 tie date in baptismo. Ad matrimonium est me-
 dicina preservative. Ordo est medicina me-
 liorativa in quo augmentatur gratia. Eucharis-
 tia hec omnia simul facit. Curat enim venia-
 lia. que sunt occasio ruine maioris. conser-
 vat enim gratiam inieciat in homine et augmen-
 tar. sic quod meliorat. et nihilominus a peccato
 preservat.

De potestate dispensationis sacramentorum.

Cap. 6.

Otestates dispensationis sacrorum re-
 gulariter spectant ad genus humanum.
 In omnibus sacramentis dispensan-
 dis necessaria est dispensationis intentio que
 intendit facere quod christus instituit ad humanam
 salutem. Ut saltem facere quod facit ecclesia in
 quo claudis in generali intentione predicta. quod ipsa
 ecclesia sicut sacra a christo accepit sic ad fi-
 delium salutem dispensat. Rursus quod ordo di-
 gnitatis exigit ut inferiora maioribus sub-
 mitantur. Quedam respiciunt excellentiam di-
 gnitatis. ut sacra confirmationis et ordinis
 vni confirmationis et ordo conferuntur ab episcopis
 Quedam respiciunt indigentiam necessitatis. ut
 baptismus et matrimonium. quorum vnum rege-

nerat. alter generat. et horum dispensatio est
 personis inferioribus conceditur. maxime in ar-
 ticulo necessitatis quod dico rone baptismi.
 Quedam autem sacra sunt quasi media ut eu-
 charistia. penitentia. et extrema unctio. Et ista
 ratio dispensatio ad solos pertinet sacerdotes
 qui sunt quasi in medio inter episcopos et mi-
 nores personas constituit. Sacra dispensa-
 ri possunt a bonis et malis. a fidelibus et infide-
 libus intra ecclesiam et extra quod si dispensa-
 ri possent tamen a bonis nullus esset certus de
 susceptioe sacri. cum nullus sit certus de bo-
 nitate ministris. sicut nec de propria. et ita
 oporteret iterari. et malitia vnius perinde
 caret aliene salutem. Itaque dispensatio sa-
 cramentis committitur bonis non rone sanctitatis
 que variat. sed rone auctoritatis diuine que
 semper manet quantum est de se. Sciendum autem
 quod in sacris quedam sunt substantialia. quedam
 vero sacramentalia. Quantum ad substantialia non
 plus valet operatio boni ministris quam mali
 quia deus ibi operatur ut actor. homo ve-
 ro ut minister Sed in sacramentalibus si-
 cut sunt de ones plus potest valere operatio
 boni quam mali. hoc est autem per accidens. non
 per se. id est quantum ad alios effectus accidentali-
 bus. non quantum ad essentialia. quantum apud
 hereticos sunt sacra vera non tamen recipientibus
 vilius. nisi ad ecclesie unitatem redeant.
 Unde. Aug. ecclesia comparata paradiso
 iudicat posse baptismum homines recipere sed
 salutem non tenere. Ita et flumina de para-
 diso fonte largitur manauerunt. non tamen
 Ad esopotamia. nec in egypto quod illa stu-
 mina peruenierunt est felicitas vite que de
 paradiso commemoratur.

De triplici statu fidelium.

Capitulum.

7.

Rapiter est status fidelium in acie ec-
 clesiastice hierarchie. scilicet fidei genite
 fidei roborate. et fidei multiplicante
 per primum fit distinctio fidelium ab incredulis
 in baptismo. per secundum fit distinctio fortium
 ab infirmis. et hoc in confirmatione. per
 tertium fit distinctio clericorum a laicis per
 sacramentum ordinis. Hinc est quod hec tria
 sacramenta caracteres imprimunt quos in

delebiliter ipseos semp distinguunt. vñ nullatenus iterari possunt. Character ergo baptismalis est inapient. Cõm manõnis vero pfectiõis. s; ordinis pfectiorum. Predicta triplex distinctio fit ad similitudinẽ distinctiõis alicuius exercitus. pma ẽ cõis. s. totus exercitus ab alio exercitu & hoc fit principaliter p baptismum. 2. est spalis. s. militi a popularib; . hoc autẽ fit p cõfirmationẽ. Tertia est specialissima. s. ducẽ militum ab virisq; & hoc fit per sacramentum ordinis. Preterea q; character est signũ distinctum spuale & indelebile ideo nõ cõfert i sacramentis que solẽ iterari. sicut est pnia. matrimonium & huiusmodi. Notadus ergo q; character baptismalis est õm characterũ aliorum fundamentus. Et ideo illo nõ habito nõ possent ceteri ipmũ. ac per hoc oportet denuo fieri vt illi characteres habeat vnde si quis ordinat nõ baptizat; nihil p; sus agit. Quis tria facta vt dictũ est pp characteris ipressiones nõ iterant in quasi cõe est hoc omnib; sacris nõ iterari circa eadẽ psonã & mã. & ex eadẽ causa. & hoc est ideo ne fiat cõmmissa sacramẽto Ex hoc enĩ credi possit q; sacramẽta p us dispensata essent inefficacia & inepta lz qdã ex necessitate & aliis causis iterari possint. Quedã sũt de sacramentõz subã qdam de cõgruentia. Si ea q; sũt de sub stãtia omittant euacuant sacramenta. & sunt iterãda. Omisio vero illoz que sũt de cõgruentia nõ euacuat sacramẽta.

De institutiõne sacramentõz.

Laplin.

8.

In initio iusta sũt sacramẽta ad curationẽ hoim. & semp cũ morbo currensũt. In lege enim natu re fuerũt oblatiões. sacrificia & decimati ones. In lege autẽ scripta introducta ẽ circũcisio. & adiuncta ẽ expiatio atq; supradita oblatiõũ & sacrificiõũ multiformis distinctio. In lege aut nõua statuta sũt sacramẽta numero pauciora. vilitate potiora virtute efficaciora. p̄eminẽtia digniora. atq; significatione euidentiora. in qui

bis est impletio simul & euacuatio õm; predictõrum. sicut Ergo de sancto victo. Idem tempus sacramẽta fuerũt sicut vmbra. Ad eũ tẽpõis sicut imago. sive figura. postremi võ tẽpõis. s. gracie sicut corpus qd; intra se veritate cõtinet & gratiam quã significatione representat & principaliter cõferit & pmittit. Predicta patent q; cõfusẽ mundationis similitudo est in oblatiõne legis nature sed occulte inuenit. In circũcisione vero euidentius alit quantulũ exprimit. p baptismũ aut manifestius declarat. Itẽ sacramẽta veteris legis nãtuebãt paruolos exercebant. pfectos. & duos onerando domabant. S; sacramẽta noue legis cõferunt que vetera de lõgiquo monstrabãt. Cũ p̄iora sacramẽta pparauerũt & perduxerũt ad noua sicut via ad terminũ. sicut figura ad veritatẽ. Itẽ sacramẽta noue legis efficiũt qd; figurat s; hoc nõ faciũt sacramẽta veteris legis. Est & alia differentia q; cõe ẽ õib; sacramentis. q; cõsistit in rebus sensibilib; inuisibile tñ gratiã significãtib; s; spãle ẽ sacramentis noue legis q; cõsistat i v̄bis & i reb;. Itẽ facta noue legis iustificãt. & q̄ũ ad opus opati. & quãtũ ad opus operãtis. sed facta veteris legis solũ q̄ũ ad opus operãtis q; nõ valebant faciẽtib; nisi quãtũ illõz charitas & deuotio fidei extẽdebat. Hoc intel ligit de circũcisione q; cũ nõ fuerit in lege data nequaquã inter legalia cõputatur q; ipsa in p̄nulis tollebat originale: & gratiã cõferebat qd; nõ faciebãt legalia. Itẽ legalia fuerũt s; Aug. ante passionẽ dn̄i viua. & statim p; passioẽ mortua & postq; claruit veritas euãgelij fuerũt oia sepulta. Mostra võ facta vsq; ad fines semp i suo vigore manebũt.

De baptisimo. Laplin.

9.

Bptisimus est ianua õm; sacramentõrum. q; nulli cõferunt in ecclesia aliud sacrm̄ ante ipsũ. De substantia baptismi sunt quinq;. P̄ri mus expressio forme vocalis a deo ih̄itu te q; ẽ hec. Ergo te baptizo. In noie p̄ris

7 filii 7 spūs sancti absq; missione. addi-
tione dictionis. vñ p̄p̄teratiōe ordinis
vñ cōmutatiōe noīs. his. n. quattuor mo-
dis forma verborū violatur. s. omissiōe
additiōe trāsp̄ōitiōe cōmutatiōe. i. si po-
nit loco patris 7 filii 7 spūs sancti nomē
potētis sapiētis 7 benigni. q; in quocūq;
sc̄d̄ōmate baptizetur nō debent poni ap-
propriata trib' p̄sonis. sed exp̄ssa noīa p̄
sonarū. Similiter baptizatiō nō d; dici
imergo vñ intingo. Secūduz est ablutiō
p̄ clementiū aque cuiuslibet. vñ maris. vñ
fontis vel fluminis. sine frigide ul' calide
in toto corpore faciēda. vñ saltez in digni
ori parte. s. in capite. Tertius est q; imer-
sio ista fiat ab vno. 7 in eodēz tēpore qñ
forma verborū exprimit ita quod vnus
puerum imergat. 7 alius verba p̄ferat
Quartum est intentiō. vel specialis. vel
generalis. Specialis aut̄ intentiō ē vt ille
baptizādus mūdetur. Generalis aut̄ est
facere illud qd̄ facit ecclesia. Intētiō quo-
q; illius requiritur q̄ est baptizādus si ē
adultus q; inuiti baptizātur nō recipiūt
sac̄m. Quintum est fides ipsius bapti-
zandi. q; in adultis requiritur fides pro-
pria. sed in parvulis aliena. q; parvuli in
fide ecclesie baptizāt. Baptisim' merito
fit in aqua. 7 nō in alio liquore. q; homo
cum per peccatū p̄imi parentis incurre-
rit imunditiā. ignorantiam 7 cōcupi-
scētiam per baptismum ab his tribus li-
beratur. Et hoc notatur in pp̄rietatibus
aque sc̄licet puritate. perspicacitate. 7 fri-
giditate. Nam baptismalis aqua sua pu-
ritate nos mūdāt. sua perspicacitate illu-
minat. atq; sua frigiditate ab estu cōcupi-
scentie nos tēperat. Item baptismus
fit in aqua ne quez inopia crecūfaret. 7 ne
propter defectum salutis periculum ho-
mines incurrerent si in alio aliquo liquo-
re fieret. 7 vt inueniatur apud oēs cōis
baptisimi materiē. Triplex est baptisim'
sc̄licet fluminis. flāminis. 7 sanguinis.
Inter hos talis est differentia. q; bapti-
mus fluminis a tota pena liberat 7 a cul-

pa. 7 gratiam in habitu infundit. 7 cara-
cterem imp̄mit. Baptisimus flāminis
delet culpam nō semel tantum. sed plu-
ries 7 h; gratiam in vsu in quo consistit
meritum. Baptisimus sanguinis liberat
ab omni tentatione. 7 cōfert statim p̄e-
m̄ium. q; propriū est martyrum stati-
euolare. Ex his patet quis sit melio: in-
ter hos baptismos. q; se habent vt exce-
dentia 7 excessa. In baptismis quoddāz
est sac̄z t̄m̄ vt ablutiō exterior. quoddā
est res t̄m̄. vt gr̄az interior. quoddā res
7 sacramentum vt caracter. Qcto sunt
de solemnitate baptisimi que nō sunt de
subā. vñ ver. Sal. olei. eb̄r̄sima. cereus
chr̄istinale salua. flāms virtutem bapti-
simitatis ista figurāt. Nec cum panis nō
mutant esse. sed ornant. In quattuor lo-
cis iungitur baptizandus sc̄licet in fron-
te. vt fidem publice protestetur. In ver-
tice vt agenda ab eo subtilius intelligant
Inter scapulas vt iugum chr̄isti suauis
portetur. In pectore vt dulci corde deus
diligatur. Baptisimus fuit institutus ma-
terialiter quādo Chr̄istus baptizatus fu-
it. formaliter quādo dixit. Ite docete oēs
gētes &c. finaliter qñ dixit. Nicodemo.
nisi qui renatus fuerit &c. effectine quan-
do x̄ps passus est. Effectus baptisimi du-
plex est. Ad alia sacramēta preparat. q;
baptisimus est intrāitum. A peccato mū-
dat qd̄ signatum est in mari rubro. vbi
submersi sunt. Egyptii. sed filii israel exie-
rūt securi. Mora q; in baptismis deletur
originalis peccati macula. sones nō tol-
litur. sed remittitur. penam relaxat. Un-
de pueri induuntur veste candida. Ra-
tionalem illuminat. Unde ponitur sal in
ore. Concupiscibilem ad bonum inflam-
mat. Unde datur candela puero. Ira-
scibilem cōfortat. Unde israel dicit Ama-
leeb post transitum maris rubri. Inno-
centiam tribuit. quod figuratum est per
columbam que sedit super Ihesum ba-
ptizatum. Caracterem imp̄mit hoc si-
gnatur per mare vitreum in Apocalip.

Fontē mitigat qđ figurat aque frigiditas. Lōionem ecclesie p̄stat. sicut Jeremie circūcisio. quāuis sanctificat⁹ fuerit in vtero. A satisfactōe exteriori liberat. q; nō requit gemitū neq; plāctū intellige exteriorē. nā exterior⁹ regit in adultro. s. cōfīctio. potestates diaboli minuit. qđ signat exsufflatio. ianuā celi aperit qđ signatū est q; xpo baptizato aperti sūt celi. Et notādū q; passio xpi aperuit ianuam celi p̄ cām meritorā ⁊ satisfactorā grā. Baptismus autē apit per cām efficiētē singularē. Os ad laudādum ⁊ aures ad audiēdū aperit. Uñ p̄cniē salina i ore ⁊ aure pueri. Tempus xpi efficit. Uñ dicitur baptizato. Exi i mōde spūs ⁊ da locū spūsī sēs. Laudabilē corā deo redd t. Uñ balsamus est in crismate. Solēt pueri baptizādi vsq; ad pascha ⁊ p̄tecosten. nisi virgeat necessitas. vl timeat periculū re seruari ad signādū q; in baptismo fit re surrectio spūalis ⁊ q; grā spūs sancti datur. Baptismus xpi. ⁊ Joannis cōveniunt in materia. ⁊ i mō mergēdi. s; differt i forma. q; baptism⁹ Joānis tradebat in noie v̄turi. Differūt etiā i effectū q; baptism⁹ xpi viuificat. Joānis autē nō. Itē in fine q; baptismus Joānis ad baptismū xpi inuitabat.

De cathecismo ⁊ exorcismo.

Caplm. 10.

Athecism⁹ ⁊ exorcism⁹ tāq; p̄paratoriū p̄mittūt baptismō. vt i ipso grā efficacius opef. Trib⁹ de causis cathecismi insunt⁹ est p̄mo pp̄ i fructiōnē de articulis omnibus ad fidei suscepiōnē. scđo pp̄ respōsiōnē ad fidei p̄fectū. tertio pp̄ respōsiōnē ad fidei obsequiā. Quia vero adult⁹ p̄cniū pp̄riū h; requirunt hec ab eo. ⁊ p se r̄spondere potest requirēt hec ab eo p vicariū. q; p̄ ipō r̄s dēt de fidei obseruātia. Exorcism⁹ ideo institutus est vt baptizādo diaboli potestas repellatur. nā pp̄ peccatum hominis diabolus in homine potestatem accepit. ⁊ etiam in illa que veniūt in vsu hominis. Unde tam adulti q; paruuli

exorcizari debēt ad expulsiōnē diabolice potestatis.

De cōfirmatiōe.

Caplm.

11.

Infirmitas sacm̄ ē pugnātissimū de cui⁹ suba fer sūt. Duo ex pte sacramenti in se. s. m̄ chrisimatis ⁊ forma verborū q; talis ē s̄m moxē magis cōmunē. Signo te signo crucis cōfirmo te chrisimate salutis. In noie patris ⁊ filii ⁊ spūs sancti. Duo ex pte ministri. s. dignitas p̄ficialis. ⁊ intētiō debita. Duo ex pte suscipiētis. s. frons in quo d; fieri chrisimatio. ⁊ q; cōfirmādus sit baptizatus. Unctio chrisimatis triplex fit in trib⁹ sacramētis. quoz diuersitas ex sine accipit. In baptismo fit in vertice ad signādū fidei suscepiōnē. q; vertex ē locus cellule rōnalis. In cōfirmatiōe fit in fronte ad significādū audaciā cōfessionis cuius impedimētū ē timor ⁊ verecūdia q; spūaliter manifestat in spalore vel ruboris frōtis ex p̄pinq̄uitate cellule imaginalis. In ordine fit i manib⁹ ad significandū potestātē cōsecrādū dñici corpus sacm̄. Huius sacri multiplex ē vtilitas. q; grāz datā in baptismo cōfirmat. ps. Cōfirma hoc de⁹ qđ opatus es in no. s. in baptismo. Ad militiā spūalē preparat. Uñ cōfirmādi tāq; pugiles pugnāturi inungunt ne ab inimicis de facili terre ātur. Et q; oēs xpiani debēt eē in bello xpi. pp̄ hoc oēs debēt sacm̄ hoc accipe vt facili⁹ possint p̄tra mūdū carnē ⁊ diaboli pugnare. Ad cōfessionē cōstātē nois xpi annua quē d; verū deū ⁊ verū hoīem cōfiteri. Idūno vt cōfiteamur eū s̄m diuinā naturā p̄ri ⁊ spūs sēs equalē. ⁊ vt cōfiteamur eū s̄m humanā naturā crucis p̄tulisse supplicū. Idūno apparet in forma verborū in trinitate exp̄ssiōne. Secūduz claret in rōte crucis signatiōe. Intus ⁊ extra nos ornat spūali dēo. e. Intus q; dē p̄ cōscientie puritatē. s; extra p̄ odorē bone fame. Et hec duo signant in chrisimate qđ cōfīctū ex oleo p̄pter p̄mū. ⁊ ex balsamo propter secūduz. In bonis

egēdis. ⁊ malis sustinēdis. roborat. Da
 tur enim ibi spūs sanctus ad robur. Anī
 mū gde p̄ in p̄ssionē characteris vtra pu
 sillāmitatis vitii. Cor: pus vero p̄ ciy
 peū crinatis cōtra insultus demonū Au
 daciā p̄stat cōtra timorē i cōfessioē noīs
 xp̄i. ⁊ in cōsignandē frōis q̄ ē locus ve
 recūdine. p̄ost p̄gnā coronat. qd̄ no
 taf̄ in vitta q̄ circa caput ligat cōfirma
 ti. Quedā sūt circa cōfirmatōez que nō
 sūt de esse sacramēti. sed de bñ eē q̄ sūt
 hec. Quia ieiunis ⁊ a ieiunio def. q̄ p̄ ali
 quē ep̄o presentat. q̄ ē patrūz efficatur.
 q̄ mitra circa caput circumligetur. p̄ter
 istud sac̄z sūt fideles plene xp̄iant. pleni
 tudinē dico copie q̄ rātū in baptismo ple
 ni facti sūt plenitudine sufficiētie. Sacra
 mēta se habēt in dignitate. vt excedētia ⁊
 excessa. Itā eucharistia preeminet in eē.
 Bap̄tism̄ i effectu. Ad atrimoniu i m y
 sterio q̄ signat cōiunctionē xp̄i ⁊ ecclesie
 Cōfirmatio in dignitate muniti. q̄ si cō
 fert nisi ab ep̄is. p̄denitētia i pctōnz re
 missioē. ⁊ sic de aliis sacramētis.
 De eucharistia.

Laplin. 12.

Eucharistia ē sac̄m caritatis tā di
 uine q̄ nostre. q̄ dens in hoc sa
 cramēto signū magne dilectionis
 nobis ostēdit ⁊ nostre dilectōis affectūz
 p̄ idē sacramētū spūaliter erga se istā ma
 nit. De substantia huius sacramēti sunt
 quattuor. p̄mū est q̄ cōsecrās eucharisti
 am sit sacerdos. Secundū species panis
 ⁊ vini. Tertiu intentio cōsecrātis. Quar
 tū ē forma verborū v3. Hoc est enim cor
 pus meū. Et ista ē sup calicē. Illic est. n.
 calix ⁊c. Ad plenius intelligēdū ista nota
 circa intionē q̄ aliud est intentio aliud at
 tēto. q̄ intentio semp ē necessaria. vl spā
 lis vl generalis. sicut dictū est de bap̄t
 mo. Attēto autē nō est de substantia. sicut
 qñ mēs rapitur in platione verborū ad
 alia. qd̄ qñqz contingit ex infirmitate. qñ
 qz ex negligētia vl incuria. ⁊ tūc ē pec
 catum. Scēdū preterea q̄ nō solū req̄
 ritur intentio cōsecrātis. sed etiam inten

tio istud sacramētū instituentis. Vñ si ali
 qs sacerdos staret in foro ⁊ super oēs pa
 nes formā verborū p̄ferret. tūc cū intenti
 one cōsecrādū nō fieret ibi trāsūbstātia
 tio ⁊ hoc nō eēt p̄ defectū virtutis v̄boz
 cū vna vice sacerdos possit cūsecrare tot
 hostias quot totū mūdo iustificēt. si cōt
 necessarie ecclesie. sed p̄ defectū intentio
 nis illius. q̄ hoc sac̄m instituit q̄ nō intē
 dit q̄ cū tali ludibrio vl stulticia fieret cō
 secratio. s3 p̄ vtilitate vel necessitate eccle
 sie gñalis vel particularis. Circa quoz
 formā verborū scēdū q̄ cū d̄f. hoc ē enīz
 corpus meū. ista p̄sentio enīz nō ē de sub
 stātia forme. s3 de bñ esse. ipsius. Unde
 omitti nō d3. Aliud nāqz ē forma. neces
 saria sine q̄ nō pōt trāsūstāno fieri. aliud ē
 forma debita sine qua nō d3 fieri. Eodē
 mō dicēdū ē de sp̄b⁹ panis ⁊ vini. Vñ
 nota q̄ materia eucharistie. alia ē necessa
 saria. alia ē debita. Materia necessaria ē
 q̄ eucharistia panis sit frumētū. q̄ sine
 illo nō pōt fieri cōsecro. S3 materia de
 bita est q̄ panis ille sit azim⁹. qz i3 in fer
 mēto pōt cōfici. tñ hoc nō d3 fieri d3
 p̄heci de tā p̄ma est q̄ panis azimus cō
 uenit institutiōi. Xps enīz dedit discipul
 corpus suū cōsecrū id tali materia. scēdo
 est q̄ talis panis cōuenit etiā significato.
 Xps enīz sive oī fermēto p̄cti fuit. Sum
 liter dicēdū est de mā calicis qz alia est
 mā necessaria. alia debita. Materia ne
 cessaria ea icis ē vinū. qz sanguis xp̄i nō
 pōt in alta materia cōfici qz i vino. Ad ā
 vō debita est q̄ aq̄ vino miscēat. ⁊ hēc
 duphei rōne. p̄p̄ma qz tal materia cō
 uenit institutiōi. Xps enīz sanguinē suū
 sub tali sp̄c dedit. Scēda qz talis mā p̄ue
 nit ē significato. qz ecclesia q̄ per aquā si
 gnat. xps p̄ fidē ⁊ caritatē ungit. Scē
 dum q̄ in aceto ⁊ agresta nō cōficit. qz
 acētū nō ē vinū. s3 sūt. sic ⁊ agresta nō ē
 vinū. sed erit. In cōsecrōe sanguinis taz
 modicū aque d3 amisceri vino q̄ absor
 beri possit ab illo aliqd̄ i p̄dit. cōsecra
 tio. s. si vinū ab aqua vincitur. istud desi
 gnat. qz euz nos ad xp̄z cōuertimur nō

ipse in nos. sed nos in ipm mutamur. qz
 corpori suo mystico incorporamur. Si vna
 gutta vini imponit ex aliqua negligentia
 sanguini nō pp̄ hoc desinit esse sanguis.
 nec ppter amaritūdes vini in sanguinem
 mutat. s; vtraq; spēs in sua natura per-
 manet. Sed si de vino multū ponitur ad
 vnā guttā sanguinis. sicut quicq; sit i ablu-
 tione tūc ibi desinit eē sanguis. qz spēs sil?
 gutte sub q̄ ē sanguis absorbet a multo vi-
 no adiuncto. Circa eucharistiā ē quoddaz
 sacramētum tūc vt species panis ⁊ vini
 quoddam ē ibi res tūc vt corp⁹ xpi my-
 sticū. quoddā est ibi res ⁊ sacm̄ vt cor-
 pus xpi vtz qd̄ traxit de virgine. istud. n.
 est res primi ⁊ sacm̄ secundi. Sub vtra-
 qz spē totus xps est indiuisus. s. corp⁹ ⁊
 anima ⁊ deus ac p̄ vtrobiq; ē vnum ⁊
 simplicissimum sacm̄. Sub specie nāq;
 panis ē corpus xpi p̄ cōuersionē. ⁊ sangui-
 nis p̄ cōuersionē. ⁊ aia p̄ cōuersionē. ⁊ di-
 uinitas p̄ vntionē. Isti cum quattuor nō
 possunt diuidi nec ab inimicē separari. codē
 mō dī edū est de sanguie. s. p̄terea xpi
 totus est i tota specie. sic q̄ ē i quibet pte
 eius siue sit itēgra illa spēs siue diuisa. ac
 p̄ hoc nō est ibi vt circūscriptus vel oc-
 cupāns locū. v̄l hñs sitū vel perceptibilis p̄
 aliquē sensū corporeū. Exēplū huius ha-
 bem⁹ in speculo qd̄ si diuidat i multas
 ptes in quibet apparet imago. q̄ pri⁹ ap-
 parebat i integro. Idē exēplū est de ser-
 mone. quē multis recito. qz quibet audi-
 tor recipit illū totus. Vñ quibus sermo sit
 vnicus in p̄terente. cor⁹ tūc est i quolibet
 audite. Idō ista frāgīe in tres ptes pp̄
 multas rōnes. Primo pp̄ tres psonas
 diuinas i vna cētra. sic p̄ tres ptes i di-
 uisione hostie. vñ tūc est rps. Secdo pp̄
 tres itat⁹ ecclesie. s. militānū triūphātū
 ⁊ in purgatorio existētū. Tertio pp̄ tres
 stat⁹ xpi in quib⁹ fuit. s. mortalis. mor-
 tuus ⁊ immortalis. Quarto pp̄ tres aptio-
 nes in corp⁹ xpi tpe passionis. s. manus
 pedū. ⁊ lateris. Quinto pp̄ tres subas i
 xpo. s. diuinitatis. aie. ⁊ corporis. Sacra-
 mentū corp⁹ xpi figuratur ē multiplicē

f. in oblatiōe melebis ad eeb in qua figu-
 rate habemus formā exteriorē sacramē-
 ti. ⁊ primum effectū. s. refectionē ibi n.
 p̄cessit figura spūalis in pane ⁊ vino. Itē
 eucharistiā est resectio spūalis vite in re.
 Itē i mānia vbi figurat⁹ effectus glorie.
 Item i agno paschali in quo figurabat
 liberatio a fuitute egyptiaca. Itēz noster
 agnus est signū liberationis a diabo-
 lo. Item in diuersis sacrificiis de quib⁹
 habetur in leuitico quibus figuraba-
 tur oblatio passionis xpi vbi fuit hostia
 ad reconciliationē. ⁊ victima quo ad satisf-
 factionem pro peccatis nostris. ⁊ holoc-
 caustū quo ad totius corporis sui lesionem
 Itēz in oblatiōe māne de quo legitur li-
 bro Judic. p̄ quā figurabat in quo de-
 bet fieri oblatio ⁊ sup̄ quē. qz in fide iesta
 xpi q̄ p̄ petras designat. Item in figura
 ionathe melura vbi figurabat qd̄ offer-
 re debeat p̄ sancti enīz mellis designatur
 deuotio offerentis. figura sanguinis xpi
 fuit vinum ad designādum deuotionem
 Lañ. Introduxit me rex in cellā vinariā
 Item aqua ad significandū ablutōz. Vñ
 illud. Vidi aquā egredientē ⁊c. Item
 sanguis ad designādum redemptionem
 Heb. Sine sanguinis effusione non sit
 remissio.

De dignitate eucharistie.

Caplin.

13.

Ignitas ⁊ excellentia huius sa-
 cramentū apparet in multis. p̄mo
 qz sicut dictum est tam ante leges
 q̄ in lege fuit p̄figuratum. Secdo qz
 a prophetis p̄nūciatum. ps. Panē an-
 gelorum mā. homo ponitur hic p̄sentū
 p̄ futuro prophetali certitudine. Tertio
 qz a xpo institutum. ⁊ hoc dupliciter. s.
 verbo ⁊ facto. Verbo vt pater Jo. Ego
 sum inquit panis viuus quid de ce. de.
 facto. Ad act. Accipite ⁊ comedite. hoc
 est corpus meum. Quarto quia ab apo-
 stolis seruatiū Lo. Quenientib⁹ vobis in
 vñū ⁊ cetera. Quinto quia a sūmīs pōtū
 sic b⁹ solēntiū q̄ ordinauerūt cantus ⁊

6
dones. locus et ipsa vestimenta et vasa di-
versa. que omnia sunt ad decoꝛe huius sacri.
Maxima dignitas apparet in hoc sefo
quod cum christus coꝛster ex tribus substansis. scilicet dei-
tate. aia et coꝛpe. Ipsa si quidem deitas ex-
cellit oia p̄s. Magnus dñs et lau. n. Itē
aia eius p̄cellit oēs aias cum sit plena ḡsa
et virtute. i. p̄fectissima. in affectiua et co-
gnitiua. Itē corpus eius excellit oia coꝛ-
pora quod d̄ sanctificato coꝛpe beatissime v̄-
ḡinis fuit sumptū et diuinitati vnitum er-
go in christo nobilissimū quod est i celo et no-
bilissimum in terra vnita sunt.

De mirabilibus que fiunt in eucharistia.

Capitulum.

14
Mirabilia sunt in hoc sacfo. p̄mū
est quod est ibi corpus christi in tāta q̄-
tate sicut fuit in cruce. et sic iā in celo nec
tū excedit terminos illius forme. 2. quod ibi
sunt accidentia sine subiecto. 3. quod ibi panis
ita coꝛuertitur in coꝛpoꝛe christi quod non fit ma-
teria coꝛpōis christi. nec annihilat. 4. quod idem
corpus non augetur ex multarū sumptōe. 5.
quod idem corpus in pluribus locis est sub
oibus hostiis coꝛsecratis. 6. quod quā diuidi-
tur hostia non diuidit corpus. sed sub q̄-
libet p̄te totus est christus. 7. quod quā tenet ho-
stia in manibus et v̄ oculis corpus christi
nec tangit nec v̄. sed hec tūmodo circa
spēs sunt. 8. quod cum definit iste forme. tūc
etiā definit eē ibi corpus et sanguis christi.
9. quod cum non sit ibi panis vel vinū tū acci-
dētia eūde effectū h̄nt vt prius. scilicet satiare.
inebriare et h̄mōi. Nota quod deo coꝛuenit
esse vbiq̄ simpliciter et p̄p̄ie. Creature
coꝛuenit esse in vno tū loco. Corpus vō
christi medio modo se h̄z. Cū. n. sit creatura
nō d̄z equari creatori in hoc quod sit vbiq̄
Cū vō vnitū sit deitati d̄z in hoc excelle-
re alia coꝛpora vt simul et semel possit eē
in pluribus locis sub isto v̄z sacfo. In sa-
cramēto eucharistie quod d̄ est s̄m nām.
vt hoc quod ibi accidentia sūt in loco termi-
nato. Quoddā est ibi sup naturam s̄z nō
sup intellectū. vt hoc quod ibi sūt accidentia
sine subiecto. Quoddā est ibi supra nām
et intellectū. vt quod ibi christus est totus et tan-

tus quātus fuit in cruce. nec tū excedit ter-
minos illius parue forme. De mirabili
trāsustantiatione. Nota quod triplex est mu-
tatio. Una est artificialis. vt quā fit vitrum
de cineribus. Alia est nātis et hec duplex
scilicet substāntialis et accidentalis est quā idem
subm̄i manet sub diuersis accidentibus
sibi inuicē succedentibus. Substāntialis ē
quā eadē materia manet sub diuersis for-
mis substāntialibus. sicut p̄z in trāsmutatio-
ne elementoz adinuicem. 3. est mutatio spi-
ritualis. vt quā nec materia. nec subm̄i ma-
net. sed tū accidentia sine subiecto et tal-
mutatio est in trāsubstāntiatione coꝛpōis
christi. In reꝛ mutatio pōt notari triplex
difficultas. v̄ ex p̄te i mini a q̄. v̄ ex p̄-
te terminis ad quem. v̄ ex p̄te distātie
terminoz adinuicē. p̄mo modo crea-
tio est mirabilis: omnibus mutationi-
bus que est d̄ non ente simpliciter. sefo
modo coꝛsecratio coꝛpōis christi est mirabi-
lis: oibus quod necit ens in actu prius exi-
stens. tertio modo incarnatio christi est mi-
rabilis: quacūq̄z mutatione. quod ibi est
vnto infinite substāntie ad infinitū. Ad ū-
dus distinguitur q̄druplicem coꝛmutatio-
nē substāntialem. prima est nō ente in ens
et hec d̄ ḡnatio. 2. est ab ente in n̄ ens
vt coꝛrupto. 3. est ab ente in ens quod mō-
nō est. sed iam erit vt p̄ducto. q̄rta est
ab ente in ens iam existens. et est talis co-
uersio panis in coꝛpōis christi. hec mutatio
nō h̄z similitudinem in natura. sed altera-
quasi coꝛtraria. quod hic mutat substāntia
vna in aliam manent tū eadē accidentia
Sed in alteratōe coꝛuersio ē quod ibi mutā-
tur accidentia et manet eadē substā. sic p̄z i
coꝛpōalib⁹ quā fit i coꝛpōalib⁹ de albo nigru
et spūalibus quā fit de iusto ipius vel de
ignorante sciens. Nota quod hec p̄positio
de multipliciter sumit. quāq̄z notat cām
efficientem. vt eum dicitur christus coꝛcept⁹
est de spiritu sancto. quādoq̄z materiaꝛ
vt cū dicit christus natus est de virgine. quā-
doq̄z idemitate substātie. vt cū dicit
christus natus de patre. quāq̄z trāsubstāntia-
tiōnē v̄ coꝛuersionē vt cū dicit corpus

Christi sit de pane. qñq; ordinē vt cū dicitur creatura esse de nihilo.

De dignitate in suscipiēb⁹ corpus xpi.

Caplin.

15
digne suscipiēs corpus xpi bonuz multipliciter cōsequitur. ¶ Dñmū ē pñm⁹ xpi. Ad alt. Hoc facite in meā cōmemoratiōe. s. dilectōis liberatiōis. ⁊ imitationis. Itē viuificatio interior. q; aliqñ p virtutē huius sacri sit de attrito cōstitus. Uñ. Gen. lignū vite comestū vitā p̄stabit. sic p gratiā purgamur illumīnamur. p̄ficiuntur. reficimur. ⁊ viuificamur. Et bñ redditē vita p cibū p quē ⁊ mors intravit. Itē corpi xpi in mystico i corpamur. Uñ dicit Aug. Nō tu me mutabis in te. sed tu mutaberis in me. istud nō intelligit de vnione corpis mystici de nouo faciēda sed de augenda. nō enī vnū dissimilia. Itē spūalis refectio ps. In loco pascue ⁊c. Deus. n. nō tñ i stituit sacm qd nos in esse grē generaret. vt baptisimū vl qd genitos. rebora ret. vt p̄firmatiōez. Uñ ē qd nutrirēt vt eucharistia. pp qd hec tria sacra dantur oibus q ad fidē accedūt. Itē deuotio nis augmētatio. ps. Impinguasti in oleo caput meū. Nutrimētū. n. qd hic datur nobis quantū ad esse gratiū in tribus attēdit. s. in cōtinuatōe deuotiōis ad deū ⁊ dilectionis ad primū. ⁊ dulcedinis in tra metipm. Itē somitis mitigation. ps. Sup aquā refectōis ⁊c. q; sicut aqua refrigerat sic ⁊ istud sacm furore cupiscētie mitigat. Itē collo grē. Exo. Descendēte māna descēdebat piter ⁊ ros. Itē virtutū reboratio. ps. Panis cor hoīs cōfirmet. Item pctōz remissio. q; p mīxtū cibū sp̄ sit repatio deperdit. Uñ qñ dī in oīone dñica panē nostrū quo. da nobis hodie. statim sequitur ⁊ di. no. de. nostra. istud intelligit de venialibus tñ q; sic alimētū nāle. pdest viuētū ⁊ si mors tuo. sic alimētū spūale. Itē cōtra diabolu armatio. ps. Parasti in spectu meo mē. adu. ec̄s. ⁊c. Itē sp̄i eleuatio. Unde Apo. Quō cū illo nō oīa nobis denant

Itē amoris excitatio. Ber. Disce x̄stane quātū debes diligere x̄pm q dedit nobis carnē suā in cibuz sanguinē in potū. aiāz in precitū aquā lateris in lauacrū. Itē fidei cōmendatio. q; in hoc sacro fides eleuat sup naturā. supra sensuz. ⁊ supra intellectū. Apo. Captiuātes oēm intellectū in subsequū xpi. Itē angelica cōiunatio ps. Panē an. mā. hō. Itē regni celestis collō. Jo. 6. Qui māducat meam car. ⁊ bī. me. san. hz vitā eternā. Itē spūalis dilectatio. Sap̄e. panem de celo p̄sti. eos oē dele. in se hntem ⁊c. Itē intellectus illuminatio. i. Reg. Sustulit Ionathas de melle. ⁊ illuminati sūt oculi eius. De effectu eucharistie dicit Ber. Corp⁹ xpi est egris medicina. pegrinātibz vita d biles cōfortat. valentes dilectat. languorē sanat. sanitatē seruat. p hoc fit homo māfuetior ad correptionē. patiētior ad laborē. ardētior ad amorē. sagacior ad cautelā. ad obediētā p̄mptior. ad gr̄aruz actiones deuotior. Sicut recte cōciantib⁹ multa bona pueniūt. vt dicitū est. sic idigne sumētibus corpus xpi multa mala occurrūt. Nullius. n. opus placet deo nisi placeat ipse prius. Indigna. n. cōio peccatis hoīem illaqueat. dānationē p̄parat. primū scādālizat. mētez excecāt. tētano ni subiugat. deū irritat. vitā t̄palem breuiat. gratiū spoliāt. De his p ordinē dī in ps. fiat inquit mēsa eoz corā ipsis in laqueū. ecce primū. ⁊ in retributiōz. ecce 2. in scādālū. ecce. 3. obscurētur oculi eoz ne videāt. ecce. 4. ⁊ dorsum eoz sp̄ i curua. ecce. 5. effunde sup eos irā tuā. ecce 6. fiat habitatio eoz deserta. ecce. 7. in tabernaculis eoz nō sit q inhabitet. ecce. 8.

De modis sumēdi eucharistiam.

Caplin.

16
c Opus xpi quattuor modis sumitur. Quidā accipiunt illud spūaliter tñ. vt qui accipiunt rem sacri. i. grā ⁊ nō ipsuz sacm in corpore xpi. De hoc modo sumēdi dicit Aug. Crede ⁊ manducaisti. i. corpore xpi in mystico incorporatus es. Quidā sacramentaliter tñ cōciant

bernard

6
 res in mortali peccato. q: lz deus sit vtro
 biqz per cēntiam. nō tñ p grām. Quidā
 spūaliter 7 sacraliter. vt q accipiūt rem
 7 sacz. i. cōicātes in grā. Quidā neutro
 modo. vt qui nec rē nec sacm accipiunt
 vt heretici q nihil pficiūt. Primi nō mā
 ducates. māducant. scōi māducantes nō
 māducāt. tertii māducātes māducāt. q̄r
 ti nō māducātes nō māducāt. Circa cōi
 ones cōmittit pctm̄ tribus modis. Pri
 mo cū qs statuto tpe cōionem dimittit.
 Jo. 6. Nisi mandu. car. si. bo. 7c. Secūdo
 cū qs suo tpe male accedit. Apo. Qui at
 sumit iudigne iudiciū sibi māducāt 7 bi
 bit. Tertio cū post cōionē a peccatis si
 se custodit. 7 iste triplex malū incurrit.
 Primo q: xpm̄ quē suscepit ignominio
 se a se expellit 7 turpius eicit. quā nō ad
 mittit hospes. 2. q: talis quodāmodo fili
 tudinē iude gerit. q post cū xpo cenauit
 xpm̄ tradidit. Sic 7 abfalon frem ad cō
 iuniū vocauit 7 postea occidit. 3. q: ordi
 nē honestatis puerit. Ucturo enīz reue
 rētiāz exhibet 7 pñti nullā. Un̄ similis ē
 illis q cū ramis oliuāz obulauēst xpo. 7
 postmodū crucifixerūt. Qualiter at ad
 cōiones accedēdū sit discere possimus in
 esu agni pascalis. Comedebāt. n. iudei ac
 cinctis. renibus. 7 calciatis pedibz. bac
 culos hñtes in manibus cū lacticis acre
 stibus. 7 panibus azimis festināter. per
 primū significat puritas castitatis. Luc.
 Sint lūbi vestri p̄cincti 7 lucerne. 7c. p
 2. affectus deuotiōis. Lañ. Quā pulchra
 es in calciamentis. p. 3. memoria dñice pas
 sionis Gen. In baculo meo trāsiui ior
 danē istū. p. 4. amaritudo cōtritiōis. ps
 Libauit nos pane lacrymar. p. 5. prom
 ptitudo bone volūtatis 7 opationis. pro
 uer. Uidisti hoiez velocē in opibus suis
 corā regibus stabit. Item quales debeāt
 esse cōicātes ostēditur in vestibus sacerdo
 talibz. Requiritur. n. ista iudiciū discre
 tiōis. mūditiā castitatis. mortificatio car
 nis. cōstātia fortitudinis. p̄seuerātia lon
 ganimitatis. p̄fectio charitatis. primū no
 at in suphuenerale. 2. in alba. 3. in cinctu

ra. 4. in fature sine manipulo q portatur
 in brachio sicut clipeus. 5. in stola. 6. i ca
 sula. Corpus xpi sumit velatū accidenti
 bus multiplici rōe. primo pp meritū q̄
 tū ad bonos. q: s̄m Reg. fides nō hz
 meritū cui humana rō p̄stat exp̄mentū
 2. pp indignitatē. quo ad malos. Exēpluz
 de berblamibus q p̄cussi sūt cū archaz
 dñi illulerūt. 3. pp imbecilitatē quātū ad
 oēs. Ad. n. possemus videre claritatem
 corpis xpi glorificati. Exēplis 8 Ad oy
 se in cuius facie nō poterāt intēdere filiū
 israel qñ resp̄cēdit. 4. pp vitandū hor
 rozē crudelitatis qui fieri si xpi carnē dē
 titibus attraxerim? Tres se cause quar
 laicis nō dat istud sacm̄ sub duplici sp̄e
 prima est q: possent credē q totus xps
 nō est sub vtraqz. 2. pp piculus. q: de sa
 cili posset effundi sanguis. 3. vt vitas rñ
 deat vmbra. q: in lege nō bibebāt etiam
 offerentes de libamine.

De abstinentia a cōione.

Laplin.

17

Abstinent qdam a cōione pp cul
 pā ppriam 7 aliq sine culpa mor
 tali. sed pp sacri reuerētiā. sicut q sentiūt
 se minus mūdōs mēte vl carne. vel et i
 deuotos 7 isti bñfaciūt. dūmodo possint
 iuste 7 sine alioz scādalo suspendere. Un̄
 vbi nō insitat necessitas cōsultēdū est tali
 bus vt de cōione expectēt quouqz pati
 7 deuoti ac circūsp̄cti possint accedere
 Nulla in necessitas dz cōp̄llere vt ali
 qs in pctō mortali existens sc̄iēter cōicet.
 Idētm̄ facit idigne cōione tribus modis
 aut in bitu vt qñ qs accedit nō cōtritus
 de peccato p̄terito et cōfessus. Aut in ac
 tu. vt qñ qs imutat formā sacri. 7 irrene
 renter ipsū tractat. Aut i pposito. vt qñ
 hz volūtatē peccādi in futuro. Propter
 reuerētiā sacri fit et exclusio a cōione tri
 pliciter. Primo pp reuerētiāz sacri exte
 rioris sic excludit pollutio 7 imūditia cor
 poralis. Secūdo pp reuerētiā rei cōtēte
 sub formis. sic excludit defectū iudiciū rō
 nis. vt in pueris 7 in amētibz. Tertio
 pp reuerētiā rei signate. i. vnitatis cor

possis mystici sic excludit vinculum interdi-
 cti v[el] suspensionis v[el] exco[m]municationis et iniu-
 ste. Sic igit[ur] pp[er] sola reuerentia sine oi[us] cul-
 pa excluduntur multa a co[m]mune. hoc p[ri]mo
 p[er] in pueris q[ui] t[em]p[or]e s[un]t p[ro]p[ter] etate[m] adultas
 .i. io. v[el] .x. anno[rum] et apparet in eis signa
 reuerentie et discretio[n]is p[ro]ut sumere. al[ia]s
 no[n]. Ideo p[er] in s[er]uosis q[ui] excludunt sine
 culpa q[ui] t[em]p[or]e co[m]mune p[ro]ut. q[ui] h[ab]ent lucida in-
 ternalla. It[em] cu[m] q[ui]s h[ab]et lutuosas manus.
 h[ab]et huius no[n] fit culpa. t[em]p[or]e p[ro] sola reuerentia
 no[n] d[icitur] tractare corpus xpi. Tria genera
 ho[m]inum excluduntur in lege ab e[ss]e agn[os]ci
 .i. in circ[um]cisi q[ui] significant accedentes ir-
 reuerente[r] ad co[m]mune. Legit[ur] libro Reg[um]
 q[ui] p[er]cussus est Oza. q[ui] tetigit archa[m] d[omi]ni.
 It[em] alienogene. hi significant infideles d[omi]ni q[ui]
 bus Gene. fera pessima deuorauit filiu[m]
 meu[m]. It[em] imundi qui significant h[ab]entes pec-
 catu[m] mortale. Un[de] Isa. Adudamini qui
 fertis vasa d[omi]ni. v[el] v[el]us. Indigne sumis
 si sumis irreuerente[r]. vel no[n] catholicice vel
 h[ab]is mortale scienter. Qui no[n] co[m]mune suo
 t[em]p[or]e multa mala incurrit. p[ri]mo q[ui] talis
 multiplicitate vilitate p[ro]uat de q[ui] supra d[icitur] d[omi]ni
 effectus eucharistie. Si. n. Raab saluata
 est. q[ui] suscepit n[un]tios d[omi]ni multo magis
 q[ui] xpi suscepit. 2. q[ui] co[n]struio[n]es ecclesie
 trasgredit[ur]. statiz. n. ecclesia q[ui] q[ui] no[n] co[m]mune
 in pasca viues ab ingressu ecclesie ar-
 ceat. et mortis careat ecclesiastica sepul-
 tura. Tertio q[ui] maledictione[m] incurrit p[ro]p-
 ter. Ube soli etc. Sed h[ab]et solus est q[ui] xpi
 no[n] h[ab]et. Quarto q[ui] vices d[omi]ni no[n] repedit
 Aug. Uerecu[m] d[omi]ni est illi hospiciu[m] denega-
 re q[ui] solet d[omi]ni p[ro]p[ter] admittere. Qui
 to q[ui] vires sp[irit]uales perdit. Quilibet eni[m]
 q[ui] est sine mortali est m[er]it[us] corpus mystici.
 Ad[de]b[et]u[m] aut[em] d[omi]ni sustentari alimento
 corporis xpi veri. Alioq[ue] efficit aridum
 sicut corporis m[er]it[us] ad q[uo]d no[n] transmit-
 tit corporalis tibi nutrimentum.

De officio misse. Cap[itu]l[um] 18
 p[er] Rogatinas plurimas h[ab]et missa
 p[ri]mo q[ui] celebrat a ieiuniis. Sec[un]do
 q[ui] t[em]p[or]e in ecclesia et super altare. nisi q[ui] q[ui]
 p[ro]p[ter] necessitatem fit in alio loco bone-

sto. Tertio q[ui] oportet celebrante[m] esse sa-
 cerdote[m]. Quarto q[ui] o[mn]i eum indui sacris
 vestibus. Quinto q[ui] fit in die t[er]ti[us] et no[n] d[omi]ni
 nocte nisi in natiuitate domini. Sexto q[ui]
 celebratur accenso lumine. etiam si sol lu-
 cercet super terras. Septimo quia ibi so-
 nant verba dominica angelica et huma-
 na. Diuina quidam cum dicitur. vel ca-
 tatur pater noster. et euangelia. Angelica
 vero quando dicit Gloria in excelsis deo
 etc. Humana aut[em] ut in collectis et hu-
 lusimodi. Octauo q[ui] ibi audiunt i[n]d[omi]na-
 ta. nobilissima. i. hebraice. vt sabaoth et
 osanna. greci vt hyrieison. latinum in
 aliis. Nono q[ui] missa tam plena myste-
 riis sicut celum stellis. et empireum ange-
 lis. Decimo q[ui] sacerdos in sollemnibus
 ecclesiis habent in missa sua plures mi-
 nistros diaconum subdiaconum et acco-
 litos. Undecimo q[ui] angelis ibi existentibus
 in sufficientes sumus in presentia ta-
 te maiestatis esse scholares. Duodecimo
 q[ui] ibi est dominus celi et terre. Officiu[m]
 misse moraliter exponitur ita. Introitus
 significat inchoationem boni et duplica-
 tur. quia in nostra inceptio[n]e debemus
 declinare a malo et facere bonum. quia
 hyrieison. quod nomen vicibus varia-
 tur significat inuocationem misericordie
 dei qua nouez modis indigemur p[ri]m[us]
 tribus modis quantum ad peccatorum
 remissionem que committimus corde
 ore et opere. Secundis tribus modis q[ui]
 tum ad gratie collationem fidei spei et ca-
 ritatis. 3. tribus modis quantum ad glo-
 rificationem qua gaudebimus in deo su-
 per nos. de nobis ipsis. et iuxta nos de
 proximis. Gloria in excelsis deo signifi-
 cat gatiarum actionem. collecta deuoraz
 orationem. Epistola et euangelium noue
 et veteris legis obseruationes. Gradua-
 le et alleluia vite actiue et contemplatiue
 perfectionem. Offerenda co[n]tribulati spi-
 ritus sacrificium. Secreta significat sta-
 tum vie. p[re]factio statum patria. San-
 ctus exaltationem angelorum presentiu[m]
 Canon transitum membrorum in corpus

Nov

xpi in ysticu. **¶** **¶** n^o filiacione significat p
 gra. **¶** Agn^o dei liberatōes p mias & tri
 plicat vi liberemur a malis pteritis pnti
 bus & futuris. **¶** Cōio significat boni opis
 cōsumatōes. **¶** Circa qda alia q sūt i missa
 nota significatōz allegoricā. **¶** Intelligim^o
 eniz p altare crucē. p calicē sepulchuz. p
 patenā lapidē suppositū. p corpale syndo
 nē in q corp^o dñi fuit iuslutū. **¶** Nota etiā
 q oēs misse sūt eque bone quātū ad op^o
 opatū. **¶** Una tñ ē melior altera quātū ad
 opus opans. **¶** Un meli^o est audire missaz
 boni sacerdotis qz mali. **¶** Sicut i mēsa co
 porali eūdē cibū iocūdins sumim^o a mū
 do ministro qz ab i mūdo. **¶** Nota q picu
 tū ē si celebrās missā vel manns tremu
 las. vel caducū moribū lz. aut delir^o. aut
 scidota ē. **¶** Un talibus ē inuigēdū q absti
 neāt a missa. **¶** Itē qñ aliqs ē celebraturus
 missaz bis. nō dz sumere ablutionez i mis
 sa prior. qz ad missā secūdā accederet nō
 scimus.

De negligētis q sūt in missa. Cap. 19.

¶ I p negligētiaz enenerit q plecto
 canone nec vinū nec aq reperiat
 i calice. statz pfundū debet vtrū
 qz. & sacerdos iterabit cōsecratōz ab illo
 loco. Simili mō & pficiet vsqz ad finem
 ita tñ vt dimittat duas cruces q fieri sin
 gulariter sup hostiā cōsuenerūt. **¶** Un me
 lus pōt dici q alia hostiā sumat. & cano
 nez a principio icipiat. **¶** Nō si de simplici
 vino vl aq fiat psecratio. vinū reputabit
 p sacro. s; aq nō. **¶** Si quid de sāguine ce
 ciderit sup corporeale vl palā altaris vel
 sup albā i casula pilla reicidat & i loco
 reliquiaz reseruet pus extracto sacro qz
 tū poterit & supro. **¶** Si si abluat & sumat
 ablatio. **¶** Si vō sup terrā lapidē vl lignū
 ceciderit. ligēdus radēdus & extergēdus
 est locus ille. & puluis in sacro loco repo
 nēdus. **¶** Doro si in ipsum sāguinē mus
 ca vel aranea ceciderit vl aliqd tale qd vñ
 sine vomitu vl mortis piculo sumi pōt.
 pfundat & lauet qz cantius poterit i calli
 ce & ablutōz sumat sacerdos. s; musca si
 ue aranea sup piscinā cremetur. **¶** Quod

si corpus siue de corpore xpi super pa
 lam altaris ceciderit vel sup vestimentū
 nō icidat. s; vino abluat & a ministro su
 mat. **¶** S; si infirm^o corp^o dñi reiciat su
 scipiat put diligētius pōt. & sumat a sa
 cerdote vel ab aliquo puero discreto &
 mūdo. si eger nō pōt illud resumere.
De penitētia. Cap. 20.

¶ Penitētia ē vt ait Ambro. pterita
 p mala plāgere & plāgēda iterū nō
 cōmittere. **¶** Itē Gre. **¶** Pnia ē an
 acta pctā flere. & iter scēda nō cōmittere
¶ Pnia diffinit p duplicē actū. vnū qui ē
 respectu pteriti. s. pterita plāgē. alterū re
 spectu futuri. s. plāgēda nō cōmittere. **¶** P
 mus act^o ē i re. secūd^o i pposito. **¶** Peni
 tētia duplex ē. qda iterō tantū. & hec est
 de iure naturali. quedaz exterior q fit ad
 arbitriū hois. prima nō ē sacramētū p
 pte. z. vō sacm ē. **¶** Nō enī penitētia p se
 suscepta. dñi pprie sacm ecclie. cuz talis
 ē an baptisimū possit fieri. s; pnia inuini
 cta p ministros ecclie sacm ē. **¶** Notādūz
 quoqz ē iugē p peccatis ppriis ē actus
 penitētie q est virtus iustitie. s; iugere p
 peccatis alienis siue malis est alteri^o vir
 tutis. s. misericordie. **¶** Iugere vō p bonis
 eternis ē act^o tertie beatorū dinis. de q dñ
 Beati q iugēt. &c. **¶** De duratiōe peniten
 tie scēdū q exteriorē nō oportet esse ppe
 tuā sed de interiori distinguit. **¶** Est enim
 penitētia iterō: fm habitū. & hec dz esse
 ppetua. **¶** Alia est fm actū & hāc nō oportet
 esse ppetuam. **¶** Semper eniz tenet qz
 ad interiorē pniaz habituale q vellet &
 vult de cetero nō peccare. **¶** S; exteriorēz
 pniaz si sp tenet. **¶** Itē ali^o ē dolo rōalis
 q ē pcti detestatiō. ali^o sensualis q ē passio
 & prim^o dolo: sp dz eē i pnia. scōs nō ē
 de necessitate. **¶** Itē ali^o qñis hō si fit cert^o de
 pcti remissiōe. nō si oꝝ pp h pniaz exteri
 orē ē ppetuā qz nō extigat i talib^o certū
 do scē. s; sufficit scia cōiecture pbabilis
 vt ē qñ hō fecit pbabilē qd debebat. do
 lēdo cōfiteō. satisfaciēdo. emēdādo. **¶** Cū
 in oī sacro noue legis sit aliq mā visibi
 billis elementū q est signū & cā grē sic etiā

f. sacro pnie debz esse. sed tñc materia sen-
sibilis large sumit p omni re. siue res il-
la sit exterior suba. siue actio humana.
Uñ fm hoc in pnia put est sacm sunt
res ⁊ verba. verba qdam in cōfessione ⁊
absolucione sūt. res aut est ipsa actio hu-
mana. Ad intelligēdū ista plenitudo nota
q sicut in medicina corporalibus qdaz cō-
sistunt in sola passione curati. vt est sectio
vulneris. qdam vero in actione. vt est ex-
ercitatio corporis. Ita in sacris qdam cōsi-
stunt in passione eius q sanctificat ⁊ nō
in actione nisi p accidēs. vt baptismus.
cōfirmatio. eucharistia. extrema vinctio
ordo. Quedā vō cōsistunt in actu eius q
sanctificat. vt pnia ⁊ mīsericordiā. In p-
mis ergo q sine actu nostro opant requi-
ritur exterior materia q significat ⁊ cām
⁊ rē facti. In aliis vō ipse actus noster ē
p materia sensibilis. Similiter ex p̄dictis
patere pōt q quoddā est in hoc sacꝛ cā-
tū. vt actus penitētiē exterior: qdā est
res tñc vt remissio pctōꝝ. quoddā res ⁊
sacm vt cōfessio interior.

De qualitate pnie. Cap. 21
Si pnia qdā vera. Aug. Pnia
vera est penitēda nō cōmittere ⁊
cōmissa desistere. Quedā est falsa
ffido. Irrius est ⁊ nō penitēs q ad huc
agit qd penitcat. Quedā est coacta. p̄.
Cōuersus sū i erina mea ⁊c. Quedā est
sera. Aug. Si tñc penitēs qñ peccare nō
potes. pctā dimiserūt te nō tñ illa. Que-
dā iniqua. Math. Judas pnia ductus
⁊c. Quedāz desperata. Sapient. P̄dre an-
gustia spūs gemētēs dicētēs intra se pe-
nitētā agentes. Quedā sancta ⁊ merito-
ria. Ber. O felix penitētū humilitas. O
cōsistētū bona spes q̄ facile vincis in vi-
cibiles. q̄ cito tremebūdū iudicē cōuer-
tis in p̄sistētū p̄cem. Debz pnia cē ama-
ria. Hier. P̄dactum vni genitū fac tibi.
Uolūtaria. Aug. cū gaudio d̄z facere im-
mortalis futurus quecūqz faceret hō p
differenda morte moriturus. P̄fecta.
Aug. Nulla pnia sera dūmodo. Va. Ac-
celerata puer. Ne tardes pueri ad dñ.

Deserens. Lani. Lau pedes meos
quō inq̄nabo illos. Fortis Hiero. Licet i
limine iaceat p̄. lz mater vbera qbus te
nutriat ostendat p̄ calcatū p̄ge p̄cem ⁊c.
Itez pnia d̄z esse refectio spūalis cū xpo
semp victuro. nō cū lazaro itex mortu-
ro. Pnia d̄z cē p̄mpta ⁊ nō dilata. Ut
illud. Expectaui vt faceret vnas ⁊c. p̄-
mo. s. ne infructuosi simus. Unde. Ita.
Expectaui vt fa. v. facit aut spi. Scdo qz
ad magna vocamur. gen. Ego ero mer-
ces magna. Tertio ne ab eternis nuptiis
excludamur. Sicut factū est fatuus v̄gini-
bus q differēbāt se p̄pare. 4. ne ab hosti-
bus ipediāmur. Sicut filij israēl a p̄barao-
ne ne egredērēt de egypto. s. qz relin-
quere pctm ēt penis ⁊pellimur. Greg.
Cōtēnendus ēēt mūdus ēt si reb⁹ p̄spe-
ris abūdaret. At cū tot aduersitatibus
aīum pulsāt. cū tot calamitatibus igemi-
nat. qd aliud q̄ vt nō amēf clamat. 6. ne
blāde seducamur sicut anis p fistulas an-
cipis. ⁊ sicut piscis p esca in hāmo. ⁊ si
cut v̄s p mel. 7. ne morte pueniamur.
Gre. Nihil certius morte ⁊c. 8. ne p̄sue-
tude teneamur sicut arbor: d̄z facili nō euel-
lit cūz bñ radicāt. Jere. nūqd ethyops
pōt mutare pellē suā ⁊c. Ad agēdas pe-
nitētā mouēt q̄ttuo: de qbus Ber. Mi-
mis durū est cor: qd nō emoluit bñficiā:
nec terrēt supplicia. nec alicū p̄missā:
nec castigāt flagella. Impedimēta pnie
sūt hec. s. P̄dusillanimitas aggressiēdi ta-
les sūt sicut equus vmbaticus qz trifido
vl vmbra terre. P̄dudo: p̄stitendi. sed si
cut ait Aug. Uercēdicia magna pars pe-
nitētē est. Idono: satisfaciēdi. sed p̄tradi-
cit Apost. Idoc momētaneuz ⁊ leue tri-
bulat cor. Delectatio peccādi. sed t̄pale
est qd delectat eternuz qd cruciat. Spes
diu viuendi. sed dñs dicit q securis ad-
ra. ar. po. est. Desperatio grām obtinen-
di. sed p̄tradicēt Ezech. Quacūqz ho-
ra ingenerit peccator. Timo: recidiuā
di Aug. Uñ cecidi erexit me qñ steti te-
nuit me. qñ iui dixit me. Ita loquitur d̄
deo. Exemplū delinquendi. sed stultus

hieronymus

bernardus

augustinus

ezechielis

Aug

bernardus

august.

Augu.

6
qui vidit aliquē cadentē in foveā si nō sit
in eodē loco cautior. Cōsuetudo peccādī
sicut balā cōsuetus mōstris nō curavit
q̄ asina loqueret. Cōfidentia de dei mi-
sericordiā q̄ qñ penituerit ipsuz recipiet
sed hoc est peccare in spm̄ sc̄m̄. Grego.
Misericordiā dei debemus saltē erube-
scere si infirmitā nolumus formidare.

De effectus penitentie. Cap. 22

Er p̄niam absoluit homo a pctō
p̄ restituit ecclie. recūctat x̄po. do-
nis sp̄ialiter dicit. de filio diabo-
li filius dei efficit. paradus dei aperit.
Hec est q̄ angelos lificat. ip̄m iustificat.
cat. amissa bona reuocat. vitā eternā do-
nat penaz eternā vitat. Itē p̄niaz est se-
cūda tabula post naufragiū. ad quā pec-
catoz pōt recurrere dū vivit in statu vite
p̄ntis. qñcūqz ⁊ quotiescūqz diuinā mi-
sericordiā voluerit implorare. Duplex
est naufragiū. s. peccati originalis ⁊ actua-
lis. sed de primo liberamur p̄ tabulā ba-
ptismi q̄ v̄tutis efficacī accepit a tabula
crucis x̄pi. De secōdo autē liberamur p̄ ta-
bulā p̄nie quā dina clemētīa puidit hōi
qz p̄ pctō actuali nō pōt iterū baptizari
Nota q̄ a reatu pcti liberamur p̄ gr̄am
a sequelis at̄ pctōz p̄ penitentiā ⁊ p̄tes pe-
nitentie. a miseria vō p̄ gloriā. Itē nota
quā op̄a mortificata viuificat. qz h̄ ve-
rus sit q̄ a p̄nitione ad h̄ituz nō sit re-
gressus i vita nālī. nō tñ ē vez i vitā mo-
rali. Itā a p̄uatoē ad h̄itū volūtari⁹ ē re-
gressus. s. a morte culpe ad vitā gr̄e. Un-
dicēdū est q̄ sicut pctā actualia trāsēūt
actu ⁊ remanēt reatu. ita bona opa tran-
seunt actu. ⁊ remanēt merito. Scdm̄ at̄
q̄ manent d̄nr̄ mortificari v̄l viuificari.
Bona igit̄ opa q̄ d̄n̄ cōiuncta s̄t radicē
merendi. s. charitati d̄nr̄ viuere. qñ ab il-
la sepan̄ d̄nr̄ mori. qñ reuertitur d̄nr̄
viuificari. qz reddet̄ ad statum sue origi-
nis. v̄z gr̄e charitatis. ⁊ qz valent ad ma-
iorem rectificationem charitatis.

De paribus penitentie. Ca. 23

Artes p̄nie integrales sūt tres. s.
p̄ Cōtritiō. Cōfessio. ⁊ Satisfactio.

quibus enim cōplemētum pcti possit esse.
i actu solū ⁊ oris ⁊ cordis solū v̄l triū sit
tñ ad p̄fectōes p̄nie erigit̄ hoz triuz ag-
gregatio. Licet ad esse simpli sufficiat cō-
tritiō in actu. ⁊ cōfessio ⁊ satisfactio in p̄-
posito. Itā. n. in his q̄ h̄nt eē successiuis
erigit̄ qz p̄tes integrales sint simul. s. eri-
git̄ hoc in toto qz h̄z esse p̄manens. Et
aut̄ sint tres p̄tes penitentie sic or̄ditur.
p̄niam. n. est quoddā sp̄ōtanēz iudiciuz
in quo cōtritiō est quasi q̄daz citatio vbi
sequitur rei aut̄ iudicē sp̄ōtanēa p̄fessio. De
inde sequitur p̄ iudicē impositē emēde so-
lutio. Sed in hoc differt iudiciū for̄ a iu-
diciū poli. qz ibi cōfessus in iure p̄denat̄
⁊ hic absoluit̄. Alia est p̄tium istaz suffi-
ciētia. qz oē pctm̄ cōmittit̄ corde ore vel
ope. iustū ē. vt p̄ p̄trariū curet. s. vt pec-
catoz culpā aiō detestet. v̄bo exprimat.
⁊ factō p̄niam. Itēz p̄ pctm̄ offendit̄ hō
deū eccliaz ⁊ seip̄suz. sed p̄ p̄tione recō-
ciliat̄ deo p̄ cōfessione ecclie. ⁊ p̄ satisfi-
cationē sibi. Itē iste tres p̄nie p̄tes s̄t die-
te gbus itur ad terram. p̄missionis. de q̄
bus d̄r̄ Exo. Ibimus vitā triū d̄lez. Itē
iste tres p̄tes significat̄ tres mortuos mo-
raliter quos d̄ns suscitauit. qm̄ p̄ cōtritiō
nē suscitāt̄ puella in domo p̄ cōfessione
iuuenis in porta. p̄ satisfationē Lazarus
in sepulchro.

De contritione. Cap. 24

Contritiō ē dolor volūtariē p̄ pec-
catis assumptis cū p̄posito cōfite-
di ⁊ satisfaciēdi. hec definitio ma-
gistralis est. ⁊ ponit̄ ibi dolor. p̄ gñe. vo-
lūtariē assumptus ponit̄ ad d̄niam dolo-
ris naturalis. qui nō est meritorius. pro-
peccatis. ponit̄ ibi mā dolois ad d̄niam
doloris inuidie q̄ est in bono alieno. Sic
ergo diffinit̄ cōtritiō. put̄ est actus virtu-
tis. sed p̄nt̄ est pars sacri penitētie ōz qz
aliquid in p̄paratione ad alias p̄tes addat. ⁊
ideo ponit̄ cū p̄posito cōfiteēdi ⁊ satisfi-
ciēdi. Nota qz cor d̄r̄ durū qñ diuic̄ sp̄i-
rationi se tāgeti. nō cedit. sed obuiat̄ in af-
fectu peccati demorando. frāgī vō d̄r̄
qñ incipit̄ a p̄posito peccādī respiscere.

sz nõduz totaliter puerat. Cõnerti vero
 dñi qñ volũtas pfecte ab effectu peccãdi
 refli. In contritione duplex est dolor:
 Unus ẽ volũtatis q nõ est aliud qz peti
 displicetia. Alius est sensualis: pũmus est
 de cõtra pũtionis 7 de hoc dolore itelli
 gẽ illud. Iudic. Luctu vniuenti fac tibi.
 qz hoc ex rõne dz magis velle niqz pec
 casse qz vniuenti viuere. Scõs vero do
 lor: nõ regit de necessitate pũtionis. sz
 de pfectiõe qz talis dolor: non est in nra
 pũte. Nota ẽt qz pũtio põt tũ intedi qz
 nõ solũ culpa. sed ẽt tota pena dimittitur
 hoc põt fieri dupli. Uno mõ ex pte cha
 ritatis q displicetia causat peti. qz qñqz
 pũgit nũ charitate intendi in actu qz cõ
 tritio inde sequẽs merebit absolutionez
 ab omni pena vt in magdalena. Alio mõ
 fit istud ex pte doloris sensualis quẽ vo
 luntas in cõtritione excitat. qz ille dolor q
 dam pena est q tũ põt intedi qz sufficit
 ad delectionẽ culpe 7 pene. Nota qz do
 lor cõtritionis sensibilis vñ sensualis tri
 plex est. deficiẽs. sufficiẽs. 7 peminens.
 pũmus trahit ad infernũ. scõs ad pur
 gatorũ. tertius ad paradysũ. 7 est sile de
 scia que repit in electis: qz scia deficiens
 repellit ad dignitatẽ. sufficiẽs tollerat. su
 peminẽs merito coronat. Dicit qdaz est
 iter attritõez 7 pũtõez. sic iter formale 7
 formatũ qd 7 dñ de fide iformi 7 forma
 ta. Utũ aut attritio fiat pũtio distiguẽ
 dũ est. qz cõtritio dñ cũ gra tritio. hec at
 põt esse dupliciter. Uno mõ est cõicati
 ua. qz gra associa motui exiit in aia. 7
 illaz informat qũis nõ eliciat. Alio mõ
 p cam ita qz motus a gra eliciat. pũmo
 mõ attritio fit pũtio. qz actus simplex
 manẽs in aia format adueniẽte gra sicut
 color adueniente. Luc. Scõdo modo im
 possibile est qz attritio fiat cõtritio. Sed
 si qñ qdũ qz de pctõ dolẽ deat. Re
 spon. sicut dicit Iug. de sancto vic. De
 us qñ absoluit a vinculo pcti boiem col
 ligat cũ vinculo detestatiõis ppetue. sed
 detestatio peccati qdaz est in bitũ ad quã
 semp tenet hõ. ẽt post pfectam pcti re

missionẽ de qua dicit Aug. Loquens de
 penitẽte. Semp dolcat 7 de dolore gau
 deat. 7 nõ semp doluisse dolcat. Alia de
 testatio est in actu. ad hãc hõ nõ tenet sp
 Sciedũ aut qz beati 7 dãnati 7 bi qz sunt
 in purgatorio nõ hñt pũtionẽ pprie ẽ
 rõ est. qz in cõtritione pprie supra scia
 sz dolor. 7 effectus satisfactõis. in beatif
 aut nõ est dolor. in dãnatis vo nõ ẽt gra
 7 bi qz in purgatorio nõ meretur.
 De confessione.

Laplin. 25
 Confessio est vt ait Aug. p quam
 morbus latens spe venie apitur.
 Confessio sacralis que est ps pñie
 cõueniẽter describit p miaz q est pctm.
 7 p actum q est apire. 7 p finẽ q est spes
 venie. Duplex cõfessio. qdã est mentalis
 q deo fit. 7 hec ẽ de iure nãli. qdã ẽ voca
 lis q fit hõi. 7 hec nõ est de iure nãli. sed
 euãgelico. igit añ incarnationẽ xpĩ suffi
 ciebat cõfessio mentalis. qz deus nõ dum
 erat hõ. sz postqz scũs est hõ dz cõfessio
 fieri hõi vicario xpĩ. In hoc. n. qz mini
 stris sacroz xps dedit pũtes ligãdi atqz
 solnẽdi infirmavit pñsione eis tãqz iudic
 iabus fieri debere. sic ergo xps instituit
 cõfessionẽ tacite. sed apostoli pũulgauẽ
 rũt eã expse. Ia. cõfitemini alterutrum
 pctã vĩa. Quãuis igit in cõtritiõẽ remit
 tat pctm cõiter. tñ cõfessio vocalis ẽ ne
 cessaria in re qñ hẽt oppõnitã. vñ in
 pposito articulus necessitatĩ eã excludit
 7 nõ ptempus religiois. Et ista necessi
 tas pñedi p? pũtõz nõ ẽ in tali casu pp
 necessitatẽ remedii. cũ pctm iã sit dimi
 sũ sz pp obligatõez pcepti. Cõfessio. n. 7
 satisfactio necia ẽ nõ solũ pp recõciliatõz
 in iudicio dei. sz ẽt i iudicio ecclie. Quas
 circũstãtiãz tencamur cõfiteri. Nota qz
 circũstãtiãz qdam sunt trabẽtes in aliud
 gen? pcti vt coire cũ muliere diugata. 7
 has tenet hõ pñteri. Quedã sunt ag
 grauãtes in eadẽ specie. 7 haz quedã sũt
 non aggrauãtes notabiliter sicut scia 7
 hmõi. has nõ tenet quis cõfiteri. qz sũt
 qñ venialia pctã. Quedã sũt aggrauã

... Dubito sz nõ intelige

cuqz articulu

tes notabiliter. 7 has fin quosdā tenet
 hō cōfiteri. **N**ō. n. sufficit illi q accepit cō-
 tū marchas de alieno. dicere ego accepi
 alienū. cū hoc posset verificari si accepisset
 vnū denariū: fin alios cōtūs. s; nō tu-
 uas opinātes nō o3. Circūstātie aggra-
 uātes pctm notat̄ bis versib⁹. Aggranat
 ordo locus mora cā scia tps. In cā pūfil-
 la. modus genus. 7 stat⁹ altus. Cōditio
 numerus. etas 7 scāndala seruis. Quam-
 uis pctā alicuius nota sint sacerdoti. tñ o3
 eis cōfiteri. quia nō sunt ei nota vt iudici.
 Quādm possit qs differre cōfessio3 due
 sit opiniōes. Quidā. n. dicit q peccator
 tenet cōfiteri statī bita opportunitate sus-
 ficiēti. Alii cōtūs dicūt q cū cōfessio sit i-
 ter pcepta affirmatiua nō obligat nisi pro
 loco 7 tpe. Ecclesia āt determinat in de-
 cretis q ois hō cōfiteat̄ semel i anno. qz
 h3 tūc qlibz de necessitate cōficare. In ca-
 sib⁹ aut̄ quattuor tenet q3 an hoc tps cō-
 fiteri. **U**nus est rōne sacramēti. qñ vult
 cōficare vl̄ celebrare. **A**lius rōne piculi.
 vt si ē i piculo mortis. **T**ertius ē rōne cō-
 sciētie. **U**t dicat sibi pscia q statiz tenea-
 tur. **Q**uart⁹ ē rōne dubii. vt si nō spar il-
 lo āno hīe cōfessio3 quē mō h3. vl̄ si h3
 casus papalē. 7 mō h3 quōs pscio3 seu
 pniari dñi pape. **S**i querat̄ vtrū pscio
 facta in pctō mortali valeat. dicēdus ē
 q cōfessio i remediū 7 in pceptū. iquātū
 est in remediū nō valeat in mortali facta
 tñ absoluit̄ hō a pcepto. sicut fiete baptis-
 mū suscipiēs nō recipit nisi sacramētū 7
 nō rē sacri. **U**trū cōfessio sit iterada. **N**o-
 ta q regulariter null⁹ tenet cōfessionem
 bona fide scām iterare amplius. **S**ūt tñ
 quattuor casus i qb⁹ tenet̄ qs iterare cō-
 fessio3. quoz duo sūt pp cōfessio3. **I**ni-
 m⁹ si deficit cōfessio3 clausi potētie. eo q
 nō h3 prāte ab illo pctō absoluerē. **S**ecū-
 d⁹ est si deficit sibi clausi scie. qz nescit di-
 scernere. **T**ertius ē si cōfessio3 dimidiāuit
 cōfessionē. o3. n. q vni fiat cōfessio inte-
 gre oīum q habent̄ in memoria **S**i ve-
 ro alique exciderūt a memoria nō ideo
 rez reputari cōfessio dimidiata. 4. ē si cō-

tēpsit seu neglexit 7 oblitus ē satisfactio3
 nā si seuret 7 adimplere velle nō oportet
 ret cōfessionē iterare. **S**i vero aliqs ca-
 dat in pctm postq3 bona fide fecit cōfessi-
 onē questio est vtrum teneatur confessio
 nez prius scām iterare. 7 ē opinio q nō
 in spē sed in genere. licet aliter dicat̄ qdā
Nota q cōfessio facta p miculū l p epistō-
 lā. licet sit quoddā bonū 7 meritoziū. tñ
 in quātus ē ps sacramēti penitētie. nō pot
 sic fieri. qz determinatā h3 materiā. s. aet-
 tus s monis quo cōscia hoīs manifestari
 cōsuevit. **U**nde sine necessitate nō licet ta-
 liter. **I**n necessitate pot defectus per eg-
 polentem actum suppleri. **D**e q̄litate
 7 effectu cōfessionis. **C**ap. 26.
Ualis debeat cōfessio notatur
 q3 o3 bis versib⁹. **S**it simplex humilis
 cōfessio pura fidelis. **C**lera sreqns
 munda discretā libes verecūda. **I**ntegra se-
 creta lachrymabilis accelerata. **F**ortis 7
 accusas. 7 sit paret parata. **A**d multava-
 let cōfessio **A**d morte liberata. qz sicut cōfes-
 sus in foro cōtentioso dānat. sic in spūali
 liberat. **V**ulnera mētis sanat. **H**ie. **V**ul-
 nis nō intellectū tardū sanat. **D**eus hōi
 manifestat. **A**ug. **S**i nollē cōfiteri nō me-
 tibi abscederet. s; tēl mibi. **P**aradisi apit̄
Aug. **O** bīcūe verbū peccauit. qd aperit
 portas paradisi. **E**xēplū i latrone. **I**pecca-
 ta regit. **U**t qdā glo. **S**i hō detegit. de-
 regit. **M**iserico: diā dīmā emollit. **G**losa
 sup illud **D**elictū meū cognituz ti. fe. **S**i
 hō agnoscat deus ignoscat. **A**ius iocundat
 ps. **I**n voce exultatōis 7 pscio3 son⁹ epu.
Intercessores multiplicat. **S**acerdotes.
 n. p suis cōfessis orāt. **C**ōfictiāz mūdā
Aug. **C**ōfidentēst hō de fedo pulcher.
 fed⁹ diaboli rūpit. **S**icut cū aliqs secre-
 tum alterius detegit. **D**eo hominē cōfū-
 git **A**n. **Q**uid ppūs auribus dei q3 cōfi-
 tes cor. 7 vita q̄ est ex fide. **I**n vīa salutis
 dirigit. puer. **Q**ui abscondit scelera sua
 nō dirigitur. 7 cōtrario rē. **I**peccatum
 delet. **P**s. **D**ix. cōfitebor aduersum me
 7 c. **S**atisfactio in supplet. **G**lo. super
Math. **I**nbenim pscio3 peccata nostra

*Att qm
 in his in q
 tenet pccator
 datum cōfici*

Aug

vt erubescerem patiamur p pena. Ad a
lum precauet. exemplum de dente putri
do qui extrahit ne alii cōputrescāt.

Cui debeat fieri cōfessio. Cap. 27.

Encraliter teneas q cōfessio de/
bet fieri sacerdoti habenti clauēs
que sūt scētia discernēdi & pote/
stas ligādi atq; soluedi. Sciēdū aut q si
cut baptisim⁹ est sacm necessitatis. ita &
pnā. Cū sicut baptisim⁹ duplicē hz mi/
nistriū vnū cui cōpetit baptizare ex offō
s. sacerdotē. alium cui cōmittit dispēsa/
tio baptisimi rōne necessitatis. Ita & mi/
nister penitētie duplex ē. Cuius est cui cō/
fessio fit officio sicut sacerdos. Alius qui
audiēdo cōfessionē vicem supplet pōt sa/
cerdotis i necessitate vt est laicus. Dicit
tū aliq cum deest copia sacerdotis nō
oz cōfiteri laico. s; sufficit soli deo. Quā/
uis oēs sacerdotes clauēs habeant. nō ta/
mē pnt oēs ligare & soluere. sicut excōi/
cati suspēsi heretici & dāna ti. Hoc autē
nō ē ppter defectū ordinis. s; q; nō hnt
materiā. s. subditos q auferūt ab eis cū
excōicant. Id fit tū tales baptizare. quia
hoc est sacm necessitatis. Id fit et tales
eucharistiā cōsecrare. q; hoc substantiali/
ter adheret ordni. Dicēdum ē q null⁹
pōt absoluerē cōfiterē nisi pprius sacer/
dos. Id oprius vero sacerdos dicit sex
modis. Primo mō est pastor ecclie vt
papa eps & curat⁹ quilibz i suis casibus
2. p determinatōēz supioris vt vicarij. 3.
p priuilegium quibusdā idultum. 4. per
vniām ppriū sacerdotis dū tū licētur ei
vir discretus & honest⁹ & vere sacerdos
5. ppter necessitatē. q; instāte mortis ar/
ticulo quilibz sacerdos pōt absoluerē. Et
pgrini absoluit ab his apud quos sūt
6. ppter defectū sui sacerdotis. qñ ē idio/
ta vl pdito: cōfessionis. vel quādo solet
mulieres confitentes prodeari tūc. n. si n̄
inuenit aliquē q auctoritatēz habeat officē
ei sacerdos pprius nō quilibet sed discre/
tus & honestus & notus vl ex ordine vl
ex persona.

De sigillo cōfessionis.

Capitulu.

28.

que gerūt exterius i sacramē/
tis sūt signa. rerū que interi⁹ cō/
tingūt. & id cōfessio qua qs sacerdoti se
subicit signū est supioritatis qs quis deo
subicit. Deus aut pctm illi⁹ q se p pnāz
subicit tegit. Cū oz de necessitate sacri q
sacerdos celet cōfessionē. Sūt & alie hu/
ius celatiōis vtilitates. q; p hoc homines
magis ad cōfessionē attrahūt & simplici/
us pctā cōfiterent. Sacerdos aut nō dz
tū celare pctm qd in cōfessionē recipit. s;
ēt oia alia signa p que posset peccator vel
pctm cōprehēdi. Idōt aut penitēs facerē
vt illud qd sacerdos ppter cōfessionem
sibi factā sciebat vt deus. sciat ē vt homo
Et hoc facit dum licētiat cum ad dicēdū
& si dicit nō frāgit sigillū confessionis. Si
autem querat vtrū id qd scit sacerdos p
cōfessionem. & scit alio modo possit reue/
lare. sup hoc diuēse sūt opīones. Sed
hec est verior. q; siue sacerdos sciat illud
peccatū ante cōfessionēz sibi factam siue
post. nō tenetur celare qstuz ad id quod
scit vt homo. Nota q iste modus dicēdū
dico tibi in cōfessionē nō claudie tale di/
ctum sigillo cōfessionis qa non seruat ibi
modus cōfessionis. vel ordo.

De satisfactiōe. Cap. 29.

sicut i bellis & cōtroueris resti/
tuta amicitia. nō statz restituit de/
bitū illati damni. Ita post remissionē cul/
pe in cōfessionē sen cōtritione remanet de/
bitum pene satisfactorie. Iūgit sacerdos
quedā ad satisfactiōis sūdāntē scit ab/
stinere a pctō & restituē ablatū. Quedāz
ad satisfactiōis expeditiōēz vt ē vitare cō/
fortia maloz. Quedā inūgit ad substantiā
satisfactiōis. vt ē ieiunare vigilare dare
elemosinā peregrinari & huiusmōi ope/
ra penalia. Quedā inūgit ad satisfactiōis
pfectionē & securitatē. vt sūt oia supero/
gatiōis. Satisfactio dz mēdere culpe i tri/
b⁹. s. in numero. ps. Lauro p singulas
noctes &c. In pōdere. Aug. Libēter de/
bet facere immortalis futurus quicquq; fa/
ceret p differēda morte moriturus. In

6
mēſura. **S.** Tāto tpe d3 q3 i pnia eſſe
quāto ſuit in culpa. Ita tria requirunt in
penitētia ſcđm conuictiōem nō ſm ne-
ceſſitatem.

De ſingulis prib⁹ ſatisfactiōis in cōi.

Cap. 30.

S. Satisfactiōis qđā ſūt ptes princī-
pales. ſ. Oro Ieiunij & elemoſina
Quedā vero ſecundarie q̄ ad has
reducūt. vt vigilie peregrinatiōes diſci-
pline Dicēdū ergo q̄ oīa carnē aſſigētia
reducūt ad ieiunij. oīa opa vō ſpūalia
ad orōnē. oīa aut opa miē ad elemoſy-
nā. Sufficiētia pñi principalis pōt acci-
pi reſpectu termini a quo ē mor⁹ ſatisfa-
ctiōis. q̄ p ieiunij reuocamur a cōcupi-
ſcētia carnis. p orōnē a ſuperbia vite. per
elemoſynas a cōcupiſcētia oculorū. Alio
mō ſumit̄ ita ſufficiētia ex pte termini
ad quē fit ſatisfactio. q̄ p ieiunij ordinat̄
hō in ſeipſo p elemoſynā ad primū per
orōnē ad deum. Tertio mō ſumitur hec
ſufficiētia ex pte materie de q̄ fit. Per ele-
moſynā. n. ſi ſatisfactio de bonis ſubſtā-
tie exterioris. p ieiunij de bonis corpis p
orōnē de bonis mētis. Quarto mō ſumi-
tur hec ſufficiētia ex pte modorū ſatisfaciē-
di ſit. n. ſatisfactio tribus modis. vl⁹ per
punitōz vl⁹ p redēptionē. vl⁹ p ſupplica-
tiōez. **¶** Dumū facim⁹ ieiunādo. ſcđz ele-
moſynas dan. tertij orādo. Quinto ſumi-
tur hec ſufficiētia ex pte effectus. **¶** Per ſa-
tisfactionē. n. tria magna bona nobis pne-
miſt. ſ. i. ppetratio grē. remiſſio pene expur-
gatio religaz culpe. Ad primū videt̄ va-
lere elemoſyna ppter multiplicatē iter-
ceſſorū. Ad ſm ieiunij. Ad tertij oratio

De prib⁹ ſatisfactiōis.

Capitulum.

31.

S. Elemoſyna dupl^r pōt accipi. aut
itētiōe ſublenādi neceſſitatē primi
& ſic ē opus miē. aut itētiōe recōpēſan-
di p debito offenſe diue. & ſic ē opus lu-
ſtitiē. Uñ primo mō ppxie pñer ad me-
ritū vite. 2. mō ad meritū dimiſſiōis pe-
ne. q̄ elemoſyna ſic data ppxie ē ſatisfa-
ctio. De ieiunio quoqz ſciēdū ē q̄ icar

ne duo ſūt. vñi natura que d3 ſuſtētari.
& aliud vitij qđ d3 domari. Ieiunij er-
go qđ naturā ſuar & vitij domari bonuz
ē. aliud vō nō. Oro duplice h3 ſieri aut
p impetratiōe bonorū. & ſic eſt ps vel
opus cōtēplatiōis. aut p remiſſione ma-
lor. & ſic ē proprie ps ſatisfactiōis.

De iuſtificatiōe ſimplic.

Capitulum.

32.

Iuſtificatio ipſi ē motus ab iniuſti-
cia ad iuſticiā. In iuſtificatiōe ſim-
plici q̄tinuo requirūt. ſ. mor⁹ liberi
arbitrii. conſtitūto. inſuſo grē. & remiſſio
culpe. **¶** Hoz pma duo ſc̄ pteuſcipiētis
alia vō ex pte agētis. **¶** Necessitas q̄tinuo ſc̄
ſi tpe nō natura. **¶** Prioritas aut nē po-
ſterioritas que ſm ordinē & ē reducūt ali-
quo mō ad ordinē cauſe & cauſati. Inter
ita videt̄ hic ordo cōſtitatis eſſe. **¶** Caliter
n. mor⁹ liberi arbitrii prior aliis trib⁹ eſt
q̄ requir̄ cōſenſus volūtatis in hui⁹ mu-
tatiōe. Volūtās & liberi arbitriū ſumū-
tur hic p eodē. **¶** Preterea mor⁹ iſte ap-
pellat̄ mor⁹ liberi arbitrii. Iſte vō mo-
tus q̄ p liberū arbitriū cōſentit deo vt p
mō motori vocat̄ mor⁹ fidei. q̄ h3 aliqd
cognitiōis & aliqd affectiōis. ſicut fides
Dicamus ergo q̄ motus liberi arbitrii
ſue fidei in deū caliter eſt prior q̄ motus
quo de pctō q3 cōuertit̄. q̄ ſicut i gēne-
ratiōe pcti prior eſt cōuerſio q̄ auerſio.
cū cōuerſio cauſat auerſionē. ita i eius de-
ſtructione prior eſt cōuerſio ad deū p li-
berū arbitriū q̄ auerſio a creatura p cō-
tritiōe de peccato. Qđ enim primū ē i cō-
poſitiōe vltimum eſt in reſolutiōe. Iſti
vero duo motus. liberi arbitrii & cōtriti-
onis ſunt priores q̄ grā in fundat̄. q̄ ſūt
cauſa pparatiōis vt grā def. Quāvis. n.
deus ſine vlla pparatiōe poſſet ipſū iuſti-
ficare. it̄ requir̄ pparatio ex pte nra. quā
ſicut requir̄ pparatio ex pte materie i na-
turali mutatiōe ad recipiēdā. ſ. ſ. mā. Ita
imutetiōe volūtaria. & hoc nō ē ex ipōtē-
tia agētis ſz ſuſcipiētis. Alia rō ē q̄ i iu-
ſtitiā cōtōne pctōis ſit introductio vñ⁹ ſoz-
me & expulſio p̄uarie. id̄ requirūt p̄dca

duo. s. motus liberi arbitrii disponēs ad
 grē susceptioēz, ⁊ p̄trito. s. discēssio a pec
 cato disponēs ad culpe expulsioē. S̄ra
 p̄tius s̄fundit q̄s culpa remittat̄. sicut in
 introductōe forme p̄ior est forma que ex
 pellit a p̄te agētis q̄ illa q̄ expellēda ē re
 moueri possit. Qualiter aut̄ iustificatio fi
 at in istāti vel successiue. nota distictōem
 p̄dēt iustificatio dupl̄r accipi sicut ⁊ ge
 neratio. Uno mō vt dicat motū ad iusti
 ciam eū termino eiusdē. ⁊ sic fit successi
 ue q̄n succedit successiua p̄p̄atio. Alio mō
 pōt accipi solū mō mutatione sine motu.
 hoc modo fit iustificatio in istāti. ⁊ hoc
 triplici rōe. p̄d̄ima q̄: fit virtute infinita
 ⁊ simplici q̄ immediate opat̄. 2. est q̄: fit in
 subō simplici. s. i mēte. 3. ē q̄: ipsa forma
 q̄ expellit. s. culpa nō p̄o: vel p̄p̄o: ē q̄
 q̄ introductē. s. gr̄a q̄ oīo simplex ē. Ad
 illō qd̄ dicit Aug. q̄: malus est iustificat̄
 ip̄iū q̄ creare celū ⁊ terrā. dicēdū mai?
 ē q̄tū ad illud qd̄ fit. q̄: meli? est. sed nō
 quo ad modū faciēdi. Quāuis enī i iu
 stificatōe ip̄i sit resistētia forma. s. p̄trariū
 ad p̄trariū. nō tñ ibi resistētia effectiua q̄
 aliqd̄ resistat agētī. s. deo. cuius virtuti ni
 hil resistere pōt. In iustificatōe ip̄i aliqd̄
 ex parte dei. ⁊ aliqd̄ ex p̄te p̄ctōis ⁊ ali
 quid ex parte ecclesie. Ex p̄te dei duo s̄t
 .s. misericordia que reati indulget. ⁊ in
 stitia que emēdā aliquantulam exigit vel
 hic vel i purgatorio. hec significat̄ p̄ bi
 nos discipulos quos misit dñs in oēs lo
 cōs quo erat ipse venturus. tūc qd̄ corpa
 liter. nūc aut̄ p̄ gr̄am sp̄ialiter. Ex parte
 peccatoris sunt et̄ duo. s. amor: ⁊ dolor. ⁊
 hi s̄t due molle qb? p̄ctm̄ cōteritur. q̄
 s̄m legē nō debet̄ diabol in pignore ob
 ligari. Ex parte ecclesie s̄t duo. p̄i
 mū est meritū ⁊ p̄cipue ip̄i qd̄ est inexti
 mabile ⁊ alioz scōrum q̄ fecerūt opa mu
 ta superogationis. que oīa sub p̄tate cla
 uis s̄t posita. vt quod minus est in vno
 mēbro ecclesie cūpenset̄ in alio. Tñ si ali
 quis nō est mēbrum ecclesie nō insunt in
 ip̄iū meritū p̄dictuz. Scd̄m ē indulgētia
 quā dat ecclesia p̄ papā ⁊ epos. tñ vt ip̄a

indulgētia tñ valeat q̄tū sonat exigit au
 ctoritas. ⁊ cā. s. cōis vtilitas ex parte dā
 tis. exigit etiā fides formata ⁊ obediētia
 ex parte recipiētis. hoc est vt soluat illud
 propter quod datur.

De p̄nia venialitū. Capl̄m. 33.
 Enitētia ē remediū institutū ad ex
 p̄piandū peccatuz cui debet̄ pena
 sensibilis que cū debeat̄ p̄ctō nō
 solū mortali s̄ et̄ veniali p̄ q̄ p̄nia est re
 mediū p̄tra vtrūq̄. q̄: nō ē simpl̄r d̄ ve
 nialib? s̄ d̄ mortalib?. q̄: p̄nia introducta
 ē ad recōciliādū amicitia vel amicitia quā
 mortale p̄ctm̄ tollit. Licet igit̄ nō sit d̄ ve
 nialibus simpl̄r p̄nia. tñ est per accūs. ⁊
 hoc ē trib? modis p̄d̄imo rōe dubiū. vt
 q̄n credunt̄ esse mortalia. 2. rōne statuti.
 vt q̄n hō q̄ tenet̄ cōfiteri semel in āno n̄
 h̄z nisi venialia. 3. rōne piculi vt q̄n veni
 alis delectatio ad hoc p̄ducta ē q̄ nisi hō
 se auertat ab ea trahit in mortale. S̄z de
 remissione venialis p̄cti sciēdū q̄ in duo
 bus casib? nō remittit̄. p̄d̄im? ē si talis
 h̄eat p̄ctm̄ mortale quā sine mortali nūq̄
 dimittit̄ veniale. s̄ econtra possit fieri. s.
 q̄ mortale dimittat̄ sine veniali. Cū enī
 p̄ctm̄ mortale tollat caritatez q̄ vniuersa
 delicta opit̄ cōstat q̄ existit i p̄ctō mortali
 nullū veniale remittit̄. Scd̄s ē q̄n volū
 tas fixa manet in affectu alicui? p̄cti de
 terminati venialitū quā illud tolli nō p̄t
 ⁊ hoc multiplici rōe. p̄d̄:ia ē quā oē pec
 catū remissioē idiget quo ad duo. s. quo
 ad culpā ⁊ quo ad penā. s̄ nō pōt cō. 2.
 fmissio s̄m p̄ma. q̄: d̄m hō culpā h̄z d̄
 bito: ē pene. Culpa at̄ cōsistit i deo: d̄
 tōe volūtatis. Tñ volūtas sic manēs p̄
 t̄nar reordinari n̄ p̄t. Alioqn duo oppo
 sita s̄t eēt̄ i eodē. Alia rō ē q̄: manētē cā
 n̄ p̄t tolli effect? s̄ volūtas iordinata ad ali
 qd̄ ē cā venial p̄cti. vñ manētē volūrate fi
 xa i illo nō remittit̄ ip̄z p̄ctm̄ veniale. Sciē
 dū et̄ q̄ vñ p̄ctm̄ veniale bñ p̄t dimitti si
 ne alio q̄: p̄ctm̄ mortale qd̄ maioris ē ad
 herētē p̄t et̄ remitti sine veniali. Alia rō ē
 q̄: p̄ctm̄ mortale ita deo displicet q̄ facit̄
 et̄ ip̄z p̄ctōē deo displicē. S̄z veniale d̄o

displicet eū inordinatū se. in nō facit pec-
 cātē deo displicere. qz p illud nō priuat
 grā sed obnubilat. inqz tuz eius pcessus
 ad exteriora ipedit. ⁊ pp hoc vñū venia-
 le nō ipedit qn aliud remitti possit. ⁊ rō
 est qz venialia nō hñt pnerionē ad inuicē
 nec a pte auersionis. qz nō auertūt a sū-
 mo bono. nec a pte cōuersiōis. ⁊ iō vñū
 dimitti pōt sine alio. Nota ē ar sic de mo-
 talibus vbi nō dimittit vñū sine alio. qz
 cōnexionē hñt adinuicē ex pte auersionis
 Quodlibet mortale auertit a deo. lz non
 hēat cōnexionē a pte auersionis. Ex pdi-
 ctis colligit qd vñū mortale nō remittit
 sine alio. ⁊ qd vñū veniale pōt remitti si-
 ne alio veniali. Itē mortale remittit ve-
 niali. sed nō veniale sine mortali. cui⁹ du-
 plex est rō. p̄ma est. qz mortale ⁊ venia-
 le se hñt sicut hitus ⁊ dispositio. sed abla-
 to hitu pōt manere dispositio ⁊ cōner-
 so. Scda rō est. qz mortale opponit cha-
 ritati. veniale autē seruoꝝ eius. sed subla-
 ta charitate tollit seruoꝝ. ⁊ nō cōuerso.
 Propter quid dimittit pctm veniale.

Caplin.

33
 a D pcti venialis remissionē nō eri-
 git nouis charitatis hitus. s; sūf-
 ficit nouis mor⁹. qz pctm nō tollebat vir-
 tutis hitū. s; ipediebat ei⁹ actū. Nota ē
 qz pctm veniale nō dimittit sine cōtriti-
 ne. cui⁹ hec ē rō. qz q̄dū volūtas in ali-
 quo veniali fixa manet nūq̄ dimittit sed
 volūtatē ab eo auertere qd q̄ prius vo-
 lebat est displicere ei qd voluit. talis autē
 displicētia dolo: cōtritiōis dī. Sed scien-
 dū qz cōtritiō pōt accipi tripliciter. s. actu
 vl hitu vl medio mō. Cōtritiō in hitu
 nō sufficit ad pcti venialis remissionē. qz
 tūc q̄cūq; pnie vtutis hituz hēret nō pos-
 set. hēre veniale pctm. ⁊ sic veniale pctm
 nō posset cē eū grā. Cōtritiō quoq; in ac-
 tu nō sp̄ requit. qz sequeret qz pctm qd
 qs in memoria nō hz remitu n̄ postz pp
 hoc requit cōtritiō medio mō. s. vt pctm
 displiceat actuali vl explicitē vl iplicite.
 Dico ar iplicite qz talis actus nō sufficit.
 qz displiceret explicitē pctm veniale si co-

gnitio ferret ad illud. Nota ē qz tā fer-
 uēs pōt eē motus charitatis i deū qz oia
 pctā venialia psumit et sine actuali cogi-
 tate ipoz. qz qñ qs feruēt i deū ferē dī
 splicet ei q̄cqd a deo retardat. ⁊ ita lz ex-
 plicite. d pctō veniali nō cogitet. in illo
 motu p̄erit iplicite displicētia pcti venia-
 lis. vl vnius vl oium. Scidū est qz i cō-
 tritiōne de venialib⁹ nō erigit ppositū
 nō peccandi venialr. sicut in cōtritiōne de
 mortali erigit. sed sufficit qz displiceat ei
 pctm p̄eritū. ⁊ infirmitas qua ad pec-
 catū veniale inclinat. q̄suis imunis ab eo
 esse nō possit. ita tñ qz volūtas nō mane-
 at fixa in vno veniali. qz illud sic retinetur
 nō dimitteret in cōtritiōe gñali nec i sp̄ali
 ⁊ hec est rō. qz pctā mortalia sūt in p̄tate
 n̄a vt vitē nō solū singula. sed et oia.

Venialia vō ⁊ si singularitari p̄t. nō tñ
 oia qz ex infirmitate p̄igit nature. Ad ul-
 ta sunt p que tollūtur peccata venialia q̄
 per tria p̄prehendunt. p̄mo sunt oia il-
 la que gratiam conferūt vt oia sacra ce-
 dese. ⁊ sunt illa qbus impedimēta seruo-
 ris ⁊ gratie tollunt. sicut est aqua bene-
 dicta que virtutes inimici reprimit. ⁊ epl
 scopalis benedictio ⁊ alia sacralia. ⁊ est
 exercitum humilitatis ex parte nostra. si-
 cur est confessio peccatoꝝ. oratio dominī
 calis. elemosyna. ieiunium. ⁊ iuliusimcti
 Et homini est ratio. qz cum venialia di-
 mittant per seruoꝝem charitatis que im-
 plicite vel explicitē cōtinet omnia illa que
 nata sunt de se seruoꝝem charitatis excita-
 re dicuntur veniali peccata dimittere. ta-
 lia vero sunt omnia que predicta sunt.

De extrema vnctione Caplin. 35

Ediato: dei ⁊ hominū nō solū vo-
 cat Ihesus inq̄nātum hz saluare
 sed etiā xps inq̄nātum hz vnctōis
 grāz in aliōs distūdere qd significatum

sunt i rege David q trib⁹ vicib⁹ vinctus
sunt. primo i domo p^ris sui i signu regni
futuri hoc significat vinctione i baptisimo
2. in eb: d^o sup iudā. r postea multa mala
būt. hoc significat vinctioz in firmatōe
3. itez in eb: d^o sup oēs israel. p^o hāc i pa-
ce regnavit. hoc significat vinctione i ex-
tremis. De suba hui⁹ sacri sūt qnqz. pri-
mū est q vinctioez faciens sit sacerdos.
Secūda ē intentio debita. Tertiu ē mā-
debita. s. oleū infirmoz. Quartū est for-
ma vboz. hoc. s. p istā vinctioez r c. quā
formā d^o sic d^o insigēs. Quintū est loc⁹ in-
ungēd⁹. q: sit ad oculos ad anres ad na-
res ad os ad lūbos. r ad man⁹. In hoc
sacra forma vboz est deprecatoria. quia
istud sacm v^o valē p ofonē ecclesie r p
modū suffragiū. Dat enī ad effectū quē
hō p ppria opa posset cōseq^o s^o cēt sanus.
Uñ nota q in aliquo sacro vboz forma
nō ē in sola ofone nisi in isto. Dixit enim
Jacob⁹. Indicat pbyteros vt dicit super
eū. In quibsdā sacris in sola enūciatione
vboz ē virt⁹ sicut i baptisimo. Ar. n. d^o s
Ite baptizātes eos nō faciēs mētione d^o
ofone. In aliquo sacro s^o quosdā confi-
sit forma in ofone r enūciatōe. vt in sa-
cro pnie. Cōstituefit. n. p^resbiteros primo
orare dicētes absolutionē r remissionē
r c. r postea dicere. Absoluo te. Cū. n. in
petō offendat de⁹ r ecclesia ptra p^rimū
merito sit ofo. r ptra s^o absolutio. Istū
sacm nō dat nisi adultis q petā venialia
vident h^re. ptra q istitūtū ē nec dat aliū
qz infirmis in piculo mortis p^ritūtū. Sa-
nis aut nō dat hoc sacm. qz hōit reme-
diū penitētie paratū. nec dat nisi postulā-
tib⁹ q deuotiōe sursum erigūt. S; si sepe
infirmat⁹ qz ad mortē sepe inūgi. sed in
vna infirmitate nō d^o qz bis inungi nisi
eadē infirmitas vltra ānū p^rtrahatur. ita
q in vno āno pp eandē infirmitatez ne-
mo bis inūgit. Effect⁹ huius sacri multi-
plex est. p^rimū est sanitas duplex. Una
ē pncipalis. s. liberatio ab infirmitate sp^ri-
rituali q cōtrahit⁹ p peccatoz. veniā qb⁹
aia efficiē debilis ad exequendū actum

grē r glorie. Alia est sanitas q est q^ri si-
gnū prioris sanitatis. s. sanitas corp^ralis.
r hoc est verū qn sanitas corp^ralis expe-
dit sanitatē spūali. Sic enī istud sacm
causat virtūz in suscipiētib⁹ digne Inter-
dū. n. vñllis est sanitas corp^ralis. s. ad me-
ritū glorie cumulādū. Valet etiā ad dno-
tionez excitādā r ad velociorē trāsitum.
In hoc sacro sicut i ceteris tria sūt. Unū
est sacm tm. s. exterior: vinctio. Aliud est
res tm. s. effect⁹ duplicis sanitatis. vt di-
ctū est. Tertiu est sacm r res. s. qdā vn-
ctio spūalis interior: s. mentis locunditas
r solatium.

De sacro ordinis.

Capitulum.

36.

Unūqz sacra de qb⁹ dicitur est p^rti-
q nent ad statū p^rsonē. S; duo d^o q
bus dicēdū est p^rinet ad cōez sta-
tū ecclesie. q: ordo p^rinet ad generatiōez
spūales. infirmoz vō ad generatiōem
carnales. Ordinez pcedit prima tonsura.
q: i oi trāsitu de statu ad statū cōuenientē
iterponit aliq⁹ dispositio media. Unde i
trāsitu a statu laicoz ad statū ministroz
del cōuenientē prima tōsura interponit.
fit etiā i hac tōsura aliquoz capilloz re-
secatio in modū corone. qz i ministerium
illius assumit cui suire regnare est. Est
itaqz duplex signū distinctū in ordinatis
s. exterioris. tonsura. r interioris character.
Ad eē aut ordinis tōsura nō p^rerigit. sed
ad hū esse. qz dispositio cōgruitatis ē ipa
tōsura ad ordinez nō necessitatis. Hugo
de scō Uic. ordinē sic describit. Ordo est
signaculū quoddā in quo p^ras spūritualis
tradit ordinatis r ofiū. Sic nota q si-
cut i nālib⁹ dedit deus supiora corp^ra in
regimē inferiorz. sic r i spūalib⁹ quosdā
posuit supiores quosdāz inferiores. vt il-
li potestates habeāt sup istos. sicut sūt cle-
rici q p^rst⁹ i spūalib⁹. r principes ac iudi-
ces seculares i tpalib⁹. De suba hui⁹ sa-
cra sūt sex p^rimū ē p^ras ordinatis. qz o^r vt
fit eps. 2. est mā. s. vinctio in sacerdotib⁹
r tact⁹ illoz que tāgenda sūt i aliis. 3. est
forma verborū. q. est sexus virilis. quā

6
mulser nō recipit caracterē ordinis. 5. ē inērio recta. 6. ē q̄ ordinādus sit baptizatus. q: baptisim⁹ est ianna omnium sacro- rū. Quoddā est hic sacramētū tū vrbū bīle signū quo ptās tradi offēdit. Quod dā ē res tārtū. s. gfa que cōfert digne re- cipit. Quoddā est res ⁊ sacramētuz vt caracter. Septē sūt ordines. s. hostiarius lector exorcista. acolitus. subdiacon⁹ dia- con⁹. ⁊ p̄byter q̄ omnium ordinū est p̄fe- ctiſsim⁹ ⁊ termin⁹ aliorū. Alii sunt quasi septē gradus q̄bus ascēdit ad tronū solu- tiōis. Act⁹ hostiariorū est custodire locuz cōsuatiōis sacramētoꝝ ab exōmunica- tis. Actus lectorū est legere p̄phetias. Actus exorcistaz est arcere demones ne dominēt in corpe nōdū baptizati. s. p cō- furatiōes. Actus acolitorū est designare lunē enāgellū in lumine corpalī. Act⁹ sub- diaconū est accipere oblatiōes ab offe- rētib⁹ easq; offerre diacono. legere antez epistolā nō est act⁹ eorū principalis sed cōsequēs. Act⁹ diaconū est ordinare hostias in altari. Legere aut enāgellū vl̄ b̄dicare est act⁹ cōsequēs. Actus p̄byte- roꝝ ē p̄secrare corpus ⁊ sanguinē xp̄i. ⁊ ē actus principalis. ali⁹ ē p̄ns. s. ligare ⁊ soluere p̄ quē actū corpus in ysticijs. p̄pa- rat. vt sit aptū ⁊ idoneū ad p̄ceptiōz cor- poris xp̄i veri. In quolibet ordine cara- cter ip̄miss⁹. s. q̄ fit nūc dicēdū ē. Ho- stiaris q̄des caracter ip̄miss⁹ q̄ dat eis claus ⁊ dī sic. Agite tāq; rōez deo red- dituri de reb⁹ q̄ claudib⁹ istis recluduntur Lectorib⁹ caracter ip̄miss⁹ cū eps porri- git eis librū cū debita forma verborum. Exorcistis vero cū dat eis librū exorcis- moꝝ cū forma verborū. Acolitis at̄ i v- bis q̄ dīc eps cū dat eis cādēlabze. Sub- diaconis ip̄miss⁹ q̄ eps cū forma verbo- rū dat eis calicē vacuū ⁊ cetera vasa quo- rū vsus ē in cōfectiōe encharistie. Diaconis ⁊ p̄byteris ip̄miss⁹ q̄ eps imponit manū capiti cū verbis ad hoc statutis. p̄ dietos ordines xp̄s exercuit. hostiariatus q̄ emētēs ⁊ v̄dētēs d̄ tēplo cōsecr. Lecto- ratū cū i medio senioꝝ librū. Iſate ap̄ies

legit in eo. Exorcistatus q̄ demones sanauit. Accolitorū q̄ dixit ego sum lux mundi. Subdiaconatū q̄ lintheo se p̄cin- xit. ⁊ pedes lauit discipuloꝝ. Diaconatū q̄ i cena corp⁹ ⁊ sanguinē suū ministra- uit discipulis. ⁊ dormitēs apostolos ex- citauit. P̄byteratus q̄ se i ara crucis optulit. ⁊ q̄ i cena panē ⁊ vinū i corp⁹ ⁊ sanguinē suū cōuertit.

De qualitate ordinādoꝝ.

Capitū.

37.

Qualitas ordinādoꝝ cōsistit i duo- b⁹. s. faciēdis ⁊ entrādīs. faciēda sūt bec. Sir i morib⁹ pudic⁹. In habitu honest⁹. Libo ⁊ potu tēperatus. Cōpetenter q̄uis nō eminet litteratus. Adāfuetus ⁊ modestus. Tōsurā dese- rat clericalē. Hospitalis Doctor i p̄dica- tiōe. R̄sidentā faciat in ecclesia sua vl̄ b̄fi- cicio. Corrector vitioꝝ p̄ v̄tā discipline. Exēplū prebeat bone vite vl̄ fame. Unū cū sufficiat b̄ficiū habēs curā aiarum. Bonus sit gubernator familie. De neces- sitate clericis vitāda sūt bec. Omne cri- mē mortalis pecc. Nō litigiosus. Nō cu- pidus. Nō lusoꝝ. Nō negociator. Nōm exerceat venatiōes clamofas. Nō sit in- cōtinēs. nec mulierib⁹ cōhabitēt. Nō sit i cōmessatōib⁹ ⁊ tabernis ⁊ fabulis. Nō iter sit spectaculis nisi honestis. Nō imisceat se negocijs secularib⁹. Nō dz in- tēdere bistrionib⁹ ⁊ ioculatoꝝ. Tab- nas nō dz intrare nisi i timere. Horas nō dz negligere. Iustā iudiciū nō dz v̄dēdē Sacra ecclesiastica gratis dare. Si quis ep̄us. Nō sit excoicatus vel suspensus vl̄ irregularis. Nō apostata. nō sit symoni- acus i ordine vl̄ b̄ficiū nō solēnter pe- nitēs. Ante ordīs susceptōez se q; p̄ p̄sel- sionē p̄pet. In petō mortali nō accedat. Nōmā tōsurā nō negligat. Nullus or- dines nisi examinatio p̄cedat. Nō accipi- antur simul ordines minores cū subdia- conatu. nec etiam duo sacri ordines sit. s. gradatus. Nec p̄ saltū accipiat q̄s ordi- nē nec ab alieno epo s; a suo. nec p̄tra ep̄i p̄bibiōez ⁊ sine titulo nec furtiue. Ad if

fā in qua ordinatur totaſt andiat. Tāgāt
 omnia que ſunt tangenda. Unuſquiſqz
 in ſuſceptione ſui ordinis non accedat ni
 ſi licentiaſt & preſentiaſt. Ieiunius a le
 iuno accipiat ordines. Non recipiantur
 nec pferant ordines niſi temporibus ab
 eccleſia iſtitutis. Ad lra ſūt q̄ ipediūt pmo
 uedū ēt ſine culpa. lz nō ſine cā. Itō. n. d
 bet p̄moueri ignoꝝ nec bigamꝝ nec neo
 pbitꝝ nec corpe vitiatꝝ nec d̄ illegitimo to
 ro natꝝ nec ſeruus nec obligatꝝ ad rōci
 nia. qm̄ repellitꝝ ab ordinibꝝ. Ex p̄dictis
 pz q̄ dignitas clericalis ſine ordinis nō
 cōſeruit a quoz nec cuiſbet nec in quoz
 loco nec quolibet tempore nec qualibet
 hora. ſed miſſe.

Lap.

28.

De ſac̄o matrimonio.

Matrimoniuſt ē p̄ſectio maris & fe
 mie indiuiduā uite cōſuetudinē re
 tinē. Ad ſimoniuſt p̄ ip̄ſalta iſtitu
 atur. p̄ cōſenſū aioꝝ exp̄ſus p̄ verba de
 p̄ſiti ratificat. p̄ carnale copulā cōſumat
 & p̄ficiat. Ad hoc autē ſciēdū nota q̄ du
 plex ē p̄ſectio. Itō. n. ē ſimply. 2. in
 eſſe cōpleto. ſicut patet i puero in quo eſt
 p̄ſectio q̄ntuz ad eſſe omnis ſimplyter
 ſed non eſt in eo p̄ſectio quantum ad
 eſſe cōpletum ſecundum quantitatem
 & opatiōz hois. Eodē mō dicēdū eſt de
 m̄imonio i quo duplex ē p̄ſectio. prima
 ē q̄ fac̄ m̄imoniuſt. ſ. cōſenſus aioꝝ p̄ v̄ba
 d̄ p̄ſiti exp̄ſus. & ad hāc ſi exigit copula
 carnalis. 2. ē q̄ m̄imoniuſt cōſumat & ad
 hāc exigit acnal copula. Bonū m̄imo
 niū triplex ē. ſ. fides. vt neuter alieno tho
 ro maculet. Itō. n. vt ad cultū dei nu
 triat. Sacꝝ vt nō diſſoluat. Licet. n. ec
 cleſia poſſit pp̄ ip̄cedimēta m̄imoniuſt di
 uortiuſt facere. nunq̄ tamen pōt nec de
 bet m̄imoniuſt qd̄ legitime celebratū eſt
 diſſoluere. q̄ quos deus cōiunxit homo
 nō pōt q̄ſtucūqz auct oritatis ſit ſepare.
 ſolui aut m̄imoniuſt p̄ mortē. Sciēdum
 q̄ duplex ē cōiunctio in m̄imonio. & du
 plex ē mors corrdēs illi. Eſt. n. cōiunctio
 ſp̄ialis p̄ cōſenſū aioꝝ q̄ ſoluit p̄ mortē

ſp̄iale qua hō morit̄ iſtudo p̄ religioſo
 igreſiuz. Alia eſt cōiunctio carnalis p̄ cō
 mirtioꝝ ſerui q̄ ſoluit p̄ mortē corpalez
 Eſt at cā m̄imoniuſt q̄duplex. ſ. efficiens
 vt cōſenſus animoz p̄ v̄ba de p̄ſiti exp̄ſ
 ſus. Ad aterialis. vt ipſe p̄ſone legitime.
 formalis vt b̄ndictio. anulū ſubarratio.
 & b̄nuiſmōi. finalis duplex ē vna p̄nci
 palis. ſ. plis p̄reatio & fornicationis cui
 tatio. q̄ m̄imoniuſt nō ſolū i offiū. ſed in
 remediū iſtitutū ſuit. lz fuerit p̄mo ſoluz
 i offiū. Alia eſt ſc̄daria & illa eſt m̄ultiplex
 Un̄ verſus. Itō. n. cōcliat. & eo diſcer
 nitur. beres. Itō. n. ligat alma notat. ius
 trāſſert auget honorem. Quadruplex di
 ſtinguit m̄imoniuſt. Itō. n. ē carnale
 inter viū & mulierē. Sc̄dū eſt morale
 inter deū & aiām. Tertiuſt ē allegoricum
 iter xp̄m & eccleſiā. 4. anagogicuſt. iter d̄
 um. & aiaz i eccleſia triūphātū p̄ cōiunctio
 nem glorie. Itō. n. q̄ſt accedere ad vxores
 ſuā quattuor de cauſis. ſ. cā plis. cā red
 dēdi debitū cauſa vitade icōnētic. Itō. n.
 tribus modis nō ē peccatuz. 4. pōt fieri
 cā explēde libidinis. & hoc mō p̄cū ē ve
 niale vt mortale ſm̄ q̄ libido eſt venia
 lis vel mortalis. ſit autem peccatum in
 cōiugalit coitu quinqz modis. Unde ver
 ſus. Quinqz modis peccat vxore mari
 tus abutiens. Tempore. mēte loco. cōd̄
 tiōe. mō. Nota q̄ vxor diſmiſſa propter
 fornicatiōez recōcliat viro multis mo
 dis. Unde verſus. vltimo mecbat̄ ren
 net nec conciat̄. Abſens proſtituit. ius
 fraus reuocat mulierē. Tria ſunt orna
 menta ſponſe ſcilicet annulus i digito. mo
 nile in pectore. cor na in capite. Itō. n.
 ſignificat operis puritatem. quia in ma
 nu eſt opus. Sc̄dūm ſignificat affectꝝ
 ſinceritatem. quia in pecto re eſt affectꝝ
 Tertium contemplationis claritatez qa
 in capite. eſt perſpicacitas intellectus
 Adulās de cauſis beata virgo ſuit de
 ſponſata viro. Itō. n. vt designaret ec
 cleſiā deſponſata xp̄o. Sc̄do vt Joſeph
 teſtis eēt itegerrime caſtitaſt eiꝝ. Ter
 tio vt p̄ Joſeph orago eiꝝ on̄deret. q̄ p̄

viros genealogia terit. Quarto ne infamaret si gn. rex no bñs maritū. Quinto ne velut in cōtinēs dānaret. q: de tribu erat sacerdotali. ⁊ tales cōburebātur alie adultere lapidabātur. Sexto vt virgo viri solat io sustentaret. Septio vt p̄tus diabolo cellaretur. Octano ne iudei xpm̄ tāq̄ illegitimū iuste p̄sequi viderētur. Nono ne legi que cōmendat matris monitū cōtrariari dñs videret. Notandum q̄ duodeciz s̄t ipedimēta n̄rimo/nit. vii vsus. Erro: editio. vortū cognatio crimē. Lustus dispitas. ins ordo ligamen honestas. Si sis affinis. si forte core nequibis. Nec sociāda vetāt cōiugia s̄ccta retardant.

Explicit liber sextus.
 Incipiunt capitula libri septimi.
 De fine mūdi.
 De gloria sanctorum.
 De purgatorio.
 De accerbitate purgatorii.
 De suffragiis ecclesie.
 Quorū suffragia p̄sunt ⁊ quibus.
 Utrū indulgentie valeant defunctis.
 De aduentu antixpi.
 De vita antixpi.
 De modis q̄bus decipiet antixps.
 De sequentibus antixps.
 De gog ⁊ magog.
 De helya ⁊ enoch.
 De duratione huius p̄secutionis.
 De morte antixpi.
 De confagatione mūdi.
 De resurrectione gn̄ali.
 De iudicio extremo.
 De iudicantibus.
 De iudicandis
 De imonatione mundi.
 De penis inferni.
 De diuersitate penay.
 De votibus in cōl.
 De donibus aie in gn̄ali.
 De donibus aie in sp̄ali
 De donibus corpis in gn̄ali.
 De donibus corpis in sp̄ali.
 De aureolis in genere.
 De aureolis in specie.

De enumeratione celestium gaudiorū. 31
 Explicunt capitula.
 Incipit liber septimus.
 De fine mundi. Cap. 1

F Inale iudicū q̄dā s̄t antecedentia q̄dā cōcomitātia. q̄dā sequētia. Antecedentia iudicū tria s̄t. s̄. pena purgatorii. Ecclesie suffragia. ⁊ p̄secutio antixpi. Cōcomitātia duo s̄t. s̄. p̄fragratio mūdi. ⁊ resurrectio corporū. Cōsequētia duo s̄t. s̄. pena infernalis ⁊ gloria celestis de q̄bus p̄ ordinē est dicendum.

De gloria sanctorū. Cap. 2
 Aliq̄d̄q̄ tāto p̄fectius est quāto magis p̄iugit eēndi p̄ncipio. Idē at q̄ p̄fectū eē expectat. duplicem h̄z finē vltimū. Vniū extrinsecū q̄ ē beatitudo creata q̄ nos in p̄tia beatificabit fortius maliter. Aliū h̄z finē intrinsecū q̄ ē beatitudo increata que nos beatificabit effectiue. s̄. ip̄m̄ deū. p̄ma. s̄. beatitudo increata est tanq̄ finis i quo sperat. Secūda vō. s̄. increata tanq̄ finis in quo gescit. Alio mō iudicabāt p̄bi de beatitudine. s̄. male. Dicebāt enīz stoici beatitudinē s̄vute animi cōsistere. p̄bipatēti aut̄ in cōgnitōe veritatis. Epicuri vō in voluptate. Nos aut̄ dicim̄ duplicē eē beatitudinē sicut dictū ē. Deus enīz remunerat suos s̄m̄ merita. Apo. Unusq̄sq̄ p̄p̄tiam mercedē accipiet s̄m̄ s̄nū laborē. Et p̄p̄ merita Jo. i. B̄ra pro gr̄a. Mat. Jte ⁊ vos in vineā meā ⁊c. Et supra merita Un̄ illud mēsurā bonā. ⁊ cor. ⁊c.

De purgatorio Cap. 2
 Purgatorius ignis corporalis est p̄ quē m̄mō sp̄s iustoz q̄ i hac vita nō impleuerit p̄nias neq̄ satisfactorz cōdignā affligit̄. Idē q̄ s̄t i purgatorio spez h̄nt euasōis. q: sciūt se nō eē i inferno. ⁊ tñ p̄p̄ penay magnitudinē hoc aliq̄ nō aduertūt. Adulte rōes. q: o3 eē purgatorii. P̄ria ē q: s̄ Aug. tria s̄t gn̄a boīnz
 Quidā s̄t valde mali q̄ nō p̄sūt ecclesie suffragia. Quidā valde boni q̄bus nō s̄t necia. Quidā nec valde mali nec valde boni q̄ h̄nt ventūla. ⁊ bis debet

pena purgatorii. Scda est q: sicut summa bonitas non patitur q: donum remaneat in remunerati. ita summa iusticia non patitur q: in alio remaneat spinitum. Tertia est q: diuine lucis tanta est dignitas q: ea solo in mudi oculi cernere potest. Tria or q: gloriabatur veniat ad mundiciam baptismale an q: conspectui diuino prestat. Quarta est q: culpa est offensua diuine maiestatis et damnosa ecclesie. et deformatio in nobis in aginis diuine. Sed offensa regit purificationem. danuz requirit satisfactione. et deformatio expurgatione pp qd necesse est q: pcto rridat pena vel hic vel alibi. Quinta est q: p traria contrariis curatur s: pctu oris ex delectatoe. vii dz p pena deleri. 6. est q: nulli dz negligetia suffragari. sed si non puniret talis videret i futuro co moduz reportare de negligentia pnte dilate. Septima est q: iustu est vt spūs q: cōcepto sumo subiecit se infimo. i. pcto subiecit postea inferioribus. i. penitent. Nota q: ate postq: fuerit in igne sufficienter purgata statim exolat ad gliam et hoc p: multiplici rōne. Primo q: p: purgatione nulla remanet ad gloriā disti multudo in aia. Tū merito illi dz iungi. 2. q: ianua celi illis semp ē aperta q: nulli hnt obstaculū. 3. q: necesse est illos spiritus in quibus est charitas sursum eleuans et nihil retardās sursum eleuari ad gloriā. 4. q: cū densissit p:ior ad miserendū q: ad puniēdum merito dz purgatos cōiungere glorie. quos purgādos subiecit pene. 5. q: non punit deus bis in idipsum. Tū cū iste sufficienter satisfecerit in penis ignium non amplius dz puniri in dilatoe p:ior. 5. q: post purgatoe non dz talis esse in purgatorio neq: in limbo neq: in inferno. q: non ē de numero dānator. ergo or eē in celo. q: post morte non sūt alia receptacula animar. 7. quia efficacior est charitas q: iniquitas. sed iniquitas statim ducit ad supplicia. ergo charitas statim ducit ad p:ius. 8. q: cessante impedimēto corpa graua ferūt deorsū et leuia sursum. sic et maloz spūs remoto

carnis onere statim ferūt ad locum supplicioz pp peccati grauitate. Spūs vobonoz h: non sit impedimētū alicui? culpe vel pene d bite statim ferūt ad locū p:ior. De accerbitate purgatorii. Cap. 3
In purgatorio duplex est pena.
Una est dāni de carētia diuine vifionis. Alia sensus de afflictione ignis. et quātū ad vtrūq: minima pena purgatorii maior ē maxima mudi. Istō p: de pena dāni. q: affectus de quo desiderat sumuz bonū post hāc vitā ab omnib? scis intēior est q: aliqs affectus refēporalis in ista vitā maxime cū tps hnt di aduenerit. iō carētia eius molestius tolerat. Istud ē p: de pena sensus. q: cū dolo n sit eēntialr ipa lesio. s: lesiois sensus tāto magis dolet aia quāto magis fētit sensitūū aliqd. Iō ab igne i ipa agēte maxime affligit. Iō accerbitate spene purgatorii. hec ē. q: cū de? magis qrat emēdaz q: penā. plus ponderat in pnia vtutez hnt volūtatis q: penā afflictiois. Tū plus pōderat deus modicā penam volūtariā i pnti. q: multo maiorē nō ita volūtariā i futuro. Sicut plus valet modicū auri q: multū plūbū. Tū or qd ibi deficit in volūtate. hic suppleat in acerbitate. De igne q: purgat aias dupliciter ē loquēdū. vt q: tū ad id qd mediate aias affligit et sic est corporeus. vt q: tuz ad id qd p:ime affligit et inmediate. sic est incorporeus. Primo modo dō ignis v. scdo inō silitudinarie. sicut leo verus. et pict? Utrūq: tāgit Bre. q: dicit. In eo ardet dum ardore vident. Ille at ignis corporeus dupliciter pōt cōsiderari. Primo vt est instrū in nature. sic agere pōt in corpore et nō in aia. Secūdo pur est instrū diuine iusticie. sic agit in aiam i p:imēdo illi speciem suā p: quā affligitur. q: violēter illa specie informatur. sicut enim anima sū ordinē nature vnitur corpori. vt instituat vitam. sic merito sū ordinē iusticie vnitur igni a quo suscepit penam. Nota q: demones nō puniūt aias i purgatorio. sed illic eas adducūt vt et a mūtū

7
vt cōiter dī. Ex pmissiōe dei demones
in hac vita qñqz bonos affligūt. sed hec
est rō qz in pñti dat pugna inter demo
nē ⁊ hoīez qz demon bz in eo pfrate exer
citiū. sed post hāc vitā nō est sic. Unde ⁊
aer iste caliginosus est assignatus demo
nibus magis pp exercitiū qz pp suppli
cium. De locis penalibz vbi sint ⁊ quot
regre supra lib. 4. ca. de descensu xpi ad
inferos. Sciēduz tñ de loco purgatiōis
qz duplr assignat. aut sm legez cōem. ⁊
sic est in vno loco in pte inferi circa lim
bā patrū. Aut sm dispēatiōē spālez. ⁊
sic purgāt aīe aliqñ i locis diuersis i qbz
peccauerūt. Hoc aut fit pp aliquam suā
reuelatiōē p suffragia eoz qbus appa
rent in illis locis. vī ē pp aliquā edifica
tiōē viuētū. Ille ignis plus vī minus
cruciat sm qz plus vī minus qsqz cōbu
stibilis fecū tulit. Oporet. n. pñs qz fa
cies dei videat qz ligna seuū stipulam. i.
maiora minima mediocria ⁊ venialia to
taliter p crematiōez cōsumant. ¶ Dredi
cita vō ignis diuersitatis nō est ex diuer
sitate ignis ardentis. seu agentis. sed sub
iecti patientis. Sicut sub eodē sole vnus
plus estuat alter minus. vt dicit. S. Ne
cesse est aut dicit Aug. qz tñ daret dolo
qz tuz hec erat amor. Tāto. n. qsqz torqbi
tur diutius qz to affectus venialibus ad
herebat fortius.

De suffragiis ecclesie.

Capitulum.

4
Sicut ptinet ad diuine iustitie seu
ritatē pp venialia puniri eos. Ita
ptinet ad bonitatē diuine mie eol
dem p suffragia eleuari. ¶ Drosunt ergo
suffragia defūcti si ad meritū vite eterne
sed ad solutiōez pene. ⁊ hoc vī ad penaz
mitigatiōē vī celeratiōē liberatiōez. Sūt
āt q̄tuor modi suffragioz generales ad
quos oēs alii reducūtur. s. ozo ieiunium.
elmofyna. ⁊ factz altaris quoz numer?
sic accipit. qm̄ defūcti a pena absolui pñt
duobus modis. s. p viā grē. ⁊ p viā iusti
tie. p viā grē duplr. ¶ Primo p interces
sionez publicā. capitis q̄ est in obliōe sa

oblatio

cramēti altaris. Sc̄do p intercessiōē q̄i
priuatā mēbroz. s. p ozo nes iustoz. Sitr
p viā iusticie duplr. primo p modū redē
ptōis pene. s. elemofynarū largitiōez. ⁊.
p modū solutiōis pene. s. ieiunioz afflic
tiōe. Si āt q̄ritur qñ sc̄cipiat valere defū
cto id qd p se fieri mādauit dicēdum qz
opus opans. i. meritū auctoris statz p se
quis mortuū d̄ hoīs q̄ pcepti fieri p aīa
sua. Sed nō opus opanz. i. fructus ipsi?
opis vsqz quo fiāt. qz pñū valet ex me
rito absoluto. sed secunduz ex merito cōditionali

Suffragia profunt.

Capitulum.

5

ditionali.

a

D hoc qz valeāt suffragia requi

rit? aliqd ex pte agētis. ⁊ aliqd ex

pte mortui recipiētis. Ex pte agentis. re

grē qz sit in charitate ⁊ qz intentōez suā

dirigat ad illos qbus vult vt opa sua p

ficiāt. Distinguedū ē tñ qz suffragia per

malū pñt fieri duplr. vī vt p auctore. ⁊

sic nō pñt nisi forte p accis. s. inq̄tuz

p elemofynas mali hoīs excitātur boni

pauperes ad orādū. p defunctis. vel per

ministrū. ⁊ hoc dupliciter. qz vī faciens

est vt minister publicus dei ⁊ ecclesie sicut

qñ sacerdos malus celebrat missam vel

agit exequias mortuoz ⁊ talia sp̄ pñnt.

qz malitia ministri nō nocet opl boni au

ctōris. sicut pz in dño iusto dāte elemofy

nā p malū si vō facit ea vt minister pri

uate p̄one existis tñ i charitate siue defū

cti sine alterius ēt talia pñnt. qz opus il

lud lz sit mortuū quo ad ministrū. nō tñ

quo ad auctore. Si vō malus minister

facit aliq̄ de mādato eius q nō est in cha

ritate nō pñnt. Aliqd ēt exigit ex pte ac

cipientis ad hoc qz suffragia pñnt illi.

¶ Primū est qz ipse sit in charitate. Unde

nō valet his q sunt in inferno. qz sūt a cor

poz xpi in ystico sepati. Vñ nulla spūalis

inflūctia pueni ad eos. sicut inflūctia cor

poralis nō valet mēbris a corpore ampu

tatis. Sc̄dm est indigētia. Vñ nō valent

beatis qz nō sūt amplius in via. sed i ter

mino nec pñt ad altiora ascēdere. sed po

tlus eōuerfo illoꝝ suffragia p̄sunt nobi
Utrūq̄ est in his qui sūt in purgatorio
sc̄. caritas ⁊ indigentia. Utrūq̄ sicut potest
homo satisfacere p̄ altero uiuente q̄ p̄ se
nō ualet. ita pōt etiā p̄ defuncto. Nota
q̄ suffragia p̄sūt defunctis. sed magis ⁊
minus p̄ diuersitate meritoꝝ ⁊ mortuo
rum. v̄l p̄ qualitate uiuoz q̄ magis solli
citant̄ p̄ aliquibus q̄ p̄ aliis. Illa enī
suffragia q̄ sp̄aliter sunt p̄ aliquibus plus
ualet illis q̄ aliis. h̄ ēt aliis quodāmodo
cōicētur. Suffragia v̄o que cōiter p̄ de
functo sūt q̄uis p̄ modulo suo oībus p̄
sint illis tñ amplius q̄ dum essent in via
magis meruerūt vt sibi p̄desent. Quā
uis aut̄ vt dictū est suffragia nō p̄sint il
lis q̄ sunt in celo. nec illis q̄ sūt in inferno
tñ aliquo modo p̄sint. Utrū nota q̄ ualet
illis qui sunt in purgatorio p̄ modū pur
gationis. ualet saluatis in celo p̄ modū
conuersionis. q̄ multiplicatio saluādoꝝ
augmentat gloriā accidētalem. Ualet ⁊
dānatis in inferno p̄ modum diminutio
nis. quāto enim plures saluantur p̄ me
ritū ecclesie tāto pauciores dānabunt̄ ⁊
ita minor erit pena p̄ subtractionē cōso
ti illoꝝ. Ualet etiam impiis facientib⁹
per modū meriti. Nō paruulis defunctis
celebrant̄ misse mortuoz. hoc non fit p̄
pter illorum indigentiam cuz statim euo
lent ad gloriā. sed propter gratiarum
actionē. Utrum indulgentie ualeant de
functis.

Caplin.

6
p̄ Apales indulgentie p̄sunt defun
ctis i purgatorio. qd̄ p̄z q̄z crux ali
qn̄ dat̄ p̄ duabus v̄l trib⁹ vel quattuor
vel decē aiabus. In ecclesia enim est the
saurus meritoꝝ tam xp̄i q̄ p̄fectoz de
quo solus papa qui h̄z clauēs huius the
sauri p̄ necessitate ecclesie pōt accipere ⁊
disp̄sare. Alii aut̄ sicut ep̄i nō habent in
his p̄tate ḡnales. sed limitatā. ⁊ nō nisi p̄
sūmi p̄nōncis disp̄sationem. Dicendū
ergo q̄ papa pp̄rie nō absoluit defunctos
a pena. sed quasi pro eis de cōi thesauro
ecclesie soluit. sicut aliter creditoꝝ liberat

debitorem a debito dum eum absoluit ⁊
aliter amicus debitoris dum pro eo de
bitum soluit. sed uiuentes vtroq̄ modo
absoluit papa. Illi aut̄ quibus dat̄ indul
gentia nō possunt eam ulterius dare nec
uiuis nec defunctis. ⁊ hoc duplici rōne.
Primo q̄ indulgentia non est donum
collatiuum gratie. sed priuatiuum pene.
priuatio cum nihil sit aliis communicari
nō potest. Secundo quia dare indulgētiā
est auctoritatis ⁊ iurisdictionis quam nō
habent laici ex eo q̄ indulgentias ab aliis
recipiunt. Utrū nō possunt defunctis im
pendere indulgentiam per auctoritatem
sed solum boni operis sui suffragiū per
charitatem papa pōt vtrūq̄.

De aduentu antixpi.

Caplin.

7
a Māteꝝ dominus ueniat ad iudi
cium regni romani fiet destructio
Nam sicut dicit Glosa sup̄ Apo
chalipsis. Pr̄ius erit dissensio ab vtro
q̄ imperio qua completa aderit antixps
hic ex parentum seminibus concipietur
Sed post conceptum descendet spiritus
malignus in matris uterum cuius virtu
te ⁊ operatione deinceps puer nascetur
aletur. adolescet. propter quod ⁊ filius
perditionis vocabitur. Nascetur autem
in babilonia de tribu dan. sicut dicit glo
sa super Apo. Post hoc ueniet in biera
salem. ⁊ circumdet se. dicens iudeis se ēē
Christum illis permissum. Unde plebs
iudea specialiter ei adheret. sicut dicit
baymo super Apo. donec Enoc ⁊ Me
lya predicantibus qui ex illis saluandi
fuerint ad Christum reuertantur. Ange
lus bonus deputabitur primo antichri
sto ad custodiam. sed quando ita obsti
nabitur in peccato q̄ dicet se esse deum
⁊ extollet sup̄ omne id quod dicitur de
us. aut colitur sicut dicit Apostolus. tūc
primo diceret eum angelus ex toto. nec
habebit eum postmodum ad protectio
nem. sed ad accusationem.

De vita antechristi.

Caplin.

¶ In typhs erit luxuriosus & cōcupi scibilis seminarū. vt habet Dañ. 2. In aperto aſte p hypocrifiſim ſi mulabit ſancitatē vt facili⁹ decipere poſ ſit. Cor ſuū p ſuperbiam magnificabit. Dañ. 8. Et cōtra principē principū cō ſurget. i. cōtra deū. Et vt diē gloſa ſuper Dañ. 8. In tāta elenabit ſupbiaz. vt le ges & cerimonia mutare conabit. I cur ſū tēporuz. Tāte quoqz pſumptiois erit q nō putabit ſe a deo pmiēduz. propter hoc qa iudiciuz differtur. p̄s. Auferunt iudicia tua a ſa. eius. Erit et blaſphem⁹. ſicut in Apoc. 12. dī. Uñ dañ. 2. Aduer ſus deū deoz loquet. Itē ad maiorē dei cōtū meliā faciet imaginez ſuā adorari & oēs ſuo caractere ſignari in manu dexte ra & frontib⁹ ſuis. ſicut habet in Apoc. Coſtitib⁹. n. ſe verū filiū dei. & filiū ho minis. ita vt in tēplo dei ſedcat tāqz ipſe ſit de⁹ & ſe faciet adorari. Iudei nāqz tē plū qd romani deſtruxerūt reſtificabūt Affirmabit ante ſe nullū fuiſſe xp̄m. Dī i glo. ad theſaloniceſes. 2. q ſicut in xp̄o diuinitatis plenitudo habitat. ita & in an typho plenitudo oīs iniquitatis. qz in ipſo erit caput oīum maloz. i. diabol⁹. De modis qbus decipiet.

Capitulum.

9.

¶ Erit cōpat antixps i Geñ. cre rasti q ē ſpens comutus. qz q̄ttu o: comb⁹ amabit. ſ. calida pſuaſione. miraculoz operatiōe. donoꝝ largitiōe. & tormētoꝝ exhibitōe. ¶ Primus ergo modus ſubuertēdi hoies erit calā pſua ſio. ¶ Predicabit. n. legem nouā prauam & legē xp̄i p poſſe deſtruet. ¶ Predicato res. n. ſui diſcurrēt p vniuerſas pres mū di. Impedient quoqz apoſtoli antixpi ne ſcripura ſim veritatē exponat catholiciſ doctozibus vñ a fidelibus audiat. ip̄i aſit bonos ſe ſimulabūt. & tñ mala ſuadebūt Secundus modus ſubuertēdi erit p falſa miracula. qz p artem magicaz faciet illa. Unde glo. ſup Apoc. 13. Ad agica arte ſa ciet ſtatū loqui & ſutura p̄dicere. faciet ſicut dī Apoca. 13. Ignez de celo deſcen

dere in terrā. Glo. i. malignū ſpiritu faci et ſup ſuos deſcēdere vt loquatur variis linguis. Spūs. n. malignus deſcendet in eos i cōſpectu hominū. ſicut ſpūs ſanct⁹ deſcendit i apoſtolos xp̄i. Un iactabunt ſe eē iuſtiores apoſtolis xp̄i q ipſi accepe rūt in cōclau. Itē p artē magicā ſimula bit ſe mortuū & ferret a demonib⁹ i aera quaſi aſcēderit in cellū. & ſic putabitur ab hoibus reſurrexiſſe qui prius mortu us per tridnū putabat. & tūc mirabunt populi & adorabūt atqz laudabūt eam. Eccleſia. n. nō faciet tunc miracula. De hoc mō decipiēdi dicit p̄s. Inſidiat i ab ſe dōdito qñ leo in ſpelūca ſua. Gloſa. ¶ Re cte antixps cōparat leoni exiſti in ſpelun ca. qz i eo vis & dolus operat. vis. n. per leonē. dolus p ſpelūcā intelligit. Greg. ¶ Idemem⁹ que erit humane mēti illa ten tatio qñ pius martyr & corpus tormētis ſubſiciet. & tñ toto: ante eius oculos mi racula faciet. Sicut. n. antixps finget ſe a mortuis reſurgerē. ita quoqz finget ſe ad celuz aſcēdere. Apoc. 13. Et plaga mor ti eius curata eſt. Glo. Arte magica aſcē det antixps in aera ferētib⁹ eū demoni bus. faciet arboꝝ cito florere & aſceſ ce. mare turbari. naturas in diuerſas ſi guras mutari. mortuos etiā in cōſpectu hoīum muſcitabit. Tertio decipiet p mu nera. Ipſe nāqz antixps iueniet theſau ros abſconditos p quos ad ſeqnēdū ſe i clinabit plurimos. Ditabit et bonis diuit tes huius ſeculi. & tūc eoz falſa ſecuritatē ad decipiēdū eos oſidet. Quarto cōpeller per minas & tormēta quos aliter vincere nō poterit. Tāta vero ſicut ait dominus tūc erit tribulatio vt in errorem ducant ſi fieri p̄t et electi. & hoc innit in Apoc. vbi dicitur. ¶ Pedes eius ſimiles aurical cho. ſicut in camino ardēt. ¶ Per pedes vltima xp̄i mēbra. ¶ Per camini veroye mēs tribulatio deſignat. Erbebit. eniz cuncta que in precedētibus martyrib⁹ ſimpleta ſunt genera tormētoꝝ ſed i il lis regionibus tūc fideles maxime ſūt ve rādi & vebemētius vbi dñs ſuit crucifi

libra

nis. Et dicit baymo sup Apoc. Illa ten-
tatio nō p ptes. sed simul totū examina-
bit mūdum. Soluatur. n. demones qui
modo ligati sūt. nec pnt nocere quātam
vellēt. fideles illo tpe non p̄dicabunt. qz
tāqz excoicati habebunt tunc bōni. nec
vēdetur eis nec emet. ab eis. nisi habeāt
caracterem. i. signū aliqd ad s̄tam. vt ad
bertes sibi cognoscatur. ⁊ alii iterificiant
Aut nomē bestia. i. cōfessionem ois. aut
numerū nois eius. i. multiplicacionē ope-
rum. vt habet in apoc. Sicut. n. antiyps
erit crudelior oibus p̄scentoibus. ita sci
tunc tpeo fortiores erūt omnibus retro
martyribus.

De sequētibz antiypm. Cap. 10
Redictis q̄tuoꝝ modis antiyps
p multos ad se trahet. Un̄ Apoc. 12
Lauda eius trahet tertiā p̄m
stellaz. ⁊ misit eas i terrā. Trahet at̄ ma-
los p m̄s̄era bonos p tormēta. simplices
p p̄dicacionez ⁊ miracula. qui. n. sancti ⁊
iusti credebāt̄ adhibeb̄t ei p suo ar-
bitrio voluntatis. N̄ habebit fecus malos
⁊ maleficos. reges quoqz p̄cipēs. Un̄
Apoc. 13. Uidi de mari bestia ascendētē
Glo. i. antiypm h̄ntem capita septē. i. p̄n-
cipēs vniuersos ⁊ cornua decē. i. eos qui
impugnant decalogū. Nota igit qz anti-
yps veniet in benignitate ⁊ miraculorū
opatione. ⁊ tūc a iudeis suscipietur q̄ ei
sp̄aliter adhibebūt ad quorū cōuersionez
veniet Melyas ⁊ Enoc. ⁊ antiyps tunc
in ap̄tam p̄secutionem cōsurgēt.

De Gog ⁊ Magog. Cap. 11
Gog ⁊ magog. dicūt qdam qz
sūt decē tribu intra mōtes caspi-
os clante nō ita tñ qz exire possēt
si pmitterent. sed n̄ pmissur̄ a regina
amazonū sub cuius regno ⁊ dictione vi-
nūt. Has dicūt iudei i fine exiras ⁊ vē-
turas in hierusalē ⁊ cū suo in cū ecclias
destruaturas. Alii dicūt qz p gog ⁊ ma-
dog. intelligit exercitus antiyp̄ q̄ in fine
seculi veniet expugnare ecclias. p Gog
sm glo. illi ⁊ p quos latenter diabolus p-
sequetur fideles designat. Der mago

illi quos ap̄te ecclia opprimes. vel iudē
q̄ tempore antiyp̄i prius occulte ⁊ post
modū aperte ecclias p̄sequerūt. Se-
cū dū Aug. gog. refert ad gētes magog
ad diabolū. qz gog interpretat̄ occulta-
tio. ⁊ magog. defectio.

De Melya ⁊ Enoch.

Capitulum. 12
Mater oculū aduentū antiyp̄i q̄ ē
p natiuitatē ⁊ manifestum ei? ad-
uentum qui est p̄ predicacionem ⁊
ap̄tem p̄secutionē. veniet Melyas ⁊
Enoch ⁊ conuertēt sicut d̄. Adalechie
vltimo corda p̄m in filios glo. qui susci-
piēt fidez quā illi habuerūt. vñ ⁊ xp̄ia-
ni ⁊ iudei pariter tūc in xp̄i religione con-
sentient. De eorū p̄dicacione ⁊ sc̄a con-
uersione d̄ Apoc. 11. Dabo dnobis te-
stibus meis. i. Melye ⁊ Enoch. ⁊ pp̄be-
tabunt. i. predicabūt. i. 2 4 6. i. tribus an-
nis sicut ipse xps p̄dicauit amici facis.
Glo. predicatōes p̄ntam exemplū oſiden-
tes hi due oliue ⁊ duo candelabra. Glo.
i. i. lūmē dantes aliis. Tandem antiyps
occidet eos in hierusalam. ⁊ iacebūt eorū
pora eorum in plateis tribus dieb? ⁊ tri-
bus noctibus cū dimidiō. qz nullus au-
debit corpora eorū sepelire propter metū
antiyp̄i. O celsores aut̄ eorum erunt val-
de leti propter mortem eorū. Post dies
tres ⁊ dimidiū resurgent. ⁊ eorū occi-
sores au d̄t̄ vocē talē Melyas. ⁊ Enoch
ascendite huc. ⁊ ascendent in celum i nu-
be. antiyps regnabit post mortem illoꝝ
quindecim diebus.

De duratione huius p̄secutionis.

Capitulum. 13
Egnabit antiyps sicut dicit glo.
sup Apoc. tribus annis cū dimi-
dio. Unde Dan. 11. Jurabit an-
gelus p̄ v̄uentem in eternum qz in tps
i. vniū anni ⁊ tpa. i. duoz annoꝝ. ⁊ di-
midium tps. i. dimidiū anni. Glo. Hoc
spacio dicit̄ duratura desolatio antiyp̄i.
Nisi aut̄ vt dicit̄ in Adab. b̄t̄tati sine-
rūt dies illi nō fuisset salua ois caro. Et
en̄ ⁊ superbos ⁊ infirmos dicit̄ aspiciet

dens dies quos similiter malos intulit in
 serico: die beatitudos. Dicit glo. sup ma
 the. Nec tribulatio q̄to ceteris grauior
 tanto breuitate moderatioz.

De morte antichristi.

Caplin. 14
 p Oestate sua dñs occidet antixp̄s
 sicut dicit glo. sup Apo. sine per se
 sue p Ad ichalem. Occidet aut̄ in mō
 te oluui in papilionē ⁊ in folio suo in lo
 co vl̄ circa quē dñs ascendit in celuz. In
 terfecto antixpo nō statim veniet dñs ad
 iudiciū. sed s̄m glo. sup Dan. cōceden
 tur. 45. dies. in refrigeriū sanctorū ⁊ ad
 cōuersionē ⁊ p̄niam subuersorū. Quātū
 aut̄ spaciū sit inter illos. 45. dies ⁊ sinez
 mūdi nemo scit. Ad iudiciū vero antixpi
 post illius gaudēbūt ducentes viros ⁊
 dicētes. Is princeps noster mortuus sit ha
 benus in p̄ntem pacem ⁊ securitatem
 cū talia dixerint repentinus ei supueniet
 interitus. Iudei vō tūc cōuertētur ad fi
 dē. Sancta ecclesia vsqz ad finē pacifica
 ta gescet. qz ex tūc fraudulencia ⁊ senicia
 diaboli penitus vbiqz duciet.

De cōflagratione mundi.

Caplin. 15

Ignis p maximus p̄cedet faciez
 iudicis q̄ virtute diuina nō solum
 ignis q̄ est in sp̄ra sua sed omnes ignes
 q̄ in terra ⁊ sup terrā sūt p̄currēt ad mū
 di cōflagrationē. Ignis aut̄ iste habebit
 officii quattuor: ignis. s. ignis infernalis re
 probos puniēdo. ⁊ ignis purgato: si bo
 nos a venialibus purgādo. ⁊ ignis terre
 stris vegetabilia ⁊ sensibilia p̄sumēdo. ⁊
 diuinū hūm corpora incremādo. ⁊ ignis
 elemētalis elemēta subtiliādo. ⁊ ad ino
 uationē disponēdo. Per illū igit̄ ignem
 ita facies terre exuret q̄ figura mūdi p̄
 bit. sicut totiz factū fuit p̄ diluuiū. Et me
 rito p̄mum dei iudiciū sūt p̄ aquā cōtra
 ardorē luxurie q̄ tunc viguit. Ultimū vō
 p̄ ignem erit p̄tra torporē charitatis que
 tūc quasi senescēte mūdo refrigeret. Isti
 us ignis actio erit successiua. hēbit enim
 instām mediū ⁊ finē. Primo nāqz iudi

eis aduentū pueniet ⁊ quasi simul fiet p̄
 illuz purgatio iustorū ⁊ punitio malorū
 ⁊ cineratio corporū cū cōsumptione terre
 nascentiū sicut dicit̄ est. Quo facto statiz
 erit resurrectio corporū cū aduentū iudicis
 ⁊ ad iudiciū. ⁊ tūc inflāmabit̄ rotus mū
 dus p̄ circuitū. Terminato vō iudicio ro
 ra caliditas illius ignis exequet̄ s̄niam in
 dicis. Inuoluet̄ enim peccatores ⁊ trahet̄ i
 infernū. Et ita p̄ q̄ ignis ille aduentū iu
 dicis p̄cedet ⁊ comitabit̄ ⁊ sequet̄. p̄
 predicta fiet mūdi inuolutio. Sed inter
 purgatoz ⁊ inuolutioē multiplex ē d̄ra
 p̄mo qz purgatio erit qualitātū pena
 lum detractio. sed inuolutio erit pulchri
 oris forme inductio. Secūdo qz purgatio ē
 elemētōz ab impuritate quā h̄nt ex p̄m
 ctione ad puritatez mutatio. Inuolutio
 vero est a statu veteri in statum nouū cō
 mutatio. ⁊ hoc est. p̄ cessationem a motū
 In cellis enim pp̄ imp̄m̄ctionē nulla ipu
 ritas est. sed imp̄fectio motus. Vñ non
 erit in eis purgatio p̄ ignem sed a motū
 cessatio. Ita aut̄ purgabūtur elemēta qz
 p̄cedet̄ ab igne vis cōbustibilis ab aere
 obscuritas. ab aqua glacialis frigiditas.
 a terrā vō gratias ⁊ opacitas.

De resurrectione generali.

Caplin. 16

Eus. n. sicut potentissimus est in
 d cōditione naturarū. ita est elemē
 tissimus in collatione ḡrarum. ⁊
 iustissimus in retributiōe stipēdiōz. Vis
 igit̄ homo q̄cūqz i aia simul ⁊ i corpore
 meruit vl̄ demeruit puniet̄ vel premia
 bit̄ in vtroqz. Vñ in cōsē ip̄s oportet re
 surget̄. Ad vocē at̄ tube resurget̄ mortus
 sicut dicit Apo. Duplex aut̄ intelligit̄ il
 la vox. s̄m aut̄ quosdā vox tube est im
 peritū xpi resurgere impantis. s̄m alios
 vox tube est manifesta xpi appitio. Vñ
 Bre. Tuba sonare nil̄ aliud est q̄z mū
 do dei filiū mōstrare. Resurgent. n. oēs
 nulla in eis ex̄te d̄ra q̄tum ad ordinez
 t̄pis. sed magna quātum ad ordinem di
 gnitatis. Iñā mali resurget̄ deforme ⁊ vi
 passibiles. In bonis natura saluabit̄ ⁊ vi

fia retrahentur. Omnes vero tam ma-
 li q̄z boni resurgent integri corpore debi-
 ta factura s̄m etate plenitudinis x̄pi. Res-
 surrectio igitur tria corrigat in natura .s.
 defectum sicut in pueris. ⁊ inutilitatis si-
 cut in diminuta natura membrorum super-
 fluum vnguiss̄ erunt ⁊ h̄mōi errores sic
 in inōstruositate membrorum. Resur-
 gent quoqz corpora eadē natura q̄ prius erāt
 ⁊ eodē numero ex eodē puluere in quez
 reducta fuerant ita q̄ in quascunqz oras
 v̄l sinus puluis ille dispersus fuerit. ad
 eandē aſam redeat que ipsuz prius vt vi-
 ueret ⁊ cresceret animauit. Nec solū sur-
 gent corpora q̄tum membra principalia
 sed et saluis capillis ⁊ ceteris membris
 que faciunt ad decozem. Resurgent etiā
 boies q̄tum ad esse ⁊ q̄tum ad integz
 esse. ⁊ resurgent vnoquodqz corpus i op-
 timo suo esse. Et qz duplex est mors. s.
 anime p culpā. ⁊ corporis p penam. du-
 plex est resurrectio. s. aſam p gratiam ⁊
 corporis p gloriam. In resurrectione cō-
 currēt quattuor cause. s. efficiens. i. ipse
 deus materialis. s. pulueres formalis. s.
 iunctio corporis ⁊ aie. finalis. s. vt reci-
 piat vnusquisqz put gessit sine bonū sine
 malum. Resurgent tunc homines ve-
 lociter. integraliter. socialiter. eternaliter.
 Et erit ista resurrectio iusta quantuz ad
 deum. perfecta quantum ad resurgētes
 miraculofam quantum ad ipsam resur-
 rectionem.

De iudicio extremo.

Lap̄m.

17

p Ost resurrectionē statim erit iudi-
 cium. Ipsuz vero iudiciū p̄cedet
 trina citatio. Prima fuit p prophetas.
 Unde illud vocant ⁊ renuistis. Sc̄da p
 apostolos ⁊ p̄dicatores. Luc. Misit ser-
 uos suos hora cene ⁊c. Tertia erit p vlti-
 mam vocem tube ⁊ hec citatio erit pre-
 ceptoria s̄m Ricardum Triplex est iu-
 diciū. primū est vniforme hoc est iudi-
 cium p̄iūis ecclesie que non indicat nisi
 de sola qualitate retributionis in genere
 .s. q̄ bona bonis. ⁊ malis mala reddant

sed numerum ⁊ quantitatem retributio-
 nis nescit. Sc̄dm dicit multiforme. s. q̄d
 quilibet exp̄tur in morte accipiendo sen-
 tentiā de oibus bonis ⁊ malis que gessit
 sed nō oīa bona vel mala statim recipit
 qz recipit in aſa tm̄. ⁊ nō in corpore. ⁊. de
 oiforme. s. vltimum iudiciū qm̄ recipit
 vnusquisqz s̄m numerum ⁊ quātitatē
 siue bona siue mala in corpore ⁊ in ani-
 ma. Vltimum iudiciū est horribile ex
 omni parte qz supra est iudex austerus.
 subter. patens infernus. intus confectia
 remordens. extra mundus ardēs. a de-
 xtris peccata acculantia. a sinistris demo-
 nia terrentia. cōtra illos boni angelū in in-
 fernuz p̄pellētes ⁊ oēs sancti iudicis sen-
 tentiam approbantes. oēs mali cū bonis
 peccata dānatorū cognoscentes. De qua-
 litate iudiciū nota q̄ erit horribile. Luc.
 Virtutes celoz movebunt. Intolerabi-
 le. Job. Quis mihi tribuat vt in inferno
 p̄regas me ⁊c. Inenitabile. Apostolus
 Oēs nos oportet ma. ante. tribu. x̄pi. In-
 opinabile. qz dies dñi sicut fur. ita in no-
 ve. Inexorabile. puer. Qui obturat au-
 res suas ⁊c. Erubescibile. Apostolus.
 Quē fructum. ha. tunc in illis in quibus
 erit. P̄dicta v̄o erubescētia erit i duo-
 bus. primo in veniēdo ad iudiciū. qz ma-
 li cū hēant corpora ponderosa oī eos il-
 luc portari ab angelis sicut Abacue por-
 tatus fuit ad lacū leonū in babilonez. ⁊.
 stando coram iudice. qz peccata eorum
 oibus hominibus erunt manifesta. Vñ
 illud. Reuellabo pudēda tua in facie ⁊c.
 Locus iudicij erit in valle. Josaphat. ⁊
 hoc multiplici rōne. Primo qz locus iu-
 dicit oī esse eōem. ⁊ ille h̄mōi est. cū sit q̄
 si medius nostre bitationis locus. ⁊. qz
 debet esse publicus est famosissimus p̄
 opa nostre redēptiōis que ibidem gesta
 sunt. ⁊. competit locus ille ratione nego-
 cii. quia tractandum est ibi opus miseri-
 cordie ⁊ iustitie. Ad oīs autem oliuet
 qui est apud illam vallem designat mise-
 ricordis. Josaphat qd̄ interpretat iudi-
 cium designat iustitiam.

De iudicantibus.

Capitulum.

18.

On solus s'm potestate diuina. sed
 in forma humana xps iudicabit.
 q: in iurisdictione ordinaria iudica-
 bit. vt deus cu tota trinitate. s: in iurisdic-
 tione delegata iudicabit vt hō. Vñ nota
 q: qnqz sūt modi iudicādi. Primus mo-
 dus ē prime auctoritatis quo iudicabit to-
 ta trinitas. Scdōs modus est subauctori-
 tatis quo iudicabit xps vt hō. Tertius est
 accessorie dignitatis quo iudicabūt apo-
 stoli & viri pfecti q cū iudice eminenti⁹ re-
 sident. tāq melius sciētes leges & cōsu-
 etudines regni dei. qb⁹ iplendis & scien-
 dis opa dederūt. Quartus ē approbatio-
 nis quo iudicabūt oēs sancti & et angeli.
 Quintus modus iudicādi ē culpā iudi-
 cādoz manifestare. sic etiā mali iudica-
 būt. Iudicādo xps habebit duos actus
 oppositos. vnuz passiue & aliu⁹ actiue.
 Primus vero ē infirmitatis & ali⁹ pote-
 statis. In primo est aduentu xps venit
 ad iudiciū passiue. In 2. veniet ad iudici-
 um actiue. In pmo venit in forma infir-
 ma. In secūdo apparebit i forma glorio-
 sa. Hinc ē q xpm videbūt iusti in iudi-
 cio tā in natura diuinitatis qz humanita-
 tis. a malis autē nullo mō videri poterit
 in forma diuinitatis. & hoc duplici rōne
 Primo pp defectū dispositiōis in ipso
 vidēte. q: natura sibi gratia nō sufficit ad
 dei visionē. Scdō propter demeritū de-
 lectatiōis que ē in diuinitatis visiōe. quia
 videre dñm s'm Jo. vita eterna ē q n. po-
 test cōicare reprobis. Ex p̄dictis patet q
 xps apparebit blādus iustis. & terribilis
 iniustis sicut dicit Gre. Qd figuratum
 est in cosina nubis s' die & ignis i nocte.
 Videbūt mali humanitatē xpi. vt time-
 ant. & nō diuinitatē vt gaudeāt. Boni ar-
 vtāqz xpi nāz videbūt. Stigmata quo-
 qz xps in dōstrabit. & insignia passiōis ei⁹
 s. crucez clauos &c. Sedebit autē xps in
 eminentiori loco cū sanctis. mali vō sub⁹
 in terra quā dixerūt. tūc xps iudiciū
 exercebit. tum q: vere scit merita singu-

lorum in quo sūt oēs thesauri sapientie &
 scientie dei absconditi. q: nō ey reus su-
 per aliquo illoz de qbns iudicabit. Non
 enī fecit peccatū nec inuentus est delus
 in ore eius. & hec duo precipue decent iu-
 dicem. De iudicandis.

Capitulum.

19.

Rdines qttuo: in iudicio erunt.
 Quidā. n. iudicabūt & dānabūt
 vt quoz merita dānabilia p̄mix-
 ta sūt aliquibus bonis. sicut illorū q ha-
 buerūt fidē sine operib⁹. Quidā iudica-
 bunt & saluabunt vt quorū merita bo-
 na p̄mixta sūt aliquibus venialib⁹ malis.
 Quidā nō iudicabūt & damnabunt. vt
 quoz mala merita oīno ip̄mixta sūt bo-
 nis vt q caruerunt fundamēto fidei. Qui-
 dā vero nō iudicabūt. s: iudicabūt & sal-
 uabūt. vt quoz merita bona ip̄mixta
 sūt malis sicut p̄fectoꝝ paupum christi.
 De qb⁹. Math. 19. Vos q reliquistis oīa
 & se. e. me. &c. De p̄dictis quattuor: or-
 dīnab⁹. nota q oēs iudicabūt iudicio re-
 tributiōis sed nō iudicio dānatiōis. Insi-
 deles enim q: nō fuerunt ciues ciuitatis
 dei tāq hostes sine vlla meritorū discul-
 sione & audientia puniēt. Iusti vero non
 iudicabūt vt eoz merita de hōno de-
 scendiāt an bona vel mala sint. s: vt bono-
 rū p̄mūcia oibus manifestet⁹ & vt cō-
 tra malos appareat iusta s'na dānatiōis
 Due s'nt s'nt in iudicio vna p bonis
 alia cōtra malos. S'nia p bonis p̄tinet.
 7. clausulas. prima ē a malis vocatio ibi
 venite. 2. est bñdictio. ibi. bñdicti. 3. ē p̄-
 na dilectio. ibi. p̄ris mei. 4. ē remunera-
 tiōis retributio. ibi. p̄cipite. 5. ē regni as-
 signatio. ibi. regnūz. 6. ē glorie p̄paratio.
 ibi. qd vobis patū ē. 7. ē eterna p̄desti-
 natio. ibi. ab origine m̄dici. Itē s'nia p̄tra
 malos cōtinet in ipa sex clausulas. p̄ma a
 deo separationem cū dī. ite. 2. dei maledi-
 ctiōz. ibi. maledicti. 3. incarcerationem per
 hāc p̄positiōis i. designatā. 4. pene acer-
 bitatē. ibi. ignē. 5. liberatiōis disperatiōis
 ibi. eterni. 6. demonū associatiōis. ibi. q
 parat⁹ est diabolo & angelis eius.

De inouatōe mūdi.

Caplm.

20.

Erminato lu dicto statz erit inouatio mūdi q̄ nō cōplebit q̄dū petō ē i mūdo. i. quousqz detrudat i infernū. Sicut. n. ille maxim⁹ ignis elemēta purgabit cū beat virtutē expulsuā forme extranee. sic mūdu inouabit cū beat virtutē subtilissimā. Ad undum aut inouari. i. pulchriorē formā accipe debet offitū multiplici rōne. pmo qz sicut dignuz fuit qz elemēta purgant p eo qz infecta erāt pp petm̄ hoīs. ita dignū ē vt mūd⁹ inouet pp glorificatiōes hoīs. 2. vt creature remuneret p labore quo homini seruerūt. 3. vt totus mūdus put ē polez cōformet hoī glorificatiō. 4. qz mūd⁹ fact⁹ est vt hō p speculū creature nūc deū cognoscat quem i sua nā videre nō potuit Cū in futurū oz speculū meliorari ⁊ purgari at n pulchritudine creaturaz amplius resurgat spēs creatoris. hoc autē nō erit ad necessitatē qn deus alr videri nō possit sicut mō. s. ad iocūditatē vt. f. delectatiōi visibōis intellectualis addat delectatiōem visōis sensualis. Orbes celestes ⁊ cetera p ipermixtiōes ⁊ nullā hnt im puritatē sic elemēta. s. tm̄ mō motus im pfectiōz ⁊ iō inouabit. s. nō purgabit. Inouatio vō in illis duro requit. i. mor⁹ cessatiōes ⁊ celeritatē splendoris ampliorē qm̄ stabit sol i oritate. ⁊ luna i occidēte vbi creati sūt. hui⁹ dicti hec ē rō. qz corpora supiora facta sūt ad vñ hoīs dupliciter. Uno mō pp necessitatē corpis. i. statum gñatiōis ⁊ corruptiōis. ⁊ ideo cessante illo cessabit motus. Alio mō pp delectatiōe nē i pulchritudine creature ⁊ pp. cognitiōe i illis. iō lux illorū nō cessabit s. angebis. Circa elemēta nota qz terra erit sicut cristallus ⁊ cōplauabit. Aer erit clarior nec habebit ipressiōes q̄s mō hz. qz nō erūt nubes neqz venti neqz pluuie neqz ros neqz nix neqz tonitrua neqz fulgura Ignis etiā ⁊ aqua sūt puriores ⁊ manebūt nō solū sm̄ subaz. sed sm̄ suas q̄litatez q̄s habebūt quātū ad habitū s. non

quātū ad vñ. qz in his duob⁹ elemētis cū magis vigeāt q̄litatez actiue. i. frigiditas in aq. ⁊ caliditas i igne magis sunt gñatiōis ⁊ corruptiōis picipiū. ⁊ calis est sectus illorū nō erit ampli⁹. ⁊ pp hoc dicitur iterire. Uel sm̄ aliquos dñr hec duo elemēta iterire. qz dñs tūc iteridet i illis iste Basilio sup ps. Uox dñi iteridet flāmā ignis. ita qz calidū vstium ⁊ frigidū glaciale tēdet inferi⁹. pspicuz at i aqua ⁊ lux i igne manebūt. qz de oib⁹ elemētis ignobiliē tēdet deozis. sicut grossū terrenū ⁊ opacū ac tenebrosuz ⁊ huiusmōdi. Idat ergo qz celum ⁊ terra trāsibūt quātū ad formā s. nō quātū ad substantiā. Idat er p̄dictis terminari trās mutatiōes elemētōz ⁊ gñatiōes aialium ⁊ plātaz. qz cāe itoz cessabūt. ⁊ pp ista dictū elemēta iterire nō quātū ad substantiā s. quātū ad actiōes ⁊ passiōes. ⁊ corpora celestia habita gete ⁊ lumie clarior dictur renouari. Ceterū illa que sicut dictum est saluabunt i homine q̄ similitudinem hz cū omnigñe creature. pp etiā hoīs inouatiōz ⁊ glorificatiōes pnt dici oia renouari.

De penis inferni.

Caplm.

21.

Int p̄ dīna potētia i creādo. diuina sepiens in gubernādo. diuina elemēta i remunerādo. sic patēbit diuina iustitia ⁊ punitiō. Dignum est enī vt nō remaneat dedec⁹ culpe sine decore iusticie. Licet aut petm̄ sit trāsitoriū. tñ erit pena p̄petua multiplici rōne p̄ma qz peccati i suo eterno. iō punitur i eterno dei. 2. qz mā ignis infernalis ē eterna. sic ⁊ petm̄ macula iō ⁊ pena. 3. qz petm̄ ē cōtra illū q̄ ē infinitus. vñ ⁊ pena d̄z ei esse infinita. nō qd̄ acerbitate sed duratiōe. 4. qz hō p petm̄ pimiti se bonū qd̄ possit esse eternū. ⁊ iō merito incurrit malū. 5. qz mala volūtas reproborū eterna ē velle. n. i petō si possent p petno delectari. ⁊ iō p̄petuo debēt puniri. 6. qz i infinitū errat cū i iudicio p̄ponit finitū infinito. s. i cōcupiscibilis i appeten

do et irascibilis in adherendo. vii et merito pena erit infinita. 7. qz dñat⁹ de pctō ppetrato nūq̄s hēbit verā pñiaz. idē deus nūq̄s mutabit punitōis illi⁹ iniam. 8. est qz pctm a vita ppetua separat. s. a deo. idē mortē ppetuā pctō: icurrit. Post rōnes sducant exēpla de eadē materia. Uide mus enī q̄ emp̄tio momētanca dat sus possidēdi ppetuū. Itē vulneratio momē tanca dat mortē ppetuā. Itē casus i sone am tpalis qñqz ē detētio ppetua. Itē crimē lese maiestatis tpale seruit⁹ ē ppetua Itē plaga tpalis ē liuo: ppetuus. Qm̄ in pctō ē delectatō cū p̄p̄m dei merito p̄cipit at pctō: i locū infimū ⁊ despectuz. ⁊ maxime a statu glorie dei elogati. s. infer nū. vt a despectu rebus punit. s. a feci b⁹ corpositū mūdanoz. qz i nouatiōe mū di q̄cqd ē ignobile i mūdo ad locū p̄cax d̄suet. ⁊ ibi horozē carceris multiplicabit

De diuersitate penarū. Cap. 22.

Cum i dānatis sit diuersitas pctō rū erit ⁊ diuersitas penaz. Unde cum in pctō sit auersio acreateore ⁊ puerfio ad bonū cōmutabile. ⁊ deordi natio volūtatis cōtra dicitamē rōnis. me rito pena variabit⁹ ppter ista. Cū ppter auersionē erit carētiāvisiōis diuine s3 pp cōuersionē erit pena mālīs incendit. pp deordinatiōez volūtatis erit pena vlis. q̄ p̄sistit in afflictōe varia. acerba. ⁊ eterna Ignis infernalis nō oēs eq̄liter cruciabit s3 ab eodē igne alit plus. alit min⁹ tor: que bñt. s3 m q̄ plus ⁊ minus peccauerunt. Sicut ab eodē igne aliter vrit pales ⁊ aliter lignū. Qñis aut ignis ille sit corpore us nec possit agere in spm̄. ipm̄ calefaciē do. agit tñ in ipm̄ vt instm̄ dine iusticie ipm̄ ledēdo. ⁊ ille dolor ē marim⁹ tū pp potētā diuine man⁹ ipz ignē mouctis. tū pp sensibilitatē patiētis. tū pp imediatio nē p̄sictionis. Infernus ē locus tenebro sus cū sit loc⁹ iusticie. Lumē at cū sit dele ctibile. tñ ingerit tristitiā p accidēs qñqz. s. i q̄ tñ ondit aliqd triste. Cū in inferno ē aliqd obscuri lumis quouidē possint vñ doleat ⁊ nō vñ letē dānati. Reprobiv dēt vsqz ad diē iudiciū gloriā beatorū in vñ n̄ i p̄ticulari. qz vidēt eos i magna glā

s3 n̄ clar i q̄ū. De h⁹ visione at nō letat s3 tristat. tū pp inuidiā aliene felicitatis. tū pp carētā proprie beatitudinis. Post iustā ⁊ vltimū iudicium hoc eis subtra het in pena eozū. cū videbit⁹ ē hoc aspe ctu indignos se reputari. In dānatis erit fletus sp̄ialis. s. dolor interior. ⁊ nō flet⁹ corpalis q̄ ē cū re solōe lachrymaz. quia cessante motu celi nulla tā erit generatio vt corruptio. tñ erūt ibi illa q̄ nō s3 corpa liter inspicēda. s. p̄p̄bētio cerebri ⁊ for matio faciei ⁊ vultusmōi. Termis quem dñs in Isa. cōminat nequaqs materialis ē. qz nullum aīal p̄ter hoīem remanebit. Erīt at ibi v̄mis p̄cie rodēs aīam ⁊ nō corpus. In sūmo loco sola ē leticia In lo co infimo sola ē tristitia. In medio hoc ē i mūdo hec sūt mō p̄mixta. Post diem iudiciū tria loca tñ modo erunt habitata. s. celi. infernus. ⁊ limbus. Quot sūt lo ca penaz Regre in ill. 4. de descēsu xpi ad inferos. Octo gñā penaz in lege scri p̄tē Tullus. s. dānū. vincula. verba. tali onē. ignominia. celiū. mortē. sinituē. Hec oia p̄tē penis infernalis adaptat rī. p̄mū p3 qz dānati auiserūt dei. ⁊ oia bona tā grē q̄ glorie. nō solū in re. s3 et i spe. Isa. Ad remanebit testa vt hauriat paz aq̄ de fouea. s. diuine mie. aut depo tet igniculus de icēdio. s. caritatis. qz s3 Jere. finita est estas. cūsumata est mes sis. De secūdo Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊c. De. 3. puer. Adatei pentiētes im p̄iorū corposit⁹. De. 4. Apoc. 18. Quā tū gloriificauit se ⁊ in delitiis fuit tantum date ei tormentū ⁊ luctū. De. 5. Isa. Oēs facies cōbuste erūt. im mortā ignominio suz erit corpus pctōis qz aīa resumens ipz stupebit. qñ tā terribile id videbit. ⁊ vellet habere tale sicut fuit. qz comestuz erat a verminibus. De. 6. Adat. iorsolici te est in tene. ex. De. 7. G. ibi mors sēp vinit. ⁊ hec sicut dicit. i. Apoc. erit mors secūda. De. 8. Tre. p̄nūciarūz p̄iceps facta est sub tributo. Nota qz dānati sub tributo penarū sp̄ seruiēt. ⁊ tñ nūq̄ psol uēt. Ex predictis collige qz erit ibi calor ignis. strido. tenebre. fum⁹ lachryme. in teriores aspectus demonū. clamor: ip̄oz

pl. ariditas sitis. fetor. sulphuris. vermis
pscie. vincula. carcer. timor. dolor. pudor. i-
vidia. rancor. carctia visionis dine ablato
spu ois salutis. Ipsu et ce qd ois cetera
appetit erit eis pena. q: qret oes mortez
& no iueniet. sibi erit sic ait. Dio. pena sa-
tasia. dem oes occupisctia. & furor. irasci-
bills.

De dotib' i col. Cap. 24.

O s i paria e id qd imediare aiaz
deu conuigt. vt e visio. dilectio. &
cōprehēso. Sūt eniz dona qdam
prie sicut e sapiētia & intellectus q lz deo
aiaz pūgāt nō in sine habitu medio & p
pter hoc nō dicūt dotes lz anime pnia
rōdes. Dotes eniz nō appellant dona q
libet que dāt aie in traductōe sui in glo-
riam. lz dona pceptua per q ad actū vi-
te gloriose disponit. sic i pūū n appellat.
pprie dos qdēūqz donū datuz sponse i
sua traductōe lz donū pceptuū de quo su
rētrari deat. Dotes sūt duplices. qdā. n.
st a pte aie. qb' deo tāz pncipio vite sue
sū hūū medio pūgāt. & p qz traductū
i āplex' spōsi indissolubiles & fructioes.
Quedā vō dotes sūt ex pte corpus qbus
spz corp' subicit aie tāz pncipio vite ne
p ipz aia ab actu glorie retardet. Motan-
dū ē q dotes aie sūt de pmo subali do-
tes at corpus d pmo accētal. Chūst' do-
tes n lz. q: spōsū e dos at possessio spō-
se ē q vū eiūsdē hēbit p' mortē viri. Si
mīlī nec āgeli dūr hēe dotes. q: cū i nu-
ptiis sit cōsensuz aīoz & vno nātū lz nō
est i āgeli. lz pncipiu hēnt. Un āgeli
nō pht vici spōse. vt hō. ergo nec dotes
pprie hēbūt. Spōsis carnalr dant tria
s. dos. donatio pp nuptias & parafrena-
lia. Dos at ē donatio facta sponse ex pte
prie. & hoc ad vū spōsi pp onera matri-
monii. lz ad possessionez spōse. In diuis
at deus p' dat spōse dotē ad possidēdū
spōsū p'p' ad gloriā & honorē & n ad vū
q: bonoz n'oz n' eget. Donatio at pp
nuptias ē q a spōsō dat spōse. & hoc erit
in futuro gaudiū qd hēbit aia in vision
xpi hois. Parafrenalia ē qd hz spōsa p-
ter dotē sic st munera q dāt sibi ab am-
cis & vniūm dō. Itd erit i p'ria p gaudiū
qd habebit aia de societate beatorz & de

cōgratulatione felicitatis eo: sū.

De dotib' aie in g'ali. Cap. 25.

Otes aie st tres. s. cognitio. dile-
ctio. & ihesio. siue tēno. q a qbus-
dā appellat cōp'heio. a qbusdā
vō fructio. Itaz dotū numer' mltiplr
accipit. pmo ex pte vniūm theologiaz qz
cognitio succedit fidei. dilectio caritati cō-
p'heio at spē. Accipit alto mō ex pte po-
rētiay aie. Cognitio at pt appropriari in
telligētie. dilectio volūtati. p'p'heio me-
moie. Appropriat ē a qbusdā aliis tri-
b' potētiis. s. rōnall. cōcupiscibili. & ira-
scibili. Idnt ē p'dicte dotes accipi' p' tria
q trib' pōntis appropriat. ita vt cōp'he-
io respiciat p'ris potētia. Cognitio filii
sapiētia. & dilectio bonitatē spūs sci. Cir-
ca istas dotes nota q cognitio reuise i se
ponit pūūz. p'p'heio ponit rei cōtingen-
tia. dilectio ponit amantis ad rem ama-
tā colligātā. De dotib' aie i spāli. ca. 26.

Rima dos aie ē cognitio q dina-
p eētia videbit tota ab oib'. lz nō
totalr put ē ifinita. Videbit tamē
dina eētia limpidi' ab vno qz ab alio. &
iste defect' erit ex pte vidētis nō visi. qz
idē erit vūū. Vūūdo nāqz p'istit i p'fe-
cta opariōe potētie altissime. s. itelligētie.
& circa obiectū altissimū. s. deuz. Ex pte
igit' obiecti cū sit vniū simplicissimū nul-
la p' eē diuersitas. lz ex pte potētie. Itā i
quātū vna potētia magis ē p'fecta lumie
glē qz alia. tāto p'fectū opabit' circa vniū
& idē subū. siue obiectū. sic idē sol diuer-
simode a diuers' aspiciē v' eadē lra a di-
uers' legētib'. lz q oclis ē magis vl' mī-
n' disposit'. trib' mōis cognoscit aliqd
qd ē. vl' sic ē. vl' qd ē. p'io mō cognoscit
de' i via et a mal. 2. mō videbit i p'ria a
bōis. vū' Jo. i. filies el crim'. qm videbi-
m' eū sicuti ē. i. suā maiestātē. claritatē &
bōitatē. 3. mō nec a bonis videbit' nec a
mal' nec i via nec i p'ria. qz finitū nūqz vi-
debit ifinitū. videbim' tñ deū i se & deū
i nob. & nosi dō. Cognoscē at deū i sua
eētia ē visio mēdia. cognō. vō creatū. i
vbo ē vi. matū. lz cognō. creatūz i se hē
i p'po g'ic appellat visio v' p'ria. videbit
vn' qz cogitationes alē' put v' ipse cogi-

tans manifestat. **Uti. S.** Uniuscuiusqz
 mentē ab alterius oculis copulētia nō
 abscedet. Videbūt itaqz iusti deum vt
 gaudeant. videbūt gloriā scōz vt pgaudeant.
 videbūt quoqz penas reproboz vt
 de euasione piculoz grās agant. Ad
 scēdū quatē deus sine medio videat no
 ta q tripliciter est mediūz. s. differēs. obnu
 bilās & disponēs. Sine medio igit dif
 ferēte videbit deus. qz dei visio nō est p
 distantā. sed p pntiā cū ipse sit cēntiatē
 vbiqz videbit sine medio. obnubilante
 qz tollit speculūz & enygma que ambo
 sunt in via. Lum. n. visus noster in pntē
 nō possit. ppter debilitatē in tam excellē
 tem lucē figt. necesse est hēre mediū. s. spe
 culū creature. qz vero infinita est distātia
 inter speculū & rē visam. ppter hoc ob
 scure relucet sibi silitudo. vñ videmus i
 enygmate. i. obscure. Videbit quoqz si
 ne medio silitudinari. qz dō cognoscit i
 seipso & nō p aliquā abstractā silitudinez
 alias creatura esset terminus & deus nō
 esset vere finis oīz. Ad autē videbit de
 us sine medio disponēte quod est grā &
 gloria. Oportet. n. ppōnez esse inter vidē
 tem & visūz. hec autē dispositio est ex pte
 vidētis & nō rei vise. Sciendū q multi
 plex est mediū. Prīmū est pcti. Ita. pec
 cata vsa diuiserūt inter vos & deū vñ
 istud est mediū ipsoz. Scdm est mediū
 creature. Apo. Inuisibilia dei a creatura
 mūdi p ea que facta sunt cognosci possūt
 hoc est mediū phōz. Tertiz est figure
 Apo. Oīa in figura ptingebāt illis. hoc ē
 mediū pphetaz & p̄fatebaz. Quartuz
 est mediū scripture. ps. Declaratio
 f̄monū tuoz illū. & intelli. dat par. hoc ē
 mediū theologoz. Quintū est mediū fi
 dei. Apoc. Esto fidelis vsqz ad mor. &c.
 hoc est mediū fidelīū quo tanqz in enyg
 mate vident deū. Scda dos aīe est dile
 ctio. sed inter dilectionē & virtutē dīa est
 duplex. Una est s̄m bitum. qz virtus ē
 pprie id qd trāsītur ad statū grē ad sta
 tum glorie. Dos autē est id qd supra me
 ritum dat in traductione sponse. Alia ē

differentia penes obiectum vtrobiqz sit
 nō tñ s̄m q deus. sed erit obiectū virtu
 tis inq̄tum est sūma bonitas. obiectum
 autē dotis est inq̄tum est ipsa aīa vñsibil'
 in vñs spm. Nota q fides & spes s̄z rē
 euacuabit in patria. Charitas nec s̄z rē
 nec s̄m actū euacuabit. sed solū s̄m mo
 dum. qz imp̄fectio eius tollet. Dicit autē
 Aug. q fidei succedit spes quā videbi
 mus. Spei vero succedit beatitudo ad
 quā pueniri sumus. s̄z charitati nihil suc
 cedit. qz potius augebit. Tertia dos aīe
 est pp̄bensio q̄ est tentio visi & amati.
 vel tentio veri & boni & primi. & istud ve
 rum est pp̄hendere sumūz p attingere
 & nō p circūplecti diuinā imēsitatem.
 De dotibus corporis in generali.

Caplin.

Maqueqz ps p̄fectius se hz i suo
 v toto q̄ se. Uñ nūc sicut aīa a cor
 pore corruptibili seperata perfe
 ctius habet esse q̄ ei cōiuncta. sic in futu
 ro recōiuncta corpori in corruptibili p̄fe
 ctius habebit esse q̄ modo. maxime enz
 nō impediāt. tūc a corpore sicut modo.
 quin poti' d̄ gloriā dōe corpis habebit
 tūc gaudiū. Dotis corporis sūt quattuor
 quartū numerus sic habet. Ita ad hoc
 q corpus sit perfecte subiectum anime
 nec impediāt eam in operibus glorie q̄
 tuor requiruntur. quorum duo p̄tinent
 ad sensum. alia duo pertinent ad motūz
 quo ad sensum requiritur q̄ sit recepti
 bile facilliter specierum sensibilibūz ad qd
 disponit charitas. Alterum vt non sit re
 ceptibile passionum ignobilūz ad quod
 disponit impassibilitas. quo ad motum
 etiam duo requiruntur. Unum est vt
 per contrariam inclinationem non resi
 stat suo motori. ad quod disponit agilitas
 Aliud vt corpora per que mouetur non
 resistent ei. ad quod disponit subtilitas.
 Alia differentia talis est. quā in homine
 est quadruplex compositio. Prīma est
 qualitatum contrariarum. hec compo
 sitio tunc erit perfecta. quando quali
 tates ita equabuntur. vt nulla sit pugna

claritas
impassibilitas
agilitas
subtilitas

vnus cōtra aliā. ⁊ hec faciet impassibili-
tas. Secūda cōpositio ē materie cū for-
ma. hec at cōpositio tunc erit pfecta . qñ
materia vincet a forma. penes hāc pfecti-
onem sumit subtilitas. Tertia cōpositio
ē corporis organizati cum aīa. pfectio istius
cōpositiōis est qz oīa organa sine ipedi-
mēto sint mobilia ab aīa. penes hāc pfe-
ctiōez sumit agilitas. Quarta cōpositio
ē corporis cū spiritib⁹ lucidis. qb⁹ moue-
tur corpus ab aīa. ⁊ huic pfectiōi s̄m p-
fectū statū rīdet claritas. Tercio sumit
pdictarū dotū numerus s̄m pprietates
q̄ sūt in elemētis. Nā penes aque tran-
sparētiā sumit claritas. penes terre soli-
ditatē sumit ipassibilitas. penes tenuita-
tē ignis sumit subtilitas. penes mobilita-
tē aeris sumit agilitas. Quarto sumunt
iste dotes s̄m quattuor defect⁹ quos hz
corpus humanū a quattuor elemētis de-
qbus cōponit. H⁹z enī corpus humanū
ab igne calamitatē ⁊ inde nigredinem. a
terra gressitiē. ab aere passibilitatem. ab
aq̄ frigiditatē. ⁊ ide tarditatē. Sz isti tol-
lunt p quattuor dotes corp⁹ q̄s xp̄s as-
sumpsit añ passiōe suaz sicut Hugo de
scō vic. dicit. Claritatē in trāsfuratiōe
Agilitatē qñ supra mare ābulauit. Supti-
litatē in natiuitate. qz salua virginali inte-
gritate mis natus fuit. Impassibilitatē
quādo in cena corpus suū māducādum
discipulis dedit qd̄ intelligēdū ē s̄z actuz
nō s̄m habitū. qz aliter derogaret diu-
nis miraculis.

De dotib⁹ corporis in spālī.

Lap̄m.

28.

Prima des copis ē claritas. Sed
nota qz dicit aliqd clarū duplici-
aut qz purū ⁊ sic dicit vitru clarū
aut qz gloriocatū ⁊ erit purū ⁊ lucidum. vñ
vtroqz mō erūt corpa clara. Duo enim
sunt que nūc causāt obscuritatē in huma-
no corpe. Vnū est materie ipuritas. Alte-
rū luminis paucitas. Tūc vero tollitur
vtraqz. s̄illa ipura densitas. ⁊ obsuri-
tas q̄ ex modicitate luminis est. ⁊ ideo

erūt corpa clarissima. Nota qz corpa glo-
rificata septies erūt tūc clariora qz sol sit
mō. sicut dñs ait. qz iusti fulgebūt sicut
sol. Ita. Erūt lux sicut lux sol. ⁊ lux
solis septēplexiter sicut lux septē dierum.
Secūdu quoqz qz corpa scōz nō equali-
erūt clara. qz melior anima habebit cor-
pus lucidius. Unde hz corpus xp̄i supra
modū excedat claritatē alioz. tñ in cōpa-
ratiōe sanctorū pōt claritas ei⁹ assimila-
ri claritati solis. s̄m id vobis timētib⁹
nomē meū oīes sol iusticie. i. xp̄s Clari-
tas sanctorū pōt respectu christi cōpara-
ri claritati stellarū. Unde Apo. Stella a
stella differit in claritate. hoc est qz sancti
plus vel minus lucent s̄m differētiā me-
ritorū. Claritas vero puerorū qz post ba-
ptismū moriūt anteqz veniāt ad annos
discretionis cōpari pōt lumī lune. qz si-
cut luna nō hz lumē a se. sed a sole. ita isti
nō hnt gloriā ex merito pprio s̄z ex me-
rito xp̄i. Baptismus. n. ex passiōe xp̄i hz
efficaciā. Quos corpus ē ipassibilitas que
resultat ex virtute aīe corpus suū poten-
ter p̄tinēis. ita vt a nullo exteriorē agēte
valeat imitari. Idreterea qz nūc corpa
scōz sint cōposita ex cōtrariis. illa tñ cō-
trarietas erit ad omnimodā equalitatz
⁊ cōcordiā redacta. Dixerūt qdā qz im-
passibilitas scōz corpoz resultabit ex na-
tura qnti corp⁹. i. qntē essentie. Sed hoc
nō est vez. qz nihil de qnto corpe venit i
cōpositione materialū corpoz inferiorū
Differētia est inter impassibilitatē corpo-
rū sanctorū ⁊ ade in statu inocētie ⁊ pue-
rorū. qz impassibilitas scōz erit nō posse
pati. Impassibilitas Ade fuit posse non
pati. Impassibilitas puerorū erit nihil
pati. ⁊ hoc nō ē ex potētia resistēdi lesio/
ni extrinsece quā nō habebūt. s̄z ex ordi-
ne diuine misicordie q̄ nō p̄mittit aliqd
eis adhiberi per qd̄ possint ledi. Ex quo
pāter qz si tales pueri ponerent. ad ignez
post resurrectionem lederentur ab eo ni-
si obstaret diuina misicordia. Secus ē
de corp⁹ib⁹ gloriocatis q̄ si ēt ponēt/
tur in inferno nō sentirēt aliquā lesionez.

2a

3

Subtilitas est tertia dos que auferit grossitiam corporis tantum ex materialitate elementum et ex proprietate elementaliu qualitatium. Ita quod duplex est subtilitas. Una, scilicet raritate prout statum non propinquum sed ex tali subtilitate efficitur corpus facile diuisibile quod non erit in corporibus glorificatis. Alia est ex parte et victoria forme super materiam et huiusmodi subtilitas est unius sube, sicut dicitur de celo subtile, hoc non erit corpora sanctorum subtilia. Et est sciendum quod duo corpora non glorificata non possunt esse simul in eodem loco, sicut nec duo glorificata. Alioquin sequeretur quod in uno corpore glorificato esset potentia intrandi partes alterius corporis, in alio vero esset potentia resistendi. Corpus vero glorificatum potest esse simul cum corpore glorioso, sicut dicitur antiquorum quod tamen nec fides huiusmodi nec auctoritas et ratio contradicunt, huiusmodi tamen aliquid apparet pro se. Ita sicut in corporibus non gloriosis ipsa grossitas ita impedit ne duo corpora possint esse in eodem loco quod unum alteri resistit, ita grossitates ista per glorie subtilitatem tollentur adeo quod corpus non gloriosum non possit resistere glorioso, ita quod corpora gloriosa penetrabunt alia corpora non ea diuidendo, sed subitrando manifeste diffinitione diuisionis utriusque corporis.

4

Quarta dos corporis est agilitas que tanta erit sicut dicit Augustinus, quod prout ubi uolens spiritus ibi erit corpus. Uerum tamen sicut melior anima corpus habebit lucidius, ita et agilitas ita tamen quod uoluntas sanctorum erit cõiuncta omnino rationi. Ubi uoluntas eorum nunquam appetet quod non debet. Sed uoluntas anime melioris uolet rationabiliter citius moueri corpus suum quam alterius, et spiritus minoris glorie non uolet corpus suum tam cito moueri sicut alterius. Unde patet quod in omnibus uerificabitur dictum Augustini, quod ubi uolet spiritus prout erit corpus. Quare motus corpora sunt tarda et tunc agilia, hec est ratio, quod nunc in corpore duplex est motor, scilicet natura elementum predominantis que mouet ad mediu locum, et uoluntas anime que mouet indifferenter ad quolibet locum. Hinc autem corpora tarda sunt ex contraria inclinatione nature ad uoluntatem, quod terra predominantis naturaliter deorsum trahit. In futuro autem natura

erit totaliter subiecta uoluntati, unde et tunc corpus mouebit ad impium spiritus. De aureolis in genere.

Capitulum.

29.

Aureola est mens spale gaudium uel nites ex ope precellenti et privilegiato. Sciendum autem quod sicut ex gaudio premii essentialis quod est aurea redidat in corpore quodammodo decor, quod est in gloria corporis ita ex aureole gaudio resultat aliquid in corpore, ut sic aureola principaliter sit in mente sed per quendam animam redudantiam fulget etiam in carne. Sciendum tamen quod decor cicatricum qui in martyrum corporibus apparet, non potest dici aureola, quod martyres aliquid cicatrices non habent utpote quod submersi sunt uel quod famis inedia uel squalore carceris intereprerit, et isti tamen aureolam habent. Tribus generibus hominum debet aureola, quod per multiplici ratione. Primum ex operibus excellens, tunc afe potentiam excellens autem opus occupabilis est oblatione castitatis uirginalis. Excellentissimum uero opus rationalis est predicatio veritatis. Excellentissimum opus irascibilis est perpassio mortis. Ubi patet quod uirginibus predicatoribus et martyribus debet aureola. Patet ex hostibus quos per pugnas magnificas uincimus quod sunt mundum caro demonsa. Ad martyres, non uincunt mundum, uirgines carne. Predicatores diaboli quem non solent de se, sed et de cordibus alienis expellunt. Tertio patet per uictoriam triplicium passionum sunt, non, passionem innate illate et in cordibus alienis inflicte, sed passionem innatas superat uirginitas illatas martyres, illas autem que sunt in cordibus alienis predicatores. Quare distinguunt aureole sicut in quod agimus ea quod christo nobilissime conformamur. Ipse fuit doctor ueritatem manifestando. Ad artem a mundo passionem sustinendo. Uirgo puritate seruando. Quinto sumunt aureole sicut in purificationem in ueteri testamento. tria namque habent aureolas, scilicet altare incedit arca federis, et mensa propositiois prima significat aureolam martyrum quod corpora sua super altare passionis immolauerunt. Secunda significat aureolam uirginum, quod sicut arca federis fuit

sit intus et extra auro decorata. ita virginitas
 mentem et corpus decorat et ornat. Ter-
 tia significat aureolam predicatorum qui sunt in
 mensa propositiois in throno pane doctrine
 Aureola diminutive dicitur. et hoc in copia
 ratione ad auream. Unum nota quod inter aure-
 am et aureolam. et palmam dicitur esse. Aurea
 enim propositio est substantialis. quod metaphori-
 ce dicitur corona. tunc ex parte meriti. quod non re-
 spodet generi operis. sed radici charitatis
 tunc etiam ex parte propositiois. quia pro hoc efficitur homo pro-
 ticeps divinitatis. et per ipsam regie potestatis.
 tunc et ratione perfectionis quod significat signu-
 ra circularis Aureola dicitur propositio acci-
 dentale. non tamen quodlibet propositio acci-
 dentale sed illud quod ridet operi excellentie
 et privilegio. scilicet virginitati martyrio. et
 predicato. Psalmus est propositio accidentale quod nec
 radici nec operi debet sed voluntati. Tale pro-
 positio habuit sanctus martinus ex eo quod marty-
 rium desideravit sed opus non fuerit subsequen-
 tum. Unum de ipso carat. Quam et si gladium pro
 secutoris. scilicet aiam non abstulit tamen palmam
 martyrii non amisit. Nec autem palma nec
 aurea nec aureola dicitur dici.

De aureolis in specie.

Capitulum.

30.

Aureola prima debet martyribus in qua
 habet perfectissima victoriae de ipsu-
 gnatione exteriori. et hec perfectio victoriae
 considerat ex duobus. primo ex magnitudine
 passionis quae iter omnes passiones illatas exte-
 rioris mors superpositum tenet locum. Et propterea do-
 lor tactus omnibus aliis doloribus preeminet. et ideo
 in hoc gloriosior victoria est. Secundo considerat
 ex causa pugne quam ipse christus est. Ad martyrem. non
 facit pena sed causa. mors pro christo susce-
 pra. Sciendum quod martyrio non debetur
 premium sed quod ab exteriori infligitur. sed
 sed hoc quod voluntarie pro christi nomine sustinetur
 quia non mereamur nisi pro ea que sunt in no-
 bis. et non per ea que sunt extra nos. sicut
 nec demeremur nisi pro ea que sunt intra
 nos. Quanto autem id quod quis sustinet vo-
 luntarie difficilius est voluntati sustinere
 tanto voluntas que pro christo id sustinet osi-
 ditur firmiter in christo fixa. et ideo excellit

tunc eius propositio debet. Aureola secunda de-
 bet virginibus propter singularem victoriam
 quam de carne obtinet contra quotidie bel-
 lum generis. Quamvis autem et vidue pugnet con-
 tra carnem perfectius tamen virginibus quam nobilibus
 simum genus victorie est nunquam hosti cessasse.
 Illis virginibus tamen non debet aureola quod
 vel quam habuerunt propositum suadendi virginita-
 tem. quoniam hoc propositum sit interruptum in te-
 gritate tamen carnis manente. dummodo in fine
 vite inveniatur ad propositum rediisse. quod vir-
 ginitas mentis reparari potest. sed non virgi-
 nitas carnis. Si aliquid sit virgo et si propositum
 non habuit perpetuo servandi virginitatem
 non est tamen dubium quod bitura sit spirituale gau-
 dium de incorruptioe carnis super eentiale gau-
 dium. sicut et innocentes de hoc gaudebunt
 quia immunes a peccato fuerunt quoniam
 peccati opportunitate non habuerunt. Nota
 quod aliqua potest corrumpi carne. nec tamen au-
 reola amittit sicut illa quam violenter oppri-
 mit. Unum Lucia sancta dixit. Si invictas
 me corrumpas merces mihi duplicabitur
 ad coronam. quod non est intelligendum de au-
 reola duplicata. sed quod duplex propositum re-
 paret. Unum pro integritate servata. Aliud pro
 iniuria quam passa est. Insuper sciendum
 est quod virginibus debet fructus celestium. et
 hoc quod celestis vita dicitur quam significat pro ce-
 lorum. quod numerus ille de lena transit ad dexte-
 ram. Viduis debet fructus saragesimus
 quia tales exercere se debent in operibus
 misericordie que signantur per sexaginta.
 Coniugatis autem debetur fructus tri-
 gesimus. quia talibus sufficit implere de
 calogum in fide trinitatis. Ex ductu. n.
 ternarii in denarius sunt triginta. Aureo-
 la tertia est predicatorum. quia perfectissi-
 ma victoria contra diabolum obtinet. quan-
 do diabolo impugnatum non cedit. sed etiam
 ipsum de regno eius expellit. et non solum
 a se sed etiam ab aliis. Nec est dicendum
 ut quidam voluerunt quod aureola a predicato-
 ribus debeatur tantummodo illis quibus
 competit predicare ex officio et docere. sed quod
 beneficiis exercentibus licite actum istum. Isidorus
 autem non debet habere aureola quoniam non habeant officium

7
predicandi nisi actu p̄dicet. qz aureola nō debet habitui. sed actui pugne. s̄m illud apostoli. nō corābit nisi y le. cer. Die dicare ⁊ docere cum sit actus misericor die inter spirituales elemosynas cōputat. De enumeratione celestium gaudiorū.

Laplin

v **L**timo celoz gaudia sub ep̄logo enumeremus nō qdez singula generū. sed ḡa singuloz. tot. n. s̄nt gaudia p̄ticularia q̄ qlibet h̄z in se vel in aliis. qz ea solius dei noticia comprehendit. ⁊ illi quos s̄ma sapiētia voluerit ea scire. Tā tuz nāqz gaudebit q̄s d̄ bono alterius q̄tū de bono pp̄io. qz tū nō ē intelligēdū de intētionē gaudii. sed de numero gaudiorū. Tot igit̄ sunt gaudia s̄bi qz oēs arithmeticū huius mūdi nō possent ea numerare. nec geometricū mensurare. nec grāmaticū dialecticū ⁊ rhetoricū explicare. qz nec ocul⁹ vidit. nec au. audit. ⁊c. Gaudia debūt sc̄i supra se de dei visione ⁊ infra se de corporarū pulchritudine. intra se de corporis glorificatione. extra se de angeloz ⁊ hominū associatione. Deus oēs sensus sp̄iales ineffabili delectatione reficiet eū ipse sit futurus obiectum oīum sensū sp̄ialium. Er̄it nāqz deus speculum visui cythara auditui. v̄ gustui balsamū olfactui. flos tactui. Ibi erit cādo: lucis estimālis. amenitas vernalis abscondantia autumnalis. requies hyemalis. Ibi teste Aug. fulget qd nō capit locus. sonat qd nō capit ips. olet. qd non sp̄ergit flatus. sapit qd nō minuit edacitas. nō erit qd dinel lat fatisetas. Itē Aug. Ibi dens videbit sine fine. sine fastidio amabit. sine fatigatione laudabitur. Ibi videretur stulticia sapientia salomonis. Ibi esset deformitas pulchritudo absalonis. Ibi esset tarditas velocitas asaelis. Ibi iudicaret isirmitas fortitudo sanfonis. Ibi eēt mortalitas longa vita matusalē. Ibi esset paupertas regnū augusti. Ibi s̄m Augu. nihil obest nihil deest. affluit. nihil defluit. nihil est extra qd nihil intra qd fastidiatur. Ibi s̄m Ber. erit rōni plenitudo deus.

lux volūtatī. multitudine pacis. memorie cōtinuatio eternitatis. Itē Augu. de corporis ⁊ aē misera vita. O caro illā vitā amplecti d̄buiti vbi vita sine morte. vbi inēt sine senectute. vbi lux sine tenebris. vbi gaudium sine tristitia. vbi pax sine discordia. vbi volūtas sine turbatioe. vbi signū sine mutatioe. Ber. Adverces scōp̄ tam magna est qz nō pōt mēsurari tam multa qz nō pōt numerari. tam capiosa qz non potest finiri. tam preciosa qz non potest estimari. Itē Augu. Illud quod p̄mittit dens fide nō capit. spe nō attinētur. caritate nō cōprehendit. desideria ⁊ vota trāscendit. acquiri pōt. estimari nō pōt. Ibi carmina nō desunt. p̄mia nō d̄ficiūt. ibi nihil qd amabit d̄erit. ibi nihil desiderabit. qd nō adsit. illa beatitudo si cut ait Aug. in duobus cōsistit. s̄. in necessaria p̄mia oīs boni. ⁊ in necessaria abfētia oīs mali. Itē Aug. O vita vitalis dulcis ⁊ amabilis ⁊ semp̄ memorabilis. vbi s̄ma securitas. vbi secunda tranquillitas. vbi tranquilla iocūditas. vbi iocunda felicitas. vbi felix eternitas. vbi eterna beatitudo. vbi beata certitudo. vbi certa visio ⁊ sine fine laudatio. Ibi affluentia divitiarū influentia delitiarū ⁊ cōfluētia bonorum. Deniqz de gaudis celestib⁹ repleat nos dei filius qui cum patre ⁊ spiritu sancto vivit ⁊ regnat deus. Amen.

Explicit compendium theologicę veritatis. Ip̄ressum Venetiis per Symonē alias venulaqua. P̄apiesi. 1492. die 10 Octobris.

Registrum.

a b c d e f g h i k l

Omnes sunt quaterni.